Risale-i Nur Külliyatı'ndan

Barla Lâhikası

Bediüzzaman
Said Nursî

Barla Lâhikası

Bediüzzaman Said Nursî

Risale-i Nur Külliyatı'ndan

Yirmi Yedinci Mektup'tan

Barla Lâhikası

Bediüzzaman

Said Nursî

İstanbul - 2009

BARLA LÂHİKASI

ISBN
978-605-4038-17-6

Yayın Numarası
116

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan A.Ş.
TS EN ISO 9001:2000
Ser No: 300-01
Sarnıç Yolu Üzeri No: 7 Gaziemir / İZMİR
Tel: (0232) 252 22 85
Ağustos 2009

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. Nu: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey / İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Şahdamar Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak Nu: 5
34676 Üsküdar / İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88   Faks: (0216) 318 52 20

www.sahdamaryayinlari.com

İçindekiler

Barla Lâhikası

Barla Lâhikası

Şu Risale(Hâşiye) bir meclis-i nurânîdir ki; Kur'ân'ın şu münevver, mübârek şâkirtleri, içinde birbiriyle mânen müzakere ve müdâvele-i efkâr ediyorlar.

Ve yüksek bir medrese salonudur ki; Kur'ân'ın şâkirtleri onda her biri, aldığı dersi arkadaşlarına söylüyor.

Ve Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın hazine-i kudsiyesinin sandukçaları olan Risaleler'in satıcı ve dellâllarına muhteşem ve müzeyyen bir dükkân ve bir menzildir. Her biri aldığı kıymettar mücevheratı birbirine ve müşterilerine orada gösteriyor.

Said Nursî

Hâşiye: Yani Yirmi Yedinci Mektub'un umumu, hususan Barla Lâhikası.

Hazine-i kudsiye: Mukaddes, kutlu hazine.

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan: Beyan ve ifadesi ile insanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim.

Müdâvele-i efkâr: Karşılıklı fikir alış verişi.

Müzeyyen: Süslü, zînetli.

Takdim

Bu lâhika mektupları –ki Yirmi Yedinci Mektup'tur– Risale-i Nur'un ilk te'lifiyle başlayıp devam edegelmiştir. Risaleler, Barla'da te'lif edilmeye başlanıp Isparta ve civarındaki kıymettar talebeleri bu risaleleri okumak ve yazmak suretiyle istifade ve istifâza ettiklerinde, hissiyatlarını, iştiyak ve ihtiramlarını, bir şükran borcu olarak muhterem müellifi Hazreti Üstad'a mektuplarla takdim etmişler, bazı müşkülâtlarının ve suâllerinin halledilmesini rica etmişler; böylece hem Hazreti Üstad'ın, hem talebelerin mektupları ile Barla, Kastamonu ve Emirdağ Lâhika mektupları vücûda gelmiştir.

Barla Lâhikaları: Risale-i Nur'un Barla'da te'lif edildiği ve kalemle istinsah edilerek neşre başlandığından Eskişehir hapsi zamanına kadar olan devrede Nur'un ilk müştâk talebelerinin, Nurlar'ın hemen te'lifi zamanında, ilk okuyup yazdıklarında duydukları samimî hissiyat, kalbî ve ruhî istifade ve istifâzalarını dile getiren fıkralarını ve Hazreti Üstad'ın da bazı mektuplarını ihtiva etmektedir.

Kastamonu Lâhikaları ise: Eskişehir hapsinden tahliyeden sonra Nur müellifi Kastamonu'ya nefyedilmiş, Denizli hapsi zamanına kadar orada ikamete mecbur edilmiş; bu müddet zarfında Nur müellifi, Isparta'daki talebeleri ile dâimî muhabere ederek Nurlar'ın hatt-ı Kur'ân'la yazılıp çoğalması, neşri ve inkişafı ve eski yazı bilmeyen gençlerin istifadesi için de Risale-i Nur Külliyatı'ndan bazı bahislerin daktilo ile çoğaltılması hususunda şedit alâka göstermiş ve Risale-i Nur'un mahiyeti, kıymeti, deruhte ettiği kudsî vazife-i imaniyesi ve mazhariyeti, hem talebelerinin tarz-ı hizmetleri, mütecaviz dinsizler karşısında sebat ve metânetleri ve ehl-i İslâm'ın birbiri ile muâmelâtında takip edecekleri ihlâslı hareketleri gibi dâhilî ve hâricî birçok meselelere temas etmiştir. *Bu itibarla Kastamonu Lâhika mektupları, bilhassa yazıldığı zaman*

Deruhte etmek: Üstüne almak, yüklenmek.
Hatt-ı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim hattı, yazısı.
İstifâza etmek: Feyz almak, feyizlenmek.
İstinsah etmek: Bir nüshayı elle yazarak çoğaltmak.
Lâhika: İlave, ek.
Mazhariyet: Muvaffak olma, nail olma, şereflenme.
Muâmelât: Muameleler, karşılıklı ilişkiler.
Muhabere: Haberleşme.
Müştâk: Arzulu, istekli.
Mütecaviz: Haddi aşan, çok fazla ileri giden, saldırgan.
Nefyedilmek: Sürülmek, sürgüne yollanmak.
Neşr: Yayma.
Tarz-ı hizmet: İmana ve dine hizmet usûlü, tarzı.
Vazife-i imaniye: İmana, dine hizmet görevi.
Vücûda gelmek: Meydana gelmek.

itibarıyla da büyük ehemmiyet kesbeden bir devrin mahsulü olması ve birçok içtimaî meseleleri ve küllî, imanî bir nazar-ı hakikatle mütâlaa, mülâhaza ve küllîleşmesi gibi cihetlerde büyük kıymeti hâizdir.

Emirdağ Lâhika Mektupları Birinci Kısmı: 15 Haziran 1944'te Denizli hapsinden beraat ile tahliyeden sonra Heyet-i Vekile kararıyla Emirdağ'da ikamete memur edilen Risale-i Nur müellifi Said Nursî Hazretleri 1947 sonlarına kadar, yani üçüncü büyük hapis olan Afyon hapsine kadar Emirdağ'da ikamet ettiği müddetçe Isparta, Kastamonu, İstanbul, Ankara ve üniversite talebeleri ve Anadolu'da Nurlar'ın neşre başlandığı yerlerdeki talebelerine hizmete müteallik bazı mektup ve suâllerine cevaben yazdığı mektuplardır.

İkinci Kısım ise: 1948-1949 Afyon Cezaevi'nde yirmi ay mevkufen kalıp tahliyeden sonra tekrar Emirdağ'a avdet edip orada bir müddet kaldıktan sonra, 1951 yılında Eskişehir'de iki ay ikameti müteakip, oradan da Gençlik Rehberi mahkemesi münasebetiyle iki defa İstanbul'a gelip üçer ay İstanbul'da kaldığı 1952-1953 tarihlerinde ve daha sonra yine Emirdağ'da iken talebelerine yazdığı mektuplar ve mahkemelere ve dâvâlara temas eden meselelere dair müteaddit bahislerdir.

1953'ten sonra ikamet eylediği Isparta'da arasıra yazdığı mektuplar da vardır. Eskişehir, Denizli ve Afyon Cezaevleri'nde iken hapisteki talebelerine yazdığı pek kıymettar hapishâne mektupları ise, yine müellif-i muhterem Hazreti Üstad'ın neşrini tensibiyle Şuâlar mecmuasında aynen neşredilmiştir.

Bu lâhikalarda geçen talebelerin mektupları, Nurlar'dan aldıkları feyz-i iman, ihlâs ve sadâkatlerini, şehâmet-i imaniyelerini ifade ile üstadlarına arzetmek ve teşekküratlarını bildirmekle bu zamanda zuhur eden bu ders-i Kur'âniyenin muhatapları olduklarını izhar ediyor. Ve Risale-i Nur'un hakkâniyetine ve Hazreti Üstad'ın dâvâsına birer şahit hükmünde bulunuyor.

Risale-i Nur'un te'lifi ve neşriyle beraber bu lâhika mektuplarının zuhuru, devamı ve neşri, bizzat muhterem müellifi tarafından yapılması ve tensip edilmesi ve müteaddit mektuplarda da bu lâhikaların kıymetini ifade buyurmaları ve nazara vermeleri, herhâlde bu lâhikaların ehemmiyetini tebârüze kâfidir.

Avdet etmek: Dönmek.
Feyz-i iman: İmanın bereketi, ihsanı.
Hâiz: Sahip, elde etmiş.
Heyet-i Vekile: Bakanlar Kurulu.
Küllîleşme: Umumiyet, genellik kazanma.
Mevkufen: Tutuklu olarak.
Mülâhaza: Düşünme.
Mütâlaa: İnceleme, etüt etme.
Müteallik: Alâkalı, ilgili.
Şehâmet-i imaniye: İmandan kaynaklanan cesaret.
Tebârüz: Belli olma, görünme.
Tensib: Münasip görme, uygun bulma.

Evet, Risale-i Nur'un te'lifi, zuhuru ve neşriyle beraber hizmet-i nuriyenin ve ders-i Kur'âniyenin tâliminde ve îfâsında ve meslek-i nuriyenin taallümünde ve uzun bir zamandaki hizmetin devamında vâki olacak binler ahvâl ve hücuma mâruz talebelerin cereyanlar karşısında sebat, metânet ve ihlâsla hareketlerinde onlara yol gösterecek, hizmet-i Kur'âniyenin inkişafında sühûlete medar olacak ikaz ve ihtarlara elbette ihtiyaç zarurîdir, kat'îdir, bedihîdir.

İşte Hazreti Üstad'ın bu gibi şüphe götürmez hakikatlere ve meselelere isabetle parmak basıp dikkati çekmesi, talebelerine ikazda bulunması, elbette bu hizmet-i kudsiyenin ehemmiyeti iktizasındandır.

Hem bu lâhikaların bir kısmı ihtiyaca binâen yazılmış ve yazdırılmış ihtarlar olması ve aynı ihtiyacın her zaman tekerrürü melhuz bulunduğundan daima müracaat olunacak hikmetleri ve düsturları muhtevîdir. Nitekim yüzer vâkıalar, hâdiseler ve meselelerde bu ihtiyaç kendini göstermiştir.

Nurlar'ın birinci talebesi Hulûsi Bey*, Hazreti Üstad'a arzettiği bir mektubunda, "Dünyayı unutmak isteseniz, başka hiçbir sebep olmasa dahi, yalnız bu mübârek Sözler'le râbıta peydâ eden insanların rica edecekleri izahatı vermek isteyecek ve cevapsız bırakmayacaksınız... Allah için sizi sevenlere ve sizden istîzahta bulunanlara yazdığınız pek kıymetli yazılarla meclis-i ilmînizde takrir buyurduğunuz mütenevvî ve Sözler'e bile geçmeyen mesâil, kat'iyetle gösteriyorlar ki ihtiyaç da hizmet de bitmemiştir.[1]" demekte ve Nurlar'ın hizmetinde, ikaz, ihtar ve irşadlara ihtiyaç bulunacağını ifade etmektedir ki ondan sonra zuhur eden ihtiyaca muvâfık lâhikalar, o mübârek zâtın isabetli sözünü teyid etmiştir.

Bu lâhikalarda görüleceği gibi Nur müellifi Aziz Üstadımız, Risale-i Nur'un neşri, okunup yazılması gibi bizzat Nurlar'la iştigale ehemmiyet vermekte, talebelerini daima teşvik etmektedir. Bunun lüzum ve hikmeti ise şüphesiz izahtan vârestedir. Zira asrımızda kâinat fenleri ve maddî ilimler revaçta olup, yeni yetişen nesiller bu ilim ve fenleri okudukları.. hem tabîiyyûn

---

[1] Bkz.: Barla Lâhikası, 1. Mektup s. 28.

Hizmet-i kudsiye: Kutlu, mukaddes hizmet.
Hizmet-i nuriye: Risale-i Nur hizmeti.
Îfâ: Yerine getirme.
İstîzah: Bir meselenin açıklanmasını, izahını isteme.
Medar olmak: Sebep, vesile olmak.
Melhuz: Muhtemel, düşünülen.
Meslek-i nuriye: Risale-i Nur mesleği.
Râbıta peydâ etmek: Bağ, alâka kurmak.
Tabîiyyûn: Yaratmayı tabiata vererek Allah'ı inkâr eden kimseler.
Takrir: Belirleme, bildirme, ifade etme.
Tâlim / taallüm: Öğretme / öğrenme.
Vâki olmak: Olmak, meydana gelmek.
Vâreste: Kurtulmuş, serbest.

ve maddiyyûnun din ve mâneviyât aleyhindeki neşriyatı.. hem küfr-ü mutlak cereyanı ki; hiçbir din ve mâneviyâtı tanımayan ve Allah'a iman hakikatine karşı muâraza ederek dinsizliği neşreden, İslâmî fikri zedeleyen ve bütün beşeriyeti tehdit eden, yeni nesillere ve gençliğe imansızlık fikr-i küfrîsini aşılamak isteyen kitap, broşür, gazete gibi neşir vâsıtalarının İslâm ve iman düşmanlarınca ön plâna alındığı böyle acîb ve dehşetli bir zamanda, elbette Risale-i Nur'a, okunmasına, neşredilmesine şiddetle ihtiyaç ve zaruret var.

Çünkü *Risale-i Nur, Kur'ân-ı Hakîm'in bir mu'cize-i mâneviyesi ve bu zamanın dinsizliğine karşı mânevî atom bombası olarak solculuk cereyanlarının mâneviyât-ı kalbiyeyi tahribine mukabil, mâneviyât-ı kalbiyeyi tamir edip ferden ferdâ iman-ı tahkikîden gelen muazzam bir kuvvet ve kudrete istinadı okuyucuların kalblerine kazandırıyor. Ve bu vazifeyi de yine mukaddes Kur'ân'ımızın ilham ve irşadıyla ve dersiyle îfâ ediyor.*

Tefekkür-ü imanî dersiyle tabîiyyûn ve maddiyyûnun boğulduğu aynı meselelerde tevhid nurunu gösteriyor.

İman hakikatlerini madde âleminden temsiller ve deliller göstererek izah ediyor.

Liselerde, üniversitelerde okutulan ilim ve fenlerin aynı meselelerinde iman hakikatlerinin isbatını güneş zuhurunda gösteriyor.

Bu gibi çok cihetlerle Risale-i Nur bu zamanda ehl-i iman ve İslâm için ön plânda ele alınması îcab eden ehl-i iman elinde mânevî elmas bir kılıçtır. Asrın idrakine, zamanın tefehhümüne, anlayışına hitap eden, ihtiyaca en muvâfık tarzı gösteren, ders veren ve doğrudan doğruya feyiz ve ilham tarîkiyle âyetlerin yıldızlarından gelen ders-i Kur'ânî'dir, küllî mârifetullah burhanlarıdır.

Asrımızın efkârının anlayışına ve idrakine hitap edici mahiyeti ve Kur'ân-ı Hakîm'in bu zamanın fehmine bir dersi olması noktasından Nur Risaleleri, bilhassa bu memlekette büyük ehemmiyet kazanmıştır. Asırlarca Kur'ân'a

---

Ferden ferdâ: Birer birer, teker teker, herkes.
Fikr-i küfrî: İnkâra dair fikir, düşünce.
İman-ı tahkikî: Delile dayanarak ulaşılan, sağlam, sarsılmaz iman.
Kur'ân-ı Hakîm: Hüküm ve hikmet kitabı, her hükmü yerli yerinde olan Kur'ân-ı Kerim.
Küfr-ü mutlak: Bütünüyle inkâr, ateizm.
Maddiyyûn: Maddeciler, materyalistler.
Mâneviyât-ı kalbiye: Kalpte imanın oturaklaşmasıyla oluşan mânevî değerler, kuvvetler.
Mârifetullah: Allah'ı sıfat, isim ve fiilleriyle tanımak, bilmek. Kalb ve vicdan kültürü.
Muâraza: Karşı çıkma, mücadele.
Neşriyat: Yayınlar.
Tefehhüm: Anlama, anlayış.
Tefekkür-ü imanî: İmanı pekiştiren tefekkür, düşünme.

bayraktarlık yapan ve dünyayı diyanetiyle ışıklandıran bu necip millet, yine dünyaya örnek, ahlâk ve fazilette üstad olarak insanlığın geçirdiği müthiş buhranlardan halâs için çâre-i necatı göstermektedir. Beşeriyeti dehşetli sadmelere uğratan, tehdit eden anarşiliğin, ifsat ve tahribin yegâne çâresi ancak ve ancak ilâhî, semâvî bir dinin ezelî ve ebedî hakikatleridir, hakikat-i İslâmiyet'tir. Risale-i Nur, hakikat-i İslâmiye ve Kur'âniyeyi müsbet ve müdellel bir şekilde insanlığın nazar-ı tahkikine arz ve ifade etmektedir.

Hem Nur müellifi bir mektubunda *"Dâhilde tarafgirâne adâvet ve münakaşalara vesile olan füruatı değil, belki bütün nev-i beşerin en ehemmiyetli meselesi olan erkân-ı imaniyeyi ve beşerin medar-ı saadeti ve umum İslâm'ın esas ve râbıta-yı uhuvveti bulunan Kur'ân'ın hakâik-i imaniyesini bulmak ve muhtaçlara buldurmaya hayatımı vakfettim.*[1]" demek suretiyle, hizmet-i İslâmiyenin ve mesâil-i diniyenin umumunu tazammun eden vüs'at ve câmiiyeti hâiz bulunduğunu, dinî hizmetlerin her nev'ini teyid ve teşvik ettiğini ve bir cadde-i kübrâ-yı Kur'âniye olan Risale-i Nur dairesinin umum ehl-i iman ve İslâm'a şâmil bulunduğunu ifade ediyor.

Ve yine aynı mektubunda devamla; *"Hatta değil müslümanlarla, belki dindar hristiyanlarla dahi dost olup adâveti bırakmaya çalışıyorum." harb-i umumî ve komünizm altındaki anarşistlik tehlike ve tahribatlarının lisan-ı hâliyle "Dünya fânidir, firaklarla doludur. Ey insanlar, adâveti bırakınız, Kur'ân dersini dinleyip birleşiniz; yoksa sizi mahvedeceğiz."* diye beyanıyla bu zamanın şartları ve îcabları karşısında tarz-ı hizmeti yine Kur'ân'ın nuruyla göstererek hakîmâne irşadın ve tevfik-i ilâhiyeye muvâfık

---

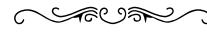
1 Bkz.: Emirdağ Lâhikası-2, s. 380, 317. Mektup, İhlâs-Nur Neşriyat.

Cadde-i kübrâ-yı Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in çizdiği, belirlediği büyük, geniş yol; sırât-ı müstakim.
Câmiiyet: Şümûllü olma, kapsamlılık.
Çâre-i necat: Kurtuluş çâresi.
Erkân-ı imaniye: İman esasları, şartları.
Füruat: İman esaslarından olmayan meseleler.
Hakâik-i imaniye: İman hakikatleri, esasları.
Hakikat-i İslâmiye ve Kur'âniye: İslâmiyet ve Kur'ân gerçeği.
Hakîmâne: Hikmetlice, yerli yerince.
Halâs: Kurtulma, kurtuluş.
Harb-i umumî: Dünya savaşı.
Hizmet-i İslâmiye: İslâmiyet'e hizmet etme.
Medar-ı saadet: Mutluluk vesilesi, kaynağı.
Mesâil-i diniye: Dine ait meseleler.
Müdellel: Delille isbat edilmiş.
Müsbet: Doğruluğu isbat edilmiş, kesin.
Nazar-ı tahkik: Hakikati arayan, doğruya ulaşmak isteyen araştırmacı bakış.
Necip: Asil, soylu.
Nev-i beşer: İnsanlık, insanlar.
Râbıta-yı uhuvvet: Kardeşlik bağı.
Sadme: Çarpma, toslama, belâ.
Tarafgirâne: Taraf tutar bir tarzda.
Tazammun etmek: İhtiva etmek, içermek.
Tevfik-i ilâhiye: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı, muvaffak etmesi.
Umum İslâm: Bütün müslümanlar.

hareketle isabetli hizmetin îfâsı gibi noktalardan Risale-i Nur'un lüzum ve ehemmiyetini tebârüz ettiriyor.

İşte, lâhika mektupları bu gibi hususlara da işaret ediyor. Değişen dünya hâdiseleri, geniş ve küllî meseleler ve şartlar altında isabetli hizmet-i Kur'âniyenin esaslarını ders veriyor.(Hâşiye)

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri'nin Hizmetkârları
Tahirî, Zübeyir, Hüsnü Bayram, Mustafa Sungur, Bayram

Hâşiye: Barla Lâhikası, evvelce hatt-ı Kur'ân'la el yazması defterler hâlinde tertip ve tanzim edilmiş olup bunlardan bazıları bizzat Hazreti Üstadımız tarafından tashih edilmiştir.

Elimizde mevcut olan nüshalarda Hazreti Üstad, tashihle beraber ehemmiyetlerine işareten de mektupların üzerine iki, üç, dört ve daha ziyade işaretler koymuşlardır.

Ayrıca Üstadımızın tensibiyle 1956'da İstanbul'da teksirle neşredilen ve baş tarafına Mektubat'tan "İnâyet-i Seb'a'nın[*1]" konulduğu küçük bir Barla Lâhikası dahi vardır ki: Mezkûr el yazma nüshalarındaki mektuplar ve Emirdağ Lâhikaları'ndan da birkaç mektup dâhil edilmiştir.

Şimdi neşredilen bu Barla Lâhikası, yukarıda zikredilen ve Hazreti Üstadımız'ın tashihinden geçen el yazma nüshalar ve teksir ile neşredilen kısım esas alınarak hazırlanmıştır.

Umumiyetle el yazma nüshalardaki tertip ve tanzim birbirine muvâfıktır. Hemen hemen aynı mektuplar aynı sırayla birbirini takip etmektedirler.

Ancak son kısımlara doğru el yazmalarda bulunmayan Hulûsi ve Re'fet Ağabeyler gibi kıymettar Nur erkânı talebelerine Hazreti Üstadımız'ın yazdıkları hususî bir kısım mektupları dahi ehemmiyetlerine ve ihtiva ettikleri ilmî hakikatlerle, Nurun ilk talebeleri olan o kıymettar zâtların hürmetlerine binâen neşredilmiş bulunuyor. Bu hususa dair Emirdağ Lâhikası-1'de bir mektupta Hazreti Üstadımız, bu mektupların neşrini temenni etmiş bulunmaktadırlar:

"Re'fet kardeş! Sen de çok safâlar geldin ve Risale-i Nur yazısı ile meşguliyetin beni cidden sevindirdi. Hulûsi ve Sabri gibi senin de suâllerinin Risale-i Nur'da ehemmiyetli neticeleri ve tatlı meyveleri var. Senin yanında bulunan ve Risaleler'de kaydedilmeyen ilmî parçaları münasip yerlerde veya Lâhika'da yazarsınız.[*2]"

[*1] "Yedi yardım, lütuf" anlamında, Yirmi Sekizinci Mektub'un Yedinci Risalesi.

[*2] Emirdağ Lâhikası-1, s. 123, Şahdamar Yayınları.

Yedinci Risale Olan Yedinci Mesele

بِسْــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ[1]

Şu mesele, "Yedi İşaret"tir.

Evvelâ, tahdis-i nimet suretinde birkaç sırr-ı inâyeti izhar eden "Yedi Sebeb"i beyan ederiz.

Birinci Sebep: Eski Harb-i Umumî'den evvel ve evâilinde, bir vâkıa-yı sâdıkada görüyorum ki:

Ararat Dağı denilen meşhur Ağrı Dağı'nın altındayım. Birden o dağ, müthiş infilâk etti. Dağlar gibi parçaları dünyanın her tarafına dağıttı. O dehşet içinde baktım ki merhum vâlidem yanımdadır. Dedim: *"Ana, korkma! Cenâb-ı Hakk'ın emridir, O Rahîm'dir ve Hakîm'dir." Birden, o hâlette iken baktım ki mühim bir zât bana âmirâne diyor ki: "İ'câz-ı Kur'ân'ı beyan et!" Uyandım, anladım ki; bir büyük infilâk olacak.. o infilâk ve inkılâptan sonra Kur'ân etrafındaki surlar kırılacak.. doğrudan doğruya Kur'ân kendi kendini müdâfaa edecek.. ve Kur'ân'a hücum edilecek.. i'câzı, onun çelik bir zırhı olacak.. ve şu i'câzın bir nev'ini şu zamanda izharına, haddimin fevkinde olarak benim gibi bir adam namzet olacak.. ve namzet olduğumu anladım.*

Madem i'câz-ı Kur'ân'ı bir derece beyan, Sözler'le oldu. Elbette, o i'câzın hesabına geçen ve onun reşehâtı ve berekâtı nev'inden olan hizmetimizdeki inâyâtı izhar etmek, i'câza yardımdır ve izhar etmek gerektir.

---

1 "De ki; Allah'ın lütfuyla, rahmetiyle, evet sadece bununla ferahlanın. Çünkü bu, onların dünya malı olarak topladıkları bütün şeylerden daha hayırlıdır." (Yunus Sûresi, 10/58).

Evâil: Başlangıçlar, ilk zamanlar.
Hakîm: Her şeyi yerli yerince yapan Hz. Allah.
İ'câz-ı Kur'ân: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim üslubu.
İnâyât: İnayetler, lütuflar.
Rahîm: Kullarına karşı sonsuz lütuf ve merhamet eden, onları gözeten Hz. Allah.
Reşehât: Sızıntılar, bir nehrin ana kaynağından çıkan duru, berrak ilk damlalar.
Sırr-ı inâyet: Cenâb-ı Hakk'ın yardımında görülen incelik, sır.
Tahdis-i nimet: Şükür maksadı ile Cenâb-ı Hakk'ın nimetlerini ilan etmek.
Vâkıa-yı sâdıka: Sâdık rüya, göründüğü gibi çıkan rüya.

İkinci Sebep: Madem Kur'ân-ı Hakîm mürşidimizdir, üstadımızdır, imamımızdır, her bir âdâpta rehberimizdir. O, kendi kendini medhediyor. Biz de onun dersine ittibâen, onun tefsirini medhedeceğiz.

Hem madem yazılan Sözler, onun bir nevi tefsiridir.. ve o risaleler ki hakâik-i Kur'âniyenin malıdır ve hakikatleridir.. ve madem Kur'ân-ı Hakîm ekser sûrelerde, hususan [1] الٓرٰ 'larda [2] حٰمٓ 'lerde kendi kendini kemâl-i haşmetle gösteriyor, kemâlâtını söylüyor, lâyık olduğu medhi kendi kendine ediyor. Elbette*, Sözler'de in'ikâs etmiş Kur'ân-ı Hakîm'in lemeât-ı i'câziyesinden ve o hizmetin makbuliyetine alâmet olan inâyât-ı rabbâniyenin izharına mükellefiz.* Çünkü o üstadımız öyle eder ve öyle ders verir.

Üçüncü Sebep: Sözler hakkında, tevazu suretinde demiyorum; belki bir hakikati beyan etmek için derim ki:

Sözler'deki hakâik ve kemâlât benim değil, Kur'ân'ındır ve Kur'ân'dan tereşşuh etmiştir. Hatta Onuncu Söz, yüzer âyât-ı Kur'âniyeden süzülmüş bazı katarâttır. Sâir risaleler dahi umumen öyledir.

Madem ben öyle biliyorum ve madem ben fâniyim, gideceğim. Elbette bâki olacak bir şey ve bir eser, benimle bağlanmamak gerektir ve bağlanmamalı. Ve madem ehl-i dalâlet ve tuğyan, işlerine gelmeyen bir eseri, eser sahibini çürütmekle eseri çürütmek âdetleridir. Elbette, semâ-yı Kur'ân'ın yıldızlarıyla bağlanan risaleler, benim gibi çok itirazâta ve tenkidâta medar olabilen ve sukut edebilen çürük bir direk ile bağlanmamalı.

Hem madem örf-ü nâsta, bir eserdeki mezâyâ, o eserin masdarı ve menbaı zannettikleri müellifinin etvârında aranılıyor.. ve bu örfe göre, o hakâik-i âliyeyi ve o cevâhir-i gâliyeyi kendim gibi bir müflise ve onların binde birini

---

1 "Elif, Lâm, Râ." (Yunus Sûresi, 10/1; Hûd Sûresi, 11/1; Yusuf Sûresi, 12/1; İbrahim Sûresi, 14/1; Hicr Sûresi, 15/1).

2 "Hâ, Mîm." (Mümin Sûresi, 40/1; Fussilet Sûresi, 41/1; Şûrâ Sûresi, 42/1; Zuhruf Sûresi, 43/1; Duhân Sûresi, 44/1; Câsiye Sûresi, 45/1; Ahkaf Sûresi, 46/1).

Âyât-ı Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in âyetleri.
Cevâhir-i gâliye: Değerli, pahalı cevherler.
Ehl-i dalâlet ve tuğyan: Doğru yoldan ayrılıp, zulüm ve inkârda ileri gidenler.
Etvâr: Tavırlar, davranışlar.
Hakâik-i âliye: Yüce hakikatler.
İnâyât-ı rabbâniye: Cenâb-ı Hakk'ın yardımları, lütufları.
İn'ikâs: Yansıma, aksetme.
Katarât: Katreler, damlalar.
Kemâlât: Mükemmellikler.
Kemâl-i haşmet: Mükemmel bir yücelik, ihtişam.
Lemeât-ı i'câziye: Mu'cizeli parıltılar, lem'alar.
Medar olmak: Sebep, vesile olmak.
Mezâyâ: Meziyetler, özellikler.
Örf-ü nâs: İnsanlar arasında kabul görmüş, yerleşmiş adet, gelenek.
Semâ-yı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in seması, atmosferi.
Sukut: Düşme, kayma.
Tereşşuh etmek: Sızmak.

kendinde gösteremeyen şahsiyetime mal etmek, hakikate karşı büyük bir haksızlık olduğu için; *risaleler kendi malım değil, Kur'ân'ın malı olarak, Kur'ân'ın reşehât-ı meziyâtına mazhar olduklarını izhar etmeye mecburum. Evet, lezzetli üzüm salkımlarının hâsiyetleri, kuru çubuğunda aranılmaz. İşte ben de öyle bir kuru çubuk hükmündeyim.*

Dördüncü Sebep: *Bazen tevazu, küfrân-ı nimeti istilzam ediyor; belki küfrân-ı nimet olur. Bazen de tahdis-i nimet, iftihar olur. İkisi de zarardır. Bunun çâre-i yegânesi –ki ne küfrân-ı nimet çıksın, ne de iftihar olsun– meziyet ve kemâlâtları ikrar edip, fakat temellük etmeyerek, Mün'im-i Hakikî'nin eser-i in'amı olarak göstermektir.* Mesela, nasıl ki murassâ ve müzeyyen bir elbise-i fâhireyi biri sana giydirse ve onunla çok güzelleşsen, halk sana dese, *"Mâşallah, çok güzelsin, çok güzelleştin."* Eğer sen tevazukârâne desen, *"Hâşâ, ben neyim? Hiç! Bu nedir, nerede güzellik?"* O vakit küfrân-ı nimet olur ve hulleyi sana giydiren mahir sanatkâra karşı hürmetsizlik olur. Eğer müftehirâne desen, *"Evet, ben çok güzelim. Benim gibi güzel nerede var? Benim gibi birini gösteriniz."* O vakit, mağrurâne bir fahirdir. İşte fahirden, küfrândan kurtulmak için demeli ki: *"Evet, ben güzelleştim. Fakat güzellik libasındır ve dolayısıyla libası bana giydirenindir, benim değildir."*

İşte, bunun gibi ben de sesim yetişse bütün küre-i arza bağırarak derim ki: *Sözler güzeldirler, hakikattirler. Fakat benim değildirler; Kur'ân-ı Kerîm'in hakâikinden telemmû etmiş şuâlardır.*

وَمَا مَدَحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِي وَلٰكِنْ مَدَحْتُ مَقَالَتِي بِمُحَمَّدٍ ﷺ[1]

düsturuyla derim ki:

---

[1] "Aslında ben sözlerimle Hz. Muhammed'i (s.a.s.) medhedemedim. Bilakis O'nun güzelliği ile aslında kendi sözlerimi medhedmiş oldum." Hassân İbn-i Sâbit'in sözü olarak; İbnü'l-Esîr, *el-Meselü's-sâir* 2/357; Kalkaşendî, *Subhu'l-a'şâ* 2/321; İmam Rabbânî, *Mektûbât* 1/58 (44.Mektup).

Elbise-i fâhire: Kıymetli, çok güzel elbise.
Eser-i in'am: Cenâb-ı Hakk'ın nimet verdiğinin belirtisi, eseri.
Hulle / libas: Elbise, giysi.
İkrar etmek: Sözlü ifade ile tasdik etmek.
İstilzam etmek: Gerektirmek, icap ettirmek.
Küfrân-ı nimet: Nankörlük.
Mağrurâne: Gururlu, kibirli bir tarzda.
Murassâ: Süslü, sırmalı.
Müftehirâne: İftiharla, övünerek.
Mün'im-i Hakikî: Nimetin asıl sahibi.
Müzeyyen: Ziynetli, süslü.
Reşehât-ı meziyât: Meziyetlerinden, özelliklerinden kaynaklanan damlalar, sızıntılar.
Tahdis-i nimet: Şükür maksadı ile Hakk'ın nimetlerini ilan etmek.
Telemmû etmek: Parlamak, ışıldamak.
Temellük etmek: Sahiplenmek, kendine mâl etmek.
Tevazukârâne: Alçak gönüllülükle.

وَمَا مَدَحْتُ الْقُرْاٰنَ بِكَلِمَاتِي   وَلٰكِنْ مَدَحْتُ كَلِمَاتِي بِالْقُرْاٰنِ

Yani, *"Kur'ân'ın hakâik-i i'câzını ben güzelleştiremedim, güzel gösteremedim. Belki Kur'ân'ın güzel hakikatleri benim tâbirâtlarımı da güzelleştirdi, ulvîleştirdi."*

Madem böyledir; hakâik-i Kur'ân'ın güzelliği nâmına, Sözler nâmındaki aynalarının güzelliklerini ve o aynadarlığa terettüp eden inâyât-ı ilâhiyeyi izhar etmek, makbul bir tahdis-i nimettir.

Beşinci Sebep: Çok zaman evvel, bir ehl-i velâyetten işittim ki: O zât, eski velilerin gaybî işaretlerinden istihraç etmiş ve kanaati gelmiş ki; *"Şark tarafından bir nur zuhur edecek, bid'alar zulümâtını dağıtacak." Ben, böyle bir nurun zuhuruna çok intizar ettim ve ediyorum. Fakat çiçekler baharda gelir. Öyle kudsî çiçeklere zemin hazır etmek lâzım gelir. Ve anladık ki, bu hizmetimizle o nurâni zâtlara zemin ihzâr ediyoruz.*

Madem kendimize ait değil; elbette, Sözler nâmındaki nurlara ait olan inâyât-ı ilâhiyeyi beyan etmekte medar-ı fahir ve gurur olamaz, belki medar-ı hamd ve şükür ve tahdis-i nimet olur.

Altıncı Sebep: Sözler'in te'lifi vâsıtasıyla Kur'ân'a hizmetimize bir mükâfât-ı âcile ve bir vâsıta-yı teşvik olan inâyât-ı rabbâniye, bir muvaffakiyettir. Muvaffakiyet ise izhar edilir. Muvaffakiyetten geçse, olsa olsa bir ikram-ı ilâhî olur. *İkram-ı ilâhî ise izharı bir şükr-ü mânevîdir.*

Ondan dahi geçse, olsa olsa, hiç ihtiyârımız karışmadan bir keramet-i Kur'âniye olur. Biz mazhar olmuşuz. Bu nevi ihtiyârsız ve habersiz gelen bir krametin izharı zararsızdır. Eğer âdi kerâmâtın fevkine çıksa, o vakit olsa olsa Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsinin şûleleri olur. Madem i'câz izhar edilir; elbette i'câza yardım edenin dahi izharı, i'câz hesabına geçer. Hiç medar-ı fahir ve gurur olamaz; belki medar-ı hamd ve şükrandır.

Bid'a: Dinde bir aslı olmayıp sonradan ortaya çıkan şey.
Ehl-i velâyet: Tam bir iman ve takva ile Allah'a kul olanlar, Allah dostları.
Hakâik-i i'câz: İnsanları benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân'ın gerçekleri.
İ'câz-ı mânevî: Mânevi mûcize.
İnâyât-ı ilâhiye: Cenâb-ı Hakk'ın yardımları.
İnâyât-ı rabbâniye: Cenâb-ı Hakk'ın yardımları.
İntizar etmek: Beklemek.
İstihraç etmek: Bâzı emareleri beliren şeylerden o şeyin bütününe dair bilgi veya neticeyi çıkarmak.
Kerâmât: Kerametler, lütuflar.
Keramet-i Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim vesilesi ile gelen ikram, keramet.
Medar-ı hamd ve şükür: Hamd etme, şükretme sebebi.
Medar-i fahr ve gurur: Övünme ve gururlanma sebebi.
Muvaffakiyet: Allah'ın yardımıyla elde edilen başarı.
Mükâfât-ı âcile: Peşin ücretler, avanslar.
Ulvîleştirmek: Yüceltmek.
Zulümât: Karanlıklar.

Yedinci Sebep: *Nev-i insanın yüzde sekseni ehl-i tahkik değildir ki; hakikate nüfuz etsin ve hakikati, hakikat tanıyıp kabul etsin. Belki, surete, hüsn-ü zanna binâen makbul ve mûtemet insanlardan işittikleri mesâili takliden kabul ederler. Hatta, kuvvetli bir hakikati zayıf bir adamın elinde zayıf görür.. ve kıymetsiz bir meseleyi kıymettar bir adamın elinde görse, kıymettar telâkki eder.*

İşte ona binâen, benim gibi zayıf ve kıymetsiz bir bîçârenin elindeki hakâik-i imaniye ve Kur'âniyenin kıymetini, ekser nâsın nokta-yı nazarında düşürmemek için, bilmecburiye ilân ediyorum ki; ihtiyârımız ve haberimiz olmadan birisi, bizi istihdam ediyor; biz bilmeyerek, bizi mühim işlerde çalıştırıyor. Delilimiz de şudur ki, şuurumuz ve ihtiyârımızdan hariç bir kısım inâyâta ve teshilâta mazhar oluyoruz. Öyleyse, o inâyetleri bağırarak ilân etmeye mecburuz.

İşte, geçmiş yedi esbaba binâen, küllî birkaç inâyet-i rabbâniyeye işaret edeceğiz.

Birinci İşaret: Yirmi Sekizinci Mektub'un Sekizinci Meselesi'nin Birinci Nüktesi'nde beyan edilmiştir ki, *"tevâfukât"*tır.

Ezcümle; Mu'cizât-ı Ahmediye Mektubatı'nda, Üçüncü İşareti'nden tâ On Sekizinci İşareti'ne kadar altmış sayfa; habersiz, bilmeyerek, bir müstensihin nüshasında –iki sayfa müstesna olmak üzere mütebâki bütün sayfalarda– kemâl-i muvâzenetle, iki yüzden ziyade *Resûl-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm)* kelimeleri birbirine bakıyorlar. Kim insafla iki sayfaya dikkat etse, tesadüf olmadığını tasdik edecek. Hâlbuki tesadüf, olsa olsa bir sayfada kesretli emsal kelimeleri bulunsa yarı yarıya tevâfuk olur, ancak bir-iki sayfada tamamen tevâfuk edebilir. O hâlde böyle umum sayfalarda *Resûl-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm)* kelimesi; iki olsun, üç olsun, dört olsun veya daha ziyade olsun, kemâl-i mizanla birbirinin yüzüne baksa elbette tesadüf olması

Ehl-i tahkik: Gerçeği araştırıp, delillere dayanarak bir sonuca ulaşan kimseler.

Hakâik-i imaniye ve Kur'âniye: İman ve Kur'ân hakikatleri.

Hüsn-ü zan: Bir kişi veya bir şey hakkında iyi, olumlu düşünme.

İnâyet-i rabbâniye: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı.

Kemâl-i mizan: Mükemmel bir ölçü, denge.

Kemâl-i muvâzenet: Mükemmel bir düzen, denklik.

Mu'cizât-ı Ahmediye: Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) ait mûcizeler.

Mûtemet: İtimad edilen, güvenilen.

Müstensih: Yazarak çoğaltan, temize çeken kimse.

Mütebâki: Geriye kalan.

Nâs: İnsanlar.

Nev-i insan: İnsanoğlu, insanlar.

Nüfuz etmek: İyice kavramak.

Telâkki etmek: Kabullenmek, benimsemek.

Teshilât: Kolaylaştırmalar.

Tevâfukât: Tevafuklar, uygun gelmeler.

mümkün değildir. Hem sekiz ayrı ayrı müstensihin bozamadığı bir tevâfukun, kuvvetli bir işaret-i gaybiye içinde olduğunu gösterir.

Nasıl ki ehl-i belâgatın kitaplarında belâgatın derecâtı bulunduğu hâlde, Kur'ân-ı Hakîm'deki belâgat, derece-i i'câza çıkmış; kimsenin haddi değil ki ona yetişsin. Öyle de mu'cizât-ı Ahmediyenin bir aynası olan On Dokuzuncu Mektup ve mu'cizât-ı Kur'âniyenin bir tercümanı olan Yirmi Beşinci Söz ve Kur'ân'ın bir nevi tefsiri olan Risale-i Nur eczalarında tevâfukât, umum kitapların fevkinde bir derece-i garâbet gösteriyor. Ve ondan anlaşılıyor ki; mu'cizât-ı Kur'âniye ve mu'cizât-ı Ahmediyenin bir nevi kerametidir ki o aynalarda tecellî ve temessül ediyor.

İkinci İşaret: Hizmet-i Kur'âniyeye ait inâyât-ı rabbâniyenin ikincisi şudur ki: Cenâb-ı Hak benim gibi kalemsiz, yarım ümmî, diyar-ı gurbette kimsesiz, ihtilattan men edilmiş bir tarzda; kuvvetli, ciddî, samimî, gayûr, fedakâr.. ve kalemleri birer elmas kılıç olan kardeşleri bana muâvin ihsan etti. Zayıf ve âciz omzuma çok ağır gelen vazife-i Kur'âniyeyi, o kuvvetli omuzlara bindirdi, kemâl-i kereminden yükümü hafifleştirdi. O mübârek cemaat ise –Hulûsi'nin tâbiriyle– telsiz telgrafın âhizeleri hükmünde –ve Sabri'nin* tâbiriyle– Nur fabrikasının elektriklerini yetiştiren makineler hükmünde ayrı ayrı meziyetleri ve kıymettar muhtelif hâsiyetleriyle beraber –yine Sabri'nin tâbiriyle– bir tevâfukât-ı gaybiye nev'inden olarak, şevk ve sa'y u gayret ve ciddiyette birbirine benzer bir surette, esrar-ı Kur'âniyeyi ve envâr-ı imaniyeyi etrafa neşretmeleri ve her yere eriştirmeleri ve şu zamanda (yani hurufât değişmiş, matbaa yok, herkes envâr-ı imaniyeye muhtaç olduğu bir zamanda) ve fütur verecek ve şevki kıracak çok esbap varken; bunların fütursuz, kemâl-i şevk ve gayretle bu hizmetleri, doğrudan doğruya bir keramet-i Kur'âniye ve zâhir bir inâyet-i ilâhiyedir.

Belâgat: Edebiyat. Güzel, düzgün, kusursuz ve yerinde ifade sanatı.
Derece-i garâbet: Farklılık, diğerlerinden ayıran derece.
Derece-i i'câz: Mu'cize derecesi.
Ehl-i belâgat: Edebiyatçılar, söz ve ifade ustaları.
Fütur: Gevşeklik, usanç.
Gayûr: Çok duyarlı, çok çalışkan, çok gayretli.
Hizmet-i Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim hizmeti.
Hurufât: Harfler.
İhtilat: Karışık, içice olma.
İşaret-i gaybiye: Gayba ait, görünmeyen, bilinmeyen bir şeye ait işaret.
Kemâl-i kerem: Pek büyük, eksiksiz bir cömertlik.
Kemâl-i şevk ve gayret: Büyük bir arzu ve gayret.
Mu'cizât-ı Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'e ait mu'cizeler.
Sa'y u gayret: Çaba ve gayret.
Tecellî etmek: Belirmek, görünmek.
Temessül etmek: Görünmek, yansımak.
Tevâfukât-ı gaybiye: Gayba ait tevâfuklar, uygunluklar.
Yarım ümmî: Bediüzzaman Hazretleri'nin kendi el yazısını beğenmediği için kendilerine uygun gördükleri bir niteleme.

Evet, velâyetin kerameti olduğu gibi, niyet-i hâlisanın dahi kerameti vardır. Samimiyetin dahi kerameti vardır. Bâhusus, lillâh için olan bir uhuvvet dairesindeki kardeşlerin içinde ciddî, samimî tesânüdün çok kerametleri olabilir. Hatta şöyle bir cemaatin şahs-ı mânevîsi bir veliyy-i kâmil hükmüne geçebilir, inâyâta mazhar olur.

İşte, ey kardeşlerim ve ey hizmet-i Kur'ân'da arkadaşlarım! Bir kaleyi fetheden bir bölüğün çavuşuna, bütün şerefi ve bütün ganimeti vermek nasıl zulümdür, bir hatadır. Öyle de şahs-ı mânevînizin kuvvetiyle ve kalemlerinizle hâsıl olan fütuhattaki inâyâtı benim gibi bir bîçâreye veremezsiniz. *Elbette, böyle mübârek bir cemaatte, tevâfukât-ı gaybiyeden daha ziyade kuvvetli bir işaret-i gaybiye var ve ben görüyorum, fakat herkese ve umuma gösteremiyorum.*

Üçüncü İşaret: Risale-i Nur eczaları, bütün mühim hakâik-i imaniye ve Kur'âniyeyi, hatta en muannide karşı dahi parlak bir surette isbatı, çok kuvvetli bir işaret-i gaybiye ve bir inâyet-i ilâhiyedir. Çünkü hakâik-i imaniye ve Kur'âniye içinde öyleleri var ki en büyük bir dâhi telâkki edilen İbn-i Sina*, fehminde aczini itiraf etmiş; "Akıl buna yol bulamaz!" demiş. Onuncu Söz Risalesi, o zâtın dehâsıyla yetişemediği hakâiki, avâmlara da çocuklara da bildiriyor.

Hem mesela; sırr-ı kader ve cüz-i ihtiyârînin halli için, koca Sa'd-ı Teftazânî* gibi bir allâme, kırk elli sayfada meşhur *Mukaddemât-ı İsnâ Aşer* nâmıyla Telvih nâm kitabında ancak hallettiği ve ancak havassa bildirdiği aynı mesâili, kadere dair olan Yirmi Altıncı Söz'de İkinci Mebhas'ın iki sayfasında tamamıyla, hem herkese bildirecek bir tarzda beyanı, eser-i inâyet olmazsa nedir?

Hem bütün ukûlü hayrette bırakan ve hiçbir felsefenin eliyle keşfedilemeyen ve sırr-ı hilkat-i âlem ve tılsım-ı kâinat denilen ve Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın

---

Allâme: En üst seviyede olan âlim, üstâd.
Cüz-i ihtiyarî: İnsanın küçücük iradesi, tercih gücü.
Ecza: Bölümler, kısımlar.
Eser-i inâyet: Cenâb-ı Hakk'ın lütfunun belirtisi.
Fütuhat: Hususi, beklenmedik bir şekilde ortaya çıkan nimetler, ilâhî ihsanlar.
Hakâik-i imaniye ve Kur'âniye: İman ve Kur'ân hakikatleri.
Havas: İleri gelenler, seçkinler.
İnâyât: Cenâb-ı Hakk'ın yardımları, lütufları.
İşaret-i gaybiye: Gayba âlemine ait işaret.
Kur'ân-ı Azîmüşşan: Şânı yüce Kur'ân-ı Kerim.
Lillâh: "Allah için, Allah rızası için."
Muannid: İnatçı.
Niyet-i hâlisa: Hâlis, samimi niyet.
Sırr-ı hilkat-i âlem: Alemin yaratılış sırrı.
Sırr-ı kader: Kader sırrı, meselesi.
Şahs-ı mânevî: Hükmî şahsiyet, tüzel kişilik.
Telâkkî etmek: Kabullenmek, benimsemek.
Tılsım-ı kâinat: Kainatın şifresi, sırrı.
Ukûl: Akıllar.
Veliyy-i kâmil: Bütün mânevî güzelliklerini mahiyetinde toplayabilmiş, kullukta zirveye ulaşmış; örnek, ideal rehber.

i'câzıyla keşfedilen o tılsım-ı müşki'l-küşâ ve o muamma-yı hayret-nümâ, Yirmi Dördüncü Mektup ve Yirmi Dokuzuncu Söz'ün âhirindeki remizli nüktede ve Otuzuncu Söz'ün, tahavvülât-ı zerrâtın altı adet hikmetinde keşfedilmiştir. Kâinattaki faaliyet-i hayret-nümânın tılsımını ve hilkat-i kâinatın ve âkıbetinin muammasını ve tahavvülât-ı zerrâttaki harekâtın sırr-ı hikmetini keşif ve beyan etmişlerdir; meydandadır, bakılabilir.

Hem sırr-ı ehadiyet ile şeriksiz vahdet-i rubûbiyeti, hem nihayetsiz kurbiyet-i ilâhiye ile nihayetsiz bu'diyetimiz olan hayret-engiz hakikatleri, kemâl-i vuzuhla On Altıncı Söz ve Otuz İkinci Söz, beyan ettikleri gibi; kudret-i ilâhiyeye nisbeten zerrât ve seyyârât müsâvi olduğunu.. ve haşr-i âzamda umum zîruhun ihyâsı, bir nefsin ihyâsı kadar o kudrete kolay olduğunu.. ve şirkin hilkat-i kâinatta müdahalesi imtinâ derecesinde akıldan uzak olduğunu kemâl-i vuzuhla gösteren Yirminci Mektup'taki وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ[1] kelimesi beyanında ve üç temsili hâvî onun zeyli, şu azîm sırr-ı vahdeti keşfetmiştir.

Hem hakâik-i imaniye ve Kur'âniyede öyle bir genişlik var ki en büyük zekâ-yı beşerî ihata edemediği hâlde; benim gibi zihni müşevveş, vaziyeti perişan, müracaat edilecek kitap yokken, sıkıntılı ve süratle yazan bir adamda, o hakâikin ekseriyet-i mutlakası dekâikiyle zuhuru, doğrudan doğruya Kur'ân-ı Hakîm'in i'câz-ı mânevîsinin eseri ve inâyet-i rabbâniyenin bir cilvesi ve kuvvetli bir işaret-i gaybiyedir.

---

[1] "Ve O her şeye kâdirdir." (Mâide Sûresi, 5/120; Hûd Sûresi, 11/4; Rûm Sûresi, 30/50 ; …).

Bu'diyet: Kulların Cenâb-ı Hak'tan mâhiyet bakımından uzaklığı.
Dekâik: İncelikler.
Ekseriyet-i mutlaka: Genellik, çoğunluk.
Faaliyet-i hayret-nümâ: Şaşırtıcı faaliyet, hareket.
Haşr-i âzam: Büyük diriliş.
Hâvi: İhtivâ eden, barındıran.
Hilkat-i kâinat: Kâinatın yaratılışı.
İ'câz: Mûcizeli oluş.. insanları benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim üslubu.
İ'câz-ı mânevî: Mânevî mûcize.
İhyâ: Hayat verme.
İmtinâ: İmkansızlık, mümkün olmayış.
Kemâl-i vuzûh: Tam bir açıklık, açık seçiklik.
Kudret-i ilâhiye: Cenâb-ı Hakk'ın kudreti.
Kurbiyet-i ilâhiye: Cenâb-ı Hakk'ın kullarına şah damarlarından daha yakın olması.
Muammâ-yı hayret-nümâ: Şaşırtan muamma, bilmece.
Müsâvi: Denk, eşit.
Müşevveş: Karışık, düzensiz.
Seyyârât: Gezegenler.
Sırr-ı ehadiyet: Cenâb-ı Hakk'ın birliğinin her varlıkta özel şekilde tecelli etmesi.
Sırr-ı hikmet: Var olma gayesindeki sır.
Sırr-ı vahdet: Birlik sırrı.
Şerik: Ortak.
Tahavvülât-ı zerrât: Zerrelerde (atom veya molekül gibi maddenin en küçük parçalarında) meydana gelen değişiklikler.
Tılsım-ı müşki'l-küşâ: Kapalı kapıları açan sırlı anahtar.
Vahdet-i rubûbiyet: Cenâb-ı Hakk'ın her şeyi kuşatan idare ve hâkimiyetindeki birliği.
Zekâ-yı beşerî: İnsan zekası.
Zeyl: Ek, ilâve.
Zîruh: Ruh sahibi.

Dördüncü İşaret: Elli altmış risaleler(Hâşiye) öyle bir tarzda ihsan edilmiş ki; değil benim gibi az düşünen ve zuhurata tebaiyet eden ve tedkike vakit bulamayan bir insanın, belki büyük zekâlardan mürekkep bir ehl-i tedkikin sa'y ve gayretiyle yapılmayan bir tarzda te'lifleri, doğrudan doğruya bir eser-i inâyet olduklarını gösteriyor. Çünkü bütün bu risalelerde bütün derin hakâik, temsilât vâsıtasıyla, en âmî ve ümmî olanlara kadar ders veriliyor. Hâlbuki o hakâikin çoğunu, büyük âlimler "Tefhim edilmez!" deyip değil avâma, belki havassa da bildiremiyorlar.

İşte, en uzak hakikatleri en yakın bir tarzda, en âmî bir adama ders verecek derecede, benim gibi Türkçe'si az, sözleri muğlâk, çoğu anlaşılmaz ve "Zâhir hakikatleri dahi müşkülleştiriyor." diye eskiden beri iştihar bulmuş ve eski eserleri –kısmen– o sû-i iştiharı tasdik etmiş bir şahsın elinde bu harika teshilât ve sühûlet-i beyan; elbette, bilâ-şüphe, bir eser-i inâyettir ve onun hüneri olamaz ve Kur'ân-ı Kerîm'in i'câz-ı mânevîsinin bir cilvesidir ve temsilât-ı Kur'âniyenin bir temessülüdür ve in'ikâsıdır.

Beşinci İşaret: Risaleler umumiyetle pek çok intişar ettiği hâlde; en büyük âlimden tut, tâ en âmî adama kadar ve ehl-i kalb büyük bir veliden tut, tâ en muannid dinsiz bir feylesofa kadar olan tabakât-ı nâs ve tâifeler, o risaleleri gördükleri ve okudukları ve bir kısmı tokatlarını yedikleri hâlde tenkit edilmemesi.. ve her tâife derecesine göre istifade etmesi, doğrudan doğruya bir eser-i inâyet-i rabbâniye ve bir keramet-i Kur'âniye olduğu gibi, çok tedkikât ve taharriyâtın neticesiyle ancak husûl bulan o çeşit risaleler, fevkalâde bir süratle, hem idrakimi ve fikrimi müşevveş eden sıkıntılı inkıbaz vakitlerinde yazılması dahi, bir eser-i inâyet ve bir ikram-ı rabbânîdir.

Hâşiye: Şimdi yüz otuzdur.

Âmi: Halktan, sıradan, herhangi biri.
Bilâ-şüphe: Şüphesiz.
Ehl-i kalb: Gönül insanı.
Ehl-i tetkik: Araştırmacılar.
Eser-iinâyet-irabbâniye: Cenâb-ı Hakk'ın lütfunun belirtisi.
Husûl bulmak: Meydana gelmek, oluşmak.
İn'ikâs: Yansıma, aksetme.
İnkıbaz: Tutukluk, isteksizlik, mânevî sıkıntı, kabz hâli.
İntişâr: Çıkma, yayılma.
İştihar etmek: Tanınmak, meşhur olmak.
Keramet-i Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in kerameti.
Muannid: İnatçı.
Mürekkep: Bir araya gelmiş, oluşmuş.
Sa'y: Çalışma, çaba.
Sû-i iştihar: Kötü şöhret.
Sühûlet-i beyan: Kolay, rahat anlaşılır ifade etme.
Tabakât-ı nâs: İnsan sınıfları, grupları.
Taharriyât: Araştırmalar.
Tebaiyet etmek: Uymak, tâbî olmak.
Tefhim: Anlatmak.
Temessül: Görünme.
Temsilât: Benzetmeler, misaller.
Teshilât: Kolaylaştırmalar.
Tetkikât: İncelemeler, tetkikler.
Ümmî: Herhangi bir eğitim almamış, okuma yazma bilmeyen.
Zuhurât: Hesapta olmayan, beklenmedik, hâdiseler.

Evet, ekser kardeşlerim ve yanımdaki umum arkadaşlarım ve müstensihler biliyorlar ki; On Dokuzuncu Mektub'un beş parçası, birkaç gün zarfında her gün iki-üç saatte ve mecmûu on iki saatte, hiçbir kitaba müracaat edilmeden yazılması; hatta en mühim bir parça ve o parçada lafz-ı Resûl-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm) kelimesinde zâhir bir hâtem-i nübüvveti gösteren dördüncü cüz, üç-dört saatte dağda, yağmur altında, ezber yazılmış. Ve Otuzuncu Söz gibi mühim ve dakik bir risale, altı saat içinde bir bağda yazılmış. Ve Yirmi Sekizinci Söz, Süleyman'ın bahçesinde bir, nihayet iki saat içinde yazılması gibi ekser risalelerin böyle olması ve eskiden beri sıkıntılı ve münkabız olduğum zaman en zâhir hakikatleri dahi beyan edemediğimi, belki bilemediğimi yakın dostlarım biliyorlar. Hususan o sıkıntıya hastalık da ilâve edilse, daha ziyade beni dersten, te'liften men etmekle beraber; en mühim Sözler ve risalelerin, en sıkıntılı ve hastalıklı zamanımda, en süratli bir tarzda yazılması, doğrudan doğruya bir inâyet-i ilâhiye ve bir ikram-ı rabbânî ve bir keramet-i Kur'âniye olmazsa nedir?*

Hem hangi kitap olursa olsun, böyle hakâik-i ilâhiyeden ve imaniyeden bahsetmişse, alâküllihâl bir kısım mesâili, bir kısım insanlara zarar verir. Ve zarar verdikleri için, her mesele herkese neşredilmemiş. Hâlbuki şu risaleler ise, şimdiye kadar hiç kimsede –çoklardan sorduğum hâlde– sû-i tesir ve aksülamel ve tahdîş-i ezhan gibi bir zarar vermedikleri, doğrudan doğruya bir işaret-i gaybiye ve bir inâyet-i rabbâniye olduğu bizce muhakkaktır.

Altıncı İşaret: Şimdi bence kat'iyet peydâ etmiştir ki; ekser hayatım, ihtiyâr ve iktidarımın, şuur ve tedbirimin haricinde, öyle bir tarzda geçmiş ve öyle garip bir surette ona cereyan verilmiş, tâ Kur'ân-ı Hakîm'e hizmet edecek olan bu nevi risaleleri netice versin. Âdeta bütün hayat-ı ilmiyem, mukaddemât-ı ihzâriye hükmüne geçmiş ve Sözler'le i'câz-ı Kur'ân'ın izharı, onun neticesi olacak bir surette olmuştur. Hatta, şu yedi sene nefyimde

---

Aksülamel: Ters tepki, reaksiyon.
Alâküllihâl: İster istemez, mutlaka.
Hakâik-i ilâhiye ve imâniye: İlâhî ve imânî hakikatler.
Hâtem-i nübüvvet: Peygamberliğe son mührü vuran, peygamberliğin son temsilcisi.
Hayat-ı ilmiye: İlim hayatı.
İ'câz-ı Kur'ân: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim üslubu.
İhtiyâr: Tercih, irâde.
Kat'iyet peydâ etmek: Kesinlik kazanmak.
Lâfz-ı Resûl-i Ekrem: Resûl-i Ekrem (s.a.s.) kelimesi.
Mukaddemât-ı ihzâriye: Hazırlık, hazırlanma öncesinde yapılan çalışmalar.
Münkabız: Tutuk, isteksiz, kabz hâlinde olan.
Müstensih: Yazılı bir nüshaya bakarak eliyle onun bir suretinin yazan kimse.
Nefiy: Sürgün.
Sû-i tesir: Kötü, olumsuz etki.
Tahdîş-i ezhan: Zihinleri, kafaları karıştırma.

ve gurbetimde ve sebepsiz ve arzumun hilâfında tecerrüdüm ve meşrebime muhalif, yalnız bir köyde imrâr-ı hayat etmekliğim.. ve eskiden beri ülfet ettiğim hayat-ı içtimaiyenin çok râbıtalarından ve kaidelerinden nefret edip terk etmekliğim, doğrudan doğruya bu hizmet-i Kur'âniyeyi hâlis, sâfi bir surette yaptırmak için bu vaziyet verildiğine şüphem kalmamıştır. Hatta çok defa bana verilen sıkıntı ve zulmen bana karşı olan tazyikat perdesi altında bir dest-i inâyet tarafından merhametkârâne, Kur'ân'ın esrarına hasr-ı fikir ettirmek ve nazarı dağıtmamak için yapılmıştır, kanaatindeyim. Hatta eskiden mütâlaaya çok müştâk olduğum hâlde, bütün bütün sâir kitapların mütâlaasından bir men, bir mücânebet ruhuma verilmişti. Böyle gurbette medar-ı teselli ve ünsiyet olan mütâlaayı bana terkettiren, anladım ki doğrudan doğruya âyât-ı Kur'âniyenin üstad-ı mutlak olmaları içindir.

Hem yazılan eserler, risaleler –ekseriyet-i mutlakası– hariçten hiçbir sebep gelmeyerek, ruhumdan tevellüd eden bir hâcete binâen, âni ve def'î olarak ihsan edilmiş. Sonra bazı dostlarıma gösterdiğim vakit demişler: "Şu zamanın yaralarına devâdır." İntişar ettikten sonra ekser kardeşlerimden anladım ki tam şu zamandaki ihtiyaca muvâfık ve derde lâyık bir ilaç hükmüne geçiyor.

İşte, ihtiyâr ve şuurumun dairesi haricinde, mezkûr hâletler ve sergüzeşt-i hayatım ve ulûmların envâlarındaki hilâf-ı âdet, ihtiyârsız tetebbuâtım, böyle bir netice-i kudsiyeye müncer olmak için, kuvvetli bir inâyet-i ilâhiye ve bir ikram-ı rabbânî olduğuna bende şüphe bırakmamıştır.

Yedinci İşaret: Bu hizmetimiz zamanında, beş-altı sene zarfında, bilâmübalâğa yüz eser-i ikram-ı ilâhî ve inâyet-i rabbâniye ve keramet-i Kur'âniyeyi

---

Âyât-ı Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in âyetleri.
Bilâ-mübalâğa: Abartısız, mübalâğasız.
Def'î: Hemen, birden.
Dest-i inâyet: Yardım eli.
Ekseriyet-i mutlaka: Genellik, çoğunluk.
Envâ: Türler, çeşitler.
Eser-i ikram-ı ilâhî: Cenâb-ı Hakk'ın ikramının, ihsanının belirtisi, eseri.
Hâlet: Hal, durum.
Hasr-ı fikir: Fikri, bir meselede hapsetme, yoğunlaştırma.
Hayat-ı içtimaiye: Sosyal hayat.
Hilâf-ı âdet: Alışılmışın dışı, tersi.
İmrâr-ı hayat: Hayatını sürdürmek, yaşamaya devam etmek.
İntişar etmek: Yayılmak.
Medar-ı teselli ve ünsiyet: Teselli olma ve yakınlık duyma vesilesi.
Merhametkârâne: Merhametli bir şekilde.
Muvâfık: Yerinde, uygun.
Mücânebet: Çekinme, uzak durma.
Müncer olmak: Çekilmek, sürüklenmek.
Mütâlaa: İnceleme, araştırma.
Netice-i kudsiye: Mukaddes, kutlu netice, sonuç.
Râbıta: Bağ, alaka.
Sergüzeşt-i hayat: Hayatta kişinin başından geçen haller, olaylar.
Tazyikat: Sıkıştırmalar, baskılar.
Tecerrüd: İnsanlardan ayrı, yalnız başına yaşama.
Tetebbuât: Araştırmalar, incelemeler.
Tevellüd etmek: Doğmak, ortaya çıkmak.
Ulûm: İlimler.
Ülfet: Alışma.
Üstad-ı mutlak: Mutlak, tam rehber.

gözümüzle gördük. Bir kısmını On Altıncı Mektup'ta işaret ettik. Bir kısmını Yirmi Altıncı Mektub'un Dördüncü Mebhası'nın Mesâil-i Müteferrikası'nda, bir kısmını Yirmi Sekizinci Mektub'un Üçüncü Meselesi'nde beyan ettik. Benim yakın arkadaşlarım bunu biliyorlar. Dâimî arkadaşım Süleyman Efendi, çoklarını biliyor. *Hususan Sözler'in ve risalelerin neşrinde ve tashihâtında ve yerlerine yerleştirmekte ve tesvid ve tebyizinde fevka'l-me'mul, kerametkârâne bir teshilâta mazhar oluyoruz. Keramet-i Kur'âniye olduğuna şüphemiz kalmıyor. Bunun misalleri yüzlerdir.*

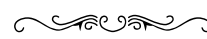
Hem maîşet hususunda o kadar şefkatle besleniyoruz ki en küçük bir arzu-yu kalbimizi bizi istihdam eden Sahib-i inâyet, tatmin etmek için fevka'l-me'mul bir surette ihsan ediyor ve hâkeza...

İşte bu hâl gayet kuvvetli bir işaret-i gaybiyedir ki biz istihdam olunuyoruz. Hem rıza dairesinde, hem inâyet altında bize hizmet-i Kur'âniye yaptırılıyor.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1]

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَآ إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَاۜ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ[2]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةً تَكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقِّهِ أَدَاءً وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا كَثِيرًا، اٰمِينَ.[3]

1 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

2 "Sübhansın ya Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin." (Bakara Sûresi, 2/32).

3 Allah'ım! Efendimiz Muhammed'e, O'nun âl ve ashabına, senin hoşnutluğuna ve O'nun hakkının ödenmesine vesile olacak şekilde çok salât ve selâm eyle, âmin!

Fevka'l-me'mul: Umulanın, beklenenin üstünde.
İşaret-i gaybiye: Gayb âlemine ait işaret.
Kerametkârâne: Kerâmetli bir tarzda.
Maîşet: Yaşama, geçinme.
Mesâil-i müteferrika: Birbiri ile ilgisi olmayan meseleler.
Sahib-i inâyet: Yardım sahibi.
Tashihât: Düzeltmeler.
Tebyiz: Temize çekme.
Teshilât: Kolaylaştırmalar.
Tesvid: Müsvedde yazma.

Mahrem Bir Suâle Cevaptır

Şu sırr-ı inâyet, eskiden mahremce yazılmış; On Dördüncü Söz'ün âhirine ilhak edilmişti. Her nasılsa ekser müstensihler unutup yazmamışlardı. Demek münasip ve lâyık mevkii burasıymış ki gizli kalmış.

Benden suâl ediyorsun: "Neden senin Kur'ân'dan yazdığın Sözler'de bir kuvvet, bir tesir var ki, müfessirlerin ve âriflerin sözlerinde nâdiren bulunur? Bazen bir satırda bir sayfa kadar kuvvet var, bir sayfada bir kitap kadar tesir bulunuyor."

Elcevap: Güzel bir cevaptır! Şeref, i'câz-ı Kur'ân'a ait olduğundan ve bana ait olmadığından, bilâ-pervâ derim:

Ekseriyet itibarıyla öyledir. Çünkü *yazılan Sözler tasavvur değil, tasdiktir.. teslim değil, imandır.. mârifet değil, şehâdettir, şuhûddur.. taklit değil, tahkiktir.. iltizam değil, iz'andır.. tasavvuf değil, hakikattir.. dâvâ değil, dâvâ içinde burhandır.*

Şu sırrın hikmeti budur ki: Eski zamanda esâsât-ı imaniye, mahfuzdu; teslim, kavî idi. Teferruâtta, âriflerin mârifetleri delilsiz de olsa beyanatları makbul idi, kâfi idi. Fakat şu zamanda dalâlet-i fenniye, elini esâsâta ve erkâna uzatmış olduğundan:

- *Her derde lâyık devâyı ihsan eden Hakîm-i Rahîm olan Zât-ı Zülcelâl, Kur'ân-ı Kerîm'in en parlak mazhar-ı i'câzından olan temsilâtından bir*

Ârif: Cenâb-ı Hakk'ın isim ve sıfatlarının tecellilerini ruhi tecrübeleri neticesinde vicdanında sezen, ilâhî ma'rifete ermiş veli.

Bilâ-pervâ: Çekinmeden, sıkılmadan.

Dalâlet-i fenniye: Bilim ve felseden kaynaklanan çarpık, sapık düşünceler.

Esâsât-ı imaniye: İman esasları, imanın temel şartları.

Hakîm-i Rahîm: Her şeyi yerli yerince yapan pek merhametli, Hz. Allah.

İ'câz-ı Kur'ân: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim üslubu.

İlhak etmek: İlave etmek, eklemek.

İltizam: Benimseme, taraftar olma.

İz'an: İyice anlama, tam kavrama. Mahfuz: Korunmuş, sağlam.

Mârifet: İlim ve fenlerle öğrenerek edinilen bilgi.

Mazhar-ı i'câz: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cize üslubun görüldüğü yer.

Müfessir: Kur'ân-ı Kerim'i sağlam bilgi ve akıl ölçüleri çerçevesinde çalışıp, Allah Teâlâ'nın kastettiği manayı anlatan âlim.

Müstensih: Yazılı bir nüshaya bakarak eliyle onun bir suretinin yazan kimse.

Sırr-ı inâyet: Cenâb-ı Hakk'ın yardımında görülen incelik, sır.

Şehadet / şuhûd: Bir şeyin gerçeğine şahit olma, hakikati ayan beyan görme.

Tahkik: Doğruyu araştırma, açığa çıkarma.

Tasavvur: Zihinde canlandırma, göz önüne getirme.

Temsilât: Benzetmeler, misaller.

Zât-ı Zülcelâl: Sonsuz gücün ve hakimiyetin sahibi Yüce Zat.

şûlesini, acz ve zaafıma, fakr ve ihtiyacıma merhameten hizmet-i Kur'ân'a ait yazılarıma ihsan etti.

- *Felillâhilhamd, sırr-ı temsil dürbünüyle en uzak hakikatler, gayet yakın gösterildi.*
- *Hem sırr-ı temsil cihetü'l-vahdetiyle, en dağınık meseleler toplattırıldı.*
- *Hem sırr-ı temsil merdiveniyle, en yüksek hakâike kolaylıkla yetiştirildi.*
- *Hem sırr-ı temsil penceresiyle, hakâik-i gaybiyeye, esâsât-ı İslâmiyeye şuhûda yakın bir yakîn-i imaniye hâsıl oldu.*
- *Akıl ile beraber vehim ve hayal, hatta nefis ve hevâ teslime mecbur olduğu gibi, şeytan dahi teslim-i silâha mecbur oldu.*

Elhâsıl: *Yazılarımda ne kadar güzellik ve tesir bulunsa, ancak temsilât-ı Kur'âniyenin lemeâtındandır. Benim hissem, yalnız şiddet-i ihtiyacımla taleptir ve gayet aczimle tazarruumdur. Dert benimdir, devâ Kur'ân'ındır.*

Said Nursî

Cihetü'l-vahdet: Birleşme, buluşma noktası.
Felillâhilhamd: "Allah'a şükürler olsun ki..."
Hakâik-i gaybiye: Gayba ait, görünmeyen hakikatler.
Hevâ: Zararlı ve günah olan arzular.
Lemeât: Parıltılar.
Sırr-ı temsil: Benzetmelerle, misaller getirerek anlatmadaki sır ve bereket.
Tazarru: Tevazu ve huşu içinde Allah'a yalvarma.
Temsilât-ı Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerîm'deki temsiller, misaller.
Yakîn-i imaniye: Kesin, şüphesiz inanma.

بِاسْمِهٖ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ[2]

Mukaddime

Hulûsi Bey ve Sabri Efendi'nin mektuplarında Risale-i Nur hakkındaki fıkralarının, bir mektup suretinde Risale-i Nur eczaları içinde idhal edilmesinin beş sebebi var:

Birincisi: Hulûsi ise, âhirdeki Sözler'in ve ekser Mektubat'ın yazılmasına onun gayreti ve ciddiyeti en mühim sebep olması. Ve Sabri'nin dahi On Dokuzuncu Mektup gibi bir sülüs-ü Mektubat'ın yazılmasına sebep, onun samimî ve ciddî iştiyakı olmasıdır.

İkinci Sebep: Bu iki zât bilmiyorlardı ki bir vakit şu fıkralar neşredilecek. Bilmedikleri için, gayet samimî, tasannûsuz, hâlisâne ve derece-i zevklerini ve o hakâike karşı şevklerini ifade etmek için, hususî bir surette yazmışlar. Onun için, o takdiratları takriz nev'inden değil, doğrudan doğruya, mübalâğasız bir surette, gördükleri ve zevk ettikleri hakikati ifade etmeleridir.

Üçüncü Sebep: Bu iki zât hakikî talebelerimden ve ciddî arkadaşlarımdan; ve hizmet-i Kur'ân'da arkadaşlarım içinde *talebelik* ve *kardeşlik* ve *arkadaşlığın* üç hâssası var ki bu iki zât üçünde de birinciliği kazanmışlar.

Birinci Hâssa: Bana mensup her şeye malları gibi tesahup ediyorlar. Bir Söz yazılsa, kendileri yazmış ve te'lif etmiş gibi zevk alıyorlar, Allah'a şükrediyorlar. Âdeta cesetleri muhtelif, ruhları bir hükmünde, hakikî mânevî vereselerdir.

İkinci Hâssa: Bütün makâsıd-ı hayatiye içinde en büyük, en mühim maksatlarını, o nurlu *Sözler* vâsıtasıyla Kur'ân'a hizmet biliyorlar. Dünya hayatının netice-i hakikiyesinin ve dünyaya gelmekteki vazife-i fıtriyelerinin en mühimi, hakâik-i imaniyeye hizmet olduğunu telâkkileridir.

---

1 O'nun (c.c.) adıyla.

2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

İdhal etmek: Yerleştirmek, içine almak.
Makâsıd-ı hayatiye: Dünya hayatının maksatları, gayeleri.
Netice-i hakikiye: Asıl, gerçek netice.
Sülüs-ü Mektubat: Mektubat'ın üçte biri.
Takdirat: Takdirler, değerlendirmeler.
Takriz: Bir kitap hakkında başkaları tarafından kaleme alınan takdir ve övgü yazısı.
Tasannû: Sun'îlik, yapmacıklık.
Telâkki: Kabul etme, benimseme.
Tesahup etmek: Sahip çıkmak, benimseyip korumak.
Vazife-i fıtriye: Tabiî görev, yaratılışın gereği olan görev.

Üçüncü Hâssa: Ben kendi nefsimde tecrübe ettiğim ve eczahâne-i mukaddese-i Kur'âniyeden aldığım ilaçları, onlar da kendi yaralarını hissedip o ilaçları merhem suretinde tecrübe ediyorlar. Aynı hissiyatımla mütehassis oluyorlar. Ve ehl-i imanın imanlarını muhafaza etmek gayreti, en yüksek derecede taşımaları ve ehl-i imanın kalbine gelen şübehât ve evhamdan hâsıl olan yaraları tedavi etmek iştiyakı, yüksek bir derece-i şefkatte hissetmeleridir.

Dördüncü Sebep: Hulûsi Bey, benim yegâne mânevî evlâdım ve medar-ı tesellîm ve hakikî vârisim ve bir dehâ-yı nurânî sahibi olacağı muhtemel olan biraderzadem Abdurrahman'ın* vefatından sonra, Hulûsi aynen yerine geçip o merhumdan beklediğim hizmeti, onun gibi îfâya başlamasıyla.. ve ben onu görmeden epey zaman evvel Sözler'i yazarken, onun aynı vazifesiyle muvazzaf bir şahs-ı mânevî bana muhatap olmuşcasına, ekseriyet-i mutlaka ile temsilâtım onun vazifesine ve mesleğine göre olmuştur. Demek oluyor ki bu şahsı, Cenâb-ı Hak bana hizmet-i Kur'ân ve imanda bir talebe, bir muîn tayin etmiş. Ben de bilmeyerek onunla onu görmeden evvel konuşuyormuşum, ders veriyormuşum...

Sabri ise fıtraten bende mevcut has bir nişan var; bütün gezdiğim yerde kimsede görmedim. Sabri'de aynı nişan-ı fıtrî var. Bütün talebelerim içinde, karabet-i nesliyeden daha ziyade bir karabet kendinde hissetmiş. Ve şu havâlide en az ümid ettiğim ve o da geç uyandığı hâlde en ileri gittiği bir işarettir ki; o da bir Hulûsi-i Sânî'dir, müntehaptır. Cenâb-ı Hak tarafından bana talebe ve hizmet-i Kur'ân'da arkadaş tayin edilmiştir.

Beşinci Sebep: Ben kendi şahsıma ait takdirat ve medhi kabul etmem. Çünkü mânen büyük zarar gördüm. Onun için şahsıma karşı takdirat, fahir ve gurura medar olduğu için şiddetle nefret edip korkuyorum. Fakat Kur'ân-ı Hakîm'in dellâlı ve hizmetkârı olmaklığım cihetinden ve o vazife-i kudsiye

---

Biraderzade: Kardeş çocuğu, yeğen.
Dehâ-yı nurânî: Nurlu dehâ.
Dellâl: Gösteren, ilan eden, tellâl.
Eczahâne-i mukaddese-i Kur'âniye: Kur'an'ın her hastalığa çâre sunan mukaddes eczahânesi.
Ekseriyet-i mutlaka: Büyük çoğunluk.
Fahr: Övünme.
Havâli: Çevre, civar, etraf, yöre.
Hizmet-i Kur'ân ve iman: Kur'ân-ı Kerim'e ve imana hizmet.
Hulûsi-i Sânî: "İkinci Hulûsi" manasında Üstad Hazretleri'nin Sabri Arseven ağabeye verdiği isim.
Îfâ: Yerine getirme.
Karabet-i nesliye: Soy yakınlığı.
Medar-ı tesellî: Teselli sebebi, kaynağı.
Medh: Övme, övgü.
Muîn: Yardımcı.
Müntehap: Seçilmiş, güzide.
Mütehassis olmak: Hislenmek, duygulanmak.
Nişan-ı fıtrî: Doğuştan var olan iz, alâmet, özellik.
Şahs-ı mânevî: Mânevî, hükmî şahsiyet.
Şübehât: Şüpheler.
Temsilât: Temsiller, misaller, örnekler.

noktasında takdirat ve medih bana ait olmayıp, nurlu Sözler'e ve belki doğrudan doğruya hakâik-i imaniyeye ve esrar-ı Kur'âniyeye ait olduğu için onu müftehirâne değil, Cenâb-ı Hakk'a karşı müteşekkirâne kabul ediyorum.

İşte bu iki şahıs, bu hakikati herkesten ziyade anladıkları için, onlar bilmeyerek vicdanlarının sevkiyle yazdıkları takdirat ve medihlerini, Risale-i Nur eczaları içinde dercedilmeye sebep olmuştur. Cenâb-ı Hak bunların emsâlini ziyade etsin ve onları da muvaffak etsin ve tarîk-i haktan ayırmasın, âmin!

اَللّٰهُمَّ وَفِّقْنَا وَاِيَّاهُمَا وَاَمْثَالَهُمَا مِنْ اِخْوَانِنَا لِخِدْمَةِ الْقُرْاٰنِ وَالْاِيمَانِ كَمَا تُحِبُّ وَتَرْضٰى بِحَقِّ مَنْ اَنْزَلْتَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنَ عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَاَتَمُّ التَّسْلِيمَاتِ مَا اخْتَلَفَ الْمَلَوَانِ وَمَا دَارَ الْقَمَرَانِ[1]

Said Nursî

[1] Allah'ım! Kendisine Kur'ân'ı indirdiğin Zât'ın hakkı için (ki gece ve gündüz birbirini takip ettikçe, güneş ve ay dönüp durdukça salavâtın en üstünü ve selâmların en güzeli onun üzerine olsun) bizi, bu iki kardeşimizi ve onların emsallerini, senin sevdiğin ve razı olduğun tarzda Kur'ân ve iman hizmetine muvaffak eyle!

Derc etmek: Yerleştirmek, ilâve etmek.
Müftehirâne: İftiharla, övünerek.
Müteşekkirâne: Şükrederek, şükran duyarak.
Tarîk-i hak: Doğru yol.

Yirmi Yedinci Mektup ve Zeyilleri

Otuz Üçüncü Söz'ün Yirmi Yedinci Mektub'udur ki, Mektubâtü'n-Nur'un birinci muhatabı olan Hulûsi Bey'in hususî mektuplarından, Risaletü'n-Nur hakkındaki takdiratını gösteren fıkralardır.

Yirmi Yedinci Mektub'un ikinci kısmı olan "Zeyl"i dahi, elhak bir Hulûsi-i Sânî olan Sabri Efendi'nin Risaletü'n-Nur hakkındaki takdiratını gösteren hususî mektuplarındaki fıkralardır.(Hâşiye)

Hâşiye: Üstadımız Yirmi Yedinci Mektub'u ilk defa bu şekilde tensip buyurmuşlar, sonradan ikinci, üçüncü, dördüncü zeyiller eklemek suretiyle genişletmişlerdir. En son şeklinde ise, Kastamonu ve Emirdağ Lâhikaları da Üstadımız tarafından Yirmi Yedinci Mektub'a idhal edilerek, Yirmi Yedinci Mektup ikmal edilmiştir. Bu itibarla, Hulûsi Bey ve Sabri Efendi'nin mektupları, Yirmi Yedinci Mektub'un başlangıcını teşkil etmiştir.

Hulûsi-i Sânî: "İkinci Hulûsi" manasında Üstad Hazretleri'nin Sabri Arseven ağabeye verdiği isim.

Mektubâtü'n-Nur: Risale-i Nur mektupları, Mektubat.

Tensip: Münasip görme, uygun bulma.

بِسْــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

بِاسْمِهٖ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ أَبَدًا[3]

Hulûsi'nin birinci fıkrasıdır.

Eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem!

Kendilerini fakir ve hakir görmekte zevk alan zevât-ı âliye gibi değil, belki olduğu gibi görünmek isteyen ve "talebem, kardeşim, biraderzadem" unvanlarıyla taltif buyurduğunuz bendeniz, hakikatte mânen düşkün bir vaziyette ve cidden duanıza muhtaç bir hâldeyim. Serâpâ nur olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın hak ve hakikatini, bu asır insanlarının, bilhassa fırak-ı dâllenin gözlerine sokacak derecede, bazı Kur'ân lemeâtının zâhir olmasına murad-ı ilâhî taallûk etmiş ve bu emr-i mühimme, –felillâhilhamd– muhterem üstadımız vâsıta olmuştur.

İşte, hiç ender hiç olan bu talebenize de, yine lütuf ve fazl ve inâyet-i ilâhî ile bu âlî memuriyetini îfâ eden aziz ve muhterem hocasına ve Hazreti Kur'ân hesabına pek cüz'î bir hademelik yaptırılmıştır. Bundan dolayı ne kadar şükretsem azdır; fahre zerre kadar hakkım yoktur. Belki şu hademelikte yapmış olmaklığım muhtemel hatîât ve kusurâttan dolayı affımı niyaz ve istirham ediyorum. Fenâ şahsiyetimi tarif eylemekliğim gerçi manasızdır. Fakat mürâsele ve mülâkatta bu bâbda pek çok büyük iltifatlarınızı gördüğümden mütehassıl hicap sevkiyle ufak bir tasdîde bulundum.

---

[1] O'nun (c.c.) adıyla.
[2] "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
[3] Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; kâinatın zerreleri adedince ve sonsuza kadar üzerinize olsun.

Biraderzade: Kardeş çocuğu, yeğen.
Emr-i mühim: Önemli iş.
Eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem: "Ey muhterem Üstad!"
Fazl: İhsan, lütuf.
Felillâhilhamd: "Allah'a hamdolsun ki..."
Fırak-ı dâlle: Dalalete düşmüş, doğru yoldan ayrılmış gruplar.
Hatîât: Hatalar, yanlışlar.
Hicap: Utanma, sıkılma.
Hiç ender hiç: Bütünüyle, tamamen hiç hükmünde.
İnâyet-i ilâhî: İlâhî yardım.
Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan: Beyan ve ifadesi ile insanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim.
Lemeât: Lem'alar, parıltılar.
Mürâsele: Karşılıklı mektuplaşma, haberleşme.
Mütehassıl: Hâsıl olan, meydana gelen.
Serâpâ: Baştan ayağa, tamamen.
Taallûk etmek: İlgili, bağlı olmak.
Tasdî: Baş ağrıtma, rahatsız etme.
Zevât-ı âliye: Büyük, yüce zâtlar.

Son iki mektubunuzda suâl buyurulan hususa cevap vermekliğim ısrarla emir buyuruldu; سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا[1]. Fakat bu ağır suâle, acz ve fakrın en müntehâsında bulunan bu kardeşiniz hak ve hakikate muvâfık ve mutâbık bir cevap verebilmek için inâyet ve kerem-i ilâhî ve meded-i ruhaniyet-i Peygamberî'ye iltica eyledi, şöyle ki:

Mübârek Sözler şüphesiz Kitab-ı Mübîn'in nurlu lemeâtıdır. İçinde izaha muhtaç yerler eksik olmamakla beraber, küll hâlinde kusursuz ve noksansızdır. Beşerin her tabakası kendi fıtrî anlayışları nisbetinde onlardan hisse-mend ve fâide-mend olurlar. Şimdiye kadar tenkit olunmaması, her meslek ve mezhep ve meşrep ehline hoş gelmesi ve mülhidlerin dil uzatamayıp ebkem kalmaları, kanaatimizin sıhhatine delâlet etmeye kâfidirler.

Vazifenizin bitmediğine dair düşünebildiğim burhanlar: [2]

Evvelâ: Bid'atların çoğaldığı bir zamanda ulemânın sükût etmemeleri lâzım geldiğine dair beyan buyurulan hadisteki emir ve zecir.[3]

Sâniyen: Peygamberimiz'in ittibâına mükellef olduğunuzdan, onlar gibi müddet-i hayatınızca vazifeye devam mecburiyeti olduğu.

Sâlisen: Madem bu hizmet münhasıran reyinizle değil, istihdam olunuyorsunuz. Nasıl Mübelliğ-i Kur'ân, Fahr-i cihan, Habib-i Yezdân *(sallallâhu aleyhi ve sellem)* Efendimiz Hazretleri bir gün اَلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ[4] ferman-ı celîlini tebliğ buyurmakla aynı zamanda vazife-i risaletinin hitâmına remzen işaret eylemişti; muhterem Üstad'ın da hizmeti kâfi görülürse, bildirilir kanaatindeyim.

---

1 "İşittik ve itaat ettik ..." (Bakara Sûresi, 2/285).

2 Bu konu ile ilgili bkz.: Mektubat, 6. Mektup s. 30; Barla Lâhikası, 210. Mektup, s. 290, 291.

3 Bkz.: Müslim, *İman* 78; Tirmizî, *Fiten* 11; Ebû Davud, *Salât* 239, 242; İbn-i Mâce, *Fiten* 20; Nesâî, *İman* 17-18.

4 "İşte bugün sizin dininizi kemâle erdirdim." (Mâide Sûresi, 5/3).

Bid'at: Dinde bir aslı olmayıp sonradan ortaya çıkan âdet veya ibadet.
Ebkem: Dilsiz, konuşamayan.
Fahr-i cihan: Kâinatın iftihar tablosu.
Fâide-mend: Menfaat elde eden, faydalanan.
Ferman-ı celîl: Yüce ferman, buyruk.
Habib-i Yezdân: Allah'ın en sevgili kulu olan Peygamber Efendimiz (s.a.s.).
Hisse-mend: Hisseli, nasipli.
Hitâm: Bitiş, son.
İttibâ: Uyma, tâbi olma.
Kerem-i ilâhî: İlâhî ikram, ihsan.
Kitab-ı Mübîn: Allah katından geldiği açık olup, gerçekleri açıklayan kitap, Kur'ân-ı Kerim.
Meded-i ruhaniyet-i Peygamberî: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) mânevî yardımı.
Mübelliğ-i Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'i insanlara tebliğ eden Peygamber Efendimiz (s.a.s.).
Mülhid: Dinsiz, inançsız, ateist.
Münhasıran: Hususi, sınırlı olarak.
Müntehâ: Son, nihâyet.
Vazife-i risalet: Peygamberlik vazifesi.
Zecir: Yasaklama, önleme.

Râbian: Sözler hakkında bugüne kadar sükût edilmesi ve tenkide cüret edilmemesi, ilâ nihâye bu hâlin devam edeceğine delil olamaz. Hâl-i hayatınızda muhtemel hücumlara evvelen ve bizzat zât-ı fâzılâneleri cevap vereceksiniz.

Hâmisen: Dünyayı unutmak isteseniz, başka hiçbir sebep olmasa dahi, yalnız bu mübârek Sözler'le râbıta peydâ eden insanların rica edecekleri izahatı vermek isteyecek ve cevapsız bırakmayacaksınız.

Sâdisen: Allah için sizi sevenlere ve sizden istîzahta bulunanlara yazdığınız pek kıymetli yazılarla meclis-i ilmînizde takrir buyurduğunuz mütenevvî ve Sözler'e bile geçmeyen mesâil kat'iyetle gösteriyorlar ki; ihtiyaç da, hizmet de bitmemiştir.

Birkaç mâruzât: Nurlu Sözler'i cemaate okumak nasip olduğu zamanlarda, bende bazı hissiyat hâsıl oluyordu.[1] Şurada arza müsaadenizi rica edeceğim:

Evvelâ: Muhterem üstadıma mâruzâtta bulunmak için kalemi elime aldığım zaman, ruhumda büyük bir inkişaf hissediyor ve ihtiyârsız, kalemim o andaki muvakkat duygularıma tercüman olduğunu görüyorum.

Sâniyen: Şöyle düşünüyordum; eğer yalnız adüvv-ü ekber olan nefsin[2] hilesinden ve cin ve ins ve şeytanların mekrinden emin olayım diye herkes başını karanlığa çekse ve kendisi kûşe-i nisyana çekilse veya çekilmek istese ve âlem-i insan ve âlem-i İslâm mühmel kalacak, kimsenin kimseye faydası olmayacak bir zaman olsa; ben din kardeşlerime bu nurlu hakikatleri iblâğ edeyim de Allahu Zülcelâl nasıl şe'n-i ulûhiyetine yaraşırsa öyle muâmele eylesin. Nefsimi düşünmekten kat-ı nazar etmeyi yine o zamanlarda çok faydalı görüyordum. Bundaki hikmet nedir?"

---

1 Bu konu hakkında Üstad Hazretleri'nin açıklaması için bkz.: Barla Lâhikası, 210. Mektup, s. 290, 291.

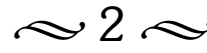
2 "Senin en zararlı düşmanın nefsindir." manasındaki hadis-i şerif için bkz.: Deylemi, *Müsned* 3/408; Acluni, *Keşfü'l-hafâ* 1/148.

Adüvv-ü ekber: En büyük düşman.
İblâğ etmek: Ulaştırmak, eriştirmek.
İstîzah: Bir meselenin açıklanmasını, izahını isteme.
Kat-ı nazar etmek: Bakmamak, bırakmak, ilgilenmemek.
Kûşe-i nisyan: Gözlerden uzak kalmak, unutulmak için girilen mekan, yer.
Mekr: Hile, aldatma.
Mühmel kalmak: İhmal edilmek, bırakılmak.
Râbıta peydâ etmek: Bağ, alâka kurmak.
Şe'n-i ulûhiyet: Ulûhiyetin gereği.
Takrir: Belirleme, bildirme, ifade etme.
Zât-ı fâzılâne: Faziletli, değerli zat.

Sâlisen: Esmâ-yı hüsnâdan Rahmân ve Rahîm isimleri en âzam mertebede olduklarından mı, yoksa başka sebep ve hikmetle mi بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ kelimesi içine dâhil olmuşlardır? Bu da şu mektubu yazarken kalbime geldi, ben de soruyorum.[1]

Aziz ve muhterem Üstadım! Sizin vücûdunuza yalnız bizler değil, bütün âlem-i İslâm muhtaçtır. Çünkü müminlerin imanına kuvvet veren, gafilleri uyandıran, dalâlete düşenlere râh-ı hidayeti gösteren, hükemâ-yı felâsifeyi beht ve hayrette bırakan Kur'ân-ı Mübîn'den nebeân ve lemeân eden o kudsî Sözler'in vücûduna vâsıta oldunuz. Hemen Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn, aziz üstadımızı sıhhat ve âfiyette dâim ve ümmet-i Muhammed üzere kâim buyursun! Âmin, bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn.

Hulûsi

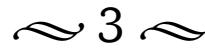
Risale-i Nur mektuplarından bu mektubunuzun[2] bendeki tesirlerini hülâsaten arzedeyim:

Sıhhat ve âfiyetinizin devamı, şükrümü.. bu gibi mesâilin hallini isteyenlerin vücûdu, ümidimi.. nazarımda ilim sayılacak her şeyi sizden öğrendiğim için bu vesileyle hakikat sahasındaki mâlûmâtım, hasbe'l-beşeriye fütur hâsıl oluyorsa şevkimi.. hasta bir talebeniz olduğumdan Kur'ân'ın eczahânesinden verdiğiniz bu ilaçlarınızla sıhhatimi.. matbaha-yı Kur'ân'dan intihap buyurduğunuz bu gıdalarla bütün hâsselerimin kuvvetini.. hayatın beş derecesini de tâlim, mevtin itibârî bir keyfiyet olduğunu tefhim, idam-ı ebedînin mutasavver olamayacağına kalbimi takvîm buyurduktan sonra, Allah için muhabbetin

1 Bkz.: Mektubat, 8. Mektup.
2 Bkz.: Mektubat, 1. Mektup.

Âzam: Çok büyük, en büyük.
Beht: Şaşkınlık, hayret.
Bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn: Peygamberler Efendisi'nin yüzü suyu hürmetine.
Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn: Merhametlilerin en merhametlisi Cenâb-ı Hak.
Fütur: Gevşeklik, usanç.
Hasbe'l-beşeriye: İnsanlık gereği olarak, insan olmanın icabı.
Hâsse: Duyu, duyu organı.
Hükemâ-yı felâsife: Filozoflar.
Hülâsaten: Özet olarak, kısaca.
İdam-ı ebedî: Ebediyen yok olma.
İntihab etmek: Seçmek.
İtibârî: Farazî, öyle kabul edilen.
Kâim buyurmak: Ayakta tutmak, sabit kılmak, devam ettirmek.
Keyfiyet: Durum, vaziyet.
Kur'ân-ı Mübîn: Gerçekleri apaçık gösteren Yüce Kur'ân.
Lemeân etmek: Parlamak, parıldamak.
Matbaha-yı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim mutfağı.
Mutasavver: Olabilir diye düşünülen, tasavvur edilen, muhtemel.
Nebeân etmek: Kaynağından fışkırıp çıkmak.
Râh-ı hidayet: Hidayet yolu.
Takvîm: En ideal hâle, sağlam şekle getirme.
Tefhim: Anlatmak.

her hâlde bu hayat derecelerinde de devam ederek hayat-ı bâkiyede bâki meyvesini vereceğini işaret buyurmakla müddet-i hayatımı nihayetsiz arttırmaya sebep olmuştur.

Risale-i Nur'la ihdâ buyurduğunuz dualar, zaten her gün sevgili Üstad'ı düşünmeye kâfi gelmektedir. Kur'ân'ın nihâyetsiz füyuzâtından, tükenmez hazinesinden inâyet-i Hak'la edindiğiniz ve tebliğe mezun olduğunuz manaları, cevherleri göstermekle, bildirmekle de bu bîçâre ve müştâk talebe ve kardeşinize sonuna kadar ders vermek istediğinizi izhar ediyorsunuz ki bu suretle de ebeden ve teşekkürle gözümün önünden, hayalimden ayrılmamaklığınız temin edilmiş olunuyor. [1] اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

Hulûsi

~ 3 ~

Muvâsalatımın ilk gecesi pederimin misafirlerine tahsis eylediği odaya devam eden zevâta –mütevekkilen alellah– akşamla yatsı arasında Risale-i Nur'u okumaya başladım.

Sevgili Üstadım! Evvelce arzettiğim vecihle, ben artık bir şey için yaşadığımı zannediyorum. O da üstadım olan Dellâl-ı Kur'ân'ın vazife-i memure-i mâneviyesini îfâda kendilerine pek cüz'î bir yardım ve Kur'ân hesabına cüz'î bir hizmetkârlıktan ibarettir. Orada bulunduğunuz müddetçe Hazreti Kur'ân'dan hakikat-i iman ve İslâm hesabına vâki olacak istihraç ve tecelliyâttan mahrum bırakılmamaklığımı hâssaten istirham ediyorum.

İnşallah, müstecap olan duanızla Allahu Zülcelâl, Risale-i Nur hizmetinde ümit ve arzu ettiğim neticeye vâsıl, merhum ve mağfur Abdurrahman gibi âhir nefeste iman ve tevfik ve saadet-i bâkiyede iki cihan serveri Nebiyy-i Ekremimiz Muhammedeni'l-Mustafa *(sallallâhu teâlâ aleyhi ve sellem)* Efendimiz'e ve

---

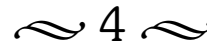
[1] Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

Dellâl-ı Kur'ân: Kur'ân hakikatlerini ilan eden, duyuran, gösteren.
Füyuzât: İlâhî feyizler, ihsanlar, lütuflar.
Hayat-ı bâkiye: Kalıcı, dâimî hayat. Âhiret hayatı.
İhdâ etmek: Hediye etmek.
İnâyet-i Hak: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı.
İstihraç: Âyet veya hadislerin mana tabakalarından çıkarılan bilgi.
Mağfur: Allah'ın mağfiretine kavuşmuş, affedilmesi için kendisine dua edilen kimse.
Muvâsalat: Ulaşma, varma.
Müstecap: Cevap verilen, makbul.
Mütevekkilen alellah: Allah'a tevekkül ederek.
Server: Reis, önder.
Tecelliyât: Tecelliler, yansımalar.
Vazife-i memure-i mâneviye: Mânevî memuriyet görevi, Kur'ân'a hizmet vazifesi.

siz muhterem üstadımın arkasında ve yakınında komşuluk vermek suretiyle âmâl-i hakikiyeye nâil buyurur.

Risale-i Nur gerçi zâhiren sizin eserinizdir. Fakat nasıl ki Kur'ân-ı Mübîn Allah'ın kelâmı iken Seyyid-i kâinat, Eşref-i mahlûkât Efendimiz nâsa tebliğe vâsıta olmuştur; siz de bu asırda yine o Furkan-ı Azîm'in nurlarından bugünün karmakarışık sarhoş insanlarına emr-i Hak'la hitap ediyorsunuz. Öyleyse O Hakîm-i Rahîm, size bu eseri yaptırtan, o nurları ayak altında bıraktırmaz. Elbette ve elbette fânilerden, belki de hiç ümit edilmediklerinden sahipler, hâfızlar, ikinci, üçüncü, hatta onuncu derecede mübelliğler, nâşirler halk buyurur itikadındayım.

Hulûsi

Evet, İslâmiyet gibi bir âlî tarîkım, acz ve fakrı Allah'a karşı bilmek gibi bir meşrebim, Seyyidü'l-mürselîn gibi bir rehberim, Kur'ân-ı Azîmüşşan gibi bir mürşidim, bir dakikada mertebe-i velâyete erişmek gibi ulvî bir netice almak mümkün olan askerlik gibi bir mesleğim var.

Üstadım bana ve dinleyen her zevi'l-ukûle, *"Tarîkat zamanı değil, imanı kurtarmak zamanıdır. Beş vakit namazını hakkıyla edâ et, namazın nihayetindeki tesbihleri yap, ittibâ-ı sünnet et, yedi kebâiri işleme!"* dersini vermiştir. Ben gerek bu derse, gerek Risaletü'n-Nur'la verilen derslere, Kur'ân'dan istinbat buyurarak gösterdiği hakikatlere karşı Allah'ın tevfikiyle can ü dilden "belî" dedim, tasdik ettim ve bana böylece hakikat dersini veren bu zâta da ömrümde ilk defa olarak Üstad dedim. Hata etmedim, isabet ettim.

Hulûsi

Âmâl-i hakikiye: Asıl olan, en önemli emeller, istekler.
Belî: Evet, hay hay, peki.
Eşref-i mahlûkât: Varlıkların en şereflisi.
Furkan-ı Azîm: Hakkı bâtıldan, doğruyu yanlıştan ayıran; yüce kitabımız Kur'ân-ı Kerim.
Hakîm-i Rahîm: Hikmet ve merhamet ile muamele eden Yüce Allah.
İstinbat: Hüküm çıkarma, bir hükme varma.
İttibâ-ı sünnet: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) üstün söz, hal, davranış ve buyruklarına uygun bir hayat yaşama.
Kebâir: Büyük günahlar.
Kur'ân-ı Azîmüşşan: Şanı yüce Kur'ân-ı Kerim.
Mübelliğ: Bildiren, tebliğ eden.
Nâs: İnsanlar.
Seyyid-i kâinat: Kâinatın Efendisi.
Seyyidü'l-mürselîn: Peygamberlerin Efendisi Hz. Muhammed (s.a.s.).
Zevi'l-ukûl: Akıl sahipleri.

~ 5 ~

Bu kere irsal buyurulan Mektubâtü'n-Nur zeyilleri, emsâli gibi hoş, güzel ve bedîdir. Eserlerin "Nur" ism-i azîminin tecellîsi olduğuna, ihtiyaca ve hâl-i âleme göre yazdırıldığına bence aslâ şüphe kalmamıştır. Bunu küçük bir misalle teyid etmek isterim. Mülhidler çok ileri gidiyorlar. Mesela... ilâ âhir.

İşte bu ahmakların hezeyanına ve her nevi iğfallerine ve zâhiren süslü laflarına kanmayarak, iman ve itikatlarında sabit-kadem olmaları için erbâb-ı imana kuvvet ve zümre-i tuğyana kahır ve şiddetle ders-i ibret verecek pek münasebetli sözler, mevzubahis âsârda ayân-beyan görülmektedir.

Hayfâ ki bu Nurlar şimdilik(Hâşiye) –lihikmetin– pek mahdut sahada ve ancak müminler içinde neşredilebilir.

اَلصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ[1] ، إِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ[2]

Hulûsi

~ 6 ~

Otuz İkinci Söz'ün Üçüncü Mevkıfı'nı da Hakkı Efendi* kardeşimizle merak ve dikkatle okuduk. Cidden çok âlî mefhumu var. Tavsife bu âcizin kudreti olsa, belki bu İkinci Nokta için pek ziyade rahatsız etmeye cesaret ederdim. Heyhat ki diğer hususâtta olduğu gibi bunda da sıfrü'l-yed bulunuyorum. Yalnız hulûs ve sâfiyetle ve kısaca derim: Belki diğer bütün Sözler'in daha fevkinde parlayan bir necm-i nur-efşândır.

Doktordan Miracı nasıl bulduğunu sordum. Doktor Kemâl der: "Eserin pek büyük kıymetini takdir etmek için İslâm olmaya bile lüzum yok, insan olmak kâfi." cevabını verdi.

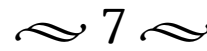
Hulûsi

Hâşiye: Bundan otuz beş sene evvel.

[1] "Sabır, kurtuluşun anahtarıdır." (Deylemî, *Müsned* 2/415; Sehâvî, *el-Makâsıdü'l-hasene* s.260; Suyûtî, *ed-Düreru'l-müntesira* s.13; Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 2/27).

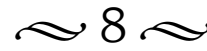
[2] "Muhakkak ki Allah sabredenlerle bareberdir." (Bakara Sûresi, 2/153; Enfâl Sûresi, 8/46).

Âsâr: Eserler.
Bedî: Harika, eşsiz, orijinal.
Hayfâ ki: Ne yazık ki!.. Eyvah ki!..
Hezeyan: Saçmalık.
Hususât: Hususlar, meseleler.
İğfal: Kandırma, aldatma.
Lihikmetin: Bir hikmetten dolayı, bir hikmete binaen.
Mülhid: Dinsiz, inançsız, ateist.
Necm-i nur-efşân: Nur saçan yıldız.
Sabit-kadem olmak: Ayakları sağlam basmak, kaymamak.
Sıfrü'l-yed: Eli boş.
Zümre-i tuğyan: Haddi aşanlar, azgınlar.

7

Bizler ki, –elhamdülillâhi teâlâ– âhiret kardeşiniz, Kur'ân hizmetinde âciz hizmetkârınız, esrar-ı Kur'âniyenin beyanında, –eşşükrü lillâhi teâlâ– "Ashab-ı Kehf" gibi musâhibiniziz. Liyakat ve kifâyetimizin çok fevkinde mahza bir lütuf ve inâyet-i samedânî olarak talebeniz bulunuyoruz. Bundaki niam-ı sübhâniyeye hamd ve şükürden âciz bulunuyoruz.

Hulûsi

8

Otuz İkinci Söz'ün Birinci Mevkıfı'nı, Ramazan hediyesini ikmale muvaffak oldum. Tevfik-i Hüdâ yoldaşım olursa diğerlerini de inşallah, emir buyurduğunuz müddette yazarım. Bu kadar kıymetli ve nurlu Sözler'in en hüsünlü hat ile ve hatta altınla yazılması lâyık ve muktazi iken, hasbe'l-kader bu bîçâre kardeşinizin perişan ve belki ancak okunabilir, hatalı hattıyla yazılması da hamd ve şükrümü artırmaya vesile oluyor ve her vâsıtayla aldığım meserret-bahş selâm ve iltifâtât-ı fâzılânelerinin ve her biri Risale-i Nur'a bir zeyil ve tefsir ve hâşiye makamındaki cihan-değer emirnâme-i ârifânelerinden maddeten dûr bulunacağımdan dolayı çok müteessir olacağım.

Fakat mânevî ciheti böyle düşünmüyorum ve nerede bulunursam bulunayım, inâyet-i Bâri ile aldığım dersi dinletecek bir muhatap bulmaya çalışacak ve neşr-i hakikat yolunda acz ve fakrıma bakmayarak, duanızla elimden gelen her çâreye başvuracağım için müteselli oluyorum.

Yalnız, dünyevî vazifelerle uğraşmak ise, fıtraten hoşlandığım ve hakâikine meclûb olduğum nurlu Sözler'le iştigalime kısmen mâni oluyor. İşte buna müteessifim; fakat elimden bir şey gelmiyor. Her geçen gün dünyanın fenâ ve fâni yüzünü daha ziyade üryanlığıyla göstermekte ve bu hayatta bâki ve sermedî hayat için bir şey kazanılmadan geçen vakitlere teessür hâsıl ettirmektedir. Sureten ayrıldığımıza o kadar müteessir değilim. Bilhassa sevgili Üstad'ın son

---

Dûr: Uzak.
Emirnâme-i ârifâne: Arif olana yakışan emirler.
Hasbe'l-kader: Kader icabı, kaderin gereği.
İltifâtât-ı fâzılâne: Faziletli, değerli zâttan gelen iltifatlar.
İnâyet-i Bâri: Her şeyi yoktan yaratan Cenâb-ı Hakk'ın yardımı, desteği.
İnâyet-i samedânî: İlâhî yardım.
Mahza: Ancak, sadece, sırf.
Meclûb olmak: Tutkun olmak, bağlı olmak.
Meserret-bahş: Sevinç, mutluluk veren.
Muktazi: Gerekli, lazım.
Musâhib: Sohbet arkadaşı, nedim.
Niam-ı sübhâniye: İlâhî nimetler.
Tevfîk-i Hüdâ: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı, muvaffak etmesi.

dersi, bu fâni dünyanın en zevkli hâlinden pek çok yukarı derecede bir bâki hayat olduğunu kat'iyetle müjde etmektedir.

Hulûsi

~ 9 ~

Gönül isterdi ki o muazzam Sözler'e sönük yazılarımla biraz uzun cevap yazayım. Fakat buna muvaffak olamıyorum. Kabiliyetimin azlığı, istidadımın kısalığı, iktidarımın noksanlığıyla beraber uhdeme verilmiş olan birkaç maddî vazifelerin taht-ı tesirinde dimağım meşgul ve âdeta meşbû olduğundan, o mübârek cevherlerinize mukabil âdi boncuk bile ibraz edemeyeceğim.

Biliyorsunuz ki çok ifadelerimde sizi taklit ettiğimin birinci sebebi, merbûtiyet-i hâlisânemin; ikinci sebebi, kudret-i kalemiyemin kifâyetsizliğidir. Fakat mübârek Yirmi Dördüncü Söz'de misali geçen fakir gibi ben de derim: Ey sevgili Üstadım! Eğer gücüm yetse, elimden gelse bütün o nurlu Sözler ayarında kelimelerden mürekkep cümlelerle size mâruzâtta bulunmak isterim. Fakat biliyorsunuz ki yok. Niyetime göre muâmele buyurunuz.

Hulûsi

~ 10 ~

Eser, emsâli gibi nurlu ve hikmetlidir. İnşallah, temenni buyurduğunuz vecihle ümmet-i Muhammed'in içtimaî ve pek mühim bir yarasına kat'î devâ olur. Doğrudan doğruya nur-u Kur'ân olan mübârek Sözler'in kast ve işaret edilmek istenildiğini arzettim ve makam-ı tasdikte şimdiye kadar kendisine birkaç Söz'ü de okudum ve imkân buldukça da okuyacağım. Lâyuad ve lâyuhsâ niam-ı sübhâniyesine mazhar olduğum Allahu Zülcelâl Tebareke ve Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri'ne hamd ve şükürden âciz, isyanla âlûde iken zât-ı üstadâneleri bizi izn-i rabbâniyle o mübârek münevver Sözler'le irşad edip zulmetten nura çıkardınız.

Taharrî-i hakikatle ömür geçirirken, mukadderat bu âsi bîçâreyi de beş sene evvel Şâh-ı Nakşibend Hazretleri'nden* Muhammed Küfrevî Hazretleri'ne*

İbraz etmek: Ortaya koymak, göstermek.
Lâyuad ve lâyuhsâ: Sayılamayacak ve hesap edilemeyecek kadar çok.
Merbûtiyet-i hâlisâne: Samimi bağlılık.
Meşbû: Dolmuş, dolu.
Mukadderat: Kader.
Taharrî-i hakikat: Gerçeği araştırma.
Taht-ı tesir: Tesiri altında.
Uhde: Sorumluluk.

doğru açılan tarîk-i Nakşibendî'ye idhal eylemişti. Sonra muvakkat bir küsuf neticesi olarak yol kaybolmuş, zulmet ve dikenler içinde kalınmış iken, nurlu Sözler'inizle zulmetten nura, girdaptan selâmete, felâketten saadete çıktım. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي.[1] Ferman buyuruyorsunuz ki; imanı kurtarmak zamanıdır. عَلَى الرَّأْسِ وَالْعَيْنِ[2]

Hulûsi

~ 11 ~

Bu defa bu bîçâre talebesine ihsan ettiği hediyeyi, gıyabî muhiplerinden Fethi Bey ismindeki komşumuzla okuyorum. Baştan başa mu'cize-i kübrâ-yı Ahmediyeyi ilân eden On Dokuzuncu Mektub'un tahsisen bendelerine irsali, yeniden hayata avdet etmiş kadar müessir olmuş ve mütâlaası rikkat damarlarımı tahrik ederek hayli ciddî gözyaşı akıtmaya vesile olmuştur.

Hulûsi

~ 12 ~

Ruhu, feza-yı kâinatta beyne'l-ecram seyr-i serî ile seyahat ettirecek tarzda tulû eden manzume-i hakikat[3], bilhassa bizler için büyük mazhariyettir. Tarîk-i Nakşî hakkındaki fıkraya mukabil *"tarîk-i acz ve fakr ve şefkat ve tefekkür"*ün hesabına tulû eden fıkra da pek çok kıymetli bir cevherdir. Bu Sözler altınla yazılsa lâyık iken nâkıs hattımla istinsah ettim. O hâlde kıymeti, âciz bir talebenizin yadigârı olmasındadır.

Hulûsi

~ 13 ~

Sâniyen: Şu zaman-ı isyan ve tuğyan ve küfranda mahz-ı inâyet ve lütf-u Hak olan, ümmet-i İslâmiyeyi hakâik-i imaniyeye sevk ve irşada memur

---

1 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.
2 Baş göz üstüne.
3 Bkz.: Mektubat, 4. Mektup.

Bende: Kul, köle.
Beyne'l-ecram: Gök cisimleri arasında.
Feza-yı kâinat: Uzay.
Küsuf: Perdelenme, tutulma.
Mahz-ı inâyet: Tamamen Allah'ın yardımı.
Manzume-i hakikat: Hakikatli şiir.
Mu'cize-i kübrâ-yı Ahmediye: Hz. Peygamber Efendimize (s.a.s.) ait pek büyük mu'cize.
Muhip: Seven.
Seyr-i serî: Süratli seyahat.
Tahsisen: Ayırarak, özel olarak.

edilen zât-ı hakîmânelerini, bütün ümmet-i Muhammediyeyi olduğu gibi, bu âcizi de nurlu Sözler'le tarîk-i nura irşad buyurduğunuzdan dolayı hürmet ve minnetle dâim yâd eder, dünyevî ve uhrevî muradlarınızı hâsıl eylemesini Rahîm, Kerîm olan Allahu Zülcelâl Hazretleri'nden abîdâne niyaz ve istirham eylerim, Efendim!

Hulûsi

~ 14 ~

Kardeşimin bir fıkrasıdır.

Ellerinizi öper, duanızı isterim. Dünyadan dargın, nefsinde âciz olan Abdülmecid'e* güzel bir üstad, ulvî bir mürşid olacak yeni eserleriniz geldi. Lafzî bir üstadı kaybettimse de mânevî müteaddit mürşidleri buldum diye kendimi tebşir ettim. Hakikaten irşad edecek nurlu eserlerdir. Allah çok razı olsun!

Abdülmecid

~ 15 ~

Yine Hulûsi'nin.

Evet, müteselli olduğum iki cihet var:

Biri: Elimizdeki mübârek Sözler vâsıtasıyla daima sohbet-i mânevîde bulunduğumuz.

Diğeri: Muhabbetimizin inâyet-i Bâri ile "hubb-u fillâh" mertebesinde olduğuna imanımızdır.

Binâenaleyh, size benim bugün ve yarın en büyük hediyem: Verdiğiniz dersi, nâmınıza olarak vekâleten –alâ kadri'l-imkân– müminlere tebliğ eylemek ve Allah'ın verdiği hakikî muhabbeti ebeden taşımak ve buna mukabil Erhamü'r-râhimîn ve Ekremü'l-ekremîn, Ahsenü'l-hâlıkîn, Rabb-i

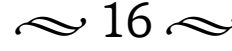

Abîdâne: Kul olma şuuruyla, kula yakışan bir şekilde.
Ahsenü'l-hâlıkîn: Herşeyi en güzel bir tarzda, en mükemmel bir şekilde yaratan Cenâb-ı Hak.
Alâ kadri'l-imkân: İmkân nisbetinde, mümkün olduğu kadar.
Ekremü'l-ekremîn: Cömertlerin en cömerdi Cenâb-ı Hak.
Erhamü'r-râhimîn: Merhametlilerin en merhametlisi Cenâb-ı Hak.
Hubb-u fillâh: Sadece "Allah" için sevme.
Tebşir etmek: Müjde vermek, müjdelemek.
Zât-ı hakîmâne: Her yaptığı ve söylediği hikmetli, yerli yerinde olan zât.

Rahîm ve Kerîm Hazretleri'nden, hakikî muhabbetin Otuz İkinci Söz'ün Üçüncü Mevkıfı'nda izah buyurulan neticesine mazhar buyurulmaktır.

İman-ı tahkikî yolunda buluştuğumuz Hakkı Efendiyle niyetimiz hakka, sıdka, ihlâsa iştirakimiz muhakkaktır.

Hulûsi

16

Bu mektubunuzdaki suâlle ve en son yazılmış olan Otuz İkinci Söz'le münasebet ve müşâbehet nev'inden bu defaki arîza-yı cevabiyem üç vakfeli oldu.

Demek oluyor ki; Risale-i Nur mânevî bir güneş, her bir Söz muhtelif kadirlerden nurânî yıldızlar ve Otuz İkinci Söz, üç Mevkıfı ile bu yıldızların hepsinin üstünde parlayan ve enzâr-ı dikkati hâh-nâhâh üzerlerine celbeden hâlis nurdan vücûda gelmiş birinci kadirden pek nurlu, erbâb-ı imana gülümseyen, ahzâb-ı dalâlete haşmetle bakan, gözlerini kör eden, erbâb-ı gafleti uyandıran pek haşmetli, çok nurlu birinci kadirden bir kevkeb-i nevvârdır. Ne yapayım, talebenizin dili bu kadar dönüyor. Yoksa bu sönük ifade o mübârek Sözler için sarfedilmek lâyık olmadığını biliyorum.

Bizden Üçüncü Maksad'ın tesirini suâl buyuruyorsunuz. Biz Hakkı Efendiyle ittifakan deriz ki:

İçindeki hakikatler cerhedilmez; içinde lüzumsuz bir şey yok, zararlı bir kayıt mutasavver değil. Dikkatle dinleyenler, Allah tevfik verirse imanını kurtarabilirler. Bu hakâikle Avrupa ehl-i dalâletine de meydan okunur fikrindeyiz. Bu kabîl dalâlet ve gaflette olanlar ya mübarezeden mağlûp olurlar, ya ulviyeti hissedip tegayyüb ederler, yahut Ebûcehil gibi hakikati kabul etmemekte inat ederler veya dehşetlerinden kulaklarını kapayıp kaçarlar, fikir ve kanaat ve imanındayız. Sözler'i dinleyenlerin bir sükût-u mestî göstermeleri, izhar-ı hayret eylemeleri, kudretleri derecesinde takdiratta bulunmaları,

---

Ahzâb-ı dalâlet: Dalâlet ve inkâr yolunda giden gruplar.
Arîza-yı cevabiye: Cevap yazısı.
Cerhetmek: Çürütmek, yaralamak.
Enzar-ı dikkat: Dikkatli bakışlar.
Hâh-nâhâh: İster istemez.
Kadir: Bir yıldızın parlaklık bakımından bulunduğu basamak.
Kevkeb-i nevvâr: Nurlu, parlak yıldız.
Mevkıf: Bölüm, kısım.
Mutasavver: Olabilir diye düşünülen, muhtemel.
Müşâbehet: Benzerlik.
Sükût-u mestî: Hayranlık içinde, kendinden geçmiş bir vaziyetteki sessizlik.
Tegayyüb etmek: Gözden kaybolmak, gizlenmek.
Vakfe: Durak, ara.

herhâlde düşündüğümüze kuvvet verir bir keyfiyettir; ümit ve tahminimizi tasdik ediyor.

Hulûsi

~ 17 ~

Niyetim büyük, tevfik Hüdâ'dan. Yalnız oda cemaatimize Yirmi Beşinci Söz'e kadar okudum. Ve inşallah devam edeceğim. Emrinize tebean ve duanıza binâen fütur getirmiyorum. Maddî vazifem oradakinden daha ağırdır. Fakat her umurumda Allah'a istinat ettiğim için ümitsizliğe düşmüyorum. Oradan ayrıldıktan sonraki füyuzâttan istifade etmeyi cân ü yürekten arzu ediyorum. Nâtamam kalan Otuz İki ve Otuz Üçüncü Sözler'in de itmamına muvaffak olmanızı eltâf-ı ilâhiyeden niyaz eylerim.

Hulûsi

~ 18 ~

Ben burada inşallah, emanetçi olduğum Sözler'i inâyet-i Hak'la ve duanız berekâtıyla lâyıklı kulaklara duyurabileceğimi ümit ediyorum. Üstadım, müsterih olunuz, bu Nurlar ayak altında kalamazlar. Onları Dellâl-ı Kur'ân'dan enzâr-ı cihana vaz' eden Hâlık *(celle celâlüh)*, bizim gibi kimsenin ümit ve tahayyül etmeyeceği âciz insanlarla bile neşir ve muhafaza ettirir. "Bu işi ben sa'yimle, kudretimle kazandım." diyen huddâm, o gün görecekler ki; o mukaddes hizmet, zâhiren ehliyetsiz görünen, hakikaten çok değerli diğerlerine devredilmiş olur, kanaatindeyim. Bu sebeple oradaki kardeşlerimizden Risale-i Nur'la çok alâkadar olmalarını rica etmekteyim.

Hulûsi

~ 19 ~

Risaletü'n-Nur, Mektubâtü'n-Nur'un mütâlaası, tahrir edilmesi, başkalara neşir ve tebliğe –alâ-kadri'l-istitâa– çalışılması gibi emr-i hayr-ı azîme,

---

Alâ-kadri'l-istitâa: Elden geldiği kadar, güç yettiği kadar.
Dellâl-ı Kur'ân: Kur'ân hakikatlerini ilan eden, duyuran, gösteren.
Eltâf-ı ilâhiye: İlâhî lütuflar.
Enzâr-ı cihan: Dünyanın, herkesin nazarı, bakışı.
Emr-i hayr-ı azîm: Hayırlı, büyük iş.
Fütur: Gevşeklik, usanç.
Huddâm: Hizmet edenler.
İnayet-i Hak: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı.
Mektubâtü'n-Nur: Risale-i Nur mektupları, Mektubat.
Nâtamam: Tamamlanmamış, bitmemiş.
Tahrir etmek: Yazmak.
Tebean: Tâbi olarak, uyarak.
Vaz' etmek: Koymak, yerleştirmek.

havl ve kuvvet-i samedânî ve inâyet ve lütf-u rabbânî ile muvaffak olduğum zamanlar ki; bu evkâtta evvelen ve bizzat bu fakir istifade, istifâza, istiâne etmiş oluyor. Bu itibarla mezkûr saatleri çok mübârek tanıyor, firakına acıyor, o yaşayışın devamını, tekrarını, kesilmemesini ez-can ü dil arzu ediyorum.

Fakat ne çâre ki iğtinam edebildiğim kısacık vakitlerde zihnimi safîleştirip Nurlar'ın karşısına, dolayısıyla Kur'ân'ın mu'cizeleri mecmuasına ve aziz, muhterem üstadımın medresesine ve ol Seyyidü'l-kevneyn Peygamberimiz Efendimiz *(aleyhissalâtü vesselâm)* Hazretleri'nin ravza-yı saadetlerine ve nihayet Rabbü'l-âlemîn Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri'nin huzur-u lâmekânîsine çıkıyorum. Bu sebeple cidden "O Nurlar'la iştigal etmediğim zamanlar, keşke enfâs-ı ma'dûde-i hayattan olmaya idiler." diyorum.

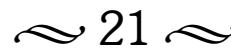
Hulûsi

20

Geçen hafta muhtelif iki cemaate Yirmi Dördüncü Mektub'un Birinci ve İkinci Zeyillerini okudum. Dinleyenler hayran ve bu fakir de o parlak i'câz-ı Kur'ân'dan âdeta gaşyoldum. Bu eserinizi Risale-i Nur ve Mektubâtü'n-Nur'un en münevverleri safında mütâlaa ediyorum.

Bugün Cuma idi. Komşumuz Fethi Bey'e On Bir ve On Üç numaralı Sözler'i okudum. Dünyevî işlerden tahlîs-i nefisle iğtinam edebildiğim vakitlerde, o mübârek nurlu pencerelere koşuyorum. Ruhî ve mânevî gıdamı almaya ve bulabildiğim böyle bir muhatabı da hissedar etmeye çalışıyorum.

Hulûsi

21

Yirmi Altıncı Mektub'u büyük sevinçle aldım. Defaatle, dikkatle, merakla, muhabbetle, lezzetle okudum ve neticede, "Duanız olmazsa ne değeriniz

---

Enfâs-ı ma'dûde-i hayat: Ömrün sayılı nefesleri.

Evkât: Vakitler.

Ez-can ü dil: Can ve gönülden, isteyerek.

Gaşyolmak: Kendinden geçmek, bayılmak.

Havl ve kuvvet-i samedânî: Her şeyin kendisine muhtaç olduğu Cenâb-ı Hakk'ın verdiği güç ve kuvvet.

Huzur-u lâmekânî: Mekândan münezzeh Cenâb-ı Hakk'ın huzuru.

İ'câz-ı Kur'ân: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim üslubu.

İğtinam etmek: Ganimet saymak, fırsat bilip değerlendirmeye çalışmak.

İnâyet ve lütf-u rabbânî: Cenâb-ı Hakk'ın lütfu ve yardımı.

İstiâne: Yardım isteme.

İstifâza: Feyz alma, feyizlenme.

Ravza-yı saadet: Saadet bahçesi, Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) kabr-i şerifleri.

Seyyidü'l-kevneyn: İki cihanın, dünya ve ahretin, cismanî ve ruhanî âlemlerin Efendisi.

Tahlîs-i nefis: Kendini kurtarma.

var?[1]" ferman buyuran Zât-ı Zülcelâl'e ubûdiyetle intisabım hasebiyle ve abdiyetin tazammun ettiği lisanla, kemâl-i acz ve fakr ve şevkle, tamamen hasbî, bütün manasıyla Allah nâmına, bütün vuzuhuyla ehl-i iman ve Kur'ân nef' ve hesabına olan maddî, mânevî, zâhirî, bâtınî, dünyevî, uhrevî hidemâtınızın mükâfatını lütuf ve kerem-i bînihayesine münasip bir tarzda ihsan ve ikram buyurmasını ve zât-ı üstadânelerini her iki cihanda aziz etmesini ol Hâlık-ı Rahîm ve Kerîm Hazretleri'nden abîdâne tazarru ve niyaz eyledim. Ümidim اُدْعُونِى أَسْتَجِبْ لَكُمْ[2] fermanının tecellî edeceğindedir.

Muhterem Üstad! Zaten sizin, biz bîçârelerden beklediğiniz yalnız dua değil mi? Mübârek Sözler hakkında şimdiye kadar mektuplarımda mevcut olan ihtisâsâtımı nâtık, sönük ifadâtımı Risaletü'n-Nur'a takriz yapmak hususundaki niyet-i üstadânelerine bir şey demeye hakkım yok. Fakat benim o perişan ifadelerim, güneşin yanına mum yakmak kabîlinden olacak ve muhtemelen hakikatteki sönüklüğüne rağmen o Nurlar'ın komşuluğundan, aynadarlığından hisse-mend olarak nisbî bir parlaklık arzedebilecektir.

Risaletü'n-Nur'un müstemîleri arasında, Sultan Abdülhamid'in devrinde Kerbelâ'da senelerce müderrislik hizmetinde bulunmuş olan Hacı Abdurrahman Efendi nâmında 88 yaşında bir hoca vardır. Her defaki mütâlaadan büyük memnuniyet göstermekte, "Çok istifade ettim, Allah razı olsun." demekte ve çok dua etmektedir. Yirmi Altıncı Mektub'un Üçüncü Mebhası'nı gayr-i ihtiyârî muhtelif rütbede mühim zâtlara okudum. Hepsi "Çok doğru, çok güzel." dediler.

Evet, bu fakir çok tecrübe ettim ve yakîn hâsıl ettim ki; وَقُلْ جَٓاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا[3] âyetinin lâyemût mu'cizesi vardır. Bu defaki mektupları birkaç defa muhtelif küçük cemaatlere okumak nasip oldu. Bunların birinde mühim bir âlim de vardı. Cümlesi hayret ve takdirlerini izhar ettiler.

---

1 Furkan Sûresi, 25/77.
2 "Bana dua edin, size cevap vereyim." (Mümin Sûresi, 40/60).
3 "Ve de ki: Hak geldi, bâtıl yıkılıp gitti. Çünkü bâtıl, yok olmaya mahkûmdur." (İsrâ Sûresi, 17/81).

Abîdâne: Kulluğa yaraşır şekilde.
Hidemât: Hizmetler.
Hisse-mend: Hisseli, nasipli.
İhtisâsât: Hislenmeler, duygu ve düşünceler.
İntisab: Bağlılık.
Lâyemût: Ölmez, bitip tükenmez.
Lütuf ve kerem-i bînihaye: Cenâb-ı Hakk'ın sonsuz keremi ve lütfu.
Müstemî: Dinleyici.
Nâtık: Söyleyen, ifade eden.
Nef': Fayda.
Takriz: Bir kitap hakkında başkaları tarafından kaleme alınan takdir yazısı.
Yakîn: Kesin bilgi.

Benim fikrime gelince; bütün Risaletü'n-Nur ve Mektubâtü'n-Nur, ihtiyac-ı zamana göre her sınıf erbâb-ı din ve hatta –müfrit muannid olmamak şartıyla– dinsizleri bile ilzam ve ikna edecek derecededirler. Fakat –dünya bu– sevk-i menfaat, hırs-ı câh, küfür ve inat, gaflet ve kesel, şirk ve dalâl gibi ilaçsız hastalıklara tutulanlar için, bu Nurlar'a karşı göz yummak, görse bilse kabul etmemek, gördüğünü inkâr etmek, hak ve hakikati reddetmek gibi divanelikler istib'ad edilemez. Mâlûm-u fâzılâneleri, Allah'ın şu muvakkat misafirhânesinde insan suretinde hayvanları eksik değildir. Bu Nurlar intişar etseydi, elbette böylelerinin bugün istidlâlen dermeyan edilen divanelik hezeyanları da açık olarak görülürdü.

Hulûsi

22

Şu fıkra kardeşim Abdülmecid'indir.

Bu eserler bütün sınıflara ve cemaatlere daima mazhar-ı takdir oluyor. Kim görse istihsan eder. Tenkide mâruz olacak eserler değil. Fakat derecât-ı takdir, derecât-ı fehim gibi mütefâvit ve müteaddittir. Herkes derece-i fehmine göre takdir edebilir.

Abdülmecid

23

Hulûsi Bey'in selefi, yirmi altı yaşında vefat eden biraderzadem Abdurrahman'ın, vefatından bir-iki ay evvel yazdığı mektuptur.

بِاسْمِهٖ سُبْحَانَهُ ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ

Ellerinizden öper, duanızı dilemekteyim. Sıhhat haberinizi, irşad edici olan Onuncu Söz risalenizle beraber Tahsin Efendi* vâsıtasıyla aldım, çok

---

Biraderzade: Kardeş çocuğu, yeğen.
Dalâl: Dalâlet, yanlışlık.
Derecât-ı fehim: Anlayış seviyeleri.
Derecât-ı takdir: Takdir etme, beğenme dereceleri.
Dermeyan etmek: Ortaya koymak, açıklamak.
Hezeyan: Saçmalık.
Hırs-ı câh: Makam hırsı.
İlzam: Cevap veremez hale getirme, susturma.
İstib'ad etmek: Uzak görmek, kabul etmemek.
İstidlâlen: Delillendirerek; delillerle neticeyi, gerçeği göstererek.
İstihsan etmek: Beğenmek.
Kesel: Tembellik, gevşeklik, rehavet.
Mâlûm-u fâzılâne: Faziletli zâtın mâlûmu.
Mazhar-ı takdir olmak: Takdir edilmek.
Müteaddit: Çeşitli.
Mütefâvit: Farklı.
Selef: Kendinden önce olan, önceki.

teşekkür ederim. Evvelce gerçi emrinize muhalefet ederek muhterem ve değerli amcamdan ayrıldığıma pişman olmuş isem de ve itabınıza müstahak olmuş isem de bu da mukadder imiş. Ve Cenâb-ı Hakk'ın emir ve iradesiyle ve belki de bizim için hayırlı olduğu için oldu. Binâenaleyh, ben cehalet sâikasıyla bir kusur yaptım ve belâsını da çektim. Bundan sonra çekmemek için affınızı rica ve duanızı dilerim.

Aziz mamo![Hâşiye] Şunu da şurada arzedeyim ki; himaye ve himmetiniz sayesinde, din ve âhiretime dokunacak ef'âl ve harekâttan kendimi muhafaza ettim ve etmekte berdevamım. Gerçi dünyanın değersiz çok musibetlerini gördüm ve çektim ve birçok da lezâiz ve safâsını gördüm, geçirdim. Hiçbir vakit ve hiçbir zaman unutmadım ki; bunların hepsi hebâ olduğu.. ve dünyanın Allah için olmayan lezâiz ve safâsı neticesi zillet ve şedit azap olduğu.. ve dünyada Allah için ve Allah'ın emir buyurduğu yollarda çekilen ve çekilmekte olan mezâhim neticesi, sonu lezzet ve mükâfat verildiğini bildiğim ve iman ettiğimden, fenâ şeylerin irtikâbından kendimi muhafaza edebildim. Bu his ve bu fikir ise, terbiye ve himmetinizle zihnimde ve hayalimde yer yapmıştır. Hakikat böyle olduğunu bildiğim için bütün meşakkatlere şükürle beraber sabretmekteyim.

Şimdi amcacığım ve büyük Üstadım! Habis olan nefsimle mücadele edebilmek ve onun hevâî ve bilâhare elem verici olan arzularını yapmamak ve dinlememek için teehhül etmek mecburiyetinde kaldım ve şimdi artık her cihetle Cenâb-ı Hakk'ın lütuf ve keremiyle rahatım. Kimsenin dediğini, şer ise duymamazlığa gelir ve kimseyle, fenâ hasletleri kapmamak için ihtilat etmemekteyim. Dairede müddet-i mesâiden hariç zamanlarımı kendi evimde Cenâb-ı Hakk'ın şükrüyle geçiriyorum.

Bundan başka, ey amca! Sizden sonra şimdiye kadar en çok beni ikaz ve fenâ şeylerden meneden, üstad-ı âzam ve mürşidim olan bu âyet-i kerîmeden duyduğum ve hissettiğimdir:

Hâşiye: Kürtçe "amca" demektir.

Berdevam olmak: Devam etmek.
Ef'âl: Fiiller, işler.
İhtilat etmek: Karışmak, beraber yaşamak.
İrtikâb: Kötü bir fiilde bulunma, yanlış bir şey yapma.
İtab: Azarlama.
Mezâhim: Zahmetler, sıkıntılar, zorluklar.
Teehhül etmek: Evlenmek, ehlîleşmek, ehil hale gelmek.

بِسْــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلٰٓى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَآ أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ[1]

Ve öyle biliyorum ki o gün de pek yakındır.(Hâşiye-1)

اَللّٰهُمَّ لَا تُخْرِجْنَا مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَعَ الشَّهَادَةِ وَالْإِيمَانِ[2]

duam bu ve itikadım böyledir ve böyle de iman ederim.(Hâşiye-2)

اٰمَنْتُ بِاللّٰهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللّٰهِ تَعَالٰى، وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّٰهِ[3] (Hâşiye-3)

Biraderzadeniz
Abdurrahman

Demek Onuncu Söz onun hakkında bir mürşid-i hakikî hükmüne geçmiştir ki birden onu derece-i velâyete çıkararak şu üç kerameti söylettirmiştir. Benden sekiz sene evvel ayrılmış. Onuncu Söz eline geçmiş, mektubun başında söylediği gibi çok azîm istifade edip sekiz sene zarfında aldığı kirleri onunla silmiştir. Hatta tayyedilmiş, mektubunun diğer bir parçasında Onuncu Söz'ün şevkinden demiş: "Yazdığın Sözler'in hepsini bana gönder, kendi hattımla her birisinden otuzar nüsha yazar ve yazdırırım. Tâ intişar edip kaybolmasın." İşte böyle bir kahraman vârisi kaybettim. Ruhuna el-fâtiha.

Said Nursî

Hâşiye-1: Cây-ı dikkattir, vefatını haber veriyor.

Hâşiye-2: Hem iman ile gideceğini haber veriyor.

Hâşiye-3: Âhir nefesteki kelimât-ı imaniyeyi âhir-i mektubunda zikretmesi dünyadan kahramancasına imanını kurtarıp öyle gideceğine işaret eder.

1 "Bugün mühür vuracağız ağızlarına, elleri Bize söyler, ayakları şahitlik eder, kendi yaptıklarına." (Yâsîn Sûresi, 36/65).

2 Allah'ım, bu dünyadan bizi ancak kelime-i şehâdet ve imanla çıkar.

3 "Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah Teâlâdan geldiğine, ölümden sonra dirilişin hak olduğuna iman ettim. Allah'tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh bulunmadığına ve Muhammed'in Allah Resûlü olduğuna şehâdet ederim." (Ebû Hanîfe, *el-Fıkhu'l-ekber* s.26-29). Bunların iman esasları olduğunu ifade eden hadisler için bkz.: Buhârî, *İman* 50; *Tefsîr (31)* 2; Müslim, *İman* 1, 8, 9.

Cây-ı dikkat: Dikkat çekici, ilginç.

Yirmi Yedinci Mektub'un Zeyli ve İkinci Kısmı

Hulûsi-i Sânî ve büyük bir âlim olan Sabri Efendi'nin fıkralarıdır

~ 24 ~

Meb'us-u âlem *(aleyhissalâtü vesselâm)* Efendimiz Hazretleri'nin insanları hayrette bırakan ve cüz'î şuuru olana iman-ı kâmil bahşeden, fevka'l-had ve hârikulâde mânen bin envâ-ı mu'cizât-ı Ahmediyeyi ihtiva eden ve pek âlî ve azîm kıymeti müsbet ve müsellem bulunan On Dokuzuncu Mektub'un Dördüncü Cüz'ü'nü, nazar ve teveccüh-ü fâzılânelerinde –min-gayr-i haddin– vekilleri bulunduğum mûmâileyh Hulûsi Beyefendi'ye irsal kılınmak üzere istinsaha başlamıştım.

Bin mu'cize-i Muhammediye münderic olan On Dokuzuncu Mektup, mukaddimen dahi arzedildiği vecihle, arzumun fevkinde pek ziyade ulvî ve nurânî mebâhis ve vekâyi-i risalet-meâbiyeyi beyan ve müjdeyle ruh ve kalb-i âcizîyi bahâr-ı âlem gibi gül ve gülistanlığa çevirmiştir. Bu hususta kalben hisseylediğim duygulardan mütevellid ve lâzımü'l-arz medh ü senâyı gayet parlak bir tarzda arzetmek, ehass-ı emelim ise de maalesef söylemekten âciz bulunduğumu beyanla iktifâ ediyorum.

Yalnız şu noktayı hissettim ki; o vekâyide siz cismen değilse de fakat ruhen, Server-i kâinat Efendimiz Hazretleri'yle beraber idiniz tasavvur ediyorum. Zira o vekâyi-i mezkûrenin künyesiyle, mevkiiyle, an'anesiyle kat'iyen müşâhede ve ol vecihle nakil ve tahrir buyurduğunuza kânî ve kâilim.

An'ane: Bir haberi veya bir hadisi "an filân, an filân" şeklinde râvilerini bildirerek (senediyle) nakletmek.

Ehass-ı emel: En çok istenen, en hususî emel, arzu.

Envâ-ı mu'cizât-ı Ahmediye: Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) ait çeşitli mu'cizeler.

Hulûsi-i Sânî: "İkinci Hulûsi" manasında Üstad Hazretleri'nin Sabri Arseven ağabeye verdiği isim.

İstinsah: Bir nüshayı elle yazarak çoğaltma.

Kâil: Söyleyen, kabul eden.

Kânî: Kanaat getiren, inanan.

Lâzımü'l-arz: Arz edilmesi, bildirilmesi gereken.

Meb'us-u âlem: Âleme Cenâb-ı Hakk'ın elçisi olarak gönderilen Peygamber Efendimiz (s.a.s.); âlemin vekili.

Mebâhis ve vekâyi-i risalet-meâbiye: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) risaletiyle ilgili olaylar ve bahisler.

Min-gayr-i haddin: Haddi olmadığı halde.

Mukaddimen: Daha önce, önceden.

Mûmâileyh: İşaret edilen kişi.

Münderic: İçine konulan, içinde bulunan.

Müsbet: Sabit, kesin.

Müsellem: Herkesçe kabul edilen.

Ruh ve kalb-i âcizî: Bu âcizin kalb ve ruhu.

Server-i kâinat: Kâinatın reisi, önderi; Peygamber Efendimiz (s.a.s.).

Tahrir: Yazma.

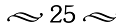
Teveccüh-ü fâzılâne: Değerli teveccüh.

Vekâyi: Olaylar, vâkıalar.

Vekâyi-i mezkûre: Zikredilen olaylar, vâkıalar.

On Altıncı Mektub'u Atabey'e giderken götürdüm. Ekserî noktalar bir kısım ihvanı ağlattı. Ve amcazadem Zühdü Efendi, On Altı'yı okuyunca, “*Şimdiye kadar bilmediğim ve görmediğim nurânî ve pek kesretli sürûr-u mânevîyi ihtiva eden bir pencere bugün kalbimde açıldı.* Şu pencereden hâsıl olan netâici yazmak iktidarımın fevkinde ise de avn-i ilâhîye dayanarak bir arîza ile arzetmek ehass-ı emelimdir. Nihayetsiz selâm ve hürmetlerimi tebliğe tavassutunuzu rica ederim.” dediler.

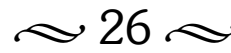
Sabri

 25

Gönül ister ki hemen Risaletü'n-Nur'un umumunu yazıversem de mâmelekimde bulunan dürr-ü yektaları istidadım nisbetinde mütâlaaya başlasam.

Otuz Birinci elmas külliyatını avn-i Hak ve inâyet-i ekremîleriyle iki gün evvel ikmale muvaffak oldum. Ahmed kardeşime ait derkenarı tefhim ettim. Biraz okur ve Onuncu Söz'ü istiyor; fakat bu Söz kıymet-i mâneviye itibarıyla mevcudâttan ağırdır. İ'câz-ı Kur'ân'ın ikinci cüzünü hemen hitam buldurmak üzereyim. Fakat müştâk bulunduğum Otuz İkinci Söz'ü dahi lütuf buyuracak olursanız, hâsıl olacak memnuniyetimi bir vecihle arzetmekten âciz kalacağım. Çünkü bu gibi kıymettar ve mânidar eserleri işittikten sonra görmek iştiyakı gittikçe artıyor ve bu tabiattan bir türlü kendimi menedemiyorum.

Sabri

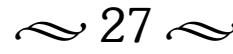
 26

Bu defa istinsahına muvaffak olduğum nurlu Yirmi Dokuzuncu Söz'de, melâike denizlerinde sefâin-i kibriyâya yapışarak seyrân ederken.. ve beşerin hata-savap işlediği ef'âli, kat'î olarak umumî yoklama defter-i kebîrinde okunacağını, nef' ve zarar hiçbir şeyin mektûm bırakılmayacağını şiddetle ihtar eden bekâ-yı ruh âlemini temâşâ ederken..

Arîza: Bir büyüğe veya bir üst makama sunulan mektup veya yazı.
Avn-i ilâhî / avn-i Hak: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı.
Derkenar: Bir yazının kenarına yazılan açıklayıcı not, hâmiş, hâşiye.
Dürr-ü yekta: Benzeri olmayan, eşsiz, tek inci.
İ'câz-ı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cizeliğinden bahseden 25. Söz.
İhvan: Kardeşler.
İnâyet-i ekremî: Kerem sahibi, cömert zatın (Üstad'ın) yardımı, desteği.
Mâmelek: Sahip olunan her şey, mal varlığı.
Mektûm: Gizli, saklı, ketmedilmiş.
Nef': Fayda, menfaat.
Netâic: Neticeler, sonuçlar.
Sefâin-i kibriyâ: Cenâb-ı Hakk'ın azamet ve kudretiyle idare ettiği, gemiyi andıran gezegenler ve yıldızlar.
Tavassut: Aracılık, vasıtalık.
Tefhim etmek: Anlatmak.

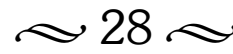
matlab-ı âlâ ve maksad-ı aksâ olan ba's ve mahkeme-i kübrânın ahkâmını kable'l-vuku makam-ı istimâda dinlerken.. ve bilhassa "Medarlar" merdivenlerinden âlî makamlara mânevî suud ederken.. hele Onuncu Medar ve Üçüncü, Dördüncü Meseleler'de deniz dalgıçları gibi deryâ-yı mâneviyâtta dalıp yüzerken o kadar envâr-ı hakâik-i kibriyâya ve ezvâk-ı letâif-i ulyâya müstağrak oldum ki, arz ve ifadeden âcizim.

Sabri

 27

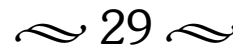
Müşrik ve münkirleri mağlûp ve ilzam eden ve son sistem malzeme-i cihadiye-i vahdâniyeyi hâvî ve câmî, kuvvet ve resâneti çelik, kıymet ve ehemmiyeti elmas ve cevâhir ve akik bir kale-misal olan Otuzuncu Söz'ü istinsaha muvaffak oldum.

Sabri

 28

Sözler sayesinde şu bir seneyi mütecaviz bir müddetten beri şevkle taallüm, inâyetle tefeyyüz, tergiple tenevvür, hâhişle telezzüz, işaretle tahallûk, tedriçle tekemmül tarîkinde ilerlemeye sâî bulunduğum bu muayyen müddetin bir gününe, sâbıkan geçirmiş olduğum umum hayatımın bile mukabil olamayacağı kanaatindeyim.

Sabri

 29

İkinci bir Sabri olan Ali Efendi'nin bir fıkrasıdır.

Sözler öyle hâzık bir doktordur ki gözsüzlere hidayet-i Hak ile göz..

Ba's: Öldükten sonra dirilme.
Envâr-ı hakâik-i kibriyâ: Cenâb-ı Hakk'ın büyüklük ve yüceliğine ait hakikatlerin nurları.
Ezvâk-ı letâif-i ulyâ: Mânevî latîfelerin büyük zevkleri.
Hâhiş: İstek, arzu.
Hâzık: Mâhir, uzman.
İlzam etmek: Delil göstererek cevap veremez hale getirmek, susturmak.
İnâyet: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı.
Kable'l-vuku: Olmadan, meydana gelmeden önce.
Makam-ı istimâ: Dinleme makamı.
Maksad-ı aksâ: En yüksek, en ileri maksat, gaye.
Malzeme-i cihadiye-i vahdâniye: Cenâb-ı Hakk'ın varlığını, birliğini ilan ve ispat etmede kullanılabilecek döküman, malzeme.
Matlab-ı âlâ: En yüce istek.
Müstağrak olmak: Vecd içinde kendinden geçerek dalgınlaşıp hayrete dalmak.
Mütecaviz: Aşkın, aşan.
Resânet: Sağlamlık, dayanıklılık.
Sâbıkan: Daha önce.
Sâî: Gayret eden, çabalayan.
Suud etmek: Yükselmek.
Taallüm: Öğrenme.
Tahallûk: Ahlaklanma.
Tedriç: Derece derece ilerleme.
Tefeyyüz: Feyiz alma, ilâhî lütuflara mazhar olma.
Telezzüz: Lezzet alma.
Tenevvür: Nurlanma, aydınlanma.
Tergip: Sevdirip teşvik etme.

ve kalbsizlere inhidam-ı kat'iyeye uğramamış ise kalb.. ve şuurunda çatlaklık yoksa tenvirle düşünceye sevk.. ve "Nereden, nereye, necisin?" suâl-i müşkülün halliyle insanlığın iktiza ettiği insaniyeti bahşediyor.

Ali

~ 30 ~

Yine Sabri'nin.

Sözler nâmında olan bahr-i muhît-i nurda iki seneyi mütecaviz bir zamandan beri seyr u seyahatimin semere ve neticesini görüp bilmek hususunda şimdiye kadar zemin ve zaman müsait olmadığından, sermaye-i ticaretimin ne derecelere çıktığında, daha doğrusu bir ticaret edinebildim mi, yoksa edinemedim mi, mütereddit ve mütehayyir idim.

Hamden lillâh, bu şehr-i rahmet ve mağfirette, inâyet-i rabbâniye ve muâvenet-i Peygamberî'ye ve himemât ve daavât-ı üstadâneleri berekâtıyla sermaye-i ilmiye-i evveliye-i bendegânemin yüzde doksan dokuz derece yükseldiğini fehmettim. O menâbi-i ilmiye ve temsilât-ı hakikiye, meclislerimi o kadar tezyin ve tenvir etmektedir ki arzetmekten âcizim. Beşerin pek ziyade ayağını kaydıran şu asırda, gayetle harika ve fevka'l-had cihâzât ve malzemeyi neşreden Nur fabrikasından her nevi teçhizatı almak farz olduğunu bilip, her türlü senâ ve sitâyişe bihakkın sezâ ve lâyık bulunan ve hiçbir suretle riyâya hamli imkânsız olan müessese sahib-i âzamına, ne derecelerde îfâ-yı şükran ve arz-ı minnettârî eylesem, yine hakkıyla vazife-i zimmetimi edâ etmiş olamayacağım.

Sabri

Arz-ı minnettârî: Minnettarlığını arz etme.
Bahr-i muhît-i nur: Nur okyanusu.
Bihakkın: Tam bir liyakatle, hakkıyla.
Cihâzât: Malzemeler, teçhizat.
Hamden lillâh: "Allah'a hamdolsun ..."
Himemât ve daavât-ı üstadâne: Üstad Hazretleri'nin duaları ve himmetleri.
Îfâ-yı şükran: Teşekkür borcunu ödeme.
İnâyet-i rabbâniye: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı, desteği.
İnhidam-ı kat'iye: Tamamen yıkılma, işi bitme.
Menâbi-i ilmiye: İlim kaynakları, menbaları.
Muâvenet-i Peygamberî: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) yardımı, desteği.
Mütehayyir: Hayret içinde, şaşkın.
Mütereddit: Kararsız, tereddütlü.
Sermaye-i ilmiye-i evveliye-i bendegâne: Bendenizin ilk bilgi sermayesi.
Sezâ: Münasip, uygun.
Suâl-i müşkül: Zor, çetin soru.
Şehr-i rahmet ve mağfiret: Rahmet ve mağfiret ayı; Ramazan ayı.
Tenvir etmek: Aydınlatmak, nurlandırmak.
Tezyin etmek: Zînetlemek, süslemek.
Vazife-i zimmeti eda etmek: Sorumlu olduğu bir vazifeyi yerine getirmek.

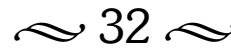
~ 31 ~

Çoktan beri ruh-u kemterânemin son derece müştâk bulunduğu ve her bir kelimesi birer elmas mahzeni olan şu Yirmi Sekizinci risale-i pür-nurlarını, –lehü'l-hamd– kıraat ve istinsaha muvaffak oldum. Şu altın-misal hurufâttan mürekkep elmas menbaının derece-i kıymet ve rağbet ve ehemmiyetini arz ve ifade hususunda –mübalâğa olmasın– mümkün olsaydı, şu risale-i kıymettârînin hakâik-i nâmütenâhîsini muvazzıh ve câmî birçok kelimâtın vaz' ettirilmesine çalışacaktım ki, hakikat lâyıkıyla ifade edilsin.

Zira Hâlık-ı âlem Hazretleri, şu mükevvenâtı halk ve îcad ve her birini birer vazifeyle tavzif ve ecel-i âlemin hulûlünde, mes'uliyet noktasında bu dünyada acz ve fakr ve zaaf ve ihtiyacını fehm ve idrâk ederek, kavânin-i ezeliye ve desâtir-i rabbâniyeye imtisal ve ittibâ edenlere, şu mevzubahis cennet gibi bir nimetle i'zaz edecek ve ale'l-husus cennette en büyük nimet, cemâl-i bâkemâl-i rabbâniyeyi müşâhede ve müşerrefiyet-i uzmâ olduğundan, şu fâni âlemdeki her şey binnetice cennete nâzır ve hayran olduğu ve şu hakâikin menbaı olan Furkan-ı Mübîn ve Kur'ân-ı Azîm'in ebvâb-ı müteaddidesini fetih ve esrar-ı gûnâ-gûnuna ıttılâ ile derya-yı hakâike dalmak herkese müyesser olmadığından, beş suâl ve beş cevap miftah-ı hakikîsiyle o künûz-u mütenevvia kapılarını açıp pek yakından ve kemâl-i sarâhatle gösterilmesi ciheti, değil bu abd-i âcizin kâsır aklı, belki oldukça yüksek zekâlara mâlik olanların bile takdirine hakkıyla şâyan olduğunu kâil ve kâniim.

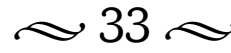
Sabri

Ale'l-husus: Özellikle.
Binnetice: Sonuçta, netice olarak.
Cemâl-i bâ-kemâl-i rabbâniye: Cenâb-ı Hakk'ın kusursuz, mükemmel cemâli.
Derya-yı hakâik: Hakikat denizi.
Desâtir-i rabbâniye: İlâhî düsturlar.
Ebvâb-ı müteaddide: Çok sayıdaki, birçok bölüm.
Esrar-ı gûnâ-gûn: Türlü türlü, çeşit çeşit sırlar.
Furkan-ı Mübîn: Hakkı bâtıldan, doğruyu yanlıştan ayıran, gerçekleri apaçık gösteren Kur'ân-ı Kerim.
Hakâik-i nâmütenâhî: Sonsuz, tükenmez hakikatler.
Hâlık-ı âlem: Âlemin, kâinatın yaratıcısı.
Hulûl: Gelip çatma, erişme, vaktin gelmesi.
Hurufât: Harfler.
Ittılâ: Öğrenme, haberdar olma.
İ'zaz etmek: Yüceltmek, aziz kılmak.
Îcad etmek: Vücuda getirmek, var etmek.
İmtisal etmek: Uymak.
İstinsah: Yazma.
İttibâ etmek: Tâbi olmak.
Kâil: Söyleyen, kabul eden.
Kânî: Kanaat getiren, inanan.
Kavânin-i ezeliye: Cenâb-ı Hakk'ın ezelî kanunları.
Kemâl-i sarâhat: Eksiksiz, tam bir açıklık, netlik.
Künûz-u mütenevvia: Türlü türlü, çeşit çeşit hazineler.
Lehü'l-hamd: O'na (Allah'a) hamd olsun.
Miftah-ı hakikî: Gerçek anahtar.
Muvazzıh: Açıklayan, izah eden.
Mükevvenât: Yaratılmışlar, varlıklar.
Müşerrefiyet-i uzmâ: En büyük nimetle şereflendirilme.
Ruh-u kemterâne: Kıymetsiz, noksan ruh.
Tavzif: Vazife verme, görevlendirme.
Vaz' etmek: Koymak, yerleştirmek.

 32

Kemâl-i ulviyet ve kıymet-i bînihayesini arz ve ifadeden âciz bulunduğum şu Sözler'deki âlî ve azîm üslûp ve gayeler, bu abd-i pür-kusuru ihyâ ve âdeta ba'sü ba'de'l-mevt hâline getirdi ve "Siyah Dut'un Bir Meyvesi" nâmıyla müsemmâ, Avrupa meftunlarına endaht edilen altın topun elmas güllelerini gördüm, hayran oldum.

Sabri

 33

Yirminci Mektub'u yazarken vaktimin adem-i müsaadesi cihetiyle çabuk yazmaya fazlaca sa'y ettiğimden, sathî bir nazar ve kıraat edildi. Derince düşünüp zihnimde takarrur ettiremedim ise de müsaade-i fâzılâneleriyle şu hakikati arza ictisar ediyorum ki; bu mektub-u azîmü'l-mefhum, şimdiye kadar tesyâr buyurulan umum Nur Risaleleri'nin, hülâsatü'l-hülâsa zübdesi ve menba-ı amîki olduğuna müşâhedemle beraber, tafsilât ve teşrihât hususunda dahi zevi'l-akıl olanlar için, ibare-i Arabi ile tahrir buyurulan ve yedi fıkrayı mânidar ve Türkçe meâllerinde münderiç olduğuna kanaat-i kâmilem mevcut bulunduğunu arz ile başkaca bir arzu daha uyandırdı ve dedim:

"Âh, Hudâ-yı Müteâl ve Vâhibü'l-a'mâl ve'l-âmâl Hazretleri tevfikât-ı samedânîsini ihsan buyursa da Üstad-ı Âlîkadr'imden fenn-i İlm-i Kelâm'ı taallümle tefeyyüz edebilsem[1]" dedim ve bu arzu kalb-i bendeleride ile'l-ebed

---

1 Bkz.: Barla Lâhikası, 222. Mektup, s. 324.

Abd-i pür-kusur: Kusurlarla dolu, çok kusurlu kul.
Adem-i müsaade: İzin vermeme, müsaade etmeme.
Ba'sü ba'de'l-mevt: Öldükten sonra dirilme.
Endaht etmek: Atmak, ateş etmek.
Fenn-i İlm-i Kelâm: Akâid İlmi. İslâm'ın inanca ait meselelerini inceleyen ilim dalı.
Hudâ-yı Müteâl: Yüce Rab.
Hülâsatü'l-hülâsa: Özün özü.
İctisar etmek: Cesâret etmek, korkmadan atılmak.
İhyâ: Hayat verme, diriltme.
Kalb-i bende: Kölenin kalbi.
Kemâl-i ulviyet: Çok büyük olma, pek yücelik.
Kıymet-i bînihaye: Sonsuz kıymet, değer.
Mektub-u azîmü'l-mefhum: Manası çok büyük olan mektup.
Menba-ı amîk: Derin kaynak.
Münderiç: İçine alınmış, yerleştirilmiş.
Müsaade-i fâzılâne: Yüksek müsaade.
Müsemmâ: İsimlenen, adlanan; o isimle anılan.
Sa'y etmek: Çalışmak.
Taallüm etmek: Öğrenmek.
Tahrir: Yazma.
Takarrur etmek: Karar kılmak, yerleşmek.
Tefeyyüz etmek: Feyiz almak, mânevî feyizlere mazhar olmak.
Tesyâr: Gönderme, yollama.
Teşrihât: Bir meseleyi bütün yönleriyle inceleyerek yapılan açıklamalar, şerhler.
Tevfikât-ı samedânî: Cenâb-ı Hakk'ın muhtaç olunan her şeye muvaffak etmesi.
Üstad-ı Âlîkadr: Değerli üstad.
Vâhib: Bağışlayan, karşılıksız veren, hibe eden Hz. Allah.
Vâhibü'l-a'mâl ve'l-âmâl: İnsana çeşit çeşit emeller ve bunları elde etmesi için de türlü türlü ameller lütfeden Hz. Allah.
Zevi'l-akıl: Akıl sahibi.
Zübde: Öz, kaymak.

merkûz kalacaktır ki bu da kıymet-i bîpâyânını hissedip ulviyet ve kudsiyetini hakkıyla ifadeden âciz bulunduğum Yirminci Mektub-u mergûbdan mütevelliddir.

Sabri

~ 34 ~

Hele Birinci Söz'de besmelenin derece-i ehemmiyeti ve suret-i temsiliyesi şâyân-ı takdir ve hayrettir. Öteden beri her kitabın ibtidâsında "besmele, hamdele, salvelenin zikrinin vücûbu" hocaefendilerimiz tarafından beyan edilmişse de bu gibi nefsi iskât edecek bir temsil işitilmediğinden, bu derece zihinde takarrur ve temerküz etmemişti. Şu temsil, Besmele Sözü olan Birinci Söz'de ne kadar musîb ve mânidar olduğunu insan olan takdir eder.

Sabri

~ 35 ~

Üç kitaptan Yirminci Söz'ü ilk defa okudum. Habl-i metîn-i ilâhî ve kanun-u mübîn-i rabbânî olan Kur'ân-ı Azîmüşşan'da, şu son asırda vücûda gelen ve Frenklerin medar-ı iftiharları bulunan tahtelbahir, tayyare vesâire gibi eşyaya, bin üç yüz küsur sene mukaddem işaretle ifade edildiğini öğrenerek Kitab-ı Mübîn'in mâzi ve müstakbelden vermekte olduğu ihbarat-ı gaybiye ve sâdıka ve beyanat-ı harika, dost ve düşmanı meftun ve hayretlerde bıraktığı cihetle, bir kat daha i'câz-ı Kur'ân'ı isbat ve teyid etmiştir.

Yirmi Üç ve Otuzuncu Sözler'in baş taraflarından üçer, beşer sayfa okuyabildim. Mahzen ve medfen-i mücevherâta rast gelmiş bir fakir gibi hangi cevheri alacağımı harîsâne düşünüyorum.

Sabri

Habl-i metîn-i ilâhî: Kopmaz, sağlam, ilâhî ip.

Hamdele: "Elhamdülillah" demek.

Harîsâne: Hırslı bir şekilde, çok istekli olarak.

İ'câz-ı Kur'ân: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerîm üslubu.

İbtidâ: Başlangıç.

İhbarat-ı gaybiye ve sâdıka: Gayba ait, bilinmeyen şeylere dair doğru haberler.

İskât etmek: Susturmak.

Kanun-u mübîn-i rabbânî: Apaçık ilâhî kanun.

Kıymet-i bîpâyân: Sonsuz, sınırsız kıymet, değer.

Kitab-ı Mübîn: Allah katından geldiği açık olup, gerçekleri açıklayan kitap, Kur'ân-ı Kerim.

Mahzen ve medfen-i mücevherât: Değerli mücevherlerin gömülü olduğu define, hazine.

Medar-ı iftihar: Övünç sebebi, kaynağı.

Mektub-u mergûb: Rağbet gören, beğenilen, istenen mektup.

Merkûz: Saplanmış, dikilmiş.

Mukaddem: Önce.

Musîb: İsabetli, yerinde.

Mütevellid: Doğmuş oluşmuş.

Salvele: Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) salavât getirme.

Suret-i temsiliye: Bir hakikati benzetmelerle, sembollerle göz önünde canlandıran, anlatan örnek, misal.

Tahtelbahir: Denizaltı.

Takarrur etmek: Yerleşmek.

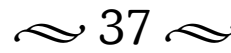
Temerküz etmek: Toplanmak, yoğunlaşmak.

Vücûb: Gereklilik, zarurîlik, vâciplik.

Bahr-i mu'cizât, Fahr-i kâinat Efendimiz Hazretleri'nin "şu sisli asırda paslı ruhlarımızı tenvir ve tesrir eden" ve "sâik-i hayat-ı ebediyeleri bulunan" On Dokuzuncu Mektub'un beşinci cüz'ünü alarak, üçüncüsünü iade ettim. Fahr-i kâinat Efendimiz'in mu'cizâtından olan, parmaklarından su akıtarak orduya içirmesine dikkat ederek derin bir tefekküre daldım. O sırada kalemim boya şişesinde idi. Yazmak vazifeme muvakkat bir fâsıla verecektim. Kalemimi tuttum, mürekkebiyle yerinde koymamak için kalemdeki mürekkep bitinceye kadar bir-iki kelâm daha yazayım da öyle bırakayım dedim. Başladım, yarım sayfa yazdım, kalemden boya kesilmedi. Bundaki hikmeti düşündüm, kalem kurudu. Sonra birçok defalar kalemi dikkatle boyaya batırarak yazdım, tecrübe ettim. Yarım satır, nihayet bir satıra kâfi gelebildi. Bu da Hatîb-i Bağdadî'nin فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ[1] *sırrındaki*(Hâşiye) *tefekküründen mütehassıl vâkıayı andırır bir tekid-i i'câz-ı nebevîdir, dedim.*

Sabri

Evvelce takdim kılınan arîzalarımdaki tâbirât ve elfâz-ı tâzimiyem niçin hak olmasın? Zira şu kıymettar ve ehemmiyet-i nâmütenâhiyeyi ihtiva ve âleme berk-i hâtif gibi satvet-i mâneviye ve hakikiyesini emsâli gibi îlâm ve ilân eden Yirmi Altıncı Mektub-u mergûbu, yirmi günden beri muhtelif derecâtta müntesibîn-i ilmiye mütâlaa ettikleri hâlde, bugün tashihine lüzum görülen ve ale't-tâdâd yirmi sekiz noktada tâdil ve ilâve buyurulan nukat-ı mühimme, kelimât ve tâbirât-ı âliyeyi zâid veya noksan diyebilecek bir kimse çıkmasın ve çıkmıyor.

Hâşiye: O tefekkürde bir günlük işi bir dakikada yapmış.

[1] "Elli bin yıl tutan bir günde..." (Meâric Sûresi, 70/4).

Ale't-tâdâd: Sayıca, sayı olarak.
Arîza: Bir büyüğe veya bir üst makama sunulan mektup veya yazı.
Bahr-i mu'cizât: Mu'cizeler denizi.
Berk-i hâtif: Göz kamaştıran parlak ışık, bir anda etrafı ışığa boğan şimşek.
Ehemmiyet-i nâmütenâhiye: Çok büyük önem, ehemmiyet.
Fahr-i kâinat: Kâinatın iftihar tablosu.
Îlâm etmek: Haberdâr etmek, bildirmek.
Kelimât ve tâbirât-ı âliye: Değerli ifadeler, kelimeler.
Mektub-u mergûb: Rağbet gören, beğenilen, istenen mektup.
Müntesibîn-i ilmiye: İlmiye sınıfından olanlar; âlimler.
Mütehassıl: Elde edilen.
Nukat-ı mühimme: Önemli noktalar, meseleler.
Sâik-i hayat-ı ebediye: Ebedî hayat vesilesi.
Satvet-i mâneviye ve hakikiye: Mânevî ve gerçek kuvvet, tesir.
Tâbirât ve elfâz-ı tâzimiye: Tâzim ifade eden, övgü dolu sözler ve tâbirler.
Tâdil: Düzeltme.
Tekid-i i'câz-ı nebevî: Efendimiz'in (s.a.s.) mu'cizelerini tekid etme, destekleme.
Tesrir etmek: Sevindirmek.
Zâid: Fazla.

Evet, şu asrın eşhâs-ı muzırrasına karşı ilân etmiş olduğu cihâd-ı mâneviyede müşâhede edilen muvaffakiyet-i fevkalâdenin, o güruh-u hazele ve rezeleyi iskât ve ilzam ettiğini zerre kadar insafı ve iz'ânı ve insaniyette hazzı olanın ikrar ve itiraf ve tasdik etmesi, vecîbeden olduğu vâreste-i reyb ve zunûndur.

Sabri

38

Şu fıkra Şamlı Hâfız Tevfik'indir.

Altın yaldızla yazılması lâzım gelen eser-i âlînizde, Resûl-i Müctebâ *(aleyhi ekmelü't-tehâyâ)* Efendimiz Hazretleri'ne dil uzatan hâin-i bîdin olan mülhid hâinlerin kuruyası dillerini, inâyet-i ilâhî ve ruhaniyet-i Peygamberî ve şeriat kılıcıyla kesmeye muvaffak olduğunuz şu eser-i bergüzîdenizi Cenâb-ı Hak ind-i ilâhîsinde ve nezd-i Peygamberî'de kabul eylesin. Şefaat-i nebeviyeye, Efendim'i ve fakiri de nâil eyleyip sancak-ı Muhammedî *(aleyhissalâtü vesselâm)* tahtında cümlemizi ihvanlarımızla beraber haşreylesin, âmin!

*Tevfik**

39

Yine Sabri'nin.

Burak-ı tevfik ile hakâik-i semâvâta râh-ı urûcu irâe ve tefhim için tanzim ve tasnif buyurulan ve her bir lem'a-yı ulviyesi, aklî ve naklî binler âyât ve alâim-i imanı fevka'l-had izah ve isbat eden ve bir mirkât-ı iman ve bir mir'ât-ı Vâcibu'l-vücûd ve'l-Mennân olan ve saray-ı dâr-ı bekânın elmas bir miftahı

Alâim-i iman: İman nişanları.
Âyât: Âyetler.
Burak-ı tevfik: İlâhî yardım vasıtası.
Eser-i bergüzîde: Seçkin eser.
Eşhâs-ı muzırra: Zararlı şahıslar.
Güruh-u hazele ve rezele: Alçaklar ve reziller topluluğu.
Hâin-i bîdin: Dinsiz hâin.
Hakâik-i semâvât: Yüksek hakikatler.
İlzam etmek: Delil göstererek cevap veremez hale getirmek, susturmak.
İrâe: Gösterme.
İz'ân: Anlayış, kavrayış, ferâset.
Lem'a-yı ulviye: Yüce Lem'a (Her biri tevhid adına pek büyük bir ışık kaynağı olan 22. Söz'ün lem'aları.)
Miftah: Anahtar.
Mir'ât-ı Vâcibu'l-vücûd ve'l-Mennân: Varlığı kendinden olan, ihsanı pek bol olan Cenâb-ı Hakk'ı tanıtan, sıfatlarını gösteren ayna.
Mirkât-ı iman: İmanın dereceleri.
Mülhid: Dinsiz, inançsız, ateist.
Râh-ı urûc: Yükselme yolu, usûlü.
Resûl-i Müctebâ: Seçkin, seçilmiş peygamber, Hz. Muhammed (s.a.s.).
Ruhaniyet-i Peygamberî: Efendimiz'in (s.a.s.) ruhânî, mânevî himmeti.
Saray-ı dâr-ı bekâ: Ebediyet yurdunun sarayı.
Tefhim: Anlatma.
Vâreste-i reyb ve zunûn: Şüphe ve tereddütlerden âzâde, uzak.

bulunan Yirmi İkinci bahr-i hakâiki inâyet-i ilâhiyeyle istinsaha muvaffak oldum.

Sabri

40

Şu fıkra, hakikî ve birinci bir kardeşimiz olan Hakkı Efendi'nindir.

Mükerreren mütâlaa ve kıraat ederek, arş kadar yüksek eserleriniz hakkında mütâlaa serdine, bir kelime hatta bir nokta ilâvesine kendimde cüret ve kudret bulamadığımdan dolayı, bu bâbda bir mütâlaa dermeyanına imkân göremiyorum. Yalnız, çok yüksek, cihan kadar kıymettar mübârek eserleri okuyup, cehaletimiz hasebiyle idrak edebildiğimiz kadar istifade ve istifâzaya çalışarak müstefid olabilmek, bizim için pek büyük bir nimettir.

Hakkı

41

Yine Hakkı Efendi'nindir.

İşbu cihan-kıymet eserin mütâlaasında nasıl bulduğumuz istifsar buyuruluyor. Dekâik-i hikmet ve hakâik-i ilmiyeyle tezyin ve tarsin edilmiş olan yüksek eser hakkında bir mütâlaa serdetmek, bidâamın fevkindedir.

Hakkı

42

Şu fıkra ikinci bir Sabri olan Hâfız Ali'nindir.

Efendim! Yirmi Beşinci Söz, Cenâb-ı Hakk'ın ferman-ı mübîni olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan için öyle bir vuzuh-u etemmi hâvî bir muarrif-i hakikîdir ki; bahr-i hakâikte seyr u seyahat eden ve haricen çelikle mücellâ ve

---

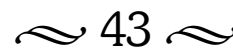
Bahr-i hakâik: Hakikatler denizi.
Bidâa: Bilgi sermayesi.
Dekâik-i hikmet: Dikkatli bir nazarla görülebilecek ince hikmetler.
Dermeyan: Ortaya koyma, açıklama.
Ferman-ı mübîn: Gerçekleri ortaya koyan, apaçık ferman.
İstifâza: Feyz alma, feyizlenme; mânevî zenginlik kazanma.
İstifsar: Bir şey hakkında bilgi isteme, sorma.
İstinsah: Yazma.
Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan: Beyan ve ifadesi ile insanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim.
Muarrif-i hakikî: Hakikî rehber, gerçek bir tarif edici.
Mücellâ: Parlatılmış, pırıl pırıl.
Müstefid olmak: İstifade etmek.
Serd: Düşüncelerini ortaya koyma, düzgün bir üslupla ifade etme.
Tarsin etmek: Sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek.
Tezyin etmek: Zînetlemek, süslemek.
Vuzuh-u etem: Noksansız, tam bir açıklık, netlik.

müstahkem ve dâhilen elmas ve akikle müzeyyen ve müberhen ve menba-ı hakikîsi olan Furkan-ı Hakîm gibi daima gençliğini ve resânetini, zînet ve hüsnünü tezyid ve muhafaza eden ve hiçbir vecihle ahkâm-ı memdûhasına nakîsa getirmeyen bir sefine-i semâviyenin mahsulü olup, kalbleri kışırlanarak felsefenin çıkmaz çığırlarına sapan gafil ve âsilere şiddetle darbe-i müdhişe ve mühlikesini çarpan o Söz, mutîlere lütf-u dest-i mânevîsiyle dünyevî ve uhrevî nihayetsiz mükâfatını ihsan eden Cenâb-ı Hakk'ın, zât-ı üstadânelerine lütuf buyurduğu ve "Vehhâb" ism-i celîlinden tulû eden nurun lem'asıyla ziyalandırıp hakâik-i ilâhiyenin zerrelerini bile pırlantalar gibi görüp ve gösteren Üstadımın hakâik denizinde seyr u seyahatleri esnasında isabet eden mevceler ki yekdiğerini müteakip her birisi başlı başına bir mu'cize, hatta bir katresi bile îcazıyla i'câzını gösterdiğini gördüğümde,

مَا شَٓاءَ اللّٰهُ[1] ، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى نُورِ الْاِيمَانِ وَهِدَايَةِ الرَّحْمٰنِ[2]

cümle-i celîlesini lisanımda vird ediyorum.

*Ali**

43

Yine şu fıkra Sabri'nindir.

Nurlar'ı, âlemi tenvir eden, kıtası küçük ve kıymeti pek büyük ve ulvî ve azîmü'l-meâl ve bizzat hatt-ı ekremîleriyle muharrer elmas risalelerini istinsah ve Yirmi İkinci Nur deryasına dalıyorum.

Sabri

---

1 "Mâşallah! Allah ne güzel dilemiş ve yapmış!" (En'âm Sûresi, 6/128; A'râf Sûresi, 7/188; Yunus Sûresi, 10/49; Kehf Sûresi, 18/39; A'lâ Sûresi, 87/7).

2 İman nurundan ve Rahmân'ın lütfettiği hidayet nimetinden dolayı hamdolsun Allah'a!

Ahkâm-ı memdûha: Övülmeye layık, makbul hükümler.
Azîmü'l-meâl: Çok anlamlı.
Cümle-i celîle: Yüce, büyük cümle.
Darbe-i müdhişe ve mühlike: Müdhiş ve öldürücü darbe.
Furkan-ı Hakîm: Hakkı bâtıldan, doğruyu yanlıştan ayıran; her şeyi yerli yerince içinde ihtiva ederek beyan eden Kur'ân-ı Kerim.
Hatt-ı ekremî: Saygıdeğer zatın (Üstad'ın) hattı, yazısı.
İ'câz: Benzerini yapmaktan âciz bırakma, mu'cize olma.
Îcaz: Oldukça az sözle çok şeyler ifade etme. Kısa ve özlü anlatım, yazı.
İsm-i celîl: Yüce isim.
Lütf-u dest-i mânevî: Mânevî elin verdiği lütuf.
Mevce: Dalga.
Muharrer: Yazılmış, yazıya geçirilmiş.
Mutî: İtaat eden, söz dinleyen.
Müberhen: Gerçekliği delil ile ispatlanmış, belli, açık.
Müstahkem: Sağlamlaştırılmış, kuvvetlendirilmiş, metin.
Müzeyyen: Süslenmiş, güzelleştirilmiş.
Resânet: Sağlamlık, dayanıklılık.
Sefine-i semâviye: Semâvî gemi.
Tezyid etmek: Arttırmak.
Tulû etmek: Doğmak, belirmek, ortaya çıkmak.
Vehhâb: Karşılıksız, bol bol ihsan eden Hz. Allah.

Şu fıkra, mühim bir talebe olan Seyyid Şefik'indir.

Şifahâne-i kalbinizden tulû eden Otuz Üçüncü Söz'ünüzle otuz üç cihetten marîz olan kalb-i mecruhumuzu tedavi buyurmanızı bilhassa istirham eylerim.

*Seyyid Şefik**

İnşallah, Kur'ân'a büyük hizmet edecek olan Küçük Hâfız Zühdü'nün mektubudur.

Bugün istinsahına muvaffak olduğum İ'câz-ı Kur'ân'ın bu bîçâre talebenize bahşetmiş bulunduğu nihayetsiz füyûzat, mevte mahkûm ruhuma öyle bir tabib-i hâzık ameliyatı yapmış ki; mübtelâ olduğum emrâz-ı kalbiyeyi tedavi ve yeniden hayat bahşetmiş olduğundan arz-ı minnettarî eyler ve bu bînazîr mücevherat mahzeninin diğer renkli kapılarının da açılmasını âcizâne istirham eylerim.

Otuz Üçüncü Mektub'un Otuz Üç Penceresi'nden ayrı ayrı lemeân eden nurânî ziyalar kalb-i âcizâneme feyyâz nurlarıyla gül-âblar serpti. Daha birçok Nur Risaleleri'nin füyuzâtından hisseyâp olmasını bârigâh-ı ehadiyetten tazarru ederim, Efendim!

Hâfız Zühdü

Yine şu fıkra Sabri'nindir.

Mâruzât-ı hususiye: Şu on dördüncü asr-ı Muhammedî'de *(aleyhissalâtü vesselâm)* marziyât-ı rabbâniye ve tebligât-ı Ahmediyeyi bihakkın îfâ ve icra

---

Arz-ı minnettarî: Minnettarlığını arz etme.
Bârigâh-ı ehadiyet: Yüce, ilâhî divan.
Bihakkın: Tam bir liyakatle, hakkıyla.
Bînazîr: Eşsiz, benzersiz.
Emrâz-ı kalbiye: Kalb hastalıkları.
Feyyâz: Çok feyizli, bereketli.
Füyûzat: Feyizler, mânevî nimetler.
Gül-âb: Gül suyu.
Hisseyâp: Hissedar, nasipli.
Kalb-i mecruh: Yaralı kalp.
Marîz: Hasta.
Marziyât-ı rabbâniye: Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazandıracak şeyler.
Şifahâne-i kalb: Manevî hastalıklara adeta bir hastane gibi şifa vesilesi olan kalb.
Tabib-i hâzık: Mâhir, uzman hekim.
Tebligât-ı Ahmediye: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) tüm insanlara bildirdiği, tebliğ ettiği esaslar.

ve îlâm ve infaz eden, elhak "matla-ı şems-i füyuzât" tâbiriyle tavsif ve tâzime mâsadak bulunan Nur risale-i ferîdelerinden ruh-u âcizîye in'ikâs eden ve sermaye-i kemterânemden olmayıp sırf Risaletü'n-Nur'un füyûzât ve lemeâtından derip çatıp yazdığım arîzalarım, mahza bir eser-i hüsn-ü teveccüh-ü kerîmâneleri olarak, Risaletü'n-Nur sırasına idhal edilmesi hicabımı intac etmiştir. Zira bahr-i muhîte nisbeten bir cetvel hükmünde bile olamayan bu abd-i âcizin pür-kusur ifadeleri, öyle bâlâ bir mevkide yer tutacak bir mahiyette olmadığı âşikârdır; umarım Cenâb-ı Kibriyâ'dan ki, karîn bulunduğu nevvâr ve ziyadar Sözler'in nur ve ziyalarından müstefid ve ziyadar ola.

Sabri

47

Şu fıkra Hulûsi'nindir.

Esasen siyaset anlamadığım bir iş; şunun bunun âmâline hizmet, menfurum. Zilletle yaşamak, tahammül edemediğim hâllerdir. Felillâhilhamd, Allah'ımız bir, Peygamberimiz bir, kitabımız bir, dinimiz bir.. ilâ âhir. Bu bir birler, bize yekdiğerimizi Allah için sevmek kaydını sağlamlaştırmakla beraber, ruhî, kalbî, ebedî, lâyemût bir birlik temin etmektedir. Hamd ve şükürler olsun, müminiz. Hayatta tesadüf edeceğimiz binlerle musibet ve acılara مَنْ اٰمَنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ[1] gibi çok müessir devâmız var. Yine idrak ediyoruz ki burada vazifeleri nihayet bulanlar için ebedî mev'ûd bir hayat başlıyor. Biz de bu yolun yolcusu, bu hanın misafiri, bu fabrikanın muvakkat bir amelesi olduğumuz için, er geç o kafileye iltihak edeceğiz. Kısa, müz'iç, dağdağalı,

---

1 "Kadere iman eden, kederden emin olur." Bkz.: Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb* 1/187; Deylemî, *Müsned* 1/113; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 3/187.

Âmâl: Emeller.
Arîza: Bir büyüğe veya bir üst makama sunulan mektup veya yazı.
Bahr-i muhît: Okyanus.
Bâlâ: Yüksek, yüce.
Cenâb-ı Kibriyâ: Eşsiz büyüklük, ululuk sahibi Cenâb-ı Hak.
Cetvel: Dere, küçük akarsu.
Eser-i hüsn-ü teveccüh-ü kerîmâne: Büyük, değerli bir zâtın güzel teveccühünün neticesi.
Îlâm etmek: Haberdâr etmek, bildirmek.
İnfaz etmek: Hükmünü yerine getirmek.
İn'ikâs etmek: Yansımak, aksetmek.
İntac etmek: Neticelendirmek, meydana getirmek.
Karîn: Yakın, yakınında.
Lâyemût: Ölmez, bitip tükenmez.
Lemeât: Parıltılar.
Mahza: Ancak, sadece, sırf.
Mâsadak: İfade edilen hükmü tasdik eden, doğruluğunu isbat eden.
Matla-ı şems-i füyûzât: Feyizler kaynağı.
Menfur: Nefret edilen şey.
Mev'ûd: Vaad edilmiş.
Müstefid olmak: İstifade etmek.
Müz'iç: Rahatsız eden, sıkıcı.
Nevvâr: Çok nurlu, parlak.
Nur risale-i ferîdeleri: Biricik, çok değerli Nur Risaleleri.
Sermaye-i kemterâne: Fakirin sermayesi.
Ziyadar: Ziyalı, ışıklı, parlak.

elemli, hüzünlü, firaklı ve ancak o sermedî hayatın mezraası olan[1] bu fanî ve kararsız âlemde başlayan garazsız, ivazsız, pürüzsüz ve kimsenin arzusuna tâbi olmadan, sırf hasbî ve ciddî, hâlis ve muhlis arkadaşlığımızın meyvesini ve her türlü saadeti câmî hayatta idrak edeceğiz.

Ümit ve iman gibi pek âlî sermayemiz var. Hocaefendi Hazretleri'nin âlî tavsiyeleri: *Beş vakit namazını tâdil-i erkânla kıl. Yani başka ibadete gücün yetmez. Namazın nihayetindeki tesbihleri yap. Yani başka zikri yapamadım diye teessüf etme. Yedi kebâiri terket. Çünkü sagâiri arayacak zamanda değiliz. İttibâ-ı sünnet et. Zira bu zamanda arkasında gidilecek ve harekâtı taklide değer, saf, hâlis ve muhlis bir hâdi –ki o da seni yine bu yola götürecektir– maalesef bulamayacaksın. Belki bu yola çıkaracaklar vardır; fakat kömürle elması kim fark edecek? Öyleyse sen çalış, ondan daha iyi kılavuz bulamazsın.*

Derslerinden birinde ki her vakit zikrettiğim مَنْ اٰمَنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ şifabahş vecizesi hatırımızda varken, şüphesiz her musibet ve her elem hoş karşılanacaktır.

Aziz kardeş! Zaman olur ki her şey, herkes, her muâmele, kalbi incitiyor. Fakat işte tiryakı:

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ لَٓا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ[2]

Her zaman söylüyorum: Biz bu fâni hayat için dostluk yapmıyoruz. Bu kısa hayata veda etmek, indimizde ve itikadımızda ebedî bir hayatın mukaddimesidir. Öyleyse müteessir olmayalım. Nice ki o hayata başlamadık; işte mürâsele ile muvâsalayı temin edelim. Allah'a güvenelim, O'ndan medet dileyelim.

---

1 "Dünya, âhiretin tarlasıdır." manasındaki hadis için bkz.: Gazâlî, *İhyâu ulûmi'd-dîn* 4/19; Sehâvî, *el-Makâsıdü'l-Hasene* s.497; Aliyyülkârî, *el-Esrâru'l-Merfûa* s.205.

2 "Onlar halâ senden ve yolundan yüz çevirecek olurlarsa de ki: Bana Allah kâfidir. O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Ben O'na dayandım, O'na güvendim ve O, Büyük Arş'ın Rabbi'dir." (Tevbe Sûresi, 9/129).

Hâdi: Hidayet eden, doğru yola ileten, rehber.

İnd: Yan, kat.

İttibâ-ı sünnet: Hz. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) üstün söz, hal davranış ve buyruklarına uygun bir hayat yaşama.

Kebâir: Büyük günahlar. Kesin haram olan ve dünyada zina gibi had cezası gereken yahut faiz gibi ahirette ceza tertib olunan her bir fiil.

Muvâsala: Karşılıklı bağlantı kurma, irtibatlı olma.

Mürâsele: Karşılıklı mektuplaşma, yazışma, haberleşme.

Sagâir: Küçük günahlar. Haramlığı hakkında kesin bir nass bulunmayan, hakkında konulmuş dünyevî yada uhrevî bir ceza bulunmayan, fakat işlenmesi de iyi görülmeyen şey.

Şifabahş: Şifa veren.

Tâdil-i erkân: Namazı; rükünlerini, şartlarını yerine getirerek edâ etme, gerektiği gibi kılma.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدٰينَا اللّٰهُ
لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ[1]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ مِنَ الْأَزَلِ إِلَى الْأَبَدِ عَدَدَ مَا فِي عِلْمِ اللّٰهِ وَعَلٰى اٰلِهِ
وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ[2]

Hulûsi

48

Sabri'nin Yirmi Birinci ve Yirmi İkinci Sözler'i yazdığı vakit yazdığı mektubun bir fıkrasıdır.

Bilumum Risâlâtü'l-Envâr her biri ayrı ayrı mevzularda, hadd ü hesaba gelmeyen müşkülleri halletmeleriyle beraber, bendeniz şöyle tasavvur ediyorum ki:

Nur deryasından nûş etmek isteyen bir kimse, Birinci ve Yirmi Birinci ve Yirmi İkinci Sözler'i alsa, diğerlerine eli yetişmezse dahi maraz-ı kalbîyi def ve ref'e, ruhu tenvir ve tesrire kâfi bulunduğu meşhud ve müsellemdir.

Zira Birinci Söz, tevhid miftahıdır. Yirmi Bir'in *Birinci Şıkkı* da mirkât-ı cennettir; *İkinci Şıkkı da emrâz-ı kalbiyenin tedavisi için nazîrsiz bir şifahâne-i eczadır. İksir ilaçlarıyla, bilâ-istisna herkeste bulunan vesvese marazını tedavi ve kal' eder. Kalb ve ruhta Kur'ân-ı Hakîm'in ebedî ve nâmütenâhî füyûzât ve envârından gelen ravzât-ı inşirâhiyeyi küşad ile saadet-i ebediyeye îsâl edecek bir râh-ı necat ve selâmettir.*

---

1 "Hamdolsun bizi buna hidayet eden Allah'a! Eğer Allah bizi muvaffak kılmasaydı, biz kendiliğimizden yol bulamazdık. Rabbimizin elçilerinin gerçeği bildirdikleri bir kere daha kesinlikle anlaşılmıştır." (A'râf Sûresi, 7/43).

2 Allah'ım, Efendimiz Muhammed'e (s.a.s.), O'nun âl ve ashabına, ezelden ebede kadar ilm-i ilâhîdeki malumat adedince salât ve selâm et.

Emrâz-ı kalbiye: Kalbe ait hastalıklar.
Îsâl etmek: Ulaştırmak.
Kal' etmek: Koparmak, söküp atmak.
Küşad etmek: Açmak.
Maraz-ı kalbî: Kalbe ait hastalık.
Meşhud: Görülen, şahit olunan.
Miftah: Anahtar.
Mirkât-ı cennet: Cennetin dereceleri.
Müsellem: Herkesçe kabul edilen.
Nazîr: Benzer, denk.
Nûş etmek: İçmek.
Râh-ı necat ve selâmet: Kurtuluş ve selamet yolu.
Ravzât-ı inşirâhiye: Ferah veren bahçeler.
Ref': Ortadan kaldırma.
Risâlâtü'l-Envâr: Nur Risaleleri.
Şifahâne-i ecza: Eczahâne
Tenvir: Nurlandırma, aydınlatma.
Tesrir: Sevindirme.

Yirmi İki ise, burhanlarıyla, lem'alarıyla, insan olanın akâid-i diniyesini tahkim ve tarsîne emsalsiz bir rehber bulunduğunu arzederim, Efendim!

Sabri

~ 49 ~

Şu fıkra Hüsrev'in mektubundandır.

Sevgili ve Muhterem Üstadım!

Sözlerinizin (yani risalelerinizin) her biri birer derya-yı azîmdir. Sözlerinizden pek çok feyz alıyorum. O kadar ki, okudukça tekrar etmeyi istiyorum. Ve tekrarında duyduğum ilâhî bir zevki tarif edemeyeceğim. Bugün sözlerinizden değil hepsini, bir tanesini alan insafla okursa hakkı teslime.. ve münkir ise gittiği yolu terke.. fâsık ise tevbeye mecbur olacağına kat'iyen ümitvârım.

*Hüsrev**

~ 50 ~

Şu fıkra Re'fet Bey'in mektubudur.

Sözleriniz mürşidâne ve çok yüksek olduğundan, gayet dikkatli ve tahlil ederek okunmak îcab ediyor. Serdeylediğiniz delâil-i akliye ve mantıkiye o kadar tatlı ve hayret-bahştır ki insan okudukça okuyor ve nâmütenâhî bir zevk-i mânevî hissederek hiç elinden bırakmak istemiyor. Bu sebeple bir defa okumak kâfi değil, hepsi yanında bulunup daima okumalıdır.

*Re'fet**

~ 51 ~

Şu fıkra dahi Sabri Efendi'nin mektubundandır.

Üstadım, Efendim!

Şu kıymetli elmaslar, Cenâb-ı Hak'tan Habib-i Zîşânına gönderilen şecere-i tûbânın nâmütenâhi semereleri olduğunu ve bunların emsali gibi

---

Akâid-i diniye: Dinî inançlar, iman esasları.
Delâil-i akliye ve mantıkiye: Akla hitab eden, mantıklı deliller.
Habib-i Zîşân: Yüce Sevgili, Peygamber Efendimiz (s.a.s.).
Hayret-bahş: Hayret veren.
Mürşidâne: İrşâd eder tarzda, mürşid gibi.
Serdeylemek: Ortaya koymak, izah etmek.
Tahkim: Muhkem hâle getirme.
Tarsîn: Sağlamlaştırma, kuvvetlendirme.

bînazîr mücevherâtın ihraç ve teşhiri zamanını bulup sergi-i rabbâniye ve Muhammediyeye vaz' eden zât-ı üstadânelerine şu dakikada kâsır aklım ve istidatsız lisanımla şöyle dualar ediyorum:

اَللّٰهُمَّ احْفَظْ مُؤَلِّفَ هٰذَا الدُّرِّ الْيَكْتَا الَّذِي هُوَ مَوْسُومٌ بِرِسَالَةِ النُّورِ وَأَعْطِ قَلْبَهُ
(وَقَلْبَ صَبْرِي) الَّذِي هُوَ مَمْلُوءٌ بِالْحَقَائِقِ الْاِبْتِهَاجَ وَالسُّرُورَ، اٰمِينَ[1]

Sabri

52

Hulûsi Bey'in fıkrasıdır.

Maddeten uzak düşen bu bîçâre talebenizi yakından temsil eden Hâfız Sabri Efendi ile diğer zevâtın Nurlar hakkındaki ihtisasları çok kıymetli ve yüksek ve lâyıklı bir surette ifade edilmiştir. Bir mektubunuzda Muallim Cûdî'nin* kasidesi[2] münasebetiyle buyurduğunuz vecizeyi burada tekrara münasebet geldi.

وَمَا مَدَحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِي وَلٰكِنْ مَدَحْتُ مَقَالَتِي بِمُحَمَّدٍ ﷺ[3]

sırrınca, güzellik yazılarımızda değil, belki i'câz-ı Kur'ân'dan olan nurlu Sözler'e ve Mektubat'a aittir. Her ferd-i mümin, derece-i fehim ve zevkine göre, aslında güzel olan bir şeyi tarif eder. Acz ve fakrdaki lezzet, şefkat ve tefekkürdeki ulviyet, hakikaten hiçbir şeyle kabil-i kıyas değilmiş.

Hâl-i âlem müsait olsa da hazine-i hâssa-yı Kur'ân'dan çıkararak tâbir-i âlînizce dellâllığını yaptığınız elmasları çok gözler görse! Görse de sarhoşlar ayılsa, mütehayyirler kurtulsa, müminler sevinse, mülhidler, kâfirler, müşrikler

---

1 Allah'ım, Risale-i Nur diye isimlenen bu emsalsiz, nadide incinin müellifini sen muhafaza eyle! Onun hakikatlerle dolu olan kalbine (ve Sabri'nin de kalbine) neş'e ve sevinç de lütfeyle, âmin!

2 Muallim İbrahim Cûdî'ye ait bu kaside için bkz.: Necmeddin Şahiner, *Son Şahitler*, 1/356.

3 "Aslında ben sözlerimle Hz. Muhammed'i (s.a.s.) medhedemedim. Bilakis O'nun güzelliği ile aslında kendi sözlerimi medhedmiş oldum." Hassân İbn-i Sâbit'in sözü olarak; İbnü'l-Esîr, *el-Meselü's-sâir* 2/357; Kalkaşendî, *Subhu'l-a'şâ* 2/321; İmam Rabbânî, *Mektûbât* 1/58 (44.Mektup).

Ferd-i mümin: Mümin kişi.
Hazine-i hâssa-yı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in hususî, özel hazinesi.
İ'câz-ı Kur'ân: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim'in üslubu.
İhtisas: Duyma, hissetme.
Kâsır: Kısa, eksik, kusurlu.
Mülhid: Dinsiz, inançsız, ateist.
Mütehayyir: Şaşkın.
Sergi-i rabbâniye ve Muhammediye: Cenâb-ı Hak ve Peygamber Efendimiz (s.a.s.) hakkında delil ve hakikatlerin sunulduğu sergi.
Tâbir-i âlî: Yüksek ifade.
Vaz' etmek: Koymak, yerleştirmek.

imana, insafa, daire-i akla gelseler! Ve bu mesud ve ulvî neticeyi bizlere idrak ettirmesini eltâf-ı ilâhiyeden tazarru ve niyaz ediyorum, âmin!

Muhterem Üstad! Allahu Zülcelâl Hazretleri'ne ne kadar müteşekkir bulunsanız yeridir. Acz ve fakr tezkeresiyle girmeye muvaffak olduğunuz saray-ı Kur'ân'ın has hazinesinden, gözler görmemiş, kulaklar işitmemiş cevherleri görüyor ve mezun olduğunuz miktarını necim necim çıkartarak evvelâ kendiniz bakıyor, sonra *“Eyyühe'l insan! İşte bakınız, bu misafirhâneyi açan, âlemleri rahmetiyle yaratan, sizi hikmetiyle halk buyurup bu âleme gönderen Sultan-ı kâinat, bin üç yüz küsur sene evvel, büyük bir elçisi Habîb-i Ekrem'i* (aleyhissalâtü vesselâm) *vâsıtasıyla, size hilkatteki hikmeti, buraya gelmekteki maksadı, ubûdiyetin iktiza ettiği hizmeti, ilâ âhir.. bildirmişti. Bu âlî tebligatı, o kudsî ahkâmı sizin anlayacağınız lisanla anlatıyorum, dinleyiniz. Eğer aklınız varsa, gözünüz görüyorsa, insanlığınız varsa hakikati anlar ve imana gelirsiniz.”* diye beyanatta bulunuyorsunuz. Bizler, hasbe'l-kader –felillâhilhamd– bu kudsî beyanatı yakından dinlemek, görmek ve göstermek iştiyakını gösterdik. Siz de o elmasları gösterip bizi uyandırdınız. Hakikati anlatıp yolumuzu doğrultmaya vesile oldunuz. Allah sizden ebeden razı olsun. Nefs-i emmârenin zebûnu, cin ve ins şeytanlarının hedefi olmaktan kurtulamadık ise de bu hasbî ve Kur'ânî hizmetten zevk alıyoruz, lâyıkıyla yapamıyorsak da yolunda bulunuyoruz. [1]إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ

Hulûsi

[1] “Ameller niyetlere göredir.” Buhârî, *Bed'ü'l-vahy* 1; Müslim, *İmâre* 155; Tirmizî, *Cihâd* 16; Ebû Davud, *Talak* 11; Nesâî, *Tahâret* 60, *Talak* 24, *Eymân* 19; ....

Eltâf-ı ilâhiye: İlâhî lütuflar.
Felillâhilhamd: “Allah'a hamdolsun ki...”
Hasbe'l-kader: Olabildiği kadar.
Necim necim: Parça parça, bölüm bölüm.
Nefs-i emmâre: İnsana sürekli kötülükleri emreden nefis.
Zebûn olmak: Âciz kalacak kadar bağlanmak, zayıf ve düşkün hâle gelmek.

İkinci Zeyl

~ 53 ~

Ümmî, fakat allâmelerin işini gören ve esrar-ı Kur'âniyeye karşı Isparta'nın intibahına sebep olan âhiret kardeşim Âdilcevazlı Bekir Ağa'nın Sözler hakkındaki ihtisâsâtıdır.

Faziletmeâb Üstadım Hazretleri!

Efendim! Evvelâ arz-ı tâzim ve hürmetle mübârek ellerinizi öperek, her an ve zaman lisanıma yakıştığı kadar dua eder ve duanızı rica ediyorum.

Efendim! Mâlûmunuz, fakir talebeniz ve kardeşiniz cahil olduğum hâlde, güneş misali olan risale-i bergüzîdelerinizden umum Nur Risalelerinizi okutup dinledim. Güneşin nuruna set çekilemediği gibi ve set çekilmek ihtimali olmadığı gibi risalelerinize de set çekilemez. Onları istimâda ruh ve kalbimi tedkik ettim, tedkikâtımda ne gibi hissetmiş ve anlamış olduğumu aradım, baktım ki:

Ruh ve kalbimde bir feyezan ve coşkunluk var ki beni bilâ-ihtiyâr bir vazifeye sevk etmek için hemen "Haydi, haydi!" diye tazyikata başladı. Ben de ruhumda olan bu vâkıayı takip ederken, o Nurlar'ın irâe ettiği miftahları gördüm ve gösterildi. Anladım ki bu anahtarlarla îcab eden kapıları açıp, o Nurlar'a ehil olan kardeşlerimi –min-gayr-i haddin– arayıp bulmak vaziyeti âdeta bana emrolunup, o Nurlar'dan güneş gibi nur saçılması hususunda ben de bu hâli kendime vazife addettim.

O Nurlar'dan almış olduğum anahtarları teslimle, hâin-i din olan mülhidlerin elleri kımıldanmayacak derecede kırılması için hamden-lillâh, bu kardeşlerimi arayıp buldum. Emânetullah ve emânât-ı Peygamberî'nin *(aleyhissalâtü vesselâm)* gayet parlak, yakut ve zümrütten kıymettar olan hazinelerini o zâtların ellerine teslim ettim. Elhamdülillâh, Cenâb-ı Hak muvaffak etti. O mübârek eserlerinizi mütâlaa eden eşhas, insan iseler ve insaniyetle alâkaları varsa

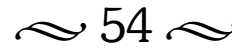

Faziletmeâb: Fazilet sahibi, çok faziletli.
Hamden lillâh: "Allah'a hamdolsun ki…"
İhtisâsât: Hislenmeler, duygu ve düşünceler.
İrâe etmek: Göstermek.
İstimâ: Dinleme.
Min-gayr-i haddin: Haddi olmadığı halde.
Risale-i bergüzîde: Seçkin, kıymetli risale.

iman eder. İnanmadıkları takdirde ya insaniyetten istifa etmeli veyahut "İnsan değiliz." demeli. Bu eserler başlı başına, ayrı ayrı birer fâtihtir. İnşallah, her cihetle fethederek fâtih olacaktır.

Cenâb-ı Mevlâ âhirette cümlemizi sevabına nâil eyleyip şefaatine mazhar buyursun, âmin! Tekrar mübârek ellerinizi bûs ile duanızı istirham eylerim, Efendim Hazretleri!

Abdülcelil oğullarından
*Âdilcevazlı Emrullah oğlu Bekir**

Bu fıkra Hulûsi-i Sânî Sabri'nindir.

Bekledim, tâ ki Onuncu Söz neşredilmiş. İşbu, kıymeti mükevvenâta fâik olan mübârek nurlu eserden bir nüshacık ihsan buyuruldu. Hemen aldığım dakikada, zîruhtan hâli ve zümrüt-misal yeşillenmiş nebâtât arasında bir ağacın altına gittim. Lâkin mevsim itibarıyla haliçe-i zemin gayet revnaktar ve envâı türlü çiçeklerle müzeyyen ve muhteşem ise de ânifü'l-beyan eser, âlem-i bekânın sened-i hakikî ve kat'îsi ve en kavî ve gayet rasîn ve son derece güzel, naklî ve aklî ve mantıkî ve tarifi imkânsız bir delâil ve berâhin-i kat'iye ile müsbet ve hatta haşir hakkında ayağı kayarak mühlik uçurumlara giden ve en fena bataklıklara düşen, hüsran ve dalâlette boğulan pek çok kimseleri dakik ve amik işârât ve hakâikiyle ihyâ ettiğini ve edeceğini alâ kadri'l-istitâa öğrendim.

Her ne kadar o kıymettar eserin derecât-ı refîa ve mühimmesini, hatta en kısa bir cümlesini bile hakkıyla anlayabilmek ve o hususta söz sarfedebilmek bidâamın fersah fersah fevkinde ise de menba-ı hakikisi bulunan Furkan-ı Mübîn'den tam bir feyiz alan ve emsâli görülmemiş bir şaheser olduğunu anladım. Bu fakir, şiddetli acz ve zaafımla bîhad bahr-i hakâike daldım.

Alâ kadri'l-istitâa: Elden geldiği kadar, güç yettiği kadar.
Amik: Derin.
Ânifü'l-beyan: Az önce zikredilen.
Bahr-i hakâik: Hakikatler denizi.
Bidâa: Bilgi sermayesi.
Bîhad: Sınırsız, uçsuz bucaksız.
Bûs: Öpme.
Dakik: İnce.
Delâil ve berâhin-i kat'iye: Kesin burhanlar ve deliller.
Derecat-ı refîa ve mühimme: Yüksek ve önemli dereceler, seviyeler.
Fâik: Üstün, yüksek.
Furkan-ı Mübîn: Hakkı bâtıldan, doğruyu yanlıştan ayıran, gerçekleri apaçık gösteren Kur'ân-ı Kerim.
Haliçe-i zemin: Yeryüzü örtüsü.
Mühlik: Öldürücü, helak edici.
Mükevvenât: Yaratılmışlar, varlıklar.
Rasîn: Sağlam, dayanıklı.
Revnaktar: Parlak.

Ve bahr-i muhît-i nura girebilmeye, şu mübârek eser, elmas bir miftahım oldu. Binâenaleyh, havas ve havassu'l-havas dikkatle onu mütâlaa ederlerse, daha ne derecelerde hakâik-i ilâhiye ve maarif-i rabbâniye müşâhede ederek iktisab-ı füyûzât edeceklerini tahmin edemem.

Bundan başka, şu nurânî ve ulvî ve kudsî eser, numarası itibarıyla dokuz eserin daha mukaddimen sebkat ettiğini ima ve işaretle beraber ve on numaradan sonra daha birçok eserlerin vücûdunu mutazammın bulunmasına dair bir hassasiyet-i kalbiye uyandırdı.

Sonra anladım ki; Kur'ân-ı Hakîm'in nur ve ziyadar menbaı cûş u hurûşa gelmiş. Furkan-ı Hakîm'in elmas meâdininden dehşetli bir infilâk husûl bulmuş, Sözler nâmında hadsiz tiryaklar ve mücevherat zâhir oldu. Pek çok kulûb def-i maraz ve kesb-i âfiyet etti. Furkan-ı Mübîn'in feyziyle Sözler'inin her birini herkese görmek müyesser olmayan gayet dakik ve amik beyanat-ı harikalarını röntgen makinesiyle temsil ediyorum. Nasıl o röntgen şuâı şu uzuvların içindeki en hafî ve ince hâli görüyor, gösteriyor. Öyle de Nurlar'ın hazinedarları olan Sözler dahi, hakâik-i eşyada en ufacık zerreleri bile görmek ve göstermek hâssasını hâizdir.

Sabri

~ 55 ~

Şu iki fıkra Hüsrev'indir.

Şimdiye kadar emsaline tesadüf etmediğim bu güzel ve yüksek Sözler'i birdenbire kavramak herkese müyesser olamayacağı için, affımı rica ediyorum. Duanız berekâtıyla bir gün gelip ona da Cenâb-ı Hakk'ın muvaffak buyuracağı ümidini taşıyorum. Ve beni zât-ı âlînize tevdî eden ve Sözler'i yazmaklığıma ruhsat veren Cenâb-ı Hakk'a milyarlarca hamdediyor ve şükrediyorum.

Hüsrev

Bahr-i muhît-i nur: Nur okyanusu.
Cûş u hurûşa gelmek: Coşup, taşmak.
Def-i maraz etmek: Hastalığı yenmek, hastalıktan kurtulmak.
Hafî: Gizli, saklı.
Hakâik-i ilâhiye: İlâhî hakikatler.
Havas: İleri gelenler, seçkinler.
Havassu'l-havas: En seçkinler.
İktisab-ı füyûzât etmek: İlâhî feyizler ve lütuflar kazanmak.
Kesb-i âfiyet etmek: Âfiyet kazanmak, şifa bulmak.
Maarif-i rabbâniye: Allah'ı sıfat, isim ve fiilleriyle tanımak, bilmek; kalb ve vicdan kültürü.
Meâdin: Madenler.
Mukaddimen: Daha önce, önceden.
Mutazammın: Kefil olan, taahhüt eden.
Sebkat etmek: Geçmek.
Tevdî etmek: Emanet etmek.

~ 56 ~

Keza Hüsrev'in.

Risalelerin yüksekliğine ve güzelliğine ve latîfliğine âciz lisanımla, kısa aklımla zayıf idrakimle hayrette kaldığım şöyle dursun, bilâ-kayd her okuyanı bizzarure tahsine sevk ediyor. Cenâb-ı Hakk'a ne kadar hamdeylesem, şükreylesem, bu lütufların hakkını ödeyemem.

Hüsrev

~ 57 ~

Şu fıkra Küçük Hâfız Zühdü'nündür.

Nur bahçesinin nurlu meyvelerinden iki tanesini daha koparmaya muvaffak oldum. Bu meyvelerin muhtevî bulunduğu lezzeti, kâsır lisanımla şimdi ifade edebilmekten çok âciz bulunuyorum. Nebiyy-i Âhirzaman'ın *(aleyhi ekmelüssalâti vesselâm)* huzur-u saadetine ve pâk, latîf sohbet-i nebeviyeleriyle müşerref olmak zevkini idrak ettiren bu kıymettar On Dokuzuncu Mektub'u mütâlaa etmekten bir türlü doyamıyorum. Bilcümle Risaletü'n-Nur'un takdir ve tevkîri hususunda söz söyleyebilmekten kalemim âciz ve nâkıstır. Cenâb-ı Vâhibü'l-atâyâ'dan dilerim ki; Nur bahçelerinin meyvelerinin hepsinden tatmaya arkadaşlarım gibi âcizlerini de muvaffak kılsın.

Hâfız Zühdü

~ 58 ~

Bir Nur talebesinin fıkrasıdır.

Bugün o yüksek kitabın ikmaline muvaffak oldum. Mirac'ın ikmal ve mütâlaasından mütevellid sürûr ve saadetimi tariften kalemim dûçâr-ı acz oluyor. Mütâlaadan doğan duygularımı hülâsaten ve bir cümleyle arzedeceğim:

Mirac'ın mütâlaasında hayatın felâket girdaplarını ve saadet-i ebediyeye giden mânevî deryanın selâmet yollarını gösteren kalb dolusu bir nur ve ziya buldum. Evet, her temsilâtta isbat edilen pek çok hakikatler ve bugün tahatturu ve tahayyülü bile ruhumuzu doldurup taşırmaya kâfi gelen Asr-ı Saadet ve harikalar devri gözümün önünde hayatlandı. Fikirden fikre, hayretten hayrete düştüm.

Cenâb-ı Vâhibü'l-atâyâ: Lütuf ve ihsanlarını karşılıksız veren, hibe eden Hz. Allah.

Dûçâr-ı acz olmak: Acze düşmek.

Tevkîr: Saygı, hürmet göstermek.

Miraç Kitabı, felsefe düşkünü mûterizlerin felsefesini her zaman için iflâs ve sukut ettirmek kuvvetine mâlik bir eserdir. Miraç Kitabı, başlı başına, asıllardaki hakikatleri îzam edilmeden ve bîtarafâne bir tefekkürün bile göreceği ve kabul edeceği bir nazarla isbat eden ve kapalı kalmış noktaları ehl-i imana mâkul ve mantıkî fikirlerle izhar eden bir kitab-ı tarihtir.

Gaflete dalmış ve dalâletin mağlûbu ve bir tutam aklıyla kendisine bir mümtaz mevki vermek isteyen filozof, Miraç gibi bir şaheser karşısında apoletleri sökülmüş, bütün şöhret ve nâmı sukuta mahkûm bir kral vaziyetine düşer. O kral ise dâimî bir ye'se mahkûmdur. Hâlbuki bunca hakikatler karşısında felsefe zincirleri ve mûteriz efkârı birer birer kırılan, dâvâsının ve iddiasının haksız olduğunu anlayan filozof ise Hâlık-ı Âzam'ın kudret ve azameti huzurunda secde eder ve af diler.

Zekâi

~ 59 ~

Zekâi'nin fıkrasıdır.

Namaza dair fazilet ve mükâfat menbaı olan Dördüncü ve Dokuzuncu ve Yirmi Birinci Sözler ruhumun karanlık köşelerini nâkabil-i târif bir surette tenvir etmiştir. Kemâl-i aşk ve şevkle tetebbu ettiğim bu şaheser, şüphe bulutları içinde vakitlerini bir hiç için zâyi edip giden ehl-i gaflete ve gençlik hevesâtına esir olup mürûr-u zamanla nâdim olarak tarîk-i hakikati arayanlara bir refik-i hayat olsun.

Zekâi

~ 60 ~

Şu fıkra doktorundur.

Hocam, emaneten bendenizde bulunan iki kitabı emrediyorsunuz. Bendeniz de yalvarıyorum ki gelecek hafta takdim edeceğim. Çünkü küçüğünü iki defa, büyüğünü bir defa okuyabildim. İhatamın darlığı veya aczim dolayısıyla idrâkim de kıttır. Binâenaleyh, sizin o muhteşem temsillerinizi defalarca daha okumak istiyorum ki, cüz'î-küllî bir alâka hâsıl olsun.

Hâlık-ı Âzam: Yüce Yaratıcı.
İzam etmek: Bir şeyi büyük görmek, büyütmek.
Mûteriz: İtiraz eden, itirazcı.
Mürûr-u zaman: Zaman aşımı.
Nâdim: Pişman.
Nâkabil-i târif: Târifi mümkün olmayan, anlatması imkansız.
Refik-i hayat: Hayat arkadaşı, yoldaş.
Sukut ettirmek: Düşürmek, hükümsüz kılmak.
Tetebbu etmek: İncelemek.

Yâ Rab! O ne büyük mantık, o ne büyük müskit beyan ve tarz-ı telâkki! Ah Üstadım, bu mübârek dinin mübecceliyetini idrak ve ihata ve takdirde size ve ancak size medyun-u şükranım ve minnettarım. –لِسَبَبٍ مِنَ الْأَسْبَابِ[1]– dinî akîdelerimin azîm bir inkılâbı var. Nur Risaleleri'nden aldığım dinî ve insanî ve vicdanî ve iktisadî ve ilmî dersler bana hayatta muvaffakiyet verecektir.

*Doktor Yusuf Kemâl**

~ 61 ~

Doktorundur.

Tam manalarıyla mefhumlarını kavramak iktidarında olmadığım o yüksek eserlerinizi fırsat buldukça okuyorum. İrşad-ı âliyeleri unutulmaz ve şaheser hâtıradır. Mezarıma kadar dinî akîdelerinizin esiri ve kurbanıyım. Üstadım, sizin Sözler'iniz benim dinî muhayyilemi cidden değiştirdi. Ve daha sevimli bir mecrâya sevk etti. Şimdi bendeniz, doktorların düşündüğü gibi düşünmüyorum.

Doktor Yusuf Kemâl

~ 62 ~

Bu uzun fıkra Hulûsi Bey'indir.

بِاسْمِهِ[2] ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[3]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ الْمَلَكِ وَالْإِنْسِ وَالْجَانِّ[4]

Eyyühe'l-Üstadü'l-Azîz!

Yirmi Sekizinci Mektub'un Dördüncü Meselesi'ni dört gün evvel, İkinci ve Üçüncü Meselesi'ni ve melfuflarını dün almakla bahtiyar oldum.

1 Bazı sebeplerden dolayı...
2 O'nun (c.c.) adıyla.
3 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
4 Meleklerin, insanların ve cinlerin sayısınca Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Medyun-u şükran: Şükran, teşekkür borçlu.
Melfuf: Ek olarak konulan, ilave, ek.
Muhayyile: Hayal gücü; düşünce tarzı.
Mübecceliyet: Azizlik, büyüklük, yücelik.
Müskit: Susturan, susturucu.
Tarz-ı telâkki: Anlayış, algılama tarzı.

Evvelâ: Muhterem Sabri Efendi'nin, hakk-ı âcizîde ibraz buyurduğu azîm teveccüh ve takdîr-i üstadâneleriyle de müsbet tevazuları münasebetiyle birkaç söz söylemeye müsaadenizi rica ediyorum, şöyle ki:

Bu fakir-i pür-taksir kardeşinizde, çok mükerrem ve muazzez tanıdığı Üstadının bazı hasletlerinden denizden katre nisbetinde vardır. Bu cümleden olmak üzere üç hâlimi arzedeceğim:

Birisi: Tâ küçük yaştan beri lütf-u Hak'la Kur'ân'ın hakikatine merak etmiş ve taharrî-i hakikat yolunda bulunmuş. Nihayet aradığımı Eğirdir'de Üstad-ı Muhterem'imin neşre vâsıta olduğu Sözler unvanlı Nurlar'da bulmuşumdur. Bu buluş, beni evve'l-emirde çirkâbdan selâmete, felâketten saadete, zulmetten nura çıkardığı için, Nurlar'a ve Hazreti Kur'ân'a ve bu Nurlar'ın izn-i Hak'la nâşiri, mübelliği, vâizi, dellâlı olan üstadıma o andan itibaren ruhumda lâyetezelzel bir muhabbet ve bir alâka ve bir merbûtiyet hâsıl olmuştur. Yüz bin kere hamd ve şükürler olsun. Nurlar'la alâkadar olduğum zamanlarda, dünyevî bütün lezzetlerin fevkinde büyük bir zevk ve havâssımda azîm bir şevk hissediyorum.

İkincisi: Ubûdiyetin iktiza ettiği ve bu Nurlar'dan aldığım derslerin delâlet ettiği vecihle bütün kusurları, tekmil fenalıkları nefsimden ve iyilikleri, iyi şeyleri Allah'tan biliyorum.[1] Nurlar'a ve Kur'ân'a hizmeti hasbî olarak arzu ediyorum ve neşrine muvaffak olamadığım için müminler hesabına çok müteessir oluyorum. Bu hâlime de şükürler olsun.

Üçüncü hâl ve hakikî şahsiyetim: Bunu tarif etmeye cidden hicap duyarım. Hemen Cenâb-ı Allah'tan dilerim, beni ve bütün kardeşlerimizi nefis ve cin ve ins ve şeytanların mekirlerinden muhafaza eylesin ve dalâlete sapanlardan eylemesin, âmin!

Benim kardeşlerim,[Hâşiye] Üstadımın kardeş ve talebeleri olan zâtlar, şüphesiz birinci ve ikinci hâli ruhlarında hissederler. Öyleyse beşerde, bilhassa müminlerdeki hâsselerin inkişafı tahdit edilemeyeceği için, tevfik-i Hüdâ'yla

---

Hâşiye: Sabri gibi talebelere hitap ediyor.

[1] Bkz.: "Ey insan! Sana gelen her iyilik Allah'tandır. Başına gelen her fenalık ise nefsindendir." (Nisâ Sûresi, 4/79).

Çirkâb: Pis, kokuşmuş su; bataklık, çirkef.
Evve'l-emir: İşin başlangıcı, en başı.
Hakk-ı âcizî: Bu âciz hakkında.
Hâsse: Duyu, duyu organı.
Havâs: Mânevî hâsseler, duyular.
İbraz etmek: Ortaya koymak, göstermek.
Lâyetezelzel: Sarsılmaz.
Mekir: Hile, aldatma, tuzak.
Merbûtiyet: Bağlılık.
Taharrî-i hakikat: Gerçeği araştırma.
Tahdit: Bir sınır belirleme, sınırlandırma.
Tevfik-i Hüdâ: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı, muvaffak etmesi.

bir kere bu yola girenler, nefis ve şeytanlarına bu âciz, fakir ve bîçâre kadar mağlûp olmayacakları cihetle, terakki ve istifadeleri de o nisbette ziyade olur. Muhterem Üstadımın bu kusurlu talebesine teveccühü; insanlara, müminlere, müminlerin bilhassa benim gibi muhtaçlarına derece-i şefkatine ve benim ihtiyacımın en çok olduğuna delil ve misaldir.

Hülâsa: Bana liyakatimin çok fevkinde hüsn-ü zan eden ve teveccüh gösteren aziz ve muhterem ve mütevazi Sabri kardeş! Bil ki çok günahkâr, çok âciz, fakir, müflis, ümmet-i Muhammed'den *(aleyhissalâtü vesselâm)* bir abdim. Dualarınıza çok muhtacım. Acz ve fakr arzuhâlini kabul ettirerek hazine-i hâssa-yı Kur'ân'dan âleme muhtelif nâm ve tarz ve şekillerde cevherler teşhirine muvaffak olan Dellâl-ı Kur'ân'ın kudsî hizmetinde kendisine yardım en büyük emelim ve en ciddî temennim, en mukaddes niyetimdir. Bu niyetim sebebiyle Nurlar'la meşgul olmak saadetine mazhar olduğum dakikalarda, hilâf-ı me'mul bazı sözler kendiliğinden kalbime ve kalemime gelmektedir ki bu mârifet benim değil, elbet, muhakkak ve mutlak Hazreti Kur'ân'dan lemeân eden Nurlar'a aittir. Öyleyse asıl üstad, Kur'ân'dır. Üstad-ı Muhterem'imiz, elyak ve elhak muarrifi, mübelliği ve müderrisidir. Biz muhtaçlar fırsatı ganimet bilmeli, cevherleri almalı, kalbimize, dimağımıza nakşetmek, dâreynde medar-ı saadetimiz olacak olan bu Nurlar'ı alâ kadri't-tâka neşre çalışarak muhafazasını kuvvetleştirmeliyiz. وَمِنَ اللّٰهِ التَّوْفِيقُ[1]

Sâniyen: Mektubat'ın küçüklerinden on üçünü hâvî, hususî mektuplar mecmuasını aldım. Bu vesileyle de mâziyi hâl yerine koyarak, derin manalı, şirin sohbetinizi bir kere daha şevkle dinlemiş oldum. Zaten ben o vakitlerin mâzide kalmasına razı değilim; her vakit hâl gibi mütâlaa ediyorum. Mâzi, hâl, müstakbel bunlar da itibarî birer taksim değil mi? Ehl-i zevk için bu taksime ihtiyaç kalmıyor.

Sâlisen: Yirmi Sekizinci Mektub'un Sekiz Meselesi'nden;

Birincisi, bana ait rüya hakkında kıymetli bir ders vermiş. وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا[2] âyetine güzel bir tefsir, nihayet manası zâhir olmuş rüyaya hoş bir tâbir

---

[1] Tevfik ancak Allah'tandır.
[2] "Uykunuzu dinlenme yaptık." (Nebe Sûresi, 78/9).

Alâ kadri't-tâka: Elden geldiği, güç yettiği kadar.
Dâreyn: Dünya ve âhiret.
Dellâl-ı Kur'ân: Kur'ân hakikatlerini ilan eden, Bediüzzaman Hazretleri.
Elyak: Daha lâyık, en lâyık.
Hâvî: İhtiva eden, içinde bulunduran.
Hazine-i hâssa-yı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in hususî, özel hazinesi.
Hilâf-ı me'mul: Umulmadık, beklenmedik şey.
Muarrif: Tarif eden, anlatan, rehber.
Mübelliğ: Bildiren, tebliğ eden.

olmuştur. Nevme ait âyeti pek âlî ve münasip bir surette tefsirinizle, başta herkesten ziyade muhtaç Hulûsi'niz olduğu hâlde, bütün Risale-i Nur ve Mektubâtü'n-Nur müstemîlerine ve kârîlerine faydalı, zevkli, esaslı, ciddî, veciz ve beliğ bir ders daha vermiş oldunuz.

Şuraya bir işaret etmek isterim: Kur'ân'ın kerametine bir nokta, bir zerre daha ilâve ediyorum: Gerek Eğirdir'de, gerek burada bazen zihnime bir şey gelir ve kendisiyle hayli meşgul ettirir. Hemen ilk mektubunuzda benim zihnimi işgal eden bu şeyin cevabını bulurum.(Hâşiye) Bu birde, beşte kalmadı, çok taaddüt etti. Onun için diyorum ki, keramet-i Kur'âniyedendir.

İkinci Mesele, güzel ve ilmî bir ders olmakla beraber bir cihet daha hatıra geliyor; hizbü'ş-şeytanın avanesi tâ buralardan dolaşarak sahte ve şaşırtıcı hareketlerle arkadan çevirmek istemeleridir. Bu sebeple şifâhâne-i Kur'ân'ın anahtarı inâyet-i ilâhî ile elinde bulunan sevgili üstadımızın bu zehirlere de ilaç yetiştirmesi ve silâhhâne-i Kur'ân'dan aldığı acîb silâhlarla mübareze etmesi nev'inden güzel ve bedî üslûpla ve harika temsilâtla bulunuşu hakikaten şâyân-ı menn ü şükrandır. Allah sizden çok razı olsun…

Üçüncü Mesele, hakikaten çok güzel, çok hoş, çok vâzıhtır. Bu meseleyi Beş Nokta'ya ayırmakla sanki İslâm'ın beş rüknünü hatırlatmış, selâmet için beş esası göstermişsiniz. Hem bunu dostlarınıza ve kalben sizden bir şey bekleyenlere, suâl-i mukaddere cevap nev'inden kaleme almışsınız. Fakat hüsn-ü zanna mesağ veriyorsunuz. Niyetle me'cûr ve fâide-mend olacağını ihtar ediyorsunuz. Sâil buna da razı. Otuz İkinci Söz'ün Üçüncü Mevkıfı zaten bu derde ilaç vermekte, bu yaraya merhem vurmakta ve bu arzuya çâre bulmaktadır.

Sözler ile kuvvetü'z-zahr olduğunuz müminler, bataklıktan çıkardığınız mütehayyirler, ayılttığınız sarhoşlar, iade-i şuur ettirdiğiniz divaneler, şu zamanda Kur'ân'dan daha iyi mürşid olamayacağına inandırdığınız hakikaten müştâk insanlar, ilzam ettiğiniz münafıklar, mülhidler, hatta kaçırdığınız

---

Hâşiye: Bu keramet-i nuriye, Hulûsi'de olduğu gibi çoklarda dahi tezahür etmiş ve ediyor.

Avane: Yardımcılar, arka çıkan destekçiler.
Fâide-mend: Menfaat elde eden, kârlı, faydalanan.
Hizbü'ş-şeytan: Şeytanın taraftarları.
İade-i şuur: Kendine gelme, aklını toplama.
İlzam etmek: Delil göstererek susturmak.
Kârî: Okuyucu.
Keramet-i nuriye: Risale-i Nurlar'la ilgili ilâhî ikram, keramet.
Kuvvetü'z-zahr: Destek gücü, yardımcı kuvvet.
Me'cûr: Mükafatını, karşılığını gören.
Mesağ: İzin, müsaade.
Müstemî: Dinleyici.
Mütehayyir: Şaşkın.
Sâil: Soru soran.
Suâl-i mukadder: Sorulması kararlaştırılmış, belirlenmiş soru.
Şâyân-ı menn ü şükran: Minnet ve teşekküre layık.
Taaddüt etmek: Artmak, çoğalmak.

şeytanları her gözü olan ve bakan gördü, akıldan nasibi olan anladı, kalbi bozulmayan inandı. Bu azîm muvaffakiyâtın sırrı; *acz yolunun rehberi olan, Kur'ân'ın ve Nurlar'ın dellâlının gösterdiği hakikî acze karşı Hâlık'ın ihsanındadır.*

وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ[1] *âyet-i celîlesine istinaden, her ne matlubunuz varsa Kur'ân'dadır. Buna muvaffak olmak için Nurlar'la alâkadar olmak, Kur'ân'a hâdim olmak, Allah'a karşı haddini ve acz-i tam içinde bulunduğunu anlamak ve bütün mevcudiyetiyle kabul etmekle olur* diye mütemâdiyen müminleri bu *kestirme, selâmetli* ve *saadetli* yola çağıran üstadımızdan Allahu Zülcelâl Hazretleri ebeden razı olsun! Dünyevî, uhrevî bütün muradlarını hâsıl etsin! Ümmet-i Muhammed'e bağışlasın! Âmin, bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn.

Duanızın, cümlemiz muhtacı ve duanızda bulunmak hepimizin borcudur. Sabri Efendi kardeşimiz ne güzel takdir etmiş, mâşallah, mâşallah! Kimin haddidir ki bu Nurlar'da yanlışlık bulsun. Evet, bazı ibareler belki edebiyat denilen şeye tam muvâfık düşmüyormuş. Bunda da isabet var. Çünkü edebiyat satılmıyor, Kur'ân'dan nurlar gösteriliyor.

Bu fakir kardeşiniz bu Sözler'i okuduğum zaman Üstadım'ı temsil eder bir hâl alıyorum. Tâbirâtınızla, şivenizle okumak bana o kadar zevkli, lezzetli geliyor ki tarif edemem. Onun için bir harfe dokunmayı azîm bir günah işliyor telâkki ediyorum. Bazen verdiğiniz salâhiyetin mânevî kuvvetiyle nâmınıza olarak bir harfin yerini değiştiriyor veya kaldırabiliyorum. İşte bendeki telâkki ve tesir bu mahiyettedir.

Bu mektubu müsvedde ettiğim vakit tam bu anda müezzin minarede اَللّٰهُ أَكْبَرُ[2] demişti. Ben de اَللّٰهُ أَكْبَرُ *(celle celâlüh)* ile mukabele etmiştim. Bu hâl, işteki kudsiyete açık bir işaret değil mi?

Dördüncü Hususî Mesele; Eski Said lisanıyla da olsa ne kadar muvâfık istîmal-i silâh ediyorsunuz, bârekâllah! Mânevî taşlarınız وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ رَمٰى[3] âyet-i kerîmesinde işaret buyurulduğu üzere hedeflerine isabet

---

1 "Yaş ve kuru hiçbir şey yoktur ki açık, net bir kitapta bulunmasın." (En'âm Sûresi, 6/59).
2 Yegâne büyük, Allah'tır.
3 "(Ey Resûlüm) Attığın vakit sen atmadın, lâkin Allah attı." (Enfâl Sûresi, 8/17).

Bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn: Peygamberler Efendisi'nin yüzü suyu hürmetine.
İstîmal-i silâh: Silâh kullanmak.
Muvaffakiyât: Allah'ın yardımıyla elde edilen başarılar.

ettiğine kâniim. Allah böylelerinin şerlerini kudret kılıcıyla kessin. Böylesi hâin ve zâlimleri Kahhâr ismine tevdî ederiz.

Hizmette füturum yok, fakat mânilerin hadd ü pâyânı yok. Fakat dünyayı sırtıma yükleseler, her tarafımı ateşle sarsalar, bu ulvî düşünceme mâni olamazlar. Amma buna gönül razı değil, çok şeyler arzu ediyor. Ne çâre, nefis ve cin ve ins şeytanları müthiş topuzlarla karşıma dikildiklerinden, ister istemez mücadeleye mecburum, hakikî hizmetten geri kalıyorum. Buna ne kadar müteessif olsam azdır.

وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ[1]

Hulûsi

~ 63 ~

Altı sene bana kemâl-i sadâkatle, hasbî olarak hizmet eden ve harika olarak benim gibi bir asabî adamı hiçbir vakit gücendirmeyen ve müsvedde kâtipliğini daima yapan Süleyman Efendi'nin fıkrasıdır.

Efendim Hazretleri!

Evvelâ mübârek ellerinizi öper, mukaddes dualarınızı beklerim. Fakir hademeniz ve talebeniz ve kardeşiniz olan Süleyman, şimdiye kadar te'lif olunan mübârek Nurlar'ı birer birer mütâlaa ederek her birisinden ayrı ayrı ve büyük nurlu güneş gibi ışıklar gördüm ve çok büyük istifade ettim. O Nurlar uhrevî yolumu irâe ettiler. Allah sizden razı olsun. Âhiret yolunda bulunan çok noksanlarımı gösterdiler, teşekküründen âcizim. O Nurlar'ı temsil ve tasvir edecek kudreti kendimde görmediğimden, ruhumu yoklayarak hissiyat-ı kalbiyemi şöyle tasvir etmeye –min-gayr-i haddin– cüret eyleyeceğim. Hata vâki olursa da affımı istirham ediyorum.

Efendim! Görmüş olduğum Risale-i Nur deryasındaki lezzet ve saadetin dünyada hiç emsalini göremediğim gibi, kendi vicdanî muhakemem neticesinde kat'iyen anladım ki; o risaleler her biri başlı başına ve ayrı ayrı birer tefsir-i Kur'ân'dır. Mahlûkât içerisinde hilkaten insan şeklinde ve hakikat noktasında

---

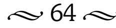
[1] "Onların duaları 'Hamd âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur.' diye sona erer." (Yunus Sûresi, 10/10).

Fütur: Bezginlik, bıkkınlık, usanç.
Hadd ü pâyân: Sınır, son, nihayet.
İrâe etmek: Göstermek.
Kahhâr: Kahrı ve cezası pek çetin olan.
Kâni: Kanaat sahibi, inanan.
Kemâl-i sadâkat: Tam bir sadâkat, bağlılık.
Min-gayr-i haddin: Haddi olmadığı halde.
Tevdî etmek: Emanet etmek.

insaniyetten sukut eden ve serâpâ mânevî yaralar içinde bulunan insanlara bu Nurlar'ın mütâlaası serî, şifalı bir ilaç ve yaralarına gayet nâfi bir tiryak ve merhem olduğunu ufacık karîhamla anlayabildim. Bu Nurlar'ın kıymetini zaman gösterecek ve dillerde destan olarak şark ve garbı gezecek itikadındayım. Ve inşallah, Avrupa'ya karşı dahi Kur'ân'ın ne kadar parlak bir güneş olduğunu gösterecektir.

Tekrar ellerinizi öperek duanızı isterim, Efendim Hazretleri!

Talebeniz
Süleyman

64

Şu fıkra aklen Hulûsi, kalben Sabri, vicdanen Hüsrev hükmünde olan Re'fet Bey'in mektubudur.

بِاسْمِهِ[1] ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا[3]

Bu defa Süleyman Efendi vâsıtasıyla Yirmi Beşinci Söz'ü tashih olunmak üzere huzur-u âlînize takdim ediyorum. İ'câz-ı Kur'ân, elhak bir şaheserdir. İhtiva ettiği hayret-bahş hakâik itibarıyla âsâr-ı âliyenizin en mühimmidir. Mu'cizât-ı Ahmediye'yi okudum. Çok mükemmel ve ruha ulviyet ve inkişaf bahşeden çok kıymettar bir eserdir. Şu kadar ki mu'cizât-ı Ahmediyenin en büyüğü Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan olduğuna göre, İ'câz-ı Kur'ân'ın ruhumda husûle getirdiği tebeddülât ve münderecâtından ettiğim istifade çok azîmdir. Bu eserinizle وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ[4] âyet-i celîlesinin muhtevî

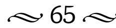
1 O'nun (c.c.) adıyla.
2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
3 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi, sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4 "Yaş ve kuru hiçbir şey yoktur ki açık, net bir kitapta bulunmasın." (En'âm Sûresi, 6/59).

Âsâr-ı âliye: Yüce, pek kıymetli eserler.
Hayret-bahş: Hayret veren.
İ'câz-ı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cizeliğinden bahseden 25. Söz.
Karîha: Fikir kabiliyeti, zihin kudreti.
Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan: Beyan ve ifadesi ile insanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim.
Mu'cizât-ı Ahmediye: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) mu'cizeleri.
Muhtevî: İhtiva eden, içeren.
Münderecât: İçinde olanlar, içindekiler.
Nâfi: Faydalı.
Serâpâ: Baştan ayağa, tamamen.
Sukut etmek: Düşmek, değer kaybetmek.
Tebeddülât: Değişimler.

olduğu şümûllü ve pek azametli olan maânî-i ulviye isbat edilmiş oluyor. Bugünkü terakkiyât-ı fenniye ve ihtirâât-ı beşeriyeyi kendi mahsulât-ı fikriyeleri addeden ve bir hazine-i hakâik olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ı mühmel bırakarak Avrupa'dan ilim ve irfan dilenciliği yapan ve akıllı geçinen gafiller, beşerin dünyevî ve uhrevî saadetini temin edecek maâliyât ve desâtir-i muazzamayla memlû bulunan bu âsâr-ı muhteşemeyi bir nazar-ı insaf ve bir teyakkuz-u ârifâne ile mütâlaa etselerdi, dalmış oldukları hâb-ı gafletten pek çabuk uyanacaklardı. Fakat heyhât, bizler arpa ambarı içinde açlıktan ölen tavuklara benzeriz. Elimizde bir mecmua-yı hakâik dururken ona karşı göz yumar ve başkalarından istiâne ederiz.

İ'câz-ı Kur'ân'ın yüksekliği hakkında ne yazsam azdır. Kalemim onu tavsiften âcizdir. Kudret-i kalemiyem olsaydı, hakkını vermeye çalışırdım; olmadığı için âcizâne olarak sözümü kesiyorum. Kemâl-i hürmetle mübârek ellerinizden öper ve hizmet-i Kur'ân'da sabit olmam hakkındaki duanızı talep ve istirham ederim, Efendim!

Re'fet

Binbaşı merhum Âsım Bey'in fıkrasıdır.

Envâr-ı Kur'âniye mizan ve burhanlarından ve kıymeti takdir edilemeyen Sözler nâmındaki risale-i şerifeler fakiri ihyâ ediyor, kalbimi nurlandırıyor. هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي.[1] Çoktan beri aramakta iken, –lehü'l-hamd– Cenâb-ı Hak, Sözler'i bu fakire ihsan buyurdu. Kalb ve gönlüme âciz kalemim ve kâlim tercüman olamıyor.

*Âsım**

---

[1] "Bu da Rabb'imin lütuflarındandır." (Neml Sûresi, 27/40).

Âsâr-ı muhteşem: Muhteşem eserler.
Desâtir-i muazzama: Büyük, önemli prensipler.
Envâr-ı Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in nurları.
Hâb-ı gaflet: Gaflet uykusu.
İhtirâât-ı beşeriye: İnsanların ortaya koyduğu yeni buluşlar.
İstiâne etmek: Yardım istemek.
Kâl: Söz, sözlü ifade.
Lehü'l-hamd: O'na (Allah'a) hamd olsun.
Maâliyât: Yüksek değerler.
Maânî-i ulviye: Yüce manalar.
Mecmua-yı hakâik: Hakikatler kitabı.
Memlû: Dolu.
Mühmel: İhmal edilen, unutulup bırakılan.
Terakkiyât-ı fenniye: İlmî gelişmeler.
Teyakkuz-u ârifâne: Akıllıca uyanık olma, dikkatli davranma.

~ 66 ~

Bahtiyar Kardeşim Hüsrev!

Şu Risale(Hâşiye) bir meclis-i nurânîdir ki; Kur'ân'ın şu münevver, mübârek şâkirtleri, içinde birbiriyle mânen müzakere ve müdâvele-i efkâr ediyorlar.

Ve yüksek bir medrese salonudur ki; Kur'ân'ın şâkirtleri onda her biri aldığı dersi arkadaşlarına söylüyor.

Ve Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın hazine-i kudsiyesinin sandukçaları olan Risaleler'in satıcı ve dellâllarına muhteşem ve müzeyyen bir dükkân ve bir menzildir. Her biri aldığı kıymettar mücevheratı birbirine ve müşterilerine orada gösteriyor. Bârekâllah, sen de o menzili çok güzel süslendirmişsin.

Said Nursî

Hâşiye: Yani Yirmi Yedinci Mektub'un umumu, hususan Barla Lâhikası.

Müdâvele-i efkâr: Karşılıklı fikir alış verişi.

Yirmi Yedinci Mektub'un Üçüncü Zeyli

Said'in bir fıkrasıdır.

Nur Risalelerine çok müştâk ve onların mütâlaasından intibaha düşen bir doktora yazılan mektuptur. Bu Üçüncü Zeyl'e çendan münasebeti azdır; fakat kardeşlerimin fıkraları içinde bu da benim bir fıkram olsun.

بِسْــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Merhaba Ey Kendi Hastalığını Teşhis Edebilen Bahtiyar Doktor, Samimî ve Aziz Dostum!

Senin hararetli mektubunun gösterdiği intibah-ı ruhî şâyân-ı tebriktir. Biliniz ki mevcudât içinde en kıymettar, hayattır. Ve vazifeler içinde en kıymettar, hayata hizmettir. Ve hidemat-ı hayatiye içinde en kıymettarı, hayat-ı fâniyenin hayat-ı bâkiyeye inkılâp etmesi için sa'y etmektir. Şu hayatın bütün kıymeti ve ehemmiyeti ise, hayat-ı bâkiyeye çekirdek ve mebde ve menşe olması cihetindendir. Yoksa, hayat-ı ebediyeyi zehirleyecek ve bozacak bir tarzda şu hayat-ı fâniyeye hasr-ı nazar etmek, ânî bir şimşeği sermedî bir güneşe tercih etmek gibi bir divaneliktir.

Hakikat nazarında herkesten ziyade hasta olan maddî ve gâfil doktorlar, eğer eczahâne-i kudsiye-i Kur'âniyeden tiryak-misal imanî ilaçları alabilseler, hem kendi hastalıklarını, hem beşeriyetin yaralarını tedavi ederler, inşallah. Senin şu intibahın senin yarana bir merhem olduğu gibi seni dahi doktorların marazına bir ilaç yapar.

Hem bilirsin, me'yus ve ümitsiz bir hastaya mânevî bir teselli, bazen bin ilaçtan daha ziyade nâfidir. Hâlbuki, tabiat bataklığında boğulmuş bir tabip, o bîçâre marîzin elîm ye'sine bir zulmet daha katar. İnşallah, bu intibahın seni öyle bîçârelere medar-ı tesellî eder, nurlu bir tabip yapar.

Çendan: Gerçi.
Eczahâne-i kudsiye-i Kur'âniye: Kur'an'ın her hastalığa çâre sunan mukaddes eczahânesi.
Hasr-ı nazar etmek: Bakışını, dikkatini belirli bir noktaya odaklamak, yoğunlaştırmak.
Hidemat-ı hayatiye: Hayatı koruma ve sürdürme adına yapılması gerekli işler, vazifeler.
İntibah-ı ruhî: Ruhun ilâhî hakikatlere uyanması.
Marîz: Hasta.
Medar-ı tesellî: Teselli sebebi, kaynağı.

Bilirsin ki ömür kısadır, lüzumlu işler pek çoktur. Acaba benim gibi sen dahi kafanı teftiş etsen, mâlûmatın içinde ne kadar lüzumsuz, faydasız, ehemmiyetsiz, odun yığınları gibi câmid şeyleri bulursun. Çünkü ben teftiş ettim, çok lüzumsuz şeyleri buldum. İşte o fennî mâlûmatı, o felsefî maârifi faydalı, nurlu, ruhlu yapmak çâresini aramak lâzımdır. Sen dahi Cenâb-ı Hak'tan bir intibah iste ki, senin fikrini Hakîm-i Zülcelâl'in hesabına çevirsin, tâ o odunlara bir ateş verip nurlandırsın. Lüzumsuz maârif-i fenniyen, kıymettar maârif-i ilâhiye hükmüne geçsin.

Zeki dostum! Kalb çok arzu ederdi; ehl-i fenden envâr-ı imaniyeye ve esrar-ı Kur'âniyeye iştiyak derecesinde ihtiyacını hissetmek cihetinde Hulûsi Bey'e benzeyecek adamlar ileri atılsın. Hem madem Sözler senin vicdanınla konuşabilirler. Her bir Söz'ü şahsımdan değil, belki Kur'ân'ın dellâlından sana bir mektuptur ve eczahâne-i kudsiye-i Kur'âniyeden birer reçetedir farzet. Gaybûbet içinde hâzırâne bir musâhabe dairesini onlarla aç.

Hem arzu ettiğin vakit bana mektup yaz. Ben cevap yazmasam da gücenme. Çünkü eskiden beri mektupları pek az yazarım. Hatta üç senedir kardeşimin çok mektuplarına karşı birtek yazdım.

Said Nursî

Sabri'nin fıkrasıdır.

Eyyühe'l-Üstadü'l-Âzam!

Bilhassa dest ve dâmen-i mübâreklerinizi bûs edip, her an ve zaman muhtaç bulunduğum daavât-ı üstadânelerini niyaz eylerim. Bir hafta evvel Süleyman Efendi kardeşim vâsıtasıyla irsal buyurulan envâ-ı iltifatı şâmil lütufnâme-i ekremîlerini, kemâl-i hasretle alarak müftehiretle okudum. Bir fıkrasında tevâfukât-ı gaybiye hakkındaki kanaat-i âcizanem suâl buyuruluyor.

Bûs etmek: Öpmek.
Câmid: Cansız, katı.
Daavât-ı üstadâne: Üstad Hazretleri'nin duaları.
Dest ve dâmen-i mübârek: Mübârek el ve etek.
Envâ-ı iltifat: Türlü türlü iltifatlar, güzel sözler.
Gaybûbet: Görünmeme, gizlenme.
Hakîm-i Zülcelâl: Her şeyi yerli yerince yapan, yaratan Ulu Allah.
Hâzırâne: Huzurda bulunuyor gibi. Huzura alınmışçasına.
İrsal etmek: Göndermek.
Lütufnâme-i ekremî: Pek cömert zâtın lütfettiği mektup.
Maârif-i fenniye: Herhangi bir bilimsel sahaya ait bilgiler.
Maârif-i ilâhiye: Allah'ı sıfat, isim ve fiilleriyle tanımak, bilmek. Kalb ve vicdan kültürü.
Musâhabe: Sohbet etme, söyleşme.
Müftehiret: İftihar, övünme.
Şâmil: İçine alan, kapsayan.
Tevâfukât-ı gaybiye: Gayba ait tevâfuklar, uygunluklar.

"Neam, sadakte, *eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem!*" kelimeleriyle icabet ediyorum. Zira şu tevâfukât-ı gaybiye-i acîbe, bilumum bahr-i muhît-i Nur'un talebelerini ve hatta talebelerin cemaat-i müstemialarını mest ve hayran ve medyun-u secde-i şükran bırakmıştır. Nurlar'ın şu mu'ciz-nümâ kerametlerini, ancak ve ancak mir'ât-ı Muhammediye *(aleyhissalâtü vesselâm)* ile müşâhede edebiliriz. Bu hakikatin diğer bir mârifeti olan:

Âyinedir bu âlem, her şey Hak ile kâim,
Mir'ât-ı Muhammed'den Allah görünür dâim.(Hâşiye-1)

Şu iki mısra-yı mânidârı, perişan arîzamı şereflendirmek niyetiyle dercediyorum. Bu fakir ve âciz talebeniz, şu hayret-fezâ keramet-i Kur'âniyeyi ve i'câz-ı nebeviyeyi müşâhede ettiğim günden beri bu bâbda çok derin düşüncelere dalıyorum. Ve "Şu tevâfukât-ı acîbeye müşabih tevâfukât, başka kitaplarda bulunur mu?" maksadıyla çok temâşâ ediyorum, göremiyorum. Görülse de pek nâdir bir hâldedir. Şu hâlde tevâfukât-ı gaybiye, bir keramet-i aleniye olarak endamını Nurlar'da izhar ediyor. Ve lisan-ı hâlle beşere hitaben diyor ki: "Ey benîâdem, şu sisli asırda dalâleti ref ve selbedip necat ve saadet bahşedecek ve dimağınızdaki semli kokuları verd-i(Hâşiye-2) Muhammedî'ye tebdil edecek ve en kestirme ve son derece muhkem ve müstakîm bir tarîk-i selâmet ve necata sevk edecek, pek çok kerâmât ve i'câzını gösteren, bizim bulunduğumuz derya-yı nurânîdir. Ve âtiyen daha nice âsâr-ı hafiye tezahür edecektir." diye nidâ ediyor.

Hâşiye-1: Latîf bir tevâfuktur ki; Hulûsi-i Sânî Sabri Efendi bu beyti bana yazdığı zamanda, ya aynı zamanda veyahut az sonra, Hulûsi Bey bir ay uzak bir yerde aynı beyti bana yazmıştır. Bu iki zâtın hem hizmet-i Kur'ân'da, hem bana karşı münasebetlerindeki tevâfukları alâmet-i muvaffakiyettir.

Said

Hâşiye-2: Gül demektir.

Âsâr-ı hafiye: Gizli eserler, neticeler.
Âtiyen: İleride, daha sonra.
Bahr-i muhît-i Nur: Nur okyanusu.
Benîâdem: İnsanoğlu, insanlar.
Cemaat-i müstemia: Dinleyiciler, dinleyici topluluğu.
Hayret-fezâ: Hayret verici.
Hulûsi-i Sânî: "İkinci Hulûsi" manasında Üstad Hazretleri'nin Sabri Arseven ağabeye verdiği isim.
İ'câz-ı nebeviye: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) mu'cizesi.
Kâim: Var olan, ayakta duran.
Keramet-i aleniye: Apaçık keramet.
Keramet-i Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in kerameti.
Medyun-u secde-i şükran: Şükür secdesi yapmaya borçlu.
Mir'ât-ı Muhammediye: Efendimiz'in (s.a.s.) aynası. (O'nun vâsıtası.)
Mu'ciz-nümâ: Mu'cizeye benzeyen.
Müşabih: Benzer, denk.
Neam sadakte: "Evet doğru söyledin" anlamında bir ifade.
Refetmek: Ortadan kaldırmak.
Selbetmek: Çekip almak, yok etmek.
Sem: Zehir.
Tarîk-i selâmet ve necat: Selâmet ve kurtuluş yolu.
Tevâfukât-ı acîbe: Orjinal tevâfuklar.
Tevâfukât-ı gaybiye-i acîbe: Gayba ait harika, orjinal tevâfuklar.

Müsaade-i fâzılâneleriyle bir mâruzâtım daha var. Fakat bu cihette, şahsımı istisna ederek meramımı arzedeceğim: Bendeniz Nurlar'ın müştâk müşterilerinde, daha doğrusu yanık talebelerinde bir tevâfuk-u fevkalâde görüyorum. Çünkü enaniyet ve nefsaniyetin şiddetle hüküm-ferma olduğu şu asırda, hepsinin derece-i ihtiyaç ve iştiyakı bir.. kâffesinin ahlâk ve etvârı bir.. umumunun tarz-ı telâkkisi bir ve yekdiğerine karşı "ah-li'ebin ve ümmin"den daha kavî bir râbıta-yı hakikiye ile merbut.. samimiyet ve hakikat-perverlikte, âdeta yekdiğerine müsabaka eder derecede ciddî ve hâlis.. kardeşlikte takip ettikleri hat ve hareket bir.. ve daha pek ziyade birbirine benzeyen tullâb-ı nurâniyenin bu harika hâllerini de ayrıca bir tevâfukât-ı gaybiye sırasında görüyorum. Zira İstanbul'dan, İzmir'den, Aydın'dan, Kütahya'dan, Isparta'dan, Eğirdir'den, ilâ âhir.. muhtelif beldelerden seçilip, her sınıfta mukayyet bulunan talebelerin aynı hâssaları hâiz olmaları câlib-i nazar-ı dikkat olsa gerektir zannederim, Efendim Hazretleri!

Sabri

~ 69 ~

Sabri'nin fıkrasıdır.

Lütufkâr ve İnâyetkâr Üstadım, Efendim Hazretleri!

Ramazan-ı Şerif'in onuncu Cumartesi günü, saat on bir buçukta, her bir nüktesi nâmütenâhi hikmet ve hakikat müjdelerini hâvî ve mübeşşir, dokuz nükteli Ramazaniye'yi aldım. Ruhumun fevkalâde muhtaç ve müştâk bulunduğu ve nazîrsiz eser-i pür-nuru, o gece kemâl-i fahir ve sürûrla yazdım. Ve aslını yine Nisli Hâfız Mahmud Efendi'ye teslim ettim; Hakkı Efendi'ye götürdü. Ertesi sabah istinsah ettiğim risaleyi bir daha dikkatli okuyarak, hattımın tevâfukunu tashih ve Ali Efendi'ye ait bir mektup yazdım. Tam imza edeceğim esnada, İslâmköyü'nden bu vazifeye mânen memur bir adam geldi; Ali Efendi'ye gönderdim. Ve şu ümidin fevkinde âni olarak gelen vâsıta-yı irsal, eserin kudsiyetine sarih ve bâriz bir delil olduğuna şüphe kalmadı.

Ah-li'ebin ve ümmin: Aynı anababadan olan kardeş.
Câlib-i nazar-ı dikkat olmak: İnsanların dikkatini, ilgisini çekmek.
Hakikat-perverlik: Hakperestlik, hakikat âşıklığı.
İnâyetkâr: Yardım eden, iyilikte bulunan.
Merbut: Bağlı, irtibatlı.
Mübeşşir: Müjde veren, müjdeleyen.
Müsaade-i fâzılâne: Faziletli, değerli zâtın izni.
Râbıta-yı hakikiye: Gerçek bağ.
Tullâb-ı nurâniye: Nurlu talebeler.
Vâsıta-yı irsal: Gönderme vâsıtası.

Üstad-ı Azîzim! Bazen Nurlar'ı düşünüp, hakikaten pek çok hakâik ve hikmetleri ihtiva ettiklerini görüyordum. Yalnız şu şehr-i rahmet ve mağfiretin ibâdâtından olan sıyâma ait bir mevzu açılmadığını görerek, üstadıma bir arîza takdim etsem ve otuz günden ibaret olan Ramazan-ı Şerif'e ait, Otuzuncu Mektup olmak üzere, bir niyazda bulunmak emelinde iken bir sebebe binâen şu arzumdan ferâgat ettim.

İşte bu defa Külliyat-ı Nur'dan mebhus-u anhâ risale, bu abd-i âcize hitaben, "Senin kalbindeki hafî bir arzu ve hissin, bizim levha-yı mânevîmizde gayet büyük harflerle yazılıdır ki, işte is'âf edildi." tarzında bana ihsan buyuruldu. Fakir de ruhumun mühim bir ihtiyacını temin eden, binler hikmet ve müjdeli Ramazaniye'yi alarak, Kur'ân-ı Azîmüşşan'ı inzâl edene secdeler ve Nurlar dellâl-ı âlişânına hadsiz teşekkürlerle borçlu olduğum dua-yı fâzılânelerine müdavim bulunduğumu arzeylerim, Efendim Hazretleri!

Sabri

70

Ey Üstad!

Yirmi Yedinci Söz, müslümanları sa'y u gayrete ve bu ulvî dinin hizmetine teşvik ediyor. Bu risale, sanki ufukta bir hedef, ehl-i iman için de bir rehber… Evet bu Söz, kalbler içinde bir iştiyak, iştiyak içinde bir nur olmuş.

Otuz Üçüncü Mektup ise, Otuz Üç Penceresi ile beraber, hakikat mayasıyla yoğrulmuş bir varlık… Bu kıymetli eser, ulviyet ve kudsiyet içinde, kuvve-i idrakiyesiyle hissiz beşere hassasiyet; ve gaflet perdelerinden hakikati görmeyen nazarlara kuvvet; hakperest ehl-i imana ise, ulviyet bahşediyor.

Hadsiz ihtiyaçlara düşen, zâhire aldanarak maddiyata saplanan ve kendini lâkaytlık içinde ye'se düşüren zavallılar, bu mukaddes eserin kârii olsunlar, anlasınlar ki nereye giderlerse, nereye bakarlarsa bir Hâlık-ı Âzam'ın, bir Rahîm-i Rahmân'ın dairesinden, hududundan, kanunundan ve idaresinden harice çıkamazlar. Her mevcudiyet, her vâkıa, her tahavvülât, her inâyet, her iltifat bir Kadîr-i Zülcelâl'in yed-i zaptındadır.

İs'âf etmek: Yardım etmek, yerine getirmek.
Kadîr-i Zülcelâl: Sınırsız kudret sahibi Yüce Allah.
Kâri: Okuyucu.
Mebhus-u anhâ: Daha önce sözü edilen, kendisinden bahsedilen.
Şehr-i rahmet ve mağfiret: Rahmet ve mağfiret ayı; Ramazan ayı.
Tahavvülât: Değişimler.
Yed-i zapt: Hâkimiyet eli, idare.

Demek oluyor ki en ufak bir zerrede –Sâni'i ilân ettiği cihetle– koca bir kâinatın saltanatının küçük numûnesi mevcuttur, denilebilir.

Zekâi

71

Aziz ve Büyük Üstadım!

İki-üç günlük sa'yimin mahsulünden doğan ve inâyet-i Hak'la istinsaha muvaffak olduğum On Yedinci Söz'ü tashih için takdim ediyorum.

Ey yüce Üstadım! On Yedinci Söz ki mefhumu, nâmütenâhî yükselen hakikatlerdir. Yüzlerce teşekkür... Her söz beşeriyetin mübtelâ olduğu mahfî emrâzı gösteriyor. Ve nurlarıyla teşhis ederek tedavi ediyor. Pek âlâ, pek rânâ anlıyorum ki benim gibi yaralı, mânen zarar-dîde olmuş bir genç için, muhtaç bulunduğum teselliyetkâr şeyler, hep Risale-i Nur'dandır. Kalbime teselli nurlarını serpen Hâlık-ı Âzam'a binlerce şükür...

Zekâi

72

Sözler, yani Risale-i Ahmediye berâhinini yazarken, çok defalar kalemimi elimden bırakıp, o Asr-ı Saadet'in anlarının tahassürüyle, hicranıyla yandım. Bu hicrandan kalbim ağlamış, gönlüm coşmuş, ruhum vücudumdan ayrılarak uzaklara gitmiş. Bana teselli tuhfeleri getirmiş.

Öyle ya aziz Üstad! Asr-ı Saadet'te değilsek, müştâkıyız. Bu bize kâfi. Hazreti Muhammed'in *(aleyhissalâtü vesselâm)* bize bıraktığı muazzam bir mu'cizesi bugün elimizde değil mi? O kitap bize, muhtaç ve müştâk bulunduğumuz saadeti vaad etmiyor mu? Ona hâlisâne sarıldığımız zaman muhtaç bulunduğumuz zevk-i mânevîyi bize vermiyor mu?

Evet aziz Üstadım! Bugün elimizde tuttuğumuz, gözümüzle gördüğümüz hakikî insanlara rehber olan o muazzam kitap, o büyük mu'cize ki ben maddiyat içinde, dünya cereyanında boğulmak üzere iken, beni onun ulvî sesleri ne güzel teselli etmiş ve bana sarsılmaz bir istinadgâh olmuştur. Hakk'a nâmütenâhi şükürler olsun.

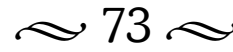
Emrâz: Hastalıklar.
Mahfî: Gizli, saklı.
Rânâ: Güzel, hoş.
Risale-i Ahmediye berâhini: Efendimiz'in (s.a.s.) peygamberliğine ait deliller.
Sa'y: Çaba, emek.
Tahassür: Hasret çekme, özlem.
Tuhfe: Hediye.
Zarar-dîde: Zarar görmüş, zarara uğramış.

Muhterem Üstad! Bana öyle geliyor ki mânevî saadete küşâde bulunan ruhum, kıymettar risaleleri okudukça, yazdıkça git gide bir zevk-i mânevî, bir saadet-i ebedî hazırlıklarıyla coşacak. Coşkunluklarımın hayli devam ettiği oluyor.

Üstadım! İşte o zaman dünya, nazarımda bir hiçten ibaret kalıyor. Ebediyete, sonsuza, saadet âlemlerine katılmak istiyorum. İşte o dakikalar bu dünyayı bana verseler, bu tatlı hülyalarımın bir nebzesini bile vermek istemem. Defolsun gençlik rüyalarının kâbuslu fırtınaları!

Üstadım, duanıza muhtacım.

Zekâi

Faziletmeâb Üstadım!

Nur sabahı olan Risale-i Nur'dan Birinci, İkinci, Üçüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci, Sekizinci Sözler'i istinsah ederek berây-ı tashih, taraf-ı âlîlerine takdim ediyorum. Mezkûr Sözler ki, kısa oldukları hâlde mefhumları büyük.. büyük hisler ve ulvî fikir bahşediyor. O Sözler ki, her biri ayrı ayrı mecralardan cereyan ederek büyük bir deryaya dökülen berrak ve saf ırmaklar gibi çağlıyorlar. İşte bendeniz, bu çağlayan ırmakların latîf ve ulvî seslerinden hayli derece istifade ediyor ve sonlarında, beşeriyetin başta âcizlerinin ibtilâ olduğu emrâza şifa verici eczalar istihsal ediyorum. Kendisini acı, yoksulluk içerisinde bunalıyor zanneden ve muhayyilesi inkişaf edememiş kimseleri ikaz etmek emelini taşıdığıma emin olunuz.

Aziz Üstadım! Anlıyorum ki; kaybolmuş ümitlerimin, hayatımın semâsında sönen yıldızlarımın ufûlüne teessüf edip bir fecr-i sabah ararken, bir nur sîma, bir nur sabah, karşımda parladılar. Allah sizden razı olsun ki kıymetli eserleriniz sayesinde hayatın kıymet ve ehemmiyetini anladım. Bu suretle kalbime bir istinadgâh-ı mânevî buldum diye müstağrak-ı sürûr oluyorum. Hemen Rabbim, üstadımızı iki cihanda aziz ve gayelerine vâsıl eylesin, âmin!

Zekâi

Berây-ı tashih: Tashih edilmesi maksadıyla, düzeltme için.
İstinadgâh-ı mânevî: Mânevî dayanak.
Küşâde: Açık.
Muhayyile: Hayal gücü.
Müstağrak-ı sürûr: Sevince boğulmuş.
Ufûl: Kaybolup gitme, batma.

~ 74 ~

Ey Aziz Üstad!

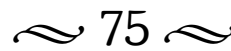
Vâkıa, emr-i âlîleri Sözler'in yazılması hususunda acele edilmemesi idi. Fakat hiç mümkün mü ki karşımda billûrî sular akıtan ulu pınarın suyundan kana kana içmek için acele etmeyeyim! Mâlûm-u âlîleri, bendeniz bu hususta vazifelerde çok geç kaldım. Bu cihetleri vuzuh ile görüp idrâk ederken, mümkün mü ki o ulu pınarın billûrî sularıyla elimi yüzümü yıkamayayım, kalbimi parlatmak için istîcâl göstermeyeyim! Cenâb-ı Hakk'ın azîm bir lütfu ki, temin-i maîşetim için çalıştığım zamanlar arasında kıymettar risaleleri yazmak için vakit bulabiliyorum. Bu fırsatları kaçırmak istemediğim içindir ki acele ediyorum. İstîcâlimin en büyük sebebi; muhtaç bulunduğum teselliyetkâr nurları, o risalelerde buluyorum. Nasıl ki içerisinde tevakkuf imkânı olmayan tünellerden harîs kumpanyalar fazla seyr u sefer etmekle iftihar ederler. Talebeniz de keza, o cihan-kıymet risaleleri ne kadar fazla okur-yazarsam, o kadar istifade-bahş ve müftehir olacağım.

On Altıncı Mektub'u serâpâ okudum. Her türlü mezâhim ve meşakkate karşı gösterdiğiniz sabır ve tevekküle meftun oldum. O Sözler'i okudukça, bütün mevcudiyetim bir ıssızlık içinde parlayacak zannettim. Tehâcüm-ü ıztırap için hep güler yüzlü, güzel yüzlü sabırlar temenni ettim.

Yirmi Üçüncü Söz, derinden gelen bir sayha gibi insaniyete bağıran ve insanlara insanlıklarını ihtar eden ve en âlî makamlara sahip olmak yollarını gösteren ve kârîlerini tekâmüle sevk eden ve meşrû aşklar doğuran ölmez bir teselli hâtırasıdır. Sözü uzatmaya başladım. Yirmi Üçüncü Söz'ü lâyıkıyla takdirden âcizim. Çünkü o, bir teselli ve sâadet mayasıdır.

Ahmed Zekâi

Billûrî: Billur gibi, kristal.
Emr-i âlî: Yüksek emir / Büyük zâtın emri.
Harîs: Hırslı.
İstîcâl: Acele etme, sabırsızlanma.
İstifade-bahş olmak: Faydalanmak.
Kumpanya: Cemaat, topluluk, şirket.
Mezâhim: Zahmetler, sıkıntılar, zorluklar.
Müftehir: İftihar eden, övünen.
Sayha: Büyük, güçlü ses, çığlık.
Serâpâ: Baştan ayağa, tamamen.
Tehâcüm-ü ıztırap: Iztırabın hücumu.
Temin-i maîşet: Geçim temini.
Tevakkuf: Duraklama, duraksama.

Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Sevgili ve Muhterem Üstadım, Efendim!

Bizi maddî ve mânevî tenvir eden, yükselten ve erişilmez feyizlere müstağrak kılan risalelerinize malikiyetimden ve lâyık olmadığım hâlde bu şerefe nâiliyetimden dolayı, Cenâb-ı Hakk'a bînihâye teşekkür etmekte; gerek bu şerefe nâil olmaklığıma vesile olduğunuzdan ve gerekse âtiyen bu hususta üzerimize terettüp eden vazife-i Kur'âniyede muvaffakiyet kazanacağımızı tebşir etmekte olduğunuzdan dolayı duyduğum pek büyük bir sürûrla müftehirim.

Üstadım! Hakkınızda, hatırınıza gelmeyen nimetlerin en güzeliyle dünyevî ve uhrevî mesud olmanızı her vakit için dua etmekteyim.

Muhterem Üstadım! Sizi özlemiştim. Aradaki hâinlerin her hususta engel olmaları, şüphesiz çok müteessir ediyor. Bugünkü hâl, yüreklerimizi sızlatıyor fakat elimizden bir şey gelmiyor. Nur deryasının feyizli risaleleri kimin eline geçerse, o zâtı kendine ciddî olarak raptettiği gibi, müştâklar ve ehil olanlar arasında dolaşıyor.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبّ۪ي [1]

Hüsrev

Hüsrev'in, Sözler'i yazmaya başladığı zaman yazdığı mektubun fıkrasıdır.

Muhterem Efendim Hazretleri!

Bu sefer okumaklığımız için irsal buyurduğunuz iki kitaptan birisini Bekir Ağa'dan aldım. Kitabın birkaç sayfasını okudum. Ve kitabın bir nüshası kendimde kalmak üzere istinsah etmeye başladım. Kitap, münderecâtında arada sırada dimağımı alâkadar eden mesâilden bahsettiğini ve küçük mektupların pek büyük hakikatleri kucakladığını gördüm ve çok müstefid oldum.

---

1 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

Âtiyen: İleride, daha sonra.
Bînihâye: Sonsuz.
İrsal: Gönderme.
İstinsah etmek: Bir nüshayı elle yazarak çoğaltmak.
Münderecât: Derc olunanlar, içine yerleştirilenler, içindekiler.
Müstağrak: Boğulmuş, içinde kaybolmuş.
Tebşir etmek: Müjde vermek, müjdelemek.

Altıncı Mektub'a kadar yazılan Sözler'i bir taraftan yazıyor, diğer taraftan da yazının geççe yazılışından sıkılarak okumaya başlıyordum. Pek çok sürûr beni kaplıyordu. Altıncı Mektub'a gelince, şu gurbetteki firkatinizin en hazin kısmını tayyettiğinizi ve bir kısmının da hikâye edildiğini okudum. Okudukça sizinle beraber kalbim hazin hazin ağlamaktan kendimi alamamakta idim. Hatta yanımda bulunan vâlideme dahi okudum. Okurken vâlidem ağlıyor, gözlerinden yaşlar dökülüyordu. Ben de ağlamamak için nefsime cebrediyordum. Diğer taraftan da acaba tayyedilen kısmından da biraz yazılsa idi...

Hüsrev

~ 77 ~

Ey Üstad-ı Muazzam!

Atabey'e gelen Ramazan meyvesi olan ve Ramazan-ı Şerif'in hikmetlerini bildiren Söz, bizi ikaz ve bilmediğimiz hikmetleri tasrih ediyor. Okuduğum her Söz, neşrettiğiniz o ulvî hakikatler için âciz lisanım tavsif ve takdirden âciz kalıyor. Ve görüyor ve anlıyorum ve öyle iman ediyorum ki:

Bir zaman gelecek, bu Risâlâtü'l-Envâr ve Mektubâtü'n-Nur; için için ateşlenen, feveran eden bir dağ gibi hararetle nur-feşân bir menba kuvvetine tesâhub edecek ve belki de etmiştir. Bir düğmesine basmakla her tarafı ziyaya müstağrak eden bir elektrik dinamosu gibi kendinden çok uzak mesafeleri ikaz ve irşad nuruyla ihâta edecektir.

Nur'un eski talebesi merhum Lütfi'nin* arkadaşı
Zeki

~ 78 ~

Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Muhterem Efendim, Sevgili Üstadım!

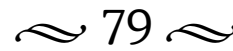
Yirmi Dokuzuncu Mektub'un bir kısmını nasıl bulduğum ferman buyuruluyor. Bu hususta ne yazabilirim, ne gibi bir fikir dermeyan edebilirim?

Dermeyan etmek: Ortaya koymak, açıklamak.
Feveran etmek: Coşmak, taşmak.
Mektubâtü'n-Nur: Risale-i Nur mektupları, Mektubat.
Nur-feşân: Nur saçan, yayan.
Risâlâtü'l-Envâr: Nur Risaleleri.
Tasrih etmek: Açıklamak, açıkça ifade etmek.
Tayyetmek: Geçmek, atlamak, temas etmemek.
Tesâhub etmek: Sahip olmak, elde etmek.

Risalelerin her birisinin nurları bir, fakat mevzuları ayrı, güzellikleri ayrı, latîflikleri ayrı, zevkleri ayrıdır. Bu risalenin nuru diğer risaleler gibi her tarafı parlak, her köşesi güzeldir. Bilhassa ruhlarımızı sızlatan, kalblerimizi ağlatan bu hâl-i müessife dolayısıyla, sevgili üstadımdan bir şifa-yı âcil bekliyordum. Bu şifayı, Yedinci, Sekizinci, Dokuzuncu Nükteler beklediğim devâyı vermiş ise de binler maslahat ve faydaları içinde yalnız bir maslahat için bile olmadığı hâlde tebdil edilen şeâir-i İslâmiyeden bazıları, bizi çok me'yus ve müteessir ediyor.

Fakat sevgili Üstadım! Zaman takarrüb etmiş olmalı ki; bir taraftan mülhidlerin tecavüzleri ziyadeleştikçe, diğer taraftan muhterem üstadımızın Kur'ân'ın feyziyle nâil olduğu hakikat deryasından kükreyip gelen gizli hakâiki izhar etmesi bizim sevincimizi artırmaktadır. Madem çiçekleri görmek için baharı beklemek zarureti vardır, biz de ona şiddetle ve sabırsızlıkla intizar etmekteyiz.

Hüsrev

79

Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili, Muhterem Üstadım, Kıymettar Üstadım!

Bekir Ağa'yla gönderdiğiniz mektuptan duyduğum sürûru tarif etmek, benim gibi âciz bir talebenin ne lisanı ve ne de kaleminin haddi değildir. Sevincimden mektubunuzu takbil ediyor, ruhum sizinle yaşadığı hâlde, cismen uzak bulunduğumuzdan ağlıyordum. Zaman oluyor ki gözlerimden dökülen yaşları, yazı yazmak veyahut risaleleri okumakla teskin edebiliyordum. Zaman oluyor, kalbim mütemâdiyen ağlıyor.

Ah sevgili Üstadım! Sizden pek büyük istirhamım budur ki; beni affediniz. İki-üç seneden beri dünyayı sevmez olduğum hâlde kurtulamadığımdan çok müteessirim. Issız sahralar, susuz çöller, ruhumun birer meskeni oluyor. Hayalen oralarda dolaşıyorum; güya bir şey arıyorum. Evet bir şey arıyorum. Heyhât! Aradığım hem çok yakın, hem çok uzak görünüyor. Bilmiyorum, daha ne kadar zaman bu hâl içerisinde çırpınacağım.

Hâl-i müessife: Üzüntü verici durum.
Şeâir-i İslâmiye: İslâm'ı temsil eden semboller. İslâm'a has özellikler.
Takarrüb etmek: Yaklaşmak.
Takbil etmek: Öpmek.

Evet, yine pek çok müteşekkirim. Nasıl teşekkürüm hadsiz olmasın! Henüz bir sene oldu; iki gece birbiri üstüne gördüğüm iki rüya-yı sâdıkada, temelleri atılmakta olan büyük bir gülyağı fabrikasının kâtipliğine tayin edilmiş ve işe mübâşeret etmiştim. Bu rüya tarihinden iki ay sonra risaleleri yazmaya başladım. Ve bilhassa Yirmi Sekizinci Mektub'un Yedinci ve Sekizinci Meseleleri'nde, hizmetimizin makbuliyeti ve rıza-yı ilâhî dâhilinde olduğu pek açık bir lisanla yazılması, âciz talebenizi de dilşâd etmiş bulunuyor. Sevgili Üstadım, Allah sizden ebeden razı olsun.

Hüsrev

Ey Aziz Üstad!

Bu defa yazmaya muvaffak olduğum üç mevkıftan mürekkep Otuz İkinci Söz'ü berây-ı tashih takdim ediyorum. İşbu kitabın, nazar-ı âcizîde giran-baha bir hazine olduğunu yazmaya, bilmem lüzum var mı?

Dünyanın ölçülmek imkânı olmadığını söyleyen zât ve fikr-i beşerin nâmahdut bir arazi olduğunu iddia eden adam ne doğru söylemişler! Bu noktada fikrim, gittikçe inkişaf eden efkârımın ve dar muhayyilemin genişlemesinden mütevellid bir fikirdir. Dünyanın ölçülmez bir boşluk olduğunu ve fikr-i beşerin nâmahdut olduğunu izah maksadına müstenit değildir. Demek ki her risaleden ruhum ayrı ayrı gıdasını alıyor. Otuz İkinci Söz'ün kalbime ve ruhuma bahşettiği safâ-yı sermedî ve câvidânî değil mi ki bu uzun mektubumla mesruriyetimi izhar için sizi tâciz etmeme bâdi oluyor.

Hülâsa, tatlı bir sermestî içinde hayatımdan memnunum. İnşallah, duanız himmetiyle, böyle meşrû bir sermestî içinde hayat-ı ebediyeye vâsıl olacağım inşallah.

Ahmed Zekâi

Bâdi olmak: Sebep olmak, yol açmak.

Berây-ı tashih: Tashih edilmesi maksadıyla, düzeltme için.

Dilşâd etmek: Sevindirmek, neşelendirmek.

Giran-baha: Çok değerli, pek kıymetli.

Mevkıf: Bölüm, kısım, durak.

Muhayyile: Hayal gücü.

Mübâşeret etmek: Bir işe fiilen teşebbüs etmek, bizzat yapmak.

Safâ-yı sermedî ve câvidânî: Dâimî, sonsuz saflık, duruluk, temizlik.

Sermestî: Kendinden geçme.

~ 81 ~

Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Çok Muhterem Sevgili Üstadım!

Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Üçüncü Kısmı'nı okuduk. Mektup münderecâtı hepimizi şevke getirmiş, sevinçle her tarafımızı doldurmuştu. Kur'ân-ı Hakîm'in bazı âyâtından çıkan kıvılcımlarıyla, bir taraftan aklı gözlerine inmiş olan maddiyyûnlar ve emsâli tabakasına karşı, Mektubâtü'n-Nur ve Risâlâtü'n-Nur'la meydan okuyarak onların kafalarına hakikat tokmaklarını vurmakta ve diğer taraftan onların kalblerini pek parlak feyizleriyle doldurmaktadır.

On sekiz bin değil, sevgili Üstadım'ın buyurdukları gibi yirmi sekiz bin âleme bakan o büyük Furkan-ı İlâhî'nin, bugünkü asırdan başka gelecek asırlara da bakan vecihlerinin bazı mühim noktalarına işaret edilmesi ve lafzullah üzerinde vâki tevâfukâtın göze çarpacak ve nazarı celbedecek şekle ifrağ edilmesi ve bazı kelimelerde görünen mânidar tevâfukâtın güzellikleriyle meydana çıkarılması hakkında vâki Üstadım'ın fikirlerine, haddim olmayarak, yine Üstadım'dan aldığım kuvvet ve cesaretle iştirak ediyorum. Ve böyle bir Kur'ân-ı Kerîm'in yazılması hakkında vâki olacak her fedakârlığa hazır olduğumu, utanarak, baştan ayağa kadar beni istilâ eden bu sürûrun verdiği hâlet-i ruhiye üzerine arzediyor ve ayrıca diyorum ki:

Sevgili Üstadım'a istenilen şekilde kendi elimle yazılmış bir Kur'ân-ı Kerîm'i yazıp takdim etmeyi çok arzu ediyorum. Fakat meselenin müsta'celiyetini düşünemiyordum. Ve bir de diğer kardeşlerimin bu şereften mahrumiyetidir ki bu fikrimin ve bu arzumun kabulünde ısrar edemiyorum.

Evet sevgili Üstadım! İnşallah zaman takarrüb etmiştir. İnşallah mev'ûd vakte biz de erişmiş bulunuyoruz. Artık sebep, selef-i sâlihînin Kur'ân'a hâşiye olarak bir şey ilâve edilmemesi hakkındaki kararlarının zamanlarına ait bulunması ve ulemâ-yı müteahhirînin müsaadeleri de Arapça'nın tahsili cihetine gidilmediğinden ileri geldiği kanaatini taşıyarak Arapça'nın okumak ve yazmak istenilmediği bir zamanda bulunuyoruz. Binâenaleyh, Kur'ân hakkında

---

Furkan-ı İlâhî: Hakkı bâtıldan, doğruyu yanlıştan ayıran ilâhî kitap, Kur'ân-ı Kerim.
İfrağ etmek: Dökmek, boşaltmak.
Lafzullah: "Allah" lafzı.
Maddiyyûn: Maddeciler, materyalistler.
Mev'ûd: Vaad edilmiş.
Müsta'celiyet: Acil olma, aciliyet.
Selef-i sâlihîn: Ehl-i Sünnet'in ilk dönem rehberleri; güvenilir, dürüst ilim sahipleri.
Ulemâ-yı müteahhirîn: Hicrî 5. asırdan sonra gelen ilim adamları.

sevgili Üstadım'ın düşündüklerine pek büyük bir ihtiyaç olmakla beraber, bu güzel ve pek büyük bir emr-i hayra kapı açan bu işin hemen ikmal edilmesi için her şeye tercih edilmesi rica ve istirhamındayım. (Saatçi Lütfi Efendi kardeşim de bu kanaattedir.)

Sevgili Üstadım! "Allah sizden hem ebediyen razı olsun, hem de her bir hayırlı işinizde muvaffak etsin!" duasıyla Cenâb-ı Hakk'a müteşekkir olduğum hâlde size olan minnettarlığımı arzeder ve dâmenlerinizi öperim, muhterem Efendim Hazretleri!

Hüsrev

82

Ey Üstad!

Kur'ân'ın bir mâkesi olan yazdığım risaleler, senin ne büyük üstad olduğunu kabul ve teslime kâfidir. Sen ki ey aziz Üstad! İslâmiyet üzerine çöken zulmet ve gaflet perdelerini risalelerinle yırttın. O mülevves perdeler altındaki en nurlu hakikatleri meydana çıkardın. Senin sarsılmaz azmin, kahraman metânetin, âramsız sa'yin semeresiz kalmadı. Anadolu'nun ortasına öyle bir âb-ı hayat çeşmesi açtın ki(Hâşiye) bu çeşmenin muslukları yazdığınız risalelerin, neşrettiğiniz eserlerin hakâikidir. Menba ve mâdeni, bâki olan Kur'ân-ı Hakîm'in bahridir. Bir gün olup bu dâr-ı imtihandan saadet âlemlerine göçtüğün zaman, kıymettar eserlerin seni nâmınla beraber yaşatacaktır.

Ne mutlu, senin açtığın çeşmenin kıymetini takdirle ona muhafız ve müdâfi olan ve îcabında eserlerinin ahkâmını ilân ve telkin uğrunda bin canla hayatını fedâya müheyyâ olan, candan sevdiğin talebelerin var. Uhrevîler diyarında olduğunuz zamanlarda dahi sizin ruhunuzu muazzeb edecek hareketlerde bulunmayacaklarına emin olunuz. Birçok esrar-ı Kur'âniyenin anahtarlarını şimdiden talebenize tevdî ettiğinize, onlar canla başla size minnettar ve müteşekkirdirler. Bugün saçmakta olduğunuz feyizli nurlar, beşeriyetin hakikî insan olanlarını pâyânsız sürûrlara istiğrak ederek, mükellef oldukları

Hâşiye: Bu hizmet-i kudsiyedeki sevap ve şerefte benim gibi bîçârenin hissesi, tasavvur ettiğiniz miktardan binde bir düşse yine şükrederim. Ehl-i hüner, elmas kalemleriyle imdadıma yetişen sizin gibi Kur'ân'ın hâlis şâkirtleridir.

Âram: Durma, dinlenme.
Dâmen: Elbise ucu, kenarı, eteği.
İstiğrak etmek: Daldırmak, boğmak, gark etmek.
Muazzeb etmek: Acı vermek, rahatsız etmek.
Müheyya olmak: Hazır, âmâde olmak.
Mülevves: Kirli, pis.
Pâyân: Son, nihayet.

vezâifi bildiriyor. Hizmetiniz inkâr edilmez ve senin fedakârlığın azîmdir, azîmdir.

Aziz Üstad! Hizmetin göklerde gezsin(Hâşiye) ve siz destanlarda geziniz. Fedakâr Üstad, diyanetten medet almayan, ehl-i gafletin gafletini ziyadeleştiren edebiyat denilen müthiş sarhoşluk, ancak ve ancak sizin âsâr ve telkinleriniz sayesinde mündefî oluyor. Dinsiz milletler pâyidâr olamayacağı ve hatta insaniyeti bile öğrenemeden dünyadan gelip geçeceklerini pek mâkul ve mantıkî delillerle isbat ettin. Eserlerin, ruhun gibi ulvî ve ihatalı.

Sevgili Üstadım! Müsterih olmalısınız ki, sizin sa'yiniz beyhûde değildir. Lâyemût risalelerin ile'l-ebed kıymetli ellerde gezecek. Bugünkü dinsizlere haddini bildirecek. Ve belki iman dahi bahşedecek. Zaten sizin talebiniz bu değil mi? Emeliniz, gayeniz, iman dairesinde ikaz ve irşad hedeflerine yetişmek değil mi? Felsefe mezbelelerinde nâlân, sürünen edepsizler, elbette hakikî edebi ve edebiyatı sizin eserlerinizde bulacaklarına aslâ şüphe yoktur ki böyle olacak.

Siz de artık Muhterem Üstad! Muhtaç olan koca bir millete tarif ve mikyas kabul etmez bir hizmeti îfâ etmiş bulunuyorsunuz. Bu millet, bu toprak, bu vatan hiçbir zaman size olan borçlarını ödeyemezler. Dilerim ki bu azîm, kudsî hizmetinizin mükâfatını Cenâb-ı Hak size pek lâyık bir tarzda ihsan etsin. Dünya ve âhirette sizden ve bizim gibi âciz ve kusurlu hizmetçilerinden razı olsun, âmin!

Lütfi'nin arkadaşı

Hâşiye: *Bu kardeşimin bu hissine iştirak etmiyorum. Rıza-yı ilâhî kâfidir. Eğer o yâr ise, her şey yârdır. Eğer o yâr değilse, bütün dünya alkışlasa beş para değmez. İnsanların takdiri, istihsanı, eğer böyle işte, böyle amel-i uhrevîde illet ise, o ameli ibtal eder. Eğer müreccih ise o ameldeki ihlâsı kırar. Eğer müşevvik ise saffetini izale eder. Eğer sırf alâmet-i makbuliyet olarak, istemeyerek, Cenâb-ı Hak ihsan etse, o amelin ve ilmin insanlarda hüsn-ü tesiri namına kabul etmek güzeldir ki* وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْاٰخِرِينَ[*1] *buna işarettir.*

Said

[*1] "Bana gelecek nesiller arasında hayırla anılmamı nasip buyur." (Şuarâ Sûresi, 26/84).

İllet: Herhangi bir şeyin var olması için şart olan, asıl sebeb.
İstihsan: Beğenme, takdir etme.
İzale etmek: Gidermek, yok etmek.
Lâyemût: Ölmez, bitip tükenmez.
Mezbele: Süprüntü atılan yer, çöplük.
Mündefî olmak: Giderilmek.
Müreccih: Tercih ettirici faktör, sebep.
Müşevvik: Gayrete getiren, teşvik eden.
Nâlân: İnleyen, feryad eden.
Pâyidâr olmak: Kalıcı, sabit olmak, varlığını devam ettirmek.

~ 83 ~

Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım!

Yorucu bir kuvvetle gece ve gündüz beni düşündüren ve fakat hiç de kıymeti olmayan vaziyetten kurtaran mektubunuzu aldığım vakitten beri, sürûr içinde, Cenâb-ı Hakk'a bînihâye teşekkürlerimi takdim ediyor ve beş vakitte, eltâf-ı ilâhiyeye mazhariyetinizi dua ediyorum. Bilhassa sevincimi artıran keyfiyet, Cenâb-ı Hakk'ın sırf hizmet-i Kur'ân'da istihdam etmesinin iş'ar buyurulmasıdır.

Muhterem Üstadım! Vaziyetimden çok çok memnunum. Artık emr-i âlîleri mûcibince hiçbir şey düşünmüyorum. Düşündüğüm bir şey varsa, o da Risale-i Nur'dan Sözler'i ikmal etmek, bunlardan istinsah ederek arkadaşlarımızın çoğalmasını temin etmek için lâyıkıyla çalışmaktır. Bunun için, kendimde gördüğüm âriyet ve emanet bir varlığa değil, belki Cenâb-ı Hakk'ın kudret ve lütuflarına istinad ediyorum.

Muhterem Üstadım! Yazdığım Otuz İkinci ve Yirmi Yedinci Sözler'i takdim ediyorum. Yirmi Yedinci Mektup'ta arkadaşlarımızın ihtisâsâtlarını okurken, bilseniz ne kadar sürûr duyuyorum. Yekdiğerine, ayrılmamak için kıymetsiz maddî iplerle değil, kıymetli ve mânevî iplerle bağlanmış bir aile ve bir cemaat efradının hissedeceği sevinçle mütelezziz oluyorum. Şüphesiz zât-ı üstadâneleri başımızda olmakla beraber, büyük olanlarımız ağabey ve beraber olanlarımız da kardeşlerimiz olmuşlardır. Veyahut ben bu cemaatin içerisine dâhil olduğumdan, fevka'l-had bahtiyarım. Kur'ân-ı Mübîn'in nurlarının ahz ve neşri hususunda, sevgili üstadımız, şahsiyetiniz vâsıta kılınmasından dolayıdır ki sizi bize veren Cenâb-ı Hakk'a minnettarlığımızı tahdit edemeyiz.

Hüsrev

Ahz: Alma, edinme.
Âriyet: Emanet, ödünç.
Eltâf-ı ilâhiye: İlâhî lütuflar.
Emr-i âlî: Yüksek emir / Büyük zâtın emri.
İhtisâsât: Hissetmeler, duyuşlar.
İş'ar: Hissettirme, duyurma.
Mûcib: Gerek.

~ 84 ~

Sabri'nin bir fıkrasıdır.

Eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem!

Bilistinsah takdim-i huzur-u fâzılâneleri kılınan Yirmi Sekizinci Mektub'un Yedinci Meselesi tam zamanında izhar-ı endam etmiştir. Şu mübârek eser Risâlâtü'n-Nur ve Mektubâtü'n-Nur'un bir nevi tarihçeleri olduğu gibi, diğer cihetten de âsâr-ı pür-envârın senedât ve berâhin-i kat'iyeleri hükmünde görülmekle beraber, üç seneden beri dimağımda mahsus ve mahfuz birçok ihtisâsâtı da bu kere zâhire çıkarmıştır. İşte Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın derece-i kudsiyet ve ulviyet ve nurâniyeti böyle elmas ve mücevherat-ı mâneviyeyi câmî bulunduğu, bu mesele ve emsâli mesâilden anlaşılmıştır.

Evet, şu hakikati de itiraf etmek lâzım ki; bir mücevherat hazinesi ne kadar zengin ve ne kadar yüksek bir servete mâlik olursa olsun; bâyii, dellâlı, usûl-ü bey u şirâya âşinâ olmazsa, zi'l-yed bulunduğu kıymettar hazinenin müştemil ve muhtevî bulunduğu emtiayı, lâyıkıyla âleme ilân ve enzâr-ı âmmeye vaz' edemez. Binâenaleyh, şu devr-i müşevveşte, hakâik-i Kur'âniyenin hakkıyla bey u şirâsını yapan Dellâl-ı Kur'ân'ın değil altı senedir, belki kırk seneden beri ehl-i İslâm'a hitâben,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلٰى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ[1]

fermân-ı rabbânîsiyle nidâ etmeleri, bilumum envâr-ı imaniyeye muhtaç ümmet-i Muhammed'i medyun-u şükran eylemiş ve eylemektedir.

Sabri

---

1 "Ey iman edenler! Sizi gayet acı bir azaptan kurtaracak, üstelik size çok kârlı bir ticaret sağlayacak bir iş bildireyim mi?" (Saf Sûresi, 61/10).

Âsâr-ı pür-envâr: Nurla dolu eserler.
Bâyi: Satıcı.
Bilistinsah: Tashih edilip, çoğaltılarak.
Dellâl-ı Kur'ân: Kur'ân hakikatlerini ilan eden, duyuran, gösteren.
Devr-i müşevveş: Karmakarışık, dağınık devir.
Emtia: Mal-mülk.
Enzâr-ı âmme: Umumun nazarı, bakışı.
Fermân-ı rabbânî: İlâhî buyruk.
İzhar-ı endam etmek: Boy göstermek, kendini göstermek.
Mahsus: Hissedilen, duyulan.
Medyun-u şükran: Teşekkür borçlu.
Müştemil: İçine alan, kapsayan, şâmil olan.
Senedât ve berâhin-i kat'iye: Kesin burhanlar ve senetler.
Takdim-i huzur-u fâzılâne etmek: Faziletli, değerli zâtın huzuruna sunmak, takdim etmek.
Usûl-ü bey u şirâ: Alış-veriş usûlü.
Vaz'etmek: Koymak, yerleştirmek, sunmak.
Zi'l-yed bulunmak: Bir malın sahibi olmak, elinde tutmak.

85

Sabri'nin fıkrası.

Eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem!

Bu kere Yirmi Yedinci Mektub'un İkinci Zeylini, Yirmi Sekizinci Mektub'un Beşinci, Altıncı Meselelerini bilistinsah asıl maa-suret takdim ediyorum. Bendeleri Yirmi Yedinci Mektub'un te'lif ve tesis ve tertibinde çok mühim bir isabet hissediyorum ki; bu mektubun te'lifindeki gaye, kat'iyen mektup sahiplerini ilân ve teşhir olmadığı, belki muhtelifü'd-derecât zevi'l-efkâr ve elbâbın her biri, Nurlar'ın ancak yüzde birer hâssalarını ve fevâidini görerek, Dellâl-ı Kur'ân'ın bir dereceye kadar nidalarını taklide çalışmaları, ayrıca bir zevk ve letâfet ihsas ediyor.

Nur deryasını görmeyen bazı kimseler müştâkâne soruyorlar ki; mensup bulunduğunuz Nur eczahânesinde ne gibi muâlecât var ve asıl mevzuları nedir? Evvelce bu suâle karşı Risaletü'n-Nur'u mümkün ise birer birer göstermeye, değilse aklım erdiği kadar söylemeye mecbur idim. Şimdi ise, Risaletü'n-Nur'un yüzde on nisbetinde mevzuunu mümkün mertebe ifadeye hazırım. Ve nîm bir fihristini andırır Yirmi Yedinci Mektub'u veriyor ve bildiriyorum. Cüz'î-küllî maksadımı bildirebiliyorum. Nurlar'ın ekser aksamı vücûda geldikten sonra Yirmi Yedinci Mektup âdeta işaret tabancası gibi endaht edildi. Ve hem de Nur deryasının askerleri beyninde bir nevi müsabaka vazifesini de gördü. Her müntesip, meşher-i Nur'a az çok hünerini döktü.

Sabri

86

Sabri'nin fıkrasıdır.

Eyyühe'l-Üstad!

Îd-i Saîd-i Fıtr'ınızı tebrik ve bilvesile dest ve dâmen-i kerîmanelerini öperim.

Efendim! Her an Nurlar'la tegaddi eden ruh-u âcizânem, yine evvelki Cuma günü mugaddî bir nura muntazır iken, Yirmi Dokuzuncu Mektub'un

---

Asıl maa-suret: Aslı ve bir kopyasıyla birlikte.
Bende: Kul, köle.
Dest ve dâmen-i kerîmane: Yüce, büyük zâtın el ve eteği.
Endaht etmek: Atmak, ateş etmek.
Hâssa: Özellik, hususiyet.
Îd-i Saîd-i Fıtr: Mübarek Ramazan bayramı.
İhsas etmek: Hissettirmek, duyurmak.
Meşher-i Nur: Nur sergisi.
Muâlecât: Tedaviler, ilaçlar.
Muhtelifü'd-derecât: Seviyeleri farklı farklı olan.
Mugaddî: Gıdalı, besleyici.
Nîm: Yarım.
Tegaddi etmek: Beslenmek, gıda almak.
Zevi'l-efkâr ve elbâb: Akıl ve fikir sahipleri.

Üçüncü Kısmı'nı ihsan ve irsal buyurulmakla fakir talebeniz müşerref ve müstefid ve minnettar kalmıştır. Bir saatlik misafir kalan bu eser-i kıymettar ve mânidarı hemen Abdullah götürdü. O rüya-misal gördüğüm eserin, bir haftadan beri dimağımdaki kıymettar nakışlarını ve mânidar meâllerini, aczim dolayısıyla ifade edebilmeye iktidarım yok.

Şu kadar arzedebileceğim ki; bu burhânî, senedî, şuhûdî, velhâsıl kâffe-i esbab-ı sübutiyesi, aslında münderiç ve müştemil bulunan kıymettar eser, umum Risale-i Nur ve Mektubâtü'n-Nur'un güneş-misal i'câzları, âlemleri hayrette bırakan kerametleri, dost ve düşmanın itiraf ve takdirini kazanan âsâr-ı sâbıka-yı nurâniyenin ne kadar güzellikleri ve meziyetleri varsa, sanki bu kısımda içtima etmiş. Veyahut şöyle diyebileceğim ki; her ne zaman Nurlar'dan bir risale görsem, bu gibi veyahut daha ziyade bir zevk-i hakikî ve sürûr-u nâmütenâhi görüyorum.

Şu hâlde bu acîb mahsusat ve meşhudat, ancak Nurlar'a ait ve münhasır bir i'câz, kezalik Nurlar'a mahsus bir kerametidir demekte, ehl-i imanca kâmil bir kanaat mevcut bulunacağına eminim.

Bilhassa tevâfukâtı, tefsirâtı gösterilerek tahriri musammem ve menvî bulunan Kur'ân-ı Azîmüşşan'ı, umum ehl-i iman ve tevhid kemâl-i hâhişle ve nihayetsiz hürmetle karşılayacakları bedâhette olduğu gibi, birçok kimselerin de âhir ömürlerinde yeniden okumaya şevk ve gayret gösterecekleri bir ihtimal-i kavîdir.

Daha nice emsali nâmesbuk âsârın vücûda getirilmesini bütün ruhumla diler ve Cenâb-ı Mün'im-i Hakikî'den muvaffakiyetler temenni eylerim, Efendim!

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي [1]

Hâfız Sabri

---

[1] Bâki olan yalnız Allah'tır.

Âsâr: Eserler.
Âsâr-ı sâbıka-yı nurâniye: Daha önce yazılmış olan Risale-i Nur'a ait eserler, bölümler.
Burhânî: Güçlü delillere dayanan.
İhtimal-i kavî: Güçlü ihtimal.
Kâffe-i esbab-ı sübutiye: Doğruluğunu gösteren bütün sebepler.
Kemâl-i hâhiş: Son derece istekli, arzulu olma.
Mahsusat: Hissederek bilinebilen şeyler.
Menvî: Niyet edilen, hedeflenen.
Meşhudat: Görerek bilinebilen şeyler.
Musammem: Kararlaştırılmış.
Mün'im-i Hakikî: Nimetin asıl sahibi, Hz. Allah.
Münderiç: İçine alınmış, yerleştirilmiş.
Nâmesbuk: Daha önce benzeri hiç geçmemiş.
Senedî: Sağlam kaynaklara dayanan.
Sürûr-u nâmütenâhi: Sonsuz sevinçler, mutluluklar.
Şuhûdî: Gözle görülür, açıkça belli olan.
Tahrir: Yazma.
Tefsirât: Tefsirler, açıklamalar.

~ 87 ~

Sabri'nin fıkrasıdır.

Üstad-ı Âlîşan'ım, Efendim!

Şu iki geceden iğtinam edebildiğim vakitlerde, Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Birinci Kısmı'nı istinsah ederek kendi nüshamı Ali Efendi'ye ve aslını zât-ı üstadânelerine iade ve takdim ediyorum.

Şu bir aydan beri ruhlarımız ateşe mâruz çimen gibi yanık, küskün, solgun bir vaziyette olup, hatta ekser arkadaşlarla bu mesele hakkında ne hatt-ı hareket takip edeceğimizi mektupla muhabere ve müşavereye başladık. Ve bu tarafta Üstad-ı Âzam'ımıza en yakın bendeleri olduğum için, şifahen veya tahriren bu bâbda mâruzâtta bulunmak emelinde iken, bu dertlere birer iksir, ilaç ve cevab-ı şâfi olan Yirmi Dokuzuncu Mektub'u –bir kat daha muvazzah ve oldukça şümûllü bir cevab-ı âlîyi– bizlere ihsan eden.. ve kısacık cümlesi, nâmütenâhi hakâik-i maânîyi câmî bulunan, bahr-i muhît-i kebir tâbirine mâsadak olan her bir cümle-i Kur'âniye şu kısımda, bilhassa Beşinci, Sekizinci ve Dokuzuncu Nükteler'de asrın kuru kafalı, müflis, felsefeci şeytanlarını gemlemiş, iskât etmiş, daha doğrusu bütün bütün ilzam ve ruhlarımızı da tenvir ve tesrir ve teselli etmiştir.

Üstad-ı Muazzez'im! Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın, ne derecelerde zengin bir hazine-i rahmet-i ilâhiye bulunduğu vâreste-i arz olup, o hazine-i kudsiyenin muhtevi bulunduğu envâı türlü elmas ve pırlantaları çıkartmak ve bilvesile bizim gibi muhtaç olanlara da verdirmek hususunda, Nurlar Külliyatı'nın ekserisinde tam bir muharriklik vazifesini deruhte eden Üstad-ı Sânî Hulûsi Beyefendim'i, –teşbih ve tâbiri caizse– saatçilerde bulunan yıldız-vâri sekiz-on ağızlı saat anahtarlarına benzetiyorum ki; o müteaddit ağızlı anahtar, âlemde

---

Bahr-i muhît-i kebir: Büyük okyanus.
Cevab-ı âlî: Yüce, yüksek cevap.
Cevab-ı şâfi: Sıkıntılara şifa olan cevap.
Deruhte etmek: Üstüne almak, yüklenmek.
Hakâik-i maânî: Çok anlamlı hakikatler.
Hatt-ı hareket: Hareket yönü, rota.
Hazine-i rahmet-i ilâhiye: Cenâb-ı Hakk'ın rahmet hazinesi.
İğtinam etme: Fırsat bulup değerlendirmeye çalışma.
İlzam etmek: Cevap veremez hale getirmek, susturmak.
İskât etmek: Susturmak, ses kesmek.
Mâsadak: İfade edilen hükmü tasdik eden, doğruluğunu isbat eden.
Muharrik: Harekete geçiren, tahrik eden.
Muvazzah: İzah edilmiş, açıklanmış, açık.
Şifahen: Sözlü olarak, konuşma yoluyla.
Tahriren: Yazılı olarak, yazıyla.
Tenvir etmek: Aydınlatmak, nurlandırmak.
Tesrir etmek: Sevindirmek.
Üstad-ı Sânî: İkinci Üstad.
Vâreste-i arz: Arzetme, söyleme gereği duyulmayacak derecede açık.

mevcut her saati tahrik eder, işletir. Mûmâileyh Beyefendim de aynen o hâlde olup, emsâli görülmemiş ve duyulmamış birçok mesâil-i mühimme-i hakikiyeyi, Hazreti Kur'ân ve Dellâl-ı Kur'ân'dan istiyor.

Şu asırda hazine-i hâssa-yı mâneviyenin hazinedar-ı bînazîri de o kıymettar sâiline en kıymettar ve ruha tam bir gıda-bahş mevâid-i mâneviye-i Kur'âniye ile i'zaz ve ikram ederken, o halkaya lâyık ve müstahak olmadığım hâlde, fakir de gıda-yı ruhânîmi âramsız alınca, o mevâidi ihsan edene de getirene de isteyene de hadsiz medyun-u şükran kalıyorum.

Bu defaki aldığım lütufnâme-i ekremîlerinde –gücenmesini hazır farzederek– "Mektupla muhabere etmiyorum." buyuruluyor. Bu hususta kalb ve ruhuma "Ne dersiniz?" dedim. "Estağfirullah, sadhezâr estağfirullah! Biz ölmüştük, lehü'l-hamd bize taze hayat bahşedildi. Gücenmeye hiçbir cihetle hakkımız yok. Vazifemiz olan duaya devam ve teşekkür borçluyuz." cevab-ı hakgûyânesini ruhumdan aldım.

Hâfız Sabri

88

Hulûsi Bey'in fıkrasıdır.

Eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem!

Bu kere Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Dört ilâ Dokuzuncu Nükte'lerini hâvî mübârek mektubunuzu, Yirmi Sekizinci Mektub'un Yedinci Meselesi'nin sırr-ı azîm-i inâyet beyanındaki hâtimesi nâmını verdiğiniz ve mu'ciz-nümâ, Ramazan'ın hikmetlerini beyan eden Yirmi Dokuzuncu Mektub'un İkinci Kısmı'nı ve münevver hâtem-i i'câzı kemâl-i şükranla aldım. İştiyakla, lezzetle, zevk-i mânevî ile defaatle okudum. Fakat iki haftaya yakındır ki cevap

---

Âram: Durma, dinlenme, ara verme.
Cevab-ı hak-gûyâne: Doğruyu, gerçeği söyleyen, hakkı teslim eden cevap.
Dellâl-ı Kur'ân: Kur'ân hakikatlerini ilan eden, duyuran, gösteren.
Gıda-bahş: Gıda bahşeden, veren.
Hâtem-i i'câz: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cize olduğunu gösteren mühür.
Hazinedar-ı bînazîr: Kur'ân-ı Kerim hazinesinin benzersiz muhafızı, görevlisi.
Hazine-i hâssa-yı mâneviye: Kur'ân-ı Kerim'in hususî, mânevî hazinesi.
İ'zaz: Yüceltmek, aziz kılmak.
Lehü'l-hamd: O'na (Allah'a) hamd olsun.
Lütufnâme-i ekremî: Pek muhterem zâtın lütfettiği mektup.
Medyun-u şükran: Şükran, teşekkür borçlu.
Mesâil-i mühimme-i hakikiye: Hakikî, önemli meseleler.
Mevâid: Sofralar.
Mevâid-i mâneviye-i Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in mânevî gıdalara sahip sofraları.
Mu'ciz-nümâ: Mu'cizevî.
Mûmâileyh: İşaret edilen, sözü edilen kişi.
Sadhezâr: Yüzbin.
Sâil: Soru soran, isteyen.
Sırr-ı azîm-i inâyet: Cenâb-ı Hakk'ın yardım etmesindeki çok büyük sır.

yazamadım. İşte bu mübârek Cuma günü, hem Nurlar'dan aldığım feyizleri, tesellileri, hem kalbî teessürâtımı icmâlen arz maksadıyla, bu varak-pâreyi tahrire lütf-u Hak'la başladım.

• **Evvelen,** *Yirmi Dokuzuncu Mektub'un altı nüktesiyle* Kur'ân'ın hakikî tercümesi kabil olmadığını, imandan zerre kadar nasibi olana, Yirmi Beşinci Söz'deki burhanlara zeylen isbat ediyor. Ve şeâir-i İslâmiyeyi gayet güzel bir üslûpla tarif ve mütâlaa etmekle beraber, ulemâu's-sû ashabına çok mükemmel ve mânevî tokat aşkediyorsunuz. Ve nihayette, mektuptaki hakikatlerin Kur'ân'dan geldiğine aklı takvim için, onun belâgat-ı i'câz ve îcazına imtisalen,

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ[1]

âyet-i kerîmesini nazara vaz' ediyorsunuz.

Bu bîçâre duacınız, talebeniz ibraz ve irsal buyurduğunuz Nurlar'ın mütâlaasında, müsbet ve menfî iki tesir altında ne yapacağını ve ne edeceğini şaşırıyor. Çünkü mânevî vazifemizi îfâ edemiyoruz. Çok az ve dar bir muhite neşredebiliyoruz. Bid'at ve dalâlet her gün artmakta, ahkâm-ı İslâmiyeye, sünnetlerden başlayarak ve Kur'ân hedef tutularak çok insafsızca hücum edilmekte olan böyle bir zamanda ve tam bu yaralara münasip merhem olacak, bu nurlu ve şifalı eserlerin mahdut eşhas arasında ve yalnız bu zavallıların ümit ve imanlarını takviye edecek vaziyette kalması teessürü artırmakta ve dergâh-ı ilâhîye ilticadan başka çâre bırakmamaktadır.

Evet, kat'î kanaat hâsıl olur. Hatta dikkatle bakılsa görülüyor ki: Bu saray-ı âlem inkırâza hatve be hatve yaklaşmakta; her saat çatısından tuğla, duvarından bir kerpiç, sıvasından bir parça kopmakta, hatta lâmbasının ışığı azalmaktadır. Eksilmez, yıpranmaz, yıkılmaz, değişmez zannolunan bu kervansaray elbette eskiyecek, yıpranacak, yıkılacak ve değişecektir.

---

1 "Cehennemliklerle cennetlikler elbette bir olmaz. Felâh ve başarıya erenler, cennetliklerdir." (Haşir Sûresi, 59/20).

Belâgat-ı i'câz ve îcaz: Kur'ân-ı Kerim'in hem mu'cize, hem de vecîz olan belâgati.
Hatve be hatve: Adım adım.
İbraz etmek: Ortaya koymak, göstermek.
İmtisalen: Örnek alarak, uyarak.
İnkırâz: Tükenme, sonu gelme, yıkılma.
İrsal etmek: Göndermek.
Şeâir-i İslâmiye: İslâm'ı temsil eden semboller. İslâm'a has özellikler.
Tahrir: Yazma.
Takvim: En ideal hâle, şekle getirme.
Ulemâu's-sû: Gerçekleri, menfaatleri için bile bile gizleyen, insanlara kötü örnek olan ilim adamları.
Varak-pâre: Sayfa, yaprak parçası.
Vaz' etmek: Koymak, yerleştirmek.
Zeylen: Ek olarak.

İşte beşere, bilhassa müslümanlara ârız olan ve ale't-tevâli artmakta olan zaaflar, bu neticeyi tâcil ediyor, mütâlaasındayım. Fakat irşad buyurulduğu üzere mademki neticeyle değil, hizmetle mükellefiz; o hâlde ümidimizi kesmeyerek, sabır ve sükûnla dua ve niyazla dergâh-ı ilâhîden yalvarmalıyız. "Muhît ilim ve zevalsiz ve nihayetsiz kudret sahibi olan Hâlıkımız iyi yapar, iyilikler halk buyurur, inşallah." demeliyiz.

• *Yirmi Sekizinci Mektub'un Yedinci Meselesi'nin Hâtimesi,* gaybî işârât hakkında ihtimalen dahi olsa her türlü evhamı izale etmek maksadıyla yazılmıştır.

Sıddıkınız, –elhamdülillâh– mübârek eserlerde delâlet ettikleri manalarda, işaret ettikleri hakâikte, bütün mevcudiyetiyle kabul ve tasdik ve kudsî maânîsini der-can etmekten başka bir his aslâ taşımamıştır. Nasıl ki aziz üstadımız, bu Kur'ânî cevherleri kendisine göstermekle iktifâ etmiyor ve muhtaçlara da "Bakınız, görünüz, istifade ediniz; siz de muhtaçlara, müştâklara, mütehayyirlere göstermeye vâsıta olunuz." buyuruyorlar. Bu fakir talebeniz bu emre "Ale'r-re'si ve'l-ayn, sem'an ve tâaten!" demiş. Ve alâ kadri'l-imkân ve mütevekkilen alellah bu emel uğrunda hizmette bulunmayı minnetdârâne arzu etmekte bulunmuştur.

Binâenaleyh gaybî tevâfuk hakkındaki bu müdellel ve muknî beyanat da yerindedir, fazla değildir. Bu da her hâlde lâzımdır. Buna mutlak ihtiyaç vardır veya olacaktır. Gösterilen misalden de anlaşılıyor.

Özene bezene yazılmış, senelerle emek sarfıyla cemedilmiş, toparlanmış; tefsir kavâidine siyak ve sibak-ı kelâm gözetilerek, –muhtemelen bazı yerlerinde kesret-i istîmal sebebiyle– hâh nâ-hâh nazar-ı dikkate çarpan tevâfuk ve muvâzenete de an-kasdin ihtimam edilerek emniyetle vücûda getirilmiş olan bir tefsir ile doğrudan doğruya hazâin-i mukaddese-i Kur'âniyeden bu asır insanlarına, müslümanlarına göre nebeân, feverân ve lemeân eden nurlu âsârdaki gaybî muvâfakat, muvâzenet kıyas edilebilir mi? Aslâ!..

Alâ kadri'l-imkân: İmkân nisbetinde, mümkün olduğu kadar.
Ale't-tevâli: Durmadan, arka arkaya.
Ale'r-re'si ve'l-ayn: Baş göz üstüne.
An-kasdin: Kasıtlı olarak, kasten.
Der-can etmek: Candan kabul etmek.
Feverân etmek: Coşmak, taşmak.
Hâh nâ-hâh: İster istemez.
Hazâin-i mukaddese-i Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in mukaddes hazineleri.
Kesret-i istîmal: Çok kullanma, sık tekrar etme.
Lemeân etmek: Parlamak, parıldamak.
Muknî: İkna edici, doyurucu.
Müdellel: Delille isbat edilmiş.
Mütevekkilen alellah: Allah'a tevekkül ederek.
Nebeân etmek: Fışkırmak, kaynağından çıkmak.
Sem'an ve tâaten: Duyup kabul ederek.
Siyak ve sibak-ı kelâm: Sözün başı ile sonu arasındaki uyum, münasebet; tutarlılık.
Tâcil etmek: Hızlandırmak, çabuklaştırmak.

Hâtimedeki Ahmed Galip Bey'in fıkrası hoştur. Bu fıkranın Hazreti Kur'ân'a ve mahzen-i esrar-ı ilâhiyenin bir nevi nurlu reşahâtı ve lemeâtı olan Sözler'e nisbeti, güzelliğini arttırmıştır. Allah, bu gibi kardeşlerimizin adedini çok arttırsın. Ve cümlesini, bu meyanda bu fakir-i pür-taksiri de muvaffakun bilhayr buyursun, âmin!

• *Yirmi Dokuzuncu Mektub'un İkinci Kısmı,* Kur'ân'ın has dürbünüyle bakılmak suretiyle, Ramazan'ın hikmetlerinden dokuzu mükemmelen ve emsalsiz tarzda beyan buyurulmuştur. Allah sevgili üstadımızdan razı olsun. Bu sene burada Ramazan-ı Şerif'e riayet, evvelki senelerden zâhiren ziyade idi. Gönül arzu ederdi keşke bu âlî eser, bu Ramazan'dan evvel elimize geçmiş olaydı!

Seyyidü'r-rusül, Nuru'l-vücûd Efendimiz Hazretleri *(sallallâhu aleyhi ve sellem)* اَلدِّينُ النَّصِيحَةُ[1] buyurdukları mâlûm-u fâzılâneleridir. İşte bu sebeple, azlığından müteessir olduğum buradaki cemaatimize tam vaktinde okumak suretiyle bu emr-i celîl-i nebevîyi de yerine getirmiş olurduk. Fakat bu şereften mahrumiyetimiz, maddî uzaklığından ileri gelmiştir. Çünkü Kur'ân'ın mademki ilk nüzûlü şehr-i Ramazan'da olmuştur; bu asırda ve şu zamanda da, o mübârek âyetin[2] hikmetleri hakkında eser yazılmasının bu ayda olması enseb ve âlâdır. Cenâb-ı Hak emsal-i kesiresiyle, hayırlısıyla cümlemizi müşerref buyursun, âmin!

• *Hâtem-i i'câz*, hizmet-i Kur'ân'daki kıymettar kardeşlerimi tanıttırdı. Ve şu güzel nurlu beyti hatırlattı:

> Âyinedir bu âlem, her şey Hak ile kâim,
> Mir'ât-ı Muhammed'den, Allah görünür dâim.(Hâşiye)

Hâşiye: Latîf bir tevâfuktur ki; birinci Hulûsi ile, ikinci Hulûsi unvanını alan Sabri Efendi, buradaki birbirinden çok uzak oldukları hâlde, aynı fıkrayı mektuplarında bana karşı yazıyorlar.

1 "Din nasihattir." Müslim, *İman* 95; Ebû Davud, *Edeb* 59; Nesâî, *Bey'at* 31; Dârimî, *Rakâik* 41; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 1/351, 2297, 4/102. Ayrıca bkz.: Buhârî, *İman* 42 (bab başlığında).

2 "O sayılı günler, ramazan ayıdır. O ramazan ayı ki insanlığa bir rehber olan, onları doğru yola götüren ve hakkı batıldan ayıran en açık ve parlak delilleri ihtiva eden Kur'ân o ayda indirildi..." (Bakara Sûresi, 2/185).

Âlâ: Pek güzel, harika.
Emr-i celîl-i nebevî: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) yüce emri.
Emsal-i kesire: Pek çok benzerler.
Enseb: Pek münasip.
Fakir-i pür-taksir: Kusurlarla dolu, çok kusurlu fakir.
Hâtem-i i'câz: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cize olduğunu gösteren mühür.
Kâim: Var olan, ayakta duran.
Lemeât: Parıltılar.
Mahzen-i esrar-ı ilâhiye: İlâhî sırların mevcut bulunduğu hazine, kaynak.
Mâlûm-u fâzılâne: Faziletli zâtın mâlûmu.
Mir'ât-ı Muhammed: Efendimiz'in (s.a.s.) aynası. (O'nun vâsıtası.)
Muvaffakun bilhayr: Hayırlı iş ve hizmetlerde başarılı, muvaffak.
Nuru'l-vücûd: Varlığın nuru.
Reşahât: Sızıntılar. Bir pınar kaynağından çıkan duru, berrak ilk damlalar.
Seyyidü'r-rusül: Peygamberlerin Efendisi.

Ve şu fıkrayı söylettirdi:

Âyinedir bu hâtem, herkes sıdk ile hâdim,
Mir'ât-ı Üstad'dan, Kur'ân'dır görünen dâim.

Allahu Zülcelâl cümlesinden razı olsun. Bu mübârek mir'âtın boş köşesine, bu beyitle imzamın konulmasını tasvib-i ârifânelerine arzederim.

Hulûsi

~ 89 ~

Binbaşı Âsım Bey'in Risaletü'n-Nur Sözler'i hakkında temsil ettiği bir fıkradır.

Münezzehtir şuûnâttan, hep ilham-ı ilâhîdir,
Okurken nur alır vicdan, sütûr-u bî-tenâhîdir,
Riyâdan, kibirden, her meâsîden münezzehtir,
Kelâm-ı lâyezâlîden gelen bir nur-u müferrihtir.

Nasıl bir vecd içinde anladım bilsen, bu âsârı,
Bu, âyetler gibi nurânî ve lâhutî bu efkârı,
Meâsir mi? Eser mi? Müncelî, yoksa müessir mi?
İlâhî bir "sirran[1]"dan berk uran, hayret-fezâ sır mı?

Anılmaz, anlatılmaz, sırr-ı vahdetten haberlerdir.
Sen ey gafil beşer, bil nefsini, gör ki ne şeylerdir.
Bütün kevn vâlih ve hayran, düşündükçe serencâmın
Kerîm hayretle, hürmetle anar nâmın, büyük nâmın.

Âsım

---

[1] "Sırlı bir şekilde..." Hazreti Ali'nin (r.a.) Celcelûtiye adlı kasîdesinde geçen bu ifade için bkz.: Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzilî)* s.509.

Berk urmak: Şimşek çakmak, şimşek gibi parlamak.
Hayret-fezâ: Hayret verici.
Kelâm-ı lâyezâlî: İlâhî, sonsuz kelâm.
Kerîm: Değerli, yüksek.
Kevn: Varlık, kâinat.
Lâhutî: İlâhî.
Meâsî: İsyanlar, günahlar.
Meâsir: Tarihî, güzel eserler.
Mir'ât-ı Üstad: Bediüzzaman aynası.
Müessir: Tesirli, etkili.
Müncelî: Parlak, parlayan.
Nur-u müferrih: Ferah veren nur.
Serencâm: Son, akıbet.
Sütûr-u bî-tenâhî: Bitmeyen, tükenmeyen satırlar.
Şuûnât: Şahsî çabalar, emekler.
Tasvib-i ârifâne: Ârif olan zâtın uygun görmesi, onaylaması.
Vâlih: Şaşmış, hayret içinde kalmış.
Vecd: Coşku. İlâhî aşkın insan benliğini bütünüyle sarması.

~ 90 ~

Hulûsi Bey'in fıkrasıdır.

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ حُرُوفِ
رِسَالَةِ النُّورِ وَمَكْتُوبَاتِ النُّورِ أَلْفَ أَمْثَالِهَا[1]

Eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem!

Geçen hafta Yirmi Sekizinci Mektub'un Beşinci ve Altıncı Meseleleri isimlerini alan biri şükre, diğeri Harem-i Şerif suâline cevap olan iki eser-i âli'l-âlînizi kemâl-i şevkle aldım, zevkle mütâlaa ettim. Çok susamıştım. Şükre dair çok derin manalı, şeker gibi tatlı, şeker şerbetinizi besmeleyle içmeye başladım. Bu âciz talebenize nimetlerinin hadd ü pâyânı olmayan ol Hâlık-ı Kerîm, ol Mün'im-i Hakîm, ol Rezzâk-ı Rahîm *(celle celâlüh)* Hazretleri'nin Nurlar nâmı altındaki in'am ve ihsanına karşı اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ[3] ، اَللّٰهُ أَكْبَرُ[2] dedim. Ve mânevî susuzluğumu, elim ermez, gücüm yetmez, nazarım erişmez, hülâsa acz-i tam içinde, fakat rahmetinden ümit kesmediğim bir hâlde iken, ol Rahmânü'r-Rahîm Hazretleri'nin muazzez üstadım vâsıtasıyla teskin ettiğine, yüz binler hamd ve şükreyledim ve edeceğim.

Mübârek Sözler'inizde öyle kudsî feyizler var ki, sanki talebenizin –alâkayla mütâlaa eden veya istimâ eyleyenleri– elinden tutuyor; "Bak! Bu, bu manaya delâlet eder. Şu, şunun içindir. Bundaki maksat ve gaye ve hikmetler şunlardır. Gel! Daha yukarı gidelim, daha ilerleyelim." diye menbadan menbaya, etekten tepeye, izden yola, hakikatten mârifete götürüyor, çıkarıyor, ziyaret ettiriyor, istifade ve istifâza ettiriyorsunuz. Bu defa, bu seyr ile şükür nehrinin menbaına şükür dağının tepesine, şükür çığırının şehrâhına, şükr-ü mutlaktaki hakikatle mârifete götürüyor. Ve mebdede olduğu gibi, müntehâda;

---

1 Risale-i Nur'un ve Nur mektuplarının harfleri sayısınca ve onların bin katı daha fazlası kadar, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

2 Yegâne büyük, Allah'tır.

3 Bütün hamdler, övgüler Allah'adır.

Eser-i âli'l-âlî: Pek yüksek, pek kıymetli eser.
Hadd ü pâyân: Sınır, son, nihayet.
Hâlık-ı Kerîm: Pek cömert olan, sınırsız kerem sahibi yüce Yaratıcı.
İn'am: Nimet verme, nimete erdirme.
İstifâza etmek: Feyz almak, feyizlenmek.
İstimâ: Dinleme.
Muazzez: Aziz, yüce.
Mün'im-i Hakîm: Her şeyi yerli yerince yapan, kusursuz hikmetiyle nimetlerini ihsan eden Hz. Allah.
Rahmânü'r-Rahîm: Zâtında mutlak rahmet sahibi olup, varlığa da bu engin merhametiyle şefkat eden Hz. Allah.
Rezzâk-ı Rahîm: Sonsuz rahmet ve şefkatiyle ihtiyaç duyulan nimetleri bol bol veren Hz. Allah.
Şehrâh: Büyük cadde, ana yol.

"Der tarîk-i acz-mendî, lâzım âmed çâr çiz;
Acz-i mutlak, fakr-ı mutlak, şevk-i mutlak, şükr-ü mutlak ey aziz!"

buyuruyorsunuz. Biz de فَهِمْتُ وَصَدَقْتَ[1] diyerek mukabele ediyoruz. Dua ve salavâtla bu kudsî seyahate nihayet veriyorsunuz.

İbraz buyurduğunuz pek âlî şefkatten yüz bulan muhtaç ve âciz talebeniz, üstadının nazarını başka tarafa çevirecek bir suâle cüret eylediği için, "Gel, haydi! Harem-i Şerif'e girelim. Oranın bugünkü hâlini ve esbabını biraz anlatayım." demek nev'inden olan Yirmi Sekizinci Mektub'un Altıncı Meselesi'ni de okudum. Çok istifade ettim. Allah sizden razı olsun.

Hulûsi

~ 91 ~

Hulûsi Bey'in fıkrasıdır.

Bu defa lütuf ve inâyet buyurulan, Yirmi Sekizinci Mektub'un Yedinci Meselesi'ni hürmetle aldım. Tâzimle ve defaatle mütâlaa ettim. Ayrıca bir defa yeni talebeniz Hâfız Ömer Efendi'ye* ve bir defa pederim ve eski hocalarımdan İbrahim Efendi ve bir dostumuza ve bir defa da Fethi Bey'e okudum. İnşallah, yine okur ve okutturururum.

Bu mübârek mektubunuzla başta şu bîçâre olduğu hâlde, dinleyenlerin ahvâl-i ahîre dolayısıyla kalblerinde hâsıl olan mânevî yaraya çok mükemmel ve münasip bir merhem vurdunuz. لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ[2] nass-ı celîlini hatırlatarak, Allah'ın lütfuna ve Habîb-i Ekrem'inin *(aleyhissalâtü vesselâm)* ruhâniyetine ve Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın مِنْ أَوَّلِ النُّزُولِ إِلٰى قِيَامِ السَّاعَةِ[3] devam ettiğine şüphe kalmayan i'câzına dehâlet.. ve hakikî sabırla bu acılara mukabele ederseniz, inşallah yakın ve nurlu istikbale mazhar olursunuz, gibi hakikaten pek azîm bir müjde vermiş oldunuz.

---

1 Anladım; ne kadar da doğru söylediniz.
2 "Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyiniz." (Zümer Sûresi, 39/53).
3 İlk indiği andan kıyamet gününe kadar.

Acz-i mutlak: Tam bir âcizlik. Esbab açısından pek çok şeye güç yetirememenin şuurunda olmak.
Ahvâl-i ahîre: Son hâller, son durumlar.
Âmed: Gelme, geliş.
Çâr: Dört.
Çiz: Şey, nesne.
Fakr-ı mutlak: Mutlak fakirlik. Her nesne ve her varlığın hakikî sahibi, maliki Allah olduğu gerçeğini kavramak.
Nass-ı celîl: Yüce hüküm.
Şevk-i mutlak: İman ve Kur'an hizmetinde gevşekliğe düşmeme ve Cenâb-ı Hak karşısında daima arzu, ümit ve güven içerinde olma.
Şükr-ü mutlak: Kesintisiz şükür. Her hâlukârda Hak'tan gelen her şeye şükretme.
Tarîk-i acz-mendî: Âcizlik yolu. Allah'a ulaşma yolunda O'nun sınırsız mülk ve kudreti karşısında insanın kendi acz ve fakrının bilincinde olması metodu.

Bîçâregân-ı ümmete, izn-i ilâhî ile beyan buyurduğunuz i'câz-ı Kur'ân hürmetine Allahu Zülcelâl, muhterem üstadımızdan ebeden razı olsun. Ve Hazreti Kur'ân hesabına intizar buyurduğunuz ümitlerinizi, an-karîb mübeddel-i hakikat ve müminlere de selâmet-i iman tevfik buyursun, âmin!

Yirmi Sekizinci Mektub'un Yedinci Meselesi'ni almazdan evvel, mübârek Sözler'le alâkadar olmayan zevâta, defaatle Üstadım altı-yedi seneden beri şöyle buyurmaktadır: *"Kur'ân'ın surları yıkılmıştır. Bütün hücumlar Kur'ân'adır. İmanı kurtarmak zamanıdır..."* İşte yavaş yavaş bu beyanatın sıhhati, her gözü ve aklı olan mümin tarafından tasdik edilecek hâdisât zuhur etmektedir, diyordum.

Bu mektup, bu bîçâre talebenizin Üstadının emirlerini tebliğde sâdık olduğunu isbat etmekle beraber, –evvelce de arzettiğim vecihle– mektupları almazdan evvel hatırıma gelen, hatta lisanıma kadar geçen çok meseleler nev'inden olduğuna şüphem olmadığı için, bunu da i'câz-ı Kur'ân'dan addediyorum. Tevâfukâtta, bendenizdeki nüshada da ekseriyetle muvâzenet vardır. Evet, hangi cihetten bakılsa inâyet-i ilâhiye ayan beyan görünür.

Muhterem Üstadım! Rahmet-i ilâhiye ile bir hakikati daha yakînen anladım. O da şudur ki: İlk şeref-i mülâki olduğum zamanda verdiğiniz ders, bütün risale ve mektuplarda vücûdunu hissettirmektedir. Fark yalnız o dersteki mücmel hakâikin diğer derslerle tafsil, tavzih ve izharından ibarettir. Demek ki imanı ve Kur'ân'ı esas ittihaz etmekle, dâimî bir feyz menbaı, sermedî bir nur kaynağı, fenâsız kudsî bir hazine, ilâhî bir kale kurulmuş oluyor.

Evet mademki kâinatın halkına sebep olan[1] Nebiyy-i Efham *(sallallâhu aleyhi ve sellem)* Efendimiz Hazretleri, vazife-i risaletlerini mükemmelen îfâ ettikten sonra, emr-i ilâhi ile vücûduna bâis oldukları âlem-i bekâya teşrif ettiler. Şu misafirhâne kapanıncaya kadar gelip geçecek, dolup boşanacak, çürüyüp tazelenecek sükkânına, bilhassa cin ve inse en âlî bir hediye, en mükemmel bir rehber, en mukaddes bir mürşid olarak, Kur'ân-ı Hakîm'i bırakmışlardır. Nitekim müteakip asırların yetiştirdiği birçok zevât-ı âliye, bütün müşküllerini Kur'ân'la halletmişler, aradıklarını Kur'ân'da bulmuşlar.

---

1 Efendimiz'in (s.a.s.) varlığın yaratılış sebebi olduğunu ifade eden hadis-i kudsî için bkz.: Deylemi, *Müsned* 5/227; Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/150; Aliyyülkârî, *el-Masnû'* 1/46).

An-karîb: En kısa zamanda.
Bâis olmak: Sebep olmak.
Bîçâregân-ı ümmet: Ümmetin zavallısı, âcizi.
Mübeddel-i hakikat: Gerçeğe çevrilmiş, gerçekleştirilmiş.
Nebiyy-i Efham: Pek yüce, şerefli Peygamber, Hz. Muhammed (s.a.s.).
Sükkân: Oturanlar, ikamet edenler, o yerin sâkinleri.
Şeref-i mülâki olmak: Karşılaşıp görüşmekle şereflenmek, şeref kazanmak.
Tevfik buyurmak: İhsan etmek, muvaffak kılmak.
Zevât-ı âliye: Büyük, yüce zâtlar.

İşte, bu bid'at ve zulümât asrında da yine o Kur'ân-ı Hakîm ve Kerîm, lâyemût i'câzını Sözler ve Mektuplar'la izhar etmiş ve bu hakikaten azîm işte, rahmet-i ilâhiyeye, muazzez ve muhterem üstadımız elyak ve elhak memur ve vâsıta olmuştur. Bu hakikate, daha birinci derste lütf-u ilâhî ile iman ettim. Diğer nurlu dersler kuvvet-i imana vesile olmuş ve olmakta bulunmuştur.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1]

Aziz ve muhterem Üstadım! "Bu dünya mümine zindandır."[2] derler. İşte, neşrine, izharına, beyanına vâsıta olduğunuz Nurlar, bize bu karanlık dünyamızı aydınlattı. Hilkatteki hakikati tâlim etti. Bâki, dâimî ve sermedî, saadetli hayatı tedris etti. Şahsen bu Nurlar olmasaydı, hâlim ne olacaktı! Ya Nurlar'a erişmeseydim, ne yapacaktım! Ya bu Nurlar'ın neşrine –alâ kadri't-tâkati ve'l-imkân– lütf-u ilâhî ile çalıştırılmasaydım, bütün kazancım mâsiyet ve kara yüzle, perişan hâl ile nasıl dergâh-ı ilâhîye çıkacaktım! Elhamdülillâh, sümme ve sümme elhamdülillâh, niyet-i hâlise ve cüz-ü lâyetecezzâ kabîlinden olan Kur'ânî hizmet sebebiyle bu abd-i pür-taksir de inşallah duanızla rahmet-i ilâhiyeye nâil olur ümidindeyim.

Hulûsi

92

Sabri'nin bir fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ[3] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[4]

Efendim! Hiç şek ve şüphem kalmadı ki; nur, nurdan seçilemediği gibi Nur deryasının nurânî talebeleri de nerede olursa olsun hepsi bir gayede, umumî bir zihniyette, yekdiğerlerine rekabetleri yok, daima birbirinin evsâf-ı mümtâzesiyle müftehir ve mübâhî, samimiyet ve vefa

---

1 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

2 "Dünya müminin zindanı, kâfirin cennetidir." manasındaki hadis-i şerif için bkz.: Müslim, *Zühd* 1; Tirmizî, *Zühd* 16; İbn-i Mâce, *Zühd* 3; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 2/197, 323, 389, 485.

3 O yüce Zât'ın adıyla.

4 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

Abd-i pür-taksîr: Kusurlarla dolu, çok kusurlu kul.
Alâ kadri't-tâkati ve'l-imkân: Güç yettiği kadar ve imkân nisbetinde, mümkün olduğu kadar.
Cüz-ü lâyetecezzâ: Parçalanamayacak kadar küçük şey.
Evsâf-ı mümtâze: Ayrıcalıklı, seçkin vasıflar, özellikler.
Lâyemût: Ölmez, bitip tükenmez.
Mâsiyet: Günah.
Müftehir / mübâhî: İftihar eden, övünen.
Sümme ve sümme: Sonra ve sonra, tekrar tekrar, defalarca.

hususunda rüfekasını şahsına tercih eder bir emelde bulunmaları, yegâne emel ve gayeleri olan tevhidin bir alâmet-i mümtâze ve fârikası olan ittihad ve tesanüd-ü hakikiye ve meşrûayı kâlen ve fiilen ve hâlen göstermeleriyle sabittir ki bu hâl bir alâmet-i muvaffakiyettir.

Talebeniz
H. S.

~ 93 ~

Re'fet Bey'in bir fıkrasıdır.

Aziz ve Muhterem Üstadım, Efendim!

Son neşrettiğiniz Söz, fakirde çok derin tesir ve intibalar bıraktı. Onun sâikinin ne olduğunu anlayamadım. Zât-ı âlînizi o Söz'de çok hiddetli buldum. Gayet âteşîn bir kalem, bütün elemlerinizi dökmüştü. İhtiva ettiği hakâike mest ve hayran olduğum hâlde saatlerce okudum.

Artık Sözler'inizin hiçbirini diğerine tercih edemiyorum. Zira birine mühim derken, diğeri daha mühim ve bir diğeri ehem olarak kendini gösteriyor. Binâenaleyh, envâr-ı Kur'âniyeyi gökteki yıldızlara benzetiyorum. Filhakika yıldızlar parlaklık itibarıyla birbirinden farklı ise de hepsi yıldızdır. Ve aynı menbadan ahz-ı envâr etmede olduklarından, keyfiyetçe yekdiğerinden farkı yok gibidir. Sözler'iniz aynen böyledir. Her birini yüz defa okusam, yüz birinci defa hiç okumamış gibi büyük bir zevk-i mânevî ile okumam dahi yüksekliğine şahittir. Bu bâbda ne kadar yazsam Sözler hakkında hiçbir şey yazmış olamayacağımı düşünerek sözüme nihayet veriyorum.

Re'fet

~ 94 ~

Şu fıkra Mesud Efendi'nindir.

Ey benim muhterem Üstadım, hadd-i bülûğumdan bu âna kadar, laîn şeytanın zırhından mâmul bir sanduka, derûnunda kilitlemiş olduğu

---

Ahz-ı envâr etmek: Nur almak, nurlanmak.
Alâmet-i mümtâze ve fârika: Ayırdedici, başkalarından farklı kılan işaret, özellik.
Âteşîn: Ateşli, coşkun.
Derûn: İç.
Hadd-i bülûğ: Bülûğ, ergenlik dönemi.
Laîn: Lanetli, melun, Allah'ın rahmetinden kovulmuş.
Rüfeka: Arkadaşlar, yoldaşlar.

akl-ı uhrevî ve imanımı tazyik altına almıştı. Duanız sayesinde ve bana karşı göstermiş olduğunuz hüsn-ü niyet ve nasihatlerin semeresi olarak, ancak yedi senede, Üstadım'ın dua yumruğuyla laîn şeytanın zırh sandukası kırılarak, imanımı tekrar teslim ettin. Ve teslim aldığımı şununla isbat ederim ki:

Duaya kabul buyurduğunuz tarihte –yani Ramazan-ı Şerif'in üçüncü günü– berây-ı ziyaret nezdinizde idim. Mufârakatımdan sonra, Cenâb-ı Hakk'ın gösterdiği ve sevgili Üstadım'a arzeylediğim rüya ile, âcizâne tefsirimde, gündoğudan günindiye doğru olan çayı, yani gündoğudaki duayı almamış olsaydım, önümde, elinde sepetle giden adam gibi gayyâ kuyusuna gidecektim. Ben de o kapının önünde durduğum hâlde, o müessir almış olduğum dua sayesinde, o korkunç kapıdan çağırılmayarak, avdetimde geniş bir caddeden halkın omuz omuza geçtiği ve bizim mestur bir mevkide seyreylediğimiz o meşâk ve mezâhime iştirak ettirilmediğimiz, ancak Üstad-ı Muhterem'imin, Cenâb-ı Hak nezdinde duasının kabulüdür. Ve Sözler'in mukavemet-sûz tesirleridir.

Ben de buna mukabil, Üstadım'ın hâdim olduğu çığırı tâkiple hizmet etmek emelinde isem de yalnız ettiğim hizmet kâfi değildir. O da ancak âhiret menfaatimiz içindir. Yalnız Cenâb-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri'nden beş vakitte dua ediyorum. "Yâ Rabbi, yâ Rabbi! Yirmi yedi seneden beri, şeytan aleyhi'l-lâ'nenin zırhlı çelik sandukaya kilitlemiş olduğu imanımı, balyozuyla kırarak tahlis eden Üstad-ı Ekrem'ime, yani Kur'ân-ı Hakîm'in lemeâtı olan Risale-i Nur'un neşrine bir hizmet olarak, bana menamda göstermiş olduğun yevm-i mahşerde gayyâ kuyusu kapısının ağzından çevirmeye muvaffak olan müfessir-i Kur'ân'ı ve son musannif bulunan Saidü'n-Nursî Hazretleri'nin yevm-i mahşerde sancaktarı kıl yâ Rabbi, yâ Erhame'r-râhimîn, ve'l-hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn!" olan Cenâb-ı Mevlâ'dan evkât-ı hamsede vird-i zebânımdır. Ve siz Üstadım'ın kabul buyurmasını istirham ile el ve ayaklarınızdan öperim, Efendim Hazretleri!

Mehmed Mesud

Akl-ı uhrevî: Akıbetini düşünen, âhirete yönelik olan akıl.

Aleyhi'l-lâ'ne: "Lânet onun üzerine olsun."

Berây-ı ziyaret: Ziyaret maksadıyla, ziyaret için.

Cenâb-ı Feyyâz-ı Mutlak: Bereket ve bolluğun yegâne sahibi Hz. Allah.

Evkât-ı hamse: Beş vakit; sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarının kılındığı vakitler.

Lemeât: Parıltılar.

Menam: Uyku.

Mestur: Örtülü, gizli.

Meşâk: Sıkıntılar, zorluklar.

Mezâhim: Zahmetler, eziyetler, sıkıntılar.

Mukavemet-sûz: Dayanılmaz, karşı konulmaz.

Musannif: Yazar, müellif.

Nezd: Yan, kat, huzur.

Tahlis etmek: Kurtarmak.

Vird-i zebân: Dilden düşmeyen, devamlı tekrarlanan dua, zikir.

~ 95 ~

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا[3]

Kıymettar Üstadım!

Tarih-i mektuptan iki gün evvel idi. Yirmi Yedinci Mektub'un Üçüncü Zeyli'ni yazmakla meşguldüm. Hulûsi ve Re'fet Bey, Zekâi ve Sabri Efendi gibi kardeşlerimin, Risaletü'n-Nur ve Mektubâtü'n-Nur'a karşı gösterdikleri âteşîn muhabbetle, kalbî iştiyaklarını gösteren kalemleri, beni de heyecana düşürmüştü. Bu sırada Bekir Ağa, sizden gelen bir mektupla teşrif etti. Bekir Ağa, mutadının hilâfı olarak, pek gülşen yüzlü idi. Mektubu aynı sevinçle, ba'de't-takbil beraber açtık. Bir varak-pâre-i fâzılâneleriyle, Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Sekizinci Kısmı'nın sekiz sayfadan ibaret olan Sekizinci Remzi, üç sekiz tevâfukâtıyla kendini gösterdi.

Yirmi Yedinci Mektub'un Üçüncü Zeyli'nden hâsıl olan sevinçli bir heyecan-ı kalbî ve Bekir Ağa'nın üstadına ve Nurlar'a karşı kalbî iştiyakını gösteren sevimli yüzü ve dört aydan beri beklediğimiz tevâfukâtın gayesinin mebdeini gösteren Sekizinci Remiz'deki, sevgili üstadımızın mânevî bir nurla parlayan ve gülümseyen, o yüksek, en harika, tatlı sözü, fakir talebenizde öyle bir hâlet-i azîme tevlid etmişti ki işte o dakikam saadet-i ebediyeye nâil olanların geçirdiği anlardan bir dakika idi. Bu sürûr içinde mektubunuzu ve Sekizinci Remzi okudum. Okurken her bir cümlenin nihayetinde, "Var ol, mesud ol, bahtiyar ol Üstadım!" nidaları, kalbime tercümanlık eden lisanımdan ihtiyârsız dökülüyordu. İlk defa Bekir Ağa'yla, bir defa Rüştü Efendi* kardeşimle, bir defa da Re'fet Bey kardeşimle okudum.

Evet sevgili Üstadım! Senelerden beri Kur'ân-ı Azîmü'l-Burhan'ın bahr-i ummanında medfun defineleri, Risaletü'n-Nur ve Mektubâtü'n-Nur'la

---

1 O yüce Zât'ın adıyla.
2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
3 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Ba'de't-takbil: Öptükten sonra.
Bahr-i umman: Çok büyük okyanus.
Gülşen: Gül bahçesi, gülistan.
Kur'ân-ı Azîmü'l-Burhan: Çok güçlü ve büyük delillere sahip olan Kur'ân-ı Kerim.
Medfun: Gömülü, defnedilmiş.
Mutad: Alışılmış, âdet olunmuş, her zamanki.
Varak-pâre-i fâzılâne: Faziletli, değerli zâta ait sayfa, mektup.

meydana çıkarmıştınız. İşte, azîm bir define daha lütf-u ilâhî ile Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Sekizinci Kısmı'nın Sekizinci Remzi'nde en parlak ve gözler kamaştıran nurlarıyla tezahür ediyor, kendini gösteriyor. Beşerin nazarını ister istemez kendine çeviriyor.

Bin üç yüz seneden beri, sahib-i insafı hayrette bırakan ve dünyanın her köşesinde ve beşerin her tabakasında, cin ve beşer lisanında, semâvâtta melek ve ruhânîler lisanında en yüksek makam-ı mümtazı işgal eden o Furkan-ı İlâhî'nin esrar-ı mühimmesinden ve i'câz-ı azîmesinden bir parçası daha, susmak bilmeyen mu'ciz-nümâ bir sadâ ve latîf bir âvâz ve tükenmez bir feyizle karşımıza çıkıyor.

O kıymettar Kur'ân'ın, bugün mükevvenâtı yed-i kudretinde tutan ve azamet-i kibriyâsıyla idare eden ve azamet-i celâli karşısında her şeyi kendine secde ettiren bir Zât-ı Vâcibu'l-vücûd'un kelâmı olduğunu, üzerindeki hadsiz damgalarıyla gösteren risalelerinizin kıymeti ne büyüktür! O risalelere nasıl kıymet verilir! Nasıl başkasıyla muvâzene edilir! Nasıl bir başkasının tefevvuku tahattur edilir!

Beşerin zulmetli sîmasına nurlar saçan ve tevhid haricindeki her türlü akîdeleri zîr u zeber eden ve şâkirtlerine gülümseyerek tatlı bir yüzle bakan ve hoş ve pek şirin bir lisanla söyleyen, o risaleler ve o risalelerin sahibi ve nâşiri olan sevgili Üstadım! Siz talebelerinizin kalblerinde risalelerinizle yaşıyorsunuz. Hem öyle bir surette yaşıyorsunuz ki küçük bir işaretinize müheyya talebelerinizin ruhlarında ırmakların çağladıkları gibi, tevâli eden ve tükenmek bilmeyen ilâhî bir muhabbetle yaşıyorsunuz. Hayat-ı fâniyeye veda etseniz bile, büyük büyük cemaatlerin arasında hürmetle yâd edileceğinize(Hâşiye) ve

---

Hâşiye: Ben, kardeşim Hüsrev'in bu makamdaki hissiyatına iştirak edemiyorum. İnsanların nazarında mevki kazanmak ve dillerinde yâd edilmek, hakikat-bîn olanlarca bir şeref değildir. Eğer rızâ-yı ilâhî varsa, o rızanın cilvesi olarak insanlarda teveccüh görünse, bir derece emâre-i rıza olmak noktasında makbul olabilir. Yoksa arzu edilmemeli!

Madem Hüsrev hakikat-bîndir, elbette benim şahsıma havale ettiği şerefi, risaleleri niyet ediyor. Zaten o şerefte umum talebeler hissedardırlar, tek birisine verilmez.

Azamet-i celâl: Cenâb-ı Hakk'ın herşeyi kendine itaat ettiren yüceliği, ululuğu.
Azamet-i kibriyâ: Cenâb-ı Hakk'ın herşeyden aşkın büyüklüğü.
Esrar-ı mühimme: Önemli sırlar.
Furkan-ı İlâhî: Hakkı bâtıldan, doğruyu yanlıştan ayıran ilâhî kitabımız Kur'ân-ı Kerim.
Hakikat-bîn: Hakikati gören, işin doğrusunu bilen.
İ'câz-ı azîme: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim'in yüce üslûbu.
Mu'ciz-nümâ: Mu'cizeye benzeyen.
Müheyya: Hazır, âmâde.
Mükevvenât: Yaratılmışlar, varlıklar.
Tahattur etmek: Hatırlamak, düşünmek.
Tefevvuk: Üstünlük, üstün olma.
Tevâli etmek: Sürmek, uzayıp gitmek, devam etmek.
Yed-i kudret: Kudret eli.
Zât-ı Vâcibu'l-vücûd: Varlığı kendinden ve kesin olan Hz. Allah.
Zîr u zeber etmek: Darmadağın, yerle bir etmek.

nâmınızın dünya ve ukbâda ihtiramla taşınacağına ve risalelerinizin pek büyük hâhişle revaçta olacağına kaviyyen ümitvârım.

Evet, nasıl sözlerim haksız olsun ki, en tehlikeli anlarda bile hakkı söylemekte susmayan ve pek âlî ruhu taşıyan ve talebelerine her an teselli nurlarını dağıtan, Kur'ân-ı Kerîm'in bugünkü dellâl-ı muhteremi olan Üstadım! Sizin, din-i mübîn-i İslâm'a olan merbûtiyetinize ve o büyük muhabbetinize ve o yüksek sa'yinize mükâfat olarak defter-i hasenâtınıza Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd Hazretleri lâyuad ve lâyuhsâ ecirleri yazmasını rahmet-i ilâhiyeden niyaz ederim.

Nasıl bugünkü beşeriyet size ve Risaletü'n-Nur'a medyun olmasın ki semâmızda dolaşan güneşin saçtığı ve her an ufûlüyle bir başka âlemi gösteren nurları gibi değil, Kur'ân'ın arş-ı âzamından gelen nurlarla ölmez, tükenmez, sermedî bir nuru, risalelerinizde gösteriyorsunuz.

İşte o Risaleler ki her biri başlı başına menbaları ve mecraları ayrı ve fakat bir bahr-i muhît-i ummana dökülen nehirler gibidir. Susuz olan, bu nehirlerin hangisine varsa nasıl doyuncaya kadar su içmez! El ve yüzlerini temizlemek isteyenler, nasıl oluyor da bu enhardan istifade etmez! Veyahut arazilerini iskâ için cetveller yaparak hangi tarafa götürülse, azîm cemaatler nasıl tefeyyüz etmez!

Bu enharda öyle azîm şifalar var ki hastalar içse, her türlü devayı içinde bulurlar. Yaralılar içse, bin türlü yaralarına merhem bulurlar. İhtiyarlar içse, hayat-ı ebediyenin civanmerd gençlerinden olurlar. Tazeler içse, saadet-i dâreyni bir anda elde ederler.

Risaleleri okuyanlar, sevgili Üstadım, sizin ne büyük ve âlî bir kalbe mâlik bulunduğunuzu teslim için bilmem tefekküre ihtiyaç var mı?

Bunca zamandan beri "Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın dellâlıyım ve bu kudsî vazifemi hiçbir şeye değişmem." diye vâki olan ilânâtınıza bir kat daha kuvvet veren, bu kerreki neşir buyurduğunuz Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Sekizinci Kısmı'nın sekiz sayfalık olan Sekizinci Remzi ne güzel gösteriyor. Ve bu gösterilen hakikatlere meftun olmamak mümkün mü?

Arş-ı âzam: Yüce taht, pek yüce âlem.
Bahr-i muhît-i umman: Geniş, çok büyük, engin okyanus.
Cetvel: Su kanalı, ark.
Enhar: Nehirler.
Hâhiş: İstek, arzu, rağbet.
İskâ: Sulama, su verme.
Kaviyyen: Kuvvetle, güçlü bir şekilde.
Lâyuad ve lâyuhsâ: Sayılamayacak ve hesap edilemeyecek kadar çok.
Taze: Genç, delikanlı.
Tefeyyüz etmek: Feyiz almak, ilâhî lütuflara mazhar olmak.
Ufûl: Kaybolup gitme, batma.

Ah sevgili Üstadım! Lisan ve kalemim müsait olsa, her bir risale için lâyık oldukları şekilde medhiyeler yapıp takdim etsem! Heyhat, her şeyde olduğu gibi bu hususta da ben fakirim.

Evet sevgili Üstadım! Sevincimizi arttıran bir mesele daha var. O da "Kenzü'l-Arş Duasının Feyzinden Gelen Bir Nükte-i Kur'âniye" nâmı altında neşredilen iki sayfalık huruf-u hecâiye-i Kur'âniyenin bu kısma ilâvesi ve bu kısmın da yazmakta olduğumuz tevâfuklu ve hâşiyeli Kur'ân-ı Kerîm'in baş tarafına, umumun istifade ve istifazalarının kolaylıkla teminine binâen dercedilmesi hakkındaki tensib-i fâzılâneleridir. Bu tensip bizce de pek çok musîb görülmekle, fakir talebenizin nazarını mâziden hâle, hâlden de istikbale çeviriyor. Ve istikbaldeki parlayan nurları göstermekle, nihayetsiz sürûrlara müstağrak kılıyorsunuz.

Ahmed Hüsrev

~ 96 ~

Re'fet'in fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Muhterem ve Çok Kıymetli Üstadım, Efendim!

Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Sekizinci Kısmı'nın Remzi'ni dikkatle okudum. İhtiva ettiği harika-nümâ rumûzât ve o rumûzâtın ifade ettiği yüksek hakâik, fakire azîm istifadeler temin etti. Ve beni derin derin tefekküre ve teemmüle sevk eyledi. Çocukluğumdan beri hakâik-i diniyeye çok merak eder ve her fırsattan istifade ederek tedkikât ve tetebbuâtta bulunurdum. Ne yazık ki emelime muvaffak olamazdım. Bu sebepten yeis ve nevmîdîye dûçar olurdum. Nâmütenâhi şükürler olsun ol Hallâk-ı Azîm'e ki, zât-ı âliye-i fâzılâneleri

---

Dercetmek: Yerleştirmek, içine koymak.
Dûçar olmak: Yakalanmak, maruz kalmak.
Hakâik-i diniye: Dine dair, dinî hakikatler.
Hallâk-ı Azîm: Yüce Yaratıcı.
Harika-nümâ: Harika görünen.
İstifâza: Feyz alma, feyizlenme.
Musîb: İsabetli, doğru, yerinde.
Müstağrak: Boğulmuş, içinde kaybolmuş.
Nevmîdî: Ümitsizlik.
Rumûzât: Remizler, işaretler.
Tedkikât / tetebbuât: Araştırmalar, incelemeler.
Teemmül: Etraflıca, iyice bakma, düşünme.
Tensib-i fâzılâne: Faziletli, değerli zâtın münasip görmesi, uygun bulması.
Zât-ı âliye-i fâzılâne: Faziletli, değerli, büyük zât.

gibi, her asırda emsaline ender tesadüf olunan bir dâhî-i âzama bizleri mülâki kıldı da otuz seneden beri ruhumun çok büyük iştiyak ve tahassürle beklediği bir üstad-ı muhtereme nâil eyledi.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ثُمَّ الْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1]

Madem şimdiye kadar böyle hakikatler hiçbir eserde görünmemiş ve işitilmemiştir; yazılması çok muvâfıktır ki okuyan her ehl-i imanın, Kur'ân-ı Hakîm'in hazâin-i nâmütenâhiyesinden bir kısım cevâhiri elde etmek suretiyle, hem ağniyâ-yı mâneviye adedine dâhil olsun ve hem de künûz-u mahfiyeye ıttılâ kesbetmek gibi, ruh-u beşerin en büyük ihtiyacâtını tatmin etmiş bulunsun.

Hülâsa, tevâfukât ve rumûzât-ı Kur'âniye, tebşirât-ı azîmeyi ihtiva etmesi itibarıyla, kemâl-i hassasiyetle takip ve tedkik olunmaktadır. Bundan dolayı nihayetsiz hürmet ve tâzimâtımı arzeder ve mübârek ellerinizden öperek, Cenâb-ı Hakk'ın bize inkişaf-ı kalbî ihsan buyurması hususundaki dua-yı hayriyelerini istirham eylerim, sevgili Üstadım, Efendim!

Re'fet

~ 97 ~

Rüşdü'nün fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Pek Kıymettar ve Pek Muhterem Üstadım, Efendim Hazretleri!

Nurlar'ıyla kara kalbimi nurlandırmış olduğunuz Mektubat'ınızdan, i'câz-ı Kur'ânî'den İhlâs-ı Şerif, Muavvizeteyn, Fâtiha-yı Şerife sûrelerinin tevâfukât-ı hurufiye sırlarını gösterir Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Sekizinci Remzi'ni din

---

[1] Allah'a hamdolsun, tekrar tekrar Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

Ağniyâ-yı mâneviye: Mâneviyat zenginleri.
Dua-yı hayriye: Hayır duası.
Hazâin-i nâmütenâhiye: Sonsuz, bitip tükenmeyen hazineler.
Ittılâ kesbetmek: Öğrenmek, haberdar olmak.
İ'câz-ı Kur'ânî: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cizesi.
Künûz-u mahfiye: Gizli hazineler.
Muavvizeteyn: Felak ve Nâs sûreleri.
Mülâki kılmak: Buluşturmak, görüştürmek.
Tahassür: Hasret çekme, özlem.
Tâzimât: Saygılar, hürmetler.
Tebşirât-ı azîme: Büyük müjdeler.
Tevâfukât ve rumûzât-ı Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'de görülen tevâfuk ve remizler.
Tevâfukât-ı hurufiye: Harflerde görülen tevâfuklar, uygunluklar.

kardeşlerimle birlikte okuduk. Çok şükür, bin şükür elhamdülillâh. Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd ve Tekaddes Hazretleri'nin kelâmı olan Kur'ân-ı Azîm-i Hakîm'in sırlarına hayret ve bütün kalbimle ve lisanımla اَللّٰهُمَّ نَوِّرْ قُلُوبَنَا بِنُورِ الْإِيمَانِ وَالْقُرْاٰنِ[1] dedim.

Üstadım, yeni tevâfukâtlı Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın baş tarafına bu remzin ilâvesi, hak ve hakikati ilân maksadına muvâfık olsa da okudukça doymak ve usanmak bilinmeyen ve her okudukça dünya lezzetinden bin kat fazla lezzet veren ve kararmış kalbleri nurlandıran ve bize bizim lisanımızla hâllerimizi teşrih ve tarîk-i Hakk'ı gösteren risale-i pür-nurlarınızda da beraber ayrıca bulunması ve Kur'ân-ı Hakîm'in başına mümkün olursa hem Arapça'sının ve hem de Türkçe'sinin konulması muvâfık olacağı zannındayım, Efendim Hazretleri!

Rüşdü

~ 98 ~

Saatçi Lütfi Efendi'nin fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

İ'câz-ı Kur'âniyeden İhlâs-ı Şerif'le Muavvizeteyn ve Fâtiha-yı Şerife sûrelerinin tevâfukât-ı hurufiye sırlarını gösteren Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Sekizinci Remzi'ni aldım ve okudum. Neşir buyurulan işbu risaledeki tevâfukât, şimdiye kadar emsâli nâmesbuk bir sırrı meydana koymuş. Bu hususa dair mütâlaada bulunmak, kuvve-i kalemiyemin ve havsala-yı mevcudemin kat kat fevkinde bulunmakla beraber, aff-ı üstadânelerine mağrûren şu kadar diyebilirim ki:

Neşir buyurulan risaledeki izahat, herhangi bir bedbîn ve kör olan bir gafili uyandırmaya ve hatta bütün mevcudiyetiyle kararmış kalbleri tenvire ve

[1] Allah'ım, kalblerimizi iman ve Kur'ân nuruyla nurlandır.

Bedbîn: Kötümser, karamsar.
Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd ve Tekaddes: Varlığı kendinden ve kesin olan Yüce Allah.
Havsala-yı mevcude: Mevcud bulunan zihin kapasitesi, anlayış.
Kur'ân-ı Azîm-i Hakîm: Hikmet kitabı yüce Kur'ân.
Mağrûren: Güvenerek, dayanarak.
Nâmesbuk: Daha önce hiç geçmemiş.
Risale-i pür-nur: Nurla dolu risale.
Teşrih: Açıklama, şerh etme, ortaya koyma.

irşada pek büyük delil bulunduğundan, muhterem üstadımızın tasavvurî kararı vecihle, her ferdin Kur'ân-ı Azîmü'l-Burhan'daki mu'cizâtı görmesi için, Kur'ân'ın baş tarafına derci hususu pek muvâfık görüldüğünü arzeylerim, Efendim Hazretleri!

Saatçi Lütfi

99

Âsım Bey'in fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Üstadımı bu fakire, lütuf ve kereminden ihsan buyuran Kadîr-i Mutlak, Ezel ve Ebed Sultanı Cenâb-ı Hayy-i Lâyemût Hazretleri'ne her dakikada yüz binlerce hamd ve şükretsem –ki ediyorum– yine yüz binde bir borcumu bile îfâ edemem. لَهُ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ[1] ، هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[2]

Pür-taksir olan bu fakir, bilâ-fasıla otuz dört sene olan hayat-ı askeriyemde, muktezâ-yı beşeriyet, az ve çok mâsiyet fırtına ve dalgalarına tutulmuş, vazife-i diniye-i uhreviye ve ubûdiyet ciheti pek çok noksan kalmış ve hâb-ı gaflet perdesine bürünmekle imrâr-ı hayat etmiş olduğumu şimdi anlıyorum. Ve kusurlu geçmiş zamanlarıma pişman ve nâdim olup evvelki güldüklerime şimdi ağlıyorum. Bu da siz üstadıma ve risalelerinize kavuşmakla hâsıl olmuştur ki –yüz binlerce şükür– Cenâb-ı Hak sizi bu fakire ihsan buyurdu.

Dört sene evvel Burdur'a geldiğimde, kardeşimiz Şeyh Mehmed Efendi'nin* delâlet ve tavassutuyla muhabereye başlamış(tım). Ve binnetice hikmet-resân ve nur-feşân ve müşkül-küşâ ve kâinatın muammâ-yı tılsımını açan

---

1 Her türlü hamd ve minnet sadece O'nadır!

2 "Bu da Rabb'imin lütuflarındandır." (Neml Sûresi, 27/40).

Cenâb-ı Hayy-i Lâyemût: Ölümsüz hayat sahibi, Hz. Allah.
Hâb-ı gaflet: Gaflet uykusu.
Hikmet-resân: Hikmet veren, eriştiren.
İmrâr-ı hayat: Hayatını sürdürmek, yaşamaya devam etmek.
Kadîr-i Mutlak: Mutlak, sınırsız kudret sahibi Hz. Allah.
Kur'ân-ı Azîmü'l-Burhan: Çok güçlü ve büyük delillere sahip olan Kur'ân-ı Kerim.
Muammâ-yı tılsım: Şifreli, sırlı bilmece.
Muktezâ-yı beşeriyet: İnsan olmanın gereği olarak, insanlık icabı.
Müşkül-küşâ: Zor meseleleri çözen.
Nâdim: Pişman.
Nur-feşân: Nur saçan
Pür-taksîr: Kusurlarla dolu, çok kusurlu.
Tasavvurî: Düşünülen, tasavvur edilen.
Tavassut: Aracılık, vasıtalık.
Vazife-i diniye-i uhreviye: Ahirete yönelik dinî yükümlülük.

anahtarları bu fakirin eline veren yine o risalelerdir. İşte o paha takdir edilemeyen o anahtarlar, öyle mücevherat ve pırlanta elmaslar ki; ne diyeyim, iktidarsızlığımdan lisanım ve kalemim kalbimin tercümanı olamıyor, âciz kalıyor.

Şeriat, hakikat ve mârifet hazine ve definelerini küşad edecek ve eden, ancak ve ancak bu Nur risale-i şerifeleridir. Bu Nur risalelerinin her birisi birbirinden nurlu, hele İ'câz-ı Kur'ân nurun alâ nur!

Nasıl tavsif edeyim! Bir gülistan-ı ferah-fezâda gayet nâdide ve hoş bu ezhâr-ı latîfe gûnâ-gûn bulunup da hangisini koparmaya, koklamaya, tercih etmeye mütehayyir kalıp da neticede hepsinden bir deste, bir demet yapmaya karar verdiği gibi; bu risale-i şerifeler de yazanı, okuyanı, dinleyeni nur bahçesine, nur deryasına garkedip de mütefekkir, mütehayyir edip hepsinden bir çiçek demeti yapmaz da ne yapar! İnsanı, fakat o insanı tahayyür ve tefekkür sahrâsında mest-i lâya'kıl bırakmaz da ne yapar! Bütün dünyevî beşeriyet ve hayvaniyet hâssalarından tecerrüd etmesine, Hâlık'ına ubûdiyet-i mütemâdiyede bulunmasına, mezmum bilcümle ahlâkları def ve tardetmesine, ilâ âhir... gibi hissiyatıyla mütehassis edip de nefs-i emmâreyi öldürmez de ne yapar!

Diyebilirim ki bu Nur risale-i şerifeleri bir gülistan-ı cinândır. Bu gülistandan istifade edemeyen bed-mâyelere, nasibedâr olamayanlara sadhezâr teessüf! İşte o gibilere ilham-ı rabbânî erişsin de Yirmi Üçüncü Söz risale-i şerifesinin âhirindeki iki levhanın birincisi ki; hicâb-ı gafletten nihânı, ikinci levhadaki zeval-i gafletle ayâna tebdil edebilsinler.

Cümle müminîn-i muvahhidînin tarîk-i hidâyette hatve-endâz olmaları için, Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd Hazretleri'ne kavlen dua ve tazarrû etmekliğim

---

Bed-mâye: Mayası bozuk, karaktersiz.
Ezhâr-ı latîfe: Hoş, güzel çiçekler.
Gûnâ-gûn: Türlü türlü, çeşit çeşit.
Gülistan-ı cinân: Cennetin gül bahçeleri.
Gülistan-ı ferah-fezâ: Ferahlık veren gül bahçesi.
Hâssa: Özellik, hususiyet.
Hatve-endâz olmak: Adım atmak, yürümek.
Hicâb-ı gaflet: Gaflet perdesi.
İ'câz-ı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cizeliğinden bahseden 25. Söz.
Küşad etmek: Açmak.
Mest-i lâya'kıl: Düşünemeyecek derecede kendinden geçmiş.
Mezmum: Ayıplanan, yerilen, kötü.
Müminîn-i muvahhidîn: Cenâb-ı Hakk'ın birliğine inanan müminler.
Mütehassis etmek: Hislendirmek, etkilemek, duygulandırmak.
Mütehayyir: Hayret içinde, şaşkın.
Nefs-i emmâre: Daima kötüye sevk eden, sürekli günah arzusunda olan nefis.
Nihân: Gizlilik, görünmeme, sır.
Sadhezâr: Yüzbin.
Tahayyür: Şaşırma, hayret içinde kalma.
Tardetmek: Kovmak.
Tecerrüd etmek: Sıyrılmak, uzaklaşmak.
Ubûdiyet-i mütemâdiye: Sürekli kulluk.
Zeval-i gaflet: Gafletin sona ermesi, bitmesi.

ve fiilen de henüz dörtte birini yazamadığım bu Nur risale-i şerifelerinin fakirde mevcut olanlarını, itimat ettiğim, muhabbet ve aşkı olduğunu hissettiğim ihvana, ezcümle (......) gibi zevât-ı muhtereme, Cuma günleri fakirhânede toplanıldığı vakit, bizzat okuyor ve ellerine birer Nur parçalarından verip akşama kadar ve bazı geceleri okunmakta devam ediliyor. Hepimiz Cenâb-ı Kadir-i Kayyûm'a ubûdiyet ve niyazımızı îfâ ediyoruz ve zât-ı üstadânelerine karşı da bu borcumuz olan dua-yı üstadânelerini yâd ve tezkâr ediyoruz.

"Cenâb-ı Zülcelâl-i ve'l-kemâl Hazretleri, muhterem zât-ı üstadânelerini dünyalar durdukça Nur Risaleleri'ni rehberlikte, delâlette ve nur dellâllığında ilâ-âhiri'd-deverân kâim buyursun." duasını her namazın âhirinde hemşirenizle beraber vird-i zebân etmişiz, Efendim Hazretleri!

Âsım

~ 100 ~

Ahmed Galib'in Sözler hakkında bir fıkrasıdır.

Âdem-i ilm-i hakikattir sözün,
Tercüman-ı kenz-i vahdettir sözün.

Hazreti Hak'tan atâ-yı mahzdır,
Neş'e-i Şît-i hüviyettir sözün.

Ders-i hikmetten bütün ulvî beyan,
Misl-i İdris, pür-hikmettir sözün.

Mevc-i tûfân-ı dalâletten siper,
Keştî-i Nuh-u selâmettir sözün.

Sarsar-ı ilhaddan inkaz eden,
Şûle-i Hûd-u hidâyettir sözün.

Âdem-i ilm-i hakikat: Hz. Âdem'e (a.s.) verilen hakikî ilim.
Atâ-yı mahz: Tamamen, bütünüyle lütuf ve ihsan.
İlâ-âhiri'd-deverân: Devirler boyunca, kıyamete kadar.
İnkaz etmek: Kurtarmak.
Keştî-i Nuh-u selâmet: Hz. Nuh'un (a.s.) selâmete eriştiren gemisi.
Mevc-i tûfân-ı dalâlet: Dalâlet, inkar fırtınasının dalgası.
Misl-i İdris: Hz. İdris'e (a.s.) benzer.
Neş'e-i Şît-i hüviyet: Hz. Adem'in (a.s.) oğlu Hâbil öldürüldükten belirli bir zaman sonra "Allah vergisi" anlamına gelen Hz. Şît'in (a.s.) verilmesiyle duyulan neş'e, sürur.
Sarsar-ı ilhad: İnançsızlık, dinsizlik rüzgârı, fırtınası.
Şûle-i Hûd-u hidâyet: Hz. Hûd'un (a.s.) hidâyet parıltısı.
Tercüman-ı kenz-i vahdet: Vahdaniyet hazinesinin tercümanı.
Tezkâr etmek: Hatırlamak, anmak.
Vird-i zebân: Dilden düşmeyen, devamlı tekrarlanan dua, zikir.

Tezkiyet-bahş-ı kulûb-u müminîn,
Sâlihdâr-ı emanettir sözün.

Vahdetin esrarını ilân eden,
Ol Halîl-veş asl-ı millettir sözün.

Bahş-ı zemzem eyler ehl-i hayrâta,
İsmail-i feyz-i hürmettir sözün.

Mahz-ı tahkiktir, hayâlâttan âlâ,
Sırr-ı İshak-ı hakikattir sözün.

Zümre-i tâğutu hep berbâd eder,
Lût gibi rükn-ü salâbettir sözün.

Hep kelâmullah-ı nâtık şerhidir,
Kenz-i i'câz-ı risalettir sözün.

Din-i Hakk'ın neşr u tâmimi için,
Fazl-ı İsrâil-i kudrettir sözün.

Hak cemâliyle kemâlin gösteren,
Hüsn-ü Yusuf'tan işarettir sözün.

Yokluk içre, varlığa kâim olan,
Sabr-ı Eyyûb-u metânettir sözün.

Mülhid firavunları gark eyleyen,
Tûr-u Musa-yı şeriattır sözün.

Asl-ı millet: Tevhid dininin aslından, kaynağından.

Bahş-ı zemzem eylemek: Zemzem suyu bahşetmek, vermek.

Ehl-i hayrât: Hayır sahipleri.

Fazl-ı İsrâil-i kudret: Hz. Yakub'a (a.s.) lütfedilen yüksek kudret.

Gark eylemek: Batırmak, boğmak.

Halîl-veş: Allah'ın dostu Hz. İbrahim (a.s) gibi.

Hüsn-ü Yusuf: Hz. Yusuf'un (a.s.) güzelliği.

İçre: İçinde.

İsmail-i feyz-i hürmet: Hz. İsmail'e (a.s.) duyulan hürmet kaynağı.

Kâim olmak: Ayakta durmak, var olmak.

Kelâmullah-ı nâtık: Konuşan ilâhî kelâm.

Kenz-i i'câz-ı risalet: Peygamberlik mu'cizesinin hazinesi.

Mahz-ı tahkik: Delillere dayanılarak ulaşılan bütünüyle gerçek, tamamen hakikat.

Mülhid: Dinsiz, inançsız, ateist.

Neşr u tâmim: Yayılma ve her yere ulaşma.

Rükn-ü salâbet: Sağlam, metin bir esas.

Sabr-ı Eyyûb-u metânet: Hz. Eyyûb'un (a.s.) metânetli sabrı.

Sâlihdâr-ı emanet: Hz. Sâlih (a.s.) gibi emanete riayet eden.

Sırr-ı İshak-ı hakikat: Hz. İshak'a (a.s.) lütfedilen hakikat sırları.

Şerh: İzah.

Tezkiyet-bahş-ı kulûb-u müminîn: Müminlerin kalplerini arındırıp temizleyen.

Tûr-u Musa-yı şeriat: Hz. Musa'nın (a.s.) yüce şeriatı.

Zümre-i tâğut: Kafirler gürûhu.

Serteser mizan-ı hikmetle rasîn,
Çün Şuayb-ı emn ü adalettir sözün.

Ehl-i idlâli eden zîr u zeber,
Sanki Harun-u fesâhattir sözün.

Asker-i Câlût-u küfrü mahveder,
Savt-ı Davud-u hilâfettir sözün.

Mârifet-i takva ve hikmet mülküne,
Bir Süleyman-ı emârettir sözün.

Hâsılı dertlilere dermân eder,
Dest-i Lokman-ı hazâkattir sözün.

Ba's-ü ba'de'l-mevte kâim hüccetin,
Çün Üzeyr mazhariyettir sözün.

Söz değil, özdür bütün tibyânınız,
Vech-i Hakk'a hep işarettir sözün.

Lübb-ü lüb mârifettir mâ-hasal,
Yüz yüze Hakk'a itaattir sözün.

Ehl-i şevke âb-ı hayat bahşeden,
Hıdr-ı bahreyn-i velâyettir sözün.

Bâr-ı sıkletten ukûlü kurtaran,
Nur-u İlyas-ı riyâzettir sözün.

Kulluğun efdalini izhâr eden,
Zülkifl-i ibadettir sözün.

Âb-ı hayat: Hayat veren su.
Asker-i Câlût-u küfr: Câlût'un küfür ordusu.
Ba's-ü ba'de'l-mevt: Öldükten sonra dirilme.
Bâr-ı sıklet: Ağır yük.
Çün: Çünkü.
Dest-i Lokman-ı hazâkat: Hz. Lokman (a.s.)'ın maharetli eli.
Efdal: En faziletli, daha faziletli.
Ehl-i idlâl: Yoldan çıkaranlar, dalâlete sürükleyenler.
Harun-u fesâhat: Hz. Harun'un (a.s.) sahip olduğu güzel, açık ifade sanatı.
Hıdr-ı bahreyn-i velâyet: Velâyetin iki denizini cem eden Hz. Hızır (a.s.).
Lübb-ü lüb: Özün özü.
Mâ-hasal: Hâsıl olan, oluşan, netice.
Mizan-ı hikmet: Hikmet terazisi.
Nur-u İlyas-ı riyâzet: Hz. İlyas'ın (a.s.) riyâzet nuru.
Rasîn: Sağlam, dayanıklı.
Savt-ı Davud-u hilâfet: Hz. Davud (a.s.)'ın hilâfet sesi.
Serteser (sertâser): Baştan başa.
Süleyman-ı emâret: Hz. Süleyman (a.s.)'ın saltanatı, hâkimiyeti.
Şuayb-ı emn ü adalet: Hz. Şuayb'ın (a.s.) sahip olduğu adalet ve emniyet.
Tibyân: Anlatma, beyan etme.
Ukûl: Akıllar.
Vech-i Hak: Hak rızası.
Zîr u zeber etmek: Darmadağın, yerle bir etmek.

Sed çeker kâfir olan ye'cüclere,
Çünkü Zülkarneyn-i kudrettir sözün.

Sırr-ı tesbihatı telkin eyleyen,
Misl-i Yunus gavvâs-ı hakikattir sözün.

Rahmet-i Rahmân'ı hep tezkâr eder,
Hamd-i Zekeriyya-yı rahmettir sözün.

Tâb ile şerh-i kitab-ı Hak eder,
İlm-i Yahya-yı verâsettir sözün.

Mürdeyi ihyâ, körü bînâ eder,
Nefha-yı İsa-yı fıtrattır sözün.

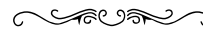
Müjde-i peyman-ı kulûb-u ehl-i hak,
Mâhî-i târik-i fetrettir sözün.

Ahmed'in mirâcını eyler beyan,
Şerh-i ahkâm-ı nübüvvettir sözün.

Hak Teâlâ daima pür-nur ede,
Çünkü irfan-ı saadettir sözün.

Şân-ı Üstad'da ne dersen Galibâ,
Ez ki, bir iman-ı hayrettir sözün.

*Ahmed Galib**

Bînâ: Gören.

Ez ki: Hâsılı, ezcümle.

Gavvâs-ı hakikat: Doğruları bulup çıkaran, hakikat dalgıcı.

Hamd-i Zekeriyya-yı rahmet: Hz. Zekeriyya'nın (a.s.) ilâhî rahmet karşısındaki hamdi, şükrü.

İhyâ etmek: Hayat vermek, yaşatmak, canlandırmak.

İlm-i Yahya-yı verâset: Hz. Yahya'nın (a.s.) varis olduğu ilim.

İman-ı hayret: Yükseldikçe seviyesini daha da yükseltmek isteyen, arttıkça daha da arttırmak isteyen bir iman mertebesi.

Mâhî-i târik-i fetret: Fetret dönemini ortadan kaldıran, silen.

Misl-i Yunus: Hz. Yunus'a (a.s.) benzer.

Müjde-i peyman-ı kulûb-u ehl-i hak: Ehl-i hakkın kalplerine müjde sözü.

Mürde: Ölü.

Nefha-yı İsa-yı fıtrat: Hz. İsa'ya (a.s.) üflenen yaratılış nefhası.

Pür-nur: Nurla dolu.

Şerh-i ahkâm-ı nübüvvet: Peygamberlikle alakalı hükümleri açıklayan.

Şerh-i kitab-ı Hak etmek: Kur'ân-ı Kerim'i şerh etmek, açıklamak.

Tâb: Işık, parıltı.

Tezkâr etmek: Hatırlamak, anmak.

Ye'cüc: Kur'ân-ı Kerim'de yeryüzünde anarşi ve bozgunculuk çıkardığı/çıkaracağı bildirilen topluluk. (Bkz: Kehf Sûresi, 18/94-97; Enbiya Sûresi, 21/96. âyetler.)

~ 101 ~

Ahmed Galib'in Sözler hakkındaki Arabî fıkrasıdır.

مُقِيمُ السُّنَّةِ بِالْاِجْتِهَادِ   قِوَامُ الدِّينِ فِي يَوْمِ الْفَسَادِ
سَلَلْتَ السَّيْفَ عَلَى الَّذِينَ ضَلُّوا   عَنِ الْحَقِّ وَهُمْ أَهْلُ الْعِنَادِ
بَيَانُكَ كَانَ صَمْصَامًا شَدِيدًا   عَلٰى أَهْلِ الضَّلَالَةِ وَالْاِرْتِدَادِ
وَنَادَيْتَ الْجَوَانِبَ هَلْ أَجَابُوا   إِلٰى نَهْجِ الْحَقِيقَةِ وَالسَّدَادِ
أَجَابَ أَهْلُ قَلْبٍ طَائِعِينَ   وَتَهْتَزُّ الْقُلُوبُ بِالْوَدَادِ
لَأَنْتَ دَعَوْتَهُمْ سِرًّا وَجَهْرًا   لَقَدْ جَاؤُوكَ مِنْ أَقصَى الْبِلَادِ
فَمَا اسْتَغْنَوْا عَنِ الْاٰيَاتِ طُرًّا   لِأَنَّهُمْ أَتَوْكَ بِاعْتِمَادٍ
رَأَوْا فِي نُطْقِكُمْ نُورًا جَلِيًّا   فَيَوْمًا بَعْدَ يَوْمٍ مُسْتَزَادٍ
فَتَحْتَ عَلَيْهِمْ أَبْوَابًا كَثِيرَةً   مِنْ أَقْسَامِ الْعُلُومِ بِالرَّشَادِ
جَزَاكَ اللّٰهُ مِنْ خَيْرٍ كَثِيرٍ   وَأَعْطَاكَ الصَّفَا فِي كُلِّ وَادٍ
وَيَحْفَظُ قَلْبَكُمْ مِنْ كُلِّ هَمٍّ   وَاٰثَارَكَ مِنْ طَوْرِ الْكَسَادِ
يُرَوِّجُ نُطْقَكُمْ فِي سُوقِ حِكْمَةٍ   بِأَنْوَارٍ إِلٰى يَوْمِ التَّنَادِ
أَلَا لَا تَرْتَعِبْ عَنْ دَعْوَةِ النَّاسِ   فَبَشِّرْ قَلْبَهُمْ وَاللّٰهُ هَادِي[1]

---

[1] **Ahmed Galib'in Sözler hakkındaki Arabî fıkrasının tercümesidir:**

Mânevî mücâhedeyle, sünneti ihya edip ikame eden,
Şu asrın fesad gününde dini kuvvetlendirip Hak'la yücelten.

Dalâlette olanların üzerine mânevî kılıcı çektin,
Ki onlar şaşmış, Hak yolundan sapmış ehl-i inada karşı tektin.

Sözlerin, sanki nifaka karşı şimşekler çakan şedit kılıçtı,
Dininden dönenlere, dalâlette kalanlara keskin bıçaktı.

Her tarafa nida ettin, «Hakk'a gelin! Cevap verin! Nura gelin!
Hakikat yoluna girip, sıdk ve ihlâs ile her an sağlam durun!» ⇨

~ 102 ~

Sözler hakkında Murad Efendi'nin fıkrasıdır.

Aziz Dost!

Derya-yı maâriften, semâ-yı irfana ilâhî bir havayla coşup fışkıran ve semâ-yı irfandan zemin-i maârife ilâhî bir havayla inen bârân-ı mârifeti ve feyezân-ı hikmeti zeminle âsuman arasında seyre dalmıştım. Bu sırada coşan deryanın ka'rından, sahil-i beyana paha takdir edilemeyen cevâhir geliyordu. Bunlardan bir miktar olsun almaya iktidarım gelmiyor ve gelemiyordu. Yalnız görüp alabildiğim bir şey varsa bedîin cilvesiyle bedîiyâtın neş'esiyle hayrettir.

Murad

Hakta nurla giden ehl-i kalb, sana itaatle cevap verdiler,
Muhabbetle dolan kalbler, aşk ve heyecanla coşup titrediler.

Evet sen onları gerek gizli, gerek açık Hakk'a davet ettin,
En uzak beldelerden sana şevkle gelip, o nurlara bend ettin.

Hak yolunda gördüler seni, istemediler delillerle isbat,
Çünkü inanmışlar doğruluğuna, sana etmişlerdi itimat.

Sözlerinizde gördüler, kalpler aydınlatan zâhir parlak bir nur,
Gün be gün artıyordu kalplerde nur, yüzlere aksetmişti sürur.

Açmıştın Hakk'a giden çok kapıları, avâmdan havasa kadar,
Esmâ ve sıfâttan akseden, muhtelif ilimler tâ arşa kadar.

Mücâhedenize mükâfaten, Allah size versin hayr-ı kesîr,
Ağlayan gönlünüze, her yerde insin sürur ve safâ-yı kebîr.

Korusun kalbinizi Allah, her türlü sıkıntı gam ve kederden,
Korusun Mevlâ eserlerinizi, her türlü ziya ve hederden.

Hakîm ismine mazhar Sözler, bulsun hikmet çarşısında itibar,
Asrın karanlığını tard ile nurlandırsın kıyamete kadar.

Ey Üstad çekinme, Kur'ân'a çağır, insanları Hakk'a et dâvet,
Mükâfatı müjdele, kalbleri sevindir, Allah'tandır hidâyet.

Ahmed Galib

Âsuman: Gökyüzü, semâ.
Bârân-ı mârifet: Marifet yağmuru.
Bedî: Emsalsiz, benzersiz, harika.
Bedîiyât: Emsalsiz güzellikler, harikalar.
Derya-yı maârif: Marifet, bilgi deryası.
Feyezân-ı hikmet: Hikmetin coşup taşan feyizleri.
Ka'r: Derinlik, dip.
Semâ-yı irfan: Marifet seması.
Zemin-i maârif: Marifet, bilgi zemini.

~ 103 ~

Sabri'nin fıkrasıdır.

On dördüncü asrın elli ikinci sâline yetişip, ahkâm-ı kat'iyesiyle mümine beraat ve mücrime idâm-ı ebedî kararının infaz ve icrası gününe kadar bâki kalacak olan kavânîn-i ezeliye-i sübhâniyeyi, bilkülliye hedm ve imha etmek âmâl-i bâtıla ve efkâr-ı münafıkânesine kapılan ehl-i dalâlet, ilk hatvelerini atmak istedikleri sırada, keşf-i kable'l-vuku olarak, işbu çelik kale tâbir ettiğimiz Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın müfessir ve mümessili olan Nur deryası, zâhiren otuz üç adet, mânen otuz üç milyon elmas, inci ve mücevherât-ı mütenevvia ve müteaddideyi vücûda getirdikten sonra, asıl kalenin bu teşkilât-ı nurâniye ve mühimme dairesinde tanzim ve tarsîni iktiza ettiği hengâmda, ednâ bir amele olarak, yüz bin defa haddimin fevkinde olan şu kudsî vazifeye, bu abd-i âciz de tayin ve kabul edilmekliğimdeki tevfikât-ı sübhâniyeye karşı, secdegâh-ı rabbâniyede mütâlaa ve –riyâ olmasın– şu fâni vücûdumu âramsız ifnâ etsem, o mukaddes vazife dairesinde bir dakika müşerrefiyetime mukabil ubûdiyet etmiş olamayacağımdan,

إِلٰهِي أَنْتَ ذُو فَضْلٍ وَمَنٍّ وَإِنِّي ذُو خَطَايَا فَاعْفُ عَنِّي[1]

kaside-i şerifesiyle, arz-ı ubûdiyet etmekle iktifâ ettim.

Hulûsi-i Sânî
Sabri

~ 104 ~

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım!

Bu hâl karşısında kendimi düşünüyorum. Ve bir de peşinde koştuğum bu kudsî hizmete bakıyorum. Cenâb-ı Hakk'ın lütf u ihsanlarına

---

1 İlâhî, sen ikram ve ihsan sahibisin; ben ise hatalarla doluyum. Ne olur, beni affet!

Âmâl-i bâtıla: Aslı, esası olmayan boş emeller.
Âram: Durma, dinlenme.
Bilküllüye: Bütünüyle, tamamen.
Ednâ: En düşük, en aşağı.
Efkâr-ı münafıkâne: İki yüzlü, münafıkça fikirler.
Hatve: Adım.
Hedm etmek: Yıkmak.
İfnâ etmek: Bitirmek, yok etmek.
Kavânîn-i ezeliye-i sübhâniye: Cenâb-ı Hakk'ın ezelî kanunları.
Keşf-i kable'l-vuku: Bir şeyi olmadan önce keşfetme.
Mücevherât-ı mütenevvia ve müteaddide: Çeşit çeşit, çok sayıda mücevherler.
Sâl: Yıl, sene.
Secdegâh-ı rabbâniye: Secde yeri.
Tarsîn: Sağlamlaştırma, kuvvetlendirme.
Teşkilât-ı nurâniye ve mühimme: Önemli, nurlu yapı.
Tevfikât-ı sübhâniye: İlâhî yardımlar.

hamdeder ve şükrederken, bir kardeşimizin dediği gibi ben de kendime diyorum ki:

"Evet Hüsrev, iyi olan sen değilsin. Takip ettiğin yol iyidir, güzeldir, parlaktır. Ondan daha güzel ve ondan daha parlak ve onlardan daha nurlu, hiçbir şey olamaz." diyorum.

Sevgili Üstadım! Size medyunuz, risalelere medyunuz. Bizi size ve risalelere ulaştıran Cenâb-ı Hakk'a medyun ve müteşekkiriz ve hâmidiz.

Sevgili Üstadım! Mektubunuzda yorgunluğumdan bahis buyuruyorsunuz. Evet, bazen yoruluyorum. Fakat yorgunluktan istirahati arzu eden nefsimi, ruhum vazifeye davet ediyor ve belki bugünkü sa'yim, keffâretü'z-zünûb olur. Çünkü Cenâb-ı Hakk'ın rahmeti vâsidir[1], diyorum. İşte bu düşünce ile şevk ve sevince doğru ilerlerken, yazılarımın kıymettar üstadımı memnun etmesi, bu hâlimi kat kat tezyid ediyor.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[2]

Ahmed Hüsrev

105

Küçük Zühdü'nün fıkrasıdır.

Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Yedinci Kısmı'nı akşam fakirhânede Bekir Ağa ile beraber bazı hususî arkadaşlarımızla okuduk. Ve son risalenin dinsizleri iskâta kâfi geleceğine hepimiz kanaat ve iman getirdik.

Küçük Zühdü

106

Sabri'nin fıkrasıdır.

Vakit vakit mukaddesât-ı diniyeye, ehl-i dalâletin icra etmekte oldukları hücumlarla, ruhumda açılan cerîhaların teellümâtıyla müteellim olduğum bir anda, muhterem Bekir Ağa, Hızır gibi yetişerek Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Yedinci Kısmı'nı sunup derdime derman oldu.

---

1 Bkz.: A'râf Sûresi, 7/156.

2 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

Cerîha: Yara.
İskât: Susturma, ses kesme.
Keffâretü'z-zünûb: Günahların affına vesile olan yükümlülükler.
Mukaddesât-ı diniye: Dinî, kutsal değerler.

Evet eczahâne-i Kur'ân'ın müstahzarâtından ve ancak binden bir nisbetindeki hikmetinden olan işbu dürr-ü meknûn, es'ile ve ecvibe, işaret ve sarâhatiyle tedavi ile, mağmum kalbimi tesrir ve müteessir vicdanımı tenvir ve mükedder ruhumu mahzuz edince dedim:

"Aman yâ Rabbi! Sen, resûlün ve habibin Muhammed Mustafa'nın *(aleyhissalâtü vesselâm)* hakikî ümmetine öyle bir tükenmez hazâin-i hikmet bahşetmişsin ki; o hazine-i kudsiye, 1351 sene ahkâm-ı ezelîsi ve ferman-ı ebedîsiyle öyle bir hayat-ı bâkiye ihsan etmiş ki, hakikî verese-i enbiya olan ulema-yı benâm[1], en kısa bir âyetten nice hakâik-i nâmütenâhiye istinbat ve istihraç ederek ümmet-i Muhammed'in kulûb-u mecrûhalarını Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın âb-ı hayatıyla ihyâ buyuruyorsunuz.

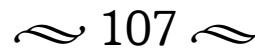
Ey Mâlikü'l-Mülk! Ey Hâlık-ı Zülcelâl! Ey Hâkim-i Bîmisal! Senin Zât-ı Azamet-i Kibriyâ'na iltica ederek niyaz ediyorum, şöyle ki: Ahkâm-ı Kur'âniyeyi îlâ ve tarîk-i Ahmediyeyi ibkâ ve hakikî verese-i enbiyanın âmâl ve makâsıdını teshil ve teysir buyurarak, bu bîçâre kullarını Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın daire-i nurâniyesinde mesudâne îlâ-yı kelimetullah etmeyi göstermeden hayat-ı bâkiye âlemine göçürme Allah'ım!" diyerek zâhirî ve bâtınî gözlerimi levâih-i Kur'âniye ile perdeledim, Üstadım, Efendim!

Pür-kusur talebeniz
Sabri

---

1 Bkz.: Tirmizî, *İlim* 19; Ebû Davud, *İlim* 1; İbn-i Mâce, *Mukaddime* 17; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 5/196.

Ahkâm-ı ezelî: Öncesi olmayan, zamanları aşkın hükümler.
Ahkâm-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın hükümleri, emirleri.
Dürr-ü meknûn: Saklı, henüz ortaya çıkmamış çok değerli inci.
Ecvibe: Cevaplar.
Es'ile: Sorular.
Ferman-ı ebedî: Ebedî, sonsuz ferman, buyruk.
Hakâik-i nâmütenâhiye: Sonsuz, tükenmez hakikatler.
Hâkim-i Bîmisal: Her şeye hükmeden, hükmün yegâne sahibi, eşi ve benzeri olmayan Hz. Allah.
Hâlık-ı Zülcelâl: Ulu, Yüce Yaratıcı.
Hazâin-i hikmet: Hikmet hazineleri.
İbkâ: Bâkî, dâimî kılmak.
Îlâ: Yüceltme, yükseltme.
Îlâ-yı kelimetullah etmek: Allah'ın dinini yüceltmek.
İstihraç etmek: Bazı emarelerden, işaretlerden o şeyin bütününe dair bilgi veya neticeyi çıkarmak.
İstinbat etmek: Hüküm çıkarmak, bir hükme varmak.
Kulûb-u mecrûha: Yaralı kalpler.
Levâih-i Kur'âniye: Kur'ân'ın levhaları.
Mağmum: Gamlı, kederli, tasalı.
Mahzuz etmek: Sevindirmek, haz duyurmak, memnun etmek.
Mâlikü'l-Mülk: Mülkün sahibi, dilediği şekilde hükmeden mutlak hâkim.
Müstahzarât: Hazırlanmış, hazır bulunan ilaçlar.
Tarîk-i Ahmediye: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) yolu, sünneti.
Teshil / teysir etmek: Kolaylaştırmak.
Tesrir etmek: Sevindirmek.
Ulema-yı benâm: Meşhur, seçkin âlimler.
Verese-i enbiya: Peygamberlerin varisleri olan alimler.
Zât-ı Azamet-i Kibriyâ: Eşsiz ululuk ve yücelik sahibi Hz. Allah.

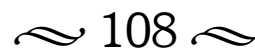
 107

Sözler'i, müştâkların ellerine yetiştiren kardeşim Bekir Ağa'nın fıkrasıdır.

Elimizdeki hakâik-i Kur'âniyeyi câmî Nur risaleleri, her an ve zaman bizi tarîk-i hakikatin nurlarına istiğrak ederek, şu zaman-ı hâzıranın ehl-i imanın kalbine verdiği ıztırabı izale etmektedir.

Hakk'a şükürler olsun ki ehl-i imanın üzerine musallat olan ve gayr-i kabil-i tahammül olan hâlât karşısında, iman ve irşadın nurânî dairesi dâhilinde, hak ve hakikate lâyık bir vazifede istihdam ediliyoruz. Şu zamanda yegâne medar-ı tesellimiz olan şey, ancak Erhamü'r-râhimîn'in, tavassutunuzla bize kavuşturduğu hakikatlerdir. Lisanım, şükranlarıma tercüman olamıyor. Ne söyleyeceğimi bilmiyorum. Ancak söyleyebildiğim şey, beklediğim ümit, benim ve ehl-i imanın, bilhassa risalelerle alâkadar kardeşlerimin iki cihanda mesrur olmalarını ve bilhassa başta üstadımızın kudsî ve pek azîm hizmetinden, Hâlık-ı kâinat Hazretleri'nin razı olmasını temenniden ibaret kalıyor. Bugünkü ahvâl-i müessifeden müteessir olmamak mümkün değil. Allah iyi yapar, inşallah. Ben cahilim, bu kadar yazabildim. O Sözler'in kıymetini tariften âcizim. Ne kadar yazsam, o eserlerin kıymetinden binde bir nebzesini gösteremez.

Talebeniz
Emrullah oğlu Bekir

 108

Tarîkat hakkında olan Telvihat-ı Tis'a münasebetiyle yazılmış.

بِاسْمِهِ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Sevgili ve Kıymettar Üstadım, Efendim!

Hâfız Ali Efendi kardeşimle irsal buyurulan Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Dokuzuncu Kısmı'nı pek büyük bir sevinçle aldım ve okudum. Kısmen kardeşlerimle, kısmen de yalnız başıma beş-altı defa okuduğum hâlde, bu risalenin

---

Ahvâl-i müessife: Üzüntü veren, üzücü durumlar.
Erhamü'r-râhimîn: Merhametlilerin en merhametlisi Cenâb-ı Hak.
Gayr-i kabil-i tahammül: Dayanılması mümkün olmayan, tahammülü imkansız.
İrsal: Gönderme.
Tavassut: Aracılık, vasıtalık.
Telvihat-ı Tis'a: "Dokuz açıklama" manasında, 29. Mektub'un 9. kısmı.

ruhuma ilka eylediği nurânî feyizleri karşısında, okudukça okumak ihtiyacım artıyordu. Ve senelerden beri müştâkı bulunduğum tarîkatın böyle ulvî, nezih, âlî hakikatlerini öğreten bu kıymettar risaleyi elimden bırakamıyorum. Her okudukça başka bir zevki veren ve kendi arkadaşları olan diğer risaleler gibi her bakışta başka bir güzellik ve letâfet gösteren bu risaleyi ve içindeki ulvî ve âlî hakikatleri bize okuyan levhaların münderecâtını belki dört-beş seneden beri arıyor, bulamıyordum.

Sevgili Üstadım! Allah sizden ebediyen razı olsun. Nasıl ki bahr-i muhît içerisinde yaşadıkları hâlde, susuz kalmalarından dolayı değil, belki kendilerinden zîkıymet şeylerin husûlü için Nisan yağmuruna şiddetli bir alâkayla ihtiyaç gösteren balıklar gibi benim de bu risaleye ihtiyacım şiddetli idi. Cenâb-ı Hak ve Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri'ne bînihâye şükür olsun ki hayatımın bu karanlık sayfasını da arzularımın pek fevkinde olarak nurlandırdı.

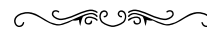
Evet, bu risalenin fakir talebenizde hâsıl ettiği tesir ve intibalarını kalemle ifadeden her vakit için âcizim. Küçük küçük cümleleri ve anahtarlarıyla pek büyük define ve hazineleri açan ve azîm girdapları kapatan ve tarîkatın nezih, âlî ve çok yüksek feyizli, sürûrlu, zevkli, doyulmaz ve bırakılmaz bir yol olduğunu ders veren bu kıymettar risaleyi çok ehemmiyetli buluyorum. Ve bilhassa tarîkata mensup olup da haricin ithamından kaçınan veyahut öğrenmek ve anlamak istedikleri hâlde muvaffak olamayan ve alâkadar olmak isteyen kardeşlerimi, bu risaleye mâlikiyetlerinden dolayı tebrik etmekte, kendimi çok haklı görüyorum.

Kıymettar Üstadım! Risalenin geri kalan kısmının da bir an evvel ikmaliyle istifade ve istifazamız için irsal buyurulmasını, dest ve dâmenlerinizi öperek niyaz etmekteyim. Ve ikmal ve irsaline de arkadaşlarımla birlikte sabırsızlıkla intizarımızı arzediyorum, Efendim Hazretleri!

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي [1]

Hakir talebeniz

Ahmed Hüsrev

---

1 Bâki olan yalnız Allah'tır.

Bahr-i muhît: Okyanus.
Bînihâye: Sonsuz.
Dâmen: Elbise ucu, kenarı, eteği.
Dest: El.
Feyyâz-ı Mutlak: Bereket ve bolluğun yegâne sahibi Hz. Allah.
İlka etmek: Koymak, bırakmak.
İstifaza: Feyz alma, feyizlenme.
Münderecât: İçine yerleştirilenler, içindekiler.

İkinci Sabri ve İkinci Hüsrev ve Birinci Ali'nin fıkrasıdır.

Ey Yüce Üstad!

Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn'e çok şükürler ki; size o muazzam Kitâb-ı Mübîn'in hazine-i hakâikinin miftahını rahmetiyle ihsan buyurmuş. O hakâik-i azîme ki; bütün dünya halkının eşedd-i ihtiyaç ve atş ile sabırsızlıkla mütereddid, mütehayyir, "Acaba bir âb-ı hayat bulacak mıyız?" diye bir hâlette iken, o mahfuz ve mestur zemzeme-i azîmenin musluklarını açarak, her meşrep ehlinin müracaatlarında içirilmemek kabil olmayan bir tarzda cüz'î-küllî, hatta pek âmî olanlar bile bir damlayla hararetini kestirecek derecede vazife-i âliyenizde münteşir; tekellüfsüz, tasannûsuz, çok cihetlerle kanâat-ı kâmileyle şahit olabildiğimiz bu vazifeyle muvazzaf ve ancak ilm-i bînihâyeden lemeân eden, Arş-ı Hüdâ'ya nazar ile âleme rahmete vesile olduğunuz hengâmda ne diyebilmek mümkün ve ne cesaret!

Hem bütün mümkinâtla alâkadar, o muhît ve ehass-ı havassın bile tam fâik derecesinde massedebilmesi bence baîd diyebileceğim serâser nur olan eserlere, fakir gibi her hususta nısf değil, hiçin hiçi olanların bu hususta mütâlaa değil; elime kalem alıp o mübârek fikr-i âlînin içine müşevveş fikrimi karıştırmaktan korkuyorum ve cesaret edemiyorum. Gaye-i maksat olan, yalnız Üstadım, her hususta muvaffakiyete kısa nazarımla bakıyorum.

Âb-ı hayat: Hayat veren su.
Âmî: Sıradan biri, fazla bilgili olmayan kimse.
Arş-ı Hüdâ: İlâhî taht. "Cenâb-ı Hakk'ın irade, kudret ve azametinin ilk tecellî ufku" şeklinde kinâyeli olarak ifade edilen mahiyeti bizce meçhul yüce bir âlem.
Atş: Susuzluk, hararet.
Baîd: Uzak.
Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn: Merhametlilerin en merhametlisi Cenâb-ı Hak.
Ehass-ı havas: Toplumda en önde olanlar, ileri gelenler, seçkinler.
Fâik: Üstün, yüksek, ileri.
Hakâik-i azîme: Çok büyük hakikatler.
Hazine-i hakâik: Hakikatler hazinesi.
İlm-i bînihâye: Sonsuz, engin ilim.
Kitâb-ı Mübîn: Allah katından geldiği açık olup, gerçekleri açıklayan kitap, Kur'ân-ı Kerim.
Lemeân etmek: Parlamak, parıldamak.
Massetmek: Emmek, içine çekmek.
Mestur: Örtülü, gizli.
Miftah: Anahtar.
Mümkinât: Varlıkları kendinden olmayan bütün varlıklar, kâinat.
Müşevveş: Karışık, düzensiz.
Nısf: Yarı, yarım.
Serâser: Baştan başa, tamamen.
Tasannû: Sun'îlik, yapmacıklık.
Zemzeme-i azîme: Çok büyük su kaynağı.

Muvaffakiyetler neticesi, bizim için bir eyyâm-ı mübâreke uzaktan uzağa görünüyor. İnşallah o yevm-i mev'ûdu duanız himmetiyle göreceğiz. Ve biz görmezsek, fütuhat-ı azîmeye nâil olan eserleriniz, pek bâlâ bir mevkide kahramanâne müşâhede edecekleri şüphesizdir. Cenâb-ı Hak sizden ebedî râzı olsun. Dua-yı âciziyeden başka bir mütâlaa dermeyan edemeyeceğimden o hususu fikri âlî, kalbi sâfî kardeşlerime havale edip el ve eteklerinize yüzlerim sürerek, kırık dökük sözlerimden affınızı dilerim.

Üstadım! Bu Üçüncü Nükte-i Kenziye'yi mütâlaa ettim. Sûre-i Alak-ı Mübârek'in hurufâtının ima ettiği sırlar karşısında hayretimden gayr-i ihtiyârî, “Allah, Allah!” lafza-yı Celâl'i ağzımdan çıkmakla öz ve gözlerim hazin hazin yaşarıyordu ve şöyle düşünüyordum:

Evet, nasıl ki kâinatın her zerresi, Hâlık-ı kâinat'a şehâdet ve gülümseyerek haber veriyorlar; öyle de kâinatın haritası olan Kur'ân-ı Hakîm'in vücûdunu teşkil eden harfleri de hâdisât-ı kevniyenin mâzi, hâl ve müstakbeline lisan-ı hâlleriyle şehâdet edecekleri bedihîdir, diyorum. Bu düşüncemin izahını nihayetteki ihtarında buldum, elhamdülillâh dedim.

Hele mübârek Sûre-i Rahmân, şu zamanın efkâr-ı bâtıla ve firavunmeşrep kafalara yıldırım-misal sâika ile pek sarih bir surette her işi Rahmânü'r-Rahîm'in diye isbat.. ve otuz bir defa bir cümle tekrarla[1] çör-çöpten ibaret olan tabîiyyûn ve maddiyyûn tahassungâhlarını, o kudsî harflerinin remziyle zîr u zeber ediyor. Zaten Üstadım, çok yerlerde beyan buyurduğunuz gibi bu kâinat kitabını açan Kadîr-i Zülcelâl ve Hakîm-i Zülkemâl, o kitabı kapayıncaya kadar o kitabın sayfa, satır, harf ve noktalarını hakkıyla izah edecek ve hikmetini gösterecek bir müfessir, bir muarrifi ve o muarrifin verese-i hakikîsini rahmeti muktezasıyla eksik etmeyecek.

---

1 Bkz.: “Şu halde (ey insanlar ve cinler), Rabbinizin hangi nimetini inkâr edebilirsiniz?” (Rahman Sûresi, 55/13, 16, 18...).

Bâlâ: Yüksek, yüce.
Dermeyan etmek: Ortaya koymak, ifade etmek.
Efkâr-ı bâtıla: Aslı, esası olmayan bâtıl düşünceler, cereyanlar.
Eyyâm-ı mübâreke: Mübarek günler.
Fütuhat-ı azîme: Büyük fetihler, zaferler.
Hâdisât-ı kevniye: Kâinattaki olaylar.
Hakîm-i Zülkemâl: Mükemmellik ile beraber hikmetin de yegâne sahibi Hz. Allah
Kadîr-i Zülcelâl: Sınırsız kudret sahibi Yüce Allah.
Maddiyyûn: Maddeciler, materyalistler.
Muarrif: Tarif eden, bildiren, rehber.
Müfessir: Açıklayan, izah eden.
Nükte-i Kenziye: 29. Mektup, Rumuzât-ı Semâniye, 3. Nükte.
Rahmânü'r-Rahîm: Zâtında mutlak rahmet sahibi olup, başkalarına da merhamet ve ihsan eden Hz. Allah.
Sâika: Yıldırım.
Tabîiyyûn: Yaratmayı tabiata vererek Allah'ı inkâr eden kimseler.
Tahassungâh: Sığınak.
Verese-i hakikî: Gerçek varisler.
Yevm-i mev'ûd: Vaad edilen gün.
Zîr u zeber etmek: Darmadağın, yerle bir etmek.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1]

Evet Üstadım! Şahidim ki çok yorgunsunuz ve yoruluyorsunuz. Fakat o vazifenin kudsiyeti yorgunluğa değil, her şeye tercih edileceğini buyuruyorsunuz. Madem şu zamanda iki mühim cereyan-ı azîmenin birisinin kumandasını Cenâb-ı Hak size tahmil etmiş oluyor ki; bütün dünya Kur'ân'ın beyan ve esrarından mânen sizi dinliyor, inşallah her vakit dinleyecek. Bu mânevî muharebe zamanında netice-i muharebe, yalnız insanların izmihlâline değil; belki bütün mevcudâtın netice-i tahribini taşıyan ve istîmal eden muharriplerledir.

Öyleyse siz yalnız bize değil, ilâ yevmi'l-kıyâm bâki kalacak müslüman yavrularının yaralanmaması için zırh; ve bir endahtta dünyayı sarsan, gürûh-u hazeleyi boğucu dumanlar içinde bırakan, Kur'ân-ı Hakîm'in son sistem malzeme-i mübârekelerini icada vesilesiniz. Var ol ey sevgili Üstadım! Hemen Rabbim yorgunluğunuza bedel bin ehl-i gazâ sevabı ihsan buyursun, âmin!

Affınıza mağrûren şunu diyeceğim ki: *Madem mânevî cihad zamanıdır, muvazzaf askeriz ve askerlikten lezzet aldığımızı söylüyoruz, düşman hem dessas, hem sûrî kuvvetlicedir; "Kılıç hasma göre çekilir." düsturuyla, sizin telâşsız ve âramsız sa'yiniz göz önünde iken, cephemize hile tuzağı addedilen hubb-u câh ve sermaye-i dünya gibi çok cazibedar şeylerle bizi aldattıklarını bilmeliyiz. Ve cepheyi bırakıp, âfil şeylere aldanıp, çok mübârek ve mukaddes şeylerin ayak altında kalmasına sebebiyet vermemek için, ancak ve ancak Cenâb-ı Kibriyâ'nın azamet ve kudretinden ve şümûllü rahmetinden ve Şâh-ı Levlâk'ın himmet-i âmmesinden ve zât-ı üstadânelerinin makbul ed'iyelerinden gece ve gündüz hisse-mend olmamızı niyaz ediyorum ve böyle imanım var ve her dakika âramsız bekliyorum.*

Hâfız Ali (rahmetullâhi aleyh)

---

[1] Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

Âfil: Kaybolup giden, geçici.
Ârâm: Durma, dinlenme.
Cenâb-ı Kibriyâ: Eşsiz büyüklük, ululuk sahibi Cenâb-ı Hak.
Dessas: Hilekâr, düzenbaz.
Ed'iye: Dualar.
Ehl-i gazâ: Gaziler.
Endaht: Atma, ateş etme.
Gürûh-u hazele: Alçak, kalleş kimseler.
Himmet-i âmme: Herkesi kuşatan, umumi yardım, destek.
Hisse-mend: Hisseli, nasipli.
Hubb-u câh: Makam arzusu, düşkünlüğü.
İlâ yevmi'l-kıyâm: Kıyamet gününe kadar.
İzmihlâl: Yok olma, mahvolma.
Mağrûren: Güvenerek, dayanarak.
Muharrip: Tahrip eden, yıkan.
Sûrî: Dış görünüş olarak.
Şâh-ı Levlâk: Her şeyin O'nun yüzü suyu hürmetine yaratıldığı Zât.
Tahmil etmek: Yüklemek, taşıtmak.

110

Hulûsi Bey'in bir fıkrasıdır.

Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Yedinci Kısmı;

1– Şeâir-i İslâmiyenin tağyirine aslâ razı olmayan ve tahammül edemeyerek kulaklarını tıkayanların kanaatlerindeki isabete kat'î bir hüccet..

2– Te'vilkârâne "Zâhirî muvâfakat gösteriyorum." iddiasında bulunanları birinci zümreye ilhak ettirecek müessir bir kuvvet..

3– Ulemâu's-sû ahzâbına şedit bir tokat..

4– Muhtelif nâm ve vesilelerle, dinsizlik gayesiyle bid'alar çıkaranlara, kâhir bir darbe-i kudret ve tavk-ı lânet..

5– Beşinci ve Altıncı İşaretler, ıslah-ı âlemin bizzat Hazreti Mehdî'nin zuhuruna vâbeste olduğuna kanaat eden zümreden, bu zât-ı âlîşanın dahi bu emirde muktedir olmasında şüphe duyanların, bu vehimlerini bertaraf edecek, itimatlarını temin edecek, gayet kuvvetli güneş gibi bir hakikat..

6– Yedinci İşaret, bu asrın en mâkul mücâhedesinin nasıl yapılmak iktiza ettiğine delâlet eden.. mahz-ı hikmet gibi hâssaları câmîdir.

Âciz kardeşinizin kısa vasfı da elbette aczine şehâdet eder. Yoksa bu hakâiki lâyıkıyla vasfeylemek, bu bîçârenin haddi değildir.

Dünyevî meşgalem, hususî işlerimiz ve pederime yardım gibi mecburî ahvâl ve duygular, evvel ve âhir arzettiğim gibi hizmet-i Kur'âniyedeki vazifeme çok mâni oluyor. Ne yapayım, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى كُلِّ حَالٍ[1] diyorum. Duanıza çok muhtacım ve muhtacız. Biz her vakit sevgili üstadımıza duada bulunuyoruz.

Hulûsi

---

[1] "Her halükârda hamdolsun Allah'a!" Bkz.: Tirmizî, *Deavât* 128; Ebû Davud, *Edeb* 97, 98; İbn-i Mâce, *Edeb* 55, *Duâ* 2; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 2/117.

Ahvâl: Hâller, durumlar.
Ahzâb: Bölükler, gruplar.
Câmî: İçine alan, kuşatan.
Hâssa: Özellik, hususiyet.
Kâhir: Kahreden, mahveden, yok eden.
Mahz-ı hikmet: Hikmetin ta kendisi.
Muvâfakat: Uygun görme, benimseme.
Şeâir-i İslâmiye: İslâm'ı temsil eden semboller. İslâm'a has özellikler.
Tağyir: Değiştirme.
Tavk-ı lânet: Lânet tasması, halkası.
Te'vilkârâne: Bir meseleyi yorumlayıp asıl maksadından saptırarak, te'vil ederek.
Ulemâu's-sû: Gerçekleri, menfaatleri için bile bile gizleyen, insanlara kötü örnek olan ilim adamları.
Vâbeste: Bağlı.

~ 111 ~

Sabri'nin fıkrasıdır.

Üstad-ı Ekrem'im, Efendim Hazretleri!

Ekalli, kırk seneden beri hakikat âleminde nurlar saçan nurânî, kudsî, feyizli Sözler'in kâffesi, bütün safahâtında tarîkat ve seyr-i sülûke ait pencereleri küşad ile müştâklara temâşâ ve berk-i hâtif misal تَعَالَوْا أَيُّهَا الْإِخْوَانُ[1] nidâyı belîğiyle dâvet etmekte iken, dürbînî bir nazara mâlik olanlar pek âşikâre görüp ve dinleyip iltica etmekte iseler de bu abd-i pür-kusur, onlarla omuz omuza yürüyen, tarîkatın ne demek olduğunu, matla-ı şems-i füyuzât ve menba-ı fevz-i necat olan Yirmi Dokuzuncu Mektub'un dokuz levha-yı saadeti câmî Dokuzuncu Nüktesi'ni okuduktan sonra alâ kadri'l-istitâa öğrendim. Nihayetsiz füyuzât ve hadsiz ezvâk-ı mütenevviayı hâvî olduğunu, bir kat daha tasdik ettim. Elhamdülillâh, şu nüktede nura muhtaç kalbime lâyuad nurlar bahşedildi.

Kalbimin hissedip, lisanımın ifadeye muktedir olamadığı derya-yı hakikate dalarak, şu eser-i giran-bahanın şâyân-ı menn ü şükrân olduğunu arz ve mâbâdinin tevâlî ve temâdîsini cân ü yürekten talep ve temenni etmekte iken, işte tetimmesi olan üç telvih de ihsan buyuruldu.

Bu hâtime kısmı, vartalardan kurtulmak çâresini gösteren irşad ve ikazlarıyla, cidden bir levha-yı saadet ve bâis-i hayat-ı mücedded olmuştur. Acaba her an, en az binbir nevi semere-i saadetle tegaddi etmekten kaçan ve o cadde-i kübrâya aslâ lâyık olmayan iftira ve isnadat perdelerini görüp, şu

---

[1] Gelin ey kardeşler!

Abd-i pür-kusur: Kusurlarla dolu, çok kusurlu kul.
Alâ kadri'l-istitâa: Elden geldiği, güç yettiği kadar.
Bâis-i hayat-ı mücedded: Yenilenmiş, taze bir hayatın sebebi.
Berk-i hâtif: Göz kamaştıran parlak ışık, bir anda etrafı ışığa boğan şimşek.
Dürbînî: Uzağı görebilen, dürbün gibi.
Ekal: En az.
Eser-i giran-baha: Çok değerli, pek kıymetli eser.
Ezvâk-ı mütenevvia: Çeşit çeşit mânevî zevkler.
Füyuzât: İlâhî feyizler, ihsanlar, lütuflar.
İsnadat: İsnatlar, iftiralar.
Kâffe: Hepsi, tamamı.
Küşad: Açma.
Lâyuad: Sayılamayacak kadar çok.
Mâbâd: Sonrası, arkası.
Matla-ı şems-i füyuzât: Feyiz ve bereket güneşinin doğduğu yer.
Menba-ı fevz-i necat: Kurtuluş ve zafer kaynağı.
Nidâ-yı belîğ: Edebî, belâgatli çağrı, ses.
Safahât: Safhalar, devreler.
Seyr-i sülûk: Belli bir usûl dairesinde kalp ve ruhun hayat çizgisinde gönül ayağıyla Allah'a yürümek.
Şâyân-ı menn ü şükrân: Minnet ve teşekküre layık.
Tegaddî etmek: Beslenmek, gıdalanmak.
Tetimme: Tamamlayıcı ek.
Tevâlî / temâdî: Sürme, uzayıp gitme, devam etme.

meş'ale-i adîmü'l-misali söndürmek, zulümât ve dalâlât vadilerine yol açmak isteyen bakar-körlere ne demeli?

Nazîrsiz şûleleriyle asr-ı hâzırı ihyâ ve tenvir ve istikbalin krokisini bihakkın tanzim ve tahkim eden Nurlar, ile'l-ebed payidar olsun. Dilerim Bâri-i Teâlâ Hazretleri'nden ki şu âsâr-ı pür-nûrun, bütün ümmet-i Muhammed'e *(aleyhissalâtü vesselâm)* tâmîmine muvaffakiyet ve müyesseriyet ihsan buyursun, âmin!

Sabri

~ 112 ~

Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım, Efendim!

"Kenzü'l-Arş Duasının Feyzinden Gelen Bir Nükte-i Kur'âniye"de, yanlışlığın tarafımızdan nasıl karşılandığını suâl eden ve hatasının esbabını bize izah eden sevimli mektubunuzu aldım. Bu kısmı, Sûre-i Kevser'in latîf ve yüksek tevâfukâtını gösteren Altıncı Remiz'le ve bir de büyük bir fâtihten, daha büyük olan tarîkata ait kısımla beraber okudum.

Bu hafta sevincim ve şevkim pek ziyade idi. Bir taraftan, senelerden beri tab' edilmesi ve âlem-i İslâm'a neşredilmesi için istinsah edilen o kıymettar mahzen-i hakâik, emin vâdilere gönderiliyordu. Diğer taraftan, şu baharın cazibedar güzelliğinden, pek çok yüksek bir nurâniyetle karşımıza çıkan Yirmi Dokuzuncu Mektub'un her bir kısmının verdiği zevk-i mânevî içerisinde yaşıyorduk.

"Kenzü'l-Arş Duasının Feyzinden Gelen İkinci Bir Nükte-i Kur'âniye"yi, mektubunuz gelmeden evvel arkadaşlarla birlikte tekrar okuduk. Tedkik gayesi hiçbirimizde olmadığı için, on dakika içerisinde, yazılan bu kısmın nurânî şûleleri arasında kaldık. Okurken, ağzımızdan arada sırada çıkan sadâ-yı hayret ve taaccüpten başka bir şey işitilmiyor ve yüzümüzden akan beşâşet, duyduğumuz mânevî zevki tarife kâfi geliyordu.

Âsâr-ı pür-nûr: Nurla dolu eserler.
Bâri-i Teâlâ: Her şeyi yoktan yaratan Cenâb-ı Hak.
Beşâşet: Güleryüzlülük, sevinç.
Dalâlât: Dalâletler.
İhyâ: Hayat verme, diriltme.
Mahzen-i hakâik: Hakikatler hazinesi.
Meş'ale-i adîmü'l-misal: Benzeri olmayan meşale.
Muvaffakiyet: Başarı.
Müyesseriyet: Kolaylık, kısmet olma, nasip olma.
Sadâ-yı hayret ve taaccüp: Hayret ve şaşkınlık sesi.
Şûle: Işık, parıltı.
Tâmîm: Umumileşme, genelleşme.
Zulümât: Karanlıklar.

Sevgili Üstadım! Her bir risale aramızda pek büyük bir sevinçle karşılandığı ve hayretle okunduğu ve lâyık olduğu şekilde hürmet gördüğü için, her nasılsa vâki olan hatam hakkındaki mektubunuzu aldığım vakit, kıymettar Üstadım, bu hâli bize ihtar etmeseydiniz, biz hiçbir vakit böyle şeyle meşgul olmayacaktık ve "Yanlış var." diyenlere karşı da hak dâvâ edeceğimizde hiç tereddüt etmeyecektik. Sûre-i Kevser'in ve Sekizinci Remzin tevâfukât-ı hurufiyeleri üzerinde birer birer tedkikâtta bulunmuş ve hiçbirinde noksan bulamamıştık. Esasen bu tedkikâtımız, noksan aramak gayesiyle değil, belki tevsî-i mâlûmat ve bir de mânevî gıdamızı almak için vuku buluyordu. Bu akşam fakirhânede Re'fet, Lütfi, Rüşdü Efendi kardeşlerimle oturmuş bu hususta tekrar konuşmuştuk. Hepimiz diyorduk: Üstadımız bize söylemekte hiçbir şeyden çekinmediğini biliyoruz. İşte bu hâl bize kâfidir. Şimdiye kadar da böyle bir şey vuku bulmuş değildir. Bu hususta en büyük şahit; bu risaleler, ilmi kendilerine isnad eden zâtların ellerinde gezdiği hâlde, onları da tasdike mecbur etmiştir.

İşte sevgili Üstadım! Bu hâdisât dimağımızı daha ziyade takviye etmiş bulunuyor ve bizi size daha ziyade raptediyor. Her hususta bizi himâye ve vikâye etmekte olduğunuza, kâfi ve daha kat'î bir burhan yerine geçmiş bulunuyor.

Sevgili Üstadım! Bu hafta hatt-ı destinizle, pek çok zahmet çekerek, bin müşkülât içerisinde yazdığınız bütün Kur'ân'daki tevâfukâtı gösterir bir nükteyi daha aldım. Bundan başka bir nükte gibi umumî olup, yalnız tarzları ayrı olmak üzere iki tevâfukât listesi daha yazılacağı iş'ar buyuruluyor. Onları da sabırsızlıkla bekliyoruz. Ve yorgunluğunuzu hatırladıkça, yüreklerimiz sızlıyor. Cenâb-ı Hak, sizlere lâyık bir tarzda hayr-ı kesir ihsan eylesin, âmin!

Hüsrev

~ 113 ~

Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım, Muhterem Efendim!

Kur'ân-ı Kerîm'in âyât ve kelimât ve hurufâtında görünen ihtilâf bertaraf edilmek üzere, yeniden hakikî ve esaslı bir surette âyât ve kelimât ve hurufâtın

---

Hatt-ı dest: El yazısı.
Hayr-ı kesir: Çok, büyük, hayır.
İş'ar: Hissettirme, duyurma.
Tevâfukât-ı hurufiye: Harflerde görülen tevâfuklar, uygunluklar.
Tevsî-i mâlûmat: Bilgilerin genişletilmesi, arttırılması.
Vikâye etmek: Korumak.

tesbit edileceği hakkındaki iş'ar-ı fâzılâneleri, cidden şâyân-ı tebşirdir. Bu ve bu gibi ahvâl, bizi üstadımızın ulvî ve umumî olan vazifesinde her vakit için Cenâb-ı Hak'tan muvaffakiyet talebinde bulunmaklığa sevk ediyor.

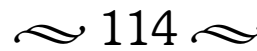
Bilhassa kardeşimiz Hacı Nuh Bey'e* yazılan mektup sureti ve buna mümâsil diğer mektubat, bizim hayatımızı değiştirmiş ve müstakbeldeki hayatımıza nurlar serptiği gibi bugünkü insanlığın giriftar olduğu riyâkârlık, tabasbus ve temelluk ve emsâli gibi pek çok ahlâk-ı rezileden kurtarmış ve her birerlerinin yerlerine de ahlâk-ı hasene fidanları gars ederek, birer şecere-i âliye ve nâfizenin vücûda gelmesine sebebiyet vermiştir. Hatta o kadar diyebilirim ki; bugünkü beşeriyetin duygularından bambaşka bir hayata sevk etmiş ve her ân, "Halıkımız bizden ne suretle razı olacak ve bugün ne gibi bir sa'y ile sahife-i hayatımı kapatacağım? Acaba ümmeti bulunduğumuz o sevgili Peygamber-i Zîşân *(aleyhissalâtü vesselâm)* Efendimiz'in, dalâlet yolunu tutan veyahut dalâlete gidenlerin arkalarından giden ümmetlerini, ne suretle tarîk-i hidâyete getirmek için sa'y etsek hoşnudiyet-i Peygamberî'yi *(aleyhissalâtü vesselâm)* celbedebiliriz?" duyguları ve mefkûreleriyle yaşatmaktadır.

Kıymettar üstadlarına her hatvede ittibaı seven o talebelerinizin ruhlarında, Üstadlarının en güzel fıkrası olan "Kur'ân-ı Azîmüşşan'a feda olan bu baş, başkalara eğilmeyecek." sözü hayatımızda en güzel ve en büyük bir miftah ve bir düstur olmuştur.

İşte bu hayatta, bu zevkle yaşadığımız için, bu vâdideki korku denilen mevhum kuvvet, talebelerinizin hak uğrunda gösterdikleri cesaretten korkmaktadır. Rızâ-yı ilâhî uğrunda her gelecek hâle memnuniyetle göğüs germeyi, Üstadlarının hâlinden her gün ve her an ders alan talebelerinize ve kardeşlerime hayırlı muvaffakiyetler ve saadetler temenni ederken, sevgili Üstadım, size de lâyık olduğunuzdan daha güzel bir şekilde ve daha elyak bir tarzda eltâf-ı sübhâniyeye nâiliyetiniz için dua eder ve dâmenlerinizi kemâl-i hürmet ve tâzimle öperim, Efendim Hazretleri!

Hüsrev

Dâmen: Elbise ucu, kenarı, eteği.
Eltâf-ı sübhâniye: Cenâb-ı Hakk'ın mükemmel lütufları.
Elyak: Daha lâyık, en lâyık.
Gars etmek: Dikmek.
Hatve: Adım.
İş'ar-ı fâzılâne: Değerli, kıymetli bilgilendirme.
Kemâl-i hürmet ve tâzim: Son derece hürmet ve saygı.
Mevhum: Vehim ve zanna dayanan.
Mümâsil: Denk, şekil ve özellik itibarıyla aynı.
Peygamber-i Zîşân: Şanlı Peygamber.
Şâyân-ı tebşir: Müjde vermeye, müjdelemeye değer.
Şecere-i âliye ve nâfize: Yüksek ve köklü ağaç.
Tabasbus: Yaltaklanma, riyakârlıkla kendini beğendirmeye çalışma.
Temelluk: Dalkavukluk.

Nasûhizade Şeyh Mehmed Efendi'nin fıkrasıdır.

Bülbül-ü Bağistan-ı Kur'ân, Üstad-ı Ekrem'im, Efendim Hazretleri!

Mürşid-i ekmel, şeyhim Hacı Rahmi Sultan Hazretleri*, seferberliğin ikinci senesinde irtihâl-i dâr-ı bekâ buyurdular. Burdur'u teşrifinizden bir ay evvel, merhum Rahmi Sultan'la beraber bir câmi-i şerifte birkaç cemaatle bulunmakta iken, sükût-u hâl-i murakebeye varıldı. Bazı veliler ruhânî teşrif buyurdular. Nihayette, siz üstadım teşrif buyurdunuz. Bir cezbe-i Rahmân zuhur ile uyandım, kendime geldim. Bir ay sonra Burdur'u teşrifle, bazı yevm sohbet-i irfâniyenizde bulunup ruhlarımıza gıda bahşolundu.

Şu tulûâtımı arza ictisar ediyorum:

Halka-yı hakikatte devrandadır ol mübârek Üstad.
Kavuşturdular ruhunu, ervâh-ı enbiyaya ânın.
Mest-i müstağrak olup hayrettedir ol mübârek Üstad.
Mübârek Kur'ân'ın dellâlısın dediler âna.
Sözleri cândır, onu tutmayan ruhsuzdur hemân,
Bütün söylediği nur-u hikmettir ânın.
Mirâc-ı ruhânîde devrandadır ol mübârek Üstad.
Kalbim içre feyz-i Nur'un görmüşem hemân.
İçi umman-ı vahdette, dışı sahrâ-yı kesrette görünür Üstad.
Dünyada, uhrâda refik olalım âna.
Umarım Mevlâm ihsan eder biz âciz kullarına.
Nasûhizade Mehmed, söyledi hemân bu sırları.
Hazine-i Kur'ân'ın bir miftahıdır Hazreti Üstad.

Nasûhizade Şeyh Mehmed

Ânın / âna: Onun / ona.
Bülbül-ü Bağistan-ı Kur'ân: Kur'ân bahçesinin bülbülü.
Cezbe-i Rahmân zuhur: Rahmânî bir cezbenin zuhûru.
Devran: Bazı tarikatlarda dervişlerin halka teşkil ederek dönmek suretiyle yaptıkları zikir.
Ervâh-ı enbiya: Peygamberlerin ruhları.
Hemân: Hemen, derhal.
İctisar etmek: Cesâret etmek.
İçre: İçinde.
İrtihâl-i dâr-ı bekâ: Sonsuzluk diyarına göç etme, vefat.
Mest-i müstağrak olmak: Cenâb-ı Hak'tan gelen feyizlere dalarak kendinden geçmek.
Mirâc-ı ruhânî: Mânevî miraç.
Mürşid-i ekmel: En mükemmel rehber, her yönüyle insanları doğruya ulaştıran.
Refik olmak: Arkadaş, yoldaş olmak.
Sahrâ-yı kesret: Kesret (varlık) sahrası.
Sohbet-i irfâniye: İrfan, marifet sohbeti.
Sükût-u hâl-i murakebe: Allah'tan başka her şeyden alâkayı keserek kalben Cenâb-ı Hakk'a yönelme hâlindeki sessizlik.
Tulûât: Kalbe doğan ilhamlar.
Uhrâ: Diğer dünya, ahiret.
Umman-ı vahdet: Vahdet deryası.
Üstad-ı Ekrem: En yüce, en şerefli üstad.
Yevm: Gün.

~ 115 ~

Âsım Bey'in fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım, Efendim Hazretleri!

Bu arîzamı takdim ve tasdîe iki sebeb-i mücbir hâsıl oldu:

Birincisi: Sevgili üstadımın geçenki iltifatnâmelerinin bir fıkrasında buyuruluyor ki: "Bu fakir ile aziz kardeşim Hüsrev gibi yüksek, ciddî, hâlis kardeş ve talebelerimi, âhir-i ömrümüze kadar hizmet-i Kur'ân'da dâim eylesin."

Muazzez üstadımın, bu dua, bu niyaz ve himmetlerine bütün mevcudiyetimle "Âmin!" dedim ve daima da diyorum. Ve Cenâb-ı Lemyezel Hazretleri'ne de daima niyazım budur. Ve pek muhterem ve pek sevdiğim üstadımın dua ve himmeti sürûr, sevinç, gözyaşlarımı akıttırıyordu.

Bu fıkra ve cümleyi takip eden ikinci fıkra ki, aynen yazıyorum: "Ve ben öldüğümde sizi arkamda vâris bırakarak ferahla, kedersiz kabrime girmek rahmet-i ilâhiyeden ümit ederim."

Burası beni çok düşündürdü ve hiçbir dakika üstadımın bu arzu, bu talep ve rahmet-i ilâhiyeden bu ümidi, zihnimden ve fikrimden ve kuvve-i muhayyilemden hiç çıkmıyor. Binâenaleyh, bu fıkraya bütün zerrât-ı mevcudiyetimle "Âmin!" dedim ve Cenâb-ı Hakk'ın fazl ve keremini tazarru ve niyaz ettim.

Bununla beraber –yâ Hazret, riyâ değil, tasannû değil, içimden doğuyor– gönül şöyle istiyor ve arzu ediyor: Bu fakir, üstadımdan evvel kabre girsin ve siz, dâr-ı bekânın ilk kapısına gelinceye kadar dâr-ı dünyada bulununuz ki; bu fakir ve muhtaç olan talebenize arkasından göndereceğiniz dua ve hediyenizle mütena'im, şâd ve mesrur olsun. Ve sizin teşrifinizde –ki Erhamü'r-râhimîn olan Rabbü'l-âlemîn'den dua ve niyâzım budur– ruhum sizi istikbal etmek

---

Arîza: Küçükten büyüğe takdim edilen, bazı hususların dile getirildiği yazı, mektup.
Cenâb-ı Lemyezel: Hz. Sonsuz.
Erhamü'r-râhimîn: Merhametlilerin en merhametlisi Cenâb-ı Hak.
İltifatnâme: İçinde iltifatlar bulunan yazı, mektup.
Kuvve-i muhayyile: Hayal gücü.
Mütena'im: Nimete eren, bolluk ve huzur içinde olan.
Rabbü'l-âlemîn: Âlemlerin sahibi, hâkimi.
Sebeb-i mücbir: Zorlayan, zorlayıcı sebep.
Tasannû: Sun'îlik, yapmacıklık.
Tasdî: Baş ağrıtma, rahatsız etme.
Zerrât-ı mevcudiyet: Vücudun bütün zerreleri.

şerefiyle müşerref olabilmek gibi gönül arzu ve hayatı hâsıl oluyor.(Hâşiye) Ve çok düşündürüyor. Ve bu arzu ve niyazımdan daha büyüğü ve şedîdi şudur ki:

Üstadımın dâr-ı dünyada daha pek çok zamanlar kalması, dolayısıyla vazife-i kudsiyenizin devamı ve hakikat ve hidayet nurları olan Risale-i Nur ve Mektubâtü'n-Nur'ların teksiri ve intişarıyla, hâb-ı gaflette olanların, dalâlette kalanların, ehl-i bid'a ve mülhidlerin tarîk-i hak ve hidayete girmeleri için siz üstadımın çok zaman daha yaşamaklığınızı ve başımızdan eksik olmamanızı ve sizin gaybûbetinizle bizlerin yetim ve öksüz kalmamaklığımızı gönül arzu ediyor.

Daha çok söylemek isterim, fakat iktidar ve kifâyetsizliğimden kalemim, kalbimin tercümanı olamıyor. Her iş gibi bu arzumu da Cenâb-ı Kibriyâ'ya havale ederiz...

Âsım (rahmetullâhi aleyh)

116

Hâfız Ali'nin bir fıkrasıdır ki, küçük bir meselede "Gücendin mi?" diye istifsar münasebetiyle yazılmıştır.

Eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem!

Hayatımın her safhasından kıymetli ve o hayatı, pervâne-misal, bir emrinin infâzına ateşte yakmaya her an hazır olduğum kıymetli Üstadım!

Evet, değil böyle hakikat uğrunda, hatta bir kıymetli hediyeyi ihsan eden pâdişâh-ı zîşân için, o hediyeyi sarfetmekte tereddüt edilmez. Öyle de Üstadım, bize emanet olarak ve ne zaman alınacağı meçhul olan hayatın ve her zaman emrine âmâde ve hazır olduğum Cenâb-ı Mün'im'in, o emanet üzerine ne gibi emri vâki olsa, inşallah, bilâ-tereddüt emanetini iâdeye

---

Hâşiye: Hakikaten merhumun münâcâtı karîn-i icabet olmuş ki aynı yıl içinde Üstadına bedel, mahkemede, Üstadına zarar gelmemek için "Yâ Rabbi, canımı al! لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ" diyerek mahkemede vefat ederek irtihâl-i dâr-ı bekâ etmiştir *(rahmetullahi aleyhi rahmeten vâsiaten).*

Cenâb-ı Kibriyâ: Eşsiz büyüklük, ululuk sahibi Cenâb-ı Hak.
Cenâb-ı Mün'im: Nimet veren, nimetlerin asıl sahibi Hz. Allah.
Ehl-i bid'a: Dinde olmayan şeyleri dine sokarak onu aslından uzaklaştırmaya çalışan kimseler.
Gaybûbet: Görünmeme, kaybolma.
Hâb-ı gaflet: Gaflet uykusu.
İstifsar: Sorup anlama, bir şey hakkında açıklayıcı bilgi isteme.
Karîn-i icabet olmak: Kabul edilmek.
Mülhid: İnançsız, ateist.
Münâcât: Yalvarma, yakarma.
Pâdişâh-ı zîşân: Şanlı padişah.
Teksir: Çoğaltma.

hazırız. Madem siz, o Padişah-ı Bîzevâl'in kurbiyet-i ilâhiyesinde, ayn-ı emrini tebliğe memur bulunuyorsunuz; öyleyse hem mübârek sözünüz hak ve ayn-ı rahmettir.

Hem Efendim, bahçıvan-misal, fidanları büyütmek üzere, hayvanât-ı muzırranın taarruzundan bir an evvel kurtarmak için aşağı dallar kesilir ki, tâ yükselsin. O fidanların hiçbir cihetle hakları yoktur ki; "Bizi tımar eden ve hayatımıza sebep olan, bizi bazen rencide ediyor." diyemezler. Zira hâl-i asıllarıyla kalsaydılar, bir muzır hayvan koparacaktı ve topraktaki kökü de tefessüh edecekti, yok olacaktı.

Evet Üstadım, mübalâğasız, pür-kusurlukta mislim olmadığını nefsime bile bazen kabul ettirdiğim.. yalnız pür-zünûb talebenizi; dizlerime değil, belime değil, boğaz çukuruma değil, belki de boyumdan aşan ve belki dâhilimin de siyah çamurlara mezcolduğu ve tefessüh etmeye başladığı bir zamanda Hızır gibi yetişip ve misl-i Lokman, Kur'ân-ı Hakîm'in şifahenesinden lemeân eden muâlecelerle tedaviye başladınız. Hayat ismine lâyık bir hayat bahşına vesilesiniz. O hayatı ihsan edene ve vesile olan uğruna, o hayatı ifnâ etmemek(Hâşiye) kâr-ı akıl değildir.

Hem bir hasta, ameliyata muhtaç olduğunu bilmelidir. Ve hastasını gece gündüz tedavi altında bulunduran eczacıya karşı yüz binlerle teşekkür ve o eczacıya eczahâneyi teslim eden Hakîm-i Pür-kemâl, Kadîr-i Bîmisal Hazretleri'ne nihayetsiz hamd ve şükre borçluyuz. Ve bu borcumu îfâ edemediğimden pek mükedderim. Allahu Teâlâ sizden ebeden razı olsun.

Hâfız Ali (rahmetullâhi aleyh)

Hâşiye: Benim bedelime şehid olacağını hissetmiş. Kuvvet-i ihlâsın kerameti olarak haber veriyor. Haber verdiği gibi şehid oldu.

Said Nursî

Ayn-ı emir: Emredilenin aynısını, ta kendisini.
Ayn-ı rahmet: Rahmetin ta kendisi.
Hakîm-i Pür-kemâl: Sonsuz ve sınırsız mükemmellik sahibi, her şeyi yerli yerince yapan Hz. Allah.
Hayvanât-ı muzırra: Zararlı hayvanlar.
İfnâ etmek: Bitirmek, yok etmek.
Kadîr-i Bîmisal: Her şeye gücü yeten, eşi ve benzeri olmayan Hz. Allah.
Kurbiyet-i ilâhiye: Allah'a yakınlık.
Lemeân etmek: Parlamak, parıldamak.
Mezcolmak: Katışmak, bütünleşmek.
Misl-i Lokman: Hz. Lokman gibi.
Muâlece: İlaç, tedavi yöntemi.
Mükedder: Kederli, üzüntülü, tasalı.
Padişah-ı Bîzevâl: Yok olmaktan münezzeh Yüce Padişah.
Pür-kusur: Çok kusurlu.
Pür-zünûb: Çok günahkar.
Tefessüh etmek: Bozulmak, kokuşmak.

117

Hulûsi Bey'in bir fıkrasıdır.

Aziz Üstad, Müşfik Kardeş, Muhterem Mücahid!

Son iki hafta içinde, iki defada vürûd eden Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Altıncı Kısmı ile Kenzü'l-Arş Duasının Feyzinden Gelen Bir Nükte-i Kur'âniye ve Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Sekizinci Kısmı'nın Sekizinci Remzi ve Altıncı Remzi isimlerini taşıyan mu'ciz-nümâ eserleri aldım.

Birinci mektup, hasbe'l-beşeriye çok sıkıldığım bugünün hemen saatinde elime geçti. Evet, gözlerim böyle bir nura, aklım böyle bir derse, hasta vücudum böyle bir ilaca, muztarip ruhum böyle bir teselliye, nihayet zâlim nefsim böyle bir mânevî terbiyeye çok muhtaç olduğu bir zamanda bu eserin yetişmesi, hem hakikatte üç gün sonra postaya verilen ikinci eserden dokuz gün evvel gelmesi kat'iyetle gösteriyor ki: Bu iş kendi kendine veya tesadüfî olmuş değil. Belki gelmiş değil, gönderilmiş. Yetişmiş değil, yetiştirilmiş. Maksatsız değil, bu hizmete koşturulmuş. Hatta bir dest-i gaybî tarafından en lüzumlu bir anda, en muhtaç ve Kur'ân hâdimlerinin en zayıfı, en âcizi, en liyakatsizi, en zebûnu bulunan bu bîçâre kardeşinize mahz-ı eser-i rahmet ve inâyet olarak sunulmuştur. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي [1]

Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Altıncı Kısmı'nı pederim, Fethi Bey, Hoca Abdurrahman ve diğer bir zât hazır iken geçen Cuma okudum. Ben birkaç defa sırf kendi hesabıma mütâlaa ettim. Okuyacak ve okunması îcab edecek mahdut zevâtın da inşallah istifadesine çalışacağım. Bu nurlu eserler hem okşamak, hem korkutmak gibi iki zıt tesiri hâizdir. İnsanlara bu iki vâsıtadan birinin müessir olacağı da şüphesizdir. İşte bu hakikati göz önünde bulunduran şerâit-i imandaki esaslara müşabih bir tarzda, Kur'ân-ı Hakîm'in tilmizlerini ve hâdimlerini hakikaten ikaz ediyor ve aldanmamaları için altı esası kendilerine bihakkın ders veriyorsunuz:

1– Hubb-u câh yerine, Allah'a imanın bir manası olan rızâ-yı ilâhîyi..

2– Havf ve vehim yerine kadere imanı..

---

[1] Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

Dest-i gaybî: Görünmeyen el.
Hasbe'l-beşeriye: İnsanlık gereği olarak, insan olmanın icabı.
Havf: Korku.
Hubb-u câh: Makam arzusu, düşkünlüğü.
Mahz-ı eser-i rahmet ve inâyet: Tamamen merhamet ve yardım eseri.
Mu'ciz-nümâ: Mu'cizevî.
Müşabih: Benzer.
Şerâit-i iman: İmanın şartları.
Vürûd etmek: Gelmek, ulaşmak.
Zebûn: Zayıf, güçsüz, âciz.

3– Hırs ve tamah yerine إِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ[1] âyet-i celîlesi delâletiyle Kur'ân'a, kütüb-ü ilâhiyeye imanı..

4– Menfî milliyetçilik hissi yerine, bütün cin ve inse mürsel Nebiyy-i Efham *(sallallâhu teâlâ aleyhi ve sellem)* Efendimiz Hazretleri'nin mesleğini, إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ[2] ve وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا[3] gibi âyât-ı mübârekeyi derhatır ettirmek suretiyle peygamberlere imanı..

5– Enâniyet yerine acze, noksanımızı itiraf ve Kur'ân'ın tereşşuhâtının neşir ve muhafazası bâbında hissemize düşen hizmeti yapmak ve hizmetle mükellef olduğumuzu bilerek neticeyi hesaplamamak, yani bir nevi beşeriyetten çıkmak, kütüp ve suhuf-u enbiyayı inzâle vâsıta olan melâikeye benzemek suretiyle meleklere imanı..

6– Tembellik ve tenperverlik yerine vazifedarlık, kudsî ve her saati bir gün ibadet hükmüne geçecek kıymette olduğuna şüphe edilmemek lâzım gelen Kur'ânî hizmetine vakit bırakmayacak hâllere karşı, bu hizmetin ulviyetini düşünerek, elden çıkmazdan evvel gözü dört açmayı, yani ölmezden evvel hayatın kadrini bilmek gibi, kat'î bir lisanla âhirete imanı delâleten, remzen, işâreten, sarâhaten ders veriyorsunuz ve ikaz lütfunda bulunuyorsunuz.

Allahu Zülcelâl Hazretleri, sizden ebeden razı olsun ve ümmet-i merhume-i Muhammediyeyi *(aleyhissalâtü vesselâm)* dalâletten kurtarmak ve şehrah-ı Kur'ân'a delâlet eylemek hususundaki ihlâslı mücâhede ve hizmetinizde dâim ve muvaffak buyursun! Âmin, bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn ve bihürmeti Kur'âni'l-Mübîn.

---

[1] "Asıl bütün mahlûkların rızıklarını veren, kâmil kuvvet ve tam iktidar sahibi olan Allah Teâlâ'dır." (Zâriyât Sûresi, 51/58).

[2] "Müminler birbirleriyle ancak kardeştirler." (Hucurât Sûresi, 49/10).

[3] "Hepiniz toptan, Allah'ın ipine (dinine) sımsıkı sarılın, bölünüp ayrılmayın." (Âl-i İmran Sûresi, 3/103).

Bihürmeti Kur'âni'l-Mübîn: Gerçekleri apaçık gösteren Yüce Kur'ân'ın yüzü suyu hürmetine.

Bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn: Peygamberler Efendisi'nin yüzü suyu hürmetine.

Delâleten: Açık delillerle göstererek.

Derhatır ettirmek: Hatıra getirmek, hatırlatmak.

İnzâl: İndirme.

İşâreten: İşaretlerle göstererek.

Kütüb-ü ilâhiye: İlâhî kitaplar.

Kütüp ve suhuf-u enbiya: Allah tarafından vahiy yoluyla peygamberlere gönderilen kitaplar ve sayfalar.

Menfî milliyetçilik: Kendi ırkını diğer milletlerden üstün gören; zararlı, yıkıcı milliyetçilik düşüncesi.

Mürsel: Gönderilmiş, gönderilen.

Nebiyy-i Efham: Pek yüce, şerefli Peygamber, Hz. Muhammed (s.a.s.).

Remzen: Remizlerle göstererek.

Sarâhaten: Açıkça göstererek.

Şehrah-ı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in büyük ve geniş yolu.

Tenperverlik: Rahata düşkünlük.

Tereşşuhât: Sızıntılar, yansımalar.

Ümmet-i merhume-i Muhammediye: Cenâb-ı Hakk'ın merhametine mahzar olmuş Hz. Muhammed ümmeti.

"Kenzü'l-Arş Duasının Feyzinden Gelen Bir Nükte-i Kur'âniye" serlevhalı eserle, Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Sekizinci Kısmı'nın Sekizinci Remzi'ndeki füyûzât, tarif ve tavsif edilmeyecek âlî ve müstesna bir vaziyettedirler.

Birincide, bütün hurufât-ı Kur'âniyenin adet itibarıyla işaret ve izah buyurulan tevâfukları garîk-ı beht ve hayret etti.

Dört küçük sûredeki hurufâtın tevâfukât vechine kısmen işaret eden ikinci eser, hakkâ ki mu'ciz-nümâdır. Nebiyy-i Âhirzaman, medar-ı fahr-i cihan, sebeb-i hilkat-i ekvân ve nüzûl-ü Kur'ân, Peygamberimiz Muhammed Mustafa *(sallallâhu teâlâ aleyhi ve âlihî ve eshâbihî ve ezvâcih)* Efendimiz Hazretleri'nin eser-i hikmet ve rahmet olarak, şimdiye kadar mahfî kalmış mu'cizelerinden i'câz-ı Kur'ân'a taallûk eden ve gaybî tevâfuk nâmıyla sevgili üstadımız tarafından mevki-i intişara vaz' olunan bu emsalsiz eserlere karşı duyduğum mânevî zevk ve feyzin binden birini bile arzedemeyeceğim. Ve mazhar olduğumuz bu kadar azîm niam-ı ilâhiyeye ve kerem-i sübhâniyeye karşı şükürden âcizim.

اَللّٰهُمَّ حَصِّلْ مُرَادَنَا وَمَقْصُودَ أُسْتَاذِنَا سَعِيدِ النُّورْسِيِّ
بِحُرْمَةِ حَبِيبِكَ الْمَكِّيِّ الْمَدَنِيِّ الْهَاشِمِيِّ الْقُرَشِيِّ[1]

Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Yedinci Kısmı'ndan bir suret Abdülmecid Efendi kardeşimize göndermiştim. Cevabında ezcümle diyor ki: "Seydâ'nın bintü'l-fikri o güzel kıza, Hulûsi ile Abdülmecid'den mâadâ her kim bakarsa câiz değildir. Mahrem olanlar da bu hususta nâmahremdir. Bu gibi kızların dışarıya çıkmaları, hiçbir menfaati temin etmediğini ve bilakis büyük bir mazarratı intac edeceği ihtimali kavlini Seydâ'ya yazsan iyi olur. Eski

[1] Allah'ım! Mekkî, Medenî, Hâşimî ve Kureşî olan Habîbinin hürmetine bize muradımızı ve Üstadımız Said Nursî'ye de maksûdunu nasip eyle!

Bintü'l-fikr: Düşünce mahsulü. "Fikir kızı" manasına gelen mecazî bir ifade.
Füyûzât: Feyizler, nimetler, bereketler.
Garîk-ı beht ve hayret etmek: Şaşkınlık ve hayrete boğmak.
Hakkâ ki: "Doğrusu, gerçeği şu ki…"
Hurufât-ı Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim harfleri.
İ'câz-ı Kur'ân: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim üslubu.
İntac etmek: Netice vermek, ortaya çıkarmak.
Kerem-i sübhâniye: İlâhî, kusursuz ikram, ihsan.
Mâadâ: Dışında, … den başka.
Mazarrat: Zarar, ziyan.
Medar-ı fahr-i cihan: Kainâtın övünç sebebi, kaynağı.
Mevki-i intişar: Yayılma mevkii, alanı.
Niam-ı ilâhiye: İlâhî nimetler.
Nüzûl-ü Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in indirilmesi.
Sallallâhu teâlâ aleyhi ve âlihî ve eshâbihî ve ezvâcih: Cenâb-ı Hak O'na (s.a.s.) ve O'nun ailesine, ashâbına, zevcelerine rahmetiyle muamele eylesin!
Sebeb-i hilkat-i ekvân: Varlıkların yaratılış sebebi.
Seydâ: Efendi.
Taallûk etmek: İlgili, bağlı olmak.
Vaz': Koyma, yerleştirme.

Said'in hiddeti, yenisinde de vardır. Hâlbuki Yeni Said, insanoğullarıyla izâa-yı vakit etmemeli. Meslek ve meşrebi öyle iktiza ediyor. Her ne ise... Cenâb-ı Hak Hâfız-ı Hakikî'dir."

Bendeniz de kısaca şu meâlde cevap vermiştim:

"Bu mütâlaa bizler için doğrudur. Fakat dünyaya arkasını çeviren ve mânevî vazife-i memuresini îfâ ederken insanlarla –Nurlar'la alâkadar olanları vâsıtasıyla– meşgul olan Üstad Hazretleri için bu fikri muvâfık bulmuyorum. Çünkü o zâtı bu emr-i azîmde istihdam eden, elbette muhafaza buyurur. Bana öyle kat'î kanaat gelmiş ki, eğer bizler Nurlar'la alâkamızı kesersek, Üstad Hazretleri bize arkasını çevirir."

Aziz kardeşimizin endişesi, zâhire bakılırsa haklı ve çok samimîdir. Fakat zaten cemaati çok mahdut olan Nurlar'la alâkadar zevâtın bu hakâikten mahrum edilmelerini ve bu kudsî eserin tamamen hapsedilmelerini lâyık görmüyor ve esasa mugâyir buluyorum. Nâsırımız, hâmimiz, muînimiz, hâfızımız Allah'tır. Bütün desâisi bertaraf ederek, muhterem Üstad'ın vazife-i kudsiyesine sâfi niyet, samimî his ve ciddî şevk ile yardım etmekte olan kardeşlerime selâm ve muvaffakiyetlerine dua eder, dualarını rica ederim. Pederim, Fethi Bey, Hoca Abdurrahman Efendi, sâbık müftü Kemâleddin Efendi*, imam Hâfız Ömer Efendi ve diğer Sözler'le alâkadar olanlar selâm ve dua ediyor, hayır duanızı istiyorlar.

Devam-ı âfiyet ve muvaffakiyetinizi tekrar eltâf-ı ilâhiyeden tazarru ve niyaz eyler, mübârek ellerinizi kemâl-i hürmet ve tâzimle takbil eyler, kusurumun affını ve hayır duanızdan bu bîçâre sıddıkınızı çıkarmamanızı hâssaten arz ve istirham eylerim.

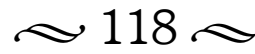
اَلْبَاقِي اَلْحُبُّ فِي اللّٰهِ[1]

Hulûsi

---

[1] "Bâki olan sadece Allah'tır. Muhabbet de sadece Allah içindir."

Desâis: Desiseler, hileler.
Eltâf-ı ilâhiye: İlâhî lütuflar.
Emr-i azîm: Büyük, önemli iş.
Hâfız: Koruyucu.
Hâfız-ı Hakikî: Her şeyin gerçek koruyucusu Cenâb-ı Hak.
İzâa-yı vakit etmek: Vakit kaybetmek, vakti boşa harcamak.
Mugâyir: Zıt, muhalif, aykırı.
Muîn: Yardımcı, gözetip kollayan.
Mütâlaa: Düşünce, görüş, fikir.
Nâsır: Yardımcı, destek veren.
Takbil etmek: Öpmek.

118

Said'in fıkrasıdır.

Hulûsi gibi mühim bir talebemin bana gönderdiği hediyesinin iadesine dair yazdığım bir mektubu, arkadaşlarımın tensiplerine binâen onların fıkraları içine dercedildi.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ[1] ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا[3]

Aziz, Sıddık, Vefâdar Âhiret Kardeşlerim Hacı Nuh Bey, Molla Hâmid!

Sizler benim için çok ehemmiyetlisiniz. "Sıddık-ı vefiy bu zamanda yoktur." diyenlere karşı sizleri gösteriyorum. Yirmi sene Van'da geçirdiğim hayat-ı ilmiye… benim için Van çok kıymettardır. Lillâhilhamd, sizler o kıymettarlığı gösterdiniz. Ve Van'a karşı şedit hissiyatıma tam mukabele ediyorsunuz. Size medar-ı ibret bir vâkıa söyleyeceğim, şöyle ki:

Geçen sene Barlalı, İstanbul ticaretinde bulunan Bekir Efendi'nin* şeriki Mehmed Efendi vâsıtasıyla bir mektup aldım. Mektup harika olarak bana göründü. Çünkü Hulûsi Bey, "Nuh Bey ile görüştüm." diye o mektupta bana yazıyor. Aynı mektupta, kardeşim Abdülmecid de, Molla Hâmid'in* selâm ve duasını bana yazıyor. Aynı mektupta Nurşin-i Süflâ'da Molla Abdülmecid'in yazısı ve imzası vardı. Fesübhânallah, dedim. En ziyade sevdiğim bu insanların ayrı ayrı memlekette bulunmakla beraber, bir mektupta bunların içtimaları tevâfuklu bir levha-yı temâşâdır.

Bu sene yine o Mehmed Efendi Eğirdir'e gelmiş. Yine Nuh Bey'in aynı telgrafını, o zât bana getirdi. Fesübhânallah, dedim. Nuh Bey'in lisan-ı hâli, güya Mehmed Efendi'ye "Dostum, ben seninle beraber Üstadım'la görüşeceğim." diyor, tahayyül ettim. Sonra yine o Mehmed Efendi'nin hizmetkârı Eğirdir'e gidip Mehmed Efendi'nin mektuplarını getirmiş. Yine Nuh Bey'in

---

1 O yüce Zât'ın adıyla.

2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

3 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Levha-yı temâşâ: Görülmeye değer tablo.
Lillâhilhamd: Allah'a şükürler olsun ki.
Medar-ı ibret: İbret sebebi, ibrete değer.
Nurşin-i Süflâ: Aşağı Nurşin.
Sıddık-ı vefiy: Vefalı dost.
Şerik: Ortak.
Tahayyül etmek: Hayal etmek, hayalen düşünmek.
Tensip: Münasip görme, uygun bulma.

hediyeye ait, bana olan mektubunu getirdi. Dedim, kat'iyen bu iş tesadüfî değil. Sonra mektubun müştemilâtına dikkat ettim. Tahmin ettim, Van'da Nuh Bey'in bana hazırladığı hediyeyi göndermek tarihinde, ben de aynı tarihte(Hâşiye) aynı fiyatta bir hediye-i azîmeyi Nuh Bey'in nâmına Van'daki ihvanıma gönderiyordum.

İşte bu iki tevâfuk, bana işarettir ki: Nuh ile Hâmid, talebelik ve kardeşlik için –min tarafillâh– intihap edilmişler. Çünkü tevâfuk bizim için bir emâre-i tevfik-i ilâhî olduğuna kanaatim gelmiş. Risaleler'de tevâfukâtın bazı numûnelerini göreceksiniz.

Fakat çok rica ederim ki gücenmeyiniz, hediyeyi kabul edemedim. Adem-i kabulün esbabı çoktur. En mühim bir sebep, benim kardeşlerim ve talebelerimle olan münasebetin samimiyetini ve ihlâsı zedelememektir. Hem iktisat, bereket ve kanaat sayesinde, şiddetli ihtiyacım olmadığı hâlde, dünya malına el uzatmak elimde değil; ihtiyârım haricindedir. Hem bir misalle ince bir sebebi anlatacağım:

Mühim bir tüccar dostum otuz kuruşluk bir çay getirdi, kabul etmedim. "İstanbul'dan senin için getirdim, beni kırma!" dedi. Kabul ettim, fakat iki kat fiyatını verdim. Dedi: "Niçin böyle yapıyorsun, hikmeti nedir?" Dedim:

"Benden aldığın dersi, elmas derecesinden şişe derecesine indirmemektir. Senin menfaatin için, menfaatimi terkediyorum. Çünkü dünyaya tenezzül etmez, tamah ve zillete düşmez, hakikat mukabilinde dünya malını almaz, tasannûa mecbur olmaz bir üstaddan alınan ders-i hakikat elmas kıymetinde ise; sadaka almaya mecbur olmuş, ehl-i servete tasannûa muztar kalmış, tamah zilletiyle izzet-i ilmini feda etmiş, sadaka verenlere hoş görünmek için riyâkârlığa temayül etmiş, âhiret meyvelerini dünyada yemeye cevaz göstermiş bir üstaddan alınan aynı ders-i hakikat, elmas derecesinden şişe derecesine iner. İşte, sana mânen otuz lira zarar vermekle, otuz kuruşluk menfaatimi aramak, bana ağır geliyor ve vicdansızlık telâkki ediyorum. Sen mâdem fedakârsın; ben de o fedakârlığa mukabil, menfaatinizi menfaatime tercih ediyorum, gücenme!" O da bu sırrı anladıktan sonra kabul etti, gücenmedi.

Hâşiye: Maddeten otuz liralık, mânen belki üç yüz liralıktır.

Adem-i kabul: Kabul etmeme.
Emâre-i tevfik-i ilâhî: Cenâb-ı Hakk'ın yardımının, muvaffak etmesinin emâresi.
İntihap edilmek: Seçilmek.
Min tarafillâh: Allah tarafından.
Muztar: Çâresiz, mecbur.
Müştemilât: Bir şeyin içinde bulunan, ona bağlı şeyler.
Tasannû: Sun'îlik, yapmacıklık.

Ey Nuh Bey ve Hâmid Kardeşlerim! Siz de gücenmeyiniz! Hem Nuh Bey, biliniz ki, şu zamanda o havâlide vefâdârâne, şefkatkârâne beni aramaklığınız öyle bir hediyedir ki, bunun gibi binler hediyeden kıymettardır. Hem size gönderdiğim risaleleri muhafaza etmek ve sahip çıkmak ve benim yerimde onları himaye etmek, binler lira kıymetinde bana karşı büyük bir hediyedir. Çünkü netice-i hayatımı ve vazife-i vataniyemi ve o havâlideki kardeşlerimin uhuvvet ve muhabbetlerine karşı borçlarımı eda eden o risalelere ciddî sahip çıkmak, tam muhafaza etmek ve ehline yetiştirmeye vâsıta olmak öyle bir hediyedir ki dünyevî hediyelerin binlerine mukabildir. Hem emin olunuz ki mânevî zararım büyük olmasaydı, Nuh Bey'in hatırını kırmayacaktım. *Şimdiye kadar, Cenâb-ı Hakk'a şükür, hediyeleri kabul etmeye mecbur olmadım ve şu zamanda ehl-i ilmin bir sebeb-i sukutu olan tamaha girmeye ihtiyâr benden selbedildi.* Hem eğer sizin hediyenizi kabul etseydim, çok zâtların ya kalbi kırılacaktı veyahut elli senelik kaidem bozulacaktı.

Orada ve civarınızda bulunan eski talebelerim ve kardeşlerime birer birer selâm ve dua ediyorum ve onların dualarını istiyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي[1]

Kardeşiniz
Said Nursî

~ 119 ~

Said Nursî'nin bir fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık, Sâdık, Çalışkan Kardeşim, Hizmet-i Kur'ân'da Arkadaşım Re'fet Bey!

Senin gördüğün vazife-i Kur'âniyenin hepsi mübârektir. Cenâb-ı Hak sizi muvaffak etsin, fütur vermesin, şevkinizi artırsın.

[1] Bâki olan yalnız Allah'tır.

Fütur: Gevşeklik, usanç.
Sebeb-i sukut: Düşme, değerini yitirme sebebi.
Selbedilmek: Çekip alınmak, yok edilmek.

Senin vazifen yazıdan daha mühimdir. Yalnız, yazıyı terketmeyiniz.

Uhuvvet için bir düsturu beyan edeceğim ki, o düsturu cidden nazara almalısınız:

Hayat, vahdet ve ittihadın neticesidir. İmtizaçkârâne ittihad gittiği vakit, mânevî hayat da gider. وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ[1] *işaret ettiği gibi, tesanüd bozulsa cemaatin tadı kaçar. Bilirsiniz ki üç elif ayrı ayrı yazılsa kıymeti üçtür. Tesanüd-ü adedî ile içtima etse, yüz on bir kıymetinde olduğu gibi, sizin gibi üç-dört hâdim-i Hak, ayrı ayrı ve taksimü'l-a'mâl olmamak cihetiyle hareket etseler, kuvvetleri üç-dört adam kadardır. Eğer hakikî bir uhuvvetle, birbirinin faziletleriyle iftihar edecek bir tesanüdle, birbirinin aynı olmak derecede bir tefâni sırrıyla hareket etseler, o dört adam, dört yüz adam kuvvetinin kıymetindedirler.*

Sizler koca Isparta'yı değil, belki büyük bir memleketi tenvir edecek elektriklerin makinistleri hükmündesiniz. Makinenin çarkları birbirine muâvenete mecburdur. Hem birbirini kıskanmak değil, belki bilakis birbirinin fazla kuvvetinden memnun olurlar. Şuurlu farzettiğimiz bir çark, daha kuvvetli bir çarkı görse memnun olur. Çünkü vazifesini tahfif ediyor. Hak ve hakikatin, Kur'ân ve imanın hizmeti olan büyük bir hazine-i âliyeyi omuzlarında taşıyan zâtlar, kuvvetli omuzlar altına girdikçe iftihar eder, minnettar olur, şükreder.

Sakın birbirinize tenkit kapısını açmayınız. Tenkit edilecek şeyler kardeşlerinizden hariç dairelerde çok var. Ben nasıl sizin meziyetinizle iftihar ediyorum, o meziyetlerden ben mahrum kaldıkça, sizde bulunduğundan memnun oluyorum, kendimindir telâkki ediyorum; siz de Üstadınızın nazarıyla birbirinize bakmalısınız. Âdeta, her biriniz ötekinin faziletlerine nâşir olunuz.

---

[1] "Sakın birbirinizle ihtilâf etmeyin; sonra korkuya kapılıp zaafa düşersiniz, rüzgârınız (kuvvetiniz) gider." (Enfâl Sûresi, 8/46).

Hâdim-i Hak: Hakkın hizmetçisi, hakikate hizmet eden.
Hazine-i âliye: Değerli, büyük hazine.
İmtizaçkârâne: Birbirine uyum gösterir bir tarzda.
Muâvenet: Yardım etme, yardımlaşma.
Tahfif etmek: Hafifletmek.
Taksimü'l-a'mâl: İş, görev paylaşımı.
Tefâni: Arkadaşlarının meziyet ve hisleri ile yetinmesini bilme, fedakarlık.
Telâkki etmek: Kabullenmek, benimsemek.
Tenvir etmek: Aydınlatmak.
Tesanüd-ü adedî: Sayıların dayanışması; yan yana gelerek büyük değerler kazanması.

Kardeşlerimizden İslâmköylü Hâfız Ali Efendi, kendine rakip olacak diğer bir kardeşimiz hakkında gösterdiği hiss-i uhuvveti, çok kıymettar gördüğüm için size beyan ediyorum:

O zât yanıma geldi; ötekinin hattı, kendisinin hattından iyi olduğunu söyledim. "O daha çok hizmet eder." dedim. Baktım ki, Hâfız Ali kemâl-i samimiyet ve ihlâsla, onun tefevvukuyla iftihar etti, telezzüz eyledi. Hem Üstadının nazar-ı muhabbetini celbettiği için memnun oldu. Onun kalbine dikkat ettim; gösteriş değil, samimî olduğunu hissettim. Cenâb-ı Allah'a şükrettim ki kardeşlerim içinde bu âlî hissi taşıyanlar var. İnşallah bu his büyük hizmet görecek. Elhamdülillâh, yavaş yavaş o his bu civarımızdaki kardeşlere sirayet ediyor.

Küçük bir latîfe: Sohbet içinde sizden bahis geçti. Şükre dair meseleyi sordum: "Hüsrev'in yazdığını Re'fet Bey gördü mü?" Bekir Ağa dedi: Evet gördü ve dedi: "Çok güzel, fakat acaba sen kalem karıştırmadın mı?" Hüsrev dedi: "Yok, kendi nüshamda, tam bütün gelmedi. Fakat kendilerine yazdığım tam geldi." Biraz münakaşa oldu…

Bu münasebetle kardeşim Re'fet Bey'e derim ki: Aslında tevâfuk noksan olsaydı, zaten ben tavsiye etmiştim ki kalem karıştırmasınlar, asıl vaziyet bozulmasın. Bekir Ağa da gördü ki asıl müsveddede çıkıntı olduğu hâlde, tevâfuk Hüsrev'in tarzında var. Onun için Hüsrev'in bir mahareti varsa, tevâfuku bozmamış. Hatta Mu'cizât-ı Ahmediye'deki salavât tevâfukunda tavsiye etmiştim ki kimse maharetini karıştırmasın. Fakat asıl müsveddelerde, en acemi bir müstensihin nüshasında, birkaçı müstesna bütün tevâfuktadır. Onun için, sekiz ayrı ayrı müstensihin setredemediği bir tevâfuk, elbette kuvvetlidir; müstensihler bozmasınlar. Tevâfuku getiremeyen bozuyor. Demek en büyük maharet odur ki tevâfuku bozmasın. Çünkü tevâfuk var. Sen de Hüsrev'e yardım et ki, hakikaten mevcut ve matlup tevâfuku denk getirebilsin. Çünkü yoktan var etmiyorsunuz, hakikî varı yok etmeyin.

Sözler'le alâkadar olanlara selâm ve dua ediyorum.

Said Nursî

Celbetmek: Kendine çekmek.
Hiss-i uhuvvet: Kardeşlik hissi.
Matlup: Aranan, arzulanan.
Mu'cizât-ı Ahmediye: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) mu'cizelerinin ele alındığı 19. Mektup.
Müstensih: Yazarak çoğaltan, temize çeken kimse.
Nazar-ı muhabbet: Severek bakma, hoşlanıp kabullenme.
Tefevvuk: Üstünlük, üstün olma.
Telezzüz eylemek: Hoşlanmak, zevk almak.

~ 120 ~

Hâfız Ali'nin fıkrasıdır.

Eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem!

Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Üçüncü Kısmı'nın Dokuzuncu Meselesi'nde emir buyurulan hizmet-i Kur'ân'dan fakirin hissesine iki erkek ve bir kız çocuğu düşmüş imiş. Aynı emri alıp gelirken düşünüyordum: Acaba, akraba-yı taallukâtımda çocuklar var, hangisini intihap edeyim? Benim bu düşünceme mânen denilmiş ki: "Hay Ali! Sen kendi reyine muhtar değilsin. Onun intihabı başka kapıya aittir." Üç gün sonra Yaşar ve Necati isminde iki çocuk, bana hem refik, hem ders arkadaşı ve bir derece onlara kalfa olarak tayin edildim. Çocuklar hurufâtı tam bilmedikleri için bazen yazıyla, bazen kitaptan gösteriyordum. Bir ay sonra Kur'ân okumaya başladılar. Beşinci ay içinde اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1] hatme muvaffak oldular.

Mübârek Üstadım! Bu hususu çok düşünüyordum ki lâakal bir-iki senede Kur'ân okumaya liyakat kesbedilirken, me'mûlün hilâfında meydana gelen bu emr-i azîm kimseye verilmez; ancak ve ancak i'câz-ı Kur'ân'ın o büyük denizinin reşhasıdır ve iki cihan fahri, Nebiyy-i Âhirzaman Peygamberimiz Muhammed Mustafa'nın *(aleyhissalâtü vesselâm)* himmet-i mâneviyeleriyle o i'câzın izhar ve intişarına memur edilen üstadımın duası gibi çok büyük kuvvetlerle hâsıl olduğuna ben değil, bu hâle şahit karyemizin ekserisi iman edip tasdik ediyorlar. Bütün köy ehl-i imanı nâmına, bu emr-i hayra vesile olan üstadımıza lâyuad ve lâyuhsâ teşekkürlerle, "Cenâb-ı Hak sizlerden ebeden razı olsun!" duasını âciz lisanımla daima söylüyorum.

Üstadım! Bir şey daha var ki emr-i üstadânelerine intizardayım. O da şudur: Cenâb-ı Hak ihsan ederse, dairenizin şâkirdini (Hâfız Yaşar) bu kışta bahara sebep olup, mütenevvî çiçekleri açmasına Nisan yağmuru misillü, vücûdunuz o çiçekler arasında, bir gül-ü Muhammedî *(aleyhissalâtü vesselâm)*

---

1 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

Emr-i hayr: Hayırlı iş.
Emr-i üstadâne: Üstad'ın emri.
Himmet-i mâneviye: Mânevî himmet, yardım.
Hurufât: Harfler.
İntihab: Seçme, tercih etme.
İntizar: Bekleme.
Karye: Köy.
Lâakal: En az.
Lâyuad ve lâyuhsâ: Sayılamayacak ve hesap edilemeyecek kadar çok.
Me'mûl: Umulan, ümit edilen.
Muhtar: İstediği gibi dileyen.
Mütenevvî: Türlü türlü.
Refik: Arkadaş, yoldaş.

yetiştirmekte inşallah vesile olacağınıza şüphe yoktur. Mübârek dairenin mübârek talebesine, mübârek Cuma gecesinde hatminin duasıyla, hıfzının ibtidâ duasını ve fakir-i pür-kusurun af duasını, bütün hâsse ve duygularımla, hürmetle el ve eteklerinizden öper ve kusurlarımın affını niyaz ederim, Efendim Hazretleri!

Hâfız Ali

~ 121 ~

Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım!

Evvelki hafta irsal buyurduğunuz, "Bir Sırr-ı إِنَّا أَعْطَيْنَا"[1] serlevhasını taşıyan risalenizi aldık. Esasen hiçbir hafta geçmiyor, sürûrlarımızı tezyid eden, yeni ve hem gayet derecede şirin birer risale elimize gelmemiş bulunsun. İşte iki haftadır bu kıymettar risaleyi okuyor ve elimizden bırakmıyoruz.

Evet bu risale, Cenâb-ı Hakk'ın istikbalde bu ümmete vaad ettiği güneşin tulûuna intizarımızı teşdid etmekle kalmadığı gibi bir taraftan içindeki hakikate bizi meftun ediyor. Ve diğer taraftan, acaba fezası zulmet bulutlarıyla dolu olan bu âlemin, o güneş neresinden ve ne suretle doğacak ve ne şekilde bu zulmet ve âfet saçan bulutları dağıtacak diye tahayyül ederken, ikinci feyyâz bir diğer zeyl, o güneşin vaktini tayin etmekle bizi pek büyük bir bâr-ı sakilden kurtarmış ve senelerden beri almak istediğimiz hâlde alamadığımız derin bir nefesi vermiş ve bizi dilşâd eylemiştir.

Ahmed Hüsrev

~ 122 ~

Hulûsi Bey'in fıkrasıdır.

Bu defa Kenzü'l-Arş Duasının Feyzinden Gelen İkinci ve Üçüncü Nüktelerle, Zeylini hâvî mübârek mektubunuzu almakla cidden bahtiyarım. Bu

---

1 Kevser Sûresi'ne ait bazı sırlar.

Bâr-ı sakil: Ağır yük.
Dilşâd eylemek: Sevindirmek, neşelendirmek.
Feyyâz: Çok feyizli, bereketli.
Meftun etmek: Düşkün, tutkun etmek.
Teşdid etmek: Şiddetlendirmek.
Tezyid etmek: Arttırmak.
Tulû: Doğma.

âciz kardeşiniz, gelen mektubunuzun gerek muhterem üstadıma ve gerekse o havâlideki kıymetli arkadaşlarıma olan tesiri bana ait olmadığına ve belki benim bir vâsıta olduğuma delildir. Çok tecrübe ettim, zât-ı fâzılânelerine mektup yazmak için bazen üç kelimeyi bir araya getiremiyorum. Ekseriyetle gaybî bir zâtın ifâdâtını zaptına kâdir olduğum kadar yazdığımı hissediyorum. Demek yazdırılıyor. Maamâfih, vâki takdirleri, bir dua olarak telâkki ile teşekkür etmekteyim. Kur'ân hizmetini dünyevî ve maddî menfaate sarâhaten tercih eden Hüsrev nâmındaki kardeşimi tebrik ederim. Cenâb-ı Hak, böyle Hüsrev'lerin adedini çoğaltsın ve dâim arttırsın, âmin!

Bu kudsî hizmete candan iştirak eden zevâtı bilmek bana en büyük müjde oluyor. Müftü Kemâl Efendi, evvel mektubu mütâlaa etmişti. İki gün evvel ziyaretine gittim, "Hiç kimsenin bugüne kadar muktedir olmadığı dekâik ve hakâiki Kur'ân'dan bulup çıkarmışlar." diyerek takdirlerini beyan, selâm ve dualarını tebliğ etmekliğimi söylediler. Bu dakikaya kadar mübârek mektubu Fethi Bey, Hacı Baha Efendi, pederim ve eniştem ve Hacı Abdurrahman Efendi dinlemeye muvaffak oldular. Hâfız Ömer Efendi'ye de inşallah ilk fırsatta okumaya çalışacağım.

Her mektubunuz, bana yeniden hayat verecek kadar müessir oluyor. Bu mübârek mektup, Dördüncü Remzin yazılışını ve bu fakire de ihsan edileceğini mübeşşir oluşu itibarıyla bilhassa memnuniyet ve sürûrumu mûcib olmuştur.

Hayli zaman evvel, Kur'ân'daki tevâfuk sırrını açmaya başlamıştınız. Bugüne kadar –lihikmetin– mahfî kalmış olan i'câz-ı Kur'ân'dan, böyle çok mühim bir faslının keşfine ve neşrine muvaffak oluşunuza ne kadar hamd ve şükredilse yeridir. İzn-i Bâri ile açtığınız bu yolda ilerledikçe, daha ne kadar harikalar meşhudunuz olacak ve bunlardan muhtaç kardeşlerinize ne âlî müjdeler vereceğiniz; geceden sonra gündüz, kıştan sonra bahar, dünyadan sonra âhiretin vücutları gibi kat'î hissedilmektedir. Ne kadar bedbahtlıktır ki, bu Nurlar'a göz yumarlar. Ne derece hatadır ki, bu hakâike lâyığı veçhile

---

Dekâik: İncelikler.
Fasl: Bölüm, kısım.
Hakâik: Hakikatler.
İfâdât: İfadeler, sözler.
İzn-i Bâri: Cenâb-ı Hakk'ın izni.
Lihikmetin: Bir hikmetten dolayı, bir hikmete binaen.
Maamâfih: Bununla beraber, durum böyle iken.
Mahfî: Gizli, saklı.
Meşhud: Görülen, şahit olunan.
Mûcib olmak: Gerek, gerektirici sebep olmak.
Mübeşşir: Müjde veren, müjdeleyen.
Vâki: Olmuş, meydana gelmiş.
Zapt: Yakalama, kaydetme.
Zât-ı fâzılâne: Faziletli, değerli zat.

alâkadar olunmaz. Ne câniyâne ve ahmakâne bir ruhtur ki, üflemekle bu güneşi söndürmek düşünürler. [1]

İşte bu ışıklı yolunuzda, Sâhib-i Kevser'in delâletiyle Kevser'i buldunuz. Şefîu'l-Mahşer'in izniyle Kevser ırmağının menbaında durarak, وَسَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا[2] âyet-i celîlesini okuyor ve "Ey nâs! Kim ki ebedî hayat ister, işte âb-ı hayat! Kim ki yolunu şaşırmış; işte vesile-i necat! Kim ki küfür ve inadından dönmez, onu bekliyor şedit azap ve ikab! İlâ âhir..." gibi nurlu beyanatınızla her tâifeyi ihyâ, ikaz ediyorsunuz.

Sizi kudsî hizmetinizde, alâ kadri't-tâka tâkibe çalışan dost, kardeş ve talebelerinize birer maşraba vererek muhtaçlara gıda, zayıf ve marizlere ilaç, zâlim ve kâfirlere semm-i kâtil olan mâ-i kevserden ulaştırmayı emrediyorsunuz. Sizin kudsî hizmetinizle, irşadınızla açılan hakikat ufkuna bakınca, Kur'ân'ın hudutları tayin ve tahdit edilmeyecek kadar vâsi bir havz-ı ekber olduğunu; Fâtiha besmelesinin (ب) menbaından gelen, her birisi ayrı lezzette, ayrı şiddette, ayrı kuvvette "sûre"ler nâmında, yüz on dört âb-ı hayat şubelerinin kevser musluğundan bu havuza akmakta olduğunu görür gibi oluyoruz.

İdrâk-i maâlî bu küçük akla gerekmez,
Zira bu terazi, o kadar sıkleti çekmez![3]

El ele, omuz omuza vererek himmet ve gayret-i Hüdâ pesendâneleriyle mazhar-ı takdir olan uhrevî kardeşlerime selâm ve dualar eder ve muvaffakiyetler temenni ile dualarını istirham eylerim.

Hulûsi

---

1 Bkz.: "Onlar Allah'ın nûrunu ağızlarıyla üfleyerek söndürmek isterler. Fakat kâfirlerin hoşuna gitmese de, Allah nûrunu tamamlayacak (dünyanın her tarafına ulaştıracaktır)." (Saf Sûresi, 61/8). Ayrıca bkz.: Tevbe Sûresi 9/32.

2 "Ve Rabbileri onlara pak mı pak bir içecek ikramında bulunur." (Dehr Sûresi, 76/21).

3 Ziya Paşa (1825-1880), Eş'âr-ı Ziyâ, Terkîb-i Bend.

Alâ kadri't-tâka: Elden geldiği, güç yettiği kadar.
Gayret-i Hüdâ pesendâne: Cenâb-ı Hakk'ı hoşnud edecek gayretler, çalışmalar.
Havz-ı ekber: Çok büyük havuz.
Himmet: Gayret, çaba, emek.
İdrâk-i maâlî: Yüksek hakikatleri idrak etme, anlama.
İkab: Azap, ceza.
Mâ-i kevser: Kevser suyu.
Mariz: Hasta.
Mazhar-ı takdir olmak: Takdir edilmek, beğenilmek.
Nâs: İnsanlar.
Semm-i kâtil: Öldürücü zehir.
Sıklet: Ağırlık.
Şefîu'l-Mahşer: Mahşer gününün şefaatçisi, Efendimiz (s.a.s.).
Vâsi: Geniş.
Vesile-i necat: Selâmet, kurtuluş vesilesi.

~ 123 ~

Âsım Bey'in fıkrasıdır. Telvihat-ı Tis'a münasebetiyle yazmış.

Sevgili Üstadım!

Ne diyeyim, müştâkı olduğum bu risale-i şerife, bu sözler, bu hakikat, bu nur, bu fakire lütuf ve kerem-i ilâhî olarak ihsan buyuruldu. هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي [1]

Cenâb-ı Kadir-i Mutlak Hazretleri'ne hadsiz ve hesapsız hamd ü senâ ediyorum ki siz üstadıma kavuştum ve binnetice bu nurları, bu hakikatleri gördüm, okudum, yazdım ve gerdenbeste-i inkıyad oldum.

Binâenaleyh, tavsiye ve dua-yı üstadâneleriyle feyizyâb olmak için, Cenâb-ı Zülcelâl ve'l-kemâl Hazretleri'nden ve Mefhar-i mevcudât Aleyhi Ekmelü't-Tahiyyât *(aleyhissalâtü vesselâm)* Efendimiz Hazretleri'nden ve bütün pîr, pîrân ve mürşidân ve Şâh-ı Nakşibend *(kuddise sirruh)* Hazretleri'nden ve bilhassa bütün mevcudiyetiyle gerdendâde-i inkıyad ve teslim olduğum siz üstadımdan tazarru ve niyaz ve istimdat ediyorum ki –mütevekkilen alellah– yâ Üstad-ı Âzam! Tarîkat-i Muhammediyenin *(aleyhissalâtü vesselâm)* maksat, gaye ve esasını, teferruat ve füruatını zikir ve beyan eden bu Dokuzuncu Kısım, bir nur-u tarîkat ve hakikattir. Okumaya doyulmaz; okudukça hâsıl olan şevk ve lezzet hesaba gelmez. Hele Dokuzuncu Telvih, hülâsa ve icmâl edilerek bütün hakikatler toplanmış. Temsilde hata olmasın, Hazreti Mevlânâ'nın* üfürdüğü neyden tuğyan ve feyezan eden, Hazreti Ali'nin *(kerremallâhu vecheh)* kuyuya söylediği esrar-ı hakikatten başka nedir? Farkı nerededir ki o ney, o kuyuda hâsıl olan kamıştandır.

Karîham dar, kalemim âciz, kalbime tercüman olamıyor. Şu kadar diyebilirim ki: Benim gibi fakir ve müptedîlere büyük ve pek büyük bir ders, bir mürşid ve mutmainneye erişmiş ve daha yukarı çıkmış sâfilere bir düstur ve

---

[1] "Bu da Rabb'imin lütuflarındandır." (Neml Sûresi, 27/40).

Aleyhi Ekmelü't-Tahiyyât: En mükemmel selâmlar O'nun (s.a.s.) üzerine olsun.

Cenâb-ı Kadir-i Mutlak: Her şeye gücü yeten, mutlak ve sınırsız kudret sahibi Hz. Allah.

Cenâb-ı Zülcelâl ve'l-kemâl: Sonsuz azamet ve mükemmellik sahibi Hz. Allah.

Feyizyâb olmak: Feyizlenmek, lütuflara mazhar olmak.

Füruat: Ayrıntılar, detaylar.

Gerdenbeste-i inkıyad / gerdendâde-i inkıyad olmak: Boyun eğmek, bağlanmak.

Karîha: Fikir kabiliyeti, zihin kudreti.

Mefhar-i mevcudât: Varlıkların övünç kaynağı.

Mutmainne: Tasavvufta seyr u sülukun en son mertebelerinden: Allah'tan başkasını görmeme, istememe, tam bir ilâhî huzura, tatmine erme durumu.

Mübtedî: Yeni başlayan, acemi, daha işin başında olan.

Mütevekkilen alellah: Allah'a tevekkül ederek.

Pîr: Üstad, rehber.

Pîrân / mürşidân: Üstadlar, rehberler.

Telvihat-ı Tis'a: "Dokuz açıklama" manasında, 29. Mektub'un 9. kısmı.

Tuğyan / feyezan: Coşma, taşma.

ders-i ibrettir. Kıymet takdir edilmez bir şaheser-i tarîkattır, bir nur-u hakikat-feşân, bir gülistandır. Daha doğrusu, sırf bir ilham-ı rabbânîdir.

Cenâb-ı Lemyezel Hazretleri, siz üstadımı, bu ve bunun emsâli âsâr-ı bergüzîde te'lifinde, envâr ve hakikatler neşir ve dellâllığında çok zamanlar dâim ve kâim buyursun. Ve siz üstadımı, sizi sevenlerin ve dellâllığında bulunduğunuz nidalarınızı işitmek ve dinlemek, okuyup yazmak, mûcibince hareket ve amel etmek heves ve iştiyakında bulunan kardeşlerimin başından eksik buyurmasın! Âmin, bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn.

Âsım (rahmetullâhi aleyh)

124

Re'fet Bey'in fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım!

Bu Remizler, öyle hayret-bahş ve harika-nümâ eserlerdir ki, okuyan ilim âşıklarına ezvâk-ı nâmütenâhi ve hissiyat-ı ulviye-i rakîka bahşetmektedir. Bu hissiyat-ı âliye ile hayatımız o kadar tazelendi ki –yeni hayatımızda sabit-kadem olmak şartıyla– Hallâk-ı Azîm'den uzun ömürler temenni ediyorum. Zira mütâlaasına doyamıyorum. Ne kadar okursam okuyayım, diğer bir okuyuşumda, okumamış gibi oluyorum. Ve yeni bir eser okur gibi oluyorum. Hadsiz bir zevk-i mânevî ve nihayetsiz bir hazz-ı ruhî ile okuyorum.

İşte gerek Sözler ve Mektubat ve gerekse Remizler'in en harika vasfı, zannedersem bu ince noktada olsa gerektir. Âsâr-ı sâireyi bir defa okuyunca, ikinci bir defa okumaya o kadar heves uyanmıyor. Kur'ân-ı Hakîm'in envârını ne kadar okursam okuyayım, def-i cû edemiyorum. Bilhassa Remizler, fakiri çok teshir ve hayrete müstağrak kıldı. Ve onları derhal yazıyorum.

Re'fet

Âsâr-ı bergüzîde: Seçkin eserler.
Âsâr-ı sâire: Diğer eserler.
Bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn: Peygamberler Efendisi'nin yüzü suyu hürmetine.
Cenâb-ı Lemyezel: Hz. Sonsuz.
Def-i cû etmek: Açlığını gidermek, doymak.
Ezvâk-ı nâmütenâhi: Sonsuz mânevî zevkler.
Hallâk-ı Azîm: Yüce Yaratıcı.
Harika-nümâ: Harikalar gösteren, harikaya benzeyen.
Hayret-bahş: Hayret veren.
Hissiyat-ı ulviye-i rakîka: Yüksek ve ince hisler, duygular.
Mûcib: Gerek.
Müstağrak: Boğulmuş, içinde kaybolmuş.
Nur-u hakikat-feşân: Hakikati gösteren, hakikat saçan nur.
Remizler: 29. Mektub'un 8. Kısmı olan "Rumuzât-ı Semâniye" risalesi.
Sabit-kadem olmak: Ayakları sağlam basmak, kaymamak.
Teshir: Emir altına alma, kendine bağlama.

~ 125 ~

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Bizi tarîk-i hakta dolaştıran, mânevî yaralarımızı tedavi eden, hakikat uğrundaki düşüncelerimize bir kat daha metânet veren, bugünün şeytankârâne tehdidatına rağmen cesaretimizi takviye eden ve her hususta ruh ve kalblerimizi iman ve hakikat nuruyla nurlandıran ve sa'yimizde teşcî eden ve Kur'ân-ı Hakîm'in iki âyetini ihtiva eden Otuz Birinci Mektub'un Birinci ve İkinci Lem'a'larını ve Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Sekizinci Kısmı'ndan İkinci Remzi'ne ait mühim bir i'câzı da aldık, okuduk. Aldığımız mânevî feyzi, benim gibi yoksul bir talebenizin kalb ve kaleminin haddi değildir ki tarif etsin.

Kıymettar Üstadım! Nasıl o Hâlık-ı Zülcelâl'e nihayetsiz bir minnettarlıkta bulunmayalım ki; aziz üstadımızı vâsıta kılarak en büyük nimetlerini pek ziyade muhtaç olduğumuz bir vakitte veriyor, bizi teselli ediyor. Hem memnun ediyor, hem istikbalin nurlu yüzünü göstererek bizi o nura koşturuyor. Bir taraftan kardeşlerimizi çoğaltıyor, muhiplerimizi teksir ediyor, maddî ve mânevî kuvvetlerimizi takviye ediyor. Diğer taraftan saadet hazinelerinin anahtarlarını ellerimize veriyor.

Ey Aziz Üstadım! Cenâb-ı Hak sizden ebeden razı olsun.

Ahmed Hüsrev

~ 126 ~

Zeki'nin fıkrasıdır.

Ben istiyorum ki bir an evvel bir yere çekileyim de mesâîden hariç zamanlarımı, o ulvî ve mukaddes hazine-i hakikat ve âsâr-ı giran-baha hizmetinde devama başlayayım. Fakat bugünlük bu yüce emelimin husûlünden, bizzarure ve bilmecburiye mahrum kalıyorum. Hiç olmazsa şu günlerde elimde, o mütâlaası gönüllere ve kalblere bir safâ-yı sermedî ve câvidânî bahşeden kitab-ı kâinatın birer lem'ası ve birer nur-u timsâli olan eserlerinizden bir-iki tanesi elimde bulunsaydı, benim için nâkabil-i tarif bir sürûr ve saadet menbaı olacaktı ve ne bulunmaz bir nimet, ne ele geçmez bir define olacaktı.

Âsâr-ı giran-baha: Çok değerli, pek kıymetli eserler.
Hâlık-ı Zülcelâl: Yüce Yaratıcı.
Muhip: Seven.
Nâkabil-i tarif: Tarifi mümkün olmayan, anlatması imkansız.
Nur-u timsâl: Nurlu örnek, numûne.
Safâ-yı sermedî ve câvidânî: Sonsuz, daimî safvet, duruluk.
Teksir etmek: Çoğaltmak.
Teşcî etmek: Cesaretlendirmek, cesaret vermek.

Çok zaman evvel Sabri Efendi ağabeyim, yeni çıkan kudsî ve esrarlı nurlardan, bir cüzü bari olsun göndermek fikrinde olduklarını bildiriyorlardı. Galiba müsait vakit bulamadıklarından, yazıp gönderemediler. Hem bazı eserleri beraberimde getirmediğimden çok pişman oluyorum. Onlardan başkalarını istifade ettirmek fırsatını bulamazsam da mütâlaa eder, mânen mücadeleye bir medar-ı kuvvet olurdu.

Netice itibarıyla, mademki şimdilik o hazinelerden istifade edemiyorum; o hâlde, kendimi zararlı görmekte haklıyım. İnşallah duanız himmetiyle, yakın bir zaman zarfında, o zararları telâfiye kâfi bir zaman ve bir fırsat ele geçer.

Bir ömr-ü mukadderden mâdud olan şu günlerim şükür ve hamd ile geçmektedir. Bana öyle bir kanaat geldi ki, kalbimi yokladıkça kalbim bu kanaati takviye ediyor; nefsimle mücadelede muzaffer olacağımı ümit ediyorum.

Aziz Üstadım! Şu hicrana ve firaka, muvakkat olduğu için tahammül ediyorum. Ayrılığımız her ne kadar muvakkat olsa, yine beni müteessir ediyor. Bizzarûre mâlâyâni şeylere mâruz kaldıkça, "Âh!" diyorum, "Üstadımın yanında olsaydım!" Ve kendi kendime, daha doğrusu kalbime ümit ve cesaret tavsiye ediyorum. Reddedilen bir arzu nasıl kesb-i şiddet ederse, emellerimin şimdilik husûle gelmemesiyle, iman ve emellerim de aynı nisbette kesb-i kuvvet ediyor, ruhum yükseliyor; kalbimde açılan pencereden, mânen daha serin ve daha geniş nefes alıyorum.

Zeki

127

Hulûsi Bey'in fıkrasıdır.

Üstad-ı Muhterem'im, Efendim!

Bu mektubun mühim bir hususiyeti var. O da, "tarîk-i velâyet" serlevhasını taşıyan ve çok ehemmiyetli bir mevzuu ihtiva etmesidir. Evet,

أَلَآ إِنَّ أَوْلِيَٓاءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ[1]

âyet-i celîlesine bir nevi tefsir olan bu mübârek ve münevver eserle,

---

[1] "İyi bilesiniz ki Allah'ın velîlerine korku yoktur, onlar üzüntüye de uğramazlar. " (Yunus Sûresi, 10/62).

Kesb-i kuvvet: Kuvvet kazanma, güçlenme.
Kesb-i şiddet: Artma, şiddetlenme.
Mâdud: Sayılı.
Medar-ı kuvvet: Kuvvet vesilesi, destek.
Ömr-ü mukadder: Takdiri yapılmış, belirlenmiş ömür.
Serlevha: Başlık.
Tarîk-i velâyet: Velilik yolu.

1– Tarîkat, hoşça tarif ediliyor.

2– Faydasından, cüz'î, fakat güzel bir misal gösteriliyor.

3– Velâyet ve tarîkatın münasebeti ve ehemmiyetleri, inkâr edenlerin fırak-ı dâlleden oldukları ve bu hazine-i uzmâyı kapatmak, tahrip etmek ve bu kevser menbaını kurutmak isteyenlerin fiillerindeki hata yüzlerine vuruluyor. Ve bu yolda, aklı başında ve insafı olanı ikna edecek delâil ve misaller beyan olunuyor.

4– Meslek-i velâyetin yekdiğerine zıt vasıfları ise, seyr u sülûkün iki meşrebi gayet sarih izah ve tavsif ediliyor.

5– Vahdetü'l-vücûd ve vahdetü'ş-şuhûd meşrebiyle bundaki mühim varta beyan olunuyor.

6– Velâyet yolları içinde en güzelinin sünnet-i seniyyeye ittibâ olduğu, velâyet yollarının ve tarîkat şubelerinin en mühim esası ihlâs olduğu ve bu dünyanın dârü'l-hikmet ve dârü'l-hizmet olup, dâr-ı ücret olmadığını fasih bir üslûpla takrir buyuruluyor.

7– Şeriatın şümûlü, tarîkat ve hakikatin maksud-u bizzat hükmüne geçmemeleri iktiza ettiği, sünnet-i seniyye ve ahkâm-ı şeriat haricinde bulunan ehl-i tarîkatın iki kısmı tarif ve sünnet-i seniyyeye muhalefetleri, misaliyle fehme takrib ediliyor.

8– Tarîkattaki sekiz varta sayılmakla, nazar-ı dikkat celbediliyor.

9– Tarîkatın pek çok fevâidinden dokuzu, icmâlen tedris buyuruluyor.

Ahkâm-ı şeriat: Dinî hükümler.

Dâr-ı ücret: Ücret alma yeri, zemini.

Dârü'l-hikmet: Hikmet yurdu. Belirli gaye ve maksatlar için kalınan yer.

Dârü'l-hizmet: Hizmet etme, çalışma yeri.

Delâil: Deliller.

Fasih: Açık, düzgün ifadeli.

Fevâid: Faydalar.

Fırak-ı dâlle: Dalalete düşmüş, doğru yoldan ayrılmış gruplar.

Hazine-i uzmâ: En büyük hazine.

Maksud-u bizzat: Asıl maksat.

Seyr u sülûk: Belli bir usûl dairesinde hayvani ve cismani arzulardan uzaklaşıp kalb ve ruhun hayat çizgisinde gönül ayağıyla Allah'a, O'nun rızasına ulaşmaya çalışmak.

Sünnet-i seniyye: Hz. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) üstün söz, hâl, davranış ve buyrukları.

Şümûl: İhata, kapsamlılık, genişlik.

Takrib etmek: Yaklaştırmak, yakınlaştırmak.

Takrir: Ders verme, anlatma.

Tedris: Öğretme, ders verme.

Vahdetü'l-vücûd: Vücûd birliği. Tas: "Var olan sadece Allah'tır, Vücûd yalnız O Zât'tan ibarettir, onun dışında, görünen şeyler muhtelif mertebelerde onun zuhur ve tecellîsinden başka bir şey değildir." şeklinde ifade edilebilecek bir tasavvuf ekolü.

Vahdetü'ş-şuhûd: Görme, müşâhede birliği. Tas: "Sâlikin her şeyi Allah'ın tecellîsi olarak görmesi, yani gözünde mâsivanın yok olması, her şeyde sadece Bir'i görmesi, gördüğü her şeyi muhtelif mertebelerde O'nun zuhur ve tecellîsinden ibaret sayması." şeklinde ifade edilebilecek bir tasavvuf ekolü.

Varta: Çukur, tehlike.

Heyhât! Bu maâliyâtı lâyıkıyla fehmedemediğim için, ancak kabiliyetim nisbetinde feyz aldığımı itiraf etmek mecburiyetindeyim. Bununla beraber, bu bîçâreye, bu mübârek eserinizle çok şeyler öğrettiniz. Bazı zayıf bilgilerimi takviye ettiniz. Mütâlaalardan, musâhabelerden ve vaaz u nasihatlerden, muhtelif meslek ve meşrep erbâbıyla hasbihallerden edindiğim bazı noksan kanaatleri tashihle sağlamlandırdınız.

Allahu Zülcelâl Hazretleri dünyevî ve uhrevî bütün matlup ve maksudunuzu ihsan, bilhassa ümmet-i merhume-i Muhammediye *(aleyhissalâtü vesselâm)* hakkındaki dualarınızı dergâh-ı ulûhiyetinde kabul buyursun. Hakikaten Kur'ân'a, imana hizmetten başka bir şey düşünmeyen aziz ve muhterem üstadımızı bu ümmete bağışlasın ve rıza-yı ilâhîsine nâil buyursun! Âmin, bihürmeti'l-Kur'âni'l-Mübîn ve bihürmeti İmami'l-Mübîn.

Bu nurlu mektubu okuduğum zevâtın hepsi, muhteviyâtını takdir ve tasdik ettiler ve eminim ki çok istifade ettiler.

Aziz, Müşfik Üstadım! Allah için size muhabbet eden bu âciz talebenizi, her vesileyle ikaz ve irşada çalışıyorsunuz. Mânevî, çok yüksek dersler veriyorsunuz. Fakat maddeten ve mânen yakınınızda, şeref-i sohbetinizle müşerref ve hizmet-i Kur'ân'a tevfik-i ilâhiyle çok emekleri geçen, cidden çok muhterem ve çok kıymetli kardeşlerim gibi feyz alamıyorum. Bunu da isyan ve kusurumun fazlalığından ve muhîtin, hâdisâtın beni daima Nurlar'la iştigale mâni oluşundan ve çok yaman nefsimin ve cin ve ins ve şeytanların hücumlarından biliyor ve bu sebeple bedbahtlığımı hissediyorum.

Gerçi mazhar olduğum ve –yüz bin kere yazık ki– şükrünü yerine getiremediğim niam-ı ilâhiye hadsizdir. Fakat her gün, her saat, hatta her dakika ve saniye bu fâni hayattaki nasibimin kesildiğini ihtar etmekte olmasına rağmen, yine tamamen dünyadan elimi çekmekliğim mümkün olamıyor. Hazreti Kur'ân'a, sevgili üstadıma çok kuvvetli merbûtiyetim ve Nebiyy-i Efham *(sallallâhu aleyhi ve sellem)* Efendimiz Hazretleri'nin getirdikleri din-i mübîne

---

Bihürmeti İmami'l-Mübîn: Levh-i Mahfuz'un, kader kitabının hürmetine.
Bihürmeti'l-Kur'âni'l-Mübîn: Gerçekleri apaçık gösteren Yüce Kur'ân'ın hürmetine.
Dergâh-ı ulûhiyet: Cenâb-ı Hakk'ın huzuru, divanı.
Din-i mübîn: Gerçekleri ortaya koyan; apaçık, pırıl pırıl din.
Maâliyât: Yüksek değerler, hakikatler.
Merbûtiyet: Bağlılık.
Musâhabe: Sohbet etme, söyleşme.
Nebiyy-i Efham: Pek yüce, şerefli Peygamber, Hz. Muhammed (s.a.s.).
Niam-ı ilâhiye: İlâhî nimetler.
Ümmet-i merhume-i Muhammediye: Cenâb-ı Hakk'ın merhametine mahzar olmuş Hz. Muhammed ümmeti.

ve şeriata lâyetezelzel imanım, mübârek duanızla bu fakir-i pür-kusuru, inşallah hüsranda koymaz ümidi, yegâne tesellimi teşkil ediyor.

Bu mektubunuzda Yirmi Altıncı Söz'ün Zeylinde bahis buyurulan ve –alâ kadri't-tâka– hükmüne tevfik-i harekete çalıştığım yol ki; *acz, fakr, şefkat, tefekkür tarîkıdır.* Aziz ve muhterem üstadımın tarif ve tavsiye ve irşad buyurdukları kestirme, Kur'ânî ve nurânî caddedir. İnşallah bu yoldan dönmem. Temenni ederim ki, hiç eksilmeyen ve vazife nâmı altında uhdeme tevdî edilen işler, bu sene duanızla ve hayırlısıyla biraz azalır da, hakikî hizmete daha ziyade çalışırım. وَمِنَ اللّٰهِ التَّوْفِيقُ[1]

Hulûsi

~ 128 ~

Sabri'nin fıkrasıdır.

Üstad-ı Âzam, Efendim Hazretleri!

Bu defa hoş ve latîf tevâfukâtıyla nurânî yolculara dest-i mânevîsini uzatarak, ziyadar parmağıyla "Bizler başıboş, gelişi güzel serpilmiş şeyler değiliz. Belki muvâzene-i tâmme ve tevâfuk-u hakikî ve bir kıyas-ı kat'î ile inkişaf ve temevvüc eden kitab-ı semâviye-i Kur'âniyenin misalsiz birer yıldızlarıyız." diyerek, bâlâsı zîrine, sağı soluna eyâdî-i mâneviyesiyle musâfaha ve mukabele edercesine tevâfukâtı müşâhede edilen Kitab-ı Mübîn'in lemeât ve tereşşuhâtının tevâfukâtı, Onuncu Söz'de dahi müşâhede edildi. Bu Söz'ün mânidar ve hikmettar tevâfuk ve intizamları, sanki kemâl-i hararetle yekdiğerine müştâk ve mütehassir birkaç samimî ve ciddî kardeş ve arkadaşların vuslatları gibi Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın her bir âyât ve kelâmı, taht-ı tasarrufuna aldığı kelime ve kelâmları, yine semâvâtın hadsiz elektrikleri olan yıldızlar gibi

[1] Tevfik ancak Allah'tandır.

Alâ kadri't-tâka: Elden geldiği, güç yettiği kadar.
Bâlâ: Üst taraf, yukarı.
Dest-i mânevî: Mânevî el.
Eyâdî-i mâneviye: Mânevî eller.
Kemâl-i hararet: Çok hararetlilik, büyük coşku.
Kıyas-ı kat'î: Kesin ölçü.
Kitab-ı Mübîn: Allah katından geldiği açık olup, gerçekleri açıklayan kitap, Kur'ân-ı Kerim.
Kitab-ı semâviye-i Kur'âniye: Kur'ân semavî kitabı.
Lâyetezelzel: Sarsılmaz.
Lemeât: Parıltılar.
Musâfaha: Tokalaşma.
Muvâzene-i tâmme: Tam bir denge.
Mütehassir: Hasret çeken, özleyen.
Taht-ı tasarruf: Tasarrufu, idaresi altında.
Temevvüc etmek: Dalgalanmak.
Tereşşuhât: Sızıntılar, yansımalar.
Tevdî etmek: Emanet etmek.
Tevfik-i hareket: Uygun hareket etmek.
Uhde: Sorumluluk.
Zîr: Alt taraf, aşağı.

parlatarak, şu letâfetleriyle, insaniyet tarifine tam dâhil olan zîşuuru mest ve hayran bırakıyor.

Şurası da şâyân-ı hayrettir ki; şu mübârek Onuncu Söz, mevzuu olan haşir mesele-i mühimmesi, kâinatın hitâm-ı ömrüne muallak ve mukadder olduğu gibi Risaletü'n-Nur arasında dahi bu Söz'ün en son tevâfukâtını göstermesi de ayrıca bir tevâfuktur, diyorum. Cennet nehirleri demek olan Kur'ânî nehirleri, envâı türlü âvâzıyla coşkun coşkun aksın, aksın ki; zaman-ı câhiliyet ve devr-i fetrette son derece ihtiyaçlı olan akvâm üzerlerine tulû eden şümûs-u Kur'âniyenin süratle inkişaf ve tevessü.. ve nev-i beşerin humsunu ihyâ.. ebedî ve dâimî bir nurla tenvir ve izâe eylediği gibi şu asr-ı dalâlet ve hüsran ve devr-i bid'at ve tuğyanda ehl-i iman ve tevhidin yaralı ruhlarına merhem olsun!

Evet, altı-yedi seneden beri hoş ve şirin bu manzarayı gören latîf ve nazîrsiz bir gül-ü Muhammedî'yi *(aleyhissalâtü vesselâm)* koklayan ümmet-i Muhammed *(aleyhissalâtü vesselâm)*, Sûre-i Kevser'den [1]بِحَمْدِهِ وَالْمِنَّةِ mükâfât-ı ruhiyesini ve dimağiyesini aldı. Ve bu noktaya ruhum emin idi ki; çoktan beri ehl-i iman ve tevhid, İslâmiyet gibi bâki ve sermedî güneşin küsûf ve ufûlüne canavarcasına çalışmayı kendine vazife addeden ehl-i dalâletin pis programlarını görüp nevm-i gafletten uyanarak, Sûre-i Kevser'i takip eden iki sûreyi lisan-ı hâl ve kâl ile okuyarak, zındıklara hitaben "Bizler sizin nifak denizinde serseriyâne ve zulümkârâne gezen dalâlet ve sefâhet gemilerinize binemeyiz; ancak Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın nurânî ve tevhid sikkeli iman ve İslâm zırhlılarına bineriz. Menzillerimize vardığımızda muvaffakiyet ve semere-i sa'yimiz tezahür ve tahakkuk eder." diye bağırarak ve [2]إِذَا جَٓاءَ نَصْرُ اللّٰهِ... الخ fermân-ı mübînini tilâvetle "Sûre-i Kevser'in müjde ve beşareti bizleri kuvvet ve metânete sevk, hem behcet ve meserrete yetiştirdi." mâruzâtıyla nusret ve

---

[1] Bütün şükür ve şükranlar Allah'adır, minnetin her türlüsü de sadece O'nadır.

[2] "Allah'ın yardımı geldiği zaman.." (Nasr Sûresi, 110/1).

Behcet: Güzellik, sevinç.
Devr-i fetret: Fetret dönemi. İki peygamber devri arasında kalan, vahyin kesildiği dönem, zaman.
Fermân-ı mübîn: Apaçık ferman, buyruk.
Hitâm-ı ömr: Ömrün sonu.
Hums: Beşte bir.
İhyâ: Hayat verme.
İzâe etmek: Ziyalandırmak, aydınlatmak.
Küsûf: Perdelenme, tutulma.
Mâruzât: Arzedilenler, söylenenler.
Meserret: Sevinç, mutluluk.
Nevm-i gaflet: Gaflet uykusu.
Nusret: Yardım.
Semere-i sa'y: Gayret ve çalışmanın meyvesi.
Şâyân-ı hayret: Hayret etmeye layık, hayrete değer.
Şümûs-u Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in güneşleri.
Tevessü: Genişleme, yayılma.
Tilâvet: Okuma.
Tulû etmek: Doğmak, belirmek.
Ufûl: Kaybolup gitme, batma.
Zaman-ı câhiliyet: Cahiliye dönemi. İslâm öncesi.

fütuhatın gelmesi kokusunu alarak, fevc fevc daire-i Kur'âniyeye arz-ı dehâlet ettiler. Bu hususta tesbih ve tahmidin ehem vazifeleri olduğunu anlayarak, tevbelerini reddetmeyen Cenâb-ı Rabbü'l-İzzet Hazretleri'ne istiğfara şitâb edip salâh ve felâh ve fevz-i necat yollarını tuttular.

"Hemen Rabbim, hakikî verese-i enbiyayı teksir, dünyevî ve uhrevî âmâl ve makâsıdına muvaffak buyursun." duasını tekrarla beraber Onuncu Söz'ün âciz kalemime kumanda verip yazdırdığı şu arîzacığımı takdime cüret eder, bilhassa dest ve dâmen-i muallâlarını öperim, Efendim!

Hâmiş: Harman ortasında Mevlevi-vâri dolaşan bu bîçâre çiftçi, sözlerini de işlediği işe benzeterek, söylediğini tekrar söylemiş, geçtiği yere dönmüş, yine gelmişse de, ne yapsın? Üstadı, yıldırım gibi seri hatvelerle ilerlerken, hiç olmazsa karınca yürüyüşü takip edeyim, irtibat kesilmesin niyetiyle şu perişan cümleleri derc ve takdim ettim, Efendim!

Mustafa Sabri (rahmetullâhi aleyh)

~ 129 ~

Ahmed Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Kıymettar Üstadım!

Bugün Süleyman Efendi kardeşimle irsal buyurulan; biri dünyanın ömrünü izah eden bir mektupla,[1] diğeri Hazreti Yunus'un *(aleyhisselâm)* duasının fezâilini gösteren Otuz Birinci Mektub'un Otuz Bir Lem'a'dan on birinci kısmının birinci kısmını aldık ve okuduk.

Sevgili Üstadım! Bu kısım bizi o kadar mesrur etti ki tarifine muktedir değilim. Cenâb-ı Hak sizden ebeden razı olsun. Bu risale kat'î bir varlıkla bu ümmete necat kapılarını açıyor. Ve bu zulümâtlı günlerin avdet etmemek üzere

---

1 Barla Lâhikası, 248. Mektup, s. 368.

Âmâl: Emeller.
Arîza: Bir büyüğe veya bir üst makama sunulan mektup veya yazı.
Arz-ı dehâlet etmek: Sığındığını arz etmek, bildirmek.
Cenâb-ı Rabbü'l-İzzet: Sonsuz yücelik ve üstünlük sahibi Cenâb-ı Hak.
Derc etmek: Yerleştirmek, ilâve etmek.
Dest ve dâmen-i muallâ: Pek yüce, kıymetli el ve etek.
Ehem: En önemli.
Felâh: Kurtuluş.
Fevc fevc: Akın akın, gruplar halinde.
Fevz-i necat: Kurtuluş zaferi.
Fezâil: Faziletler.
Fütuhat: Fetihler, zaferler.
Hâmiş: Bir yazının altına veya kenarına eklenen açıklayıcı not.
Hatve: Adım.
İrsal: Gönderme
Makâsıd: Maksatlar.
Salâh: İyileşme, düzelme.
Şitâb etmek: Acele etmek.
Teksir: Çoğaltma.
Verese-i enbiya: Peygamberlerin varisleri.

veda etmekte olduğunu ihbar etmekle beraber, şâkirtlerini hep birden ve bir ağızdan münâcâta davet ediyor.

Sevgili Üstadım! İstikbalimizi nur deryasından fışkıran nücum-misal nurlarla aydınlatan ve bu kasvetli ve karanlıklı ve kâbuslu günlerimizde kat'î bir ümitle yaşatan ve her bir risalede lemeân eden yeni bir başka nurla yüzümüzü güldüren Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd Hazretleri'ne bîhisab şükrümüzü takdim ederken, sevincimizi katlayan üstadımızın vürûduna sabırsızlıkla intizarımızı arzederim, Efendim!

Ahmed Hüsrev

~ 130 ~

Said Nursî'nin bir fıkrasıdır.

Kardeşim Hüsrev, Lütfi, Rüştü!

Size, Üstad ve talebeler ve ders arkadaşları içinde fayda verecek bir fikrimi beyan edeceğim, şöyle ki:

Sizler –haddimin fevkinde– bir cihette talebemsiniz ve bir cihette ders arkadaşlarımsınız ve bir cihette muîn ve müşavirlerimsiniz.

Aziz Kardeşlerim! Üstadınız lâyuhtî değil. Onu hatasız zannetmek hatadır. Bir bahçede çürük bir elma bulunmakla bahçeye zarar vermez. Bir hazinede silik para bulunmakla hazineyi kıymetten düşürtmez. Hasenenin on sayılmasıyla, seyyienin bir sayılmak sırrıyla[1] *insaf odur ki; bir seyyie, bir hata görünse de sâir hasenâta karşı kalbi bulandırıp itiraz etmemektir.*

Hakâike dair mesâilde külliyatları ve bazen de tafsilâtları, sünûhât-ı ilhâmiye nev'inden olduğundan hemen umumiyetle şüphesizdir, kat'îdir. Onların hususunda sizlere bazı müracaat ve istişarem, tarz-ı telâkkisine

---

1 Bkz.: "Kim Allah'a güzel bir işle gelirse, iyilik işlerse, ona on misli verilir; kim de bir kötülükle gelirse, sadece kötülüğüne denk bir ceza görür ve hiç kimseye haksızlık edilmez." (En'âm Sûresi, 6/160). Ayrıca yapılan iyiliklere kat kat mükafat verilirken kötülüklerin ise ancak misliyle cezalandırılacağına dair bkz.: Neml Sûresi 27/89-90; Buhârî, *Rikak* 31; Müslim, *Îman* 207.

Bîhisab: Hadsiz, hesapsız.
Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd: Varlığı kendinden ve kesin olan Hz. Allah.
İntizar: Bekleme.
Kasvet: Sıkıntı, keder.
Lâyuhtî: Hatasız, yanılmayan, hata etmeyen.
Lemeân etmek: Parlamak, parıldamak.
Muîn: Yardımcı.
Münâcât: Yalvarma, yakarma, dua etme.
Nücum-misal: Yıldız gibi.
Sünûhât-ı ilhâmiye: Kalbe doğan, ilham edilen manalar.
Tarz-ı telâkki: Anlayış, algılama tarzı.
Vürûd: Gelme, ulaşma.

dairdir. Onlar hakikat ve hak olduklarına dair değildir. Çünkü hakikat olduklarına tereddüdüm kalmıyor.

Fakat münasebât-ı tevâfukiyeye dair işaretler, mutlak ve mücmel ve küllî surette sünûhât-ı ilhâmiyedir. Tafsilât ve teferruatta bazen perişan zihnim karışır, noksan kalır, hata eder. Bu teferruatta hatam, asla ve mutlaka zarar îras etmez. Zaten kalemim olmadığından ve kâtip her vakit bulunmadığından, tâbirâtım pek mücmel ve nota hükmünde kalır, fehmi işkâl eder.

Biliniz, kardeşlerim ve ders arkadaşlarım! Benim hatamı gördüğünüz vakit serbestçe bana söyleseniz mesrur olacağım. Hatta başıma vursanız, Allah razı olsun diyeceğim. Hakk'ın hatırını muhafaza için başka hatırlara bakılmaz. Nefs-i emmârenin enâniyeti hesabına Hakk'ın hatırı olan bilmediğim bir hakikati müdâfaa değil ale'r-re'si ve'l-ayn kabul ederim.

Biliniz ki şu zamanda şu vazife-i imaniye çok mühimdir. Benim gibi zayıf, fikri çok cihetlerle inkısam etmiş bir bîçâreye yüklenmemeli, elden geldiği kadar yardım etmeli. Evet, mücmel ve mutlak hakâik, biz zâhirî vesile olup çıkıyor. Tanzim ve tasfiye, tasvir ise kıymettar, muktedir ders arkadaşlarıma aittir. Bazen onlara vekâleten tafsilâta, tanzimata girişiyorum, noksan kalıyor.

Bilirsiniz ki yaz mevsiminde dünya gafleti ziyade hükmeder. Ders arkadaşlarımızın çoğu fütura düşüp tâtil-i eşgale mecbur oluyor. Ciddî hakâikle tam meşgûl olamıyor. Cenâb-ı Hak, kemâl-i rahmetinden, iki senedir ciddî hakâike nisbeten yemişler, fâkiheler nev'inden tevâfukât-ı latîfeyle ezhânımızı taltif etti, zihnimizi neş'elendirdi. Kemâl-i merhametinden o tevâfukât-ı latîfe meyveleriyle, ciddî bir hakikat-i Kur'âniyeye zihnimizi sevk etti ve ruhumuza, o meyveleri gıda ve kût yaptı. Hurma gibi hem fâkihe, hem kût oldu. Hem hakikat, hem zînet ve meziyet birleşti.

Kardeşlerim! Bu zamanda dalâlet ve gaflete karşı pek çok mânevî kuvvete muhtacız. Maatteessüf, ben şahsım itibarıyla çok zayıf ve müflisim. Harika kerâmâtım yok ki, bu hakâiki onunla isbat edeyim. Ve kudsî bir himmetim

---

Ale'r-re'si ve'l-ayn: Baş göz üstüne.
Ezhân: Zihinler.
Fâkihe: Yemiş, meyve.
İnkısam etmek: Bölünmek, parçalara ayrılmak.
Îras etmek: Sebep olmak, vermek.
İşkâl etmek: Zorlaştırmak.
Kût: Gıda, azık.
Mücmel: Kısa, öz, hülâsa.
Münasebât-ı tevâfukiye: Tevâfukların gösterdiği münasebetler.
Taltif etmek: İltifat etme, lütufta bulunma.
Tâtil-i eşgal: Meşgul olunan işe, çalışmaya ara vermek.
Tevâfukât-ı latîfe: Güzel hoş tevâfuklar, uygun gelmeler.

yok ki, onunla kulûbu celbedeyim. Ulvî bir deham yok ki, onunla ukûlü teshir edeyim. Belki Kur'ân-ı Hakîm'in dergâhında, bir dilenci hâdim hükmündeyim. Bu muannid ehl-i dalâletin inadını kırmak ve insafa getirmek için, Kur'ân-ı Hakîm'in esrarından bazen istimdat ederim. Kerâmât-ı Kur'âniye olarak, tevâfukâtta bir ikram-ı ilâhî hissettim, iki elimle sarıldım.

Evet, Kur'ân'dan tereşşuh eden İşârâtü'l-İ'câz ve Risale-i Haşir'de kat'î bir işaret hissettim. Emsalleri bulunsun bulunmasın, bence bir keramet-i Kur'âniyedir. İşârâtü'l-İ'câz'ın bir sayfasına dikkat ettik; satırların başında bütün hurufât ikişer ikişer olup, harika bir intizamla hurufâtın vaz' edildiğini gördük. Onuncu Söz'de medar-ı tevâfuk 3, 4, 5, 6 rakamları, her birisi 13'te ittifakları, o 13'ün de Altıncı ve Sekizinci, mahrem Dördüncü Remiz'lerde mühim bir esrar anahtarı olduğunu gördük. Bunda şüphemiz kalmadı ki; kâğıt üzerinde daima kalacak bir keramet-i Kur'âniyedir, bir ikram-ı ilâhîdir ve doğrudan doğruya risalenin ve iman-ı haşrin tasdikine bir imza telâkki ettik. Havada uçmak, su üzerinde yürümeye benzemiyor; onlar muvakkat... Hem şahsın kemâline ve ihtiyârına, belki istidrâca verilebilir. Doğrudan doğruya hakikate –hususan bu zamanda– hizmet edemiyor.

Her neyse, bir küçük mesele münasebetiyle çok konuştum ve çok da israf ettim. Ahbapla fazla konuşmak mergûb olduğundan, inşallah bu israf affolur.

Kardeşiniz
Said Nursî

~ 131 ~

Biraderzadem merhum Abdurrahman'ın vefatını müteakip yanıma gelip, kuvvetli emârelerle Abdurrahman'ın yerine bana gönderildiği kalbime ihtar edilen, gayet çalışkan ve hâlis kardeşlerimizden, elmas kalemli, Kuleönlü Sarıbıçak Mustafa Hulûsi'nin*, on fıkra yerine geçecek tek birinci fıkrasıdır.

Hurufât: Harfler.
İman-ı haşr: Öldükten sonra dirilmeye iman.
İstidrâc: Birtakım kimselerin hakkı ve liyâkatı olmadığı halde fevkalade nimetlere, fırsatlara nâil olması.
İstimdat etmek: Meded, yardım istemek.
Kerâmât-ı Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'e ait kerametler.
Kulûb: Kalpler.
Medar-ı tevâfuk: Tevâfuk kaynağı, vesilesi.
Mergûb: Rağbet gören, cazip.
Muannid: İnatçı.
Tereşşuh etmek: Sızmak.
Teshir: Emri altına almak, kendine bağlamak.
Ukûl: Akıllar.
Vaz' etmek: Koymak, yerleştirmek.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ حُرُوفِ الْقُرْاٰنِ وَأَسْرَارِهَا[3]

Ey Benim Muhterem Üstadım!

Âciz talebeniz, küre-i arz içerisinde ruhum bazen şarka, bazen cenuba, bazen garba, bazen şimale, bazen semâya giderdi. Acaba yardım ne taraftan erişecek diye beklerdim. Ruhum bir mürşid-i ekmel taharri ederdi. Aramak üzere iken bana ilham olundu ki; "Mürşidi sen uzakta arıyorsun. Pek yakınında bulunan Bediüzzaman vardır. O zâtın Risale-i Nur'u müceddit hükmündedir. Hem aktâbdır, hem zülkarneyndir, hem âhirzamanda gelecek İsa *(aleyhisselâm)*ın vekilidir, yani müjdecisidir." denildi. Bunun üzerine Üstad-ı Muhterem'in nezdine vardım. Risaleleri, bize yazmak için emir verdi. Ben de on beş kadar Sözler'den yazdım ve okuyorum. İstidadım kısa, fikrim müşevveş olduğundan risalelerden hakkıyla istifade ve istifaza edemiyordum.

Bilâhare, Yirmi İkinci Mektub'u verdiniz, yazdım. Bir iki defa arkadaşlarımla okudum. Âciz talebenizin maddî ve mânevî on beş yaşından beri mâzide birikmiş olan küflü yaralarını tedavi etti, elhamdülillâh. Bunun üzerine bir rüya gördüm. Rüya budur:

"Menâmda, kıbleye karşı bir vilâyete gittim. O vilâyette gezerken iki büyük, acîb fabrikaya rast geldim. Bu fabrikalar dünyadaki fabrikalara benzemiyor ve hem de bu fabrikalar, insanın sağ cenahına geliyor. İkisinin de sahipleri yok. İçerisine girdim; fabrikanın biri büyük, biri küçük. Bu küçük fabrikayı ben idare ederim diye ona sahip oldum." Bunun üzerine bir rüya daha gördüm:

"Kıbleye karşı uzun bir kışla ve kışlanın içinde büyük bir fırın var. Ben de o fırının dairesindeyim ve ayak üzereyim. Karşımda gençlerden, ehl-i takva, Süleyman isminde bir genç vardı. Ve sağ tarafımda yine gençten, İsmail

---

1 O yüce Zât'ın adıyla.
2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
3 Kur'ân'ın harfleri ve esrarı adedince, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Aktâb: Kutuplar, en büyük veliler. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) kâmil vârisleri.
İstifaza etmek: Feyz almak, feyizlenmek.
Menâm: Uyku.
Müceddit: Her yüz yılda bir gelen, devrin ihtiyacına göre İslâm'ı anlatan, peygamberlik mesleğinin mânevî vârisi olan zât.
Mürşid-i ekmel: En mükemmel rehber, her yönüyle insanları doğruya ulaştıran.
Nezd: Yan, kat, huzur.
Taharri etmek: Aramak, araştırmak.
Zülkarneyn: Madde ve manayı birleştiren, velayet ve hilafeti deruhte eden.

isminde birisi vardı. Buna binâen, ale't-tahmin yüz kadar gençler, o fırının dairesinde sağımda ve solumda ayak üzere idiler. Hayret ettim. Bunun üzerine büyük bir zât geldi, gençlerin önüne ufacık bir mendil serdi. O mendil üzerinden, dört köşe haşhaşlı ekmeği gençlere birer birer dağıttı. Bilâhare, o mendilin içinden birer avuç da kuru üzüm dağıttı. Bakıyorum, o mendilden üzüm ve ekmek tükenmedi. Hayret ettim. Bana denildi ki. Bu mübârek zât, Said Nursî'dir. Ben de anladım ki; bu harika iş aktâblarda bulunur dedim." uyandım.

Bunun üzerine risaleleri devam üzere yazmakta iken Allah'ın tevfiki ve Üstad-ı Muhterem'in himmeti erişti. Çok çok istifade etmeye başladım. Bilâhare, bütün o rüyamda gördüğüm gençler, etrafıma toplandı. Her birisi bana arkadaş ve Kur'ân'a talebe oldular.

Ve bir de bizim memleketin insanları, bir parça ehl-i tarîkat ve ehl-i takvâdır. Memleketimizde zâhir ve bâtın hocası olmadığından şeytana ve nefse çok defa hedef oluyorduk ve evham içinde boğuluyorduk. Risaleleri okudukça, şeytan-ı laîn ve nefsin hilelerini ve evhamlarını cehennemin dibine atıyordu. Risaleleri okurken çok arkadaşlar, çok hayrette kalırlardı. "Bu koca Bedî, bu lü'lü-misal bu sözleri, bu kelimeleri nereden buluyor?" diye birbirimize çok defa diyorduk. Lisanına baksan bir şey istifade edilmez gibi görünüyor. Hâlbuki, "Söyledikleri hep hikmettir. Nazarımıza dehşet veriyor, nur serpiyor.(Hâşiye)" diye tekrar tekrar iştiyakla okuyorduk. Bunun üzerine, "Risaletü'n-Nur ve Mektubâtü'n-Nur, okuyanlara bir iksir-i âzamdır." diye hükmettik.

Muhterem Üstadım! Maddî ve mânevî yaraları bulunan bu yüz arkadaşlarımın yaralarını, risaleler tedavi ediyor. Hatta, bazen bizden uzak olanlar evhama boğulur, gelirler; âciz talebeniz bir risale okursam evhamını kaldırır, giderlerdi. Cenâb-ı Hak, Feyyâz-ı Mutlak ve Hallâk-ı Azîm mevcudât ve câmidat ve zerreler adedince sizden razı olsun, âmin!

Yarın mahşerde, herkesten evvel Resûl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muhterem Efendimiz Hazretleri'nin şefaatine mazhar ol inşallah, âmin!

Hâşiye: Evet, Mustafa kardeşim, Said'in üç şahsiyetinden ikisini tamam fark etmiş. Said'deki üstadını, ders verdiği vakit âlî görüyor. Bîçâre dostu olan Said'i, hakikatte olduğu gibi âdi görüyor ve gördüğü doğrudur.

Said

Ale't-tahmin: Tahminen, tahmini olarak.
Bedî: Benzersiz, harika zât; Bediüzzaman Hazretleri.
Câmidat: Cansızlar.
Feyyâz-ı Mutlak: Sınırsız bolluk ve bereketler lütfeden Hz. Allah.
Hallâk-ı Azîm: Yüce Yaratıcı.
İksir-i âzam: En büyük ilaç.
Lü'lü-misal: İnciye benzeyen, inci gibi.
Şeytan-ı laîn: Lanetli şeytan.

Bu gençlerin her gün, her saat duasını alıyorsunuz. Ve her bir risaleyi okurken, en aşağı sekiz-on kadar arkadaş bulunuyor. Hâlbuki bu fitne-i âhirzamanda, bu gençlerin bir araya gelip hak söz dinlemeleri pek mühimdir ve medar-ı şükrandır.

Bu âciz talebeniz Arabî görmemiş ve medrese hiç görmemiş. Eskiden, yazılmış Türkçe kitapları okurdum, maddî ve mânevî yaralarımı tedavi edecek ilaç bulamazdım. Ruhum ve kalbim çok çırpınıyordu. Öyle bir dereceye gelirdim ki, her saat kendimi intihar etmeye karar verirdim. “Acaba hâlim nedir ve ne olacak? Mürşid-i kâmil nerede bulabilirim?” diye çok merak eder ve ye's içerisinde kalırdım.

Cenâb-ı Hak, nasıl ki cehennem gibi bir zaman içinde cennet gibi bir zamanı halkeder.. ve her zamana lâyık çâreleri îcad eder.. ve her yaraya muvâfık ilacı ihsan eder; öyle de bu medresesiz zamanımızda, bizim gibi yaralılara –Üstad-ı Muhterem vâsıtasıyla– risaleleri Türkçe olarak te'lif ettiriyor. Buna ne kadar şükredeyim! –لَا يُعَدُّ وَلَا يُحْصٰى[1]– Cenâb-ı Hakk'a şükürler olsun ve Üstad-ı Muhterem'i de Kur'ân hizmetinde muvaffak edip iki cihanda aziz eylesin, âmin!

Ben hiçbir Arabiyât görmeden, medresede beş-on sene okumadığım hâlde yalnız risaleleri yazıp ciddiyetle okudum. Kendimi yirmi sene medresede okumuş gibi tahayyül ediyorum. Sebebi ise; bu âcizin, bu fakirin, bu miskinin nezdine çok Arabiyât hocaları geliyor ve benim okuduğuma hayret ediyorlar. Evvelden mürşid-i kâmil terbiyesi görmüş insanlar geliyorlar, benden işittikleri kelimelere meftun oluyorlar. Çok hocalar, iki diz üzerine gelip “Risale okuyuver.” diyorlar.

Eğer sesim erişseydi olanca kuvvetimle bağırarak, küre-i arzdaki gençlere diyecektim: *“Risaleleri ciddî okumak ve yazmak, yirmi sene medresede okumaktan fâiktir ve daha menfaatlidir.”* Medresede okumaktaki maksat, evvelâ kendini kurtarıp, sâniyen ümmet-i Muhammed'i *(aleyhissalâtü vesselâm)* kurtarmaya çalışmak değil mi? Risaletü'n-Nur ve Mektubâtü'n-Nur, yirmi senelik medrese ilmini veriyor itikadındayım.

Ve her bir risale, tek başıyla bir mürşid-i ekmeldir. Kalbi bozulmamış herhangi genç, bir risaleyi alıp dikkatle ve teslimiyetle okusa, daire-i inkıyada

[1] Sayılamayacak ve hesap edilemeyecek kadar.

Daire-i inkıyada gelmek: Boyun eğmek, itaat etmek.
Fâik: Üstün, yüksek.
Medar-ı şükran: Şükür gerektiren durum, şükür sebebi.

geliyor, ıslah oluyor. Herhangi bir maddiyyûn bir risaleyi alıp okursa, iman etmezse de hiçbir bahane bulamıyor. Herhangi bir dinsiz okusa ve tamam manasıyla anlasa, imana geliyor. Herhangi bir filozof okusa, "Bundan daha yüksek akıl olamaz ve akıllar toplansa bunun fevkine çıkamaz, akıl buna yol bulamaz." diyor. Risale-i Nur, lisan-ı hâl ile Avrupa meftunu bulunan tek gözlü deccâla[1] "Ya iman et, yahut bütün dünyanın maskarası olacaksın." diyor.

Şimdi aziz ders kardeşlerim! Bu fakir, bir tane mürşid-i ekmel ve kutup ararken, Cenâb-ı Hakk'ın ihsanıyla, keremiyle, lütfuyla, rahmetiyle, Üstad-ı Muhterem'in sa'yi ile yüz on dokuz mürşid-i ekmel ve kâmil buldum. Risaletü'n-Nur ve Mektubâtü'n-Nur, yüz on dokuz adediyle, her birisi birer mürşid-i ekmeldir ve aktâbdır.

Ey maddî ve mânevî yaralı olan genç kardeşlerim ve ey mürşid-i ekmele muhtaç olan ehl-i tarîkat kardeşlerim:

Şeyh Abdülkadir Geylânî* ve Şâh-ı Nakşibend, İmam Rabbânî*, İmam Gazâlî*, Muhyiddin İbn-i Arabî*, Mevlânâ Hâlid* *(radiyallâhu anhüm, kaddesallâhu esrârahum)* Hazretleri'nin derece-i kemâlâtları, merâtib-i imanları risalelerde ve Mektubat'ta vardır.(Hâşiye)

Hâşiye: Merhum büyük kardeşim Mustafa, Risale'nin şâkirtleriyle velâyetin şâkirtlerini ve birbirinin arasındaki dereceyi anlatmak istiyor. Bu meseleyi Risale-i Nur halletmiş. Hem tevhid-i âmî ile tevhid-i hakikîyi göstermiş. Hem gözü kapalı olarak gitmenin ve gözü açık olarak gitmenin farkını Risale-i Nur beyan etmiş. Hem âlem-i yakaza ile âlem-i menâmı Risale-i Nur keşfetmiş. Hem âlem-i misal ile âlem-i şehâdeti bibirinden Risale-i Nur ayırmış. Hem velâyet-i kübrâyı, velâyet-i vustâyı, velâyet-i suğrâyı ve birbirinin farkını, tamamıyla Risale-i Nur göstermiş. Bir sohbette, bir kademde –sahabelerin meseli gibi– zâhirden hakikate geçmenin sebeplerini anlatmış. Hem tarîkat şeyhlerinin ve eimme-i erbaanın caddelerini Risale-i Nur beyan etmiş. Hem ilmelyakîn, aynelyakîn, hakkalyakîn ile elde ⇨

1 Bkz.: Buhârî, *Enbiyâ* 48, *Libâs* 68, *Ta'bîr* 11, 33, *Fiten* 26; Müslim, *İman* 273-276.

Âlem-i menâm: Uyku âlemi.
Âlem-i misal: Maddî âlem ile gayb âlemi arasında yer alan ara kesit. Mânevî sûret ve modellerin yansıdığı âlem.
Âlem-i şehâdet: Görünen âlem. Beş duyu organı ile kavranılan varlıkların, hâdiselerin âlemi.
Âlem-i yakaza: Uyanıklık hâli.
Aynelyakîn: Gözle görülüp edinilen bilgi.
Deccâl: Âhirzamanda dine karşı çıkıp, dinsizliği yayacak şahıs veya hükmî şahsiyet.
Derece-i kemâlât: Mükemmellik ve fazilet derecesi.
Eimme-i erbaa: Dört büyük İmam; İmam A'zam, İmam Şâfii, İmam Mâlik, İmam Ahmed ibn-i Hanbel (r. anhum).
Hakkalyakîn: Bir şeyin hakikatine, özüne ulaşarak, yaşanarak öğrenilen bilgi.
İlmelyakîn: Okuyup öğrenerek elde edilen bilgi.
Kadem: Adım.
Maddiyyûn: Maddeciler, materyalistler.
Merâtib-i iman: İman dereceleri.
Sa'y: Çalışma, çaba, gayret.
Tevhid-i âmî: "Allah birdir, ortağı ve benzeri yoktur…" şeklinde ifade edilen zahirî tevhid inancı.
Tevhid-i hakikî: Her varlıkta Allah'ın mührünü görme, gerçekte varlığın O'nun esma ve sıfatlarına birer ayna, birer pencere olduğunu bilme ve hiçbir şeyin O'na ortak olamayacağına gözle görür derecede inanma…" şeklinde ifade edilen hakikî tevhid inancı.
Velâyet-i kübrâ: Peygamberler ve vârislerinin (asfiyâ) velâyeti.
Velâyet-i suğrâ: Müminlerin velâyeti. Her müminin seviyesine göre mazhar olabileceği velâyet.
Velâyet-i vustâ: Allah dostlarının seyr u sülûk ile mazhar olabilecekleri velâyet.

Ey kardeşlerim ve ey halifeler! Tarîkatın ve hakikatin müntehâsını anlamak isterseniz, risaleleri ciddiyetle okuyun; bâlâdaki zâtların arkasında gidersiniz ve yüksek imanlarına yaklaşırsınız.

---

edilen imanın farklarını Risale-i Nur göstermiş. Hem Hazreti Ebûbekir Sıddık *(radiyallâhu anh)* ve Hazreti Ömer *(radiyallâhu anh)* ve Hazreti Osman'ın *(radiyallâhu anh)* meşrebini Risale-i Nur takip etmiş. Hem İmam Ali'nin *(radiyallâhu anh)* bir veled-i mânevîsi olduğunu, Celcelûtiye'yi tefsir ile Risale-i Nur'un kıymetini ve vazifesini Risale-i Nur göstermiş. Hem Resûl-i Ekrem'in *(aleyhissalâtü vesselâm)* Mehdî ve İsa *(aleyhisselâm)* ve Deccal ve Ye'cüc-Me'cüc ve Sedd-i Zülkarneyn hakkındaki müteşâbih hadisleri Risale-i Nur te'vil etmiş, esas maksadı anlatmış.

İmam Ali *(radiyallâhu anh)*, Şâh-ı Geylânî *(radiyallâhu anh)*; Sekizinci, On Sekizinci, Yirmi Sekizinci Lem'alar ile ve Sekizinci Şuâ ile kerâmât-ı evliya hak olduğunu ve yerde iken Arş-ı Âzam'ı müşâhede ettiklerini[*1] Risale-i Nur beyan etmiş. Hem umum müçtehidler “Mütekellimînden birisi gelecek, hakâik-i imaniyeyi ve bütün mesâili vâzıh bir surette beyan edecek.” diye müjdelerini, Risale-i Nur, hâdisât-ı âlem ile isbat etmiş. Hem bütün her asırda gelen meb'uslar, velîler keşfiyâtlarında, “Birisi gelecek, şarktan bir nur zuhur edecek.” diye Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini ve Üstadımın şahs-ı mânevîsini ve talebelerin şahs-ı mânevîsini görüp, bütün ümmet-i Muhammed'e *(aleyhissalâtü vesselâm)* Risale-i Nur'un faziletini, ehemmiyetini, kıymetini ve emr-i Peygamberî ile bütün ümmet virdlerinde azâb-ı kabirden ve âhirzamanda gelecek fitneden, deccalın şerrinden istiâze etmelerini [*2] ve yapacağı maddî ve mânevî tahribatını Risale-i Nur tamir yaptığını görmüşler. Müjdeler, beşaretler, işaretler, remizlerle haber verdiklerini, Risale-i Nur, Eskişehir, Denizli, Afyon, İstanbul gibi hâdisât-ı âlem ile göstermiş.

Elhâsıl: Asırlardan beri beklenilen ve muntazır kalınan zât, Risale-i Nur imiş. Hatta Üstadın kendisi de bir zaman böyle bir zâtın geleceğine muntazır imiş. Hâlbuki, ne ağabeyim Mustafa'nın ve ne de benim haddim değil ki Risale-i Nur'un kıymetini ve vazifesini beyan edeyim, heyhât! Risale-i Nur, Kur'ân'ın has tefsiri olduğundan Kur'ân'a bağlıdır. Kur'ân ise Arş-ı Âzam'a bağlıdır. Onun için, Risale-i Nur'u Kur'ân medh ü senâ edebilir. Birinci Şuâ'da otuz üç âyetiyle işaret etmiş. ⇨

Arş-ı Âzam: Yerde ve gökte, maddî ve mânevî bütün varlıklarla alâkalı ilâhî emir, irade ve işleyişin ilk tecellî ve zuhur mahalli sayılan, fakat mahiyetini sadece Cenâb-ı Hakk'ın bilebileceği yüce bir âlem.
Bâlâ: Üst taraf, yukarı.
Beşaret: Müjde, muştu.
Celcelûtiye: Hz. Ali (r.a.) tarafından telif edilen, içinde dua ve münâcâtların yer aldığı ve bazı gaybî sırların cifir ve ebced hesabıyla yazıldığı bir kaside.
Hâdisât-ı âlem: Yaşanan hadiseler.
Halife: Şeyh ve mürşitlerin yerine geçen kimse, vekil.
İstiâze etmek: Allah'a sığınmak.
Kerâmât-ı evliya: Velilerin (Allah dostlarının) kerametleri.
Keşfiyât: Allah dostlarının ilâhî ihsan ve ilham ile keşfettiği sırlar, hakikatler.
Meb'us: Allah tarafından gönderilmiş olan, görevli, vekil.
Mehdî: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s) soyundan, kıyametten önce gelmesi beklenen, insanları dine yönlendirecek kişi.
Meşreb: Yol, usûl.
Muntazır kalmak: Beklemek.
Müçtehid: Dinin temel kaynaklarından hüküm çıkarma bilgi ve kabiliyetine sahip olan kimse.
Müntehâ: Son, sınır, zirve.
Mütekellimîn: İslâm'ın inanca ait meselelerini inceleyen Kelâm İlmi'nin âlimleri.
Müteşâbih hadis: Birden fazla anlamı mümkün olup, gerçek manasının anlaşılması için başka izah veya delillere ihtiyaç duyulan hadis.
Sedd-i Zülkarneyn: Hz. Zülkarneyn'in inşa ettiği set. (Bkz: Kehf Sûresi, 18/93-98. âyetler).
Şahs-ı mânevî: Bir topluluğu temsil eden genel özellikler.
Te'vil etmek: Yorumlamak, açıklamak.
Vâzıh: Açık.
Vird: Belli aralıklarla devamlı okunan dua, zikir.
Ye'cüc-Me'cüc: Kur'ân-ı Kerim'de yeryüzünde anarşi ve bozgunculuk çıkardığı/çıkaracağı bildirilen topluluk. (Bkz: Kehf Sûresi, 18/94-97; Enbiya Sûresi, 21/96. âyetler.)

Ey ehl-i tarîkat kardeşlerim! Bilhassa sizlere çok rica ediyorum, risaleleri bir defa okuyunuz. Risaletü'n-Nur ve Mektubâtü'n-Nur'un her bir satırında, bir kitabın tesirini bulamazsanız, bana ne derseniz deyiniz, kabul ediyorum.

Tekrar çok tavsiye ediyorum: Okuyun, okuyun! Okudukça, risaleler feyz-âver nurları saçıyorlar. Okudukça iştiyak getiriyorlar, usanç vermiyorlar. Başka kitapları bir-iki defa okusan, insana usanç veriyor. Hâlbuki risaleler öyle değil, okudukça başka başka iman hâlleri telkin ediyorlar.

Döneceğim bâlâdaki rüyanın tâbirine, aklım yetiştiği kadar tâbir edeceğim. Allah hayretsin:

Biri büyük, biri küçük fabrikadan büyük fabrika ise Üstad-ı Muhterem'dir. Fabrikanın içerisinde bulunan acîb ve garip, bedî âletler ise bu zamana kadar hiçbir imamın söylemediği kelimeleri ve iman telkinatlarını yapan Risaletü'n-Nur eczalarıdır. O küçük fabrika ise Risale-i Nur'ları kim okuyup yazarsa, o dahi küçük fabrikaya benzeyecek. İçerisindeki bedî âletler ise Risale-i Nur'un düsturları, hakikatleri ve mesâil-i imaniyedir. Okuyan ve yazan insanlar, öyle kuvvetli, sarsılmaz imanları bulacaklardır. Fabrika hareketi ise risaleleri okuyup yazan adamların kemâl-i şevk ve heyecanla çalışmalarıdır. Görmüş olduğum vilâyet ise velâyet-i kübrâ yollarını gösteren Risale-i Nur'dur.

Bu rüyayı takviye için, bir rüya daha söyleyeceğim:

“Menâmda, İstanbul'a yaya olarak iki defa gittim. İstanbul'a vardığımda, dükkânları hep açıktır, içinde sahipleri yoktur. Dükkânların içinde, sandıklarda büyük büyük mıhlar gördüm ve başka demir parçaları da vardı. Bunun üzerine mânevî rahmet yağarken, İstanbul'dan yaya olarak avdet ettim.”

Allahu a'lem, bunun tâbiri de dünyada İstanbul büyük ve güzel memleket olduğu gibi öyle de risaleler ve mektubâtü'n-Nur, velâyet-i kübrâ yollarını gösterir. Demir gibi kuvvetli, elmas mıhlar gibi hakikatin burhanlarını satışa

---

Bunu yazmaktan maksadım, ağabeyim Mustafa'ya Risale-i Nur'dan medet ve Kur'ân'dan şefaat ve Üstadımdan dua istemektir…

Talebeniz
Küçük Ali

*1 Bkz.: Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb* (Evrâd-ı Şâzilî) s. 561.

*2 Bkz.: Buhârî, *Ezân* 149; Müslim, *Mesâcid* 128.

Allahu a'lem: Doğrusunu Allah bilir.
Avdet etmek: Dönmek.
Bedî: Harika, eşsiz, orjinal.
Feyz-âver: Feyiz veren, bereket getiren.
Mesâil-i imaniye: İmana ait meseleler.

çıkaran ve her risale bir kudsî dükkân hükmüne gelen bir meşher-i nurânîdir. O sergide imanî nurlar teşhir ediliyor. Ve velâyet-i kübrâ yollarını gösterdiğini, iki kere iki dört eder derecesinde kanaatim gelmiştir.

İkinci gördüğüm rüyanın tâbiri, Allahu a'lem böyle olsa gerektir: Kıbleye karşı kışla ise mânevî, Allah'a asker olan gençlerin Isparta vilâyetindeki geniş dershânelerine işarettir. Ekmeği dağıtan zât ise Üstad-ı Muhterem Said Nursî'dir. Ve ekmek pişiren fırın ise Üstadım'ın hususî medresesidir. Fırının ekmeğinin müşterileri ise risaleleri okuyup lezzetini anlayan, benim gibi ve arkadaşlarım gibi هَلْ مِنْ مَزِيدٍ[1] diyenlerdir.

Evet, Üstad-ı Muhterem, insanlara mânevî ekmek dağıtıcıdır. Bu fırında çok işaretler vardır. Aklım bu kadar yetişiyor. Gençlerin ayakta olması ise gençlerin imanî risaleleri okuyup imanları kuvvetleneceğine işarettir. O tatlı ve yedikçe noksan olmayan üzüm ve ekmek ise her şeyden daha tatlı i'câz-ı Kur'ân esrarına ve imanın envârına işarettir ki, onları Risale-i Nur dağıtıyor. Âciz talebeniz ise, gençlerin başında ve sağ tarafta bulunduğum ise gençlere ihsan-ı ilâhî, ikram-ı ilâhî ve Üstad-ı Muhterem'in himmetiyle o gençlere vesile olacağıma işarettir, inşallah. Benim aklım bu kadar eriyor; bu kadar tâbir edebildim. Rüyalarımın ıslah ve tâbirini rica ederim.

Yirmi gün zarfında bir rüya daha gördüm:

"Eğirdir Gölü'nün kenarında, yani çakıllığında bulunuyormuşum. Bu denizin kenarında büyük bir beyaz çadır kurulmuş. Çadırın içinde, büyük bir direğin dibinde Üstadım Said *(radiyallâhu anh)* bulunuyor. Bu esnada eline büyük, bir kırmızı kaplı kitap alıp, çadırın direğine dayanarak o kitabı okudu. Bilâhare, hariçten, kıble tarafından Mahmud isminde gençten, yeşil elbiseli birisi gelip üstadımın elinden o kitabı –yani okuduğu hutbeyi– istedi ve aldı. Çadırdan Mahmud ismindeki genç dışarıya çıktı, kıbleye karşı, ayak üzere halklara dedi ki: 'Bu âna gelinceye kadar böyle bir hutbeyi hiçbir imam okumamıştır.' diyerek, o hitabeyi alıp kıbleye karşı götürdü. O anda uyandım." Allah hayretsin!

Bu rüyayı da bildiğim kadar tâbir edeceğim: O deniz ise şeriat-ı Muhammediyedir. O çadır ise Isparta vilâyetidir. O hutbe ise Risaletü'n-Nur

---

[1] Daha yok mu?

Meşher-i nurânî: Nurlu sergi. **Teşhir etmek:** Sergilemek, göz önüne sermek.

ve Mektubâtü'n-Nur'dur. Hutbeyi götüren yeşil elbiseli genç Mahmud ise ya Şeyh-i Geylânî, ya İmam Rabbânî'dir. Risaleler, Makam-ı Mahmud yolunu târif ediyorlar. Üstadımın hutbesi olan Risale-i Nur, bu zamanın bir mehdîsi ve müceddididir.

Ey küre-i arzda bulunan gençler, hocalar ve halifeler! Bin senedir insanların aradığı Mehdî Hazretleri'nin pişdârı ve müjdecisi, üstadımın neşrettiği Risale-i Nur'dur.

Ey benim kardeşlerim! Benim gibi âciz bir talebenin okumasından, anlamasından ne çıkar? Üstadıma ne suâl açabilirim? Kaç kitap okudum da suâl açayım ve mesele halledeyim? Ne gibi suâl sorayım?

Dünyada çok kitaplar vardır ve o kitapları okumuşsunuzdur. Okuduğunuz kitapların hepsini de anladınız mı? Alâküllihâl, anlayamadığınız meseleler çoktur. Üstadıma suâl açınız, meydana ilim çıksın ve iman hakikati çıksın da dünyada bulunan üç yüz elli milyon müslümanlar da istifade etsinler. Ne kadar müşkülâtınız varsa halledilsin, bizim gibi âcizler de istifade etsin.

Ey hocalar ve ehl-i kalb! Soracağınız suâllerin cevaplarını Risale-i Nur'da bulabilirsiniz. Ehl-i keşif ve kalbden birisi, benim gibi âciz bir insandan Mehdî'yi soruyor: "Ne vakit gelecek?" Daha Mehdî'yi anlayamamış. Dâbbetü'l-arz kimler olduğunu bilmiyor. Bunlara dair, risalelerde birer bahis vardır. Her müşkül suâlin cevabını o risalelerden arayınız, bulursunuz.

Ey hocalar ve halifeler! "Bizim ilmimiz bize yeter." deyip, yıldız böceği gibi şavkınıza, ilminize aldanmayın. İnsanın kendi bildiği kendine kâfi gelmez. Her insan, her meseleyi anlayamaz. Uyuyorsunuz! Uyuduğunuz miktar artık yeter; uyanmalı!

Peder ve vâlidem ve cümle arkadaşlarım ve biraderim Ali çok selâm edip, iki ellerinden öper ve dua etmektedirler.

Kuleönü'nde Sofuoğlu Talebeniz
Mustafa Hulûsi *(rahmetullâhi aleyh)*

Alâküllihâl: Her hâlde, her hâlükarda.

Dâbbetü'l-arz: Âhirzaman'da yerden çıkacağı bildirilen, insan hayatını tehdit edecek öldürücü virüs, mikrop, parazit veya bizim bugünkü bilgilerimizin dışında çok farklı bir canlı türü. Bkz.: Neml Sûresi, 27/82.

Makam-ı Mahmud: Allah'a yakınlık ve âhiretteki en büyük şefaat makamı.

Müşkülât: Müşküller, problemler.

Pişdâr: Öncü, önder, rehber.

Şavk: Işık.

132

Risale-i Nur'un tesvidinde çok hizmeti sebkat eden temiz kalbli, ihlâslı, güzel bir hâfız, müdakkik bir hoca olan Hâfız Halid'in bir fıkrasıdır.

Risale-i Nur'un müellifi Bediüzzaman, nâdire-i cihan, hâdim-i Kur'ân Said Nursî *(radiyallâhu anh)* hakkında hissiyatımdan binden birini beyan ediyorum:

Üstadım, kendisi Nur ism-i celîline mazhardır. Bu ism-i şerif, kendileri hakkında bir ism-i âzamdır. Kendi karyesinin ismi Nurs, vâlidesinin ismi Nuriye, Kâdirî üstadının ismi Nureddin, Nakşî üstadının ismi Seyyid Nur Muhammed, Kur'ân üstadlarından Hâfız Nuri, hizmet-i Kur'âniyede hususî imamı Zinnûreyn; fikrini, kalbini tenvir eden âyet-i nur[1] olması ve müşkül mesâilini izaha vâsıta olan nur temsilâtı gayet kıymettardır. Resâilin mecmûuna Risale-i Nur tesmiyesi, Nur ismi onun hakkında ism-i âzam olduğunu teyid etmektedir.

Risale-i Nur adlı harika te'lifâtının bir kısmı Arabî olmakla beraber, Risale-i Nur eczaları şimdiye kadar yüz on dokuza bâliğ olmuştur. Her bir risale, kendi mevzuunda harikadır. Gayet yüksek olmakla beraber, Onuncu Söz ismiyle iştihar eden haşre dair olan risalesi pek harikadır, câmîdir. Ulemâca sırf naklî olan haşri ve neşri, gayet kuvvetli ve kat'î delâil-i akliye ile isbat etmiştir. Onunla çokların imanını kurtarmışlar.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا[2] âyetinin sırrıyla diyebilirim ki; Risale-i Nur bir kamer-i mârifettir ki, şems-i hakikat olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın nurunu istifâza eylemiş ki, نُورُ الْقَمَرِ مُسْتَفَادٌ مِنَ الشَّمْسِ[3] olan meşhur

---

1 Nûr Sûresi, 24/35.

2 "O Allah ki, güneşi aydınlatan parlak bir ışık kaynağı yaptı; ayı ise (güneşe bağlı olarak) ışıklı kıldı." (Yunus Sûresi, 10/5).

3 Ayın ışığı, kendinden değil güneşten gelir.

Bâliğ olmak: Erişmek, ulaşmak.
Delâil-i akliye: Aklî deliller.
Hâdim-i Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in hizmetkârı.
Haşr ve neşr: Öldükten sonra tekrar dirilip mahşer meydanında toplanma.
İsm-i âzam: Kendisi ile dua edildiğinde Allah'ın icabet ettiği en büyük ismi.
İsm-i celîl: Yüce isim.
İstifâza etmek: Feyz almak, feyizlenmek; mânevî zenginlik kazanmak.
Kamer-i mârifet: Mârifet ayı.
Karye: Köy.
Mecmû: Hepsi, tamamı.
Müdakkik: Dikkatli, inceleyici, araştırıcı.
Nâdire-i cihan: Dünya hârikası, eşi-benzeri az görülen kimse.
Resâil: Risaleler.
Sebkat etmek: Öne geçmek.
Şems-i hakikat: Hakikat güneşi.
Te'lifât: Kitaplar.
Tesmiye: İsimlendirme.
Tesvid: Müsvedde yazma, temize çekme.
Zinnûreyn: Hz. Osman'ın (r.a.) Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) iki defa damat olduğunu ifade eden "iki nur sahibi" anlamında bir lâkabı.

kaziyye-i felekiyeye mâsadak olmuştur. Hem diyebilirim ki; Üstadım, Kur'ân hakkında bir kamer hükmünde olup semâ-yı risaletin şemsi olan Resûl-i Ekrem'den *(aleyhissalâtü vesselâm)* nuru istifade edip Risale-i Nur şeklinde tezahür etmiş.

Üstadım, başkalarında nadiren bulunan mümtaz hasletlerinden, zâhirî tavrının pek fevkinde bir vaziyet gösteriyor. Zâhir hâle bakılsa, ilmihali bilmiyor gibi görünüyor. Birden bakarsın, bir derya kesiliyor.

Mezun olduğu miktarı ve Resûl-i Ekrem'den *(aleyhissalâtü vesselâm)* istifade derecesi nisbetinde söyler. Resûl-i Ekrem'den *(aleyhissalâtü vesselâm)* cihet-i istifadesi olmadığı vakitlerde yeni ay gibi mahviyet gösterir. “Bende nur yok, kıymet yok!” der. Bu hasleti de tam tevazudur ve مَنْ تَوَاضَعَ رَفَعَهُ اللّٰهُ[1] hadisiyle tam âmil olmasıdır.

İşte bu haslet îcabâtındandır ki; bizim gibi talebelerinden, bazı mesâil-i ilmiyede muhalefet bulunsa, onların sözlerini içinde arar, hak bulduğu vakit kemâl-i tevazuyla ve lezzetle kabul ederek teslim eder, “Mâşallah!” der, “Siz benden daha iyi bildiniz!” der, “Allah razı olsun!” der. Hak ve hakikati, nefsin gurur ve enâniyetine daima tercih eder. Hatta ben bazı meselelerde muhalefet ediyordum. Bana karşı gayet mültefit, memnunâne bir tavır alır; eğer yanlış yapsam, güzelce, damarıma dokunmayarak beni ikaz eder. Eğer güzel bir şey söylemiş isem, çok memnun olur.

Üstadım, bilhassa hikmet-i hakikiye fenninde, yani hikmet-i şeriat ve İslâmiyet noktasında pek harikadır ve hikmet-i beşeriyede dahi çok ileridir. Hatta o ilimde, Eflatun* ve İbn-i Sina'yı geçmiş diyebilirim.

Bundan on üç sene evvel, Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye âzâsından iken, küçükten beri şimdiye kadar mânen izn-i ilâhî ile onun bir muîni ve nâsırı ve

---

1 “Mütevazi olanı Allah yüceltir.” Bezzâr, *Müsned* 3/161. Ayrıca yakın manadaki hadis-i şerifler için bkz.: Müslim, *Birr* 69; Tirmizî, *Birr* 82; İbn-i Mâce, *Zühd* 16; Dârimî, *Zekât* 35.

Âmil olmak: Yerine getirmek, yapmak.
Âzâ: Üye.
Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye: 1918-1922 yılları arasında, zamanın problemlerine İslâmî çözümler üretme doğrultusunda faaliyet göstermiş İslâmî İlimler Akademisi.
Hikmet-i beşeriye: Felsefe.
Hikmet-i hakikiye: Gerçek hikmet. Doğru, yanıltmayan ve faydalı ilim.
Hikmet-i şeriat ve İslâmiyet: İslamî ilimler.
Îcabât: Gerekler, lüzumlar.
Kaziyye-i felekiye: Gök bilimiyle ilgili hüküm, astronomi hükmü.
Kemâl-i tevazu: Tam, mükemmel bir tevazu.
Mahviyet: Alçak gönüllülük, tevazu.
Mâsadak olmak: İfade edilen hükme uygun, onun kapsamında olmak, bir hükmü tasdik etmek.
Mesâil-i ilmiye: İlmî meseleler.
Muîn: Yardımcı, gözetip kollayan.
Mültefit: İltifat eden, güler yüz gösteren.
Nâsır: Yardımcı, destek veren.
Semâ-yı risalet: Peygamberlik semâsı.

muhafızı olan kutb-u rabbânî ve kandil-i nurânî Abdülkadir-i Geylânî *(aleyhi nazaru'r-rahmânî)* Hazretleri'nin Fethu'r-Rabbânî risalesini tefe'ülen açtığı esnada,

أَنْتَ فِي دَارِ الْحِكْمَةِ فَاطْلُبْ طَبِيبًا يُدَاوِي قَلْبَكَ[1]

ibâresi çıktı. O ibare, onun hakkında pek mânidar olarak, Eski Said'i Yeni Said'e çevirmesine sebebiyet vermiştir.

Eski Said olduğu zamanlarda, İngilizlerin dinî suâllerine gayet latîf ve müskit bir cevap vermiştir. Ve ilm-i mantıkta, İbn-i Sina'nın te'lifâtından geçecek Tâlikat nâmında harika bir risalesi var. İşkâl-i mantıkıyeyi kıyas-ı istikrâî cihetiyle on bine kadar iblâğ edip hiçbir âlimin yetişemediği bir derece-i ihata göstermiş. Sünûhât isminde bir risalesinde gördüm ki; Resûl-i Ekrem *(aleyhissalâtü vesselâm)*, âlem-i manada, bir medresede ona ders verdiğini görmüş. O ders-i mâneviyeye binâen İşârâtü'l-İ'câz nâmındaki harika tefsiri yazmış. Bana bir gün dedi ki:

"Harb-i Umumî hâdisât ve netâicleri mâni olmasaydı, İşârâtü'l-İ'câz'ı Allah'ın tevfiki ve izniyle altmış cilt yazacaktım. İnşallah Risale-i Nur, âhiren o mutasavver harika tefsirin yerini tutacak."

Üstadım'la yedi-sekiz sene musâhabetim esnâsında mühim meşhudatım çoktur. Fakat اَلْقَطْرَةُ تَدُلُّ عَلَى الْبَحْرِ[2] mûcibince deryaya delâlet maksadı ile bu fıkra kâfi görüldü. Çünkü Üstadım'dan iftirak zamanı idi, acele yazdım. Üstadım, وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ[3] âyetinin sırrıyla çok defa yanlarında beni musâhib bulmak hakkını ve teveccüh duasıyla yerine getireceklerine eminim.

*Hâfız Halid (rahmetullâhi aleyh)**

---

1 "Sen Dârü'l-Hikmet'tesin; kalbini tedâvi edecek bir doktor ara!" (Bkz.: Abdülkadir Geylânî, *el-Fethu'r-Rabbânî* s.265).

2 Damla, denizin varlığını gösterir.

3 "Yakın olanlara" (Nisâ Sûresi, 4/36).

Âhiren: Son olarak, en sonunda.
Âlem-i mana: Mana âlemi, mânevî âlem.
Derece-i ihata: Bir şeyin tamamını elde ettiğini gösteren seviye, derece.
İblâğ etmek: Ulaştırmak, eriştirmek.
İftirak: Ayrılık.
İşkâl-i mantıkıye: Mantık problemleri.
Kıyas-ı istikrâî: Tümevarım, tek tek olayları kıyaslayarak umumî sonuçlar çıkarma.
Kutb-u rabbânî: Cenâb-ı Hakk'ın büyük bir velîsi, insan-ı kâmil.
Meşhudat: Görülen, şahit olunan şeyler.
Mûcib: Gerek, gerektirici sebep.
Musâhabet: Beraberlik, dostluk.
Musâhib: Sohbet arkadaşı, nedim.
Mutasavver: Tasavvur edilen, olması düşünülen.
Müskit: Susturan, susturucu.
Netâic: Neticeler, sonuçlar.
Tefe'ülen: Kendine veya önündeki meselelere çözüm şekli aramak veya ders çıkarmak üzere kitabın herhangi bir sayfasını rast gele açarak.
Tevfik: Yardım etme, muvaffak kılma.

~ 133 ~

Hulûsi Bey'in fıkrasıdır.

Aziz, Muhterem, Müşfik ve Mükerrem Üstadım!

Bu defa irsâline inâyet buyurulan Risale-i Nur eczalarının dört kısımlık fihristesini aldım. Daha evvel Otuz Birinci Mektub'un On Üçüncü ve On Dördüncü Lem'a'larını almış, fakat ihtisaslarımı arza muvaffak olamamıştım. Fihristeler dört tarafımı aydınlattılar ve itikatta bir olup çok metin hikmetlerle bazı a'mâlde ayrılıkları olan dört mezheb-i hak gibi, bu fakire hakka, hakikate, sıdka, imana, nura, rızaya giden yolları gösterdiler. Hâdisât-ı dünyeviye meşgalesi, şimdiye kadar başımdan geçmemiş bir tarzda beni yormuş. Koca bir dairenin maddî ve mânevî ağır yükü altında tek başıma kaldığımdan çok bunalmıştım.

Aziz Üstadım'ın Otuz Birinci Mektub'un Birinci Lem'a'sıyla tavsiye buyurduğu evrâdın kuvveti, Risale-i Nur'un feyzi, müşfik Üstadım'ın müstecab duası ve Üstadım'ın üstadı Hazreti Gavs'ın –lillâhilhamd– en küçük hâcetimi görecek kadar zâhir himmeti, mahza bir lütf u fazl-ı ilâhî eseri olarak devam edebildiğim salavât-ı şerife berekâtıyla zuhur eden imdâd-ı risaletpenâhî ve Cenâb-ı Allah'ın nihayetsiz in'am ve ihsan ve inâyeti sayesinde –yüz binler hamd ve şükürler olsun– ye'se ve fütura düşmekten kurtulmuş; yalnız, huzur-u mânevînize birkaç satırlık arîza ile çıkmak geç kalmıştır.

Hakikaten elmas kalemli çok kıymetli kardeşlerimin, âsâr-ı nurun cem' ve teksir ve neşrinde gösterdikleri gayret ve himmet ve sevgili üstadımıza bu kudsî vazifede yaptıkları muâvenet, her türlü takdirin fevkindedir. Allahu Zülcelâl cümlesinden razı olsun ve neşr-i envâr-ı Kur'âniyede dâimî muvaffakiyetlere mazhar buyursun.

Otuz Birinci Mektub'un On Üçüncü ve On Dördüncü Lem'a'larında, o kadar büyük dersler, o kadar azametli hakikatler, o derece şâşaalı hikmetler

---

A'mâl: Ameller.
Arîza: Bir büyüğe veya bir üst makama sunulan mektup veya yazı.
Âsâr-ı nur: Nur eserleri, Risale-i Nur.
Cem': Bir araya getirme, toplama.
Evrâd: Virdler. Belirli zamanlarda devamlı okunan dua ve zikirler.
Hâdisât-ı dünyeviye: Yaşanan hadiseler.
Hazreti Gavs: Abdulkadir Geylânî Hazretleri.
İhtisas: Duyma, hissetme.
İmdâd-ı risaletpenâhî: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) imdâdı, yardımı.
İn'am: Nimet verme, nimete erdirme.
İrsâl: Gönderme.
Lillâhilhamd: Allah'a şükürler olsun ki.
Mahza: Ancak, sadece, sırf.
Muâvenet: Yardım etme, yardımcı olma.
Müstecab: Cevap verilen, makbul.
Neşr-i envâr-ı Kur'âniye: Kur'ân'a ait nurları yaymak.
Teksir: Çoğaltma.

ve nurlu, kudsî, lâhutî feyizler mündemiçtir ki, bu bîçâre kardeşinizin sönük zekâsı, kısa düşüncesi, perişan, müşevveş dimağı ile hissedebildiği zevkleri ifade etmesine imkân yoktur.

İdrâk-i maâlî bu küçük akla gerekmez,
Zira bu terazi, o kadar sıkleti çekmez! [1]

On Üçüncü Lem'a'nın On Üç İşaret'le beyanı, Sûretü'l-Felâk ve Sûretü'n-Nâs âyetleriyle,

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ۝ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ [2]

âyetlerinin mecmû-u adedine veya bu iki sûrenin her birinde okunmakta olan أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ [3] adedi ile ve Fâtiha başta sayılmazsa, yüz on üçüncü sûreye tam ve latîf tevâfuk ve işaret göstermesi nazar-ı dikkati celbetmektedir. Her işaretin nihayetinde, o işaretteki hakâik, birkaç enseb ve âlâ kelimeyle ifade edilmiştir ki bundan daha kuvvetli beyan olamaz. İhtisasımı, bu işaretlerdeki kelimelerle kısaca arzedeceğim.

Birinci İşaret: Şeytanın ve onun şerik ve muînleri olan ehl-i dalâletin şerrinden ancak şeriat-ı Muhammediye *(aleyhissalâtü vesselâm)* ile âmil ve sünnet-i Ahmediye *(aleyhissalâtü vesselâm)* ile mütemessik olmakla kurtulmak imkânı olduğunu..

İkinci İşaret: Küfre giren ehl-i dalâletin kemiyeten çokluğunun kıymetsizliğini, şeytan ve avanelerinin tasallutlarına karşı istiâze, istiğfar, hıfz-ı ilâhîye iltica ve takvayla sünnet-i seniyyeye yapışmaktan başka çâre olmadığını..

---

[1] Ziya Paşa (1825-1880), Eş'âr-ı Ziyâ, Terkîb-i Bend.

[2] “Sen de ki: 'Yâ Rabbî! Şeytanların vesveselerinden, onların yanımda bulunmalarından sana sığınırım!'” (Müminûn Sûresi, 23/97-98).

[3] Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah Teâlâ'ya sığınırım.

Âlâ: Pek güzel, harika.
Âmil: Yapan, yerine getiren.
Avane: Yardımcılar, arka çıkan destekçiler.
Enseb: Pek münasip.
Hıfz-ı ilâhîye: İlâhî koruma.
İdrâk-i maâlî: Yüksek değerleri, hakikatleri idrak etme, anlama.
İstiâze: Allah'a sığınma.
Kemiyeten: Nicelik, sayı olarak.
Lâhutî: İlâhî.
Mecmû-u aded: Sayılarının toplamı.
Muîn: Yardımcı.
Mündemiç: Yerleştirilmiş.
Müşevveş: Karışık, düzensiz.
Mütemessik olmak: Sıkıca tutunmak, sarılmak.
Nazar-ı dikkati celbetmek: İnsanların dikkatini, ilgisini çekmek.
Sıklet: Ağırlık.
Şeriat-ı Muhammediye: Hz. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) vasıtasıyla gelen İslamiyet.
Şerik: Ortak.
Tasallut: Musallat olma.

Üçüncü İşaret: Zâhiren cüz'î hata ve isyanla çok büyük tahribat yapmakta olan hizbü'ş-şeytana karşı en kuvvetli kale olan Kur'ânî kaleye iltica lâzım geldiğini..

Dördüncü İşaret: مَٓا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ وَمَٓا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ[1] âyetine bir nevi tefsir mahiyetinde, cüz'î ihtiyâr ve îcadsız kesb ile şerlere sebebiyet veren şeytanın müthiş tahribatına karşı istiğfar ve Allah'a iltica ve sünnet-i seniyyeye riayet iktiza ettiğini..

Beşinci İşaret: Kur'ân-ı Hakîm'in azîm tergib ve teşviklerinin tam yerinde olup ehl-i imanın desâis-i şeytaniyeye kapılmaları imansızlıktan ve imanın zayıflığından ileri gelmediğini, hem günah-ı kebâiri işleyenlerin küfre girmediklerinin

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۝ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ[2]

iki âyetle sabit olduğunu ve nihayet Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn'in *Gafûr* ve *Rahîm* isimlerini melce ve tahassüngâh yaparak şeytandan istiâze edilmesini..

Altıncı İşaret: Tahayyül-ü küfrü, tasdik-i küfürle iltibas ve tasavvur-u dalâleti, dalâletin tasdiki suretinde gösteren desâis-i şeytaniyeden kurtulmak için hakâik-i imaniye ve muhkemât-ı Kur'âniyeye sarılmak ve lümme-i şeytaniyeden gelen desiselere karşı istiâze etmek ve her iki mânevî yaraya karşı sünnet-i seniyyeyi merhem yapmak îcab ettiğini..

Yedinci İşaret: Erkân-ı imaniyeden biri olan kadere te'vilsiz iman etmek lâzım olduğunu ve günah-ı kebîreyi işleyen mümin kalabileceğini, fakat,

---

1 "Sana gelen her iyilik Allah'tandır. Başına gelen her fenalık ise nefsindendir." (Nisâ Sûresi, 4/79).

2 "Zerre ağırlığınca hayır yapan onu bulur, zerre ağırlığınca şer yapan da onu bulur." (Zilzâl Sûresi, 99/7-8).

Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn: Merhametlilerin en merhametlisi Cenâb-ı Hak.
Cüz'î ihtiyâr: İnsanın zayıf, küçük iradesi.
Desâis-i şeytaniye: Şeytanın desiseleri, hileleri.
Desise: Hile, oyun.
Erkân-ı imaniye: İman esasları, şartları.
Gafûr: Çok mağfiret eden, çokça affeden Hz. Allah.
Günah-ı kebâir: Büyük günahlar.
Günah-ı kebîre: Büyük günah.
Hizbü'ş-şeytan: Şeytanın taraftarları.
Îcadsız kesb: Bir şey var edemeyen çaba, emek.
İktiza etmek: Gerekmek.
İltibas: Karıştırma.
Lümme-i şeytaniye: Her insanda var olan, şeytanın çeşitli oklarına hedef olan siyah nokta.
Melce / tahassüngâh: Sığınak.
Muhkemât-ı Kur'âniye: Açıklanması için başka delile ihtiyaç duyulmayan anlamı açık ve kesin olan Kur'an-ı Kerim âyetleri.
Rahîm: Kullarına karşı sonsuz lütuf ve merhamet eden Hz. Allah.
Tahayyül-ü küfr: İnançsızlığı, kâfirliği gerektiren bir durumu hayalinden geçirme.
Tasavvur-u dalâlet: İslâm'dan sapma, dalâlet manası taşıyan bir durumu düşünme.
Tasdik-i küfür: İnançsızlığı, kâfirliği tasdik etme, kabul etme.
Te'vil: Yorumlama, yorum.
Tergib: Sevdirip teşvik etme.

şeytanların tahribatına karşı Cenâb-ı Hakk'ın binbir isminin tecellî etmekte olduğunu, Ehl-i Sünnet ve Cemaat olan ehl-i hak mezhebinden ayrılmamak ve Kur'ân'ın çetin ve metin kalesine girerek sünnet-i seniyyenin muktezasına tevfik-i hareket eylemekle kurtulmaya muvaffak olunacağını..

Sekizinci İşaret: Küfür ve dalâlet yoluna insanların nasıl ihtiyârlarıyla sülûk ettiklerini ve bunların nasıl hayat geçirebildiklerini aliyyü'l-a'lâ bir tarzda ders verdikten sonra, ehl-i iman için Kur'ân'ın himayesi altına iman-ı tam ve itikad-ı kâmil ile girmek ve sünnet-i seniyyenin daire-i nurâniyesine seve seve dâhil olmaklığın ne kadar güzel olduğunu..

Dokuzuncu İşaret: Hizbullahın neden çok defa hizbü'ş-şeytan olan ehl-i dalâlete mağlup olduklarını, Medine münafıklarının dalâlette ısrar ederek hidayete girmemeleri ve Resûl-i Ekrem'in *(aleyhissalâtü vesselâm)* iki muharebedeki mağlûbiyetinin hikmetini beyan ederek o Seyyidü'l-mürselîn'in sünnetine ittiba sayesinde muvakkat acıların geçeceğini..

Onuncu İşaret: İblisin en mühim bir desisesi olarak kendine tâbi olanlara kendini inkâr ettirdiğinden dört misalle izah suretiyle bahis; ehl-i imana, cin ve ins şeytanlarının şerlerinden Allah'a iltica etmekle selâmete kavuşulacağını..

On Birinci İşaret: Cirim ve cismi küçük, cürüm ve zulmü büyük, ayıp ve zenbi azîm bîçâre insanı kâinatın hiddetinden, mahlûkâtın nefretinden, mevcudâtın öfkesinden kurtarmak için Kur'ân-ı Hakîm'in daire-i kudsiyesine girmeye ve sünnet-i seniyyeye ittibâ eylemeye dâvet ettiğini..

On İkinci İşaret: Mahdut günahlara cehennemle mukabelenin mahz-ı adalet olduğuna, cehennemin cezâ-yı amel; cennetin fazl-ı ilâhî ile olduğuna[1], seyyienin az yazılıp hasenenin çok yazılmasına[2], ehl-i dalâletin

---

1 Peygamber Efendimiz de (s.a.s.) dahil olmak üzere herkesin, cennete ancak Allah'ın rahmeti ve lütfuyla girebileceğine dair bkz.: Buhârî, *Rikak* 18, *Merdâ* 19; Müslim, *Münâfikîn* 71-73, 75, 76, 78.

2 Bkz.: "Kim Allah'a güzel bir işle gelirse, iyilik işlerse, ona on misli verilir; kim de bir kötülükle gelirse, sadece kötülüğüne denk bir ceza görür ve hiç kimseye haksızlık edilmez." (En'âm Sûresi, 6/160). Ayrıca yapılan iyiliklere kat kat mükafat verilirken kötülüklerin ise ancak misliyle cezalandırılacağına dair bkz.: Neml Sûresi 27/89-90; Buhârî, *Rikak* 31; Müslim, *İman* 207.

Aliyyü'l-a'lâ: Pek yüksek, mükemmel.
Cezâ-yı amel: Yapılan işin karşılığı.
Cirim: Hacim, büyüklük.
Cürüm / zenb: Suç, günah.
Hasene: Sevap, iyilik.
Hizbullah: Allah'ın dininden yana olanlar. (Bkz: Kur'ân-ı Kerim, 5/56 ve 58/22).
İtikad-ı kâmil: Tam, mükemmel bir inanç.
İttiba: Tâbi olma, uyma, bağlılık.
Mahdut: Sayılı, sınırlı.
Mahz-ı adalet: Tamamen adalet. Adaletin ta kendisi.
Seyyidü'l-mürselîn: Peygamberlerin Efendisi Hz. Muhammed (s.a.s.).
Seyyie: Günah, kötülük.
Sülûk etmek: Bir yola girip o yolu takip etmek.
Tevfik-i hareket etmek: Uygun hareket etmek.

muvaffakiyetlerinin –hâşâ!– kendilerinde hakikat olduğuna veya ehl-i hakta zaaf bulunduğuna delâlet etmediğini gösteren dört meraklı suâle gayet fasih ve beliğ cevaplar vermek suretiyle ehl-i imanı رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللّٰهِ[1] düsturuna, her türlü saadeti câmî olan Kur'ân ve sünnet şehrahına girmeye teşvik ettiğini..

On Üçüncü İşaret: Üç Nokta'sıyla, şeytanın desiselerine mübtelâ olan bîçâre insana, "*Hayat-ı diniye, hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiye selâmeti ve sıhhat-i fikir ve istikamet-i nazar ve selâmet-i kalb için muhkemât-ı Kur'âniye mizanlarıyla ve sünnet-i seniyye terazileriyle a'mâl ve hâtırâtını tart ve Kur'ân'ı ve sünnet-i seniyyeyi daima rehber yap ve* أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ[2] *diyerek Cenâb-ı Hakk'a ilticada bulun!*" diye çok kıymetli tavsiyede bulunduğunu ve خِتَامُهُ مِسْكٌ[3] nev'inden on üç işaret hâlinde tefsir olunan Sûretü'n-Nâs ve iki âyeti tekrar ile derse nihayet verdiğini gayet zevkli ve şevkli ve alâkalı bir surette beyan ve ifade eylemektedir.

On Dördüncü Lem'a'nın Birinci Makamı'nı teşkil eden iki mesele bence çok mühimdir. Bu dersin takrir ve tahririne vesile olan Re'fet Bey kardeşimizden Allah razı olsun. İkinci Makam başlı başına bir şaheserdir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ hakkındaki beyan buyurulan Altı Sır, öyle bir hazine-i esrar-ı rabbânîdir ki, ancak Rahmân-ı Rahîm'in inâyetiyle bu mübârek eseri okuyup anlayanlar ondan zevk alabilirler.

Bundan evvelki bir mektupta, ihtiyârsız Birinci Söz'ü teşkil eden بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ hakkındaki mübârek eserden kalb-i âcizîye gelen bazı hoş tefekkürâttan bahsetmiştim. Daima şefkatle dua ve derslerinden istifade ettiren muazzez üstadım, benim daha evvelden de بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ içindeki Rahmân ve Rahîm isimlerinin hikmet-i tahsisi husussundaki suâlime, ikinci

---

1 "Hikmetin başı Allah korkusudur." (Beyhakî, *Şuabü'l-iman* 1/470; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb* 1/100; Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdiru'l-usûl* 3/84; Deylemî, *Müsned* 2/270; Gazâlî, *İhyâu ulûmi'd-dîn* 4/161).

2 Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah Teâlâ'ya sığınırım.

3 "Hitamı misktir (içildiğinde sonu mis gibi kokar)." (Mutaffifîn Sûresi, 83/26).

Beliğ: Edebî, düzgün ve yerinde ifade.
Fasih: Açık, düzgün ifadeli.
Hâtırât: Kalbe gelen duygular, fikirler.
Hazine-i esrar-ı rabbânî: İlâhî sırlarla dolu hazine.
Hikmet-i tahsis: Tahsis etme, has kılma hikmeti.
İstikamet-i nazar: Doğru, düzgün bakma.
Kalb-i âcizî: Bu âcizin kalbi.
Muazzez: Aziz, yüce.
Selâmet-i kalb: Kalbin emniyet ve selameti.
Sıhhat-i fikir: Sağlıklı düşünme.
Şehrah: Büyük cadde, ana yol.
Tahrir: Yazma.
Takrir: Ders verme, anlatma.

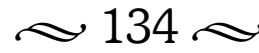
ve mutantan bir cevap daha lütfetmiş oluyorlar. Bu mazhariyetten dolayı Hâlık-ı Rahîm'e ne kadar şükretsem azdır.

Fihriste'yi harfi harfine henüz okuyamadım, fakat inşallah okuyacağım. On Birinci Mektub'un neleri ihtiva ettiğini öğrendim. Yazılmayan ve rahmet-i ilâhiyeden yazılmasına muvaffakiyet niyaz olunan âsârın da neşrine muvaffakiyetinizi, eltâf-ı sübhâniyeden tazarru ve niyaz eylerim. Otuzuncu Söz'ün mahkeme başkâtibini nasıl tehdit ettiğini, hâtırasını tamamıyla gözümün önüne getirdim.

Fihriste-i Güldeste: Fihriste nâmı altındaki bütün risalelerde yazılı olduğu tarzda değildir. Tamamen hususiyet göstermektedir. Sözler'in ve Mektuplar'ın bir hülâsatü'l-hülâsası denecek vaziyettedir.

Âsâr-ı nurun bir zübdesi, hazâin-i nurun elmas anahtarı, resâil ve Mektubat'ın nurlu kapısı olan bu hayırlı te'life sebep olanları da müellifini de, Allahu Zülcelâl ve'l-kemâl Hazretleri saadet-i dâreyne mazhar buyursun, âmin!

Hulûsi

134

Hüsrev'in Fihriste hakkında bir fıkrasıdır.

Aziz Üstadım!

Senelerden beri vücûda getirilen misilsiz âsâra, Otuz Birinci Mektub'un On Beşinci Lem'a'sı ile öyle misilsiz bir eser daha ilâve buyurulmuş oluyor ki; o şaheserler, böyle şâh bir eseri, o harika bediiyyât böyle bedî bir zübdeyi, o acîb te'lifât böyle acîb bir mecmuayı, o azîm hakâik böyle bir azîm külliyât-ı hakâiki ve o nurlu risaleler böyle nurlu bir fihristeyi istiyordu. Yüz binler şükrolsun ol Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri'ne ki hiçbir müellifin muvaffak olamadığı böyle misilsiz eseri hazine-i rahmetinden ihsan etmekle yüz yirmi adede vâsıl olan Külliyat-ı Nur'u, yüz yirmi sayfadan aşağı olmayan misilsiz fihristesiyle bir

---

Allahü Zülcelâl ve'l-kemâl: Ululuk ve kemâl sahibi Hz. Allah.
Âsâr: Eserler.
Âsâr-ı nur: Nur eserleri, Risale-i Nur.
Bedî: Emsalsiz, benzersiz, harika.
Bediiyyât: Eşsiz, harika eserler.
Eltâf-ı sübhâniye: Cenâb-ı Hakk'ın mükemmel lütufları.
Feyyâz-ı Mutlak: Sınırsız bolluk ve bereketler lütfeden Hz. Allah.
Fihriste-i Güldeste: Adeta bir gül demetini andıran Fihriste Risalesi.
Hâlık-ı Rahîm: Merhamet ve ihsanı pek çok olan Yüce Yaratıcı.
Hazâin-i nur: Nur hazineleri, Risale-i Nur.
Hülâsatü'l-hülâsa: Özün özü.
Külliyât-ı hakâik: Hakikatlerin anlatıldığı külliyât, eserler.
Mutantan: Şatafatlı, gösterişli.
Resâil: Risaleler.
Saadet-i dâreyn: Dünya ve âhiret mutluluğu.
Zübde: Öz, kaymak.

yerde toplamış bulunuyor. Bu risalenin menfaati, fevâidi o kadar çok ki izaha hâcet yok. Bu kıymettar risale, kendi kendini lâyık olduğu bir tarzda medhediyor. Hem o kadar güzel medhediyor ki fevkinde beyan olamaz.

Hüsrev

135

Dereli Hâfız Ahmed Efendi'nin çok mânidar rüyalı bir fıkrasıdır.

Aziz ve Müşfik Üstadım, Efendim!

Bir gün âlem-i menamda bir sahrada gezerken, birçok kalabalık ahalinin içine girdim. Dersim olan kelime-i tevhide devam ediyordum. O ahâlinin cümlesi nasârâ imiş. Biz âşikâre kelime-i tevhidi çektiğimizden hepsi bize iştirak etti. Her yüz başında, "Muhammedün Resûlullah" diyorum. O nasârâlar, "İsâ Ruhullah" diyorlar. Onlara dedim ki: "Yahu, biz İsa'yı *(aleyhisselâm)* tasdik ediyoruz." Ve kendilerine kelime-i tevhidi okudum, "İsâ Ruhullah" dedim. "İşte bakınız, ben sizin peygamberinizi tasdik ediyorum. Siz de bizim peygamberimizi tasdik etseniz ne olur!" dedim. "Hayır! İsa *(aleyhisselâm)* gökten inmedikçe ve sizin peygamberinizi âşikâr tasdik etmedikçe biz tasdik etmeyiz." dediler. Bunun üzerine yanımda iki arkadaş bulundu. Lâkin arkadaşlarım kimler olduğunu bilmiyorum. "Biz dua edelim de İsa *(aleyhisselâm)* gelsin ve bizi nasıl tasdik ediyor, göreceksiniz." Dua ettik. İki kişi "Âmin!" dediler. Lâkin İsa *(aleyhisselâm)* gelmeyince müteessir olduk. Yine dua ettik, "Ya Rabbi! Bizi bunların yanında niçin mahcup çıkarıyorsun?" dedik. "Bu din âlî değil mi?"

Tahminen, arası bir saat veya bir buçuk saat sonra, karşıdan üç kişi çıktı. Elhamdülillâh, İsa *(aleyhisselâm)* geliyor. Baktım, birisi sakallı, ikisi şâbb-i emred. Dedim: "İsa *(aleyhisselâm)* otuz üç yaşında olduğu hâlde göğe huruç etti, niçin sakalında beyaz var?" Kalbime geldi ki, "Allahu a'lem, İsa *(aleyhisselâm)* değilse!" Bu zât ve iki arkadaşıyla yanımıza geldiler. Dikkatle baktım, üstadımızın simâsı ve elbisesidir. Bizim yanımıza gelince, bizim altımız mağara imiş. Yanındaki iki kişiye emretti: "Şurada kilitli salipler, haçlar var; cümlesini çıkarınız!" çıkardılar. Nasârâlara karşı hepsini kırdı ve kelime-i tevhid getirip Peygamberimiz'i tasdik edince, biz de nasârâlara, "Bakınız, işte İsa *(aleyhisselâm)* 'ın vekili geldi." deyince cümlesi tasdik ettiler.

Âlem-i menam: Uyku âlemi.
Allahu a'lem: Doğrusunu Allah bilir.
Fevâid: Faydalar.
Huruç etmek: Çıkmak, hariç olmak.
Nasârâ: Hıristiyanlar.
Salip: Haç.
Şâbb-i emred: Henüz sakalı, bıyığı çıkmamış genç.

Allahu a'lem, bu rüyanın bir tâbiri şudur ki; Üstadımızın Kur'ân-ı Hakîm'den aldığı ve neşrettiği Risale-i Nur vâsıtasıyla nasârânın bir kısmı İslâmiyet'i kabul edecek ve nasârâ müslümanları veya hristiyan müminleri hükmüne geçip Üstadımızın sözlerini İsa'nın *(aleyhisselâm)* sözleri nev'inden hüsn-ü kabul edeceklerine işârettir.

Evet, Risale-i Nur'da öyle bir kuvvet vardır ki, Avrupa'nın en muannid filozoflarını dahi teslime mecbur eder. Her ruhun bir ihtiyac-ı hakikîsi olan hakikî iman nurunu arayan hristiyan muvahhidler, elbette Risale-i Nur'u görseler, (Hazreti İsa'nın *(aleyhisselâm)* vesâyâsı nev'inden) kabul edip sarılacaklardır.

*Dereli Mutâf Hâfız Ahmed**

~ 136 ~

Âsım Bey'in fıkrasıdır.

Bu Risale Fihristesi, hakikaten menba-ı nur ve mecma-ı hakikattir. Elhak nur fihristeleridir. Şöyle söyleyebilirim ki; Otuz Üç Söz, Otuz Üç Mektub'un her biri, feyezânda olan birer menba-ı nur-u hakikat ve gülistan-ı bâğ-ı cinândır. Binâenaleyh bu müteaddit güller bağının her birisinden müteaddit güller koparıp, dört kısım üzerine güller demeti yapılmış gibi vücûda getirilmiş bir eser-i cihan-kıymet olduğuna kanaat ettim. Bu fihristeleri okumak, her hâlde ve behemehâl Söz ve Mektuplar risale-i şerifenizi görmek, okumak, yazmak için insanı iştiyak ve gayrete sevk ediyor ve şiddetli kamçılıyor.

Fakirce noksan olan risale-i şerifelerin hangisini evvelâ yazayım? Çünkü her biri birbirleriyle nur ve hakikat müsabakasına çıkmış diye mütelâşî ve heyecanlı bir vaziyetteyim. İnşallah –dua-yı üstadâneleriyle– kâffesini yazarım. Şurasını da arzetmek isterim ki: Sabri Efendi kardeşimin ilhâhı ve zât-ı üstadânelerinin ilhamıyla fihristelerin te'lifi, çok musîb ve hayırlı, hem hadsiz hakikatlere anahtar olmuştur.

Cenâb-ı Hak, sevgili üstadımızı âfiyette dâim, ömürlerine bereket ve her bir umûrunda muvaffakiyet ihsan buyursun da pek çok zamanlar başımızda tâc-ı zafer olarak taşıyalım ve hizmet-i Kur'ân'da çalışalım, yorulalım, yol

---

Behemehâl: Ne olursa olsun, her halde, mutlaka.
Feyezân: Coşma, taşma.
Gülistan-ı bâğ-ı cinân: Cennetin gül bahçeleri, bağları.
İlhâh: Zorlama, ısrar etme.
Kâffe: Hepsi, tamamı.
Muannid: İnatçı.
Muvahhid: Cenâb-ı Hakk'ın birliğine inanan.
Mütelâşî: Telaş eden, telaşlı.
Vesâyâ: Vasiyetler, nasihatler.

alalım. Ve cümle müminîn de istifade etsin ve ehl-i bid'a ve mülhidlerin de başları yere gelsin.

Talebeniz
Âsım (rahmetullâhi aleyh)

~ 137 ~

Kuleönü'nden Sarıbıçak Mübârek Mustafa'nın kardeşi Küçük Ali'nin* fıkrasıdır.

(Bulunduğumuz asrın yaralarından, mânevî doktora muhtaç bir gencin fıkrasıdır.)

Aziz, Şefkatli, Muhterem Üstadım!

Bulunduğumuz asır, mânevî seferberlik (harp) zamanı olduğundan, vücudumdaki yaralara baktıkça, yaralar gitgide daha fazlalaşmakta iken bir gün işittim ki, "Sağdan sola geçiniz!" diye ilân ediyorlar. Ve otuz iki harfin birkaç adedini kaybedip ilân edince öyle bir yara daha açıldı ki evvelki yaraları unutturdu.

Nasıl ki, nass-ı Kur'ân'da إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا اٰتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا[1] Ashab-ı Kehf efendilerimiz beş veya sekiz delikanlı[2], asrımızdaki tahammül edilmeyen fenalık gibi o asırda fenalıktan, fitneden kaçarak mağaraya iltica ettiler. Sebebi ise, din-i hak üzere bulunan ehl-i imanı, zamanlarının padişahı olan Dakyanus, putperestliğe dâvet edip kabul edenleri putlara kurban kestirip, kabul etmeyenleri katliam ettiği sırada Ashab-ı Kehf efendilerimiz mağaraya çekildiler.

Ben de asrımıza ve yaralarımıza baktıkça, bütün gün ruhum çırpınmakta iken "Acaba bu karmakarışık zamanda benim gibi böyle mânevî yaralı gençler, o Mahkeme-i Kübrâ'da, Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd ve Tekaddes Hazretleri'nin huzurunda, Peygamberimiz Muhammed Mustafa *(aleyhissalâtü vesselâm)* Efendimiz'den nasıl şefaat dileyebilirler?" diyerek bütün gün ruhum ağlardı.

---

1 Vakta ki o genç yiğitler mağaraya çekildiler. Şöyle niyaz ettiler: "Ulu Rabbimiz! Katından bir rahmet ver ve şu davamızda doğruluk ve muvaffakiyet ihsan eyle bize!" (Kehf Sûresi, 18/10).

2 Bkz.: Kehf Sûresi, 18/22.

Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd ve Tekaddes: Varlığı kendinden ve kesin olan Yüce Allah.

Ehl-i bid'a: Dinde olmayan şeyleri dine sokarak onu aslından uzaklaştırmaya çalışan kimseler.

Mülhid: Dinsiz, inançsız, ateist.

Nass-ı Kur'ân: Kur'ân'ın ifadesi, metni, hükmü.

Madem Muhammed *(aleyhissalâtü vesselâm)*'a, binlerce maddî ve mânevî yaralılar, dilsizler, nüzûl olmuş, bütün kalbi kararmış, imanı yok bedevî adamlar, Muhammed *(aleyhissalâtü vesselâm)*ın yanına vardığında bir saat, bir gün sohbet-i nebevîde bulunur, sonra kavim ve kabilelerine rehber ve muallim olarak döndüler. Ve madem kıyamete kadar bâki bıraktığı Kur'ân ve Kur'ân'ın tayin etmiş olduğu mânevî doktorlar, kıyamete kadar gelecek müminlere maddî ve mânevî doktorluk vazifesini görecekler. Ve şimdiki hâl, vilâyetimiz dâhilinde bulunan mânevî doktora müracaat edeyim diyerek ruhum her an gezmekte iken bîhuş olup yattım.

Bana rüyamda üç şahıs gösterildi. İkisinin ismini söylemediler. Diğeri üstadım Bediüzzaman'ı, ismiyle söylediler. Hemen eline yapışıp ellerini öptüm. Üstadım acele olarak cebinden bir kalem ve bir kâğıt parçası çıkarıp bana verdi. Hemen uyandım.

Peder ve vâlidem ehl-i kalb olduğundan rüyayı anlattım. Pederim "Bu zât Barla'ya henüz yeni geldi. Bir iki sene kadar oldu. Git, müracaat et!" dedi. Ben dedim: "Daha askere gitmedim, yaşım genç. Böyle büyük mânevî bir doktorun yanına bu yaralarla nasıl gideyim ve nasıl cerrahiyesine dayanayım!" Bana "Git!" denildi. Hitap iki oldu. Hemen sabahleyin kalkıp gittim. Üstadımı görünce bir-iki dakika titredim. Sonra "Fesübhânallah!" dedim. "Doktoru görünce o yaralar bütün kuvvetleriyle bağırıyorlar, verdiği eczâlara tahammül edemeyecekler." O yaraları açamadım. Üstadım da talebeliğe kabul edip, beş vakit farzı bırakmayacağıma çok çok tenbih etti.

Avdetten bir-iki ay sonra hemen askere gittim. Terhis oluncaya kadar, (yirmi mah mukaddem) bu yaralar içinde her saat ve her dakika اَلْمَوْتُ حَقٌّ[1] kaziyyesini düşünüp "Acaba benim hâlim ne olur?" derdim. Memlekete avdetimde ağabeyim Mustafa'yı *(rahmeten vâsiaten)* görünce ruhum biraz genişledi. "Acaba bu nereden ileri geliyor?" dedim. Bir-iki gün sonra mübârek Ramazan-ı Şerif gecesi üçüncü hitap olarak yine rüyamda, memleketimizin kenarında, üstadım Bediüzzaman elinde bir asâ, çoban olup dellâllığı ilân ediyor. Ve diyor: "Ben Kur'ân'ın dellâlıyım!" diye yüksek sesle bağırıyor, ilân ediyor. Ben heyecanımdan hemen uyandım.

---

1 "Ölüm kesin bir gerçektir." (Bkz.: Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* 3/180. Ayrıca, ölüm gerçeğini ifade eden âyet-i kerîmeler için bkz.: Bakara Sûresi, 2/28; Âl-i İmran Sûresi, 3/185; Hac Sûresi, 22/66; Câsiye Sûresi, 45/26; Kaf Sûresi, 50/19; Cuma Sûresi, 62/8; Mülk Sûresi, 67/2).

Avdet: Dönüş.
Bîhuş olmak: Kendinden geçmek, baygın bir hâle gelmek.
Kaziyye: Hüküm.
Mah: Ay.
Mukaddem: Önce.
Nüzûl olmak: Felç olmak.
Rahmeten vâsiaten: Allah, bol bol rahmet etsin!

Demek, bakınız ey kardeşlerim ve bütün müminler! Üstadım Hazretleri değil memleketimize, bütün üç yüz elli milyon müslümana her saat, her dakika, her an bağırıyor. Benim gibi zâhir kulağıyla dinlemeyiniz! Kalb kulağıyla dinleyelim ki, her an bağırıp çağırdığını işitelim. Madem bu elmas ve cevherler, bu sergiler asrımıza verilmiş; bütün asrımızda kazancımızı versek yine o elmasların birinin fiyatını veremeyeceğiz. Bahar mevsimi geçmeden bütün cevherlerden alalım. O cevherler ise Risale-i Nur Külliyatı'dır.

Ben âciz de Yirmi Dördüncü Söz'ün Dördüncü ve Beşinci Dal'ını okumaya ve yazmaya başladım. Ve yaralarımın birer birer kuruduğunu hissedince, Mektubat ve Sözler'i bütün kuvvetimle yazmaya karar verdim. Benim gibi yaralı kardeşlerime, bütün müslümanlara, bütün kuvvetimle bağırıyorum: "Eyvah! Bu asrımızda, bu yaralarla nasıl istirahat edebiliriz, yoksa!.. Bu asrın mânevî doktoru ve ilaçları ise, Kur'ân'dan tereşşuh eden Risale-i Nur ve Mektubâtü'n-Nur'dur. Onlara sıkı sarılalım."

Âciz talebeniz
Ali Ulvi

~ 138 ~

Kuleönü karyesinden İbişoğlu Mehmed'in bir fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım, Efendim!

Kardeşim Mustafa, risaleleri yazmaya başlayalı beş sene oldu. Maalesef iki senesini zayi ettik. Üç seneden beri risaleleri sâir arkadaşlarla beraber, hizmetimizin haricinde her zaman okuyup istifade ediyoruz.

Bazı, köyümüzün ehl-i tarîkat olanları, bidayeten kardeşim Mustafa'nın okuduğuna ehemmiyet vermiyorlardı. Ben de "Bu okunan Sözler, hem tarîkata, hem hakikate pek muvâfıktır. Bu zamanın yaralarına bir ilaçtır." diyordum. Ve her ne zaman yeis içerisinde kalsam, kardeşimin yanına gelir, işittiğim hakikatleri Risale-i Nur'dan okutur, dinler ve Risale-i Nur'un verdiği feyizle yaralarım tedavi olur, giderdim. Herhangi bir meseleden bahsedilse, Risale-i Nur'da en iyisi vardır. Yalnız çok insanlar var ki Sözler'in kıymetini bilmiyorlar. Ben de "Bütün bu söylenen sözlere ilaç, risalelerde vardır." diyorum. Olanca kuvvetimle küre-i arza bağırarak derim ki, "Hariçte görülen marazlara ilaç vardır."

Bidayeten: Başlangıçta.
Karye: Köy.
Mektubâtü'n-Nur: Risale-i Nur mektupları, Mektubat.
Tereşşuh etmek: Sızmak, çıkmak, kaynamak.

Ey kardeşlerim! İstifade edelim. Bu risalelerden istifade etmeyenler ne kadar akılsızdırlar! Çok şükürler olsun ki böyle bir zât-ı muhtereme Cenâb-ı Hak bizi eriştirdi. لِلّٰهِ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ[1]

Cenâb-ı Hakk'ın rahmetiyle, ihsanıyla, eltâfıyla Üstad-ı Muhterem'in himmetiyle ehl-i tarîkatla birleştik. Şimdi Sözler'i çok okuyoruz. Ve onlar da çok istifade ediyorlar, menfaattar oluyorlar. Sözler'in hak olduğunu tamamıyla anladılar. Hatta okumak için kardeşimi çok zaman icbar ediyorlar. Bir gün kardeşim Mustafa risaleleri yazmaklığım için beni teşvik etti. Ben de yazmak için Yirminci Mektub'u aldım. İstinsah ettiğim bu mektupta üç tevâfuk gördüm. Satırın yukarısında iki tane "nihayetsiz" var, ve altında da üç "dünya" tevâfuku var. Bu hâlden müteessir oldum. Bu niyetimin üzerine bir rüya gördüm. Üstad-ı Muhterem siyah merkebin üzerinde râkiben yanıma geldi. "Şu merkebi sağlam bir yulara bağla." emir buyurdunuz. Siz üstadımın göstermiş olduğunuz her tarafı zincirden olan yuları merkebe taktım. Sıkı olarak bağlandı. Kımıldanmayacak bir şekilde kaldı. Ben de anladım ki, o merkep dünyadır. İnşaallah, duanızın himmetiyle dünyamın bağlandığını anladım. Ve minallahi't-tevfik deyip Üstad-ı Muhterem'imin himmetiyle risaleleri yazmaya muvaffak olurum ümidindeyim, inşaallah.

Yirminci Mektub'u elimde götürürken meydanda idi. Karşımda muhtar odası olduğundan risaleyi saklamıştım. O gece rüyamda, Üstad-ı Muhterem'imi büyük bir denizde ve denizin içerisinde sarayda gördüm. Bizim köyün insanları da o sarayın etrafında idiler. Âciz talebeniz, doru ata binerek zâtınızın yanına vardım. O adamlar bana, denizden nasıl atladığımı sordular. Ben de o adamlara cevaben: "At yeni nallı olduğundan hiç zahmet çekmeden geldim." Hâlbuki deniz ince bir surette incimad etmişti. O esnada Üstadım, karşıma çıkarak "Niçin Sözler'i saklıyorsunuz? Bundan sonra Sözler meydanda olacak." dediniz. O esnada benden at istediniz. Ben de güzel yürüyüşlü atı getirdim, o esnada uyandım. Allah hayretsin!

Âciz talebeniz
Hacı Mehmed

---

[1] Bütün şükür ve şükranlar Allah'adır, minnetin her türlüsü de sadece O'nadır.

Doru: Çeşitli tonları bulunan kızıl, kahverengi at rengi.
Eltâf: Lütuflar, ikramlar.
İncimad etmek: Donmak, buz tutmak.
Minallahi't-tevfik: "Başarı, muvaffakiyet Allah'tandır!"
Râkiben: Binerek, binmiş bir hâlde.

~ 139 ~

Kuleönü karyesinden elmas kalemli Mustafa'nın kıymettar arkadaşı Hâfız Mustafa'nın fıkrasıdır.

Ey Feyyâz-ı Mutlak ve Vâhid-i Ehad olan Cenâb-ı Allah'a giden tarîk-i müstakîm yolunu gösterip, pek elemli ve pek hatarlı uhrevî hayatımın kurtulmasına sebep olan Üstadım, Efendim!

Bundan dört mah mukaddem, Kur'ân-ı Hakîm'in elmas, inci dükkânından pırlantaları ve vüs'atimiz kadar uhrevî harçlığı almak üzere ziyaretinize kardeşim Mustafa ile varmıştık. "Niçin geldiniz?" diye şefkatli bir tekdire binâen müteessirâne geriye döndük. O tekdirden gelen şefkatli ve ücretli bir fırtınaya tutulduk. O zaman üstadımın iksir-i âzam olan o mübârek kalbini rencide ettiğimizi anlayınca ikinci bir teessür bana geldi. Bu zamana kadar pek âciz, hiç ender hiç olan zayıf ruhum o teessürler içinde feryad ederken şefkatli tokat risalesinde, bizim fırtınalı tokadımızı zikreden üstadımızın hakkımızda ne derece şefkatli olduğunu anladık. O teessürâtımız sürûra kalboldu. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1]

Bu mübârek Rebiü'l-evvelin on ikinci gecesi –mübârek bir gecede– üstadımın pek yakınımızda olan Isparta'ya hicreti beni o kadar memnun ve mesrur etti ki, o yaralar ve bereler ve teessürlerden hiçbir şey kalmadı. Elhamdülillâh, Rebiü'l-evvel ayının on ikinci gecesi, dünya ve âhiretin yaratılmasına sebep olan;[2] dünya ve âhireti, zerreden şemse kadar bütün mükevvenâtı ziyalandıran; kıyamete kadar bâki, güneş gibi nurlu, feyizli, gıdalı şeriatıyla âhiret kapısını açan o mübârek Zât-ı Fahr-i âlem *(sallallâhu aleyhi ve sellem)* Efendimiz'in o mübârek gecede dünyaya teşrif buyurması, bütün mükevvenâtı memnun edecek pek mübârek bir gecede üstadımın hicreti, yani Rebiü'l-evvelin on ikinci gecesi Isparta'nın harîmine dâhil olması ve hicretinin tevâfuk ve tesadüf gelmesi, beni yine o elmas çarşısında pırlantaları vüs'atimiz kadar almak

---

1 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

2 Efendimiz'in (s.a.s.) varlığın yaratılış sebebi olduğunu ifade eden hadis-i kudsî için bkz.: Deylemi, *Müsned* 5/227; Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/150; Aliyyülkârî, *el-Masnû'* 1/46).

Feyyâz-ı Mutlak: Bereket ve bolluğun yegâne sahibi Hz. Allah.
Harîm: Alan, saha.
Hatar: Tehlike.
Hiç ender hiç: Bütünüyle, tamamen hiç hükmünde.
İksir-i âzam: En büyük ilaç.
Mükevvenât: Yaratılmışlar, varlıklar.
Müteessirâne: Etkilenmiş, üzülmüş bir hâlde.
Tekdir: Azarlama.
Vâhid-i Ehad: Bir ve tek Hz. Allah.
Zât-ı Fahr-i âlem: Bütün âlemin kendisi ile iftihar ettiği Peygamber Efendimiz (s.a.s.).

üzere üstadımın ziyaretine yol açtı. İnşallah bu hicretiniz büyük fütuhata sebep olacaktır.

Nitekim sallallâhu aleyhi ve sellem Efendimiz'in Mekke'den Medine'ye hicreti esnasında feth-i Mekke haberinin Cibrîl-i Emîn ile nüzûlü,[1] Peygamberimiz'i ve sahabe efendilerimizi memnun ettiği gibi, üstadımın tevâfuk eden hicreti fütuhata sebep olması beni ve bütün müslümanları memnun ve mesrur eyleyecektir.

İmamoğlu Hâfız Mustafa (rahmetullâhi aleyh)

140

İmamoğlu Hâfız Mustafa'nın bir fıkrasıdır.

(Bütün Söz ve Mektubat'ın birer mürşid-i kâmil vazifesini gördüklerine dair hatıra gelen bir mektuptur.)

Üstadım, Efendim!

Bundan bir sene evvel –Sözler ve Mektubat'ı istinsah esnasında– bazı nükteler, kendi emrâz-ı kalbiyeme muvâfık bir ilaç geldiğinden "Evet, bu nükteyi altın yazıyla yazmalı!" diye söylerdim. Lem'alar te'lif edildi. Bütün Söz ve Mektubat'a feyizleriyle anahtarlık yaptı, şöyle ki:

Kışın en şedit, tehlikeli ve fırtınalı zamanında –yırtıcı hayvanların en azgın ve kuvvetli zamanlarında– geniş sahrada, çamurlu bir yolda giden bir yolcunun imdatsız, kimsesiz o tehlikeler içinde düşe kalka, –yüzde doksan dokuz– fırtınalar ve o yırtıcı canavarların elinde parçalanacağı ve telef olacağı hengâmda, kendini kurtarmak isteyen o yolcunun gözüne tesadüf eden, sahranın ortasındaki çelikten daha güzel, polattan daha kuvvetli yapılmış bir saraya rast gelmesi, o yolcuyu o kadar memnun ve mesrur eder ki hatta o saraya daha çabuk yetişip, yırtıcı hayvanlar tarafından parçalanmasından halâs olmak için koşarak, acelesinden ayaklarının bile yere temas etmesini istemeyen bu yolcu, kendisinin saraya girmesine vesile olanlara, değil bütün malını vermek belki canını feda eder.

İşte, asrımızda Sözler ve Mektuplar, o yolcunun saraya rast gelmesiyle bütün tehlikelerden kurtulduğu gibi, ins ve cin canavarlarının tehlikelerinden kurtulmak için Sözler'in her biri o kaleden daha sağlam bir

1 Bkz.: İbn-i Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'ân* 3/404; Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ* 1/414.

Emrâz-ı kalbiye: Kalb hastalıkları.

tahassungâh olduğuna yüz bin kanaatim vardır. Lillâhilhamd, o sarayın anahtar vazifesini Lem'alar'ın feyziyle bulabildim. O tehlikelerden bîçâre zayıf ruhumu kurtarmak için içeriye girdim. Gördüm ki, cennet sekiz tabaka olup hiç birbirine mâni olmadığı ve benzemediği gibi,[1] birine girdiğimde onun letâfeti evvelki girdiğimin lezzetini tazelendirdiği gibi, risaleler aynen öyledir.

İmamoğlu Hâfız Mustafa (rahmetullâhi aleyh)

141

Risale-i Nur'un tesvid ve tebyizinde çok hizmeti sebkat eden Şamlı Hâfız Tevfik'in, Risale-i Nur'un hakkâniyetine dair istihracî bir fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ[2]

Malûm olsun ki "Zübdetü'r-Resâil Umdetü'l-Vesâil" nâmında, kutbu'l-ârifîn Ziyaeddin Mevlânâ Şeyh Hâlid'in *(kuddise sirruh)* mektubat ve resâil-i şerifelerinden muktebes nesâyih-i kudsiyesinin tercümesine dair bir risaleyi, on üç sene mukaddem, Bursa'da Hocam Hasan Efendi'den almıştım. Nasılsa mütâlaasına muvaffak olamamıştım. Tâ bugünlerde, kitaplarımın arasında bir şey ararken elime geçti. Dedim: "Bu Hazreti Mevlânâ Hâlid, Üstadım'ın hemşehrisidir. Hem İmam Rabbânî'den sonra, Tarîk-i Nakşî'nin en mühim kahramanıdır. Hem Tarîk-i Hâlidiye-i Nakşiye'nin pîridir." Risaleyi mütâlaa ederken, Hazreti Mevlânâ'nın tercüme-i hâlinden şu fıkrayı gördüm:

"Ashab-ı kütüb-ü ehâdîsten İmam Hâkim, Müstedrek'inde ve Ebû Davud*, Kitab-ı Sünen'inde; Beyhakî*, Şuabü'l-İman'da tahriç buyurdukları,

إِنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ لِهٰذِهِ الْأُمَّةِ عَلٰى رَأْسِ كُلِّ مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا[3]

---

1 Cennetin sekiz kapısı bulunduğunu ifade eden hadis-i şerifler için bkz.: Buhârî, *Ehâdîsü'l-enbiyâ* 47; Müslim, *İman* 46; Ebû Davud, *Tahâret* 65; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 1/16, 4/145.

2 O yüce Zât'ın adıyla.

3 Ebû Davud, *Melâhim* 1; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Evsat* 6/324; Hâkim, *Müstedrek* 4/567, 568; Hatîb el-Bağdâdî, *Târîhu Bağdâd* 2/62.

Ashab-ı kütüb-ü ehâdîs: Hadis kitaplarının muhterem müellifleri.
İstihracî: Âyet veya hadislerin mana tabakalarına dayanarak ilham kaynaklı bilgiler çıkarır tarzda.
Kutbu'l-ârifîn: Âriflerin, velilerin kutbu, rehberi.
Letâfet: İncelik, güzellik, tatlılık.
Lillâhilhamd: Allah'a şükürler olsun ki.
Mukaddem: Önce.
Muktebes: Alınan, aktarılan, iktibas edilen.
Nesâyih-i kudsiye: Kutsî, mübarek nasihatler, tavsiyeler.
Sebkat etmek: Öne geçmek.
Tahassungâh: Sığınak.
Tahriç etmek: Kaynağını belirterek hadis rivâyet etmek. Hadisi, kaynağı ile beraber kitabına almak.
Tebyiz: Temize çekme.
Tercüme-i hâl: Öz geçmiş, bir kimsenin hayatını anlatan yazı veya eser.
Tesvid: Müsvedde yazma.

yani, *'Her yüz senede Cenâb-ı Hak bir müceddid-i din gönderiyor.'* hadis-i şeriflerine mazhar ve mâsadak ve muzhir-i tâm olan Mevlânâ eş-şehîr, kutbu'l-ârifîn, gavsü'l-vâsılîn, vâris-i Muhammedî, kâmilü't-tarîkati'l-aliyye ve'l-Müceddidiyye Hâlid-i Zülcenâheyn *(kuddise sirruh)*, ilh..."

Sonra tarihçe-i hayatında gördüm ki tevellüdü 1193 tarihindedir. Sonra gördüm ki 1224 tarihinde saltanat-ı Hind'in payitahtı olan Cihanâbâd'a dâhil olmuş. Abdullah Dihlevî Hazretleri'nden* aldıkları füyûzât-ı mâneviyeyle Tarîk-i Nakşî silsilesine girip müceddidliğe başlamış.

Sonra 1238'de ehl-i siyasetin nazar-ı dikkatini celbettiğinden, vatanını terkederek diyar-ı Şam'a hicretle gitmiştir. Hem içinde gördüm ki, Hazreti Mevlânâ'nın nesli, Hazreti Osman bin Affan'a *(radiyallâhu anh)* mensuptur.

Sonra gördüm ki tercüme-i hâlinde istidad-ı fıtrî ve kabiliyet-i harika ile sinni yirmiye bâliğ olmadan evvel a'lem-i ulemâ-yı asr ve allâme-i vakt olmuş. Süleymaniye kasabasında tedris-i ulûm ile iştigal eylemiştir.

Sonra Üstadım'ın tarihçe-i hayatını düşündüm. Baktım, dört mühim noktada tevâfuk ediyorlar:

Birincisi: Hazreti Mevlânâ 1193'te dünyaya gelmiş. Üstadım ise –Arabî– 1293'te. Tam Mevlânâ Hâlid'in yüz senesi hitam bulduktan sonra dünyaya gelmiş.

İkincisi: Hazreti Mevlânâ'nın tecdid-i din mücâhedesine başlangıcı ve mukaddimesi, Hindistan'ın payitahtına 1224'te girmiş. Üstadım ise aynen yüz sene sonra, 1324'te Osmanlı saltanatının payitahtına girmiş, mücâhede-i mâneviyesine başlamış.

A'lem-i ulemâ-yı asr: Yaşadığı asırdaki âlimlerin en büyüğü.
Allâme-i vakt: Zamanındaki en büyük âlim. (Zamanın en büyük âlimi.)
Bâliğ olmak: Erişmek, ulaşmak.
Eş-şehîr: Meşhur, bilinen.
Füyûzât-ı mâneviye: Mânevî feyizler.
Gavsü'l-vâsılîn: Allah'ın izniyle sıkışanlara, darda kalanlara -Hızır gibi- imdâd eden; velilere de mânevî seyahatlerinde karşılaştıkları vartalarda hususî yardımda bulunan büyük veli.
İstidad-ı fıtrî: Tabiî yetenek, kabiliyet.
Kâmilü't-tarîkati'l-aliyye ve'l-Müceddidiyye: Nakşibendî tarîkatının Müceddidiyye kolunun kâmil kutbu, büyük velisi.
Mâsadak olmak: İfade edilen hükme uygun, onun kapsamında olmak.
Muzhir-i tâm olmak: Eksiksiz bir şekilde göstermek, ortaya koymak.
Mücâhede-i mâneviye: Mânevî cihad, mücadele.
Müceddid-i din: Devrin ihtiyacına göre İslâm'ı anlatan, peygamberlik mesleğinin mânevî vârisi olan zât.
Payitaht: Başkent.
Sin: Yaş.
Tecdid-i din: İslâm'ın terk veya ihmale maruz kalan bütün değerlerini devrin anlayışına uygun bir metodla yeniden inşa ve ikâme etme.
Tedris-i ulûm: İlim öğretme, ders verme.
Vâris-i Muhammedî: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) nübüvvet vazifesinin mânevî vârisi.
Zülcenâheyn: "İki kanatlı" manasına hem ilim hem de mârifette zirvelere ulaşmış olan âlimlere verilen bir lakap.

Üçüncüsü: Ehl-i siyaset, Hazreti Mevlânâ'nın fevkalâde şöhretinden tevehhüm ederek diyar-ı Şam'a nakl-i mekân ettirilmesi, 1238'de vâki olmuştur. Üstadım ise aynen yüz sene sonra, 1338'de Ankara'ya gidip onlarla uyuşamayıp onları reddederek, küserek tekrar Van'a gidip bir dağda inziva ederken 1338 senesini müteakip, Şeyh Said hâdisesinin vukuu münasebetiyle ehl-i siyasetin vehmine dokunmuş. Üstadımızdan korkarak Burdur ve Isparta vilâyetlerinde dokuz sene ikamet ettirilmiş.

Dördüncüsü: Hazreti Mevlânâ Hâlid, yaşı yirmiye bâliğ olmadan evvel allâme-i zaman hükmünde, fuhûl-ü ulemânın üstünde görünmüş, ders okutmuş. Üstadım ise tarihçe-i hayatını görenlere ve bilenlere mâlûmdur ki on dört yaşında icâzet alıp a'lem-i ulemâ-yı zamanla muârazaya girişmiş, on dört yaşında iken icâzet almaya yakın talebeleri tedris etmiştir.

Hem Hazreti Mevlânâ Hâlid, neslen Osmanlı olduğu ve sünnet-i seniyyeye bütün kuvvetiyle çalıştığı gibi, Üstadım da Kur'ân-ı Hakîm'e hizmet noktasında meşreben Hazreti Osman-ı Zinnûreyn'in arkasından gidip –Hazreti Mevlânâ gibi– Risale-i Nur eczâlarıyla, bütün kuvvetiyle sünnet-i seniyyenin ihyâsına çalıştı.

İşte bu dört noktadaki tevâfukât, tam yüz sene fasılayla Risale-i Nur'un takviye-i din husussundaki tesirâtı, Hazreti Mevlânâ Hâlid'in Tarîk-i Nakşiye vâsıtasıyla hizmeti gibi azîm görünüyor.(Hâşiye)

Üstadım kendine ait medh ü senâyı kabul etmiyor. Fakat Risale-i Nur, Kur'ân'a ait olup medh ü senâ, Kur'ân'ın esrarına aittir. Yalnız Üstadım'la Hazreti Mevlânâ'nın birkaç farkı var:

Birisi: Hazreti Mevlânâ, zülcenâheyndir. Yani, hem Kâdirî, hem Nakşî tarîkat sahibi iken, Nakşîlik tarîkatı onda daha galiptir. Üstadım bilakis, Kâdirî meşrebi ve Şâzilî* mesleği daha ziyade onda hükmediyor.

Ben Üstadım'dan işittim ki: "Hazreti Mevlânâ, Hindistan'dan Tarîk-i Nakşî'yi getirdiği vakit, Bağdat dairesi Şâh-ı Geylânî'nin *(kuddise sirruh)*

Hâşiye: Madem Hazreti Mevlânâ Halid, milyonlar etbâlarının ittifaklarıyla müceddittir ve baştaki hadis-i şerifin bir mâsadakıdır. Ve madem tam yüz sene sonra, dört mühim cihet-i tevâfukla beraber Risale-i Nur aynı vazifeyi görüyor. Demek, nass-ı hadis ile Risale-i Nur eczaları tecdit ve takviye-i din vazifesini görüyorlar.

Allâme-i zaman: Zamanındaki en büyük âlim. (Zamanın en büyük âlimi.)
A'lem-i ulemâ-yı zaman: Yaşadığı asırdaki âlimlerin en büyüğü.
Fuhûl-ü ulemâ: En önde gelen âlimler.
Muâraza: Tartışma, mücadele.
Nakl-i mekân ettirmek: Yerini değiştirmek, sürmek.
Nass-ı hadis: Hadisin ifadesi, hükmü.

ba'del-memat –hayatta olduğu gibi– taht-ı tasarrufunda idi. Hazreti Mevlânâ'nın mânen tasarrufu, bidâyeten cây-ı kabul göremedi. Şâh-ı Nakşibend *(kuddise sirruh)* ile İmam Rabbânî'nin *(kuddise sirruh)* ruhaniyetleri Bağdat'a gelip Şâh-ı Geylânî'nin ziyaretine giderek rica etmişler ki; Mevlânâ Hâlid senin evlâdındır, kabul et! Şâh-ı Geylânî, onların iltimaslarını kabul ederek Mevlânâ Hâlid'i kabul etmiş. Ondan sonra Mevlânâ Hâlid *(kuddise sirruh)* birden parlamış. Bu vâkıa, ehl-i keşifçe vâki ve meşhud olmuştur. O hâdise-i ruhaniyeyi, o zaman ehl-i velâyetin bir kısmı müşâhede etmiş, bazı da rüya ila görmüşler." (Üstadım'ın sözü burada hitam buldu.)

İkinci Fark: Şudur ki; Üstadım kendi şahsiyetini merciiyetten azlediyor. Yalnız Risale-i Nur'u merci gösteriyor. Hazreti Mevlânâ Hâlid'in şahsiyeti, kutbu'l-irşad, merciü'l-hâs ve'l-âmm olmuştur.

Üçüncü Fark: Hazreti Mevlânâ Hâlid, zülcenâheyndir. Fakat zamanın muktezasıyla –ilm-i tarîkatı ve sünnet-i seniyyeyi esas tutmak cihetiyle– tarîkatı daha ziyade tutmuşlar. O noktada sarf-ı himmet etmiş. Üstadım ise, şu dehşetli zamanın muktezasıyla ilm-i hakikati ve hakâik-i imaniye cihetini iltizam ederek, tarîkata üçüncü derecede bakmışlar.

Elhâsıl: Baştaki hadis-i şerifin "Her yüz sene başında dini tecdit edecek bir müceddidi gönderiyor." müjdesinin ihbarına müvâzi olarak, Hazreti Mevlânâ Hâlid, ekser ehl-i hakikatin tasdikiyle, 1200 senesinin, yani on ikinci asrın müceddididir. Madem tam yüz sene sonra, aynen dört cihette tevâfuk ederek Risale-i Nur eczaları aynı vazifeyi görmüş. Kanaat verir ki –nass-ı hadisle– Risale-i Nur tecdid-i din hususunda bir müceddit hükmündedir.

Benim Üstadım daima diyor ki; "Ben bir neferim, fakat müşîr hizmetini görüyorum. Yani kıymet bende yoktur. Belki Kur'ân-ı Hakîm'in feyzinden

---

Ba'del-memat: Vefat ettikten sonra.
Bidâyeten: Başlangıçta.
Cây-ı kabul görme: Kabul edilme.
Ehl-i keşif: Eşyanın perde arkasına, gaybî âlemlere ait bilinmezleri Allah'ın izni ölçüsünde keşfeden veliler.
Hâdise-i ruhaniye: Mânevî hâdise.
İltimas: İstirham etme, bir talepte aracı olma.
İltizam etmek: Taraf tutmak, kabullenmek, benimsemek.
Kutbu'l-irşad: Peygamberlik müessesesinin ruhunu temsil eden büyük veli.
Merciiyet: Müracaat edilir, başvurulur olma; merkez durumunda olma.
Merciü'l-hâs ve'l-âmm: Hususî ve umumî olarak herkesin başvurup istifade edebildiği kaynak, merci.
Meşhud: Görünen, bilinen.
Müşâhede etmek: Kalp ve ruh gözüyle görmek, şahit olmak.
Müşîr: Mareşal.
Müvâzi: Paralel, benzer, denk.
Sarf-ı himmet etmek: Himmet, gayret sarfetmek, gayret göstermek.
Taht-ı tasarruf: Tasarrufu altında.
Tecdit etmek: İslâm'ın terk veya ihmale maruz kalan bütün değerlerini devrin anlayışına uygun bir metodla yeniden inşa ve ikâme etme.
Vâki: Olmuş, meydana gelmiş.

tereşşuh eden Risale-i Nur eczâları bir müşîriyet-i mâneviye hizmetini görüyor."

Üstadımı kızdırmamak için şahsını senâ etmiyorum.

Şamlı Hâfız Tevfik

~ 142 ~

Re'fet Bey ve Hüsrev gibi Risale-i Nur şâkirtlerinin buldukları –Risale-i Nur bereketine işaret eden– latîf bir tevâfuktur.

Risale-i Nur'un Isparta'ya Ne Derece Rahmet Olduğuna Delâlet Eden Bir Tevâfuk-u Acîbe

Risale-i Nur'un mazhar olduğu inâyâtın külliyetinden mühim bir ferdi de şudur ki:

Isparta vilâyeti sekiz seneden beri Risale-i Nur'un müellifini sinesinde saklamıştı ve Barla gibi şirin bir nahiyesinde Cenâb-ı Hakk'ın lütuf ve keremiyle muhafaza etmişti. Bu müddet zarfında yavaş yavaş intişar eden Risale-i Nur'dan Isparta'da binler adam imanlarını takviye ettiler. Bilhassa gençler pek çok istifade ve istifaza ettiler.

Vaktâ ki üstadımızın Barla gibi latîf ve şirin bir mahaldeki sıkıntılı ve pek acıklı ve en katı kalbleri ağlatan işkenceli esareti bitti. Risale-i Nur'un müellifi olan üstadımızın nazarı Cenâb-ı Hakk'ın avniyle Isparta'ya müteveccih oldu. Evhama düşen bazı zâlim ehl-i dünyanın teşebbüskârâne harekât-ı zâhiriyesi bir sebeb-i âdi olarak yeni bir zulme hedef oldu. Üstadımız Isparta'ya getirildi.

Fakat üstadımızın teşrif ettiği zaman yaz mevsiminin en hararetli zamanı idi. Yağmurlar kesilmiş, Isparta'yı iskâ eden sular azalmış, bir kısm-ı mühimminin menbaı kesilmiş, ağaçlar sararmaya, otlar kurumaya, çiçekler buruşmaya başlamıştı.

Risale-i Nur'un en ziyade intişar ettiği mahal Isparta vilâyeti olduğu için, Risale-i Nur hakkındaki inâyât-ı rabbâniyeyi pek yakından müşâhede eden Risale-i Nur şâkirtleri olan bizler, mühim bir vâkıaya daha şahit olduk.

Avn: Yardım.
İnâyât: İlâhî yardımlar, lütuflar.
İnâyât-ı rabbâniye: Cenâb-ı Hakk'ın yardımları.
İskâ etmek: Sulamak, su vermek.
İstifaza etmek: Feyz almak, feyizlenmek.
Müşîriyet-i mâneviye: Mânevî mareşallik.
Sebeb-i âdi: Basit sebep.
Senâ etmek: Övmek, methetmek.
Tereşşuh etmek: Sızmak.
Tevâfuk-u acîbe: İlginç, orijinal tevâfuk.

Bu hâdise ise müellifinin Isparta'ya teşrifini müteakip –bir asır içinde bir veya iki defa vukua gelen bir vâkıa olarak– bu yaz mevsimindeki yağmurun kesretli yağması olmuştur. Pek harika bir surette yağan bu yağmur, Isparta'nın her tarafını tamamen iskâ etmiş, nebâtâta yeniden hayat bahşedilmiş; bağlar, bahçeler başka bir letâfet kesbetmiş, ekserisi hemen hemen ziraat ile iştigal eden halkın yüzleri –Risale-i Nur'un nâil olduğu inâyâtından ve bereketinden olan bu yağmurdan istifade ederek– gülmüş, ruhları inbisat etmişti. Cenâb-ı Hak, kemâl-i merhametiyle bu yaz mevsiminin bu şiddetli ve hararetli vaziyetini baharın en letâfetli, en şirin ve en hoş vaziyetine tebdil etti.

Güya Risale-i Nur, yüz on dokuz parçasıyla, müellifi olan üstadımıza bir taraftan hoşâmedî etmek ve mahzun olan kalbine teselli vermek ve gamnâk ruhunu tatyip etmek ve diğer taraftan da sekiz seneden beri yaşadığı Barla'yı unutturmak ve o muhteşem çınar ağacını ve dostlarını ve alâkadar olduğu şeylerden gelen firak hüznünü hatırlatmamak için Cenâb-ı Hak'tan yüz on dokuz risalenin eliyle, yüz on dokuz bin kelimeleri diliyle dua etti, yağmur istedi. Cenâb-ı Hak, öyle bereketli bir yağmur ihsan etti ki bir misli doksan üç tarihinde yağdığını ihtiyarlarımızdan işitiyoruz ki; bu tarih, üstadımızın tarih-i velâdetine tesadüf etmekle beraber, bu umumî hâdise-i rahmet olan kesretli yağmur, hususî bir surette Risale-i Nur'a baktığına bir delili de şudur ki:

Risale-i Nur'un neşrine vâsıta olan üstadımız geldiği gün, Isparta'yı gayet hararetli ve yağmursuzluktan toz-toprak içinde görmüş. Barla gibi bir yayladan gelip böyle bir yerde dayanamayacağım diye telâş ediyordu. Üçüncü veya dördüncü günü bahçeleri kısmen gezdiği vakit sebze ve ot ve çiçeklerin susuzluktan buruştuklarını görerek gayet müteessirâne su istiyor, yağmur talep ediyordu. Arkadaşımız olan Bekir Bey'den, değirmenleri çeviren suyu göstererek "Isparta'nın suyu bu kadar mı?" diye sormuştu. Bekir Bey cevap verdi: "Gölcüğün suyu kesilmiş, gelmiyor. Isparta'nın dörtte birini sulayan bu sudan başka yoktur." dedi.

Üstadımızın Isparta'da çok talebesi bulunduğundan, ruhen yağmurun gelmesini istiyordu. Aynı günde öyle bir yağmur geldi ki elli seneden beri Isparta böyle bir hâdiseyi görmemiş. O yağmur yüzde doksan dokuz menfaat vermiştir. Bundan anlaşılıyor ki o tevâfuk tesadüfî değil; bu rahmet, Isparta'ya rahmet olan Risale-i Nur'a bakıyor. Lillâhilhamd, bu kerem-i ilâhî neticesi

---

Gamnâk: Gamlı, kederli, tasalı.
Hoşâmedî: Karşılama merasimi.
İnbisat etmek: Genişlemek, ferahlamak.
Lillâhilhamd: Allah'a şükürler olsun ki…
Tarih-i velâdet: Doğum tarihi.
Tatyip etmek: Hoşnut etmek, ferahlandırmak.

olarak Üstadımız diyor ki: "Isparta bana Barla'yı unutturdu. Unutamayacağım bir şey varsa o da –her yerde olduğu gibi– Barla'da bulunan ciddî dost ve talebelerimdir."

Talebesi *Mustafa*	Talebesi *Lütfi*	Hizmetkârı *Rüştü*
Hizmetkârı *Hüsrev*	Daimi Hizmetkârı *Bekir Bey*	Daimi Hizmetkârı *Refet*

143

Süleyman Efendi, Mustafa Çavuş ve Bekir Bey'in bir fıkrasıdır.

Isparta'daki kardeşlerimizin fıkrasındaki dâvâyı isbat eden kuvvetli iki delili gösteriyor.

Re'fet Bey ve Hüsrev gibi kardeşlerimizin harika bir surette yağan umumî yağmur içinde Risale-i Nur bereketine hususiyetle baktığına bizim de kanaatimiz geliyor. Çünkü gözümüzle yağmur hâdisesini, hususî bir şekilde hizmet-i Kur'ân ve Risale-i Nur'a baktığını iki suretle gördük.

Birinci Suret: Risale-i Nur'un vâsıta-yı neşri olan üstadımızın câmii, Barla'da seddedildi. Risale-i Nur'u yazacak hariçteki talebelerinin yanına gelmeleri men edildiği hengâmda kuraklık başladı. Yağmura ihtiyac-ı şedit oldu. Sonra yağmur başladı, her tarafta yağdı. Yalnız Karaca Ahmed Sultan'dan itibaren, bir daire içinde kalan Barla mıntıkasına yağmur gelmedi. Üstadımız bundan pek müteessir olarak dua ediyordu. Sonra dedi ki:

"*Kur'ân'ın hizmetine set çekildi, bu köydeki mescidimiz kapandı. Bunda bir eser-i itab var ki yağmur gelmiyor. Öyleyse madem Kur'ân'ın itabı var. Yâsîn Sûresi'ni şefaatçi yapıp Kur'ân'ın feyzini ve bereketini isteyeceğiz!*"

Üstadımız, Muhacir Hâfız Ahmed Efendi'ye dedi ki: *"Sen kırk bir Yâsîn-i Şerif oku!"*

Muhacir Hâfız Ahmed Efendi bir kamışa okudu. O kamışı suya koydular. Daha yağmur alâmeti görünmezken, ikindi namazı vaktinde, üstadımız daima itimat ettiği bir hâtırasına binâen Muhacir Hâfız Ahmed Efendi'ye söyledi ki: *"Yâsîn'ler, tılsımı açtı; yağmur gelecek!"*

Eser-i itab: Ceza emaresi. **Seddedilmek:** Kapatılmak, engellenmek.

Aynı gecede evvelce yağmadığı Barla dairesi içine öyle yağdı ki üstadımızın odasının altındaki Çoban Ahmed'in bahçesindeki duvar yağmurdan yıkıldı. Hâlbuki Karaca Ahmed Sultan'ın arkasında ve deniz kenarında balık avlamakla meşgul Şem'î* ile arkadaşları bir damla yağmur görmediler.

İşte bu hâdise kat'iyen delâlet ediyor ki; o yağmur, hizmet-i Kur'ân'la münasebettardır. O rahmet-i âmme içinde bir hususiyet var ki, Sûre-i Yâsîn anahtar ve şefaatçi oldu ve yağmur kâfi miktarda yağdı.

İkinci Suret: Kuraklık zamanında, yirmi otuz gün içinde yağmur Barla'ya yağmamışken, Yokuşbaşı Çeşmesi yapıldığı bir zamanda menbaına yakın üstadımız ve biz (yani Süleyman, Mustafa Çavuş, Ahmed Çavuş, Abbas Mehmed ve sâir kardeşlerimiz) beraber cemaatle namaz kıldık. Tesbihattan sonra dua için elimizi kaldırdık, üstadımız yağmur duası etti. Kur'ân'ı şefaatçi yaptı. Birden o güneş altında her birimizin ellerine yedi-sekiz damla yağmur düştü. Elimizi indirdik, yağmur kesildi. Cümlemiz bu hâle hayret ettik. O vakte kadar yirmi otuz gündür yağmur gelmemişti. Yalnız o yağmur duası ânında dua eden her ele yedi-sekiz damla düşmesi gösterdi ki bunda bir sır var. Üstadımız dedi ki: "Bu bir işaret-i ilâhiyedir. Cenâb-ı Hak mânen diyor ki; ben duayı kabul ediyorum, fakat şimdi yağmur vermiyorum." Demek sonra Sûre-i Yâsîn şefaat edecek. Nitekim öyle olmuştur.

Elhâsıl: Isparta'daki kardeşlerimizin umumî rahmet içindeki Risale-i Nur'un bereketine dair dâvâ ettikleri hususiyeti bu iki kuvvetli delille tasdik ediyoruz.

Barla'da
Şem'î, Mustafa Çavuş, Bekir Bey,*
Muhacir Hâfız Ahmed, Süleyman

(rahmetullâhi aleyhim ecmaîn)

~ 144 ~

Ehl-i iman –bilhassa şimdiki Risale-i Nur'un zâkir ve muvahhid şâkirtleri– öyle bir cadde ve minhâca girmişler ki; o cadde gayet müstakîm, gayet nurlu, gayet sevimli, bütün iki tarafı elmas, inci dükkânı... Bunların başında nass-ı

Minhâc: Meslek, yol, usül. **Rahmet-i âmme:** Şümûllü rahmet.

Kur'ân'dan gelen ve Kur'ân-ı Kerîm'in ve Furkan-ı Hakîm'in âyât-ı beyyinatından intişar eden Risale-i Nur'un yüz yirmi parçasından beher parçası birer mürşid-i âzam, birer mürşid-i ekmel, birer kal'a-yı hasîn, birer elmas kılıç olarak sabittir.

Öyleyse ey Lütfi! Risale-i Nur'a sıkı yapış ki, bir mürşid-i ekmel bulasın! Lisanına tevhidi ver ki, şu muhkem kaleye giresin! Feyyâz-ı Mutlak'ın kelâmı olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'a hâdim ol ki, o elmas kılıcı elinde tutasın!

İşte o kılıçla hiç havfsız, başlarını sarhoşlukla o bataklığa sokan dinsizlerin kafalarına vurarak atla! Ondan sonra فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ[1] gibi kat'î delilleri Peygamberimiz *(sallallâhu teâlâ aleyhi ve sellem)* Efendimiz'den müteselsilen, bütün Risale-i Nur'un müellifi üstadımız Said Nursî'nin yetiştiği ve serbest gezdiği "Şeriat-ı Garrâ-yı Muhammediye *(aleyhissalâtü vesselâm)*" olan hatt-ı müstakîmi bari bir parça da sen takip et ki, başın felâh bulsun!

Şu geçen Cuma günü ruhumda bir sıkıntı devam ederek, Üstadım için بِسْــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ sırrını istinsah ediyordum. Maalesef emrâz-ı asabiyemin hadsiz istilâsı, o mühim risaleyi pek âni olarak akîm bıraktırdı. Tekrar yine başladım, bir parça yazdım; baktım ki yine satır geçmişim, evvelki yazdığım yere mürekkep dökülmüş. Kendimde o sıkıntı hâlâ duruyor. Tekrar olarak abdest üstüne abdest aldım, bütün seyyiâtımı itiraf ederek ortaya döktüm, istiğfar ettim. Mübârek dua olan salavât-ı şerifeye başladım. Sonra kalbime geldi ki üstadımdan himmet isteyeyim. Üstadımın üstadına dediği gibi, ben de derim ve dedim...

O hâl, o vaziyet el'ân devam ediyordu. Hatta intihar derecesine kadar gelmişti. Dedim: "Aman yâ Rabbî! Bundaki hikmet nedir?" Ve o risaleyi ertesi güne tâlik ettim.

O akşam yani Cumartesi gecesi, âlem-i menamda, üstadım, Atabey'in Zergendere Mescidi'nde imiş. Sabah namazına gidiyormuşum. Tesadüfî bir

---

[1] "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!" (Hûd Sûresi, 11/112).

Akîm: Neticesiz, sonuçsuz.
Âlem-i menam: Uyku âlemi.
Emrâz-ı asabiye: Sinir hastalıkları.
Feyyâz-ı Mutlak: Sınırsız bolluk ve bereketler lütfeden Hz. Allah.
Furkan-ı Hakîm: Hakkı bâtıldan, doğruyu yanlıştan ayıran; her şeyi yerli yerince içinde ihtiva ederek beyan eden Kur'ân-ı Kerim.
Hatt-ı müstakîm: Doğru yol.
Kal'a-yı hasîn: Korunaklı, sağlam kale.
Müteselsilen: Silsile halinde, zincirleme, peş peşe.
Seyyiât: Günahlar, kötülükler.
Şeriat-ı Garrâ-yı Muhammediye: Hz. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) vasıtasıyla insanlara bildirilen pırıl pırıl, tertemiz şeriat, dinî hüküm ve kurallar.
Tâlik etmek: Ertelemek, sonraya bırakmak.

karakol kumandanı bana dedi ki: "Nereye gidiyorsun?" "Câmie." dedim. Beni takiben câmie o da girdi. Gördüm ki üstadım bir karyola üzerindedir. Evvelki cemaatimizden hariç, içeride beş-altı daha jandarma bulunuyor. Cemaat لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ... الخ[1] devam ediyorlar. O beraber girdiğimiz kumandan ise cemaatimize karşı "Aman siz ne yapıyorsunuz!" diyerek kendisinin itliğini isbat edip mağrûriyetinden içeriye tükürdü. O anda üstadım, o dinsizin yüzüne tükürüp "Git yanımızdan, pis!" dedi, tardetti.

Hemen o zaman elimi sağ taraftaki deliğe uzattığımda bir kasatura geldi. Hiç meslek ve meşrebimize uymayan, her cihetle muhalif hareket eden Hasan isminde bir adam o kasaturayı alıp ve ucuyla o dinsizi göstererek, "Aman efendim, aman hocam! Siz yalnız emir buyurunuz, bu dinsizin imhasına sebep ben olacağım!" dedi ve aynı zamanda bir sağ omuzuna, bir de sol omuzuna vurdu ve gitti. Bütün bu dinsizler bunu görünce tevehhüme düşüp "Başımıza belâ bulduk! Bizden hocanın yanına kimse gitmez. Ancak Ethem Çavuş(Hâşiye-1) var, onu gönderelim, bizim için yalvarsın, yakarsın! Aman biz hepsinden vazgeçtik!" dediler.

O sabah bu garip rüyayı Zühdü Efendi ve Hâfız Ahmed ağabeylerime söyledim. Hatta o gün Hâfız Ahmed, üstadımı ziyaret için iki bardak suyla beraber Isparta'ya gitmek istedi. Fakir de gittiğine memnun oldu. Rüyayı tenbih ettim, çünkü o gece gördüm. Nitekim söylemiş. Fakat çok acıklı haberden o kadar müteessir oldum ki o zaman anladım, ruhumdaki sıkıntı bu imiş.(Hâşiye-2)

Lütfi

Hâşiye-1: Cây-ı hayrettir ki: O gecede Keçiborlu'da bulunan Ethem Çavuş herkesten evvel o hâdiseden müteessir olarak imdada gelmişti.

Hâşiye-2: Garip ve latîf bir tevâfukâttır ki: Isparta'da Cumartesi gecesinde başıma gelen gayet sıkıntılı bir hâdiseyi sekiz sene kemâl-i sadâkatle hiç gücendirmeden bana hizmet eden Sıddık Süleyman aynı zamanda benim gibi aynı sıkıntı çektiğinden ve sebebini de bilmediğinden Isparta'ya Pazar'dan evvel geldi. Sıkıntısının mânevî sebebini de anladı. Süleyman'ın ne kadar selim bir kalbi bulunduğu mâlûmdur.

Hem aynı gecede, has talebelerin içinde letâfet-i kalbiyle mümtaz Küçük Lütfi, bu fıkrada mezkûr rüyayı ve sıkıntıyı görüp aynı sıkıntıma iştirak ve az bir tabirle aynı vaziyetimi müşâhede ediyor. ⇨

1 "Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O birdir. Ortağı yoktur..." (Bkz.: Tirmizî, *Deavât* 36; Nesâî, *Menâsik* 163; İbn-i Mâce, *Ticârât* 40, *Menâsik* 84).

Cây-ı hayret: Hayret verici.
Letâfet-i kalb: Kalp inceliği, yumuşaklığı.
Mağruriyet: Gurur, kibir.
Mümtaz: Seçkin.
Tardetmek: Kovmak.

Elhâsıl, Süleyman'ın selim kalbi, Lütfi'nin latîf ruhu imdadıma koşmak istemişler. Demek ki Risale-i Nur'un şâkirtlerinin ruhları birbiriyle alâkadardır. Cesetleri müteaddittir, ruhları müttehid hükmündedir. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي *1

Süleyman Rüştü namındaki kardeşimiz, bu hâdise gecesinden evvel, sabahleyin bana ve Bekir Bey'e dedi ki: "Ben bu gece bir rüya gördüm. Bu rüyada siz üstadımı valinin makamında vali olarak gördüm. Etrafınızda hükûmet adamları bulunuyordu. Elinizde bulunan küçük bir kâğıda not yapmışsınız, nutuk söyleyecekmişsiniz. Sonra bir daha gördüm ki üstadım, siz, Bekir Bey ve Hüsrev bir faytona binmişsiniz, hükûmetten eve geliyordunuz." dedi. O sabahın akşamı hükûmet dairesinde aynı hâl vuku bulmuş, faytonda aynı adamlar bulunup selâmetle eve dönülmüştür. İsticvap makamında söylenen sözler tam yerinde olduğu için nutuk suretinde ona görünmüş.

Hem Hâfız Ali, aynı gecede, bana olan hücumu ve sû-i kasdı kendine karşı görmüş. Sabahleyin başındaki kasketinin siperliğini dikmiş, tâ hücumdan kurtulsun.

Elhâsıl, Risale-i Nur'un şâkirtlerinin şahs-ı mânevîsi kerametkârâne bir hassasiyet gösteriyor ki; Hâfız Ali ulvî sadâkatiyle, birinci Süleyman selim kalbiyle, ikinci Süleyman Rüştü müstakîm aklıyla, Küçük Lütfi latîf nuruyla üstadlarının imdadına mânen koşmuşlar, sıkıntısına iştirak ile tahfifine çalışmışlar.

Said

*1 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

İsticvap: Sorgulama. **Müttehid:** Bir, birleşmiş. **Tahfif:** Hafifletme.
Müteaddit: Farklı.

Mektubat'ın Üçüncü Kısmı

~ 145 ~

Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım!

"Mirkâtü's-Sünne ve Tiryâk-ı Marazi'l-Bid'a" ismine hakikaten elyak olan Otuz Birinci Mektub'un On Birinci Lem'a'sını kardeşlerimle ve dostlarımla defâatle okudum. Gayet azîm bir tebşirât-ı peygamberî ile başlayan bu risalenin on bir nüktesinden her bir nüktesi başka bir hüsün ve başka bir letâfette yazılmakla beraber, ittibâ-ı sünnetin maddî ve mânevî fevâidi tâdâd edilirken akla açılan kapılardan içeriye giriyor. Her kapının içerisinde bulunan kapılar ve pencerelerden bakarak gördüğü hakikatler karşısında hayran oluyor. Gösterdiği deliller ile mûterizlerin itirazlarına mükemmel ve muntazam cevaplar vermekle mukabele ediyor. Ehl-i şevke "Benim gösterdiğim kapılardan girseniz, müşkülâtsız ebedî bir saadete kavuşmuş olacaksınız." diyerek ittibâ-ı sünneti her bir müslümana, hayatında düstur ittihaz etmesini tavsiye ediyor. Talebelerine anlayabilecekleri bir tarzda emr-i azîm olan dersini takrir ederken "Ben zâhirde 15-16 sayfadan ibaret küçük bir risaleyim. Fakat hakikatte neşrettiğim nurla çok büyük denizleri geçecek bir azamette ve çok büyük yıldızların nurlarını setredecek kudretteyim. Bahtiyar ol kimsedir ki beni hâfızasında nakşederek benimle âmil olur." diyerek belîğ ve çok yüksek ve nihayet derecede latîf sözleriyle bizleri irşad ediyor.

Bu hakâiki gösteren bu risaleden gücüm yetse de yüz tane, iki yüz tane yazabilsem. Heyhat! Elim kısa, sa'yim mahdut, aczim her bir emr-i hayrı arzuma kadar îfâya mâni!.. Bu kadar arzuya rağmen yazabildiğim bir nüshasını takdim etmiş bulunuyorum. Hüsn-ü kabul buyurulursa benim için ne büyük saadettir.

Âmil olmak: Uygulamak, yapmak, yerine getirmek.
Belîğ: Edebî, düzgün ve yerinde ifade.
Elyak: Daha lâyık, en lâyık.
Emr-i azîm: Büyük önemli mesele.
Fevâid: Faydalar.
İttibâ-ı sünnet: Hz. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) üstün söz, hal davranış ve buyruklarına uygun bir hayat yaşama.
Mirkâtü's-Sünne: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) Sünnet'inin dereceleri.
Mûteriz: İtiraz eden, itirazcı.
Sa'y: Çaba, emek.
Setretmek: Örtmek.
Tâdâd etmek: Saymak. Teker teker anlatmak.
Takrir etmek: Ders vermek, anlatmak.
Tebşirât-ı peygamberî: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) müjdeleri.
Tiryâk-ı Marazi'l-Bid'a: Bid'at hastalığının ilacı.

Ahmed Bedevî Hazretleri'nin* kerametkârâne harekâtıyla, semâvât ve arzın tabakâtından bahseden On İkinci Lem'a'yı üç-dört defa okudum. Sevgili Üstadım! Rızka muhtaç her bir zîhayatın rızkı, Rezzâk-ı Hakikî tarafından taahhüd altına alındığı ve rızık ancak Mün'im-i Hakikî'nin yed-i kudretinde bulunduğu o kadar güzel bir üslûp ile târif buyuruluyor ki.. ve talebelerine o kadar şirin ve âlî bir ders veriyor ki akıl eğriliğe, nefis itiraza, kalb inkâra sapacak hiçbir yol bulamıyor. Zaferi kazanan ordular gibi insanın bütün kuvâsına "Ey kıymettar risaleler ve ey nurânî feyyâz Sözler, meydan sizindir! Size teslim olmuşuz! Beşeriyete ve bütün mükevvenâta hükümran olan Hâlik-ı Azîm'in hak sözleriyle bizlere tarîk-i hidâyeti ve istikameti gösteriyorsunuz!" dedirtiyor. Bilhassa arz ve semâvâtın yedişer tabaka olduğuna dair âyât-ı azîmenin[1] küllî ve umumî ve şümûllü maânîsinin tatlı ve lezzetli ve şirin hakâikini okurken insanın hissiyatına kalemi tercüman olabilse de bu risalelere mukabele edebilse!.. Heyhat!

Her tarafını anlayabilmek imkânı olmamakla beraber –bu kısımda– arzın yedi iklimi ve birbirine muttasıl yedi tabakası ve bu tabakalardaki nurânî mahlûkâtın mürûr u ubûruna hiçbir şeyin mâni olmaması hâlâtı.. ve elektrik ve ziya ve harareti nakil ve kâinatı baştan başa istilâ eden madde-i esîriyeden başlayarak semâvâtın yedi tabakasının kabul edilmesine hiçbir mâni olamayacağı fennen, aklen ve hikmeten muhtelif delâil ile isbat edilmesi.. ve en sonunda semâvâtın yedi tabaka ve arzın yedi kat olduğu hakkında Kur'ân-ı Hakîm'in ifadâtının tasdik edilişi.. akıl ve kalb şübehâta atılacak yol bulaması, risalelerin büyüklüklerine has bir keramet-i kübrâ olduğunu gösteriyor. Böyle azîm hakikat-i Kur'âniyeyi göremeyen feylesofların ve kozmografyacıların kulakları çınlasın!..

Evet sevgili, kıymettar Üstadım! Bu nurlu misilsiz eserler, insanın şübehâtını izale ettiğine ve şüpheleri dâvet edecek karanlık bir nokta bırakmadığına kat'î bir kanaatle iman ettiğim gibi, temas ettiğim kardeşlerimden ve mütâlaasında

---

[1] Bkz.: Talâk Sûresi, 65/12; İsrâ Sûresi, 17/44.

Âyât-ı azîme: Büyük âyetler.
Delâil: Deliller.
Feyyâz: Coşkun, aşkın.
Hâlât: Hâller, durumlar.
Hâlik-ı Azîm: Yüce Yaratıcı.
Keramet-i kübrâ: Cenâb-ı Hakk'ın lütfettiği en büyük keramet, ikram.
Kozmografyacı: Astronomi âlimi, gök bilimci.
Kuvâ: İnsandaki çeşitli duygu ve güçler.
Maânî: Manalar.
Madde-i esîriye: Esir maddesi. Uzayda ısı ve ışığın yayılmasını sağladığı düşünülen; ince, hafif ve akışkan madde (eter).
Muttasıl: Bağlı, bitişik.
Mükevvenât: Yaratılmışlar, varlıklar.
Mün'im-i Hakikî: Nimetin asıl sahibi Hz. Allah.
Mürûr u ubûr: Gelip geçme, bir yerden bir yere geçme.
Rezzâk-ı Hakikî: Rızkın gerçek sahibi Hz. Allah.
Şübehât: Şüpheler.
Yed-i kudret: Kudret eli.

bulunan zevâttan kanaatimin umumen tasdik edildiğini işittiğim anlar her tarafımı meserret kapladığını hissediyorum.

Ey sevgili Ütadım! Her hususta size yapılacak dua için kelimât bulamıyorum. Zât-ı Zülcemâl, bu kadar güzelliklere, hazine-i rahmetinden binler güzellikleri size ihsan etmekle mukabele buyursun, âmin!

Ahmed Hüsrev

146

Sabri Efendi'nin bir fıkrasıdır.

Eyyühe'l-Üstad!

Kelâmullahi'l-Azîzi'l-Mennân olan Hazreti Kur'ân, şeâir-i İslâmiyenin hâdimlerini cenâh-ı himaye ve re'fetine alarak –bu defaki hâdise-i elîmede– bir seneden beri mülhidlerin çevirdikleri plânlarını akîm bırakıp, zâhiren üç kardeşimizi beraat ve mânen milyonlar mümin muvahhidînin zümresine nişâne-i beraatini bahş ve mülhidlere ebediyet ve ezeliyetini izharla kendini müdâfaa ve hâdimlerini muhafaza ve himaye ettiğini ve edeceğini göstermekle, Kur'ân hâdimlerinin kulûbu behcet ve sürûra müstağrak olarak, ilerlemek istedikleri hâlisâne emel ve gayelerinde adımlarını daha ziyade uzatmaya ve dairelerini daha ziyade tevsîe başlamışlardır. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1]

Aziz Üstadım! Cenâb-ı Kibriyâ'nın mahza bir lütuf ve nihayetsiz bir kerem ve ihsanı olarak Nurlar Külliyatı, bu abd-i pür-kusur gibi nice gafillere ihsan buyurularak, sürekli yağmurların arz üzerinde tathîrat yaptığı gibi, nurlar mahallesinde şu asr-ı dalâlet ve devr-i bid'atte çirkâb-ı hayat-ı maddiye bataklığına batan bu âciz kula “Zararın neresinden dönsen kârdır.” ders-i ikazını vererek, –hamden sümme hamden– zulümât vadisinden çıkararak şâhika-yı nura yetiştirmişti.

---

[1] Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

Abd-i pür-kusur: Pek kusurlu kul.
Akîm: Neticesiz, sonuçsuz.
Behcet: Sevinç.
Cenâb-ı Kibriyâ: Eşsiz büyüklük, ululuk sahibi Cenâb-ı Hak.
Cenâh-ı himaye ve re'fet: Himaye eden, koruyan, şefkatli kanat.
Çirkâb-ı hayat-ı maddiye: Maddî hayat bataklığı, çirkefi.
Hamden sümme hamden: Tekrar tekrar, defalarca elhamdülillâh.
Kelâmullahi'l-Azîzi'l-Mennân: İzzet sahibi, ihsanı pek bol olan Cenâb-ı Hakk'ın Kelâmı.
Kulûb: Kalpler.
Mahza: Sadece, sırf, tam.
Muvahhidîn: Cenâb-ı Hakk'ın birliğine inananlar.
Müstağrak: Boğulmuş, içinde kaybolmuş.
Nişâne-i beraat: Beraat belgesi.
Şeâir-i İslâmiye: İslâm'ı temsil eden semboller. İslâm'a has özellikler.
Şâhika-yı nur: Nurun yüksek zirveleri.
Tathîrat yapmak: Temizlik yapmak, paklamak.
Tevsî: Genişletme.
Zât-ı Zülcemâl: Sonsuz güzelliklerin ve sınırsız lütufların sahibi Hz. Allah.

Her nasılsa bir sene evvel, "Ey Sabri! Belki hubb-u câha meyledersin; olur ki o cihette bir arzu uyandırır. Gel, o bedbahtların bulanık havuzcuğuna bir daha dal, çık!" denildi. Elhamdülillâh, selâmet çıktım. Bundan halâsım nazar-ı fakirânemde pek ehemmiyetli bir kurtuluştur.

Talebeniz
Sabri

147

Osman Nuri'nin bir fıkrasıdır.

Kitapların en büyüğüsün, Kelâm-ı Kadîm,
Hak kanunların anasısın, Kur'ân-ı Azîm,
Kudsî tarihlerin nur babasısın, Kelâm-ı Kadîm,
Sen, dinimizin bekçisisin, Kur'ân-ı Azîm.

Dört ilâhî kitabın anası yalnız sensin,
İftihar eder seninle bütün Din-i İslâm,
Sensiz yaşamak isteyen kalbler gebersin,
Sen hakikatin ilk ve son güneşisin.

Her varlığın üstünde, sönmeyecek güneşsin,
Bütün gizli ve âşikârın miftahı sensin,
Seni tanımayan ve tâbi olmayan, her yerde
Sahibinin gazabına uğrasın, gebersin.

Hükmün, muhakkak kıyamete kadar bâkidir,
Sana inanmayanlar âdi, zelîl, kâfirdir,
Sen, her varlığın üstünde doğan güneşsin,
Seni istemeyenler, dünyada cehenneme göçsün.

Hâşâ! Seni beğenmeyen ve yanlış diyenlerin,
Dilleri kesilsin, yere batsın.
Sana hor bakmak isteyenleri, Allah kahretsin,
Sen hakikatin ilk ve son güneşisin.

*Osman Nuri**

Halâs: Kurtulma, kurtuluş.
Hubb-u câh: Makam arzusu, düşkünlüğü.
Kelâm-ı Kadîm: Cenâb-ı Hakk'ın zamanları aşan ezelî, yüce kelâmı.
Kur'ân-ı Azîm: Yüce Kur'ân.
Miftâh: Anahtar.

~ 148 ~

Hâfız Ali'nin bir fıkrasıdır.

Aziz Üstadım!

Otuz Birinci Mektub'un On Üçüncü Lem'a'sı, "Hikmetü'l-İstiâze" nâm-ı âliyi taşıyan bir parça-yı Nur'u aldım. Elhamdülillâh, istinsaha muvaffak oldum. Cenâb-ı Hak, hazine-i bînihayesinden emsâl-i sâiresini ihsan buyursun! Âmin, bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn.

Üstadım, Efendim! Bu azîm hakikati taşıyan risale, fakir talebenizde pek azîm tesirat yaparak, dimağım ve bütün duygu ve hâsselerim, o azîm hakâik üzerine serpilerek toplanmaz bir hâle geldiler. Gündüzde güneşin ziyası karşısında kalan yıldız böceği gibi gerek güneşin tarifini ve gerekse kendi şevkiyle daire-i muhîtinde bulunanları tarif edemediği gibi, fakir, aynı hâl kesbettim.

Evvelâ: Bu risale, diğer tevhide dair büyük risalelerin bir büyük kardeşi olabilir. *Zira nasıl ki öbür kütle-i Nur, Cenâb-ı Hakk'ın âlem-i kebirde cilve-i cemâl ve kemâl ve esmâ-yı hüsnâsını pek zâhir bir tarzda âmâ olanlara da gösterdiler. Aynen bu parça-yı Nur, âlem-i asgar olan ve esmâ-yı hüsnâya ayna olan ve hilkat-i dünyanın ruhu mesabesindeki beşerin kemâl ve sukutuna, ebediyet ve ademine sebep olan en büyük vesile ve desiseleri pek yakînen keşfedip gösteriyorlar.*

Sâniyen: Bu hakikatleri düşünürken kalbime şöyle geldi ki; nasıl ki, "Hüdhüd-ü Süleymanî, zeminin suyu meçhul olan yerlerinde –hafriyâtsız– suyu bulmaya vesile idi." [1] diyorlar. *Aynen bu risale, hüdhüd-ü Süleymanî tarzında, âlem-i asgar olan insanın ezdadlardan müteşekkil cism-i vücudunda nur-u iman yatağı olan kalbi, biaynihî gösteriyor.* Zemin yüzünde zararlı ve zararsız otları teşhis eden kimyagerin âb-ı hayat bulduğu gibi, binde bir hakikatini ancak görebildiğimi anladığım bu eser-i âlî, bütün ehl-i iman

---

1 Bkz.: Taberî, *Tarihu'l-ümem ve'l-mülûk* 1/289; Kurtubî, *el-Câmî li ahkâmi'l-Kur'ân* 13/165, 178.

Adem: Yokluk, yok olma.
Âlem-i asgar: Küçük âlem, insan.
Âlem-i kebir: Büyük âlem, kâinat.
Biaynihî: Aynıyla, olduğu gibi.
Bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn: Peygamberler Efendisi'nin yüzü suyu hürmetine.
Cilve-i cemâl ve kemâl: Cenâb-ı Hakk'ın cemâl ve kemâlinin tecellîsi.
Daire-i muhît: Geniş, engin daire.
Emsâl-i sâire: Diğer benzerler, örnekler.
Eser-i âlî: Yüce eser.
Ezdad: Zıtlar.
Hafriyât: Kazılar, kazmalar.
Hâsse: Duygular.
Hazine-i bînihaye: Sonsuz hazine.
Hikmetü'l-İstiâze: Şeytanın şerrinden Allah'a sığınmanın hikmetleri, sırları.
Hilkat-i dünya: Dünyanın yaratılışı.
Nâm-ı âli: Yüce unvan.
Sukut: Düşme, değer kaybetme.

ve zîşuura, menba-ı hakikîsi olan Kur'ân-ı Hakîm gibi, nurlarıyla âb-ı hayatı serpiyor.

Hâfız Ali (rahmetullâhi aleyh)

149

Ahmed Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Üstadım, Efendim!

Bir hafta evvel "Hikmetü'l-İstiâze" isimli risalenin bir kısmını ve birkaç gün evvel de diğer kısmıyla On Dördüncü Lem'a'nın Birinci Makamı'nı aldım. Hikmetü'l-İstiâze'nin Birinci Kısmı'nı müteaddit defalar kardeşlerimle okudum.

Ey sevgili Üstadım! Bu kıymettar risaleyle mücahid talebelerinize öyle güzel bir ilaç takdim ediyorsunuz ki bu ilaçlarla mânevî yaralarımızı o kadar güzel ve çabuk tedavi ediyorsunuz ki o pek müthiş yaralarımız bir anda iltiyam buluyor, ıztıraplarımız o anda zâil oluyor, kalblerimiz serâpâ sürûrla doluyor. Rabb-i Kerîm'imize karşı taşımakta olduğumuz muhabbetimiz tezâyüd ediyor. Ve Halık-ı Rahîm'e karşı olan âdâbımıza bile halel gelmeyeceğini okudukça vazifedeki şevk ve gayretimizi arttırıyor.

Evet aziz Üstadım! Ekser zamanlar ins ve cin şeytanlarının hücumlarından ve terbiye edemediğim âsi nefsimden gelen birtakım havâtır-ı şeytaniyeden kurtulmak için pek çok çabaladığım zamanlarım oluyordu. Kalb, bu gibi hâletten kurtulmak için inzivâ ararken, Nakşî kahramanlarının *"Terk-i dünya, terk-i ukbâ, terk-i hestî, terk-i terk."*[1] diye olan esâsâtı dimağıma ilişiyordu. Fakat bu söze cevap veren aziz Üstadımın beyanatı arasında *"İnsan bir kalbden ibaret olsa idi, bu söz doğru olabilirdi. Hâlbuki insanda kalbden başka akıl, ruh, sır, nefis gibi mevcut olan letâif ve hâsseleri kendilerine mahsus vezâife sevk ederek zengin bir dairede, kalbin kumandası altında*

---

1 "Hem dünyayı terketmek, hem nefis hesabına âhireti dahi maksud-u hakikî yapmamak, hem vücûdunu unutmak, hem ucbe, fahre girmemek için bu terkleri düşünmemek." (Bkz.: 27. Söz'ün Zeyli, 3. Sual).

Esâsât: Esaslar, temeller.
Halık-ı Rahîm: Rahmeti sonsuz, Yüce Yaratıcı.
Havâtır-ı şeytaniye: Şeytanın hatıra getirdiği çirkin düşünceler.
İltiyam: İyileşme, kaynayıp kapanma.
Letâif: Mânevî duyular, ruhâni dinamikler.
Menba-ı hakikî: Asıl kaynak.
Rabb-i Kerîm: Pek cömert olan, sınırsız kerem sahibi yüce Yaratıcı.
Serâpâ: Baştan ayağa, tamamen.
Terk-i dünya: Dünyayı terk etme, (dünyanın zevk ve rahatından uzaklaşma).
Terk-i hestî: Varlığı terk etme.
Terk-i terk: Terk ettiği düşüncesini de terk etme, unutma.
Terk-i ukbâ: Âhirete ait mükâfat beklentilerinden uzaklaşma.
Tezâyüd etmek: Artmak.

îfâ-yı ubûdiyeti” tavsiye buyuruluyor. Güneş gibi böyle hakikatleri izhar eden böyle nurlu düsturlar talebelerinde esas olduğu için sâlifü'l-arz havâtıra çâre arıyordum.

Talebelerinin her an ihtiyaçlarını düşünüp çâreler arayan, ilaçlar hazırlayan, ihzârâtını zahmetsiz olarak talebelerine istîmal ettiren, mukabilinde hiçbir şey istemeyerek minnet ve medhin Cenâb-ı Hakk'a yapılmasını emreden sevgili Üstadım! Size evvelden beri “Lokman” nazarıyla bakmaktayım. Evet, hakikaten bir Lokman'sınız. Lokman Hekim gibi, kalbî arzularımızı işiterek bu risalelerle muâlece uzatıyorsunuz. Bedî olan Cenâb-ı Hakk'ın bedâyii içinde, kemâliyle her cihette derece-i nihâyeye vâsıl olan bedî kelâmından, bedî bir kuluyla ihsan ettiği bu bedâyii medhedebilmek, intak-ı bilhak olmadıkça elbette imkânsızdır. Beşer bu vadide ne kadar söz söylese yine azdır.

Sevgili Üstadım! Herhangi bir risaleyi açıp okuyacak olsam hissem kadar dersimi alıyorum. Hâlbuki evvelce bu risaleleri tamamen yazdığım için okumaya pek az vakit bulabiliyordum ve el'ân da öyleyim. Evvelce okuduğum zamanlar istifadem az oluyordu. Şimdi ise, Nurlar'ın hakikatlerini gördükçe minnet ve şükrüm tezâyüd ediyor, kalbim nurlarla doluyor, ruhum nurlarla istirahat ediyor, letâifim bu nurlarla hisseleri kadar feyizyâb oluyor. Ve yine Cenâb-ı Hak'tan ümit ediyorum ki, hissem ve istifadem gün geçtikçe çoğalacaktır ve nasibim artacaktır.

Bu hâdisât gösteriyor ki: *Bedî âsârın büyük bir hâsiyeti ve bir kerametidir ki; talebelerini başka ellere vermiyor ve nurlandırmak için başka kapılara boyun büktürmüyor. Ağlayan kalblerimize teselliler veriyor. İmanlarımızı takviye ediyor. Lika-yı ilâhîyi iştiyakla istetiyor ve sonunda da “Ya Rab! Sen üstadımızdan hoşnut olacağı tarzda razı ol!” nidalarını, lisanen ve kalben söylettiriyor.*

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي[1]

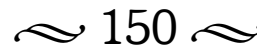
Talebeniz

Ahmed Hüsrev

---

[1] Bâki olan yalnız Allah'tır.

Bedâyi: Eşi benzeri olmayan güzellikler, harikalar.
Bedî: Eşsiz, benzersiz.
Derece-i nihâye: Son derece.
Feyizyâb olmak: Feyiz bulmak, ilâhî lütuflara mazhar olmak.
Havâtır: Hatıra gelen düşünceler.
Îfâ-yı ubûdiyet: Kulluk vazifesini yerine getirme.
İhzârât: Hazırlamalar, hazırlıklar.
İntak-ı bilhak: Cenâb-ı Hakk'ın söyletmesi, kişinin iradesi haricinde ağzında doğrunun dile gelmesi.
İstîmal ettirmek: Kullandırmak.
Lika-yı ilâhî: Cenâb-ı Hakk'a kavuşma.
Muâlece: İlaç, tedavi.
Sâlifü'l-arz: Önce arz edilen, zikri geçen, bildirilen.
Vâsıl olmak: Ulaşmak, varmak.

Sabri'nin bir fıkrasıdır.

Eyyühe'l-Üstad!

Eyyâm-ı baharın her bir gününün, birer letâfet ve tarâvet-i bîmisali ve acîb tebeddülü, Fâtır-ı Akdes Hazretleri'nin nihayetsiz kudret ve azametini irâe eylediği gibi deryâ-yı Nur'un da bînazîr ve hayret-bahş bir baharı; Minhâclar, Mirkâtler, İstiâzeler ve emsâli latîf, şirin, nurânî ezhâr ve esmâr-ı bînihayeleri, ehl-i iman ve tevhide taze hayat bahşediyorlar. Bu nurlar öyle mânevî gıdalar ki herkesi her an doyurmaya kâfi ve bu elmaslar öyle kıymettar birer ridâlardır ki herkesi her zaman ısıtmaya vâfidir. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1]

Aziz, büyük Üstadım! Bu risaleleri okudukça ruhum güller gibi açılıyor, hayat-ı fâniyeden gelen âlâm ve meşakkati kaldırıp atıyor, yerine kanaat gibi bir kenz-i mahfîyi[2] iddihar ediyor. Ve diyorum:

"Ey ruh! Şimdiye kadar mânevî talep ve arzularını temin eden Nur fabrikasının elmas ve cevherlerinden her birerlerinin ayrı ayrı kıymet ve zerafetlerini görünce bundan daha kıymettar bir eser olamaz deyip sen hâlen, ben kâlen hükmediyorduk. Envâr-ı Kur'âniye ve reşehât-ı Furkaniye ve lemeât-ı bekâiyenin işte nihayeti yokmuş. Elhamdülillâh, hakâik-i Kur'âniyeden yevmen feyevmen nasîbedar oluyoruz ve olacağız inşallah. Hemen Cenâb-ı Kibriyâ, şu enhâr-ı kevseri hayat-ı bâkiye harmanı olan mahşere kadar akıtsın, âmin!

Üstadım, Efendim! Bugün harekât-ı mâziyem ile ahvâl-i hâzıramı mukayese ciheti ihtar edildi. Âlâ kadri'l-istitâa tedkik ettim. Neticede ahvâl-i hâzıramı

---

[1] Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.
[2] Bkz.: "Kanaat, bitmez-tükenmez bir hazinedir." Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 7/84; Beyhakî, *Zühd* 2/88.

Ahvâl-i hâzıra: Şimdiki haller, durumlar.
Âlâ kadri'l-istitâa: Elden geldiği kadar, güç yettiği kadar.
Âlâm: Elemler.
Bînazîr: Eşsiz, benzersiz.
Cenâb-ı Kibriyâ: Eşsiz büyüklük, ululuk sahibi Cenâb-ı Hak.
Enhâr-ı kevser: Kevser, bolluk ve bereket nehirleri.
Esmâr-ı bînihaye: Sonsuz, pek bol meyveler.
Eyyam-ı bahar: Bahar günleri.
Ezhâr: Çiçekler.
Fâtır-ı Akdes: Her şeyi benzersiz bir şekilde yaradan Yüce Yaratıcı.
Harekât-ı mâziye: Geçmişteki davranışlar, hareketler.
Hayret-bahş: Hayret verici.
İddihar etmek: Depolamak, saklamak.
İrâe etmek: Göstermek.
Kenz-i mahfî: Gizli hazine.
Lemeât-ı bekâiye: Ebediyet, sonsuzluk parıltıları.
Letâfet ve tarâvet-i bîmisal: Benzersiz güzellik, canlılık, tazelik.
Reşehât-ı Furkaniye: Doğruyu yanlıştan ayıran Kur'ân-ı Kerim'den akan damlalar.
Ridâ: Örtü, elbise üzerine giyilen hırka, pardesü gibi giysi.
Tebeddül: Değişim.
Vâfi: Yeterli, başka bir şeye ihtiyaç bırakmayan.
Yevmen feyevmen: Günden güne, gittikçe.

–hamden sümme hamden– sıklet cihetinde pek hafif ve kıymet hususunda pek ağır buldum. Harekât-ı sâbıkam ise bunun hilâfınadır. Elhamdülillâh, Cenâb-ı Feyyâz-ı Hakikî, âciz, fakir, muhtaç kullarından rahmet-i rabbâniyesini esirgemedi. "Armut piş, ağzıma düş." kabîlinden, her nevi malzeme-i cerrâhiye-i ruhiyeyi, hâzık bir operatörle beraber ihsan buyurdu. Eğer bizler bu ameliyatı görmeseydik ve bu nurlu ve zevkli, şevkli ihrama girmeseydik hubb-u câh yüzünden acaba hangi bid'attan geri duracaktık?

İşte lâyuad ve lâyuhsâ nurların bîpâyân füyuzâtı, zümre-i muvahhidîni medyun-u şükran bırakmıştır. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ[1]

Hemen Cenâb-ı Hak cümle ümmet-i Muhammedi, envâr-ı Kur'âniyeden müstefid ve hakikî muvahhidîn sınıfına ilhak ve şimdiye kadar gafletle geçirdiğimiz zamanlardan defter-i a'mâlimize yazılan seyyiâtımızı, rahmetiyle af buyursun, âmin!

Hulûsi-i Sânî

Sabri

151

Zekâî'nin bir fıkrasıdır.

Üstadım!

Bir meydan-ı mücadele ve imtihan olan şu dünyanın her köşesinde beşere ders-i ibret olacak bir hâdise, bir numûne eksik değil! Her yerde muhtelifü'l-mizaç insanlarda ayrı ayrı temâyülât-ı kalbiye bulunuyor. Hâdisât-ı dünyeviye içinde en elîm olan şeyin, meslek-i uhreviye ve diniye perdesi altında vahşet ve hayvaniyet ruhlarıyla karşılaşmak olduğunu tecrübelerim ve müşâhedelerim bana öğretiyor.

---

1 "Bütün hamdler, övgüler âlemlerin Rabbi Allah'adır." (Fâtiha Sûresi, 1/2).

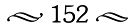
Bîpâyân: Sonsuz, sınırsız
Cenâb-ı Feyyâz-ı Hakikî: Bereket ve bolluğun hakikî sahibi Cenâb-ı Hak.
Füyuzât: Feyizler, bereketler.
Harekât-ı sâbıka: Önceki davranışlar, hareketler.
Hâzık: Mâhir, uzman.
Hubb-u câh: Makam arzusu, düşkünlüğü.
Lâyuad ve lâyuhsâ: Sayılamayacak ve hesap edilemeyecek kadar çok.
Malzeme-i cerrâhiye-i ruhiye: Mânevî ameliyat malzemesi.
Medyun-u şükran: Teşekküre borçlu.
Meslek-i uhreviye ve diniye: Dînî, mânevî meslek.
Muhtelifü'l-mizaç: Farklı mizaç, karakter.
Müstefid: İstifade eden.
Sıklet: Ağırlık.
Temâyülât-ı kalbiye: Kalbî meyiller, eğilimler.
Zümre-i muvahhidîn: Cenâb-ı Hakk'ın birliğine inananlar zümresi, cemaati.

Evet, ehl-i iman için mûcib-i teessür şeyler, kendisini ıslah-ı hâle irca etmek üzere ubûdiyetle Hâlık'ına yalvarırken, bir mülhidin uysal bir mahlûk gibi sokularak birkaç zaman hileli etvâr gösterdikten sonra ruhunun çirkinliğiyle karşısındakine hücum ederek, kendine onu benzetmek istemelerini ve hatta karşısındaki mümin hakkında, sû-i zan ve sû-i tefehhüme düştüğünü görmektir.

Ah Üstadım! Ne vardı, insanlar ya göründüğü gibi olsa yahut olduğu gibi görünselerdi! Ehl-i irşad, ahkâm-ı Kur'âniyeyi tebliğ hususunda müşkülât çekmeyecek ve inkâr edilmeyecekti. Benim gibi henüz kendini ıslah edemeyenler de, bazı budalaların ruhlarında sâfiyet ve hüsn-ü insaniyet aramaya çalışmayacaktı.

Aziz Üstadım! İnşallah Cenâb-ı Hak, hak ve hakikatin güneş gibi yükseldiğini size ve bize göstersin. Bir zindan hayatına benzeyen, birçok mânevî mahrumiyetler içerisinde geçen şu günleri sürûrlu ve serbest günlere tebdil eylesin, âmin!

Talebeniz
Zekâi

152

Sabri'nin fıkrasıdır.

Üstad-ı Ekrem'im!

Hikmetü'l-İstiâze'nin İkinci Kısmı öyle kıymettar bir hazine-i cevahir ve maraz-ı vesvesenin iksir bir ilacıdır ki, âlem-i fâniden âlem-i bekâya göçünceye kadar nefis ve şeytanın hücumuna mâruz bulunan insan, kalbinin üzerine asıp beraberinde taşımalı! O iki düşman her zaman köpük gibi zâhirde bir şeye benzeyip, hakikatte ele avuca girmeyen havâî itirâzât-ı muannidâne yaparlar. Onlara karşı en rasîn tahassungâh ve en güzel esliha ve bu uğurda sarfedilecek hâlis sikkeler bunlardır. Zira vücudumda tecrübe yaptım. Suâlleri

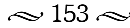

Ahkâm-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın hükümleri, emirleri.
Esliha: Silâhlar.
Etvâr: Tavırlar, davranışlar.
Havâî: Boş, değersiz.
Islah-ı hâl: Durumunu düzeltme.
İrca etmek: Çevirmek, döndürmek.
İtirâzât-ı muannidâne: İnat ederek, yanlışta direterek yapılan itirazlar.
Maraz-ı vesvese: Vesvese hastalığı.
Mûcib-i teessür: Keder, üzüntü sebebi.
Müşkülât: Müşküller, zorluklar.
Rasîn: Sağlam, dayanıklı.
Sikke: Eskiden kullanılan bir tür mâdenî para.
Sû-i tefehhüm: Yanlış anlama.
Tahassungâh: Sığınak.

okuduğum vakit nefsim, suâl cihetine mâil bulunuyor ve ehemmiyet veriyor. Fakat –elhamdülillâh– akabinde tevâli eden Kur'ânî elmas müdâfaalar, o kabîl emrâz-ı nefsaniyeyi çabuk çürütüyor ve kökünden kurutuyor. Şu nurânî ve Kur'ânî hikmetleri bihakkın takdir hususunda zîruh ve zîşuurun mükemmeli bulunan nev-i beşerin, bidâyet-i vahiyden tâ haşre kadar i'câz ve icâzında izhar-ı acz edegeldikleri, dâvâmızın bâriz ve zâhir bir delilidir.

Hülâsa: Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın ahkâm-ı bînazîrinden olan şu Risale-i İstiâze-i Furkaniye'yi mütâlaamda, derya-yı hakâikte sermest-i hayran kalarak kemâl-i aşkla dedim: "Yâ Rab! Şu Kitab-ı Mübîn'in infaz-ı ahkâmını teshil ve teysir ve Dellâl-ı Kur'ân'ı da, âmâl ve makâsıdında muvaffak ve cemî ihvanımla beraber bu kemter kulunu da hulûl-ü ecelime değin Kitab-ı Mübîn'e hâdim buyur!" duasıyla arîza-yı âciziyeye hâtime veririm.

Sabri

153

Hâfız Ali'nin fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım!

Bu defa irsaline inâyet buyurulan Hikmetü'l-İstiâze'nin İkinci Kısmı'nı aldım. Sekizinci İşaret'te isbat edilip gösterilen hak ve hakikat, dalâlet vâdilerinde uçan serseri mudillerin yollarını pek vâzıh tenvir ile, onlara hem kendilerinin ne yaptıklarını hem cadde-i hakikati göstermekle, îcazıyla azîm bir mesele tahayyül buyuruluyor.

Dokuzuncu İşaret'te ise, bütün ehl-i iman ve bilhassa risale-i envârla hilkat-i insaniyenin gaye-i hakikîsini anlamaya çalışan talebeleriniz, ruhen

---

Ahkâm-ı bînazîr: Eşi ve benzeri olmayan hükümler.
Âmâl: Emeller.
Arîza-yı âciziye: Bu âcizin bazı meseleleri arz ettiği mektup, yazı.
Bidâyet-i vahiy: Vahyin başlangıcı.
Bihakkın: Hakkıyla.
Dellâl-ı Kur'ân: Kur'ân hakikatlerini ilan eden, duyuran, gösteren.
Emrâz-ı nefsaniye: Nefisten gelen, nefse ait hastalıklar.
Hilkat-i insaniye: İnsanın yaratılışı.
Hulûl-ü ecel: Ecel vaktinin gelip çatması, erişmesi.
İ'câz: Mu'cize olma. Benzerini yapmaktan âciz bırakma.
İcâz: Oldukça az sözle çok şeyler ifade etme.
İnfaz-ı ahkâm: Hükümleri yerine getirme, uygulama.
İzhar-ı acz etmek: Acziyetini, güçsüzlüğünü ifade etmek, sergilemek.
Kitab-ı Mübîn: Allah katından geldiği açık olup, gerçekleri açıklayan kitap.
Mâil: Meyleden, eğilen.
Mudil: Doğru yoldan saptıran, kötü yola sürükleyen.
Risale-i envâr: Nurlarla dolu risale.
Risale-i İstiâze-i Furkaniye: Kur'ân'ın, şeytandan Allah'a sığınmayı emretmesinin hikmetlerini anlatan 13. Lem'a.
Sermest-i hayran kalmak: Hayran kalarak aklı başından gitmek, kendinden geçmek.
Teshil / teysir: Kolaylaştırma.
Tevâli etmek: Sürmek, uzayıp gitmek, devam etmek.

istikbale gittikçe, bu mesele pek geniş bir daire olarak, Hazreti Âdem'den beri bütün Peygamberân-ı İzâm Hazerâtı'nın ehl-i dalâlete karşı mağlûbiyeti ve feci hâdiseler çok düşündürüyor ve kalbi zedeliyordu. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1] o geniş daire öyle tenvir ediliyor ki, içinde Üstad'dan, Fahrü'l-mürselîn'den Hazreti Âdem'e kadar müşkülât, hak ve hakikat kılıcıyla fethedilip akıl ve kalb صَدَقْتَ وَبِالْحَقِّ نَطَقْتَ[2] diye tasdik ediyorlar.

Onuncu İşaret'i yazarken elimden kalemi bırakarak hâzırûna okudum. İçinde temsilin misal değil hakikat olduğunu ve böyle bir hakikati, ism-i Hakîm ve ism-i Nur ve ism-i Bedî'in cilvesiyle görüleceğini derkettim. Ve hayalen tatbikine çıktım. Pek doğru bir esas olduğunu anladım. Cenâb-ı Hakk'a şükrettim.

On Birinci İşaret'te gösterilen zecr-i Kur'ânî, kâinat tarlasının mahsulü, makinesinin mensucatı insan nevi olduğu ve umum mevcudât semeratıyla o neve hizmet ettiklerinden insan hodgâmlığıyla, bedbinliğiyle o azîm gaye-i dünyayı hiçe indirmesiyle, büyük çarklar misillü anâsır-ı külliyenin insan aleyhine hareket ettiklerini ve mühlik mes'uliyetten kurtulmak ancak Kur'ân-ı Hakîm'in daire-i kudsiyesine girmek ve Fahrü'l-mürselîn'e ittibâ etmekle olacağını beyanla insanı kendine veznettiriyorsunuz.

On İkinci İşaret ve dört suâlin cevabının ihtiva ettikleri hakikatler, bizi arasıra kendi hesabına çalıştırmak isteyen ve cüz-i ihtiyâr ile kendisinde bir varlık görüp istihkaka göz diken ve şöhret ve hodfürûşluk tahakkümüyle hebâen çalışan nebatî ve hayvanî nefis ve heva zincirlerini altın makaslarla keserek halâs buyuruyorsunuz.

On Üçüncü İşaret ve üç nokta ile her zaman, hususuyla mübârek vakitlerde bizimle uğraşan ve bazı ye'se düşüren, yüzümüzün siyahlığını görmeyip

[1] Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.
[2] Doğru söyledin ve hakkı dile getirdin.

Anâsır-ı külliye: Ateş, hava, su, toprak gibi ana unsurlar.
Bedbin: Kötümser, karamsar.
Cüz-i ihtiyâr: İnsanın zayıf, küçük iradesi.
Derketmek: Anlamak, idrak etmek.
Fahrü'l-mürselîn: Âlemlerin kendisiyle övündüğü Zât (s.a.s.).
Halâs etmek: Kurtarmak.
Hâzırûn: Hazır bulunanlar.
Hebâen: Boşa gitmiş, boşa harcanmış olarak.
Hodfürûşluk: Kendini öne çıkarma, beğendirme.
Hodgâm: Sadece kendini düşünen, bencil.
İsm-i Bedî: "Eşi, benzeri olmayan şeyler yaratan" anlamında Cenâb-ı Hakk'ın ismi.
İsm-i Hakîm: "Her şeyi yerli yerince yapan" anlamında Cenâb-ı Hakk'ın ismi.
İsm-i Nur: "Bütün varlığı, âlemleri aydınlatan" anlamında Cenâb-ı Hakk'ın ismi.
Mensucat: Dokunup, işlenerek elde edilen dokumalar, işlemeler.
Mühlik: Öldürücü, helak edici.
Peygamberân-ı İzâm Hazerâtı: Yüce, seçkin peygamberler.
Veznettirmek: Tarttırmak, ölçtürmek.
Zecr-i Kur'ânî: Kur'ân'ın men etmesi, yasaklaması.

mümin kardeşlerimizin ufak-tefek çizgiler nev'inden karalarıyla onları bütün siyahlıkla itham ettiren, Cenâb-ı Hakk'ın rahmetini ve Gaffâr ve Rahîm isimlerini tenkide cüret eden ve bu yüzden büyük tahribatlara sebebiyet verdiren hizbü'ş-şeytanın kuvveti gösteriliyor.

Muhterem Üstadım! Bu işareti yazarken vücûd âlemine seyahate çıktım. İşârât'taki noktalar bir müfettiş hükmüne geçti. İzah buyurulan kuvvetler, yerinde görülüp teslim-i silâh etmek üzere idiler. Bize bu kuvvetleri gösteren Kur'ân-ı Hakîm'den istimdat ve feyzi, her hatvelerimde istiyordum. Ve bize bu esas, hakikat-i hayatın neticelerini, karanlıklarını gösteren üstadımız, muvaffakiyetimizi Cenâb-ı Hak'tan dilemekte olduğu her an kendini göstermektedir. Ve inşallah halâs edecektir.

Muhterem Üstadım! Bu On Üç İşaret, on üç cevâhir kümesini muhtevîdir. Bunlardan bazılarını ipe çizip göstermekle ve çizmemekle ve görmemekle o cevâhir hazinesine ve cevherlerine bir nakîse gelmeyeceğinden –eğri ve doğru– çizmek istediğim cevherler, inşallah hüsnünü zâyi etmez.

Ey sevgili Üstadım! Ne kadar teşekkürât-ı vefîre îfâ etsem ve hayli minnettar olsam yine îfâ edemeyeceğime kâil olduğumdan, dilerim Cenâb-ı Hak'tan razı olacağınız kadar nâil-i mükâfât eylesin! Âmin, bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn.

Hâfız Ali (rahmetullâhi aleyh)

154

Vezirzade Mustafa'nın fıkrasıdır.

Aziz, Kıymettar Üstadım!

Hesapsız hamd ve şükür ol Hâlık-ı Mennân Hazretleri'ne ki, ben ümmî olduğum hâlde, hissiyat ve emellerimi şu fâni ve âfil olan hayat-ı dünyadan tecritle Risale-i Nur talebeleri içine girdim ve Hizbü'l-Kur'ân âlimlerine arkadaş

Âfil: Batıp kaybolan, geçici.
Bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn: Peygamberler Efendisi'nin yüzü suyu hürmetine.
Gaffâr: Çok mağfiret eden, çokça affeden Hz. Allah.
Hâlık-ı Mennân: İhsanı pek bol, Yüce Yaratıcı.
Hatve: Adım.
Hizbü'l-Kur'ân: Kur'ân cemaati. Kur'an'a bağlı, ona hizmet yolunda ciddi ve samimi olarak çalışan kimseler.
Hizbü'ş-şeytan: Şeytanın taraftarları.
İstimdat: Medet dileme, yardım isteme.
Kâil olmak: İnanmak, kabul etmek.
Nâil-i mükâfât etmek: Mükafatlar vermek.
Nakîse: Noksanlık, eksiklik.
Rahîm: Pek merhametli, çok şefkatli Hz. Allah.
Tecrit: İlişkiyi kesme, uzaklaşma.
Teşekkürât-ı vefîre: Bol bol, çokça teşekkürler.
Vücûd âlemi: Varlık âlemi.

oldum. Hizmet-i neşriyede ve ilimde onlara yetişemiyorum. Fakat inşallah irtibat ve muhabbet ve ihlâsta yetişmeye çalışacağım. Ve duayla onların kalemlerine yardım ediyorum. Risale-i Nur'a karşı hissiyatımı, ümmîliğim münasebetiyle yalnız rüyalarımla arzediyorum.

Bu defa rüyada Fahr-i âlem *(aleyhissalâtü vesselâm)* Efendimiz Hazretleri'ni gördüğüm vakit, Sûre-i Hacc'ın nihayetinde, مَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِۜ إِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ... الخ[1] okuyarak ve Şâh-ı Geylânî *(kuddise sirruh)* Hazretleri'ni gördüğüm vakit, Sûre-i Nur'da لَيْسَ عَلَى الْأَعْمٰى حَرَجٌ[2] âyetini kıraat ederek nevmden bîdâr oldum.

Ve anladım ki; bu âhirde sünnet-i seniyyeye dair mühim bir risale yazıldığı için Resûl-i Ekrem'in *(aleyhissalâtü vesselâm)* makbulü olmuş ki, rüyamda müşerref oldum. Ve o âyet Risale-i Nur'un hülâsasını ifade ettiği gibi ehl-i gafleti şiddetli tehdit eder.

Şâh-ı Geylânî'yi gördüğümün sebebi; Risale-i Nur'un talebelerinin kudsî bir üstadı, beni de şâkirt kabul ettiğine dair bir işaret anladım. Ve bu âyetler havsalamın haricinde olduğu hâlde o kudsî zâtların hürmetine kuvve-i hâfızamda her zaman okur ve bir genişlik hâsıl olurdu.

Diğer bir rüyamda pek geniş bir daire –temelleri henüz inşa ediliyor– görmüştüm. Bu defa o büyük bina ikmal edilmiş, içine girdiğimde sağ cihetini câmi-i şerif olarak gördüm. Ve namaz kıldıktan sonra bütün yazılan Risale-i Nur'u bana verdiler. Ben de yalnız bir adedini orada okunmak üzere verdim. Binanın en yüksek ve ortasında bir dikmesinin değişmesi için ellerinde demir, vinç ile çalışanlar üç kişi idiler, gördüm. Tâbirini siz Üstadıma havale ediyorum.

Ümmî talebeniz
*Mustafa**

---

1 "Allah'ı lâyık olduğu tarzda bilemediler. Muhakkak ki Allah pek kuvvetlidir, mutlak galiptir." (Hac Sûresi, 22/74).

2 "(İhtiyaç sahibi ve bakıcısı olmayan) görme özürlü için mahzur yoktur." (Nûr Sûresi, 24/61). Ayrıca bkz.: Fetih Sûresi, 48/17.

Bîdâr olmak: Uyanmak.
Fahr-i âlem: Bütün âlemin kendisi ile iftihar ettiği Peygamber Efendimiz (s.a.s.).
Havsala: Anlama, zihin kapasitesi.
Hizmet-i neşriye: İman ve Kur'ân hakikatlerini herkese duyurma, yayma hizmeti.
Nevm: Uyku.

~ 155 ~

Âsım Bey'in fıkrasıdır.

Üstad-ı Ekrem'im!

Bu kere ikmaline muvaffak olabildiğim üç risale-i şerife ki; Yirmi Dördüncü, Yirmi Dokuzuncu Söz, Otuz Birinci Mektub'un Beşinci Lem'a'sı Mirkâtü's-Sünne risaleleri berây-ı tashih ve manzûr-u üstadânelerine buyurulmak üzere takdim edildi.

Risale-i şerifelerin cümlesi, birer hakikat nuru fışkıran birer gülistan-ı cinândır. Hele Otuz Birinci Mektub'un Lem'alar'ı ki, Minhâcü's-Sünne ve gerekse Tiryâk-ı Marazi'l-Bid'a olan Mirkâtü's-Sünne okunmaya doyulmaz. Okudukça hissedilen mânevî sürûr ve füyûzatın had ve hududu bulunmaz bir umman-ı feyizdir. Bazı cümleler oluyor ki, namazdan evvel ve sonra fakirhâneye gelen ihvana müteaddit defalar okuyup feyizleniyoruz. Hele Giritli Hasan Efendi, gözyaşlarından kendisini alamıyor. Mâlûm-u üstadâneleri, kendisi Kâdirî şeyhidir. Zât-ı üstadânelerine ve bâhusus Gavsü'l-Âzam Şeyh Geylânî Hazretleri'ne merbûtiyet ve muhabbeti derece-i nihayettedir.

Üstad-ı Ekrem'im! Bu defa risale-i şerifeler bir parça tehire uğradı. Bunu, fakirin atâlet, batâlet ve kesâletine haml buyurmayınız. Şikâyet değil, müftehirâne arzediyorum. Bu sene Cenâb-ı Hakk'ın fakire lütuf-u ihsan ve keremi çok oldu. –لَهُ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ[1]– yüz binlerce müteşekkirim. Ramazan Bayramı'ndan beri, iki defadır hastalığım ki –el'ân nekahet devrindeyim– Risale-i Şerife'lerin istinsahına oldukça bir fâsıla vermiş oldu. Çok şükür elhamdülillâh, bu hastalıklar bir in'am-ı ilâhîdir. Dua-yı üstadâneleriyle sıhhatim yerine gelmektedir.

Âsım

---

[1] Her türlü hamd ve minnet sadece O'nadır!

Atâlet: Tembellik.
Batâlet: Hareketsizlik, işsiz bir şekilde durma.
Berây-ı tashih: Tashih edilmesi maksadıyla, düzeltme için.
Gülistan-ı cinân: Cennetin gül bahçeleri.
İn'am-ı ilâhî: Cenâb-ı Hakk'ın nimet vermesi, nimete erdirmesi.
Kesâlet: Gevşeklik, uyuşukluk.
Manzûr-u üstadâne: Üstad Hazretlerinin bakışı, görmesi.
Merbûtiyet: Bağlılık.
Minhâcü's-Sünne: "Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) Sünneti'nin genel metodu, takip ettiği geniş cadde" manasında 4. Lem'a'ya verilen isim.
Mirkâtü's-Sünne: "Sünnet'in dereceleri" mânâsında 11. Lem'a'ya verilen isim.
Nekahet: Geçirilen bir hastalıktan sonra sağlık ve güç kazanıncaya kadar devam eden zayıflık dönemi.
Tiryâk-ı Marazi'l-Bid'a: Bid'at hastalığının ilacı.
Umman-ı feyiz: Feyiz denizi.

~ 156 ~

Rüşdü Efendi'nin fıkrasıdır.

Ey Aziz Üstadım!

Bu kadar azîm ihsanınız, beni sevgili üstadımızın nezdinde talebelerin en sonuncusu olmak şerefini kazandırdığını tahattur ettirdikçe, Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd Hazretleri'ne gece ve gündüz dua ediyorum. Ve bazı vakitlerde başım secdede olduğu hâlde mütemâdiyen ağlıyorum. Günahımın azameti, cürmümün hadsizliği beni titretirken, sevgili üstadımın duası, Cenâb-ı Hakk'ın rahmeti beni teselli ediyor.

Her gönderdiğiniz risaleyi kemâl-i iştiyakla okuyorum. Kıymetli kardeşlerimle belki her gün bir yerdeyim. İstifadem pek çok, siz üstadımın mânevî feyizlerini her vakit risalelerden alıyorum.

Evet aziz Üstadım! Hissiyatımı yazabilsem her hafta mektuplarımla mukabele edecektim ve size mektup yazmak da benim için en büyük meserrettir. Affınıza istinad ederek zâhiren sükûtla ve mânen dergâh-ı Hüdâ'ya el açtığım vakitlerde size âciz Rüşdü talebeniz, aczini takdim ettikçe sevgili üstadımdan bilmukabele gördüğüm lütuflar karşısında gözyaşlarımla cevaplar îtâ eyliyorum, Efendim!

Talebeniz
Rüşdü

~ 157 ~

Hâfız Ali'nin dersini ne tarzda anladığını gösteren bir fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım!

Otuz Birinci Mektub'un On Dördüncü Lem'a'sının İkinci Makamı'nı bir defa kendim okudum. Pek cüz'î istifadeyle dimağımda bir lezzet hissettim. İkinci ve üçüncü tekrarlarımda öyle bir zevk-i ruhanî uyandırdı ki, eğer kalb ve kalemim ruhuma tercüman olabilse idiler, belki bir derece siz üstadıma minnetdârâne arza cüret eylerdim. Heyhât! Ne kalbim ve ne kalemim ve ruhum, aczle önüme çıktılar ve itiraf-ı kusur ediyordular.

Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd: Varlığı kendinden ve kesin olan Hz. Allah.
Îtâ etmek: Vermek.
Meserret: Sevinç, mutluluk.
Tahattur ettirmek: Hatırlatmak.

Sevgili Hocam! Sözler unvanıyla neşr-i envâr ve feth-i bâb-ı rahmet eden envâr-ı Kur'âniye, esasen has, mahsus bir sikke-i hâtemi taşımaktadırlar. Her bir parçasından, şümûllü rahmet-i ilâhiyeye cüz'î-küllî bir kapısı var gösteriyor ve göstermekle kapıları açık bırakıyorlar. Bu mübârek risaleyi Süleyman, zeki Zekâi ve Lütfi kardeşlerimle okurken hayalime bir büyük müzeyyen bir saray gösterildi. Aslı ve hakikatini ve vüs'atini ve müzeyyenâtını temâşâ için ruhen çıktım baktım ki, yorgun ve nazarım kesik bir tarzda geriye döndüm. Zekâi kardeşim devam ediyordu. Tekrar o saray şeklinde mutantan, revnaktar, kıymetçe, mahiyetçe aynı, ufak bir saray-ı vücûd âlemimi gördüm. Ve feth-i bâb edip temâşâ etmek istedim. Anahtarı yoktu. Birden kardeşimin ağzından بِسْــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ işittim. Kapı açıldı. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى نُورِ الْإِيمَانِ وَهِدَايَةِ الرَّحْمٰنِ[1] dedim. Gördüm ki, büyük sarayın müştemilâtı ve tezyinâtı o küçük sarayda dercedilmiş. Âdeta çarklardan mürekkep bir saat ve çok ipleri hâvî bir nessacdır. Dikkat ettim, o saati kuran ve işleteni ve o ipleri gûnâ-gûn boyayıp dokuyanı –gündüzü gündüz eden güneş olduğu gibi– pek parlak bir surette izah buyurulunca gördüm. Tekrar اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ dedim ve şu âlem-i kübrânın fihristesini ve numûnesini elime alınca artık pervasız seyahate çıktım.

Muhterem Üstadım! Şu söz öyle bir hakikati ders veriyor ki, daha insana yabancı ve bilinmesi mümkün olmayan bir şey kalmıyor. Her gördüğü mûnis bir arkadaş oluyor ve susuz vadiler ve geniş sahralar ve koca küre-i arz bir bahçe hükmünde Halık-ı Rahîm tarafından ihzâr edilmiş ve tılsımı da بِسْــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ olduğu ve tılsımı bulunmazsa ve alınmazsa, o bahçede yaşamak mümkün olmadığı ve yaşasa da her tarafta yabancı olarak ve her hatvesinde istiskal edilerek, hayat değil, belki câmid olarak bulunacağını izah buyuruyorsunuz. Hele bizi her zaman, günde kırk defa havsalamız almayarak “âh!” ile geri dönen mirâc-ı mümin olan namazda[2] إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

---

1 İman nurundan ve Rahmân'ın lütfettiği hidayet nimetinden dolayı hamdolsun Allah'a.
2 Namazın, müminin miracı olduğuna dair bkz.: Suyûtî, *Şerhu Süneni İbn-i Mâce* s.313; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 1/497; Âlûsî, *Rûhu'l-meânî* 18/73.

Âlem-i kübrâ: Pek büyük âlem, kâinat.
Feth-i bâb etmek: Kapı açmak.
Feth-i bâb-ı rahmet etmek: Rahmet kapısını açmak.
Gûnâ-gûn: Türlü türlü, çeşit çeşit.
Halık-ı Rahîm: Merhamet ve ihsanı pek çok olan Yüce Yaratıcı.
İstiskal edilmek: Soğuk davranılmak, istenmemek.
Mûnis: Yumuşak huylu, cana yakın.
Mutantan: Şatafatlı, gösterişli.
Müzeyyenât: Süslemeler, zînetli bezemeler.
Nessac: Dokumacı.
Neşr-i envâr: Nurları yayma.
Revnaktar: Parlak.
Saray-ı vücûd âlemi: Varlık sarayı âlemi.
Sikke-i hâtem: Damga, mühür, tasdik işareti.
Vüs'at: Enginlik, genişlik.

sırrı[1] öyle bir düğme olarak gösteriliyor ki, her mümin kendi vücûd âleminde bir elektrik fabrikası görüyor. Ve düğmesini açınca bütün dünyayı ziyayla gösteriyor.

Sevgili Üstadım! "Cenâb-ı Hak bu kıymetli eserleri kıyamete kadar mümin kullarına yetiştirsin!" duasıyla hatm-i kelâm eylerim, Efendim!

Kusurlu Talebeniz
Hâfız Ali

158

Yeni mühim bir kardeşimiz Müftü Ahmed Feyzi Efendi'nin fıkrasıdır.

Bu fıkra çendan şahsıma bakıyor. O zât şahsımı görmemiş, dellâllığım eseri olan risaleleri gördüğünden, haddimden pek çok fazla olan senâ ve medhi, risalelere ve esrar-ı Kur'ân'a ait olduğu için kabul ettim.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Hamd-i bînihaye Kerîm-i Müteâl'e, salât ü selâm Habib-i Zülcelâl'e ve O'nun âl ve ashabına.

Ey bâkiye vâsıl olmuş fâni! Ve ey matlubun bâb-ı rahmetinde oturan mahbûb! Ve ey derecâtın ekmeli olan sıfat-ı abdiyete sülûk edebilmiş bahtiyar! Ve ey Şems-i Tâbân-ı Zülcemâl'in karanlıklara aksettirdiği ziya-yı hidâyet! Ve ey Habib-i Kuddûs'ün tarîk-i ulviyetinde karanlıkları yararak uçan şehâb-ı şâşaanisâr!

Hatîât ve mâsiyet deryasının korkunç dalgaları arasında inleyen, Hâlık-ı Kerîm'in bunca eltâfını nankörlükle karşılamaktan başka bir vaziyeti bulunmayan bu ednâ-yı mevcudât, nâil olduğun derece-i makbuliyetten bir katresinin

1 "Yalnız sana ibadet eder, yalnız senden medet umarız." (Fâtiha Sûresi, 1/5).

Ednâ-yı mevcudât: Varlıkların en değersizi, en düşüğü.
Ekmel: En mükemmel.
Eltâf: Lütuflar, ihsanlar.
Habib-i Kuddûs: Her türlü kusurdan münezzeh olan Cenâb-ı Hakk'ın Sevgili kulu, Peygamber Efendimiz (s.a.s.).
Habib-i Zülcelâl: Yüce Sevgili, Peygamber Efendimiz (s.a.s.).
Hâlık-ı Kerîm: Pek cömert olan, sınırsız kerem sahibi yüce Yaratıcı.
Hamd-i bînihaye: Nihayetsiz, sonsuz hamd.
Hatîât: Hatalar.
Kerîm-i Müteâl: Yarattıklarına daima, hesapsız, bol bol veren Yüce Allah.
Mahbûb: Sevgili, sevilen.
Mâsiyet: Günahlar.
Sıfat-ı abdiyet: Kulluk vasfı.
Sülûk etmek: Bir yola girip o yolu takip etmek.
Şehâb-ı şâşaanisâr: Işık saçan, görkemli yıldız.
Şems-i Tâbân-ı Zülcemâl: Sonsuz güzellik sahibi, bütün varlığı aydınlatan parlak Güneş.
Tarîk-i ulviyet: Yüce yol.

olsun kendine ihdâsını senin şevket ve kereminden bekliyor. Ne olur beni kendine alıp hizmetinle müşerref kılsan! Ne olur, Habib-i Kibriyâ'ya benim de kendisinin hizmetine intisabım için ve O'nun uşşâkının asgarı ve hikmet ve nurunun dellâlı olmaklığım için yalvarsan, ah!..

Her an ayaklarının altını öpmek ateşiyle
mütehassir ve nâlân, ahkar-ı mahlûkât
Ahmed Feyzi

159

Ahmed Hüsrev'in Otuz Birinci Mektub'un, On Dördüncü Lem'a'sının İkinci Makamı münasebetiyle yazdığı fıkradır.

Sevgili Üstadım, Efendim Hazretleri!

Üç-dört gün evvel Cenâb-ı Hakk'ın o mukaddes kelâmından müjdeler çıkararak aktâr-ı âleme saçan coşkun denizlerin akıntıları gibi, feyizleriyle bizi mest eden, âfil güneşin her gündüze mahsus sönmez ziyası gibi, ardı arası kesilmeyen nurlarıyla bizi nurlandıran, hiçbir ferdi şübehâtta boğmamak esası üzerine yürüyen, kendisine has belâgatiyle ukûlü teshir edecek bir kabiliyetle söyleyen, sâmiaları ve bâsıraları kendisine müteveccih kılan, o azametli külliyat-ı nurdan bir nur daha aldım.

Bu nur, o güzel İslâm nişanı ve o büyük rahmet hazinesinin keşşâfı olan بِسْــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ 'in, binler esrarından otuz sırra mukabil, altı sırla nurlu şuâlarını ezhanımıza nakşetmiş ve rahmetin binbir esmâ-yı ilâhiyeden gelen şuâlarıyla, insana had ve hesaba gelmeyen niam-ı sübhâniyenin meded elleriyle yardıma gönderildiğini öğretmekle, bizi sonsuz bir derya-yı feyze gark etmiştir.

Bu kudsî mübârek kelimenin her sûre başında zikriyle, ehemmiyet ve azameti ve her hayırlı işlerde tekrarıyla mübârek bir şefaatçi olması, ferşte

---

Âfil: Batıp kaybolan, geçici.
Ahkar-ı mahlûkât: Yaratılmışların en hakiri, en aşağısı.
Aktâr-ı âlem: Âlemin her tarafı, dört bir yanı.
Asgar: En küçük.
Bâsıra: Görme duyusu.
Belâgat: Edebî üslup.
Ezhan: Zihinler.
Ferş: Yer, yeryüzü.
Habib-i Kibriyâ: Yüce Allah'ın en çok sevdiği kulu.
İhdâ: Hediye etme.
Mütehassir: Hasret çeken, özlem duyan.
Nâlân: İnleyen, feryad eden.
Niam-ı sübhâniye: İlâhî nimetler.
Sâmia: İşitme duyusu.
Şevket: Büyüklük, güç, kuvvet.
Şübehât: Şüpheler.
Teshir etmek: Emri altına almak, kendine bağlamak.
Ukûl: Akıllar.
Uşşâk: Âşıklar.

gezen insana arşa çıkacak kamet giydirmesi ve acz-i mutlakta çırpınan insanı Kadîr-i Mutlak'a rapt etmekle, insanın kıymet ve izzeti gösterildikten sonra [1] إِنَّ اللّٰهَ خَلَقَ الْاِنْسَانَ عَلٰى صُورَةِ الرَّحْمٰنِ hadis-i şerifiyle Mün'im-i Hakikî'nin binbir esmâ-yı hüsnâsının cilvelerinin şuâlarından tezahür eden rahmetiyle perverde edilmek suretiyle de, rahmetin bir cilve-i etemmi olduğu izah buyurulmuştur.

Sevgili Üstadım! Ruh-u insanın nazarını akıl ve kalbini ve muhayyilesini "بِسْـــمِ اللّٰهِ" ile kâinat sîmasına, "اَلرَّحْمٰنِ" ile arz sîmasına, "اَلرَّحِيمِ" ile ebnâ-yı cinsinin sîma-yı mânevîsine dağıtıyor. Oralardaki rahmet-i vâsia-yı külliyenin azametini, letâfetini gösteriyor.

Aziz Üstadım! Nazarım nereye ilişse, aklım herhangi bir hâli muhakeme etse, muhayyilem neyle meşgul olsa, sâmiam ne duysa, kalbim nereye gitse, dolaştıkları yerlerde ve tesadüf ettikleri şeylerde, beşere bakan pek büyük âsâr-ı rahmeti görüyor. Semâvât ve arş, bütün heybetiyle insanların seyrangâhı; cennet, mesken-i hakikîsi oluyor. Zemin, bir hâne şekline giriyor. Mele-i âlânın sekeneleri ve zemin yüzüne serpilen yüz binlerce mahlûkât ve nebâtât envâının insanların hacetleri için koşuştuklarını, sineklerden balıklara, zerrelerden yıldızlara kadar küçük-büyük her bir masnû, insanların yüzüne vahşetle değil, gülerek baktıklarını görüyor.

Sonsuz rahîm olan Hâlık-ı Azîm'in kusursuz olan bu kasrını temâşâya doyamayan ruh, kendine avdet ediyor. Rahmetin nihayet derecede incelikleriyle tanzim ve idare edilen cisme bakıyor. Duyguları arasında yalnız muhayyilesine hasr-ı nazar ediyor. Bu muhayyilenin dimağda kendisine tahsis edilen mahalli, bir hardal tanesi kadarken, her zaman bütün âlemi

---

[1] "Şüphesiz Allah Teâlâ, insanı Rahmân sûretinde yaratmıştır.": Buhârî, *İsti'zân* 1; Müslim, *Birr* 115, *Cennet* 28; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 2/244, 251, 315, 323, 434, 463, 519.

Arş: Gökyüzü.
Âsâr-ı rahmet: Cenâb-ı Hakk'ın rahmetinin eserleri, izleri.
Avdet etmek: Dönmek.
Cilve-i etem: En mükemmel cilve, tecelli.
Ebnâ-yı cins: Hemcinsler, diğer insanlar.
Hâlık-ı Azîm: Yüce Yaratıcı.
Hasr-ı nazar etmek: Bakışını, dikkatini sadece belli bir noktaya odaklama, yoğunlaştırma.
Kadîr-i Mutlak: Her şeye gücü yeten, mutlak ve sınırsız kudret sahibi Hz. Allah.
Kasr: Köşk, saray.
Letâfet: İncelik, güzellik.
Masnû: Her biri bir sanat eseri olan varlık. Allah'ın yarattığı her şey.
Mele-i âlâ: En büyük meleklerin içinde bulunduğu yüce meclis.
Muhayyile: Hayal gücü.
Mün'im-i Hakikî: Nimetin asıl sahibi Hz. Allah.
Perverde edilmek: Beslenip büyütülmek, yetiştirilmek.
Rahmet-i vâsia-yı külliye: Pek geniş ve kapsamlı rahmet.
Sekene: Bir yerde beraber yaşayanlar, sakinler.

sinema şeritleri gibi hayal hânesinde dolaştırır. Hâfıza bir çeşit, akıl ayrı bir çeşit, fikir başka bir hâlde, kalb daha başka, kâmil insanlarda hâl-i faaliyette olan diğer letâif daha başka bir şekilde, bâsıra, sâmia, zâika, lâmise, şâmme gibi havâss-ı zâhirînin istiâb ettikleri mânevî sahalara nisbetle nihayet derecede küçük bir dimağımda yerleştikleri hâlde, yekdiğerine karışmayarak, biri diğerinin vazifesine müdahale etmeyerek, ayrı ayrı vazifelerde, ayrı ayrı dairelerde gayet muntazam çalıştıklarını ve hatta etibbânın bile senelerce tahsil ederek içinden çıkamadıkları vücud-u beşerin her bir kısmının, her bir uzvunun inceliklerini görüyor.

Bu derece rahmetle tanzim edilen, bu kadar muhtelif vezâifle çalıştırılan, bu muhayyirü'l-ukûl makineyi temâşâ eden ruh, bu makine üzerindeki derece-i mâlikiyetini düşünüyor. Hükmünün hiçbir uzva tesir etmediğini görünce, sığınacak bir yer, iltica edecek bir mahal, perverde edilecek bir varlık arıyor. İşte o vakit bu kadar rahmetiyle perverde eden Hallâk-ı Azîm'e karşı secde-i şükrana kapanarak ağlıyor, ağlıyor, ağlıyor. Bütün dertlerini döküyor. Onun, yalnız onun lütf u keremine iltica ederek affolunmak, dünyada olduğu gibi ukbâda da sevdikleriyle birlikte vadettiği cennette bulundurulmasını istiyor ve yalvarıyor.

Ahmed Hüsrev

~ 160 ~

Re'fet Bey'in fıkrasıdır.

Aziz ve Muhterem Üstadım, Efendim!

Geçen hafta aldığım mektupta "Senin ve Şerif Efendi'nin ifadeleri kısadır; bir şey anlaşılmıyor. Tenkit mi, takdir mi?" buyurdunuz. Bütün eserlerinizi takdir ve kemâl-i istihsan ile karşıladığımız mâlûm-u âlîleridir. Esasen tenkit edecek kudret-i ilmiye değil bizde, Türkiye ulemâsında olmadığı hâdisâtla sabittir.

Sinn-i sabâvetinizde şark ulemâsını ilzam etmeniz ve ondan sonra İstanbul'a gelerek bilumum ulemânın nazar-ı takdir ve hürmetini celbetmeniz, bu hususu isbata kâfidir. Gerek Şerif Efendi ve gerekse Hikmetü'l-İstiâze ve

---

Derece-i mâlikiyet: Sahiplik derecesi.
Etibbâ: Tabipler, doktorlar.
Hallâk-ı Azîm: Yüce Yaratıcı.
Havâss-ı zâhirî: Beş duyu.
İstiâb etmek: İçine almak, kapsamak.
Kemâl-i istihsan: Çok beğenme, takdir etme, güzel bulma.
Lâmise: Dokunma duyusu.
Letâif: Latifeler, mânevî duyular.
Muhayyirü'l-ukûl: Akılları hayrette bırakan.
Sinn-i sabâvet: Küçük yaş, çocukluk.
Şâmme: Koku alma duyusu.
Vezâif: Vazifeler.
Zâika: Tat alma duyusu.

Besmele sırrını okuyan diğer arkadaşlar duydukları hazz-ı mânevîden gaşyolmuşlardır.

Fakire gelince, Sözler hakkında hiçbir şey yazmazsam bile, o kemâl-i takdirdendir. Zira şimdiye kadar büyük bir zevkle mükerreren okuduğum ve daima okumaktan hâlî kalmadığım Sözler ve Mektubat hakkında kanaatlerimi daima üstadıma arzettiğimden, yazacak kelime bulamıyorum. O da âcizliğimden olsa gerektir. Bir risale ne kadar parlaksa, onu takip eden, ondan çok ziyade parlaktır. Binâenaleyh, ne yazsak hakkıyla ifade-i meram etmiş olamıyorum.

Şimdi hayatım çok zevklidir. Sözler'in tedkikâtıyla meşgulüm. *Evvelki okuyuşlarımda hazmedemiyordum. Şimdi gayet yavaş ve dikkatli okuyup anlamaya çalışıyorum. Takıldığım noktalar oluyor, soruyorum. Bu vesileyle istifade fazladır.* Nitekim Yirmi Dördüncü Söz'ün Birinci ve İkinci Dal'ında çok tevakkuf ettim. Lâyıkıyla anlayamadım. Üstadımızla görüştüğümde bu iki dalın şifahen izahını rica edeceğim.

Muhterem Üstadım! Fakirin bir nokta çok hayretini mûcib oluyor: Sizden bir meselenin izahını rica ediyorum. İzah ediyorsunuz. O izahta da muhtaç izah noktaları bulunuyor. Öyle latîf ve şümûllü cümlelerle cevap veriyorsunuz ki, o cümleleri de anlamak için suâl îcab ediyor. Bundan şu netice çıkıyor ki; Sözler'inizin her satırı, bir kitap teşkil edecek kadar şümûllü ve mânidardır. İstenildiği kadar izah olunabilecektir.

Re'fet

~ 161 ~

Doktor İbrahim'in fıkrasıdır.

Efendim!

Nurânî ve ziyadar cadde-i kübrâ-yı mâneviyede seyr u seyahat eden umum âhiret kardeşlerimle her hafta görüşüyor ve âramsız tulû eden Risale-i Nur eczaları gibi feyiz ve mârifet güneşlerinin haberlerini işittikçe ruhum güller gibi açılıyor. Hubur ve ibtihaca müstağrak oluyor. Ve istidadım nisbetinde bir-

---

Âram: Durma, dinlenme.
Cadde-i kübrâ-yı mâneviye: Büyük, mânevî yol.
Gaşyolmak: Kendinden geçmek, bayılmak.
Hâlî kalmak: Boş, uzak kalmak.
Hubur: Sevinç, mutluluk.
İbtihac: Ferah, sevinç.
İfade-i meram etmek: Maksadı ifade etmek.
Müstağrak olmak: Gark olmak, boğulmak.
Şifahen: Sözlü, konuşma yoluyla.
Tevakkuf etmek: Durmak.
Tulû etmek: Doğmak, belirmek.

iki meselecik öğrenmeye sa'y ediyor isem de, bu envâr-ı bahr-i muhîtten kardeşlerimin ruhlarına in'ikâs eden mesâilden bâhis arîzaları tahrir ve takdim ettiklerini gördükçe, adem-i muvaffakiyetimden mütevellid esef ve kederim hasebiyle cehlimden "el-amân!" çekiyorum. "Ümmîlik ne güç imiş!" diye ruhum ağlıyor. Mûterifâne "İbrahim, müstahaksın!" diyorum. Nihayet yine ümidimi Rabbimden kesmeyerek diyorum: "Bir müessesenin baş müdürü, muâvini, kâtibi, müvezzîi, tahsildarı, hademesi olur. Fakir kısmen müvezzîlik, kısmen hademelik sıfatıyla bulunsam ne zararı var?" deyip mütesellî oluyorum.

İbrahim

~ 162 ~

Osman Nuri'nin fıkrasıdır.

Kur'ân-ı Azîm

Bir kelimeni, milyonlar defa tekrar okusam,
İlk başladığım lezzeti, daima duyarım.

Sen İslâm ocaklarının sönmez bir lem'asısın,
Sen o misilsiz Zât'ın emsalsiz kelâmısın.
Rabbin en sevgili Resûl'üne kısmet olan,
Değerli binbir çeşit isbatlı kelâmısın.

Hangi kitap var ki, asırlarca böyle hürmetle okunsun!
Nasıl bir nankör var ki, gelsin sana dokunsun!
Hâşâ! Sana inanmayanlar kâfirse bile,
Gelsin onun dellâlının yanına otursun.

O dellâldan alınca ders-i ilhamı,
Lânetler eder, inkâr ettiğine Kur'ân'ı,
İlmin en derin hocası, burhanı,
Zelîl eder, karşısında seni tanımayanı.

Kudsî kitabın çok ünlü, onun dellâlı Üstadım Said
Gönül ister ki, o ayarda bulunsun binler Said.

Adem-i muvaffakiyet: Muvaffak olamama, başarısızlık.
Arîza: Bir büyüğe veya bir üst makama sunulan mektup veya yazı.
Bâhis: Bahseden, söz eden.
Envâr-ı bahr-i muhît: Nurlar okyanusu.
İn'ikâs etmek: Yansımak.
Muâvin: Yardımcı.
Mûterifâne: İtiraf ederek.
Mütevellid: Doğan, meydana gelen.
Müvezzî: Resmî dairelerde evrak dağıtan kimse.
Sa'y etmek: Çalışmak, çabalamak.
Tahrir: Yazma.

Aynı günün sabahı okuduğum, büyük ve kudsî kitabımız olan Kur'ân-ı Azîmüşşan'dan aldığım nurlu ilham-ı ilâhîden, dolayısıyla güneş gibi kuvvetli olan risale-i âliyelerinizin âcizde bıraktığı derin his ve tesirlerden doğmuştur.

Osman Nuri

~ 163 ~

Hulûsi'nin fıkrasıdır.

Bir Mirkâtü's-Sünnet olan mübârek mektup hakkındaki ihtisaslarımı arza maalesef muktedir değilim. Fakat istikametli tefsir, i'câzlı beyan, nurlu ilân gibi şanına lâyık tâbirle tavsif edebileceğim Beşinci Lem'a'nın On Bir Nükte'yi ihtiva edişini mânidar buldum. Sanki mânen diyor:

Îfâ-yı sünnetle mükellef olduğumuz, ol Nebiyy-i Zîşân'ın taraf-ı ilâhîden getirip haber verdiği yakînen mâlûm olan şeylerin hak olduğunu bilip, kalble tasdik ve dille ikrar etmek suretiyle tarif olunan iman ve İslâm'ın şartlarının mecmûu olan on bir adediyle bu nurlu mektuptaki nüktelerde sarih tevâfuk vardır. Madem böyledir, müminim diyen ittibâ-ı sünnet etmeli. Elhamdülillâh müslümanım iddiasında bulunan ve لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ[1] itabından kurtulmak isteyen sünnete yapışmalı, ilâ âhir.. hakâiki ders veriyor.

Bu mektubu almazdan evvel –Allah hayretsin!– bir gece rüyamda büyük bir câmide bulunuyorum. Namaz kılındıktan sonra ben kapıya yakın bir yerde ayakta duruyorum. Baktım, mihrabın sol tarafından küçük ve toplu bir cemaat geliyor. Bana yaklaştıkları zaman "İşte Abdülkadir Geylânî Hazretleri!" diye kulağıma bir ses geldi. Gayr-i ihtiyârî "Medet yâ Gavs-ı Âzam!" diyerek, ağlayarak ayağına kapandım. Mübârek sol elleriyle beni yerden kaldırdılar ve şefkat gösterdiler. Kendileri uzun boylu, çok mehîb ve üzerlerinde siyah bir sako, mübârek sakalları siyah, pek az ağarmış, beşûş ve nurânî bir çehre… Mübârek başlarında bir mahrût-u nâkıs şeklinde yüksek ve çok beyaz bir sarık vardı. Câmiden çıkınca bitişik bir odada cemaatle beraber oturduğumuzu

---

1 "Niçin yapmayacağınız şeyleri söylüyorsunuz?" (Saf Sûresi, 61/2).

Beşûş: Güler yüzlü, güleç.
İ'câz: Benzerini yapmaktan âciz bırakma.
Îfâ-yı sünnet: Sünneti uygulama, yerine getirme.
İtâb: Azarlama.
İttibâ-ı sünnet: Hz. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) üstün söz, hal davranış ve buyruklarına uygun bir hayat yaşama.
Mahrût-u nâkıs: Altı daire şeklinde, üstü sivri olmayan geometrik şekil, kesik koni.
Mehîb: Heybetli.
Mirkâtü's-Sünnet: "Sünnet'in dereceleri" mânâsında 11. Lem'a'ya verilen isim.
Nebiyy-i Zîşân: Şanlı Nebi, Peygamber Efendimiz (s.a.s.).
Risale-i âliye: Yüce, değerli mektup.
Sako: Paltodan kısa, geniş kollu, bol dikimli üste giyilen kışlık elbise.

da hatırlıyorum. Bu rüya bana çok zevk vermekle beraber, dua ve himmetlerinin Hizbü'l-Kur'ân üzerinde her zaman mevcut bulunduğuna daha ziyade yakîn hâsıl ettirdi.

Hulûsi

~ 164 ~

Sabri'nin fıkrasıdır.

Bu kere bir kıta lütufnâme-i fâzılâne-i mergûbeleriyle tereşşuhât-ı Kitab-ı Mübîn'in bir zübdesi bulunan, Fihriste-i Mübîn'in Dördüncü Kısmı'nı, Süleyman Efendi kardeşimiz yediyle aldım, okudum. Müellifine, kâtibine, nâşirine, hâdimlerine binler dualar ettim. Hakikaten vakt-i kıraatim olan iki saat zarfında Risâlâtü'n-Nur ve Mektubâtü'n-Nur'un kâffesini icmâlen okumuş kadar mütelezziz ve müstefid oldum. Ve şöyle dedim: Lütufnâme-i keremkârîlerinde işaret buyurulduğu üzere dört nüsha değil, belki birkaç ay her vazifeye tercihen Fihriste'yi teksir ve neşre sa'y etmeliyiz.

Mademki gayemiz neşr-i envâr-ı hakâik-i Kur'ân'dır. Bu mübârek ve kıymettar eser-i giran-baha ise hakâik-i Kur'âniyenin hülâsası ve zübdesi ve tâbiri câiz ise tam bir pişdârıdır ve miftâhu'n-nusret ve mirkâtü'l-fütûhtur.

Üstad-ı Azizim! Mukaddimen bu kıymettar eserleri avn-i ilâhiyle vücûda getirdikçe bu kusurlu talebenizi de bir muhatap addederek her eseri irsal ve tenvir buyurmakta idiniz. Fakat o zamanlar gayr-i ihtiyârî, nurla zulümât karşısında bulunmaklığım hasebiyle nurlarla aramdaki perde açılmamıştı. Şimdi o semm-i kâtil tâbirine lâyık muhalif, zıt, menfî cereyanların zevaliyle envâr-ı bînihaye-i Kur'âniyenin, elhamdülillâh, kapıları açıldı. Sâlifü'l-arz

---

Avn-i ilâhi: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı.
Envâr-ı bînihaye-i Kur'âniye: Kur'ân'ın sonsuz nurları.
Eser-i giran-baha: Çok değerli, pek kıymetli eser.
Fihriste-i Mübîn: Apaçık, parlak fihriste, Fihriste Risalesi.
Hizbü'l-Kur'ân: Kur'ân cemaati. Kur'ân'a bağlı, ona hizmet yolunda ciddi ve samimi olarak çalışan kimseler.
İcmâlen: Kısaca, özet olarak.
Lütufnâme-i fâzılâne-i mergûbe: Lutfedilen, beğenilen, değerli mektup.
Lütufnâme-i keremkârî: Kerem sahibi, muhterem zâtın lütfettiği mektup.
Miftâhu'n-nusret: Zafer, yardım anahtarı.
Mirkâtü'l-fütûh: Fetihlere ulaştıran basamak.
Mukaddimen: Daha önce, önceden.
Müstefid olmak: İstifade etmek.
Mütelezziz olmak: Lezzet almak, zevk duymak.
Neşr-i envâr-ı hakâik-i Kur'ân: Kur'ân hakikatlerine ait nurları yaymak.
Pişdâr: Öncü, rehber.
Sâlifü'l-arz: Önce arz edilen, zikri geçen, bildirilen.
Semm-i kâtil: Öldürücü zehir.
Teksir: Çoğaltma.
Tereşşuhât-ı Kitab-ı Mübîn: Kur'ân-ı Kerim kaynağından gelen damlalar.
Vakt-i kıraat: Okuma vakti.
Yed: El.
Zübde: Öz, kaymak.

zulümâtın zebûnu bulunduğum sıralarda münteşir âsârı tekrar okuyup yazıyorum.

Risalelerin derece-i kıymetlerini ve bahşettiği feyzi ve fevzi arzetmek, lisan ve kalemin fersah fersah iktidarının fevkindedir. Bu mübârek ve kudsî tereşşuhât-ı Kur'âniye ve lemeât-ı Furkaniyeyi, hakikî bir dellâl-ı Kur'ân olmalı ki hakkıyla takdir ve senâ edebilsin. Zira bu hayat-ı hakikiye ve sermediye hazinelerindeki müsta'mel kelimât ve tâbirâtın kâffesi sâirlerine min külli'l-vücûh fâik ve bâkir beyanatı hâvî, kemâl-i selâset ve cezâlet ve şâyân-ı gıbta ve hayret, dirâyeti müştemil ve câmî ve cümel ve fıkarât ism-i Bedî ve Hakîm'in bir cilve-i hâssa ve mümtâzesidir, dersem binden bir hakkını bile vermiş olamam.

Hülâsa: Bu nurların kâffesi, deccallara mahsus ve müstahzar elmas gülleler ve ehl-i iman için menba-ı envâr-ı hakâik olan Kur'ân-ı Hakîm'den son asırda nebeân etmiş binler âb-ı hayât-ı bâkiye hazineleridir.

Sabri

165

Hâfız Ali'nin fıkrasıdır.

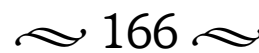
Sevgili Üstadım, Efendim Hazretleri!

Otuz Birinci Mektub'un On Beşinci Lem'a'sının birinci kısmını büyük bir meserretle aldım.

Sevgili Üstadım! Zaten fakir, âcizâne nazarımda Şems-i hidayetten neşr-i envâr eden Sözler, hak ve hem hakikat olarak hakikat âleminin çarşısıdır.

Âb-ı hayât-ı bâkiye: Ebedî hayat suyu.
Bâkir: El değmemiş, orjinal, yeni.
Cilve-i hâssa ve mümtâze: Çok özel ve seçkin cilve, tecelli.
Cümel: Cümleler.
Deccal: Âhirzamanda gelip hak dinin karşısına çıkacağı bildirilen güç veya şahıs.
Dellâl-ı Kur'ân: Kur'ân hakikatlerini ilan eden, duyuran, gösteren.
Dirâyet: İncelikleri kavrama, kuvvetli zekâ.
Fâik: Üstün.
Fevz: Zafer, kurtuluş, selâmet.
Feyz: Bereket, ihsan, lütuf.
Fıkarât: Fıkralar, bölümler, kısımlar.
Hakîm: Her şeyi yerli yerince yapan Hz. Allah.
Hâvî: İhtiva eden, içeren.
Hayat-ı hakikiye ve sermediye: Gerçek ve ebedi, daimi hayat.
İsm-i Bedî: "Eşi, benzeri olmayan şeyler yaratan" anlamında Cenâb-ı Hakk'ın ismi.
Kâffe: Hepsi, tamamı.
Kemâl-i selâset ve cezâlet: Son derece akıcı, tatlı, ahenkli ifade.
Lemeât-ı Furkaniye: Kur'ân'ın parıltıları, lem'aları.
Menba-ı envâr-ı hakâik: Hakikat nurlarının kaynağı.
Meserret: Sevinç, mutluluk.
Min külli'l-vücûh: Bütün yönlerden, her yönden.
Münteşir: Neşrolunan, yayınlanan.
Müsta'mel: Kullanılan.
Müstahzar: Hazırlanmış, hazır edilmiş.
Müştemil / câmî: İçine alan, kapsayan, şâmil olan.
Nebeân etmek: Fışkırmak, kaynağından çıkmak.
Neşr-i envâr etmek: Nurlar (ı) yaymak.
Şâyân-ı gıbta ve hayret: Gıpta ve hayranlık hissi uyandıran.
Şems-i hidayet: Hidayet güneşi.
Tereşşuhât-ı Kur'âniye: Kur'ân'dan gelen sızıntılar.
Zebûnu bulunmak: Âciz kalacak kadar bağlanmak, zayıf ve düşkün hâle gelmek.

Hakikat âleminde ne varsa o kadar zengin, o kadar mücehhez, o kadar bîpâyândır. Böyle bir çarşı-yı âlem mallarını almak lâzım ki, bir padişah kuvveti olsun. Eğer görmekse, öyle bir keskin, nâfiz, seyyar bir nazar olmalı ki seyr ü seyahatle görebilirsin. Bu da pek ender bulunduğundan almak ve görmek için lâzım ki, bütün malların bir numûne levhası bulunsun.

Ey sevgili Üstad! Her numûne levhaları mukaddemâ görülüyordu ki, yalnız bir parçayla topların ve küllîlerin nevilerini gösterir. Daha bir şeye yaramaz. Fakat serâser nur olan hazine-i bînihayenin fihriste ve numûne levhasının her parçasından [1] gömleği çıkacak. Harika derecede parçaları ve kıymetleri hâvîdirler. Nasıl umuma muhalif külliyatla harika olduğu gibi cüz'iyatlarıyla harika bir hatemi taşıyorlar.

Evet Üstadım! Bu mektubu istinsah ederken kalb ve ruhum cûş u hurûşa gelerek bütün envâr-ı resâili kemâl-i şevk ve tahassürle görmek istiyordular.

Demek Üstadım, umum risalelerin her parçasına ihtiyacımız olduğu gibi her parçayı da birden görmeye şiddetle ihtiyaç varmış. Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd size kemâl-i rahmet ve merhametinden o rahmet ve merhametinin iktizasıyla nâil-i mükâfat buyursun, âmin!

Hâfız Ali

~ 166 ~

Kardeşim Abdülmecid'in fıkrasıdır. Hulûsi Bey'e yazdığı mektuptandır.

Ey Elaziz'in Azizi, Hazreti Seyda'nın Muhterem Tilmizi!

Teşnesi bulunduğum tebşirnâmelerinizi memnuniyetle aldım. Var olunuz. Cevapları yazmak îcab eder, amma ne yazayım? Ruh nâhoş, kalb bîhuş, kafam bomboş. Zira etraf-ı erbaamdan takattur eden vahşetler, kasâvetler,

---

[1] "Tertemiz, hâlis bir müslüman" (Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 3/375, 406; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ* 6/4; *Şuabü'l-iman* 5/484). Aynı hususu ifade eden âyetler için bkz.: Bakara Sûresi, 2/135; Âl-i İmran Sûresi, 3/67, 95; Nisâ Sûresi, 4/125; En'âm Sûresi, 6/161; Nahl Sûresi, 16/123)

Bîhuş: Aklı başından gitmiş, şaşkın.
Bîpâyân: Sonsuz, sınırsız.
Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd: Varlığı kendinden ve kesin olan Hz. Allah.
Cûş u hurûşa gelmek: Coşup, taşmak.
Envâr-ı resâil: Risale-i Nur'lar.
Etraf-ı erbaa: Dört taraf, dört yön.
Hazine-i bînihaye: Sonsuz, çok büyük hazine.
Hazreti Seyda: Efendi Hazretleri.
Kasâvet: Sıkıntı.
Kemâl-i şevk ve tahassür: Büyük bir iştiyak ve özlem.
Mukaddemâ: Bundan önce, daha evvel.
Mücehhez: Teçhizatlı, donanımlı.
Nâfiz: Tesirli, etkili.
Nâil-i mükâfat buyurmak: Mükafata nâil etmek, mükafatlandırmak.
Serâser: Baştan başa, tamamen.
Takattur etmek: Akmak, damla damla dökülmek.
Tebşirnâme: Müjdeli mektup.
Teşne: İstekli, arzulu.
Tilmiz: Talebe, öğrenci.

yeisler, beisleri tasavvur ettikçe biri cinnete, yani cünûna; diğeri cennete, yani Şam'a gitmek üzere akıl ve ruhum seferber vaziyetini alıyorlar. Bunun içindir ki, ne Seyda'nın, yani Üstad'ın talebeliğini ve ne de sizin kardeşliğinizi bihakkın îfâ edemediğimden ne yazacağımı bilemiyorum.

Hem de sizden gelen mektuplar saf, temiz, nurlu bir fikirden çıktığından okuyanlara ışık veriyor. Zulmetli fikrimden çıkan arîzalar ise size zulmet vereceği ihtimalinden korkarak tez tez takdime cesaret edemiyorum.

Abdülmecid

~ 167 ~

Re'fet Bey'in bir fıkrasıdır.

Aziz ve Muhterem Üstadım, Efendim!

Sözler'in ve Mektubat'ın ve Pencereler'in fihristesi o kadar güzel olmuş ki, bir defa sathî bir nazar atfeden kimse Risaleti'n-Nur eczâlarının kıymet ve ehemmiyeti hakkında yek nazarda bir fikir edinebilir. Bu fihriste umum risalelere bedeldir. Hiçbir müellif, yazmış olduğu yüz yirmi kadar kitabının her birisinin hülâsa-yı meâlinden ve bilhassa metnindeki âyâtı birer birer münasip ve mânidar bir tarzda tâdâd etmek suretiyle risalelerin gâyâtından ve mahiyetinden bahsetmek şartıyla böyle ehemmiyetli dört risaleyi vücûda getiremez. Fihriste'nin bâriz bir vasfı daha var ki, o da kendi ihtiyârınızla olmayıp sünûhât-ı kalbiye ile olduğunu isbat ediyor. Biz bu hâlleri gördükçe sizin gibi bir üstada nâiliyetimizden dolayı Rabbimize çok şükretmekteyiz.

Re'fet

~ 168 ~

Hulûsi Bey'in fıkrasıdır. Eğirdir'de bir kardeşimize gönderdiği mektuptandır.

Üstad Hazretleri'nin son Otuz Birinci Mektub'un On Üç ve On Dördüncü Lem'a'larını hâvî olan pek kıymetli, nurlu ve hikmetli, serâpâ nur olan hakâik derslerinden derin manalı, şirin lezzetli, asel-i musaffâ nev'inden ekmel eserlerini almakla bahtiyar, cevap takdimine muvaffak olamamakla bedbahtım. Şuracıkta karalamaya niyet eylediğim birkaç satırla o ders-i hakâikten aldığım

---

Asel-i musaffâ: Saf, süzme bal.
Cünûn: Delilik, delirme.
Ekmel: En mükemmel.
Hülâsa-yı meâl: Mananın özeti.
Serâpâ: Baştan ayağa, tamamen.
Sünûhât-ı kalbiye: Kalbe doğan manalar, ilhamlar.
Tâdâd etmek: Saymak, sıralamak, tek tek söylemek.

feyzi izah veya duygularımı nakletmek istemiyorum. Çünkü bu dersin nihayetindeki hususî hâşiye, sanki mânen beni bir müddet mektup yazmaktan menetti. Zâhirî manalar da bu işaretin doğrudan doğruya bu bîçâreye ait olduğunu göstermektedir. Bu nurlu dersi bir defa (On Üçüncü Lem'a kısmını) İmam Ömer Efendi gibi arkadaşlara okuyabildim.

Sevgili üstadımın emirleri, işaretleri, dersleri, tenbihleri, ikazları, irşadları, tehditleri, şefkatleri hep hakikatlidir. Bugüne kadar söylenmişler böyle olmakla beraber, bundan sonrakiler de aynı mahiyettedir. Aslâ şüphe ve tereddüdüm yoktur. Tabiî, sevk-i tabiî, tesadüfî değil. Hakikî, fıtrî, sevk-i ilâhî, kader-i sübhânî, her işimizde hâkim. Cüz-i ihtiyârımızla seyyiâtımızdan mes'ul olmakla beraber, hasenât tevfik-i Hüdâ ile olduğuna, Kur'ân-ı Bâhirü'l-Burhan şahid-i sâdıktır.[1]

Hulûsi

169

Eğirdir Müftüsüne Son İhtar

Bir kardeşimiz olan Hakkı Efendi'nin hatırı için lâyık olduğu şiddeti bırakıp gayet mülayim bir surette ihtar edildi.

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ[2]

Eski bir dost ve ilim noktasında bir arkadaş olmak üzere sizinle bir hasbihal edeceğim. İkimize taallûk eden mühim bir musibet-i diniyeyi size haber veriyorum. Bunun telâfisine mümkün olduğu kadar beraber çalışmalıyız, şöyle ki:

Zatınız, herkesten ziyade hizmetimize taraftar ve hararetle himayetkâr olmak lâzım gelirken, maatteessüf, meçhul sebeplerle, aksimize tarafgirâne ve

---

1 İnsanın başına gelen her iyiliğin Allah'tan, her fenalığın ise kendinden kaynaklandığına dair bkz.: Nisâ Sûresi, 4/79.

2 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Fıtrî / sevk-i ilâhî: Yaratılıştan gelen ve ilâhî takdirle meydana gelen.
Himayetkâr: Himayet eden, koruyan.
Kur'ân-ı Bâhirü'l-Burhan: Apaçık, âşikar delillere sahip olan Kur'ân-ı Kerim.
Musibet-i diniye: İnsanın dînî hayatına zarar veren şeyler, günahlar.
Şahid-i sâdık: Doğru şahit.
Taallûk etmek: İlgili, alakalı olmak.
Tabiî / sevk-i tabiî: Bir şeyin tabiatından kaynaklanan, onun sevkiyle olan.
Tevfik-i Hüdâ: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı, muvaffak etmesi.

bize karşı soğukça rakîbane baktığınızdan oğlunuzu bu köyde yerleştirip ona dost-ahbap buldurmak için çalıştınız. Neticesinde, burada öyle bir vaziyet hâsıl olmuş ki, mahiyetini düşündükçe senin bedeline ruhum titriyor. Çünkü اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ[1] kaidesince, bu vaziyetten gelen günahlardan, seyyiâttan siz mes'ulsünüz.

Zehire tiryak nâmı vermekle tiryak olmadığı gibi, zındıka hissiyatını veren ve dinsizliğe zemin ihzâr eden bir heyetin vaziyetine ne nâm verilirse verilsin, Genç Yurdu denilsin, hatta Mübârekler Yurdu denilsin, ne denilirse denilsin, o mana değişmez. Başka yerlerde Genç Yurdu ve Türklük Meclisi, Teceddüt Mahfeli gibi isim ve unvanlarla bulunan heyetler, başka şekillerde zararsız bir surette bulunabilirler.

Fakat bu köyde madem sekiz senedir ki, *sırf esâsât-ı imaniye, usûl-ü hakâik-i diniyeyle meşgulüz; elbette bu köyde bize karşı muannidâne bir heyetin takip edeceği esas, imansızlığa ve usûl-ü diniyeye muhalif, hatta zındıka hesabına bir hareket yerine girer.* Bilinsin bilinmesin, netice öyle çıkar. Çünkü bu havalide umumca tebeyyün etmiş ki; *siyaset cereyanlarıyla alâkadar değilim, belki yalnız hakâik-i diniyeyle meşgulüz.*

Şimdi burada birisi bize muhalif hareket etse hükûmet hesabına olamaz; çünkü mesleğimiz siyasî değil. Hem yeni bid'alar hesabına da olamaz; çünkü hakikî meşgalemiz esâsât-ı imaniye ve Kur'âniyedir.

Hem resmî Diyanet Dairesi'nin emirleri hesabına dahi değil; çünkü emirlerini tenkit ve muhalefet meşgalesi bizi kudsî hizmetimizden men ettiği için, o meşgaleyi başkasına bırakıp onunla meşgul olmuyoruz. Mümkün olduğu kadar o emirlere karşı temas ettirmemeye çalışıyoruz.

Öyleyse sekiz sene bu cereyan-ı imanî merkezi olan bu köyde, bize karşı muhalefetkârâne ve mütecâvizâne vaziyet alan, ne nâm verilirse verilsin, muhalefeti zındıka hesabına ve imansızlık nâmına kaydedilecek.

İşte sizin ilminize ve makam-ı içtimaînize ve mansıb-ı fetvanıza ve bu havalideki nüfuzunuza ve evlât hakkındaki müfrit şefkatinizden gelen teşvikkârâne

---

[1] (Bir işe) sebep olan, (onu bizzat) yapan gibidir.

Cereyan-ı imanî: İmanî hareket.
Esâsât-ı imaniye: İman esasları.
İhzâr etmek: Hazırlamak.
Makam-ı içtimaî: Sosyal konum.
Mansıb-ı fetva: Fetva makamı.
Muannidâne: İnatla.
Müfrit: Aşırı, ölçüyü kaçıran.
Mütecâvizâne: Haddi aşarak, ileri giderek.
Tebeyyün etmek: Belli olmak, açığa çıkmak.
Usûl-ü hakâik-i diniye: Dînî prensipler.

muâvenetinize istinad ederek, burada hem beni, hem seni pek ciddî alâkadar edecek bir vaziyet vücûda geliyor.

Ben kendim burada muvakkatım; ıslahına da mükellef değilim; belki bir derece mes'uliyetten kurtulabilirim. Fakat zâtınız hem sebep, hem nokta-yı istinad olduğunuzdan, o vaziyetten gelen müthiş meyveler defter-i a'mâlinize geçmemek için, her şeyden evvel bu vaziyeti ıslah etmelisiniz. Veyahut oğlunu buradan çek! O dâimî senin mânevî zararına günah işleyecek tezgâhı tebdil etmeye çalış! Zâtınıza bu tezgâhın mahsulâtından numûne olarak, sizin hesabınıza, bana muhalif suretinde gelen yalnız iki küçük numûneyi göstereceğim:

Birincisi: Bana haddimden çok fazla hüsn-ü zanda bulunan ve harekâtımı herkesten ziyade hak telâkki eden bir ehl-i ilim, –sana itimaden– oğlunuza meslekçe dostluk etmiş. O adam bir gün yanıma geldi. Hususî odamda namazımı kılmak vakti geldi. Benimle beraber cemaatle kılmak onun yanında çok ehemmiyetli olduğu hâlde gizli ezân-ı Muhammedîyi *(aleyhissalâtü vesselâm)* işitmekten kulağı müteneffirâne, havftan gelen istikrah ile kalktı, kaçtı. Bu işe sen fetva ver! Fahr-i âlem'in *(aleyhissalâtü vesselâm)* en nurânî, leziz, kudsî kelimâtını işitmekten kaçan bir kulağın altında olan kalbde bulunan iman, ne hâle girdiğini sen söyle!

Bu böyle olsa, başka cahil yahut gençler, o meslekte nasıl boya alırlar, kıyas ediniz, benimle beraber bu işe ağlayınız.

İkincisi: Bir dostum vardı, takvası ifrat derecesindeydi. Benim yanıma geldiği vakit, âhirete ait en güzel parçaları bana gösteriyordu ve ihtar ediyordu. Zâtınız onu bir derece benden soğutmak ve senin oğluna dost yapmak suretinde onunla konuşmuşsunuz.

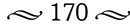
İşte o zât, o telkinattan sonra geçen Ramazan'da bir gün, bana Hülâgû ve Cengiz vâkıalarını okutmak için gösterdi. “Aman, bunları oku!” dedi. Ben kemâl-i taaccüp ve hayretten dedim: “Kardeşim, sen divane mi oldun? Benim Delâil-i Hayrât'ı okumaya vaktim yok. Böyle zalemelerin sergüzeşt-i zâlimânelerini bu Ramazan-ı Şerif'te bana okutmak hissini nereden kaptın?”

Defter-i a'mâl: Amel defteri.
Delâil-i Hayrât: Muhammed b. Süleyman el-Cezûlî (v. 1465) tarafından derlenen salavat mecmuası.
Fahr-i âlem: Bütün âlemin kendisi ile iftihar ettiği Peygamber Efendimiz (s.a.s.).
Havf: Korku.
İstikrah: Beğenmeme, çirkin görme.
Kemâl-i taaccüp ve hayret: Son derece şaşkınlık ve hayret.
Muâvenet: Yardım etme, yardımcı olma.
Müteneffirâne: Nefret edercesine.
Nokta-yı istinad: Dayanak noktası.
Sergüzeşt-i zâlimâne: Zulümlerle dolu maceralar, hâdiseler.
Zaleme: Zalimler.

dedim. Haftada iki defa yanıma gelen o has dostumu, iki ayda bir defa daha göremedim. Fakat hakkında inâyet vardı, o hâlden kurtuldu.

Her neyse... Bu neviden olan elîm hâdiseler çoktur. Hakikatli bir kardeşimin neseben kardeşi olduğunuzdan haşînâne değil, mülâyimane bir surette olan bu dertleşmekten gücenmeyiniz.(Hâşiye)

Said Nursî

170

Ehl-i bid'anın şiddetli hücumuna mâruz kalan Süleyman hakkındadır.

Suâl: Süleyman nasıl adamdır? Başta buranın memuru, çok adamlar onu tenkit ediyorlar. "Lüzumsuz sözleri hocaya söylüyor, yanlış ediyor, âdeta münafıklık ediyor." derler. Sana çoktan beri hizmet ediyor; mahiyeti nedir, bildir.

Elcevap: Süleyman sekiz sene benim gibi asabî, hiddetli bir adamı hiçbir vakit gücendirmeyen, hiçbir menfaat-i maddî mukabilinde olmayarak, kendi işini bırakıp kemâl-i sadâkatle Allah için hizmeti bu köyce mâlûmdur. Böyle bir adamla bu köy değil, belki bu vilâyet iftihar etmeli. Bu tarz ahlâk, bu zamanda bulunması medar-ı ibrettir. Ben hem garip, hem misafirim. Benim istirahatimi temin etmek köyün borcu idi. Bu köy nâmına Cenâb-ı Hak onu ve Mustafa Çavuş'u ve Muhacir Hâfız Ahmed'i ve Abdullah Çavuş'u* bana ihsan etti. Ben de Cenâb-ı Hakk'a şükrediyorum. Bunlar bana yüzer dost kadar kıymettar göründüler, vatanımı bana unutturdular. Gurbet ve misafirlik elemini bana çektirmediler. Bunların yüzünden ben, bu köyün hayatta ve

---

Hâşiye: Hiç kimseye söylemediğim, hatta düşünmesini de istemediğim, Kur'ânî hizmetimize zarar veren bir hâleti söyleyeceğim: Zâtınız, bir zaman bize dost göründüğünüzden senin oğlun talebe gibi yanıma geliyordu. Ciddî istifadeye çalışıyordu. Değil bana sıkıntı vermek, belki ihtarâtımı ciddî telâkki ediyordu. Vaktâ ki zâtınız bana karşı rakibâne bir vaziyet aldınız; oğlunuz da o vaziyetin tesiriyle öyle bir şekle girdi ki, en mutî talebeden en merhametsiz bir düşman vaziyetine geldi. O zamandan beri çektiğim sıkıntıların ve hizmet-i Kur'âniye'mize gelen zararların kısm-ı âzamı, oğlunuzun yüzünden ve senin o rakibâne vaziyetinden geldiğine şüphe kalmadı. Senin nüfuzun ve şerefin olmasaydı, oğlun böyle şeylere müdahale edemezdi. Her neyse... Sizi bütün bütün gücendirmemek için kısa kesiyorum. Kardeşim Hakkı Efendi'nin hatırı için ben hakkımı helâl ederim. Fakat bizi istihdam eden ve hizmetine kabul eden Kur'ân-ı Hakîm'in darbesinden korkmalı; belki o helâl etmez.

Ehl-i bid'a: Dinde olmayan şeyleri dine sokarak onu aslından uzaklaştırmaya çalışan kimseler.
Haşînâne: Haşin, sert bir tarzda.
İhtarât: Hatırlatmalar, tavsiyeler.
Kısm-ı âzam: Önemli kısım, büyük bölüm.
Medar-ı ibret: İbret sebebi, ibret verici durum.
Mutî: İtaatkar, söz dinleyen.
Mülâyimane: Yumuşaklıkla, mülâyimce.

vefat edenleriyle alâkadar olup onlara her zaman dua ediyorum. Sadâkatçe Süleyman'dan geri kalmayan Mustafa Çavuş'la, Muhacir Hâfız Ahmed şimdilik hücuma mâruz olmadığından iyiliklerinden bahsedilmedi. Bir parça Süleyman'dan bahsedeceğiz, şöyle ki:

Süleyman, benim her hususî işimi ve kitabetimi kemâl-i şevkle, minnet etmeyerek, mukabilinde bir şey kabul etmeyerek, kemâl-i sadâkatle yapmış. Hatta o derece hizmeti sâfi ve hâlis, Allah için yapıyordu; belki yüz defadan ziyade arzu ettiğim dakikada, ümit edilmediği bir tarzda geliyor. Fesübhânallah diyordum, benim arzu-yu kalbimi bu işitiyor mu? Anladım ki, o istihdam olunuyor; sadâkatinin kerametidir. Hatta hizmetimde bulunduğu bir gün, bir yaşındaki kız çocuğuna bakılmamış. Yüksek bir damdan, taş üstüne çocuk düştü. O hizmet sadâkatinin bir ikram-ı ilâhî olarak, o çocuk hiçbir teessür ve hastalık görmediği gibi, sütten, memeden bile kesilmedi. Her neyse… Bu tarz sadâkatinin lem'alarını çok gördüm.

Süleyman'da sadâkatle beraber esaslı bir ihlâs gördüm. Evet bu günlerde insafsız insanlar, onun şeref ve haysiyetini kıracak derecede hakkında işâalar izhar ettikleri zaman ona tesellî nev'inden dedim ki: “Sana bu sû-i şöhreti takmakla riyâdan kurtulursun.” O da kemâl-i sürûr ve ciddî bir surette o teselliyi kabul etti.

Gelelim gıybet hakkındaki mesleğine: Bu zât, bende gıybet hakkında ne kadar şiddetli bir nefret olduğunu bildiği cihetle, beni kızdırmamak için mümkün olduğu kadar cevaz da olsa söylemiyor. Ve bilhassa Ramazan'da bütün bütün içtinab eder. Zaten ahlâkında başkasına muzırlık yok. İnsafsızların işâasına sebep bu kadar olmuş: Birisi sormuş, “Hoca Efendi filan adama şöyle demiş mi?” O da geldi, bana aynı sözü söyledi ki o adama cevap versin. Hâlbuki o sözde ne gıybet var, ne de bir şey. Her neyse...

Ben bu köyde ümit etmiyordum ki, benim en ziyade itimat ettiğim ve tam ahlâklarına ve diyanetlerine kanaat ettiğim Mustafa Çavuş, Süleyman Efendi gibi kardeşlerimi tenkit etsinler. Zannederdim ki, ben gittikten sonra burada, benim yerimde, bana ettikleri hürmeti onlara edecekler. Ümidim budur ki, köy halkının yüzde doksanı onların kıymetini takdir edecekler. Birkaç insafsızlar tenkit ededursunlar, o tenkitlerden ne çıkar? Bunlara ilişmek, doğrudan doğruya bana ilişmektir.

İşâa: Bir meseleyi yayma, herkese duyurma.

Kitabet: Yazı yazma işi.

Sû-i şöhret: Kötü şöhret.

Bana hizmet eden mezkûr kardeşlerim, hiçbir maddî menfaati düşünmeyerek ve kabul etmeyerek ve bilakis kendi keselerinden bana ve misafirlerime bakıyorlar. Hatta Süleyman'a bazı yemediğim bir ekmek verdiğim vakit, hatırımı kırmayarak alır. Fakat kat'iyen mukabelesiz almıyor. Ona mukabil evinden getiriyor. Arasıra birer bardak çay ısrar ediyordum, ilhâhıma karşı istinkâf ediyordu. "Niçin böyle yapıyorsun?" derdim. "Hizmetimize maddî fayda girmeyip fîsebîlillâh ihlâslı olmak istiyoruz." derdi.

Hatta bu Süleyman ve Mustafa Çavuş, misafirlerim için çok hizmet ettikleri hâlde hiçbir vakit hiçbir misafir bu iki zâta bir hediye getirdiğini görmedim, bilmedim. Yalnız Bekir Bey bir defa Süleyman'ın küçük kızına birkaç meyve vermiş. Ona mukabil Süleyman –bildiğime göre– birkaç defa patlıcan, biber, kavun gibi sebzeler hediye edip ona göndermekle beraber, Bekir Bey buraya geldikçe onun, hem başka misafirlerin hayvanâtına saman, arpa verir.

Bunun bu ahlâkı zâtında vardı. Yanıma geldiği vakit, benim bir düstur-u hayatım olan istiğnâ ve insanların hediyelerini almamak kaidesi, onun aslî ahlâkına muvâfık gelmiş. Daha ziyade insanların değil hediyesini kabul etmek, onlara ettiği iyiliklere mukabil dahi bir şey kabul etmiyor. Hatta yüz defa ben ısrar etmişim; benden fazla kalan bir şeyi kabul etmiyor.

Hatta bir defa, bir kıyye kadar üzüm, kayısı kurusu, bir kıyye bal ben yemiyordum, misafirlere de yedirmek istemiyordum. Ona ısrar ettim, "Bu hediyemdir, teberrükümdür. Çocuklarınıza hediye ediyorum, almaya mecbursun." dedim. Aldı, iki şinik buğdayını bana değirmende öğüterek getirdi. Dört aydır daha bitmemiş.

İşte bu zâtın hakikî hâli bu surette iken insafsız insanlar bunun hakkında işâa ediyorlar ki; "Said'in sayesinde yaşıyor." O da kemâl-i iftiharla dedi: "Evet, Üstadım'ın sayesinde kanaati ve iktisadı öğrendim, rahatla yaşıyorum. Halkların bu sözleri bana iyidir. Beni riyâdan kurtarır, ihlâsa sevk eder." dedi.

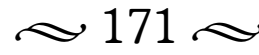
Ben de dedim: "Sana iyidir, hizmet-i Kur'ân'a zarardır. Onun için hakikat-i hâli beyan ediyorum, tâ ehl-i bid'a bilsin ki ihlâsla, Allah için çalışıyorlar."

Said Nursî

Fîsebîlillâh: Allah yolunda.
İlhâh: Zorlama, ısrar etme.
İstinkâf etmek: Çekinmek, kaçınmak.

Kıyye: Okka. 1282 gramlık eski bir ağırlık ölçüsü.
Şinik: Kilenin dörtte biri olan hubûbat ölçeği.

Teberrük: Bereket niyetiyle, bereket umarak verilen sadaka, hediye.

Hulûsi'nin fıkrasıdır.

On sekiz Recep tarihli, Otuz Birinci Mektub'un Birinci, İkinci Lem'a'larıyla Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Birinci Remzi'nin Birinci Makam'ını, Şaban'ın birinci günü, yani yazıldığından on üç gün sonra aldım. Demek oluyor ki, Receb'in on sekiz rakamına, on üç daha ilâve ederek, mübârek mektubun numarasını teyid etmek gibi, gaybî bir işaret ibraz edilmiş oluyor. Bu nurlu mektuptan aldığım hisseyi, kendisinden evvel gelmiş olan mânevî feyzinden, âlî affınıza güvenerek bahsetmek suretiyle arzedeceğim, şöyle ki:

Mektubun bura postahânesinde kaldığı gece âlem-i menamda şöyle garip bir hâlet gördüm, Allah hayretsin: Kamer batn-ı arzdan süratle çıkarak şâkulen semâvâta yükselmeye başladı. Çıkışıyla süratle yükselişinde hiçbir ziya eseri görülmüyordu. Sükûnetle hareketi takip etmekle beraber, sanki gaybî bir ses bana "Alâmet-i kübrâ başladı." diyor gibi geldi. Kamer bu hızla çıkışı esnasında bir hadde geldi ki, parladı, büyüdü. Bedr-i tam hâlinin birkaç misli cesamet arzetti. Bu vaziyette içinde bir insan şekli göründü. Kısa bir zaman sonra bu şekil ve kamer kayboldu. Cihan serâser zulmet içinde kaldı. Mağrib cihetinde ufuktan bir mızrak boyu yüksekliğinde şems sönük bir ziyayla göründü. Ufku takiben bir müddet şimale doğru gayet süratle gitti ve kayboldu. Tekrar zulmet başladı. Soğukkanlılığımı muhafaza etmekle beraber, kıyamet kopuyor diye uyandım.

İşte bu dehşetli gecenin gündüzünde Otuz Birinci Mektub'un Bir ve İkinci Lem'a'larını hâvî kıymetli eseri aldım, okudum. Kendi kendime geceki hâleti düşündüm. Dedim: Bu mübârek mektup, bana şu dersi veriyor: Sen bir sefineye râkipsin ki, o azametli sefinen başdöndürücü süratle feza-yı nâmütenâhide koşturuluyor. Bu sefineyi böyle pırıl pırıl çeviren Kadîr-i Kayyûm, sana musahhar ettiği muntazam tulû ve gurûb eden şemsle incelerek, büyüyerek mükemmel bir takvim-i semâvî vaziyetini gösteren kamer gibi azîm cisimleri de

---

Alâmet-i kübrâ: Büyük alâmet.
Âlem-i menam: Uyku âlemi.
Batn-ı arz: Yerin altı.
Bedr-i tam: Dolunay.
Feza-yı nâmütenâhi: Uçsuz, bucaksız, sonu olmayan uzay.
Hâvî: İhtiva eden içeren.
İbraz etmek: Ortaya koymak, göstermek.
Kadîr-i Kayyûm: Varlıkların hayatı ve devamı kendi idaresinde olan kudreti sonsuz Zât.
Mağrib: Batı.
Musahhar etmek: Hizmete âmâde kılmak, emri altında tutmak.
Râkip: Binen, binmiş.
Sefine: Gemi.
Serâser: Baştan başa, tamamen.
Şâkulen: Dik olarak, dikey.
Şimal: Kuzey.
Takvim-i semâvî: Gökyüzü takvimi.

istihdam ediyor. Bir küre كُنْ فَيَكُونُ[1] emrini aldığı zaman, bu muazzam küreler gibi milyonlarca seyyârât birbirine karışacak, nizam-ı âlem bozulacak, her şey harap olacak, كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ[2] sırrı zâhir olacak.

Öyleyse en metin, en âlî, en müzeyyen görünen bu saray-ı kâinatın bir anda yıkılacağı, harap olacağı, bütün sekenesinin mahv u nâbud olacaklarını düşün! Hiç ender hiç olduğunu hatırla! Senin mini mini hayat tekneni, dağlar gibi dalgaları bulunan kısacık ömrünün denizinde aldanarak boğdurma! Ve hayat-ı ebediyeni söndürmek isteyen, en büyük ve en yakın olan nefsinin[3] hilesinden kurtulmaya çalış! Bunun için sana çok kolay ve ucuz, tesiri mücerreb ve kat'î ve

لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ[4]

رَبِّ إِنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ[5]

gibi halâs ve şifa ve necat vâsıtalarını tavsiye ederim. Bunlara bilhassa mağrib ve işâ ortasında otuz üçer defa devam et, demekte olduğunu hissettim.

O küçük rüyanın tâbiri, muhterem üstadıma aittir. Ve arzusuna bağlıdır. Bu defa mânevî mahrumiyetin uzaması, beni cidden müteessir etmişti. Sabra gayret ettim. Fakat gariptir ki, bu mübârek mektubun bura postahânesine vürûdu gününün sabahında إِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ[6] emr-i celîlinin kuvvetine dayanarak tahammül etmekte olduğumu, fakat meraktan da hasbe'l-beşeriye

1 "(O, bir şeyi yaratmak isteyince sadece) 'ol!' der, o da oluverir." (Bakara Sûresi, 2/117; Âl-i İmran Sûresi, 3/47, 59; En'âm Sûresi, 6/73; Nahl Sûresi, 16/40; Meryem Sûresi, 19/35...

2 "O'nun vechi (Zâtı), hariç her şey yok olacaktır. Hüküm O'nundur ve hepiniz O'nun huzuruna götürüleceksiniz." (Kasas Sûresi, 28/88).

3 "Senin en zararlı düşmanın nefsindir." manasındaki hadis-i şerif için bkz.: Deylemi, *Müsned* 3/408; Acluni, *Keşfü'l-hafâ* 1/148.

4 "Sen'den başka ilâh yoktur. Sen, her türlü kusurdan, eksiklikten, münezzehsin. Ben, gerçekten kendine yazık edenlerden oldum!" (Enbiyâ Sûresi, 21/87).

5 "Rabbim, bu dert bana iyice dokundu (ve Sana gerektiği gibi ibadet edemez hale geldim). Sen, merhametlilerin en merhametlisisin!" Enbiyâ Sûresi, 21/83'ten alınmış bir duadır.

6 "Muhakkak ki Allah sabredenlerle bareberdir." (Bakara Sûresi, 2/153; Enfâl Sûresi, 8/46).

Emr-i celîl: Yüce emir.
Halâs / necat: Kurtulma, kurtuluş.
Hasbe'l-beşeriye: İnsanlık gereği olarak, insan olmanın icabı.
Hiç ender hiç: Tamamen hiç hükmünde.
İşâ: Yatsı.
Mağrib: Akşam, akşam namazı.
Mahv u nâbud olmak: Yok olmak, ortadan kalkmak.
Mücerreb: Denenmiş, tecrübe edilmiş.
Seyyârât: Gezegenler.
Vürûd: Gelme, ulaşma.

kurtulamadığımı nâtık küçük bir mektubu, uhrevî kardeşimiz Hakkı Efendi'ye göndermiştim.

Bu nurlu mektubun başını işgal eden beş nükteli İkinci Lem'a, başıma tokmak vurarak: "Ey bîçâre, sabırdan bahsetmek sana yakışır mı? Gözünü aç da Hazreti Eyyûb'un *(aleyhisselâm)* sabrına bak! Aklın varsa, o Peygamber-i Zîşân'ın *(aleyhisselâm)* sabırdaki kahramanlığını taklide çalış! Ve korkunç mânevî yaralarından kurtulmak için رَبِّ إِنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ duasını vird-i zebân et!" diye tenbih ve ikazda bulunduğuna yakîn hâsıl ettim, elhamdülillâh dedim.

Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Sekizinci Kısmı'nın Birinci Remzi'nin Birinci Makam'ının Birinci Bâb'ı, mu'cizât-ı Ahmediyenin en büyüğü ve kıyamete kadar i'câzının devam edeceğine şüphe olmayan Kur'ân-ı Kerîm'in otuz cüzünden otuzuncu, yüz on dört sûresinden yüz onuncu, lafız itibarıyla küçük fakat makam ve mana itibarıyla âlî ve şümûllü Sûretü'n-Nasr'daki çok mühim sırlardan, muazzez ve muhterem üstadımız vâsıtasıyla zâhir olan tevâfukâta münasebetli birtek sırrından beyan buyurulan üç mesele, bana öyle bir kanaat getirdi ki, bu küçük sûrenin üç âyetinden sülüs ve tamamında otuz cüz Kur'ân'a, hatta her harfinde bir sûreye işaret ve delâlet mevcut olduğunu cezmettim.

Bu nurânî mektup hakkındaki muhtasar tahassüsâtımı âcizâne yukarda arzettim. Feyz menbaına maddeten ve mânen çok yakın olan kardeşlerime, şu perişan ifâdâtım kapı açmak ve buradan içeri geçmeye sizler lâyıksınız, diyecek kadar fâide-bahş olduğu hakkındaki emirlerinizden çok sevindim.

Sevgili Üstadım! Allah için sevenler.. Kur'ân'a hâdim olmayı yürekten isteyenler.. musibetin büyüğünü dine gelen mesâib bilenler..[1] zâhiren ne kadar şâşaalı, mutantan görünse de her bid'akârâne hareketten mutlak ve muhakkak, Kur'ân'a ve imana bir hücum hissedenler.. ilâ âhir. İşte bunlar, niyetlerindeki ihlâs, kalblerindeki sâfiyet ve imanlarındaki kuvvet ve Kur'ân'a ciddî

---

1 Peygamber Efendimiz (s.a.s.), dünyevî musibetlere tahammülü istemiş, dînî musibet vermemesi için Allah teâlâya duada bulunmuştur. Bkz.: Tirmizî, *Deavât* 79; Nesâî, *es-Sünenü'l-kübrâ* 6/106.

Bid'akârâne: Dinin aslına aykırı bir tarzda.
Cezmetmek: Kesin karar vermek.
Fâide-bahş olmak: Fayda vermek, faydalı olmak.
İ'câz: Mu'cizelik.
Mesâib: Musibetler.
Mu'cizât-ı Ahmediye: Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) ait mu'cizeler.
Mutantan: Şatafatlı, gösterişli.
Nâtık: Söyleyen dile getiren.
Sülüs: Üçte bir.
Tahassüsât: Hislenmeler, hissedilen duygular.
Vird-i zebân: Dilden düşmeyen, devamlı tekrarlanan dua, zikir.
Yakîn hâsıl etmek: Şüphesiz, kesin bir şekilde inanmak.

merbûtiyetleri derecesinde, –felillâhilhamd– merkez-i menbâ ve masdar-ı feyze yakın bulunduruyorlar. Elbette böyle ulvî ruhlu, ciddî, ihlâslı, metin, imanlı kardeşlerimi çok sever ve mazhar oldukları niam-ı ilâhiyeye şâkirînden olmalarını tazarru eylerim. Hasbe'l-kader dünyaya dalmış, mâsiyette bunalmış, hakikatte acıklı bir gurbete düşmüş olan bu bîçâre kardeşlerine dua etmelerini rica ederim. Cümlesine, ale'l-husus isimleri zikrolunan Galip, Hüsrev, Hâfız Ali, Süleyman Efendiler'e ve Nurlar'ın başkâtibi Şamlı Hâfız Tevfik, hasta olduğundan müteessir olduğum ve inşallah iade-i afiyet etmiş olan Muhacir Hâfız Ahmed Efendi'ye ve sâir mukarreblere selâm ve dualar ederim.

Hulûsi

172

Sabri Efendi'nin fıkrasıdır.

Eyyühe'l-Üstadü'l-Âzam!

Şâh-ı Geylânî Hazretleri'nin mânidar ve ihâtalı bir beyt-i kıymetdârîlerinin Dellâl-ı Kitab-ı Mübîn'i mânevî parmağıyla irâe ve müntesiplerine ima ve işaret ettiği tefe'ülnâmenin nihayet fıkrasında okudum ve dedim: "Evet, Nurlar heyetini umum ehl-i hak ve hakikat, mânevî elektrik aynalarına hedef etmişlerdir. Ve hatta Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın ve ehâdîs-i nebeviyenin bu hususu alenen veya sırran ve remzen ihbarıyla bile vardır." demekte aslâ tereddüt etmiyorum.

Bu zümre-i sâfiye ve hâlise arasında "Sânî Hulûsi" tesmiyesine bile lâyık ve müstaid olmayan ve hiç ender hiç olan bir abd-i pür-kusura da haddinin fersah fersah fevkinde bir yer veriliyor. Hâlbuki bu aczi bîpâyân, kusuru çok, hatası azîm Sabri, sahâif-i a'mâline baktığında çok kara ve mûcib-i nefret görüyor. Ve bu mevkide işaret edilen şahıs, ismiyle, a'mâl ve harekâtıyla sabır ve teennîsi müsbet ve müsellem bulunan başka kardeşlerimiz olduklarına hükmediyor. Çünkü kıymettar bir hazine ve defineyi keşfeden ve o zemin ve

---

Ale'l-husus: Özellikle.
A'mâl: Ameller, işler.
Beyt-i kıymetdârî: Kıymetli beyit.
Bîpâyân: Sonsuz, sınırsız.
Dellâl-ı Kitab-ı Mübîn: Apaçık, gerçekleri açıklayan Kur'ân'ın dellâlı, ilancısı.
Ehâdîs-i nebeviye: Hadisler. Hz. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) mübârek, nurlu beyanları.
Hasbe'l-kader: Kader cihetiyle.
İade-i afiyet etmek: Afiyet kazanmak, şifa bulmak.
İrâe: Gösterme.
Masdar-ı feyz: Feyiz kaynağı.
Mâsiyet: Günah.
Merkez-i menbâ: Kaynağın merkezi.
Mûcib-i nefret: Nefreti gerektirecek durum, nefret sebebi.
Mukarreb: Yakın, yaklaştırılmış.
Müsbet: Sabit, belli.
Müsellem: Herkesçe kabul edilen.
Müstaid: Kabiliyetli, istidatlı.
Niam-ı ilâhiye: İlâhî nimetler.
Sahâif-i a'mâl: Amel defterinin sayfaları.
Şâkirîn: Şükredenler.
Teennî: Dikkat, temkin, acele etmeme.
Tefe'ülnâme: Kendisiyle tefe'ül yapılan kitap.
Tesmiye: İsimlendirme.

zamanda gayûr keşşâfa, taharriyâtta bezl-i vücûd eden sâiler, o yolda acaba o defineyi bulabilir miyiz gibi bir eser-i tereddüt göstermeyerek sarf-ı mesâîde bulunan, pek kıymettar semere-i sa'yi ve âlem kıymetindeki mahsul gayretleriyle herkesi tergib ve teşvik ve tenvire hasr-ı vücûd eden zevât, hakikaten şâyân-ı takdir ve tebriktirler.

Hulûsi ise Şâh-ı Geylânî, İmam Rabbânî ve Şâh-ı Nakşibendî gibi nice zevât-ı mübârekenin mâziden şiddetle bastıkları adımlarının kuvvetiyle, istikbalde coşup fışkıracak olan menâbiü'l-envârı –mûmâileyh ayrı bir meslek, bir meşrepte olduğu hâlde– her türlü vezâife tercih ederek "Dahîlek yâ Dellâlü'l-Kur'ân!" nidâ-yı âşıkâne ve müştâkânesiyle dehâlet etmesi, fevkalâde bir tefeyyüze mazhar olduğuna ve olacağına yegâne delil ve hüccettir. Onun içindir ki, Risaletü'n-Nur ve Mektubâtü'n-Nur'a birinci muhataplığı hakkıyla ihraz etmiştir. Ve müstahaktır.

Ve hâkeza Süleyman Efendi kardeşimiz de mânen ve maddeten teşrik-i mesâî etmiş ve hiçbir ferdin yapamayacağı fedakârâne hidemâtı yapmış olmasıyla saadet-i ebediye sikke-i hâliselerinin teksir ve tâmimine çalışmış, اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ[1] mefhumunca, keza bu zât da her türlü takdire sezâ ve lâyıktır.

Bu günahkâr ise maalesef sâlifü'l-arz zevâtın hiçbirisiyle kabil-i kıyas değildir. Madem Üstad-ı Âlî böyle görmüşler ve bu şekilde buyurmuşlar. Küfrân-ı nimet etmeyip tahdis-i nimet suretinde kabul eder ve gördüğüm sahife-i siyahımın sahife-i beyaza tahvilini, Cenâb-ı Hak'tan tazarru ve niyaz eder ve Rahmet-i Rahmân'a iltica eylerken teveccühât-ı üstadânelerinin bekâsını yürekten dilerim, Efendim!

Sabri

---

[1] (Bir işe) sebep olan, (onu bizzat) yapan gibidir.

Bezl-i vücûd etmek: Bütün varlığını sarf etmek, varını yoğunu harcamak.
Dahîlek: "Sana dâhil oldum, sana tâbi oldum."
Dellâlü'l-Kur'ân: Kur'ân hakikatlerini ilan eden, duyuran, gösteren.
Gayûr: Çok çalışkan, çok gayretli.
Hasr-ı vücûd etmek: Varlığını bir meseleye bağlamak, sadece o gaye veya hedef için yaşamak.
Hidemât: Hizmetler.
Keşşâf: Keşfeden, keşfedici.
Küfrân-ı nimet: Nankörlük.
Menâbiü'l-envâr: Nurların kaynakları, menbaları.
Mûmâileyh: İşaret edilen, sözü edilen kişi.
Sâî: Gayret eden, çabalayan.
Sâlifü'l-arz: Önce arz edilen, zikri geçen, bildirilen.
Sarf-ı mesâîde bulunmak: Çalışmak.
Semere-i sa'y: Çalışmanın neticesi, meyvesi.
Sezâ: Layık.
Sikke-i hâlise: Saf, halis altın para.
Taharriyât: Aramalar, araştırmalar.
Tahdis-i nimet: Şükür maksadı ile Cenâb-ı Hakk'ın nimetlerini ilan etmek.
Tahvil: Değiştirme, çevirme.
Tâmim: Herkese yayma, ulaştırma.
Tefeyyüz: Feyiz alma, ilâhî lütuflara mazhar olma.
Teksir: Çoğaltma.
Tergib: Sevdirip teşvik etme.
Teveccühât-ı üstadâne: Üstad Hazretlerinin teveccühleri, iltifatları.
Vezâif: Vazifeler.

~ 173 ~

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım!

Aktâb-ı Hamse-i Azîme'nin birincisi ve Gavs-ı Âzam nâmıyla müştehir Şeyh-i Geylânî Hazretleri'nin şimdiki Kur'ân'ın hâdimlerine bakan kasidesindeki ihbârât-ı gaybiye-i mühimmeyi hâvî, kıymettar risaleyi kardeşlerime ve dostlarıma okudum. Ve inşallah fırsat buldukça yine okuyacağım. Rahatsızlığım, bir suretinin takdimine fırsat bahşetmediği gibi Otuz İkinci Söz'ün Birinci ve İkinci Mevkıf'larından da üç-dört sayfadan daha fazla yazmaklığıma mâni oldu.

Sevgili Üstadım! O büyük şeyhin mazhar olduğu o büyük tecellî ve nâil olduğu o büyük eltâf-ı sübhâniye ile sekiz yüz senelik mesafeyi gören ve bu müddet arasında gelip geçenlere ve bugünün dehşetini ehl-i zevk ve keşfe gösteren yazılarındaki o derin ve pek ince manalar, idrak edebildiğim kadarını düşünürken, ehl-i gafletin nazarından saklanmış olan ve fakat ehl-i hakikatin görmesine mâni olmayan mâziyi hatırladım. Ve bu risalenin feyziyle mücâhede-i mâneviyenizden ve etrafınızda toplanmış olan fedakâr, mücahid talebelerinizden ve mâruz kaldığınız mühlik felâketlerden ve nâil olduğunuz bu kadar azîm eltâf-ı ilâhiyeden başlayarak, Şâh-ı Geylânî'ye kadar ve ondan Asr-ı Saadet'e kadar uzanan o uzun zamanı hayalen gezdim. O büyük Gavs'ın sekiz yüz sene evvel ilân ettiği bu hakikatin karşısında hayran oldum. O büyük şeyh, Eski Said gibi bir mürid ile Yeni Said gibi bir ders arkadaşıyla konuşuyor. Ve konuşmaya da zaman ve mekân mâni olamıyor. İster arzın öbür tarafında olsun, ister semâvâtın en uzak köşelerinde olsun, ister Hazreti Âdem Safiyyullah zamanında dünyaya vedâ etmiş olsun...

İşte bu muhâvere neticesinde bu ihbârât-ı gaybiyeyi ve acîbeyi sekiz-on sene evvel öğrenmiş ve şimdi de talebelerinize ders veriyorsunuz. Bu hizmette temayüz eden arkadaşlarınıza irâe ederek, her hususta sitayişe lâyık Hulûsi'yi

---

Aktâb-ı Hamse-i Azîme: Beş büyük kutup, veli. Seyyid Abdulkadir Geylânî, Seyyid Ahmed Rufâî, Seyyid Ahmed Bedevî, Seyyid İbrahim Desûkî, Hasen Şâzilî (r.a.h.).

Eltâf-ı ilâhiye: İlâhî lütuflar.

Eltâf-ı sübhâniye: Cenâb-ı Hakk'ın mükemmel lütufları.

Gavs: Büyük veli.

Gavs-ı Âzam: "En büyük veli" anlamında Hz. Abdulkadir Geylânî'nin lâkâbı (k.s.).

İhbârât-ı gaybiye-i mühimme: Gayba ait birtakım bilinmeyen şeyler hakkında verilen önemli bilgiler.

Muhâvere: Karşılıklı konuşma, diyalog.

Mühlik: Öldürücü, helak edici.

Müştehir: Tanınmış, bilinen.

Safiyyullah: Cenâb-ı Hakk'ın saf ve seçkin peygamberi.

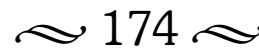
Temayüz etmek: Meziyetiyle öne çıkmak.

ve ona refik olacak bir kabiliyette bulunan mütevâzi Sabri'yi ve hizmet ve gayretleriyle sâdıkâne çalışan Süleyman ve Bekir Ağa gibi talebelerinize işaret eyliyorsunuz. Ve bu küçük cemaatin istinadgâhı olan azîm cemaatlerin himmetlerini ve bu cemaatlerin içindeki nurânî sîmaları tanıttırdığınız gibi, Şâh-ı Geylânî zamanındaki Hülâgû vak'asıyla da zamanımızın riyâkâr münafıklarına ve bu münafıkların re'skârlarına hitap ederek “Yakın bir istikbalde kahhâr bir el, size cezanızı tamamen vermekle mâsumların intikamını alacaktır.” diyorsunuz. Bu hakikatler, gösterilen dokuz-on delille isbat edildikten sonra bu risale-i şerife ile ilân ediliyordu.

Sevgili Üstadım! Hulûsi Bey'in bir fıkrasında söylediği gibi ben de diyorum ki; Kur'ân'ın feyziyle açtığınız bu cadde-i nurâniyede acz ve fakr kanatlarıyla tayerân ederken ne büyük harika kerametlerle karşılaşıyorsunuz! Ve ne azîm hâdisât-ı acîbeye şahit oluyorsunuz! Kimbilir, daha neler göreceksiniz. Ve mazhar olduğunuz bu inâyetlerden bizleri de hissedar ederek vazifemizde her an gayret ve ciddiyet tavsiye ediyorsunuz.

İşte sevgili Üstadım! Bu kadar ikram-ı ilâhî karşısında bir taraftan kulluk edemediğim için gözlerim yaşarıyor, kalbim ağlıyor. Diğer taraftan da bârgâh-ı samediyete affolunmaklığım için yalvarırken bîhad ve bîhesab minnet ve teşekkürlerimi takdim ediyorum. Ve sevgili üstadıma ve muhterem fedakâr kardeşlerime muvaffakiyet ve selâmetler ihsan edilmesi için duâ-gû oluyorum, kıymettar Üstadım, Efendim Hazretleri!

Günahkâr talebeniz
Ahmed Hüsrev

Re'fet Bey'in fıkrasıdır.

Pek Muhterem ve Sevgili Üstadım, Efendim!

Bu defa göndermiş olduğunuz Gavs-ı Geylânî Hazretleri'nin ihbar-ı gaybîsi, çok şâyân-ı hayret ve teemmül bir mesele-i mühimmedir. Büyük zevk-i ruhânî ile okumakla beraber, fakir talebeniz bunu çoktan hissetmiştim.

Bârgâh-ı samediyet: Her türlü istek ve ihtiyaçlarımızı görüp gözeten Cenâb-ı Hakk'ın yüce huzuru, divanı.

Duâ-gû: Duâ eden, duâcı.

İstinadgâh: Dayanak.

Kahhâr: Kahreden, mahveden.

Re'skâr: Başı tutan, önde gelen.

Şâyân-ı hayret ve teemmül: Hayrete ve üzerinde düşünmeye değer.

Tayerân etmek: Uçmak.

"Üstadımızın bu zaman için, mühim bir vazife-i mâneviyesi var. Lâkin henüz ifşâ etmiyor, mektum tutuyor." fikrindeyim ve bu fikrimi bazı hâlis kardeşlerime de söylemiştim.

Geçen sene Sabri Efendi'ye yazmış olduğunuz mektupların birinde de şu fıkrayı görmüştüm: "*İmam Rabbânî, 'Son zamanlarda biri gelecek, iman meselelerini gayet vâzıh bir surette neşir ve ilân edecek.' Bu sizin hiç ender hiç kardeşiniz –hâşâ– kendimi o adam zannedecek değilim; yalnız o büyük adamın bir pişdâr neferi olduğumu zannediyorum. Sen benden o zâtın kokusunu hissediyorsun.*" Bu fıkra evvelki düşüncemi takviye etti ve kemâl-i sürûrla gelip Hüsrev'e dahi söyledim. Üstadımızın rütbe-i mâneviyesini anladığımızdan çok sevinmiştik. Bundan dört-beş ay evvel de ziyaret-i âlînize geldiğimde üstadımız hakkında sormuş olduğum suâle verdiğiniz cevap, kezalik evvelki kanaatlerimi teyid ve takviye etti. O zaman yalnız bir-iki kişi biliyorduk. Şimdi bu risalenin neşriyle has talebelerin hepsi vâkıf olmuş oluyor. Sürûrumuza pâyân yoktur. Dinsizliğin münteşir olduğu şu zamanda bulunduğumuza evvelce teessüf ediyorduk. Şimdi hiç teellüm, teessür eseri kalmadı. Zât-ı âlîleri gibi bir üstadı bulduğumuzdan, zaman ne olursa olsun bizi me'yus etmiyor. Cenâb-ı Allah tûl-ü ömür ihsan buyursun. Daha bizlere çok zevkli eserler okutacağınıza eminim. Müsaadenizle şunu da ilâve edeyim ki: *Sizin daha harika vazife-i mâneviyeniz var. Zaman gelecek remizlerle, işârât-ı Kur'âniye ile öyle haber vereceksiniz ki*(Hâşiye) *bunları da geçecek ve bizleri şaşırtıp bırakacaktır.*

Fakir talebeniz
Re'fet

~ 175 ~

Re'fet Bey'in fıkrasıdır.

Son gönderdiğiniz Minhâcü's-Sünne gibi lem'alar hakkında ne söylesem ifade-i meram etmiş olamam. Zira eserler birbirini takiben neşrolundukça kıymetleri de mebsûten tezâyüd etmektedir. Bizlere cennet hayatı yaşatmaktadır.

Hâşiye: Bu, Re'fet'in bir keramet-i ferâsetidir.

Hiç ender hiç: Bütünüyle, tamamen hiç hükmünde.
İfade-i meram etmek: Maksadı ifade etmek.
Mebsûten: Doğru orantılı olarak.
Mektum: Gizli, saklı.
Minhâcü's-Sünne: "Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) Sünneti'nin genel metodu, takip ettiği geniş cadde" manasında 4. Lem'a'ya verilen isim.
Pâyân: Son, nihayet.
Pişdâr: Öncü, rehber.
Tûl-ü ömür: Uzun ömür.
Tezâyüd etmek: Artmak.

Eserler hakkında fakirin mütâlaa yürütmesi küstahlık olur. Çünkü Şeyh-i Geylânî'nin medih buyurduğu zât-ı mübârekin yazmış olduğu eseri tenkit değil, kemâl-i hürmetle tasvib ve tahsin ve takdir ve büyük bir zevk-i ruhânî ile okumaktan başka ne yapabiliriz? Yalnız şu kadar diyebilirim ki, bu dalâlet devrinde bizlere zât-ı âlîleri gibi yüksek bir üstadı lütuf buyuran ve şimdiye kadar emsâline tesadüf olunmayan mükemmel ve mükemmil eserler okutup ezvâk-ı nâmütenâhiye içinde yaşatan Hâlık-ı Zülcelâl'e, nihayetsiz şükürler etmekle, îfâ-yı vazife-i ubûdiyet edebilirsek bahtiyarız.

Talebeniz
Re'fet

176

Hâfız Ali'nin fıkrasıdır.

Pek Sevgili ve Muhterem Üstadım!

Hazreti Şeyh-i Geylânî'nin *(kuddise sirruhu'l-âlî)* keramet-i acîbe-i gaybiyesini aldım. Hayretimden düşünmeye başladım. Aradan çok geçmeden, hizmet ettiğim Nur elektrik fabrikasından bir düğme çevrildi, bir mumluk bir ziya geldi. Bir şeyler görmeye başladım. Aynıyla yazıyorum. Kusur ve noksan, bîçâre Ali'nindir:

Evet Üstadım, nasıl ki Fahr-i âlem *(sallallâhu aleyhi ve sellem)* Hazretleri şecere-i kâinatın hayattar çekirdeği, enbiya ve mürselîn o şecere-i mübârekin dalları olup, dalın ibtidâsından müntehâsına kadar, kat'î bir alâkayla dâimî birbirlerini götürüyorlar. Bu sır için Hazreti Âdem Safiyyullah kokladığı ve hissettiği nur-u Muhammed *(aleyhissalâtü vesselâm)* hakkında demiş: "Yâ Rab, benim alnımda bir çığırtı var, nedir?" Cenâb-ı Kibriyâ Hazretleri buyurmuş: "Nur-u Muhammed'in *(aleyhissalâtü vesselâm)* tesbihidir."[1] Aynen kütüb-ü sâbıkada da vesile-i dünya olan Şâh-ı Levlâk'i evsafıyla, ashabıyla haber

[1] İbnü'l-Hâc Abderî, *el-Medhal* 2/31.

Cenâb-ı Kibriyâ: Eşsiz büyüklük, ululuk sahibi Cenâb-ı Hak.
Ezvâk-ı nâmütenâhiye: Sonsuz mânevî zevkler.
Fahr-i âlem: Bütün âlemin kendisi ile iftihar ettiği Peygamber Efendimiz (s.a.s.).
Hâlık-ı Zülcelâl: Yüce Yaratıcı.
İbtidâ: Başlangıç.
Îfâ-yı vazife-i ubûdiyet etmek: Kulluk vazifesini yerine getirmek.
Keramet-i acîbe-i gaybiye: Gayba dair hayret verici keramet.
Kütüb-ü sâbıka: Geçmiş, daha önceki kutsal kitaplar.
Mükemmil: Kemâle erdiren, tamamlayan.
Müntehâ: Son, bitiş noktası.
Mürselîn: Peygamberler.
Şâh-ı Levlâk: Her şeyin O'nun yüzü suyu hürmetine yaratıldığı Zât.
Şecere-i kâinat: Varlık ağacı.
Vesile-i dünya: Dünyanın yaratılmasına vesile.

vermeleri gösteriyor ki; ulûm-u evvelîn ve âhirîni câmî bir kitapla ba's olunacak. Kâinatın ruhu hükmünde ve bütün kâinatın güzellikleri kendi fıtratında tecemmû edip tekemmülle tulûu, fecirden sonra şemsin tulûu gibi bekleniyordu.

İşte bu kitab-ı kâinatın vâzıh bir fihriste-i mukaddesesi olan Furkan-ı Mübîn, Arş-ı Âzam'dan ve her ismin âzamî mertebesinden nüzûl ile kökü Arş-ı Âzam'dan, gövdesi Fahr-i âlem'in *(sallallâhu aleyhi ve sellem)* sadrına ve dalları bütün zemini ihata eden kitab-ı kâinatın her sayfasında ve her cüzünde lafzullah ve lafz-ı Resûl-i Ekrem *(aleyhissalâtü vesselâm)* ve lafz-ı Kur'ân'ın bütün birbiriyle alâkadârâne işaret edip birbirini göstererek birbirinin hükümlerini tasdik ettikleri misillü Hazreti Şeyh *(kuddise sirruh),* sırrına mazhar olduğu esmâ.. ve cilvesine mazhar olduğu Levh-i Mahfuz.. ve lütfuna mazhar olduğu Cenâb-ı Hâlık'ın bildirmesiyle sekiz asır sonra kendisiyle tevâfuk eden bir hâdim-i Kur'ân'ı görüp ve tasdik etmekle haber vermesi, hak ve ayn-ı hakikattir.

Evet, Hazreti Şeyh hâdim olduğu o hizmet-i kudsiye-i Kur'âniye hürmetine zamanın padişahlarını titretmiş, nur-u Muhammed *(aleyhissalâtü vesselâm)* omuzunda tecellî etmesiyle o nur-u Muhammed'in *(aleyhissalâtü vesselâm)* ziyasıyla hareket eden bütün evliya Hazreti Şeyh'e boyun eğmeleri, gerek müslim ve gayr-i müslim ve her bir meşrep ehli Hazreti Şeyh'i tenkide cüret etmemeleri gösteriyor ki, cadde-i Muhammediyede *(sallallâhu aleyhi ve sellem)* bataklık ve nur-u Muhammedî'de *(aleyhissalâtü vesselâm)* zıll olmadığını aynelyakîn derecesinde isbat ediyordu.

Öyle de on dördüncü asrın hâdim-i Kur'ân'ı da dokuz yaşından altmış (seksen altı) yaşına kadar, bilâ-istisna, doğrudan doğruya Kur'ân nâmına hizmet ve hareketi ve zamanın padişahından en canavar reislerine baş eğmediği, hatta terakkiyât-ı fenniye ve zihniyede birinciliği ihraz eden, Avrupa devletlerini iskât eden, zemzeme-i Kur'âniyenin şifâhânesinden nebeân ederek, onların

---

Arş-ı Âzam: Yüce taht. "Cenâb-ı Hakk'ın irade, kudret ve azametinin ilk tecellî ufku" şeklinde kinâyeli olarak ifade edilen mahiyeti bizce meçhul yüce bir âlem.

Ba's etmek: Göndermek, peygamberlikle görevlendirmek.

Fecir: Sabah namazının vakti. Güneş doğmadan önceki alacakaranlık.

Furkan-ı Mübîn: Hakkı bâtıldan, iyiyi kötüden ayıran apaçık, parlak kitap Kur'ân-ı Kerim.

İskât etmek: Susturmak, ses kesmek.

Levh-i Mahfuz: Olmuş ve olacak her şeyin yazıldığı asıl kütük. Allah'ın (c.c.) takdir buyurduğu hükümlerin bulunduğu asıl levha. (K.K: Burûc Sûresi 85/22).

Nebeân etmek: Kaynağından fışkırıp çıkmak.

Tecemmû etmek: Toplanmak, bir araya gelmek.

Terakkiyât-ı fenniye ve zihniye: Tekniğe, akla ve düşünceye dair gelişmeler, ilerlemeler.

Tulû: Doğma, çıkma.

Ulûm-u evvelîn ve âhirîn: Geçmiş ve gelecekteki bütün insanların elde edeceği ilimler.

Zıll: Gölge.

semlerine karşı tiryakları şişe değil, mâ-i cârî nehirlerle îlâ-yı kelimetullah eden ve onların kalelerini zîr u zeber eden, emsâli görülmemiş on dördüncü asra mahsus envâr-ı Kur'âniyeden Risale-i Nur'la, cihanın cihât-ı sittesini ve semânın yüzünü aydınlatan ve yaralı olup ölmeyen ehl-i imanın yaralarını tedavi ve seksen yaşında ihtiyarlarını şâbb-i emred ve gençlerini mâsum bir hâle Hazreti Eyyûb-vâri hayat bahşına vesile olan hâdim-i Kur'ânî'nin ve Nur Risalelerini, değil Hazreti Şeyh *(kuddise sirruh)* altıncı asırdan on dördüncü asırda görmesi, kütüb-ü sâbıkada remzen ve Hazreti Kur'ân'da sarâhaten göstermeleri o kitab-ı mübârekin şe'nindendir, diyebileceğim.

İnşallah vazifenin makbuliyetine işarettir ki, vazifenin ehemmiyetine binâen Cenâb-ı Hak onu çok zaman evvel göstererek, Meb'us-u âlem, Güzide-i benîâdem Efendimiz'den, Hulefâ-yı Râşidîn'den *(radiyallâhu anhum)*, aktâb-ı evliyadan öyle bir mânevî kuvvet terâküm etmiş oluyor ki, değil bu zamanın kör ve sağırları, dünyanın en azgın firavun ve nemrutları da olsa, yine korkacakları ve ağız açamayacakları bedihîdir. Dilerim Cenâb-ı Hak'tan, envâr-ı Kur'âniyenin لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ[1] ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ[2] bayrağı altında toplanan ehl-i imanın ellerine yetişmesiyle, ilâ yevmi'l-kıyâm o envârın tevessüüne ve neşrine hayatını fedâ eden ve edecek erbâbının teksirini ihsan buyursun! Âmin, âmin, bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn.

Sevgili Üstadım! Yarım yaşımın tercüman olduğu şu arîzama, yarım nazarla bakıp aff-ı kusur buyurmanızı diler, el ve eteklerinizden öper, "Bize ve bütün âleme vesile-i hayat olan Üstadım, Cenâb-ı Hak sizden ebediyen razı olsun." duasını gece ve gündüz niyaz eylerim.

Mücrim talebeniz
Ali

---

[1] "Allah'tan başka ilâh yoktur." (Sâffât Sûresi, 37/35; Muhammed Sûresi, 47/19).
[2] "Muhammed Allah'ın resûlüdür." (Fetih Sûresi, 48/29).

Aktâb-ı evliya: En büyük velâyet makamına sahip olan evliyalar, kutuplar.
Arîza: Bir büyüğe veya bir üst makama sunulan mektup veya yazı.
Bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn: Peygamberler Efendisi'nin yüzü suyu hürmetine.
Cihât-ı sitte: Altı yön, her taraf.
Güzide-i benîâdem: En seçkin insan.
İlâ yevmi'l-kıyâm: Kıyamet gününe kadar.
Mâ-i cârî: Sürekli olarak akan, bol su.
Meb'us-u âlem: Âleme Cenâb-ı Hakk'ın elçisi olarak gönderilen Peygamber Efendimiz (s.a.s.); âlemin vekili.
Sem: Zehir.
Şâbb-i emred: Henüz sakalı, bıyığı çıkmamış genç.
Şe'n: Tabiat, işleyiş, gerek.
Terâküm etmek: Birikmek, yığılmak.
Tevessü: Genişleme, yayılma.

~ 177 ~

Hulûsi'nin fıkrasıdır.

Aziz, Muhterem Üstadım, Efendim Hazretleri!

Emirlerinize imtisalen, uhrevî kardeşimiz Hüsrev Bey tarafından irsal buyurulan şâyân-ı hayret ve cây-ı dikkat, "Mühim Bir İhbar-ı Gaybî" ismini taşıyan çok kıymetli, manalı, ruhlu, sürûrlu, tesirli, lezzetli, hikmetli, nurlu emrinizi bu hafta aldığımdan dolayı, Cenâb-ı Hak ve Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri'ne hamd ve şükürler ve müşfik Üstadım'a yüzümün karasına, kalbimin yarasına bakmayarak dergâh-ı ilâhîye kapanıp dualar eylerim. Ve defaatle,

اَللّٰهُمَّ حَصِّلْ مُرَادَنَا وَمَقْصُودَ أُسْتَاذِنَا سَعِيدِ النُّورْسِيِّ بِحُرْمَةِ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمْ، اٰمِينَ[1]

dedim.

Gavs-ı Âzam Şâh-ı Geylânî *(kuddise sirruhu'l-âlî)* Hazretleri'nin eserlerindeki gaybî ve mânevî ihbar, bu bîçâreyi öyle bir hâle getirdi ki, tariften âcizim. Ruhaniyetlerindeki celâlet ve azamet karşısında avuç içinde sıkılan bir top hamur ne hâle girerse, bu bîçâre de öyle oldum. Bir şey düşünemez, sersem, âdeta meyyit-i müteharrik bir hâle geldim. Günlerden beri zihnim ve bütün havâssım, hemen tamamen bu harika eserle meşgul. Bu hâlette iken, istidadımın fevkinde şöyle birkaç beyit kalbime ve kalemime geldi. Kaidesine uygun olarak düzeltemedim. Müşfik üstadımın aflarına istinaden yazıyorum. Tashihi, üstadıma ve hablullaha yapışan kardeşlerime bırakıyorum.

Hulûsi, bak gaybî ihbarnâmeye,
Gör, Üstadım neler izhar eylemiş.

Kitab-ı Sinan'dan edip tefe'ül,
Hakka ki keramet ibrâz eylemiş.

---

1 Allah'ım! Nebiyy-i Ümmî olan Habîbin Muhammed'in (s.a.s.) hürmetine, bize muradımızı ve Üstadımız Said Nursî'ye de maksûdunu nasip eyle!

Cây-ı dikkat: Dikkat çekici, ilginç.
Celâlet: Yücelik, ululuk, ihtişam.
Feyyâz-ı Mutlak: Sınırsız bolluk ve bereketler lütfeden Hz. Allah.
Hablullah: Allah'ın ipi, Kur'ân-ı Kerim.
Hakka: Doğrusu, gerçekten.
Havâs: Hisler, duyular.
İbrâz eylemek: Göstermek, ortaya koymak.
Kitab-ı Sinan: Ümmî Sinan olarak bilinen zâtın Divan'ı.
Meyyit-i müteharrik: Canlı cenaze.

Ümmî Alîm'le(Hâşiye) Sinan-ı Ümmî'de*,
Hesab-ı ebcedle var mutâbakat.

Görünür bakılınca bu tarîkle
Esmâ-yı Üstad'la tam münasebet.

Hakkıyla hâdimü'l-Kur'ândır Üstad,
İsbata kâfidir bu muvâfakat.

Hayret-bahş esrara vâkıftır bu zât,
İhvâna deriz haber-i beşâret.

Sekiz yüz sene evvelinden görmüş,
Hâdimü'l-Furkan Bediüzzaman'ı.

Habib-i Hudâ, hem de Gavs-ı Âzam,
Sultan-ı evliya, Şâh-ı Geylânî.

Büyük bir hüsn-ü zan ile üstadın
Seni Kur'ân hâdimi eder add.

Kapan secde-i şükre, de Hulûsi;
إِلٰهِي أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا الْعَبْدُ[1]

Bu âciz kulunu muvaffak eyle,
Hizmet-i Kur'ân'la şerefyâb eyle.

Hizbü'l-Kur'ân'dan ayırma tâ ebed,
Bu âsi kuluna merhamet eyle...

Üstadım Said Nursî'den ol râzı,
بِحُرْمَةِ حَبِيبِكَ الرَّاضِي الْمَرْضِيِّ[2]

Evliya sultanı Abdülkadir'in,
Himmetin eksiltme bizden İlâhî.

Hâşiye: "Ümmî ey Alîm" tarzında okunduğuna göre.

1 Allah'ım, Sen benim Rabbi'msin; ben ise senin bir kulunum.

2 O senden, sen O'ndan râzı olduğun habîbinin hürmetine.

Addetmek: Saymak, kabul etmek.
Habib-i Hudâ: Allah'ın sevgili kulu olan Peygamber Efendimiz (s.a.s.).
Hâdimü'l-Furkan: Hakkı bâtıldan ayıran Kur'ân-ı Kerim'in hizmetkârı.
Hayret-bahş: Hayret veren.
Hesab-ı ebced: Arapça'da harflerin rakam değerlerine göre tarih veya belli sayısal tevâfuklar çıkarma hesabı.

İhbarnâme-i gaybın izhârının,
Gönül istedi yazmak tarihini.

Yüz bin hamd ü şükret Hakk'a, Hulûsi
Sana üstaddır Molla Said Nursî.

Uhrevî kardeşiniz
Hulûsi

178

Kalemi kerametli Mesud'un ehemmiyetli bir rüyasıdır.

Âlicenap ve Faziletmend Üstad-ı Muhterem'im, Efendim Hazretleri!

Tulûât olmadıkça siz üstadıma mektup yazmaya muktedir olamıyorum. Çünkü başlıca âmâlim Nurlar'ın ikmali olduğundan ve yazdığım esnada bir an evvel bitirmek emeliyle seri bir surette yazdığım için o Nurlar'dan almış olduğum feyzi etraflıca anlatamayacağım için mektup tastîrine cüret edemiyorum.

Hüsrev Efendi'nin nezdinizden mufârakatı günü, bendeniz ziyarete geliyordum. Bedre'nin civarında birbirimize tesadüf ettik. Geri dönmekliğimizi söylediler. Sabırsızca, esbabının neden münbais olduğunu sordum. Neticeyi anlattılar. Birlikte köye avdet ettik. Çok müteessir oldum. Me'yusiyetimden iki gün dışarıya çıkamadım. Kalbimin teessürünü teskin için Nurlar'ı yazmakla meşgul oldum.

Avdetimizin ikinci gününün gecesi, saat on buçuğa kadar yazıyla iştigal ettim. Sahuru yedikten sonra me'yusâne ve mükedderâne yattım, gördüm ki; zât-ı âlînizle birlikte Medine-i Münevvere'ye gitmişiz. Harem-i Şerif'in kapısından girince makber-i saadet önümüzde görünüyordu. Makber-i saadetin içinde Peygamberimiz *(sallallâhu teâlâ aleyhi ve sellem)* Bâbü's-Selâm'a doğru müteveccih idiler. Ben der-akap koşmak istedim. Birlikte –ben sizin bir adım arkanızda olarak– vardık. İmamın namazdan fâriğ olduğunda nasıl yüzünü cemaate

---

Âlicenap: Şerefli.
Âmâl: Emeller.
Bâbü's-Selâm: "Selâm, selâmet kapısı" manasında Mescid-i Nebevî'nin kapılarından biri.
Der-akap: Hemen, peşinden.
Fâriğ olmak: Bir işi bitirip boşalmak, alakasını kesmek.
Faziletmend: Faziletli.
Harem-i Şerif: Müslüman olmayanların girmesi yasak olan ve hiçbir canlıya zarar verilemeyen Mukaddes Kâbe ve çevresi.
Makber-i saadet: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) mübarek kabirleri.
Me'yusiyet: Ümitsizlik.
Münbais olmak: Bir sebepten ileri gelmek, doğmak.
Tastîr: Satırlara dizme, satırlara dökme.
Tulûât: İlhamlar.

çevirir, bizim girdiğimiz tarafa doğru Zât-ı Risalet dönmüşler. Diz üstüne oturmuşlar ve biz de vardık. Zât-ı âlîniz hemen bir adım mesafeli olarak diz çöküp oturdunuz. Ben de sizin arkanızda diz çöküp oturdum. Siz Resûl-i Ekrem *(aleyhissalâtü vesselâm)* ile epey müddet görüştünüz. Dikkatli vech-i saadete nazar ettiğimde alnı, vech-i mübâreki güneş gibi gayet parlak ve sâir aksâmı buğday rengi, re'yü'l-ayn müşâhede ettim. O esnâda mükâlemeniz neye müncer olduğunu anlayamadım. Tefsirini Üstad-ı Ekrem'ime havale ediyorum. Yalnız kâsır fikrimle "sen ne oluyorsun" diye kalbimi teskin edebildim. Üstadım, şu zâlimlerin İslâmiyet'e karşı tecavüzlerini kendi merciine ve şeriat sahibine şikâyet etti.

Mesud

~ 179 ~

Vezirzade Küçük Mustafa'nın fıkrasıdır.

Ey Sevgili Üstadımız, Ey Nurlar'ın Mazharı ve Nâşiri!

Cenâb-ı Hak, sizi bu memlekete göndermiş tâ ki dalâlete giden ruhlar senin neşrettiğin Nurlar'la kurtulsun. Cenâb-ı Hakk'a gece ve gündüz secde-i şükran etsek bu nimetlerin şükrünü ödeyemeyeceğiz.

Ey Üstadım! Ben ümmîyim. Sâir kardeşlerim gibi mâlûmatlı değilim ki, Risale-i Nur'a karşı hissiyatımı dilimle ifade edeyim. Fakat inşallah, sadâkatte ve muhabbette ve irtibat-ı ruhîde kardeşlerime yetişmeye çalışacağım. Uyanık âleminde ifade-i meram edemeyen dilime bedel uyku âleminde ruhumun diliyle, mahiyetini anlamadığım ve size karşı merbûtiyetime delâlet eden bir-iki vak'ayı arzedeceğim:

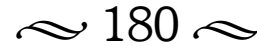
Birincisi: Bundan bir buçuk sene evvel ticaret için iki günlük mesafede olan bir köye gitmiştim. O esnada dünyanın içyüzü bana göründü. Hem fâni, hem zindan hükmünde olduğundan, bir nefret geldi. Bana bu fâni dünyadan bâki bir âleme yol gösterecek bir üstad, Cenâb-ı Hak'tan istedim. Ve dedim ki: "Öyle bir üstada rast gelsem, söz veriyorum ki, ona tam hizmetkâr olacağım."

Aksâm: Kısımlar.
Merbûtiyet: Bağlılık.
Mükâleme: Karşılıklı konuşma, diyalog.
Müncer olmak: Çekilmek, sürüklenmek.
Re'yü'l-ayn: Bizzat, kendi gözüyle görerek.
Vech-i saadet: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) mübarek yüzü.
Zât-ı Risalet: Yüce Allah'ın elçiliği makamını temsil eden zât, Peygamber Efendimiz (s.a.s.).

İşte ben bu hâlde ve bu niyazda iken o gece gayet şirin ve güzel, bilmediğim bir şehirde gayet güzel, dünyada misli bulunmaz zînetli bir at üstünde, siz üstadımı ona binmiş, garptan şarka doğru beş-altı metre yüksekte şehrin üstünde uçarken selâmınıza durduk, selâmınızı aldık. O esnada uyandım, şehâdet getirdim. Şükrettim ki, istediğim üstadı bulacağım. İki ay sonra ziyaretinize geldim.

İkinci Vâkıa: Rüyada, bir şehirde gayet kesretli askerler ve cephane görüyorum. Biz de güya o askerlerdeniz. Dedim: "Ya Rabbi, bu askerlerin kumandanı kimdir?" Niyaz ettiğim vakit, karşımızda yüksek bir saray zuhur etti. O sarayın içerisine girdim ki, kumandanı göreyim. Baktım ki, parlak bir çay akıyor. O çayı takip ettim. Baktım, şubelere ayrılıyor. Devam ettim. Tâ menbaına kadar gittim. O askerlerin kumandanı, o suların sahibini buldum. Yani üstadımızı, iki adamla başında namaz kılarken gördüm. Ben de o sudan abdest aldım, namaza dâhil oldum. Kalbimin hareketiyle, dilimin şehâdetiyle uyandım. Cenâb-ı Hakk'a şükrettim ki, üstadımızı bize gösterdi.

Hizmetkâr ve talebeniz
Mustafa

Hulûsi Bey'in fıkrasıdır.

Bu hafta Otuz Birinci Mektub'un Yedinci Lem'a'sıyla Üçüncü Lem'a'sını, hazine-i Mektubat'a ilâve ve muhibbân ve müştâkâna tilâvet eylemekle, vesâtat-ı âliyenizle bir lütf-u azîm-i ilâhîye daha mazhar olduğumdan dolayı Kerîm, Rahîm, Bâki-i Zülcelâl'e yüz binler hamd ve şükreylemekte ve sevgili üstadımı rızâ-yı samedânîsine ve vazife-i meşkûre-i mâneviyesinde devamlı, nüfuzlu, şümûllü muvaffakiyetlere mazhar buyurmasına, abîdâne tazarru ve niyazlarda bulunmaktayım.

Bu bîçâre ve isyankârdan çok dua beklediğinizi emir buyuruyorsunuz. Ben o dergâh-ı âliye ancak bir nevi i'câzının izharına Fahru'l-âlemîn,

---

Abîdâne: Kul olma şuuruyla, kula yakışan bir şekilde.
Bâkî-i Zülcelâl: Ebedî, daimî yüce Zât.
Dergâh-ı âli: Yüce dergâh.
Fahru'l-âlemîn: Âlemlerin kendisiyle övündüğü Zât (s.a.s.).
İ'câz: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim üslubu.
Lütf-u azîm-i ilâhî: Büyük ilâhî lütuf.
Muhibbân: Dostlar, yârenler.
Müştâkân: Şevkli, arzulu dostlar.
Rızâ-yı samedânî: Cenâb-ı Hakk'ın rızası, hoşnutluğu.
Vazife-i meşkûre-i mâneviye: Şükür ve teşekküre layık olan, değerli, mânevî vazife.
Vesâtat-ı âliye: Yüce, değerli aracılık, vesilelik.

Habîb-i Rabbü'l-âlemîn, Seyyidü'l-mürselîn *(sallallâhu teâlâ aleyhi ve sellem)* Efendimiz Hazretleri'nin en büyük mu'cizesi olan, tâ kıyâm-ı saate kadar hükmü ve i'câzı bâki olacağına iman ettiğim Kur'ân'ın nurları delâletiyle ve üstadımın mübârek isimlerini, vesile-i kabul olmak üzere kullanarak iltica edebiliyorum. Hiç mümkün müdür ki, bu eşiğe yüzümü sürerken, "Ya Rab, üstadım Said Nursî Hazretleri'nden razı ol, dâreynde muradlarını hâsıl kıl!" diye yalvarmayayım? Aslâ ve kat'â! Bu bir vazife olmakla beraber, kanaatçe inşallah vesile-i icabe-i duadır.

Aziz Üstad! Sadîkınızın zayıf ruhu, bu fâni hayatta olduğu gibi bâki ve sermedî hayatta da inşallah ulvî ruhunuzun cenâh-ı şefkatinden ayrılmayacaktır, ayrılamayacaktır ve ayıramayacaklardır.

Evet, gayr-i kabil-i inkârdır ki, bu fâni hayatın dağdağaları arasında, havâs ve letâif her zaman müştâkı bulundukları münevver ve muhteşem aynaya bakamıyorlar. Fakat o meşgaleden ferâgat edildiği anda yine Nur bütün haşmetiyle arz-ı dîdar ediyor. Bu zamanlarda hiç ayrılık hissetmiyorum. Hatta ihtilâf-ı mekânı da tesirsiz görüyorum.

Yedinci ve Üçüncü Lem'a'ların bura postahânesine vürûdu, Ramazan'ın on birine tesadüf ediyor. Bir gün postada kalmasına karşılık tutulursa, her bir lem'a, bu mübârek ayın başından onuna kadar birer gün almışlar ve [1]أَوَّلُهُ رَحْمَةٌ olan aşr-ı ûlâ-yı Ramazan'da mahall-i maksuda vâsıl olmuşlardır. Müftülük ilânına göre tam onuncu gündedir.

Dördüncü ve Sekizinci Lem'a'ları da bu mâh-ı gufrânın on dördüncü günü aldım. Posta bir gün evvel geldiğine ve bir gün de postada kalışına veya birinci makama sayılırsa, bu nurlu eser de sanki Ramazan'ın her gününde bir Lem'a alarak yerini bulmakla hem bu adetlerin boşuna konulmadığına, hem de

---

1 "Evveli rahmet (olan Ramazan ayı)" İbn-i Huzeyme, *Sahîh* 3/191; Beyhakî, *Şuabü'l-iman* 3/306; Hâris İbn-i Ebî Üsâme, *Müsnedü'l-Hâris* 1/412; Deylemî, *Müsned* 1/38.

Arz-ı dîdar etmek: Yüzünü göstermek, ortaya çıkmak.
Aşr-ı ûlâ-yı Ramazan: Ramazan ayının ilk on günü.
Cenâh-ı şefkat: Şefkat eden, şefkatli kanat.
Dâreyn: Dünya ve âhiret.
Gayr-i kabil-i inkâr: İnkâr edilemez, inkârı mümkün değil.
Habîb-i Rabbü'l-âlemîn: Âlemlerin Rabbi'nin en çok sevdiği kişi.
Havâs / letâif: Mânevî duyular, ruhâni dinamikler.
Kıyâm-ı saat: Kıyamet günü, kıyametin kopacağı zaman.
Mahall-i maksud: Hedeflenen, istenen yer.
Mâh-ı gufrân: Affedilme, bağışlanma ayı, Ramazan ayı.
Sadîk: Sâdık dost.
Seyyidü'l-mürselîn: Peygamberlerin Efendisi Hz. Muhammed (s.a.s.).
Vesile-i icabe-i dua: Duaya cevap verilme sebebi.
Vürûd: Gelme, ulaşma.

أَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ[1] olan aşr-ı sânî-i Ramazanda yazıldığı mahalle yetişeceğine sarâhat derecesinde delâlet ediyor.

Şu saatte şuââtını gözüme sokan güneş gibi, bu kadar nurlu ve zâhir hakâiki, mahza bir inâyet-i ilâhî olarak bu bîçâreye gösterilen bu mübârek eserlerden, bu Nurlar'ın bihavlillâh gurupsuz tulû ettikleri mahalle, Utarid ve Zühre gibi maddeten ve mânen yakın bulunan Hizbü'l-Kur'ân'a dahi hâfız, sâdık, hâlis ve sâlih kardeşlerimin daha çok esrar anlayacaklarına şüphe etmiyorum.

Mademki, merkez-i feyze en uzak bulunan âciz bir kardeşlerinin mübârek eserler hakkındaki duyguları, kendilerinin de lâyıklı, manalı çok değerli ihtisaslarını beyana vesile oluyor. İnşallah bu hareketleri hizmet-i Kur'ân'dan mâdud olur. Âlî huzurunuzda kardeşlerimle biraz konuşmak istiyorum.

Kardeşlerim, bu bîçârenin Nurlar'la iştigali üç devreye ayrılmıştır.

Birincisi: Üstad Hazretleri'yle ilk teşerrüf etmek saadetine nâil olduğumdan itibaren intişar etmiş olan eserleri kendim için istinsah etmek.

İkincisi: Yine muhterem üstadımın emirlerine imtisalen Sözler'in muhtelif tabaka-yı nâsa tesirleri ve kabil-i cerh, lâzımü't-tashih, mûcib-i itiraz cihetleri olup olmadığı hakkında kâsır aklımla anlayabildiğim kadar ve kısa görüşümle seçebildiğim kadarını arz eylemek ve bütün fırsatlardan istifadeyle din kardeşlerime faydalı olmak, onlara da bu Nurlar'ı göstermek, dikkat-i nazarlarını celbetmek, kalbî ve bâtınî yaralarına merhem eylemek emeliyle ihtiyârsız ve mânevî bir tesir altında âsâr-ı nuru aşkla okumak.

Üçüncüsü: Yine aziz ve müşfik üstadımın emirlerine mutâvaatla, bildiğiniz vecihle her birisi bir türlü letâfet ve belâgat ve celâdette ve çok kolaylıkla akıllara hayret verecek tarzda intişar etmekte olan nurlu âsâr hakkındaki

---

[1] "Ortası mağfiret (olan Ramazan ayı)" İbn-i Huzeyme, *Sahîh* 3/191; Beyhakî, *Şuabü'l-iman* 3/306; Hâris İbn-i Ebî Üsâme, *Müsnedü'l-Hâris* 1/412; Deylemî, *Müsned* 1/38.

Âsâr-ı nur: Nur eserleri.
Aşr-ı sânî-i Ramazan: Ramazan ayının ikinci on günü.
Bihavlillâh: Allah'ın gücü ve kudretiyle.
Celâdet: Sağlamlık, metânet.
Hizbü'l-Kur'ân: Kur'ân cemaati. Kur'an'a bağlı, ona hizmet yolunda ciddi ve samimi olarak çalışan kimseler.
İhtisas: Duyma, hissetme.
Kabil-i cerh: Çürütülebilir, tenkid edilmesi mümkün.
Lâzımü't-tashih: Düzeltilmesi gereken.
Mâdud olmak: Sayılmak, kabul edilmek.
Mûcib-i itiraz: İtiraz etme, karşı çıkma sebebi.
Mutâvaat: İtaat etme, uyma.
Şuâât: Işınlar, ışık tayfları.
Tabaka-yı nâs: İnsanlar arasındaki sınıflar.
Utarid: Güneşe en yakın gezegen, Merkür.
Zühre: Utarid'den (Merkür) sonra Güneş'e en yakın gezegen, Venüs, Çoban yıldızı.

ihtisaslarımı arz eylemek ve bizzat veya kardeşlerim nâmına, bazı Kur'ânî müşkilât ve tereddüdâtı makam-ı feyze takdim ederek, bu tarîkle hem müşkilin halline, hem de sâil ile birlikte diğer kardeşlerin de istifadelerine âcizâne hizmet eylemek. Denizden katre mesabesindeki bu Kur'ânî hizmetten dolayı bu bîçâreye bir kıymet atfetmeyiniz. Çünkü maalesef hiç liyakatım olmadığını ben çok iyi biliyorum. لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ [1] âyet-i celîlesi ümit vermemiş olsa, isyanımın nihayetsizliği karşısında çıldırmak işten bile değil.

Öyleyse aziz kardeşlerim, bu zavallı kardeşinize hayır dua buyurmanızı bilhassa rica ediyorum. Kur'ân hesabına bakılırsa, o zaman belki bazı güzellikler görünebilir. Bu da sevgili üstadımızın buyurdukları gibi, Kur'ân'ın güzellikleri ve menba-ı kevserden gelen Nurlar'ın latifliği bu hususu temin etmişlerdir. Hîn-i sabâvetimden beri, en ziyade menfûrum –felillâhilhamd– yalan söylemektir. Onun için hakikati ifade ettiğime emin olabilirsiniz ki, yukarıda arzettiğim üç safhada ihtiyâr ve tesadüf yoktur. Hâkim olan, bir dest-i gaybî ve kader-i ilâhîdir. Bunu hissediyordum. Kader-i ilâhîyi izaha lüzum yok. Dest-i gaybın da Gavs-ı Âzam Sultan-ı Evliya Bâzü'l-Eşheb, Seyyid Abdülkadir Geylânî *(kuddise sirruhu'l-âlî)* Hazretleri olduğunu son defa öğrenmiş olduk.

Fakat muhterem üstadımın âlî aflarına istinaden şunu ilâve edeyim ki; Gavs-ı Âzam Hazretleri'nin keramet-i gaybiyeleri, sarâhaten üstadımız Said Nursî Hazretleri'ni göstermektedir. Çocukluğundan beri harika tercüme-i hâli tedkik edilecek olursa görülür ki, bu zâtın vücûdu sırf Kur'ân ve iman hesabınadır. Ondandır ki, o harika hâlâta mazhar olmuş biz bîçâreler, bu şem'in pervanesi oldukça, Hizbü'l-Kur'ân nâmına Hazreti Gavs'ın himmet ve duasına ve cedd-i zîşânı Peygamberimiz *(sallallâhu teâlâ aleyhi ve sellem)* Efendimiz Hazretleri'nin şefaatine, iltimasına ve nihayet Münzilü'l-Kur'ân'ın affına, himâyesine mazhar olacağımıza şüphe edilmemek lâzımdır.

Allahu Zülcelâl Hazretleri cümlemizi muhafaza buyursun, âmin! Dâreynde bâis-i necatımız olan bu hizmeti bilkülliye terkedecek olursak o zaman

---

[1] "Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyiniz." (Zümer Sûresi, 39/53).

Bâis-i necat: Kurtuluş sebebi, vesilesi.
Bâzü'l-Eşheb: "Avını kaçırmayan, alacalı şahin" manasında, karşılaştığı kimseleri hemen tesiri altına aldığı için Abdülkadir Geylânî Hazretlerine verilen bir unvan.
Cedd-i zîşân: Şanlı, şerefli ata, dede.
Dest-i gaybî: Görünmeyen el.
Gavs-ı Âzam: "En büyük veli" anlamında Hz. Abdulkadir Geylânî'nin lâkâbı (k.s.).
Hâlât: Hâller, durumlar.
Hîn-i sabâvet: Çocukluk dönemi.
Menfûr: Nefret edilen, iğrenilen şey.
Münzilü'l-Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'i indiren Cenâb-ı Hak.
Sâil: Soru soran.
Şem': Mum, ışık.

helâkimiz muhakkaktır. Mademki elimizde ma'fuv olduğumuza dair senedimiz yok. Bâis-i feyzimiz Üstadımız Hazretleri'nin bizlere şefkatinden dolayı keramet-i gaybiyeden haber verdikleri müjdeler, yalnız şevkimizi ve şükrümüzü arttırmaya vesile olmalı. İsimlerinin sarâhaten zikredildiğini bildirmekle beraber gösterdikleri âlî ferâgat, cümlemiz için nazar-ı ibretle görülmeli ve cidden taklit olunmalıdır.

Yine emirlerindendir ki; *bizler hizmetle muvazzafız, mükellefiz; netice ile değil.* Bu Nurlu hizmette bizleri birleştiren Allahu Zülcelâl'den niyazım, haşirde de livâ-yı Muhammedî *(aleyhissalâtü vesselâm)* altında haşir ve cem olmaklığımızdır.

اَللّٰهُمَّ "رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّم۪يعُ الْعَل۪يمُ"[1]

Müsaadenizle sadede geliyorum:

Otuz Birinci Mektub'un Yedinci Lem'a'sına esas olan üç âyet-i celîlenin tefsiri harika bir tarzdadır. Bilhassa İkinci Vecih'le Birinci Vech'in ikinci ihbar-ı gaybî ciheti işitilmemiş bir surettedir.

Bu Mektub'un Üçüncü Lem'a'sı ki, كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ[2] âyetinin meâlini ifade eden يَا بَاقِي اَنْتَ الْبَاقِي ، يَا بَاقِي اَنْتَ الْبَاقِي[3] cümlelerinin gösterdikleri iki hakikatten çok büyük feyiz aldım.

Gariptir ki bu mübârek eser, لَقَدْ صَدَقَ اللّٰهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ[4] âyet-i celîlesiyle başlamakla sanki bu fakirin gördüğü rüyaya bir işaret yapıyor ve diyor ki: "Senin rüyanda gördüğün kamer, bu âyette bahis buyurulan rüyanın sahibi, İki Cihan'ın Fahri *(sallallâhu teâlâ aleyhi ve sellem)* Hazretleri'nin bir parmak işaretiyle ve izn-i Hak'la inşikak etmiştir. Şems onun hatırı için, On Dokuzuncu Mektup'ta beyan buyurulduğu üzere, bir saat hareketsiz görünmüştür." gibi

---

1 "Ey Rabbimiz! Bu hizmetimizi kabul buyur! Her şeyi hakkıyla işiten ve bilen ancak sensin." (Bakara Sûresi, 2/127).

2 "O'nun vechi (Zâtı), hariç her şey yok olacaktır. Hüküm O'nundur ve hepiniz O'nun huzuruna götürüleceksiniz." (Kasas Sûresi, 28/88).

3 Bâki olan yalnız Allah'tır.

4 "Gerçek şu ki Allah, Rasûlü'nün gördüğünü tasdik eder ve onu mutlaka gerçekleştirecektir." (Fetih Sûresi, 48/27).

Bâis-i feyz: Feyiz vesilesi.
İhbar-ı gaybî: Gayba ait, bilinmeyen şeylerden, gelecekten haber verme.
İnşikak etmek: Yarılmak, çatlayıp parçalanmak.
Livâ-yı Muhammedî: Kıyâmet gününde Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) ihsan edilecek olan ve altında bütün peygamberler ve inananların toplanacağı sancak.
Ma'fuv olmak: Affedilmek, bağışlanmak.

mu'cizâtını hatırlatarak "Ey gafil, ittibâ-ı sünnet et!" diyor. Bu rüyayı nakleden mektubumda, Otuz Birinci Mektub'un Birinci ve İkinci Lem'a'larıyla Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Birinci Remzi'nin Birinci Makamı'ndan gelen feyiz neticesi, ihtiyârsız yaptığım tâbirin sonunda yazmış olduğum كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ âyet-i celîlesinin bir nevi i'câzlı tefsirini beyan buyurmakla mektubuma gayet latîf ve çok muhteşem bir cevap verilmiş oluyor.

Otuz Birinci Mektub'un Dördüncü Lem'a'sının Birinci Makamı "Minhâcü's-Sünne" denmeye hakikaten lâyıktır.

Birinci Nükte: Resûl-i Ekrem'in *(aleyhissalâtü vesselâm)* ümmetine şefkatinin derecesini ve bihakkın Şefîu'l-müznibîn olduğunu göstermekle beraber, Süleyman Efendi merhumun Mevlid-i Şerif'indeki,

Tıfl iken ol diler idi ümmetin,
Sen kocaldın, terkedersin sünnetin.

vecizesini hatırlatmakta ve ol Hazret'e ümmet olanlara, sünnetlerine riayet lüzumunu ehemmiyetle ders vermektedir.

İkinci Nükte: Cenâb-ı Peygamber *(sallallâhu teâlâ aleyhi ve sellem)* Efendimiz Hazretleri'nin nesl-i mübâreklerinin ilâ yevmi'l-kıyâm Hz. Hasan* ve Hüseyin'den* *(radiyallâhu teâlâ anhumâ)* geleceklerini ve istikbalde çok mübârek zevâtın da bu meyanda zuhur edeceklerini nazar-ı nübüvvetle gördükleri için bu iki hafîdine bütün o nurlu zâtlar hesabına şefkat göstermesi öyle bir tariftir ki, beşerin düşünmesiyle yazılmasına imkân yoktur.

Üçüncü Nükte: Nass-ı kâtı' ile sabit[1] ve hadis-i nebeviyle müberhen[2] Âl-i Beyt'e muhabbete işaret etmekte, bu vazifeyi îfâya davet eylemektedir. Çünkü İslâmiyet bir vücutsa bu vücudun belkemiği, muhakkak Âl-i Beyt ve başı her zaman Kitabullah'tır.

Dördüncü Nükte: Şîaları ilzam edecek kadar kuvvetli bir derstir. Bu şümûllü dersten gaye ne olduğu, sonunda mükemmelen icmâl edilmiştir.

---

1 Bkz.: "De ki: Ben bu risalet ve irşad hizmetinden ötürü, sizden sadece benim en yakın akrabalarıma sevgi beslemenizi istiyorum, başka beklediğim hiçbir karşılık yoktur." (Şûrâ Sûresi, 42/23).

2 Bkz.: "Size iki şey bırakıyorum. Onlara temessük etseniz, necat bulursunuz: Biri Kitabullah, biri Âl-i Beyt'im." (Tirmizî, *Menâkıb* 31; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 3/14, 17, 26, 59, 5/181).

Hafîd: Torun.
İlâ yevmi'l-kıyâm: Kıyamet gününe kadar.
Minhâcü's-Sünne: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) Sünnet'inin genel metodu, takip ettiği geniş cadde.
Müberhen: Gerçekliği delil ile ispatlanmış, belli, açık.
Nass-ı kâtı': Yoruma ihtimali olmayacak derecede kesin söz, metin veya delil.
Şefîu'l-müznibîn: Günahkârların şefaatçisi.
Tıfl: Küçük çocuk.

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا[1] emr-i celîline tevfikan bütün müminler tevhide çağırılmıştır.

Keramet-i Gavsiye'nin işârâtını teyid eden remizleri defaatle okudum. Bu müjdeler hamd ve şükrümü artırmıştır. Zenbilli Ali Efendi'nin* hâle çok uygun olan fıkrası hoşuma gitti. Latîf tefe'ülünüz خِتَامُهُ مِسْكٌ[2] kabîlinden olmuştur.

Evet, Kur'ânî bahçede her zaman başka renkte, başka letâfette, başka tesirde hakikî cennet çiçekleri açılıyor. Bu mezherenin bülbülünü ve onun gönülleri teshir eden nağmesini dinleyen, meşk eden yoldaşlarına dâreynde selâmet ve saadet ve muvaffakiyetler temenni ve niyaz eylerim.

Şairin zamana muvâfık bir beyti:

Bir mevsim-i baharına geldik ki âlemin,
Bülbül hâmûş, havz tehî, gülistan harap.[3]

Ben de derim:

Öyle bir bid'alar devrindeyiz ki İslâm'ın,
Bir bülbülü, bir gülistanı kalmış Kur'ân'ın.

Keramet-i Gavsiye'yi henüz kimseye okuyamadım. İçinde bu bîçâreden bahsedilişi, okumak hususunu düşündürüyor.

Mübârek Ramazan(Hâşiye) bir an evvel bu isyankârların, kadir-nâşinasların elinden yakayı kurtarmaya çalışır vaziyette, süratle elimizden gitmektedir.

İmam Ömer Efendi geçen sene "Ramazan'ın Hikmetleri" eserinin Ramazan ayı geçtikten sonra gelişinden benim gibi müteessir olmuştu. Bu Ramazan'ın birinci Cuma hutbesinde, ben de hazır olduğum hâlde, yüzlerce cemaate, bu

---

Hâşiye: Gariptir ki Hulûsi'nin bu sözünü belki yirmi defa tekrar etmişim. Süleyman gibi dostlar şahittirler. Demek bir hakikat var ki ikimizi böyle söyletmiş.

Said

1 "Hepiniz toptan, Allah'ın ipine (dinine) sımsıkı sarılın, bölünüp ayrılmayın." (Âl-i İmran Sûresi, 3/103).
2 "Hitamı misktir (içildiğinde sonu mis gibi kokar)." (Mutaffifîn Sûresi, 83/26).
3 Keçecizâde İzzet Molla, *Dîvân*, 23. gazel, 4. beyit.

Emr-i celîl: Yüce emir.
Hâmûş: Susmuş, sessiz.
Havz: Havuz.
İşârât: İşaretler.
Kadir-nâşinas: Kadir, kıymet bilmeyen.
Keramet-i Gavsiye: Abdülkadir Geylânî Hazretleri'nin, Risale-i Nur müellifine işaret eden kerametlerinin anlatıldığı 8. Lem'a.
Meşk etmek: Öğrenmeye çalışmak, alıştırma yapmak.
Mezhere: Çiçek bahçesi.
Tehî: Boş.
Teshir etmek: Kendini sevdirmek, kendine bağlamak.
Tevfikan: Uyarak, muvâfakat ederek.

nurlu hikmetlerden birkaçını hemen aynen okudu. Bu anda bu fakirde husûle gelen şükür hislerini tarif edemeyeceğim. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1]

Hulûsi

~ 181 ~

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım!

Bu fakir talebenize teselli veren mektubunuzu aldım ve ba'de't-takbil okudum. Ruhumda hâsıl olan mânevî yaraların ıztıraplarıyla çok müteellim olurdum. Her şeyden ziyade hürmet ettiğiniz ve ehemmiyeti dolayısıyla pek fazla itina ettiğiniz şeâir-i diniyemize ve sizi severek, hâhişle, fîsebîlillâh emirlerinize itaat ederek size koşan talebelerinize set çekmek suretiyle yapılan denâete ruhum sabredemiyordu. Bir an evvel Hâlık'ına ulaşmak isteyen ruhumda azîm bir galeyan hissediyordum. Diğer taraftan da sizden mâlûmat alamadığım için ıztırapların altında fevka'l-had eziliyordum. Zâlimlerin kahrı için dergâh-ı ilâhîye iltica etmekle tesellî bulmak isterken, işte bu mektubunuz, kaza ve kadere razı olmak suretiyle tesellî ihsan ediyordu. Ben de سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا[2] diyerek kahır talebinde bulunmayı bırakıyorum.

Ey sevgili ve müşfik Üstadım! Her an duanıza muhtaç talebeniz, kendi hesabıma düşünürsem ruhen bir parça istirahat ediyorum. Fakat üstadım ve kardeşlerim hesabına düşünürsem ıztırabım, ye'sim birden bine çıkıyor. Ruhum feverân ediyor. Yine Cenâb-ı Hak hesabına itaat etmek istemiyor.

Aziz Üstad! Âlem-i İslâm'a indirilen o azîm darbeler, âlem-i İslâm hesabına sizin omuzlarınıza isabet ettiğini biliyorum. Böyle olmakla beraber ulvî ruhunuz, âlî hamiyetiniz, hadden efzun sabrınız, daha pek çok ve pek güzel hasletleriniz üzerinde en bâriz izleri gözüken şefkatiniz, zâlimler hakkında da hayır dua etmek oluyor.

Talebeniz
Ahmed Hüsrev

---

1 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.
2 "İşittik ve itaat ettik …" (Bakara Sûresi, 2/285).

Ba'de't-takbil: Öptükten sonra.
Denâet: Alçaklık, aşağılık.
Efzun: Çok fazla, ziyade.
Feverân etmek: Galeyâna gelmek, taşmak.
Hâhiş: İstek, arzu.
Şeâir-i diniye: İslâm'a has özellikler. Dini temsil eden alâmetler.

~ 182 ~

Babacan Mehmed Ali'nin fıkrasıdır.

Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd ve Tekaddes Hazretleri'nin, Cibrîl-i Emîn vâsıtasıyla Âhirzaman Nebîsi Peygamberimiz *(aleyhissalâtü vesselâm)* Efendimiz'e gönderilen ve bugüne kadar muhafaza edilen Kur'ân-ı Hakîm'i hakikatiyle ve hak sözlerle, Hakk'ın yaratmış olduğu kullarına tercümanlık eden ve Hakk'ın rızası için gece ve gündüz dua eden hakikî Said'den bir muhabbetnâme aldım ki, o da Üstadım Efendim'in mektubudur.

Ciddî ve samimî dostumuz ve kardeşimiz bulunan Âsım Bey'e vardığımda müjdeledi. Beş dakika kadar görüştüm. Ve göndermiş olduğunuz emanetleri alırken öyle sevindik ki, bülbülün gül dalında seher vaktinde aşkından, ağzından çıkarmış olduğu nağmeler gibi işittik. Onun için birbirimizle ne konuştuğumuzu bilemedik. Bildiğim şu kadar ki: "Yalnız ayrılırken çok şükür Cenâb-ı Allah'a, böyle envâr-ı Kur'âniyeyi neşreden bir üstadımız varken hiçbir vakit saadetimizden mahrum kalmayız." diye bildik.

*Babacan**

~ 183 ~

Zeki Zekâi'nin fıkrasıdır.

Aziz ve Sevgili Üstadım!

Üç haftaya yakın bir zaman oluyor ki size mektup yazamadım. Her zaman olduğu gibi şu günlerde dairede vazifenin çokluğu dolayısıyla pek kıymetli olan uhrevî vazifelerim geri kalıyor. Ve bu cihetle teessürüm kâfi gelmiyormuş gibi, bu hafta içinde işittiğim pek acı, elîm bir haber, bir sâika gibi beni beynimden vurdu. İşittim ki: Üstadım yılanların hücumuna mâruz kalmış.

Ah Üstadım! Vakit vakit tehâcümlerine, taarruzlarına mâruz kaldığımız bu menhus hainlerin zulmünden ne zaman âzâde kalacağız? Bu mülhid mütecavizler, haddini tecavüz etmeye başladılar. Artık tecavüzün bu derecesi fazladır. Bu itibarla muazzam bir bârika-yı hakikatin zuhuru yaklaştığı iman ve itikadı, bizi teselli ediyor. Ne zaman ki tahribat ve istibdat haddini aştı, uçurum kendini gösteriyor. "Büyük felâketler, güler yüzlü intibahlar doğurur." derler ki

---

Bârika-yı hakikat: Hakikat şimşeği.
Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd ve Tekaddes: Varlığı kendinden ve kesin olan Yüce Allah.
Menhus: Uğursuz, şom.
Sâika: Yıldırım.
Tehâcüm: Saldırı, hücum.

pek musîb bir söz. Herhangi bir hükûmet zulmü ve istibdadı arttırdı, mazlum milletler istiklâlini kazanıyor. Şu asırda dinsizlik ve tahribat fazlalaştı. İnşallah, mazlum ve mâsum ehl-i imanın yüzü gülecek. Parlak bir hakikat güneşi tulû edecek.

Aziz Üstadım! Nâkıs kalemim, âciz lisanım, hissiyatıma tercüman olamıyor. Her dindaş gibi benim de kalbim aziz imanımın aşkıyla çarpıyor. Hamdolsun, damarlarımızda dolaşan kan, binler senelik ehl-i hak ve imandan, irsen intikal etmiş bir mayadır.

Sevgili Üstadım! Öyle anlar geliyor ki hayat çok alçalıyor. Biz insanlar o derece eğilmek mecburiyetinde kalıyoruz. Bu fikrimle, nefsim hesabına bir hisse-i gurur aramıyorum. Menhus ve mülevves ellerin temiz bileklerimizi sıkması, sabır taşını çatlatacak kadar müellim bir hâl değil midir? Tahribatın en müthiş zamanında hastalanan insaniyeti, mânevî ilaçlarla tedavi etmeye çalışırken bize musallat olan hâinlere mukabele etmek, acaba zavallı bir milletin sürükleneceği uçuruma set çekmek için çekilecek mezâhim ve meşâk, hayatın ind-i ilâhîde makbuliyeti için sabretmek, son dereceye kadar tahammül etmek... Bu fikir fakirin hayli düşüncesi neticesi bulabildiği bir hakikat.

Sevgili Üstadım! Şu günleri, düşünceler ve elemler içerisinde geçiriyorum. Hâdiseyi birkaç ağızdan, birbirini tutmayan rivayetler gibi dallı budaklı olarak işittim. Bendenize hâdisenin cereyanı hakkında lütfen bir haber veriniz. İnsan cünun getirecek!

Sevgili Hocam! Siz herkes için, beşeriyet için, zararlı olan tahribat ve âfâtın önünü almak için gece gündüz çalışınız, kendinizi tehlikeye atın da acı acı tahkirata mâruz kalın! Hayır aziz üstadım, hayır! Yüce dâhi, hayır! Sizin nasibiniz bu değil. Size verilecek mükâfat bu olamaz. Bu hâletler, olsa olsa üç-beş dinsizin ve birtakım cehennem yolcularının çılgınlığıdır. Bu hâle sabretmek ve ehemmiyet vermemekle, pek yüce mükâfatlara mazhariyetler kesbediyorsunuz.

Siz aslâ ve kat'â müteessir olmayın. Ne kadar vahşiyâne ve zâlimâne olursa da dönüp arkanıza bakmayın. Size açılan mânevî âlemlerin kapılarına doğru ilerleyin. Yürüyün, yürüyün, tâ nâmütenâhi yürüyün. Gittiğiniz yerlerde,

---

Cünun getirmek: Aklını kaybetmek, delirmek.
İnd-i ilâhî: Cenâb-ı Hakk'ın katında.
İrsen: Soya çekme yoluyla, miras olarak.
Meşâk: Meşakkatler, zorluklar.
Mezâhim: Zahmetler, sıkıntılar.
Müellim: Elem, acı veren.
Mülevves: Kirli, pis.
Tahkirat: Hakaretler, küçük düşürmeler.
Tulû etmek: Doğmak, belirmek.

uzaklaştığınız âlemlerde bizim gibi yaralı, âciz, zayıf, pür-kusur, kemter bîçâreler için de müebbed bir istirahat ve saadet yatağını hazırlayın.

Zekâi

184

Zekâi'nin fıkrasıdır.

Kalbim derin bir ihtiyaç ve iştiyak içinde, şu mübârek günlerde, üstadımın ziyaretini arzu ediyor. Nasıl ki yaz günlerinin sıcak demlerinde bilumum nebâtât, yağmura ihtiyaç hissederse, Zekâi de üstadımın nasihatlerine ve telkinlerine öylece müştâk ve muhtaçtır.

Üstadım! Eyyâm-ı mübâreke pek çabuk gelip geçti. Benim gibi mânevî yaralılarından mecruh bîçâreler, böyle mübârek günlerde, elbette kusurlarının affını ve meşrû emellerinin husûlünü Hallâk-ı Âlem'den temenni ve niyaz etmişlerdir. Cenâb-ı Allah, mâh-ı gufrânın kudsiyeti hürmetine kusurlarımızı af ve mağfiret eylesin, âmin!

Sevgili Üstadım! Bu defa üç gün izinle Atabey'e gidip ebeveynimi ve âhiret dostlarımızı ziyaret ettim.

Ah Üstadım! Bazen zâhirî hâdisât insanı çok düşündürüyor. Gayr-i ihtiyârî, ruhu garip ve rikkatle karışık bir ıztıraba düşürüyor. Bu anlarda hayatın kararsızlıklarından mütevellid yeis, bizi müteessir ediyor. Şefkat ve merhamete hasret çekiyoruz.

Üstadım! Öyle zannediyorum ki âcizleri, hayatın ihtilata mecbur eden ahvâlinden uzaklaşamadıkça, kalbim âramgâh-ı lezzetinde tam bir sükûnu bulamayacak. İnşallah duanızın himmetiyle, o anlara da selâmetle vâsıl olacağım. Bu hissiyatımı izah etmek, anlaşılmış bir ruh için zâid değil midir?

Aziz Üstadım! Emsal-i kesiresiyle üstadımızın riyâseti altında müşerref olmaklığımızı dilediğim Îd-i Fıtr'ınızı tebrik vesilesiyle, takdim-i ihtirâmât eyler, muhterem ellerinizden ve ayaklarınızdan öperim, sevgili üstadım.

Günahkâr talebeniz

Zekâi

Âramgâh-ı lezzet: Lezzet ve huzur bulunan yer.
Emsal-i kesire: Pek çok benzerler.
Eyyâm-ı mübâreke: Mübarek günler.
Hallâk-ı Âlem: Âlemin, kâinatın yaratıcısı.
Îd-i Fıtr: Ramazan bayramı.
İhtilat: Karışma, beraber olma.
Kemter: Eksik, değersiz.
Mâh-ı gufrân: Affedilme, bağışlanma ayı; Ramazan ayı.
Mecruh: Yaralı, yaralanmış.
Takdim-i ihtirâmât etmek: Hürmet ve saygılarını takdim etmek, sunmak.

185

Âhiret hemşirelerimden Müzeyyene'nin fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım!

İki aya yakın zamandan beri, gelen âhiret kardeşlerle selâmınızı alıyorsam da benim gibi âcize bu talebenin, sizin her vakit nurlu nasihatlerinizi dinlemeye ihtiyacı olduğundan dolayı, haftaları bütün mahzuniyetle geçiriyorum. Evet, zaman oluyor ki gözlerimden dökülen yaşları, nurlu risaleleri okumakla teskin ediyorum. Zaman oluyor, kalbim mütemâdiyen ağlıyor. Hele şu mübârek Ramazan, birkaç müfsidin kalbimize saldığı hançerin acısını kalben, bütün gün için için ağlamakla geçiriyoruz.

Nihayet aldığım bir haber üzerine, yine eskisi gibi âhiret kardeşlerimizin sizi ziyaret etmekten mahrum olmadıklarından memnun oldum. Yalnız mübârek ibadethânenin ve bütün ehl-i iştiyakın sizin duanızdan mahrum kaldığına çok acıyorum. Hattımın noksanlığı ve zayıflığı dolayısıyla risaleleri yazamadığımdan beni affediniz. "Şu zamanlarda dünyayı sevmez olduğumuz hâlde, kurtulamadığımıza çok müteessirim. Issız sahralar, susuz çöller, kimsesiz yerler ruhumuzun meskeni oluyor. Hayalen oralarda dolaşıyoruz. Evet, bir şey arıyoruz. Heyhât!.. Aradığımız gün hem çok uzak, hem çok yakın görülüyor. Daha ne kadar bu hâl içerisinde çırpınacağız?" diye feryad eden kardeşlerimizin hissiyatına bu âcize, bu fakîre, iştirak ediyorum.

Âcize talebeniz
Müzeyyene

186

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Senelerden beri zâlimlerin pençe-i zulmünde inleyen bu bîçâre müslüman kardeşlerinizle geçirmekte olduğunuz bu mübârek bayramın belki dokuzuncusunu hücrâ köşelerinde, dostlarınızdan uzak, akraba ve taallukâtınızdan mahrum bir vaziyette, teâlî ve terakkisi için çalıştığınız cemiyet-i İslâmiye arasından uzaklaştırıldığınız bir hâlde geçireceğinizi hatırladıkça yüreğim parçalanıyor, ruhum azîm bir elemle yanıyor, gözlerimden yaşlar dökülüyor. Kalbimden yükselip gelen bir ses *"Ağla, hem çok ağla! Belki rahmet-i ilâhiyenin nüzûlü ve âlem-i İslâm'ın saadet ve selâmeti için ağlayanlarla*

Hücrâ: Ücrâ, ıssız, tenhâ yer. **Nüzûl:** İniş, inme. **Teâlî:** Yükselme, yücelme.

beraber ağla!" diyor. Bu anda kalb gözüm, bu hüzne iştirak ederek, Dicle ve Fırat ve Nil-i Mübârek gibi âlem-i gayb vâdilerinde sular akıtarak ağlıyor.[1]

Ah sevgili Üstadım! Ehl-i gaflet gülerken, ehl-i ilhad nefsî müşteheyâtları arkasında koşarken, biz ne acı hayatlarla karşılaşıyoruz! Ah sevgili Üstadım! Cenâb-ı Hak bize saadet vermeyecek mi? Acaba bugün daha çok uzayacak mı? İhtiyarsız kendime sorduğum bu suâllere yine kendim cevap verirken, teennî ve sabır tavsiye ediyorum. Ve sırr-ı إِنَّا أَعْطَيْنَا[2] tebşiratıyla müteselli oluyorum.

Ey kıymettar Üstadım! Sizin hüznünüze, huzurunuzda olduğum hâlde iştirakimi istiyordum. Öyle hissediyorum ki ruhen hiç de uzak değilim. Bazen kendimi unutuyorum. Güya kanatsız tayerân ediyor, koca çınar ağacının arasından girerek meclisinize dâhil oluyorum.

Sevgili Üstadım! Hâlık'ımdan ebediyen razı olmuşum. O da sizden ebediyen razı olsun. Maalesef ziyaretinizle müşerref olamıyorum. Buna bedel Bekir Bey'le takdim ettiğim ve arzu edilen şekilde yazamadığım İ'câz-ı Kur'ân'ın sayfalarını açtıkça, hakir talebenizin her sayfaya mukabil ellerinizden öpmekte olduğumu kabul buyurmanızı istirhamla, sıhhat ve selâmet ve muvaffakiyetiniz için dua ederek el ve ayaklarınızdan öperim, Efendim Hazretleri!

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي[3]

Talebeniz

Ahmed Hüsrev

~ 187 ~

Sabri Efendi'nin fıkrasıdır.

Dün Eğirdir'e gittim. Hulûsi Bey'in ihlâslı ve sadâkatli mektubunu getirdim. Nurânî kalb ve ruhtan cûş eden şu mektubun muhteviyât ve münderecâtını

---

1 Bu nehirlerin cennet nehirlerinden olduğuna dair bkz.: Buhârî, *Bed'ü'l-halk* 6; Müslim, *İman* 264, Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned*, 3/164; Bağdâdî, *Târîhu Bağdâd*, 1/55.

2 Kevser Sûresi'ne ait bazı sırlı bilgilerin yazıldığı risale.

3 Bâki olan yalnız Allah'tır.

Âlem-i gayb: Duyu organları ile kavranamayan varlıkların ve hâdiselerin âlemi.

Cûş etmek: Coşmak, taşmak.

Ehl-i ilhad: İnançsızlar, kâfirler.

İ'câz-ı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cizeliğinden bahseden 25. Söz.

Müşteheyât: Nefsin arzuladığı haramlar.

Tayerân etmek: Uçmak.

Teennî: Dikkat, temkin, acele etmeme.

bu fakir de tekrar ederim. Kendi hesabıma takdim ediyorum. O muhterem kardeşime bedel fakire, mademki Üstad-ı Muhterem'im "Sânî-i Hulûsi" ismini vermiş; o hâlis imza sahibinin halfinde bu fakir de görünse, ifâdâtına iştirak etse, irsiyet-i mâneviyesi daha iyi sabit ve zâhir olur, emel-i âcizânesini esas gaye ve maksat bildim, Efendim!

Âciz talebeniz
Sabri

~ 188 ~

Aydın'lı İsmail'in fıkrasıdır.

Sizin tatlı Sözler'inizi yazmaya başladım ve yazmaya doyamıyorum. Ve sizin tatlı Sözler'inizi yazmaya başladığım anda ruhumda bir ferahlık hissediyorum. Aynı zamanda sizi hiçbir türlü unutamıyorum. Ve daima sizin mektubunuzu yazmak istiyorum.

Talebeniz
İsmail

~ 189 ~

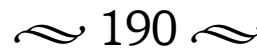
Aydın'da Doktor Şevket'in fıkrasıdır.

Üstad-ı Âzam'ım, Efendim!

Nurânî ve çok kıymettar eserlerinizi okuduk. Nurlu ve feyizli eserlerinizin tesiriyle parlayan kasvetli kalblerimizle, siz üstadımıza ebediyen minnettar ve medyun-u şükran bulunduğumuz gibi, Risaleler'i bizlere okutturmaya ve yazdırmaya sebep olan Hâfız Zühdü Efendi kardeşimizi de daima hayırla yâd etmekten kendimizi alamıyoruz. Kendilerine fiyat takdir edilemeyecek derecede kıymete mâlik bulunan muhterem risalelerinizi yazıp ikmal etmemize, Cenâb-ı Hakk'ın bizi muvaffak kılması için Üstad-ı Ekrem'imizin dua ve himmetlerine muhtaç bulunuyoruz.

Talebeniz
Doktor Şevket

Half: Arka, ard.
İrsiyet-i mâneviye: Mânevî yakınlık, ruhî irtibat.
Kasvet: Sıkıntı, keder.
Sânî-i Hulûsi: "İkinci Hulûsi" manasında Üstad Hazretleri'nin Sabri Arseven ağabeye verdiği isim.

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili, Müşfik Üstadım, Efendim Hazretleri!

Arz-ı hürmet ve iştiyakla el ve ayaklarınızdan öperim. Hulûsi Bey'in suâllerine verilen cevaplara ait cihandeğer kıymetli, nurlu, feyizli sözlerinizi iki gün evvel aldım. Suâllerin cevapları o kadar latîf idi ki, ne okumaya doyabildim ve ne de idrâkim kadar olsun hakkıyla kavrayabildim.

Muhyiddin İbn-i Arabî Hazretleri'nin makbûlînden olduğu hâlde, hatasının ve her kitabında mühdî olamamasının esbabı, o kadar amîk bir şekilde ve o derece ince bir tarzda izah buyuruluyor ki bu âlî dersinizi sâir kardeşlerimle beraber okudum. Dedim: "Aziz kardeşlerim, bu âlî dersten istifade ediyor, mühim bir şey anlıyorum; fakat zübde edemiyorum, zihnimde toparlayamıyorum. Siz ne dersiniz?"

Hâzırûn, dersimizin yüksekliğine işaret ederek, İslâmiyet'in ardı ve arkası kesilmeyen hücumlara mâruz kaldığı bir zamanda, bu nurlu eserlere kavuştuğumuzdan dolayı binler teşekkür ettik. Bilhassa doktora verilen son cevap hâşiyesinin letâfeti yüzümüzde âsârını göstermişti.

Bir taraftan hınzır etinin hurmeti, esbâb u illeti, gayet güzel bir surette izah edilmiş, diğer taraftan da âlî müfekkirenizden parlayan nurlarla, hem de pek yakında dünyanın ufuklarında İslâmiyet'in güneşinin parlayacağına işaret buyuruyorsunuz. Cenâb-ı Hak sizden hadsiz, hesapsız razı olsun.

Sevgili Üstadım! Âciz talebeniz, bu acziyle mânevî himmetinize iltica ediyorum. Ve öyle ümit ediyorum ki Hallâk-ı Kerîm'im beni ihtiyârım olmayarak istihdam ettiği bu vâdide, duanız himmetiyle, inşallah bir idrak ve bir kabiliyet ihsan buyuracaktır.

Hakir talebeniz
Ahmed Hüsrev

Amîk: Derin.
Esbâb u illet: Herhangi bir şeyin var olması için şart olan asıl sebeb, sebepler.
Hallâk-ı Kerîm: İhsanı bol, pek cömert Yüce Yaratıcı.
Hâzırûn: Hazır bulunanlar.
Hurmet: Haram olma.
Makbûlîn: Kabul gören, itibar edilen kimseler.
Müfekkire: Düşünme kuvveti, tefekkür kabiliyeti.
Mühdî olmak: Hidayete vesile olmak, doğru yola iletmek.
Zübde etmek: Özetlemek, öz halinde zihne yerleştirmek.

~ 191 ~

Said'in bir fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ[3]

Aziz, Sıddık, Fedakâr ve Vefâdâr Kardeşim Kürt Bekir Bey!

Maatteessüf, bilmecburiye nâhoş ve mâlâyâni sayılacak bir bahis söyleyeceğim. Fakat bu bahsim, hakikî hamiyet-perver Türkçülere karşı değil, belki frengîlik hesabına sahtekâr bir surette Türkçülüğü kendine perde eden mütecavizlere karşı söylüyorum, şöyle ki:

Mülhid münafıkların en son ve alçakça ve vicdansızca aleyhimizde istîmal ettikleri bir silâhı şudur ki, diyorlar: "Said Kürt'tür. Bir Kürd'ün arkasında bu kadar koşmak hamiyet-i milliyeye yakışmaz." Ben bu münafıkların vicdansızca desiselerine karşı değil, belki safdillerin temiz kalbleri bunların sözleriyle bulanmamak için diyorum ki:

Evet, ben başka memlekette dünyaya gelmişim. Fakat Cenâb-ı Hak beni bu memleketin evlâdına hizmetkâr etmiş ki, dokuz sene mütemâdiyen bu memleketteki milletin ondan dokuz kısmının saadetine kendi dilleriyle hizmet ettiğim bu havalideki insanlara mâlûmdur.

Hem ben bu memlekette Hulûsi, Sabri, Hâfız Ali, Hüsrev, Re'fet, Âsım, Mustafa Çavuş, Süleyman, Lütfi, Rüşdü, Mustafa, Zekâi, Abdullah gibi yirmi-otuz müslüman Türk gençlerini âdeta yirmi-otuz bin milletdaşlarıma tercih ettiğimi ve onları o otuz bin adam yerine kabul ettiğimi, bu dokuz senedeki Türkçe âsâr ile ve hizmetle göstermişim.

Evet, ben bin gafil ve âmî Kürd'ü, bir Türk olan Hulûsi'ye karşı tutmadığımı ve bin cahil Kürd'ü, birer Türk olan Âsım ve Re'fet'e mukabil göremediğimi ve bir genç olan Hüsrev'i bin âmî Kürt'le değişmediğimi

---

1 O'nun (c.c.) adıyla.
2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
3 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Âmî: Halktan, sıradan biri.
Desise: Hile, oyun.
Frengîlik: Avrupalılık, Avrupalılaşma.
Hamiyet-perver: Millî ve dinî değerleri savunan.
Mülhid: Dinsiz, inançsız, ateist.
Mütecaviz: Haddi aşan, çok fazla ileri giden, saldırgan.

ehl-i dikkat ve benim ahvâlime muttali olanlar tasdik ettikleri hâlde, frengîlik nâmına ve ilhad hesabına, Türkçülük perdesi altında, sahtekâr bir milliyet-perverlik suretinde ve hodfürûşluk cihetinde bana tecavüz edenler ve Türk milletini ve milliyetini zehirleyen mülhidler bilsinler ki; ben millet-i İslâmiyenin en mühim ve mücahid ve muazzam bir ordusu olan Türk milletine binler Türk kadar hizmet ettiğimi binler Türk şahittirler. İşte bana Kürt diyen ve itham eden, zâhir hamiyet-perverlik gösteren sahtekârlar bu millete ne gibi hizmet ettiklerini göstersinler.

Bu firavuncukların enâniyetini kabartan mahviyetkârâne söz söylemek câiz olmadığından, bilmecburiye o mütekebbirlere karşı izzet-i ilmiyeyi muhafaza etmek için söylenmeyecek ve izharı münasip olmayan uhrevî hizmetlerimi Cenâb-ı Hakk'ın affına güvenerek izhar ettim.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي [1]

Said Nursî

192

Zekâi'nin fıkrasıdır.

Aziz Üstadım!

Bu elîm hâdisât hususunda sabır ve tevekkülden bahsetmek, bilirim ki zâiddir. Esasen bizim gibi hayatın cüz'î ıztırabından ah ü enîn eden kemterlere, sabır ve tevekkül gibi define-i saadet ve necatın kıymetini siz öğrettiniz. Hamdolsun, günden güne bu kelimelerin mefhumunu daha iyi kavrıyoruz ve takdir edebiliyoruz. İlk zamanlarda, yani Nurlar'a çok uzak olduğumuz gaflet zamanları hayatta, hâdisâtta, her şeyde sabır ve tevekkül, bizlere zâhiren acı ve kabil-i hazım değil gibi geliyordu, öyle görüyorduk. Fakat bu hususâtı bihakkın telkin ve tenvir buyuran üstadımızın irşadı, bizim nazarımızda sathî ve zâhirî şeyleri silmektedir. Bu fakirin ve günahkârın en ziyade medar-ı sürûru olan bir şey varsa, o da ancak akıl ve fikir ve bahr-i muhît-i kebirden bir katre nisbetinde kalb gözüyle hakikî nurları görüp muvakkat bir an ve zaman için mütelezziz olmasıdır.

---

[1] Bâki olan yalnız Allah'tır.

Ah ü enîn etmek: Ah edip inlemek, acı çekmek.
Bahr-i muhît-i kebir: Büyük okyanus.
Hodfürûşluk: Kendini öne çıkarma, beğendirme.
Hususât: Hususlar, meseleler.
İlhad: İnançsızlık, dinsizlik.
Kabil-i hazım: Sineye çekmesi, tahammül etmesi mümkün olan.
Medar-ı sürûr: Sevinç vesilesi, kaynağı.

Sevgili Üstadım! Hamdolsun, kardeşlerimiz fikren ve ruhen hâl-i terakkidedirler. İnşallah, mânen ve nazar-ı ilâhîde de terakki ediyorlar. Yirmi Yedinci Mektup gittikçe coşan berrak bir şelâle gibi çağlamaktadır. Yegâne arzum ve emelim, tarîk-i selâmet sâliklerinin kesretini ve elimizdeki mecmuayı hakâikin daha çok kıymetli ve temiz ellerde dolaştığını görmektir. İnşallah, zaman bu mukteza-yı hak ve hakikati icra edecektir. Âcizleri, bu ümit ve intizarla hayırlı âkıbeti Cenâb-ı Hak'tan temenni ediyor. Ve şimdilik gayûr, sâdık, müttakî ağabeylerim ve kardeşlerimin meziyetleriyle ve temiz kalbleriyle ve hüsn-ü niyetleriyle iftihar ediyorum. Nurlar'la, projektörlerle, semâvî yıldızlarla ezelî bir iman gibi mânevî toplarla mücehhez olan sefine-i mâneviyemizin şu zamanın dalgalarından, kasırgalarından âzâde kalmasını Cenâb-ı Hallâk-ı Âlem'den yalvarırken, müteveccih olduğumuz, hilkat-i âlemlere bâis ve bâdî olan iki cihan serveri, âcizlerin senedi Cenâb-ı Peygamber *(aleyhissalâtü vesselâm)* Efendimiz'in ve etbâ u ervahının sefinemizin erkân ve etbâıyla müttefik olduğu ümit ve imanını besliyorum.

Âcizleri ise mânen her an zarar ve ziyan içinde, bir taraftan ıslah-ı hâl edememiş, hasara uğrayan mukaddes bilgilerin tashih ve takviyesine muhtaç, diğer taraftan nefsin hücumuna mâruz ve huzuzâtına mübtelâ, öbür taraftan günahlarına mukabil olmayan cüz'î bir ubûdiyetin saadet-i ebediyeyi bihakkın temine kâfi gelemeyeceğinden korkup kusurlarımın cezasının tahayyülünden anbean müzmahilim. Bizler kendi ubûdiyetimiz ve bu nâkıs hizmetimizle bize delil bir mürşid ve bir şefî olmadıkça saadet-i ebediyeye vâsıl olmak ne kadar uzak. Heyhât! Hayat-ı dünyeviye dümdüz değil! Hissiyat-ı beşeriye tebeddüle pek müstaid!..

Aziz Üstadım! Mademki bizi talebeliğinize ve kardeşliğinize, hatta kabule lâyık olmayan vatandaşlarınızı ve mecruhları huzurunuza ve arkadaşlığınıza kabul buyurdunuz. Ve bizim yaralarımıza devâ olacak semâvî eczahâne-i kudsiyeden ilaçları bize gösteriyor ve istîmal ediyorsunuz. Lütfen şu âciz

---

Âzâde kalmak: Kurtulmak, serbest kalmak.
Bâis ve bâdî olmak: Sebep olmak, vesile olmak.
Cenâb-ı Hallâk-ı Âlem: Âlemin, kâinatın yaratıcısı Hz. Allah.
Erkân: İleri gelenler.
Etbâ u ervah: Tâbi olanlar ve onların mübârek ruhâniyetleri, mânevî himmetleri.
Etbâ: Tâbi olanlar, bağlılar.
Gayûr: Çok duyarlı, çok çalışkan, çok gayretli.
Hilkat-i âlem: Kâinatın, âlemin yaratılışı.
Huzuzât: Nefsin hoşuna giden zevkler, hazlar.
Mecruh: Yaralı, yaralanmış.
Mukteza-yı hak ve hakikat: Hak ve hakikatin gereği.
Mücehhez: Teçhizatlı, donanımlı.
Müstaid: Elverişli, hazır.
Müzmahil: Darmadağın, perişan bir hâlde.
Sâlik: Bir yola giren, bir yolda giden.
Sefine-i mâneviye: Mecazî anlamda bir gemi.
Server: Reis, önder.
Şefî: Şefaatçi, suçların affı için ricâcı olan.
Tebeddül: Değişim.

talebelerinizin feryatlarına acıyarak bir an evvel bizi tedavi edin de yaralarımız kabuklansın, kurusun! Ondan sonra esas mühim vazifelerimizi îfâ etmeye başlayalım. Bizim yaralarımıza devâ olacak iksirler ve tiryaklar sizde mevcut iken şifâyı ve delâlet-i âliyelerini zât-ı fâzılânelerinden umarız.

Sefine-i mâneviyenizin ilânat müvezzii,
Talebeniz Zekâi

193

Galib'in Farisî Fıkrası; Kerâmât-ı Gavsiye münasebetiyle yazmış.

كِيسْتَمْ مَنْ چُو يَكِي عَاجِزُو بِي تَابُ وَزَبُونْ دِلْ حَزِينْ سِينَه پُرْ اٰلَامُ وَسَرَمْ مَسْتِ جُنُونْ
اَزْ غَمِ فِرْقَتِ دِلْدَارِ بَسِي پُو يَنْدَمْ كَسْ نَمِي بُودِ دِلِ زَارِ مَرَا رَاهِنُمُونْ
سَالَهَا دَرْ اَلَمِ هَجْرِ پَرِيشَانْ بُودَمْ نَهَ يَكِي يَارِ مُوَافِقْ نَهَ يَكِي جَامِ سُكُونْ
رَاهِ بِيهُودَئِ مَنْ گُمْ شُدَه بُودْ اٰنِ بَانْ دَرْ سَرَمْ شَوْقِ جُنُونْ بُودْ شَبُ ورُوزِ فُزُونْ
عَاقِبَتْ دَسْتِ قَضَا هَادِئِ بِهْبُودَمْ شُدْ هِمَّتِ زُمْرَۀِ مَرْدَانِ خُدَا جِلْوَه نُمُونْ
چِهِ نَوَازِشْ كِه: دِلَمْ يَا فِتَه دَرْسَايَۀِ پِيرْ شُدَمْ اَلْحَاصِلْ اَزْدَوْلَتُ و لُطْفَشْ مَأْمُونْ
بَخْتِ نَاسَازِ مَرَاسَازِئِ اِقْبَالِ رَسِيدْ دِلِ بِيچَارَۀِ مَنْ شُدْ زِفُيُوضَشْ مَمْنُونْ
نِيسْتْ عَجَبْ خَاكِ سِيَهْ لَعْلِ شَوَدْ دَرْ پِيشَشْ نُورِ حَقَّسْتْ هَمَانْ اِينْ نَه فِسَانَه نَه فُسُونْ
دَرْ زَمِينِ اَهْلِ حَقْ اَنْوَارِي تَجَلَّاىِ خُدَاسْتْ پِيشِشَانْ مَاضِيُ و اٰتِى هَمَه يَكْ نُقْطَۀِ نُونْ
اَنْچِه مَاضِيسْتْ بِخَوَانَنْدِ بَدِلْ هَمْ چُو كِتَابْ حَالُ و اٰتِي هَمَه يَكْ شِيوَه شَوَدْ كُفُّ و كُمُونْ
دِلِ شَانْ اٰينَۀِ اٰيَتِ لَوْحِ مَحْفُوظْ زَانْ سَبَبْ نِهَانْ اَزْدِلْ شَانْ كُنْ فَيَكُونْ
اَنْچِه دِيدَنْدُو بِگُويَنْدْ خُدَا اٰمُوزَدْ اٰلَتُ و قُدْرَتِ حَقَّنْدْ مُكَمَّلْ مَوْزُونْ
هَانْ دَرْ نُسْخَۀِ تَوْرَاتْ ثَنَاءِ مَحْمُودْ هَانْ دَرْ لَوحِ زَبُورْ وَصْفِ مَسِيحَا اَفْزُونْ
وَصْفِ اَصْحَابِ مُحَمَّدْ هَمَه دَرْ اِنْجِيلَسْتْ اِينْ چِه بِنِيشْ هَمَه اَزْ وَحْيِ خُدَاىِ بِيچُونْ
بَازْدَرْ اَهْلِ وَلَايَتْ تُوبِينِي اِينْ رَازْ دَادَ اَزْخَبَرِ اٰتِي پَيَامِ مَقْرُونْ
خَبَرِ گُلْشَنِي مِي دَادْ جَلَالِ رُومِي شَيْخِ اَكْبَرْ خَبَرِ مِصْرِي دِهَدْ اَمْرِ يَكُونْ

Delâlet-i âliye: Yüksek, çok kıymetli işaret, yol gösterme.
İlânat: İlanlar, duyurular.
Kerâmât-ı Gavsiye: Abdülkadir Geylânî (k.s.) Hazretlerinin Risale-i Nur müellifine işaret eden (bakan) kerametlerinin anlatıldığı 8. Lem'a risalesi.
Müvezzi: Dağıtıcı, dağıtım memuru.

اَحْمَدِ جَامْ دِهَدْ اَزْ اَحْمَدِ فَارُوقِي خَبَرْ مَنْ كُدَامَشْ بِشُمَارَمْ كِه زَاَعْدَادِ فُزُونْ
هَرْيَكِي گُفْتَه خَبَرْ رَمْزُو اِشَارَتْ كَرْدَنْدْ پِيشِيَانْ اَزْ پِسِيَان دَادَه نِشَانِ سَيكُونْ
بَاخُصُوصْ مَرْدِ خُدَا حَضْرَتِ عَبْدُ الْقَادِرْ غَوْثِ اَعْظَمْ قُطْبِ دَائِرَۀِ كُنْ فَيَكُونْ
پَسْ اِشَارَتْ دِهَدْ اَزْحَالَتِ اٰتِي جِهَانْ هَرْ چِه دِيدَسْتْ بِگُفْتَسْتْ بَيَانِ مَسْنُونْ
گُفْتِ دَرْ نَظْمِ تَجَلّٰى كِه شَوَمْ حِرْزِ مُرِيدْ اَزْشَرُو فِتْنَه نِگَهْبَانِ مُرِيدَمْ مَأْمُونْ
كَرْدَه اَزْ فِتْنَۀِ جَنْكِيزُ و هُلَاكُو اِخْبَارِ بِنْگَرَدْ لِيكِ رُمُوزِ سُخَنَشْ تَابِكُنُونْ
خَبَرِ فِتْنَۀِ اِينْ دَوْرِ زِنُطْقَشْ پَيْدَا يَافِتَه اَزْ رَمْزِ اُو اَرْبَابِ يَقِينْ سَرْفُزُونْ
فِتْنَۀِ دَوْرِ كُنُونْ چُنْكِه زِحَدْ اَفْزُونَسْتْ زِشِرَارِ شَرُّ فِتْنَه شُدَه جَيْحُونِ هَامُونْ
اَهْلِ دَانِشْ هَمَه سَرْجَيْبِ قَبَا مِيكَرْدَنْدْ عَرْصَۀِ دِينِ زِمَرْدَانْ شُدَه خَالِي مَشْحُونْ
دِيدَۀِ دَهْرِ نَدِيدَسْتْ بَدْبِينْ دَغْدَغَه هِيچْ مِي رَوَدْ رُودِ فِرَاتْ خَلْقِ هَمَه تِشْنَه نُمُونْ
دَرْهَمَه هِيچْ عَصْرِ فِتْنَۀِ اِينْ دَوْرِ نَبُودْ اَكْثَرِ خَلْقِ شُدَه حَالِ زَمَانْرَا مَفْتُونْ
مُلْحِدَانْ رُوزُ شَبِ اِيجَادِ فِتَنْ مِي كَرْدَنْدْ زَهْرِ خَنْدَ نَكُنَدْ بَلْكِه بِگِرْيَدْ مَجْنُونْ
بَرْبَدِينْ فِتْنَه اُوشَرْ حَضْرَتِ اُسْتَادِ سَعِيدْ جَبْهَه بِگِرِفْتْ خُوشَامَرْدِ سَعَادَتْمَقْرُونْ
تِيغِ سَرْتِيزِ شُدَه دَرْكَفِ اُو چُونْكِه قَلَمْ كِلْكِ اُوزْمَرَۀِ اِلْحَادِ هَمَه كَرْدَه زَبُونْ
هَيْبَتِ دِينِ زِگُفْتَارِ خُوشَشْ پَيْدَا شُد هَرْكِه اِينْ نُورِ نَبِنَدْ شَوَدْ اِذْ عَانَشِ دُونْ
كِلْكِ اُوسْتَادِ اَزْلَدُنْ بَسْطِ حَقَائِقْ مِيكَرْدْ تَا اَبَدْ اَزْفَيْضِ عَيَانَشْ هَمَه جَانْ نُورِ عُيُونْ
(لَا تَخَفْ قُلْهُ) بِفَرْمُودِ مَگَرْ حَضْرَتِ غَوْثْ دَرْحَقِّ حَضْرَتِ اُسْتَادِ شَوَدْ اَصْلِ مُتُونْ
حَبَّذَا رَمْزِ كِه گُفْتْ حَضْرَتِ عَبْدُ الْقَادِرْ نِعْمَ ذَا نُطْقِ كِه كَرْدَسْتْ سَعِيدْ سَعْدِ نُمُونْ
اٰنْ كِه دِيدَسْتْ پَسَنْدَسْتِ بَيَانْ مِي كَرْدَسْتْ حَقْ پَسَنْدَسْتِ شَوَدْ تَشْنَۀِ فَيْضَشْ اَفْزُونْ
بَعْد زِينْ غَالِبِ بِي چَارَه دُعَامِي گُويِيمْ بَادِ رَاضِي زِسَعِيدْ ذَاتِ خُدَاىِ بِيچُونْ
هِمَّتَشْ عَالِيُ و فَيْضَشْ هَمَه اَعْلَا بَادَا بِدِهَدْ حَضْرَتِ حَقْ نَشْئَۀِ غَيْرِ مَمْنُونْ
تَافَلَكْ دَائِرُو اِينْ اَرْضِ هَمِي شُدْ سَائِرْ عَظَّمَ اللّٰهُ لَهُ الْأَجْرَ وَقَرَّتْهُ عُيُونْ[1]

غَالِبْ

[1] **Galib Bey'in Fârisî fıkrasının tercümesi:**
Kimim ben? Ben, gönlü kırık, sînesi dertlerle dolu, başında delilik sarhoşluğu (olan) âciz, güçsüz zavallı biriyim. ⇨

Gerçek dosttan (sevgiliden) ayrı olmanın üzüntüsünden çok gezip dolaştım, * (Lâkin) benim inleyen gönlüme yol gösterici (rehber) kimse yoktu.

Yıllarca ayrılığın eleminden perişandım, * Ne kafamın dengi bir dost, ne de sükûnet verecek bir (mârifet) kadehi (vardı).

Günden güne gidişatım daha da çıkmaza giriyordu, * (Öyle ki) gece gündüz başımdaki cinnet arzusu artıyordu.

Neticede, (Allah'ın) takdir eli iyiye, doğruya gitmeme hidâyet etti, * Allah dostlarının himmeti yüz gösterip imdada yetişti.

Gönlüm pîrin sayesinde huzur buldu, * Hülâsa onun lütuf ve inâyetinin saadetine nâil olarak emniyete kavuştum.

Bahtsızlığıma, iyi talih imdada yetişti, * Bîçâre gönlüm onun feyzinden memnun oldu.

Onun nazarı ile kara toprak yakuta dönüşürse garipsenmez, * (Zira) onun bu nazarı, Hakk'ın nurudur, efsane ve sihir değildir.

Ehl-i Hak zemininde Allah'ın tecellîsinin nurları vardır, * Geçmiş ve gelecek onların nazarlarında bir "nun"un noktası gibidir.

Geçmişte olanı gönüllerinde bir kitap gibi okurlar, * Hâl ve gelecek hepsi aynı şekilde onların derûnundadır.

Onların gönülleri, Levh-i Mahfuz'da (mevcut) âyetlerin aynasıdır, * O sebepten "kün feyekûn[*1]" sırrı gönüllerinde gizlidir.

Gördüklerini ve söylediklerini (onlara) Allah öğretiyor, * (Onlar) Hakk'ın mükemmel ve ölçülü kudreti ve âletidirler.

İşte Tevrat sayfalarında Mahmud'un övülmesi * Ve işte Zebûr sayfalarında Mesih'in ziyadesiyle vasfı.

Hazreti Muhammed'in ashabının vasfı hepsi İncil'dedir, * Hepsi eşi ve benzeri olmayan (Allah'tan gelen) ne güzel görüşlerdir.

Bu sırrı ehl-i velâyetten her zaman görürsün, * Gelecekten ve hâlden haber vermişlerdir.

Celâl-i Rumî, Gülşenî'nin haberini veriyordu, * Şeyh-i Ekber ise, Mısrî'nin haberini verir...

Ahmed Câmî, Ahmed Fârukî'den haber veriyor, * Ben hangisini sayayım, zira sayılmayacak kadar çoktur.

Her biri bir haber söylemiş, remiz ve işaret vermişlerdir, * Eskiler, sonra gelenlerden "olacak" diye müjde verdiler.

Özellikle Allah adamı Hazreti Abdülkadir, * Gavs-ı Âzam, "kün feyekûn" dairesinin kutbu;

Cihanın geleceğinin haberini vermiş, * Her ne görmüş ise münasip bir beyanla söylemiştir.

Parlak bir nazımla, "Kötülük ve fitneden müridimi koruyan emin bir sığınak olurum." dedi.

Cengiz ve Hülâgû'nun fitnesinden bahsetmiş, * O'nun sözünün remzi günümüze kadar bakıyor.

Bu devrin fitnesinin işâreti, O'nun sözlerinden anlaşılıyor. * Yakîn ehli, O'nun remzinden birçok sır bulmuştur.

Bu devrin fitnesi, haddinden fazla olduğundan dolayı, * Kötülerin şer ve fitneleri Hâmûn (çölünün) Ceyhûn (nehri)'u gibi olmuş. ⇨

~ 194 ~

Âsım Bey'in fıkrasıdır.

Otuz Birinci Mektub'un Dördüncü Lem'a'sı olan Minhâcü's-Sünne, elhak çok kıymettar ve emsâli bulunmayan risale-i şerifedir. Takdir ve tahsine bihakkın elyak, medih ve senâya şâyeste olup ne kadar medhedilse yine azdır. Her gören ve her okuyan ve dinleyen meftun oluyor. Hatta meşrepçe Alevîlik, Sünnîlik cihetinde müfrit olanlar bile son derece takdir etmektedirler. Müfrit meşreplerin birbirine karşı adamları dahi hiç itiraz edemeyip münakaşa kapısı açamıyorlar.

Âsım

İlim ehli, hepsi derin derin düşünüyorlardı, * Din sahası Allah dostlarından bomboştu.

Feleğin gözü, (böyle) bedbinlik dolu bir kargaşa (ortamı) görmemiştir. * Fırat nehri akıp durduğu hâlde, halkın tümü susuz görünüyor.

Hiçbir asırda, bu asrın fitnesi mevcut değildi, * Halkın çoğu asrın (kötü) gidişatına kapılmıştı.

Mülhidler gece gündüz fitne çıkarıyorlardı, * Mecnûn gülmez, aksine, ağlardı.

Bu fitne ve şerre karşı Hazreti Üstad Said, cephe aldı, saadete yakın ne mutlu insandır o.

Onun elindeki kalem, ucu keskin olmuş kılıç gibidir, * Onun kalemi, mülhidler güruhunun hepsini zebûn ve perişan etmiştir.

Dinin heybeti, onun hoş sözlerinden (yeniden) ortaya çıkmıştır. * Bu nuru görmeyenin anlayışı kıt olur.

Üstad'ın kalemi, ilm-i ledün hakikatlerini açıklıyordu. * Onun açık feyzi, tâ ebede kadar, bütün canlıların göz nurudur.

Hazreti Gavs, meğer "Korkma onu söyle!" diye buyurdu, * (Bu söz) Hazreti Üstad hakkındaki metinlerin aslı olur.

Hazreti Abdülkadir'in söylediği remiz ne güzeldir, * Sa'd Yıldızı görünümünde olan Said'in yapmış olduğu beyan ne güzeldir.

Görüp beğendiği şeyi beyan ediyordu. * Hakk'ı beğenen (ve tutan) onun feyzine fazlası ile teşnedir.

Bundan sonra, ben bîçâre Galib dua ediyorum, * Benzeri olmayan Hudâ'nın zâtı, Said'den razı olsun!

Himmeti yüce, feyzi daima en yüce olsun! * Hazreti Hak, ona kesintisiz bir neş'e versin!

Felek döndükçe ve bu arz hareket ettikçe, * Allah onun ecrini yüceltsin ve gözü aydın olsun!

Galib

[*1] "(O, bir şeyi yaratmak isteyince sadece) 'ol!' der, o da oluverir." (Bakara Sûresi, 2/117; Âl-i İmran Sûresi, 3/47, 59...)

Elyak: Daha lâyık, en lâyık.
Minhâcü's-Sünne: "Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) Sünnet'inin genel metodu, takip ettiği geniş cadde." manasına gelen 4. Lem'a'ya verilen isim.
Şâyeste: Lâyık, uygun, münasip.

~ 195 ~

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Muhyiddin İbn-i Arabî Hazretleri'nin meşrebini izah edip noksaniyetini beyan eden nurlu beyanatınızdan çok istifade ettim. O meseleye ait evvelki dersinizden anlayamadığım cümleler ve karanlık noktalar, bu defa başka bir tarza çevrilerek karşıma çıktığını hissettim. Ve güzel yüzlü hakikatlerini görmeye başladım. Elhak pek çok tefeyyüz ettim. Kardeşim Re'fet Bey ile beraber okuduk. üstadımıza minnetdârâne teşekkürler ettik. Cenâb-ı Hak, size lâyık olduğunuz ecr-i kesîri ihsan etsin, âmin!

Ahmed Hüsrev

~ 196 ~

Babacan Mehmed Ali'nin fıkrasıdır.

Ey Benim Ruh-u Canım Üstadım Hazretleri!

Size karşı hakkıyla talebelik vazifesini îfâ edemiyorum ve Risale-i Nur'a tam hizmet edemiyorum. Çünkü Risale-i Nur'la tezahür eden kuvvet ve kudret, zekâvet, esrar ve envârı düşündükçe, tefekkür ettikçe kendimden geçip bîhuş kalıyorum. Öyle yüksek yerlere çıkamıyorum. İnşallah, Cenâb-ı Hakk'ın izniyle, kullarına bahşetmiş olduğu en kıymettar cevâhirden bin kat ziyade kıymetli bulunan Kur'ân-ı Hakîm'in sırlarını izhar eden risalelerden gücüm yettiği kadar istifadeye çalışacağım. Gündüz derd-i maîşetle vakit bulamadığımdan gecenin bir kısmını o Nurlar'la ışıklandıracağım.

O Nurlar'ı yazdıkça kalemim ve kalbim gayet şirin ve ruhânî bir sevinç hissediyorum. Cenâb-ı Hakk'a nasıl hamd ve şükredeceğimi bilemiyorum. Bazen o Risale-i Nur'un envârına karşı ihtiyârım elimden gidiyor. Gafletli geçmiş zamanımı düşündükçe mahzun ve mükedder bulunuyorum. Bu Nurlar'ı bulduktan sonra istikbalimi gördükçe kahkahayla gülüyorum, ferah oluyorum ve müferrah oluyorum. On beş senedir böyle bir hizmeti arzu ediyordum. Dünyanın çok safahât-ı hayatını ve zevkiyâtını gördüm. Bu ebede karşı, arzuyu tatmin ve işbâ etmiyordular. İşte tam o arzuyu tatmin ve temin edecek gıdayı Risale-i Nur'da buldum, elhamdülillâh.

Bîhuş kalmak: Kendinden geçmek, baygın bir hâle gelmek.
Ecr-i kesîr: Bol sevap.
Zekâvet: Zekilik, çabuk anlama, kavrama.
Zevkiyât: Zevkler.

Şimdiye kadar nefsim dünyanın zâhirî zevklerine kapılmış ve beni diğer bir âlemin zindanlarına kadar sevk etmeyi kurmuş ve bir derece muvaffak olmuştu ve bana binmişti. Şimdi وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ[1] olan Cenâb-ı Mevlâ ve Tekaddes Hazretleri'ne hadsiz hamd ve şükrediyorum ki, Said isminde bir zâtın vâsıtasıyla esrar-ı Kur'âniyeyi benim imdadıma yetiştirdi. Nefs-i emmârenin o beliyyesinden kurtuldum. On beş senedir, hakikate giden yolu aramak için çok kapılar çaldım. Çoklarında dünyaya ait zînetleri gördüğümden geri çekildim. Fakat –lillâhilhamd– tam bir kapı buldum. Cenâb-ı Hak beni o kapıya tam hizmetkâr yapıp sebat versin. Bu zulmetli asırda hakâik-i imaniyenin envârını neşreden Risale-i Nur, ne derece parlak olduğu ve herkese menfaatli bulunduğu inkâr edilmez. İnkâr edilse, bilmemezlikten ve anlamamazlıktandır. Anlayana sivrisinek saz gelir, anlamayana davul zurna az gelir. Cenâb-ı Hak gözlerimizin perdelerini kaldırsın, hakâiki hakkıyla bize göstersin, âmin!

Babacan Mehmed Ali

~ 197 ~

Binbaşı Âsım Bey'in fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım, Efendim!

Her defa olduğu gibi bu kere de nâmüstahak olduğum hâlde hakk-ı fakirânemde lütuf ve ibzal buyurulan iltifatât-ı bînihaye bu fakiri mestediyor. Ne yapacağımı şaşırıyorum. Ancak Cenâb-ı Lemyezel Hazretleri'nin lütf u kerem ü ihsanına hamd ü şükr ü senâ ederek risale-i şerifelere sarılıyorum. Ve lezzet alıp, siz Üstadım'ı karşımda ve yanımda bulup mütehayyir ve mütefekkir olarak bahr-i sürûra dalıp gidiyorum. Ve bu hâlin devam ve tezyîdini eltâf ve inâyet-i sübhâniyeden niyaz ediyorum.

Nasıl etmeyeyim yâ Hazret! Fakire bunca iltifattan başka, hele bu defaki lütufnâmelerinin başına, birçok tavsiften sonra "Hizmet-i Kur'âniyede kuvvetli

---

[1] "Ve O, her şeye kâdirdir." (Mâide Sûresi, 5/120; Hûd Sûresi, 11/4; Rûm Sûresi, 30/50...

Bahr-i sürûr: Sevinç, mutluluk denizi.
Beliyye: Belâ, musibet.
Cenâb-ı Lemyezel: Hz. Sonsuz.
Eltâf: Lütuflar.
Hakk-ı fakirâne: Bu fakir hakkında.
İbzal buyurmak: Bol bol verme, söyleme, ifade etme.
İltifatât-ı bînihaye: Sonsuz iltifatlar.
İnâyet-i sübhâniye: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı.
Tezyîd: Artma, ziyadeleşme.

arkadaşım ve tarîk-i Hak'ta ve ebed yolunda enîs yoldaşım." kelimât-ı latîfesi, bu cihan-kıymet kelâmlarınız, benim gibi fakir, hakir, muhtaç bir kardeşinize karşı ibzal ve himmet buyurulması, sizin büyüklüğünüze ve daha doğrusu Gavs-ı Âzam Şeyh Geylânî *(kuddise sirruhu'l-âlî)* Hazretleri'nin teveccüh, dua, himaye ve muhafazası olduğuna nasıl iman etmeyeyim!

Nasıl ki bu defa Gavs-ı Âzam'ın ihbârât-ı gaybiyesi risale-i şerifesini gördüm, okudum, yazdım. Gavs-ı Âzam, âzam-ı aktâb olduğunu bilir ve kalben tasdik ederiz ve ziyade muhabbet etmekte iken, bu defa bu kanaat, bu muhabbet tasdikimi kat-ender kat ziyadeleştirdi ve takviye etti. Ve Hazreti Şeyh'e iman ve muhabbetimi habl-i metin ile bağladı. Nasıl bağlanmayayım! Bu keramet ve ihbar-ı gaybiyesi ki hakikat fışkıran ve ruha hayat bahşeden sözleri söyleyen, haber veren öyle bir sahib-i menba-ı kerâmât ve hakikat olan Hazreti Gavs-ı Âzam, Üstadımın üstadıdır.

İşte bu keyfiyet, Üstadıma olan incizap, merbûtiyet ve teslimimi bir kat daha tarsîn etti ve yıkılmaz ve tahrip edilmez bir kale hükmünü aldırdı. Madem bu fakir, bu muhkem kaledeyim, hariçten ve hiç kimseden pervam yok. Ve haricin taarruz ve kıyamına da mukabil taarruz ve hücumlar his ve kuvvetini elde ettim. Lütuf ve inâyet-i Bâri ile, Gavs-ı Âzam'ın teveccüh ve duasıyla siz üstadıma kavuştum. هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1]

Bâri Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri'nden dilerim ve niyaz eylerim ki, âhir ömrüme kadar bu yolda hatve-endâz olayım ve buyurulduğu gibi "sıddık, fedakâr, hakikî âhiret kardeşiniz ve hizmet-i Kur'âniyede kuvvetli arkadaşınız ve tarîk-i Hak'ta ve ebed yolunda enîs yoldaşınız" olmaya bihakkın kesb-i istihkak ve liyakat edeyim. وَمِنَ اللّٰهِ التَّوْفِيقُ[2]

Ya Üstad-ı Ekrem'im! Size, yani Risale-i Nur'a hüsn-ü hat ve daha doğrusu tâzim, tekrim, hürmet, samimiyet, muhabbet ve teslimiyetimin binde birini

---

1 "Bu da Rabb'imin lütuflarındandır." (Neml Sûresi, 27/40).
2 Tevfik ancak Allah'tandır.

Âzam-ı aktâb: Kutup tabir edilen en büyük velâyet makamına sahip Allah dostlarının önde geleni.
Bâri Teâlâ ve Tekaddes: Her şeyi yoktan yaratan, bütün kusurlardan, eksikliklerden uzak Yüce Allah.
Enîs: Dost, cana yakın.
Habl-i metin: Kopmaz, sağlam ip.
Hatve-endâz olmak: Adım atmak, yürümek.
Hüsn-ü hat: Güzel yazma, güzel yazı.
İhbârât-ı gaybiye: Gayba ait, birtakım bilinmeyen şeyleri bildirme.
İnâyet-i Bâri: Her şeyi yoktan yaratan Cenâb-ı Hakk'ın yardımı, desteği.
İncizap: Cezb olma, bağlanma.
Kat-ender kat: Fazlasıyla, kat kat.
Kelimât-ı latîfe: Hoş, güzel kelimeler.
Kesb-i istihkak ve liyakat etmek: Hak kazanmak, layık olmak.
Merbûtiyet: Bağlılık.
Sahib-i menba-ı kerâmât ve hakikat: Daima ilâhi ikramlara mazhar olan ve yanıltmayan rehber.
Tarsîn etmek: Sağlamlaştırma, kuvvetlendirme.
Tekrim: Saygı, hürmet.

takdim edemiyorum. Âciz kalemim ve lisanım, hissiyat ve ruhumun tercümanı olamıyor.

Ruhumun siz Üstadıma karşı incizap ve meclûbiyeti, yüzde beş şahsınıza karşı ise, doksan beşi neşr-i envâr-ı hakikat ve dellâllığında bulunduğunuz Kur'ân-ı Hakîm şerefine tâzim ve tekrimdir. Öyle kanaat ve imanım var ki, sizin nur ve hakikat fışkıran Sözler'iniz, Kur'ân-ı Hakîm'den muktebes tefsiridir. Takdir, tahsin, medih ve sitayiş etmeyen ve muhabbet ve merbûtiyet beslemeyen insan değildir ve daha doğrusu merdud-u ilâhî ve peygamberî olanlardır. Cenâb-ı Hâlık-ı Lemyezel Hazretleri bu gibilere de tarîk-i Hakk'ı nasîbedâr eylesin! Âmin, bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn.

Sevgili Üstadım! Hemşirenizin hastalığının had devresi geçmiş. Evvelce arzetmiştim. Yüzde yirmisi mevcuttur. Henüz yataktan kalkmadı. Kuvvet ve iktidarı yok. Namaz kılabiliyorsa da vücudu titremekte ve arasıra ârızaya mâruz kalmaktadır. Lehü'l-hamdü ve'l-minne, çok şükür Cenâb-ı Hakk'ın lütuf ve keremine ve bugününe, mâzinin sıkıntı ve elemi geçti. Hâl-i hazırına şükür ve istikbale tevekkülle meşguldür. Ve siz Üstadıma dualar ediyor ve diyor ki: "Şu nur ve hakikat-i Kur'âniye risale-i şerifeleri imdadıma yetişti." Hele Otuz Birinci Mektub'un İkinci Lem'a'sındaki sabır ve tahammül ve şükür bahsine o kadar bağlanmıştır ki, mezkûr risale-i şerifeyi evvel ve âhir ve bilhassa hastalığı sırasında müteaddiden fakire okutmuş ve Cenâb-ı Hakk'a hamd ü senâ etmiş ve diğer Üçüncü Lem'a'yı ve sâir risale-i şerifeleri okutup dinlemekte ve gözyaşları dökmektedir. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

Bunlar ve diğer risale-i şerifeler hakikat fışkıran, nurlar saçan bir feyizdir. Şu kadar diyebilirim ki; ehl-i dalâlet ve bid'aların en ileri gidenleri ve mülhidlerin en şenîlerini bile imana getireceğine kanaatim var. Yeter ki ruhuna nüfuz edebilsin.

Çok şükür, sevgili üstadımızın sayesinde ve teveccüh ve duasıyla bu Nurlar'dan mütenevvir ve mütena'im oluyoruz. Hele Gavs-ı Âzam Şeyh

---

Bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn: Peygamberler Efendisi'nin yüzü suyu hürmetine.
Cenâb-ı Hâlık-ı Lemyezel: Sonu olmayan Yüce Yaratıcı.
Lehü'l-hamdü ve'l-minne: Bütün minnet ve hamdler Allah'adır.
Meclûbiyet: Tutkun olma, bağlılık.
Merdud-u ilâhî ve peygamberî: Cenâb-ı Hakk'ın ve Efendimiz'in (s.a.s.) hoş görmeyip kabul etmediği.
Muktebes: Alınan, iktibas edilen.
Mülhid: Dinsiz, inançsız, ateist.
Müteaddiden: Birçok defa.
Mütena'im olmak: Nimete ermek, istifade etmek.
Mütenevvir olmak: Nurlanmak.
Neşr-i envâr-ı hakikat: Hakikat nurlarını yayma.
Sitayiş etmek: Övmek, medhetmek.
Şenî: Çirkin.
Tahsin etmek: Güzel bulmak, beğenmek.

Geylânî Hazretleri'nin kerâmât ve ihbârât-ı gaybiyesini hemşireniz o kadar lezzet ve muhabbetle dinliyor ki, üç sene evvelisi hastalığa tutulduğu vakit, o hâlinde ve kısmen aklı başında olmadığı zamanlar bahçede ağaçların dallarını tutup "Yâ Abdülkadir Geylânî, yâ Veysel Karânî meded!" diye bağırıp sallanıyordu. Bu defa kerâmât ve ihbârât-ı gaybiyesini mufassal surette görmeye ve dinlemeye muvaffak oldu. Bu risale-i şerife, fakire de ziyadesiyle tesir etti, sürûr ve gözyaşlarını akıttı ve akıtmakta sa'y ü gayret etti. Muhabbet ve şevkimi artırdı. Şükrümü nasıl îfâ edeceğimi bilemiyorum.

Hâlık-ı Lemyezel Hazretleri'ne karşı vazife-i ubûdiyetim noksan, iki cihan serveri Seyyidü'l-mürselîn Fahr-i âlem *(sallallâhu teâlâ aleyhi ve sellem)* Efendimiz'e karşı ümmetlik vazifesinde kusur ve noksanım ziyade, ve hizmet-i Kur'âniyeye karşı bihakkın sa'y ü gayret ve çalışmakta kusur ve noksanım çok olmakla beraber, fakiri siz Üstadım'la beraber bulundurup, hâdim-i Kur'ân kardeşlerle birleştirip, hizmet-i Kur'âniyeden –velev ki bir bahr-i ummandan bir katre olsun– fakire hisse verilse kendimi mesud ve bahtiyar addederim. Hamd ü senâ ve şükrüme hadd ü pâyân göremem. Bütün okuduğum arkadaş ve kardeşlerin hepsi hep takdir ve tahsin ve tasdik ediyorlar ve kanaat-i kâmilede bulunuyorlar. Hizmet-i Kur'ân'a şevk ve gayretleri tezâyüd ediyor ve bu kafilede ve bu dairedekilere gıpta ediyorlar. Cenâb-ı Hâlık, ümmet-i Muhammed'in *(aleyhissalâtü vesselâm)* kalblerine ilham versin, ruhlarını nurlandırsın, saadet-i dâreyn ihsan buyursun.

Kardeşiniz, fakir ve muhtaç
Âsım

~ 198 ~

Vezirzade Mustafa'nın fıkrasıdır.

Üstadım!

Beş vakit namazdan sonra, hakk-ı fâzılânelerinize duacıyım ve duanızı rica ediyorum. Mesleğinize ve neşrettiğiniz Risale-i Nur'a karşı hissiyatımı, dilimle

---

Bahr-i umman: Çok büyük okyanus.
Fahr-i âlem: Bütün âlemin kendisi ile iftihar ettiği Peygamber Efendimiz (s.a.s.).
Hadd ü pâyân: Sınır, son, nihayet.
Hakk-ı fâzılâne: Faziletli, değerli zâtınız hakkında.
Kerâmât ve ihbârât-ı gaybiye: Gayba ait meselelerde mazhar olunan kerametler ve geleceğe dair bazı şeyleri bildirme.
Mufassal: Geniş, ayrıntılı.
Saadet-i dâreyn: Dünya ve âhiret mutluluğu.
Server: Reis, önder.
Seyyidü'l-mürselîn: Peygamberlerin Efendisi Hz. Muhammed (s.a.s.).
Tezâyüd etmek: Artmak.

beyan edemiyorum. Ben ümmîyim; sâir kardeşlerim gibi ifade-i meram edemem. Fakat –felillâhilhamd– kalb ve ruhum Risale-i Nur'un tesirâtıyla intibaha gelmişler.

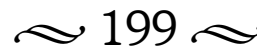
Kalbimin intibahını rüyalarımla anlıyorum. Zaten bu gaflet ve zulmet zamanının yakaza âlemini, ağır bir uyku âlemi; ve uyku âlemini ise, bir derece yakaza âlemi görüyorum. Onun için siz Üstadıma karşı rüyalarımla size arzediyorum.

İşte, bu rüyamın hülâsası şudur ki; bir câmide sizinle beraber bulunuyoruz. Avlusunda bazı talebe arkadaşlarımla temizlik yapıyoruz. Bir otomobil zuhur etti. Mescidin yakınında duruyor. İçinde Resûl-i Ekrem *(aleyhissalâtü vesselâm)* bulunuyor. Sonra bir dere açıldı, fâsıla verdi. Tâbirini siz üstadıma havale ediyorum. Yalnız ben bundan hissediyorum ki; *Resûl-i Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselâm) sünnet-i seniyyesini ihyâya çalışan ve neşreden Risale-i Nur, Resûl-i Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselâm) takdir ve tahsinine mazhar olmuş ki, imdâd-ı ruhânî ile câmimiz olan bu vilâyete mânevî teşrif etti. Fakat ehl-i dalâlet, desiseleriyle sünnet-i seniyye hizmetkârlarını müşevveş ediyorlar. Üstadlarıyla görüşmemek için mâniler teşkil ediyorlar.*

İkinci rüyamın hülâsası şudur ki; bir mezaristanın nihayetlerinde kesretli harmancıların buğday savurduğunu ve ileride iki kapılı muhkem bir kale gibi yapılmış bir saray içinde Hazreti Gavs-ı Geylânî oturmuş, gayet kalabalık insanlar varmış, gördüm. Ziyaret ettim. Tâbirini siz üstadıma havale edip, fakat bundan hissediyorum ki; *mezaristan geçmiş zamandır. O harmanlardaki kesretli buğdayları savuran, bu zamandaki Risale-i Nur'un nâşirleri ve talebeleridir ki, ruhların mânevî rızkını yetiştiriyorlar. Hakikat tanelerini evham ve hayâlât samanlarından tasfiye ediyorlar. Bu talebelerin üstadının en mühim bir üstadı olan Hazreti Gavs-ı Geylânî, muhkem kale gibi bir sarayda oturduğunu ve onlara üstadlık ettiğini ve o etrafındaki kalabalık da ve kendi fazla meşguliyeti, keramet-i gavsiyesiyle izhar ettiği gibi, Risale-i Nur talebelerine karşı himmet ve duasıyla fazla meşgul olduğunu fehmediyorum.*

Ümmî talebeniz
Mustafa

Desise: Hile, oyun.
Fâsıla vermek: Devam etmekte iken durup ara vermek.
İfade-i meram etmek: Maksadı ifade etmek.
İmdâd-ı ruhânî: Mânevî yardım, destek.
Müşevveş etmek: Kafa karıştırmak.
Yakaza âlemi: Uyanıklık âlemi.

Hâfız Ali'nin fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım!

Birinci, İkinci Sözler çok ellerde dolaştıkları için okunmaz bir hâlde idiler. Keza istinsah ettim. Kalbime geldi ki, "Acaba şu İslâm ve iman hücceti olan Sözler'de bir sırr-ı tevâfuk var mı?" diye baktım, gördüm, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1] dedim. Anladım ki, risalelerde umumiyetle bir kitle-i i'câz ve Şems-i Sermedî'nin sönmez bir ziya-yı hakikati görünüyor. Nasıl ki Kur'ân-ı Hakîm bütün dünyaya, ins ve cinne bin küsur seneden beri nidâ edip, düşmanlarını iskât ve dostlarını müferrah edip, hükmü kıyamete kadar bâkidir. Öyle de Kur'ân-ı Hakîm'in hakikî müfessiri olan Risale-i Nur ve eczaları, bu zulümâtlı perdelerin altından kendilerini gösterip neşr-i envâr ettikleri gibi, inşallah bir zaman olacak, zulümât perdelerini yırtarak bütün dünyaya hitap edip, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın mu'cize-i bahiresini isbat edecektir. Cenâb-ı Hak ilâ yevmi'l-kıyâm neşr-i envâra hizmet eden hâdimlerinin teksirini ihsan buyursun.

Hâfız Ali

Hâfız Ali'nin fıkrasıdır.

Üstad-ı Âlîşan'ım, Efendim Hazretleri!

On bir nükteyi hâvî Mirkâtü's-Sünne'yi istinsaha muvaffak oldum. Bu ziyadar lem'a şu zamanda şirk ile imanın ve kötüyle iyinin temyiz ve tefriki için öyle bir cevher-mihenk ki, –memdûhu gibi– gözler hakikatini görmekte ve akıl hakikatine ermekte hayran ve âcizdirler. Zaten şu zamanın pek şiddetli zulümatını yırtacak, zıddının pek fevkinde bir nur-u lâyezâlî, Cenâb-ı Hakk'ın rahmetinden

---

1 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

Cevher-mihenk: Bir şeyin değerini anlamaya yarayan ölçü, mizan.
Hâvî: İhtiva eden, içinde bulunduran.
İlâ yevmi'l-kıyâm: Kıyamet gününe kadar.
İskât: Susturmak, ses kesmek.
Kitle-i i'câz: Beşerin meydana getirmede âciz kalacağı mu'cizevî yapı.
Memdûh: 11. Lem'a'da medhedilen zât, Efendimiz (s.a.s.).
Mirkâtü's-Sünne: "Sünnet'in dereceleri" mânâsında 11. Lem'a'ya verilen isim.
Mu'cize-i bahire: Apaçık, âşikâr mu'cize.
Nur-u lâyezâlî: Bitip tükenmeyen, sonsuz nur.
Şems-i Sermedî: Bütün ışıkların kaynağı; batmayan, kaybolmayan, güneşler güneşi Hz. Allah.
Teksir: Çoğaltma.

ümit edilirdi. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي O nur, bilfiil Risale-i Nur'da nebeân ettiği, her aklı başında olanlarca görülüyor. Değil böyle en büyük bir hakikati izah ve tefsir eden bir risale, hatta bir ferdi ikaz için yazılan bir mektubun bile her meşrebe bakar bir gözü, herkese yarar bir sözü bulunuyor.

Ey aziz Üstad! Bizler nasıl şükretmeyelim, nasıl minnettar olmayalım ki Cenâb-ı Hak, şiddetli muhtaç olduğumuz dünyanın o koca güneşi gibi, Kur'ân güneşinin hakikî bir müfessirine bizleri kavuşturdu. Nasıl salât ü selâm olmasın ki, ol Hazreti sipeh-sâlâr-ı enbiya olan Şâh-ı Levlâk'e ki bizlerin görmez gözlerimizi nuruyla şûledâr edip, tarîk-i müstakîme sevk eyledi. Nasıl duâ-gû olmayalım, ol Hazreti Dellâl-ı Kur'ân'a ki isyanımıza bakıp, bizleri halka-yı irşadından hariç ve hâl-i aslîmizde bırakmadı ve inşallah iki cihanda da bırakmayacaktır.

Sevgili Üstad! Her iki parçayı istinsah ederken kalbime geldi ki asıllarını taklit etmeyeyim. Zira üzerlerinde zâhir olan ezhâr-ı tevâfuku, cilve-i bedâyi başka tarzda kendini nasıl gösterecek dedim. Ve takdim-i âcizânem olan iki nüshadaki sanat-ı bedîa, akıl ve istidad-ı beşerden pek uzak bir tarzda, güya tezgâhında ölçülerek, biçilerek, her harfi bir vezn-i kasdî ile zuhur ettiğini gösteriyor. Ve şu zamanın akıldan uzak eblehlerine mânen diyorlar ki: “Bizim hâlen üzerimizde tecellî eden cilve-i cemâli, aklınızla ölçemezsiniz. Yalnız gözleriniz varsa görebilirsiniz.”

Evet, baharda zeminin yüzünde sanat-ı rabbâniye ile her tarafta sündüs-misal çiçeklerin açılmaları; cüz'î şuuru olan kimse, bir Kadîr-i Mutlak olan Zât-ı Zülcelâl'den başkasına veremez. Öyle de risaleler umumiyetle Kur'ân ömrünün asırlar, senelerinden on dördüncü asır nevrûz-u sultanî misillü bir baharı taşıyorlar. Arı kadar aklı olan, bu baharda bu çiçeklerden istifade etmezse ne denir? Ve koca baharı görmeyen ehl-i basirete ne denir? Ve görüp de kendini kışta zemherire atana ne denir? Heyhât kendine zîşuur ve ehl-i fikir ve ehl-i basiret süsü verenlere!..

Cilve-i bedâyi: Eşi benzeri olmayan güzelliklerin cilvesi, tecellîsi.
Cilve-i cemâl: Güzelliğin yansıması, tecellîsi.
Dellâl-ı Kur'ân: Kur'ân hakikatlerini ilan eden, duyuran, gösteren.
Duâ-gû: Duâ eden, duâcı.
Ezhâr-ı tevâfuk: Çiçeğe benzeyen hoş tevâfuklar.
Kadîr-i Mutlak: Mutlak, sınırsız kudret sahibi Hz. Allah.
Nebeân etmek: Fışkırmak, kaynağından çıkmak.
Nevrûz-u sultanî: Bizzat padişahın da katılmasıyla kutlanılan bahar bayramı, 21 Mart.
Sanat-ı bedîa: Eşsiz, mükemmel sanat.
Sipeh-sâlâr-ı enbiya: Peygamberler kafilesinin önderi.
Sündüs-misal: İpek gibi.
Şâh-ı Levlâk: Her şeyin O'nun yüzü suyu hürmetine yaratıldığı Zât.
Şûledâr etmek: Işıklandırmak, parlatmak.
Vezn-i kasdî: Kasıtlı, şuurlu bir düzen, ölçü.
Zât-ı Zülcelâl: Sonsuz gücün ve hâkimiyetin sahibi Yüce Zât.
Zemherir: Kışın en soğuk günleri.

Var ol ey sevgili Üstad! Sen bu Kur'ânî elmaslarla, o koca baharın mübeşşirisin. “Cenâb-ı Hak, maksut ve muradınıza nâil buyursun, âmin!” duasıyla dest ü dâmen-i muallâlarını öperim, Efendim Hazretleri!

Fakir talebeniz
Ali

~ 201 ~

Sâlifü'z-zikr eserler hakkında bir arîzacık da bu fakir ve âciz talebeniz takdim-i huzur-u fâzılâneleri niyetinde isem de esasen emel ve gayelerimiz bir olduğu için, Hâfız Ali Efendi kardeşimin şu mektubunun meâlini tekrarla iktifâ eylediğimi arz ve hâk-i pây-ı ekremîlerini öperim, Efendim!

Pür-kusûr talebeniz
Hulûsi-i Sânî

~ 202 ~

Hulûsi Bey'in fıkrasıdır.

Aziz ve Muhterem Üstadım!

Nurlar'ın intişarında berk gibi bir sürat lâzım gelirken cüz'î bir betâetten her zaman esefle bahsettiğim, mâlûm-u âlîleridir. Yakın vakitte bazı müştâklar daha söz dairesine iltihak ettiler. Kalbime gelen bir ihtarla keyfiyet-i intişarı düşündüm ve şu hakikatleri hissettim, hatta kâni oldum:

Mübârek Sözler ve Mektuplar tamamen olmasa bile bu muhitte de hem de yazılmadan hayli intişar etmişler. Civar diğer vilâyet kazâlarında, bu âsârı görmek ve işitmek isteyenler çok varmış. Fesübhânallah, bu kadar cüz'î ve nâkıs hizmetten bu derece fayda elde edilmesi de gösteriyor ki; bu Sözler ve Mektuplar hakikaten “Nur” isminin tecellîleridir ki sühuletle intişar ediyorlar. Bu hâl karşısında hayretle tefekkürde iken, بِسْمِ اللّٰهِ[1] ismini alan Birinci Söz,

[1] Allah'ın adıyla.

Berk: Şimşek.
Betâet: Yavaş hareket etme.
Dest ü dâmen-i muallâ: Pek yüce, kıymetli el ve etek.
Hâk-i pây-ı ekremî: Pek muhterem zâtın ayak bastığı toprak, ayağının tozu.
Keyfiyet-i intişar: Yayılma şekli, durumu.
Mübeşşir: Müjde veren, müjdeleyen.
Sâlifü'z-zikr: Az önce zikredilen, adı geçen.
Takdim-i huzur-u fâzılâne: Faziletli, değerli zâtın huzuruna sunma, takdim etme.

hatırıma getirildi. Ve şöyle düşünmeye başladım. Dünyaya arkasını çeviren Üstad, Hazreti Gavs'ın teşvikiyle belki delâletiyle Kur'ân'ın gayr-i mekşuf bir hazinesinden بِسْمِ اللّٰهِ ile giriyor. Kur'ânî tarlaya بِسْمِ اللّٰهِ diyerek Sözler tohumunu ekiyor. Furkanî bahçeye بِسْمِ اللّٰهِ diyerek nurlu Mektuplar çekirdeğini dikiyor. Emr-i ilâhîye imtisalen ekilen tohum ve dikilen çekirdeklerin inkişaf ve intişarları şüphesiz harika-âsâ olur.

Birinci Söz'deki temsilde seyahat eden mütevâzi zât, tamamen Üstadımız'dır. Nebat, ağaç ve otların ipek gibi yumuşak kök, damarları nasıl بِسْمِ اللّٰهِ tesiriyle yer altında sert taşı, toprağı delip geçiyorsa aynen onun gibi بِسْمِ اللّٰهِ ile mevkî-i intişara vaz' olunan Sözler de, harika bir tarzda arza yayılıyor ve en münevver ve mükemmel meyve olan beşerin müminlerinin kalblerine nüfuz ediyorlar. Bu bid'atların kesreti ve muharriplerin bolluğu devrinde بِسْمِ اللّٰهِ ile gars olunan Nur fidanının yaprakları olan diğer Sözler ve Mektuplar'la, bu kudsî fidanın dal ve budakları olan Hizbü'l-Kur'ân ve bu hizbin esası ve seyyidi olan muhterem Üstad da bir hıfz-ı gaybîye mazhar bulunuyorlar.

Şems-i Risalet'ten gelen Kur'ânî Nurlar'ın evvelen Üstad'a ve buradan da biz bîçârelere, bizlerden de diğer müştâklara, ilâ âhir.. intikal etmekte olduğunu tasavvur ettim. “Elhamdülillâh!” dedim. Mühim bir rüyamda arzettiğim vecihle, Sözler'inizin müminlere intişarına küçük cemaatiniz inâyet-i ilâhi ile âhize, vâsıta olmuşlar. كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللّٰهِ[1] sırrına mazhariyetle mânevî galebeyi temin, merkezdeki mürşidlerine müteveccih ve murâkıp küçük bir halka-yı tevhidi teşkil edenler gibi, bu küçük cemaatinizin her biri arkasında bir nisbet-i mütezâyide-i muntazama ile artan, mahrut şeklinde zümre-i muvahhidîni görür gibi oldum. “Allahu Ekber!” dedim. Bu

---

1 “Nice küçük topluluklar vardır ki, Allah'ın izniyle çok büyük topluluklara galip gelmiştir!” (Bakara Sûresi, 2/249).

Âhize: Alıcı, alan.
Furkanî: Doğruyu yanlışı birbirinden ayıran Kur'ân-ı Kerim'e ait.
Gars etmek: Dikmek.
Gayr-i mekşuf: Keşfedilmemiş, gizli, saklı.
Halka-yı tevhid: Zikir halkası.
Harika-âsâ: Harika gibi.
Hıfz-ı gaybî: Açıktan açığa olmayan, herkesin göremeyeceği bir tarzda koruma.
Hizbü'l-Kur'ân: Kur'ân cemaati. Kur'an'a bağlı, ona hizmet yolunda ciddi ve samimi olarak çalışan kimseler.
Mahrut: Altı daire şeklinde, üstü sivri olan geometrik şekil, koni.
Mevkî-i intişar: Yayılma sahası, alanı.
Muharrip: Tahrip eden, yıkan.
Murâkıp: Takip eden, gözleyip bekleyen.
Nisbet-i mütezâyide-i muntazama: Düzenli ve sürekli olarak artan oran.
Şems-i Risalet: Peygamberlik güneşi.
Vaz' etmek: Koymak, yerleştirmek.
Zümre-i muvahhidîn: Cenâb-ı Hakk'ın birliğine inananlar zümresi, cemaati.

kudsî tasavvuru, kardeşlerimize aşağıdaki levha ile daha ziyade izaha çalışacağım. Bu nurlu tefekkür, bana büyük bir ümit bahşetti. Muallim Cûdî'nin kasidesindeki şu mısrayı da der-hatır ettirdi:

Cem etti kabâil ve şuûbu
Bir kıbleye bağladı kulûbu

Mevlâ'ya muhabbeti müsellem
Sallallâhu aleyhi ve sellem.[1]

İşte, ittibâ-ı sünnete(Hâşiye-1) pek büyük ehemmiyet veren muhterem üstadımız da bu asırda اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ[2] sırrınca, içlerine saçılan nifak tohumu yüzünden her gün biraz daha tevhidi bırakanları, bir kıbleye bağlamak için Sözler ve Mektubat nâmındaki nurlu eserlerle ehl-i imanı irşada çalışıyor. Küffara, hatta cin ve şeytanlara dahi, mebde-i nüzûlündeki gibi nusûs-u Kur'âniyeyi ilan ediyor. Mahfî i'câzı izhar ediyor.

Vahdetü'l-vücûda dair olan risaleyi mühim zâtlara okuduktan sonra bir sevk-i mâneviyle, ihtiyârsız, bir yere daha gittim. Orada vahdetü'l-vücûd meşrep sahibi âlim bir zâtı hazır buldum.(Hâşiye-2) Vahdetü'l-vücûd hakkındaki mektubu okudum. Daha doğrusu, ihtiyârsız olarak okudum. Müstemî olan o mühim

---

Hâşiye-1: Hulûsi'nin tekerrür etmiş –مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُ[*1]– bir keramet-i ihlâsiyesi şudur ki; yeni yazılan ve daha ona gönderilmeyen risalelerin mevzuunu teşkil eden bir esası mektubunda yazar. Âdeta istiyor. Çok defa olduğu gibi şimdi de ittibâ-ı sünnete dair Mirkâtü's-Sünne'ye sarih bir surette bir hiss-i kable'l-vuku ile talep ediyor.

Said

[*1] Farkında olmadan…

Hâşiye-2: Elazizli Hacı Şevket Hoca.

[1] Muallim İbrahim Cûdî'ye ait bu kaside için bkz.: Necmeddin Şahiner, *Son Şahitler*, 1/356.

[2] “Alimler peygamberlerin vârisleridir.” Tirmizî, *İlim* 19; Ebû Davud, *İlim* 1; İbn-i Mâce, *Mukaddime* 17; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 5/196.

Cem etmek: Toplamak, bir araya getirmek.
Der-hatır ettirmek: Hatıra getirmek, hatırlatmak.
Hiss-i kable'l-vuku: Bir şeyi olmadan önce hissetme, içine doğma, önsezi.
İ'câz: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cize olan yönleri.
İttibâ-ı sünnet: Hz. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) üstün söz, hal davranış ve buyruklarına uygun bir hayat yaşama.
Kabâil / şuûb: Kabileler, topluluklar.
Kulûb: Kalbler.
Mahfî: Gizli, saklı.
Mebde-i nüzûl: Vahyin başlangıcı.
Müsellem: Herkesçe kabul edilen.
Müstemî: Dinleyici.
Nusûs-u Kur'âniye: Kur'ân'ın hükümleri, nasları.
Tekerrür etmek: Tekrarlanmak.
Vahdetü'l-vücûd: Vücûd birliği. Tas: “Var olan sadece Allah'tır, Vücûd yalnız O Zât'tan ibarettir, onun dışında, görünen şeyler muhtelif mertebelerde onun zuhur ve tecellîsinden başka bir şey değildir.”şeklinde ifade edilebilecek bir tasavvuf ekolü.

âlim, bidayette cüz'î itiraz parmağını uzatmak istedi. Sonuna kadar dinlemesini ihtar ettim. Tamamen okuduktan sonra o zât, hayretinden Sözler'in büyüklüğünü ve "Bu zamanda böyle büyük kelâmı acaba kim yazabilir?" diye merakı ve suâli üzerine, Kur'ân'ın feyzine mazhar olan üstadımızı haber verince o zât, tamamıyla arz-ı teslimiyet eyledi.

İşte, ihtiyârım olmayarak bu acîb tesadüf ve teslimiyette kader-i ilâhînin bu cilvesi, dâvâmıza sâdık bir burhan ve tesadüf oyuncağı olmadığımıza büyük bir delildir.

إِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ[1]

Hulûsi

~ 203 ~

Bu gelecek iki fıkra, İkinci Sabri olan Hâfız Ali Efendi'nindir.

Bu defa istinsahına muvaffak olduğum Yirmi Dokuzuncu Söz'ü istinsahım esnasında İkinci Esas'ın "Medarlar" nâmıyla, "biner mumluk elektrik lâmbaları" hizasına geldiğimde şöyle bir fikir kalbime geldi. Kalemi bırakarak düşündüm ve düşündüğümü aynen yazıyorum:

Üstadım, bekâ-yı ruh ve haşir hakkında, Cenâb-ı Hak tarafından bize o hakâike giden yolu göstermiş. Gösterilen hakikatin yolunda hevesât-ı nefsâniyeye hoş gelmeyen şeyler vardı ki, bize uzun ve karanlık...

İşte şimdi serâser nur olan Sözler ve o Nur fabrikasının elektrik lambaları ve kuvve-i câzibeleri, o yolu pek parlak gösterdiği gibi, pek yakından cezbedip hemen yakın ve yakından daha yakın olduğunu göstermekle beraber, havf yerine emniyet, zakkum yerine asel bahşediyorlar. Ve fevka'l-gaye hikmetlerini beyanda aczimi itirafla, lisanımın döndüğü kadar derim:

يَا رَبِّ بِحَقِّ اسْمِكَ الْعَظِيمِ وَبِحَقِّ قُرْاٰنِ الْحَكِيمِ وَبِحَقِّ حَبِيبِكَ الْأَكْرَمِ[2]

---

[1] "Allah gerçekten her şeye kâdirdir." (Bakara Sûresi, 2/20, 109, 148; Âl-i İmran Sûresi, 3/165; Nahl Sûresi, 16/77; Nûr Sûresi, 24/45; Ankebût Sûresi, 29/20; Fâtır Sûresi, 35/1).

[2] Ey Rabbim, ism-i âzamının hakkı için, Kur'ân'ı Hakîm'in hakkı için, Habîb-i Ekrem'inin hakkı için...

Arz-ı teslimiyet etmek: Teslim olmak, teslim olduğunu belirtmek.
Asel: Bal.
Fevka'l-gaye: Son derece.
Hevesât-ı nefsâniye: Nefse ait hisler, arzular, istekler.
Kuvve-i câzibe: Çekim gücü.
Serâser: Baştan başa, tamamen.

Deryâ-yı Nur'un başkumandanı olan üstadımı razı olduğun amel üzerine sabit ve razı olacağı amelini teshil ve müyesser kıl, âmin!

Ali

~ 204 ~

Serâser nur olan umum Sözler'in hakikatini beyandaki âlî, gâlî, el yetişmez makam-ı mana-yı mefhumunu, değil şimdi zamanın zındıkları, tâ eski inatçı ve bunlara müşâbeheti olan firavunlar, nemrutlar anlasalardı iman ederlerdi, dedim ve size çok dua ettim.

Ali

~ 205 ~

Hulûsi Bey'in fıkrası.

Yirmi Beşinci Söz, i'câz-ı Kur'ân'ı çok parlak bir tarzda isbat eden.. ehl-i Kur'ân'a mesned, melce ve mahzen-i esrar.. ve gürûh-u isyan ve tuğyan ve küfrâna bütün levâzımât-ı harbiyeyi câmî, mühlik bir silahhâne.. yıkılmaz, aşılmaz, geçilmez bir sur.. burç ve bârûsu muhkem, mahûf ve müthiş bir kale-i polat ve bedendir.

Hakikat böyle olmakla beraber; Kur'ânî sura dayanan.. Kur'ânî kaleye iltica eden.. çok acîb ve harika Kur'ânî esrarın tedkikine koyulan.. Kur'ân'ı kendilerine delil-i şefî, imam, refik, muhâfız bilen.. hâdimü'l-Kur'ân nâmına esrar-ı Kur'ân'a inâyet-i Hak'la muttali.. hakâik-i Kur'ân'a lütf-u Hak'la âşina.. rumûzât-ı Kur'ân'a avn-i Hak'la vâkıf.. müdakkik, muarrif, mübeşşir üstadımdan şunu öğrenmek istiyor ve bunu kalben cidden çok arzu ediyorum...

Hulûsi

Âlî: Yüce.
Avn-i Hak: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı.
Bârû: Kale duvarı, sur.
Delil-i şefî: Suçların affı için şefaatçi olan, yol gösteren, rehber.
Gâlî: Değerli, kıymetli.
Gürûh-u isyan ve tuğyan ve küfrân: Cenâb-ı Hakk'a karşı isyan eden, haddi aşan kafirler topluluğu.
İ'câz-ı Kur'ân: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim üslubu.
Kale-i polat ve beden: Çelik gibi sağlam bir yapısı olan kale.
Levâzımât-ı harbiye: Savaşta gerek duyulan her türlü malzeme.
Mahûf: Korku salan, haşmetli.
Mahzen-i esrar: Sırlarla dolu hazine, kaynak.
Makam-ı mana-yı mefhum: Bir sözden çıkarılan mananın, anlamın derecesi.
Melce: Sığınak.
Mesned: Dayanak.
Muarrif: Tarif eden, bildiren, rehber.
Muttali: Haberdar, bilen.
Mübeşşir: Müjde veren, müjdeleyen.
Müdakkik: Dikkatli, inceleyici, araştırıcı.
Mühlik: Öldürücü, helak edici.
Müşâbehet: Benzerlik.
Müyesser kılmak: Kısmet etmek, nasip etmek.
Refik: Yoldaş.
Rumûzât-ı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in remizleri, işaretleri.
Teshil etmek: Kolaylaştırmak.

~ 206 ~

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ[1] ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ[3]

Aziz Kardeşim Mustafa Efendi!

Bazı emârelerle ve bazı zevâtın hüsn-ü şehâdetiyle bana kanaat gelmiştir ki, zâtınız dahi Müezzinzade Bekir Efendi gibi bana ciddî bir talebe ve samimî bir âhiret kardeşi olabilirsiniz. Hem senin merhum pederin Hacı Said Efendi, silsile-i duamda çoktan beri dâhildir.

Bu defaki gayet kıymettar hediyen olan zemzem suyu ve Medine-i Münevvere hurmasına mukabil, gayet kıymettar ve ehl-i iman mâbeyninde nihayet derecede muteber ve ehl-i dalâlet başında sâika gibi tesir gösteren, Otuz Birinci Söz olan miraç ve şakk-ı kamere dair risaleyi ve vahdaniyet ve marifetullah ve muhabbetullaha dair ve ehl-i tahkik meyanında emsalsiz ve pek meşhur ve nurânî üç mevkıflı olan Otuz İkinci Söz'ü takdim ediyorum. Eğer zâtınız hattı güzel bir zâtı bulup size (kendinize) istinsah etsen çok iyi olur. Fakat tashihine dikkat edilsin. Bir iki defa, kardeşim Seyyid Şefik'in muâvenetiyle mukabele edilsin. Sonra Bekir Efendi alsın, kendine ve kayınpederine yazdırsın. Eğer zâtınız öyle iyi bir kâtip bulamadınız ise, aslı sana kalmak ve birkaç defa Bekir Efendi ile beraber okumak şartıyla Bekir Efendi'ye veya Mehmed Efendi veya Hâfız Hidâyet Efendi gibi kıymetini takdir eden ve münasip gördüğün zâtlara ver, kendilerine yazdırsınlar.

Haber almışım ki, Arabî olarak eski hurufla Matbaa-yı Evkaf'ta tab' edilmek izni varmış. Eğer Cenâb-ı Hakk'ın rahmetiyle, Türkçe olarak eski hurufa müsaade-i resmî olduğu dakikada ve Bekir Efendi şu iki risaleyi Seyyid Şefik'in taht-ı nezaretinde tashihine gayet dikkat etmek şartıyla çabuk tab' ediniz. Tab' masrafını da kesenizden sarfetmeye mecbur değilsiniz. Çünkü Haşir Sözü'ne seksen banknotu sarfettik; üç yüz banknotu kazandık. Demek

---

1 O yüce Zât'ın adıyla.
2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
3 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Ehl-i tahkik: Araştırmacı, büyük ilim adamları.
Mâbeyn / meyan: Ara.
Muâvenet: Yardım etme, yardımcı olma.
Sâika: Yıldırım.
Şakk-ı kamer: Ayın ikiye yarılması.
Taht-ı nezaret: Gözetim altı.

bunlar satılmayacak mallar değildir. Müslüman ruhları bunlara gıda gibi muhtaçtırlar. Yalnız iki yüze yakın aboneler bulunsa, birisi tab' edilse hem fiyatını çıkarabilir, hem başka risalelerin de tab'ına medar olabilir. Halklardan sadaka kabul etmediğim gibi, kitaplarıma da sadakalarla tab'ını kabul etmem. Yalnız gayretinizi ve himmetinizi, Onuncu Söz gibi, yalnız yanlışsız ve güzelce tab'ına ve matbaadaki tashihâtına sarfediniz. Ve birinci olarak tab' ettirdiğiniz risalenin masârif-i tab'iyesi ne kadar ise bana bildiriniz. Ben borç eder, para gönderirim.

Eğer tab'ına muvaffak oldunuz ise; zâtınız, pederiniz gibi çok sevdiğiniz Medine-i Münevvere ve Mekke-i Mükerreme ahâlisine bir miktar nüsha gönderseniz çok iyi olur. Belki eski hediyelerinizden daha hayırlı hediye hükmüne geçecektir, inşallah.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي[1]

Said Nursî

207

Hulûsi Bey'e hitaptır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz Kardeşim!

Sizler sabah ve akşam duamda dâhilsiniz. Siz dahi beni duanızda dâhil ediniz. *Şu âlemde müminin mümine karşı en büyük yardımı dua iledir.* Eğer bir adam, dostundan emin ise ki gurura girmez; onu şükre sevk etmek için, tahdis-i nimet nev'inden, ona ait bir kısım ihsânât-ı rabbâniyeyi bahsetse beis yoktur zannederim.

İşte, seni gurursuz bildiğim için bu sırrı sana açıyorum, şöyle ki:

---

[1] Bâki olan yalnız Allah'tır.

İhsânât-ı rabbâniye: İlâhî ihsanlar, lütuflar.

Masârif-i tab'iye: Matbaa, baskı masrafları.

Tahdis-i nimet: Şükür maksadı ile Cenâb-ı Hakk'ın nimetlerini ilan etmek.

Ben Sözler'i yazarken ihtiyârsız olarak ekser temsilâtı, şuûnât-ı askeriye nev'inde zuhur ediyordu. Ben hayret ediyordum, neden böyle yazıyorum? Sebebini bulamıyordum. Sonra hatırıma geldi ki, belki istikbalde şu Sözler'i hakkıyla anlayacak, kabul edip hırz-ı cân edecek en mühim talebeleri askeriyeden yetişecek. Onun için böyle yazmaya mecbur oluyorum, düşünüp o kahraman askerleri bekliyordum.

İşte mağrur olma, şükret! Sen o askerlerden bahtiyar birisisin ki, evvel yetiştin. Yirmi dört adet Sözler'i meşâgil-i dünyeviye içinde yazmaklığın, benim bu hüsn-ü zannımı teyid etti. Fakat bâki kalan Sözler çok mühimdirler. Hususan İ'câz-ı Kur'ân ve Kader Sözleri. İnşallah, ötekileri sana yazdıran, bunları dahi yazdıracak. Şimdiye kadar yazdığın Sözler'i bir vakit gönder, güzelce tashih edip göndereceğim.

Merhum Muallim Cûdî'nin kasidesi mübârektir. Cenâb-ı Hak o zâtı şefaat-i Kur'ân'a mazhar etsin. Görmemiştim, görmesinden memnun oldum. Allah senden razı olsun. Yazdığın salavât-ı şerife ise, onun hususunda bir şeye rast gelmedim. Fakat ondaki letâfet ve nurâniyet gösteriyor ki, o onun hakkında zikredilen sevaba ve fazilete lâyıktır.

İşittim ki Onuncu Söz'den sen kendi nüshanı pederinize göndermişsiniz. Ben ona mukabil bir nüshayı kardeşime hediye ediyorum. O nüshada, fehmi teshil edecek çok yerlerinde çizgi çekilmiş. Onu Şeyh Mustafa*, Hakkı Efendi, Hüseyin Efendi'ye* veriniz ve daha sâir bildiğinize gösteriniz, tâ onlar nüshalarını onun gibi yapsınlar.

Kardeşim, şu gurbet, esaret, yalnızlık vahşetinde Şeyh Mustafa, Hakkı Efendi, sen ve Hüseyin Efendi gibi nurlu dostlarla ünsiyet edip tesellî buluyorum. Cenâb-ı Hak beni de sizi de tarîk-i haktan şaşırtmasın, âmin!

Şeyh Mustafa ve Hakkı ve Hüseyin ve Edhem Efendiler'e selâmla dua ederim.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Âhiret kardeşiniz
Said Nursî

Hırz-ı cân etmek: Canından aziz bilip, korumak.
İ'câz-ı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cizelerinden bahseden 25. Söz.
Meşâgil-i dünyeviye: Gündelik işler, dünya meşgaleleri.
Şuûnât-ı askeriye: Askerlikle ilgili, askerliğe has işler, faaliyetler.

~ 208 ~

Hulûsi Bey'e hitaptır.

بِاسْمِهِ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ زَمَانِكَ الْمَصْرُوفِ لِكِتَابَةِ أَجْزَاءِ رِسَالَةِ النُّورِ[3]

Gayûr, Ciddî, Hâlis ve Muhlis Âhiret Kardeşim!

Evvelen: Size Otuz İkinci Söz'ün İkinci Mevkıf'ını gönderdim.(Hâşiye) Dikkatle okuyunuz ve güzelce yazınız. Hatalar varsa da tashih ediniz. Acele ve hazin bir kalble yazıldığı için içinde müşevveşiyet bulunacaktır.

Sâniyen: Muvakkat bir fütur, bir tembellik sizde ârız olduğunu yazıyorsunuz. Baharda kanın galeyânından gelen ve gecelerin kısalmasındaki uykusuzluğundan neş'et eden ve müstemîlerin kalbleri işlere teveccüh etmelerinden tevellüd eden rehavet ve füturdan başka, meyanımızdaki münasebet-i ruhiyenin râbıtasıyla, musibetin eseri olarak bendeki sarsıntının size in'ikâsı ve sirayet etmesi mümkündür.

Merhum Abdurrahman'ın vefatı zamanında, bilmediğim hâlde, o münasebet-i ruhiye cihetiyle fazla bir sarsıntıyı Ramazan-ı Şerif'te hissettim. Şimdi anladım ki, şuurî ve ihtiyârî olmayan çok in'ikâsât vardır.

Fakat kardeşim, sen şimdi iki vazifeyi görmekle mükellefsin: Biri, kardeşim Hulûsi Bey'in vazifesini; biri de, evlâd-ı mâneviyem ve biraderzadem ve bir dehâ-yı nurânî sahibi olmak pek muhtemel olan Abdurrahman'ın vazifesi de size ilâve edildi. O benim hakikî bir vârisim idi. *Yazdıklarımı ve malımı kendi malı telâkki ederdi, öyle de sahip oluyordu. Sen de bundan sonra yazı ve sözleri, senin hocanın yazısı diye tutma; kendi malın ve senin sözlerindir bil, öyle sahip ol!* Hakkı Efendi'ye söyle ki, o da kardeşim Abdülmecid yerinde kendini anlasın ve onun vazifesiyle mükellef olduğunu bilsin!

Hâşiye: Birinci Mevkıf'ı ise Ramazan hediyesidir.

1 O'nun (c.c.) adıyla.

2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

3 Risaletü'n-Nur'un bölümlerini yazarken geçirdiğin zaman dakikalarının âşireleri sayısınca, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Dehâ-yı nurânî: Nurlu dehâ.
İn'ikâs: Yansıma, aksetme.
İn'ikâsât: Yansımalar, akisler.
Müstemî: Dinleyici.
Müşevveşiyet: Karışıklık, düzensizlik.

Sâlisen: Otuz Üçüncü Söz'den başka söz yazılmak ihtiyacı kalmadı. Hem şer'an çok mübârek bu otuz üç adetten, bazı esbaba binâen geçmeyeceğim. Hem de hakâik-i esasiye-i Kur'âniye ve imaniyenin elzem ve lâzım olan kısımları hemen ekseriyet-i mutlaka itibarıyla yazılmıştır.

Ümit ediyorum ki Cenâb-ı Hak kabul etse, tevfik verse, yazılanlar dalâlet bulutlarını dağıtmaya kâfidirler. Her derdin devâsı içinde var demeyeceğim. Fakat mühlik dertlerin ağleb devâsı, yazılanlarda vardır. Siz onların mütâlaasını, kıymettar bir ibadet olan tefekkür nev'inde telâkki ediniz. Ve onlardaki ilmi, envâr-ı imandan ve mârifetullahtan tasavvur ediniz ki, usanç vermesin. Hem sizde ve müstemiînde iştiyak olduğu zaman okuyunuz. Bâki selâm ve dua…

Kardeşiniz
Said

Otuz Üçüncü'nün Birinci Makamı'na dair sen fikrini yazdın. Beğendiğini gösteriyorsun. Hakkı Efendi ile Müftü Efendi ve sâir ihvanların da nasıl bulduklarını anla, bana yaz. Umum kardeşlerime selâm ve dua ediyorum ve onların duasını istiyorum.

Hulûsi Bey kardeşim, o senin selefine mektubunu oku ve ona acı ve ona dua et…

~ 209 ~

Hulûsi Bey'e hitaben yazılmış bir mektuptur.

بِاسْمِهٖ ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ حِسَابِ اَبْجَدْ اَعْدَادِ حُرُوفِ مَا قَرَأْتَهُ مِنْ اَجْزَاءِ رِسَالَةِ النُّورِ[1]

Sevgili Kardeşim!

Seni teşvik için değil, çünkü teşvike muhtaç değilsin. Hem medar-ı fahir olmak için değil, çünkü fahir ise ucub ve riyâya medardır. Belki sana medar-ı şükür olmak için diyorum ki:

---

[1] Risaletü'n-Nur bölümlerinden okuduğunuz harf adedinin ebced hesabı sayısınca, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Ağleb: Çoğu, büyük kısmı.
Hakâik-i esasiye-i Kur'âniye ve imaniye: İman ve Kur'ân'ın temel hakikatleri.
Medar-ı fahir: Övünç sebebi.
Mühlik: Öldürücü, helak edici.
Müstemiîn: Dinleyenler, dinleyiciler.
Şer'an: Dinin belirlediği ölçülere göre.
Tevfik: Muvaffakiyet, yardım.

Sen ve Hakkı Efendi benim için yüz ciddî talebe hükmüne geçtiniz. Hatta diyebilirim ki; kader-i ilâhî beni bu yerlere göndermesi, sizleri şu vazife-i kudsiyede uyandırmak içinmiş.

Şimdi şu zamanda iman-ı tahkikînin dersini vermek pek büyük bir fazilettir ve kudsî bir vazifedir. İman-ı tahkikîyi taşıyan bir mümin, çok müminlere bir nokta-yı istinad olur ki, şuursuz olarak avâm-ı mümininîn, o iman-ı tahkikî sahibinin kuvvet-i imanına istinad ederek kuvve-i mâneviyeleri kırılmaz; dalâletlere karşı dayanırlar.

İşte şöyle bir derste bulunduğunuz için Cenâb-ı Hakk'a şükretmelisiniz. Ben de Cenâb-ı Hakk'a yüz binler şükrediyorum ki, o kuvvetli omuzlarınız yüküm altına girdiği için zayıf omzum ağırlıktan kurtulup ruhum rahat etti. İstirahat bulan ruhum size takdirkârâne ve minnetdârâne bakıyor. Ve mes'uliyetten kurtulan kalbim de muvaffakiyetinize dua ediyor. Ve icrâ-yı vazife için çok düşünmekten kurtulan aklım da sizi tebrik ediyor.

Ben şu vazife-i kudsiyede bilmeyerek istihdam olunurdum. Siz bilerek hizmet ediyorsunuz, bahtiyarsınız. İnşallah niyet-i hâliseniz, benim müşevveş niyetimi dahi tashih edecektir.

Şimdi başka birkaç noktayı size beyan ediyorum:

Evvelen: Yazdığım bazı şeylere dair fikrinizi soruyordum. Maksadım, "Gördüğüm hakikat acaba hakikat midir?" diye sormuyorum. Belki "Hakikate açılan yol, acaba umuma yol olabilir mi?" diye soruyorum. Çünkü umumun telâkkisini sizin kadar bilmiyorum.

Sâniyen: Misafir müftüye ve Şeyh Mustafa'ya, size gönderilen mektubun birer suretini verdiğin için iyi ettiniz. Hatta bana da bir suret gönderiniz. Hem biraderzadem olan o müftünün oğluna deyiniz ki, benim tarafımdan âhiret kardeşim ve Kur'ân hizmetinde arkadaşım ve meşreben celâlli olan pederine yazsın: "Selâm, duamla beraber ondan istiyorum ki; beraber götürdüğü envâr-ı Kur'âniyenin sühûlet-i intişarları için irşad ve nasihatinde فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيِّنًا[1] âyetindeki lütf-u irşadı kendine rehber etsin…"

---

[1] "Ona tatlı, yumuşak bir şekilde hitap edin." (Tâhâ Sûresi, 20/44).

Avâm-ı müminîn: Sıradan müminler.
İcrâ-yı vazife: Sorumluluğu yerine getirme.
İman-ı tahkikî: Delile dayanarak ulaşılan, sağlam, sarsılmaz iman.
Lütf-u irşad: İrşad ve rehberlik vazifesinin tatlı ve yumuşak bir üslup ile yapılması.
Müşevveş: Karışık, dağınık.
Nokta-yı istinad: Dayanak noktası.
Sühûlet-i intişar: Kolay bir şekilde yayılma.

Râbian: Sorduğun suâllere dair yanımda kitap bulunmadığı için, Hanefî ulemâsının kavillerini ve ehâdîsin rivayetlerini şimdilik bilmiyorum. Fakat bence, böyle efdaliyet meselesinde kabul-ü âmmeyi ihsâs eden âdet-i cemaat medar-ı tercihtir. Âdet-i İslâmiye nasıl gelmiş, o daha efdaldir.

Birinci suâliniz: Eğer Kur'ân okunurken, namazın, tesbihatın tetimmesi ise, kıbleye karşı duranlar vaziyetlerini bozmamak evlâdır. Yalnız müezzinin önündeki adam arkasını çevirsin, yahut çekilsin. Eğer Kur'ân müstakil olarak okunursa, okuyana karşı teveccüh etmek evlâdır. Hem cihât-ı sitte ile mukayyet olmayan ruh kulağıyla dinleyen adam kıbleye karşı teveccüh etse; ve cismanî kulağıyla dinleyen adam, okuyana karşı teveccüh etse evlâdır.

İkinci suâliniz: Cemaatin iştiyakına ve okuyanın niyetine göre efdaliyet tahavvül eder.(Hâşiye)

Üçüncü suâliniz: Üç İhlâs, bir Fâtiha, muhtasar bir hatim hükmünde olduğundan[1] ona vakit tahdit edilmez. Her vakitte gayet müstahsendir.

Dördüncü suâliniz: اَللّٰهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ[2] kelâmını değil yalnız müezzin, her bir musallî her bir namazın selâmından sonra söylemesi Şâfiîce sünnettir.[3] Hanefîce dahi müezzin için her namazda sünnet olması gerektir.

Umum ihvanlara selâm ve bayramlarınızı tebrik ediyorum.

Âhiret kardeşiniz
Said Nursî

Hâşiye: İkinci suâl: Sabah ve akşam namazlarından sonra Sûre-i Haşr'in sonunda هُوَ اللّٰهُ الَّذِي 'den başlamak sünnet iken[*1] لَا يَسْتَوِي 'den başlanması efdaliyeti terkolur mu?

[*1] Bkz.: Tirmizî, *Fedâilü'l-Kur'ân* 22; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 5/26.

1 İhlâs sûresinin Kur'ân'ın üçte birine denk geldiğine dair bkz.: Buhârî, *Fezâilü'l-Kur'an* 13; Müslim, *Salâtü'l-müsâfirîn* 259.

2 "Allah'ım, selâm sensin; selâmet de ancak sendendir. Çok yücesin, hayrın ve bereketin sınırsızdır ey celâl ve ikram sahibi!" Müslim, *Mesâcid* 136; Tirmizî, *Salât* 108; Ebû Davud, *Vitr* 25.

3 Bkz.: Şâfiî, *Ümm* 1/127.

Cihât-ı sitte: Altı yön, her taraf.
Efdaliyet: Daha faziletli, daha üstün olma durumu.
Ehâdîs: Hadisler.
İhsâs etmek: Hissettirmek, belli etmek.
Kavil: Söz, görüş.
Medar-ı tercih: Tercih sebebi.
Musallî: Namaz kılan.
Müstahsen: Güzel görülen, beğenilen, takdir edilen.
Tahavvül etmek: Değişmek, dönüşmek.
Tahdit etmek: Bir sınır belirlemek, sınırlandırmak.
Tetimme: Tamamlayıcı ek.

~ 210 ~

Hulûsi Bey'e yazılan bir mektuptur.

بِاسْمِهٖ سُبْحَانَهُ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ[2]

وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ ضَرْبِ ذَرَّاتِ وُجُودِكُمْ فٖي عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ عُمْرِكُمْ[3]

Aziz Kardeşim, Hamiyetli Arkadaşım, Gayretli Talebem, Sevgili Biraderzadem!

Senin güzel mektubun bana şifalı oldu. Ben ziyade rahatsızken onu okudum, bana bir sürûr verdi, o sürûr dahi o hastalığa bir hiffet verdi. Şu hastalığın sırrı, insanlardan istiğnâya dair sana yazdığım mektubun kerametidir. Çünkü o mektubu bir gün iki-üç zâta, onların hediyelerinin adem-i kabulüne medar olmak için okudum. Aynı günde o zâtın hânesine gittim. Az bir yemek getirdi, arkadaşlarımın hatırları için bir parça yedim. Hiç hatırıma gelmedi ki, o günde o hakikatli mektubu o yemek sahibine okudum, şimdi muhalefet ediyorum. Yemekten sonra hatırıma geldi. Fakat "Hediye kabul edemiyorum, belki yemek yenilir." tahmin ettim. Fakat يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ[4] altına girdiğimden, öyle bir şiddetli tokat yedim ki, bu dört senede böyle hastalık görmemiştim. Fakat Cenâb-ı Hakk'a şükrettim ki, bir-iki senedir bazı emâreler ve hâdiselerle zannettiğim bir hakikat, bu tokatla gayet kat'iyetle göründü.

Şeyh Mustafa'ya benim tarafımdan geçmiş olsun de ve şu hikâyeyi ona söyle:

Eskide iki ciddî âhiret kardeşleri varmış. Biri hasta düşer, ötekisi ziyaretine gitti. Dua eder, hasta iyi olmaz. "Öyleyse sen kalk, ben yatacağım." demiş. Hasta kalkmış, onun yerine hasta olarak yatmış. Her neyse... Demek

1 O yüce Zât'ın adıyla.

2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

3 Vücudunuzdaki zerrelerin ömür dakikalarınızla çarpımı sayısınca, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

4 "...yapmayacakları şeyleri söylerler." (Şuarâ Sûresi, 26/226).

Adem-i kabul: Kabul etmeme. **Hiffet:** Hafiflik. **Medar olmak:** Dayanak, sebep, vesile olmak.

Şeyh Mustafa ile kardeşliğimiz ciddîleşmiş ki, ben hastalığına dua ettim, kabul olmadı. Fakat birkaç gün devamı mukadder olan hastalığının bir parçası bana verildi. İnşallah ona bir parça hiffet gelmiştir.

Sözler hakkında hüsn-ü şehâdetiniz, bana büyük bir tesellî verdi. Vazifemin bitmediğine dair burhanlarınız gayet kuvvetlidirler. Lakin ben gayet kuvvetsizim. Fakat Cenâb-ı Hakk'a tevekkül edip o burhanlara serfürû ediyorum.

Cemaate Sözler'i okumak zamanında, sendeki hissiyât-ı âliye ve fazla inkişaf ve fedakârâne hamiyet-i diniye galeyanının sırrı şudur ki:

Velâyet-i kübrâ olan verâset-i nübüvvetteki makam-ı tebliğin envârı altına girdiğin içindir. O vakit sen, dellâl-ı Kur'ân Said'in vekili, belki mânen aynı hükmüne geçtiğin içindir.

Gurbet mektubuyla[1] kamer ve zemin ve seyyârâta dair mektubuma[2] cevap verilmemesinin sebebi şu olmak gerektir ki:

Gurbet mektubu, bütün dünyayı unutmak hissiyle yazılmıştır. Sen dünyayı unutmak değil, belki vazife itibarıyla en sathî maddiyatla zihnin meşbû olduğu bir zamanda, herhâlde o gurbetteki zevki bulamadın. Ve o mektubun tam derecesini, muvakkaten perde çekilmiş olan parlak zekâvetin kavrayamadı ki, cevap yazamadı.

Öteki mektup, çok yüksek ve çok geniş hakâike işaret ettiği ve hadsiz âlem-i ulviyenin ve nihayetsiz âlem-i mâneviyenin bir nevi haritasına işaret ettiği için, sâfî, meşgalesiz, arzî ve arzlılardan sıyrılıp yukarıya çıkan bir akıl lâzımdı. Hâlbuki, benim gayretli kardeşim, o vakit zeminin haritasını alacak bir vazifeyle meşgul olduğundandır ki, o ulvî ve pek keskin zekâvetin, o mektuba karşı sükûtu iltizam etmeye mecbur olmuş.

Said Nursî

---

[1] Mektubat, 6. Mektup.
[2] Mektubat, 3. Mektup.

Arzî: Dünyaya ait, dünyevî.
Dellâl-ı Kur'ân: Kur'ân hakikatlerini ilan eden, duyuran, gösteren.
Hamiyet-i diniye: Dinî değerlere sahip çıkma, koruma duygusu, gayreti.
İltizam etmek: Kabullenmek, benimsemek.
Meşbû: Dolmuş, dolu.
Serfürû etmek: Baş eğmek, itaat etmek.
Velâyet-i kübrâ: En büyük velâyet. Mücedditlik ve mehdiyet gibi peygamberlik mesleğinin vârisliği.
Verâset-i nübüvvet: Peygamber vârisliği.
Zekâvet: Zekilik, çabuk anlama, kavrama.

211

بِاسْمِ مَنْ "تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ
وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ"[1]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ أَيَّامِ الْفِرَاقِ[2]

Aziz, Sıddık, Vefâdar, Hakikatli, Fedakâr Kardeşlerim Nuh Bey, Molla Abdülmecid, Molla Hâmid!

Çok mübârek hediyenizi açtık, gördük ki; Van hediyesi değil, belki Medine-i Münevvere ve Ravza-yı Şerife'nin mübârek kerametli hediyesidir. Hem fiyatı üstünde yazıldığı gibi yirmi beş lira değil, yirmi beş bin liradan fazla mânen kıymetlidir. O mübârek hediyeyi Medine-i Münevvere nâmına, bu havalideki Kur'ân-ı Hakîm'in hizmetinde hâlis hizmetkârlarına ve benim arkadaşlarıma tevzî etmek için ale'r-re'si ve'l-ayn kabul ettik. Fakat bu mânevî hediyenin ehemmiyetli bir sırrı bulunduğu bana ihtar edildi. Yani Cenâb-ı Hakk'a yüz bin şükrediyorum ki, Kur'ân'a ve Zât-ı Risalet'e hizmetimizin bir alâmet-i makbuliyeti nev'inden olarak bir iltifat-ı nebevîyi hissettim. O sırrı size açmak münasip görüldü, şöyle ki:

Şimdi bu mektubu yazan kâtiple kardeşi Mesud beraber iken bir gün, üç aydan beri bahsi geçmediği Ahmed Ağa'nın bahsi geçti. Beraberimde kâtip Tevfik'le Mesud'a dedim: "Bütün kitapları Diyarbakır'daki Ahmed Ağa'ya göndereceğiz. Tâ ya Şâm-ı Şerif tarafına, ya Van'daki sıddıklara ulaştırsın." Bu sözümüz ve meşveretten dört saat sonra, aynen o Ahmed Ağa habersiz çıktı geldi.

Aynı günde siyah bir mürekkebimiz vardı. "Keşke güzel bir kırmızı mürekkebimiz olsaydı." dedik. Biraz o mürekkepten taş üzerine döktük; siyah ve mor idi. Sonra yazmaya başladık. Tam istediğimiz tarzda kırmızı oldu. Bu hâle yedi-sekiz kişi pek çok hayret ettik. Bu işi de bir fâl-i hayır addettik. "Fesübhânallah!" dedik, bunda bir sır var. Sonra birdenbire hatırıma geldi:

---

1 Öyle bir Zât'ın adıyla ki; "Yedi kat gök, dünya ve onların içinde olan herkes O'nu takdis ve tenzih eder. Ve hiçbir şey yoktur ki O'nu hamd ile tenzih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

2 Ayrılık günlerindeki dakikaların âşireleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Ale'r-re'si ve'l-ayn: Baş göz üstüne.
Fâl-i hayır: Hayır alâmeti, hayra yorulan durum.
Ravza-yı Şerife: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) kabri ile minberinin arasında kalan cennet bahçesi.
Tevzî etmek: Dağıtmak.
Zât-ı Risalet: Yüce Allah'ın elçiliği makamını temsil eden zât, Peygamber Efendimiz (s.a.s.).

"Şâm-ı Şerif'te eniştem Molla Said* var. Bir kısım kitapları Ahmed Ağa'ya verip göndereceğim." dedikten sonra tam bir sıddık olan Nuh Bey hatırıma geldi.

"Evvel başka memleket niyetiyle, sonra İstanbul'daki kardeşlerin istemesiyle siyah talihimiz suretini değiştirip parlayacaktır." diye mana verdik. Sonra Mısır'a niyet edip yazdırdığım kitapları, en lâyık Van'ı ve en sâdıkı Nuh'u gördüm. Ona göndereceğim diye, Ahmed Ağa gittikten sonra onun arkasından Burdur'a kadar gönderdim.

Sonra bu işte öyle bir muvaffakiyet ve teshilât göründü ki, şüphe bırakmadı ki, burada bir sır var. Nazar-ı dikkati celbetti. Dikkat ettik ki; evvelki mektupta size yazdığımız gibi İstanbul'da oturan bir adam, üç defa buraya misafireten gelerek, onun eliyle Nuh Bey'in üç defa mektup telgrafı elime geçiyor. Ve en sevdiğim Hulûsi Bey ve Molla Abdülmecid ve Molla Hâmid ve Hoca Abdülmecid Efendiler'in selâmları ve isimlerini bir mektupta, yine o Mehmed Efendi geçen sene bana o getirdi. Dedim: *"Bu bir işaret-i inâyettir; bu tesadüfî değil."*

Sonra Nuh'un hediyesi, yirmi beş liralık kıymetinde bir teneke, bizim nâmımıza geldiğini işittik. Arkadaşlarla beraber hesap ettik ki: Biz burada hangi tarihte kitap hediyelerini Nuh için hazırlıyorduk; aynı tarihte Nuh, habersiz olarak, kırk gün mesafede, bize o nisbette ve mana cihetiyle onun gibi mübârek hediyeyi hazırlıyordu.

Bu tevâfuk kat'iyen tesadüf değil. Hatta bir kısım dostlar dediler ki: "Bu Nuh Bey'in kerametidir. Acaba Nuh Bey'in kerameti var mı ki, biliyormuş gibi mukabilini gönderiyor?" dediler. Dedim ki: "*İhlâsın ve sadâkatin dahi velâyet gibi kerameti var. Belki, bazen daha fevkindedir.*"

Hediyenin vürûdundan sonra bir ay kadar kaza merkezinde bıraktık, almadık. Sonra Nuh'un mektubunu aldıktan sonra getirterek açtık, hayrette kaldık. Tasavvurumuzun bütün bütün fevkinde çıktı. Bu teberrüke karşı istiğnâ değil, belki bir iltifat-ı Ravza-yı Mutahhara olduğundan ona karşı dilencilikle iftihar ediyorum. كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الْحَبِيبِ حَبِيبٌ sırrınca "*Habîb'in diyarından gelen her şey mahbubdur.*"

Habîb: Sevgili.
İltifat-ı Ravza-yı Mutahhara: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) kabri ile minberinin arasındaki "tertemiz bahçe" adı verilen yerden gelen bir iltifat.
İşaret-i inâyet: Cenâb-ı Hakk'ın yardımının işareti, göstergesi.
Teberrük: Bereket niyetiyle, bereket umarak verilen hediye.
Teshilât: Kolaylaştırmalar, kolaylıklar.
Vürûd: Gelme, ulaşma.

Ve onun içinde bir, bilhassa Ravza-yı Mutahhara'nın levha-yı müzeyyene ve münevveresi vardı. Bir kısım sanat-ı ilâhiyenin bir nevi küçük müzehânesi şekline getirdiğim hücremin duvarına, o levha-yı mübârekeyi dahi tâlik ettim ve karşısında oturdum. Derince, müştâkâne temâşâya başladım. Birden, o levhada bana ihtar eder gibi kalbime geldi: "Bizler senin risalelerinin mânidar işaretleriyiz.". "Fesübhânallah!" dedim, bu hediye içinde sırlar var.

Tedkike başladım. Baktım ki, gönderdiğim risaleler kaç parçadır, her bir parçaya mukabil bir nevi hediye var. Yirmi bir parça, hem risalelerden hem teberrükten saydım. Bu çeşit teberrükü, şimdiye kadar işitmemiştim. Hiçbir hacı böyle bir zamanda, böyle merak edip, her neviden bir kısım alsın; hem benim hesabıma Medine-i Münevvere'nin mübârek eşyasını bana ayırıp göndersin... Bu demek Nuh-muh işi değil. Ravza-yı Mutahhara sahibinin bu teberrük içinde bir iltifatı vardır.

Madem kitapların parçaları ve hediyelerin nevileri birbirine tevâfuk ediyor. Öyleyse her bir nevi, bir nevi kitaba işareti var, münasebeti var. Şu gözümün önündeki levha ise Mu'cizât-ı Ahmediye nâmında aslı beş parçadan ibaret On Dokuzuncu Mektub'a muvâfakat münasebeti var. Çünkü şu levha, o Ravza-yı Mutahhara'nın ve Hücre-i Saadet'in suretini gösterdiği gibi, Mu'cizât-ı Ahmediye Risalesi dahi Asr-ı Saadet'in mânevî suretini almıştır. Şu beş minare, o beş parçaya işaret ediyor. Şu kubbe, Miraç Risalesi'ne bakıyor.

Öyleyse sâir neviler dahi risalelerin nevilerine işaret eder diye dikkat ettim ki, yedi nevi hurma gönderilmiş. Bir parçası büyükçe, otuz üç tane kadar. "Fesübhânallah!" dedim, yedi nevi göndermekte ne mana var? Birden kalbime geldi ki: "İman-ı billâha dair yedi nevi ile aynı hakikat yazılmış, Van'a gönderilmiş." Dikkat ettim; evet, mevzu vahdâniyet-i ilâhiye olduğu hâlde, Yirminci Mektup ile sureti küçük, manası pek büyük Zeyl'iyle ve Yirmi İkinci Söz her biri birer risale, Birinci Makam, İkinci Makam'ı ve Otuz İkinci Söz Üçüncü Mevkıf'ı ile evvelki iki Mevkıf her biri birer risale hükmünde ve Otuz Üçüncü Mektup, Otuz Üç Pencere ile yedi risaledir. O da aynen yedi nevi envâr-ı mârifetullahtan bir şems-i hakikatin ziyasındaki elvân-ı seb'a gibi bir mahiyet gösterdiğinden, Medine-i Münevvere'nin hediyesi içinde hakikat-i

---

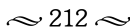
Elvân-ı seb'a: Yedi renk.
Envâr-ı mârifetullah: Mârifetullah nurları.
Hücre-i Saadet: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) kabr-i şerifinin bulunduğu oda.
Levha-yı müzeyyene ve münevvere: Güzel ve nurlu tablo, levha.
Muvâfakat: Uygunluk.
Müştâkâne: Büyük bir özlemle.
Şems-i hakikat: Hakikat güneşi.
Tâlik etmek: Asmak, bağlamak.
Vahdâniyet-i ilâhiye: Cenâb-ı Hakk'ın birliği.

hurmadan yedi nevi Nuh Bey'in eline verilip buraya kadar gönderilmesi, o yedi nura tevâfukla bir makbuliyet işareti veriyor dedik, Allah'a şükrettik.

Hem o neviden birisi otuz üç tane olması, o risalelerin birisi otuz üç pencere olması ve hediye içindeki tesbih üç defa otuz üç olması, Otuz Üçüncü Söz'ün Otuz Üçüncü Mektub'unda otuz üç penceresine muvâfakatı, Nuh'u ihtiyârsız, sırf bir vâsıta-yı zâhirî olarak bize gösterdi. Nuh'a değil, belki Ravza-yı Mutahhara'ya karşı minnetdârâne, müteşekkirâne baktık.

Sonra o mübârek mâ-i zemzem, büyükçe bir şişe ve parlak, nurânî bir surette içinden çıkması... Dedik ki: Madem o levha-yı mübârek Mu'cizât-ı Ahmediye'ye, o yedi nevi hurma mârifetullaha ve resâil-i tevhide işaret var. Elbette bu mâ-i zemzem dahi, âb-ı hayatın mâ-i zemzemesini kâinata dağıtan Kur'ân-ı Mübîn'in menbâı ve birinci mahall-i nüzûlü bi'r-i zemzeme civarı olduğundan Yirmi Beşinci Söz olan İ'câz-ı Kur'ân'a işaret vardır. Ve alâmet-i makbuliyet olarak telâkki ediyoruz.

Said Nursî

212

Hulûsi Bey'e yazılmıştır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ[1]

Suâl: İmam Gazâlî'nin "Neş'e-i uhrâ, neş'e-i ûlâya bütün bütün muhaliftir.[2]" demesinin sebebi?

Elcevap: Hüccetü'l-İslâm İmam Gazâlî'nin "Neş'e-i uhrâ, neş'e-i ûlâya bütün bütün muhaliftir." demesi, mahiyet ve cinsiyet itibarıyla değildir. Çünkü وَهُوَ الَّذِي يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ[4] ve وَيُحْيِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ[3]

---

1 O yüce Zât'ın adıyla.

2 Bkz.: Gazâlî, *el-Maksadü'l-esnâ* 1/123-126.

3 "(Kışta) ölümünün ardından (baharda) yeryüzünü diriltir. İşte siz de öldükten sonra böyle diriltilip, kabirlerinizden çıkarılacaksınız." (Rûm Sûresi, 30/19).

4 "O'dur ki, ilk baştan yaratır, sonra (dünyada yaratılışı sürekli iade eder ve âhirette her şeyi) yeni baştan yaratacaktır." (Rûm Sûresi, 30/27).

Bi'r-i zemzeme: Zemzem kuyusu.
Hüccetü'l-İslâm: "İslâm'ın Delili" anlamında İmam Gazâlî'ye verilen bir unvan.
Kur'ân-ı Mübîn: Gerçekleri apaçık gösteren Yüce Kur'ân.
Mahall-i nüzûl: Nâzil olma, inme yeri, mahalli.
Mâ-i zemzem: Zemzem suyu.
Neş'e-i uhrâ: Öldükten sonra yeniden diriliş, ikinci diriliş.
Neş'e-i ûlâ: Ruhun bedene girişi, ilk yaratılış.
Resâil-i tevhid: Cenâb-ı Hakk'ın birliğinin anlatıldığı risaleler.

gibi çok âyetlerin sarâhatine muhalif olur. O muhalefet, keyfiyet ve suret itibarıyladır. Hem de umûr-u uhreviyenin mertebece fevkalâde yüksek olmasına işarettir. Hem de Gazâlî'nin haşr-i cismanî ile beraber haşr-i ruhânînin dahi vuku bulmasına –bazı ehl-i bâtına taklit ve mümâşât cihetiyle– bir işaretidir.

Suâl: Sa'd-ı Teftazânî biri hayvanî, diğeri insanî olmak üzere ruhu ikiye taksim ettikten sonra "Mevte mâruz kalan, yalnız ruh-u hayvanîdir. Ruh-u insanî ise mahlûk değildir ve onunla Allah beyninde nisbet ve sebep yoktur. Cesetle kâim olmayıp müstakill-i bizzattır" demesinin sebebi ve izahı?

Elcevap: Sa'd-ı Teftazânî'nin اَلرُّوحُ الْإِنْسَانِيَّةُ لَيْسَتْ مَخْلُوقَةً[1] demesi; قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي[2] sırrıyla –bekâ-yı ruh bahsinde beyan edildiği gibi– ruhun mahiyeti, zîhayat bir kanun-u emir, zîşuur bir âyine-i ism-i Hayy, zîcevher bir cilve-i hayat-ı sermedî olduğundan mec'uldür. Bu cihetle, mahlûktur denilemez. Fakat Sa'd, *Makâsıd* ve *Şerhu'l-Makâsıd'*da, bütün muhakkikîn-i İslâm'ın icmâına ve âyât ve ehâdîsin nusûsuna muvâfık olarak "O kanun-u emir, vücûd-u hâricî giydirilmiş sâir mahlûkât gibi mahlûk ve hâdistir." demiştir. Sa'd'ın ezeliyet-i ruha kâil olmadığına bütün âsârı şahittir.

---

1 İnsanın ruhu mahlûk değildir.
2 "De ki: 'Ruh, Rabbimin bir emri, emir âleminden bir tecellîsidir.'" (İsrâ Sûresi, 17/85).

Âsâr: Eserler.
Âyine-i ism-i Hayy: Cenâb-ı Hakk'ın Hayy isminin tecellîlerini gösteren ayna.
Cilve-i hayat-ı sermedî: Ebedî, daimî hayatın bir tecellîsi.
Ehl-i bâtın: Kur'ân ve hadislerdeki her zâhir mananın ve her açık hükmün bir de bâtını, iç yüzü, herkesin anlayamayacağı gizli anlamları olduğunu ve Kur'ân ile hadislerin ancak te'vil ile anlaşılabileceğini iddia eden, kendilerini Şiî olarak adlandıran, fakat İslâm dışı kalan Bâtınîlik mezhebinin mensupları.
Ezeliyet-i ruh: Ruhun zamana bağlı olmayıp, başlangıç ve sonunun olmaması.
Hâdis: Sonradan olan.
Haşr-i cismanî: Cismen, bedenen dirilme.
Haşr-i ruhânî: Ruhen dirilme, ruhun diriltilmesi.
İcmâ: İttifak, fikir birliği.
Kâil olmak: İnanmak, kabul etmek.
Kâim olmak: Var olmak, ayakta durmak.
Kanun-u emir: Cenâb-Hakk'ın emir âleminden gelen kanun, varlık.
Mahlûk: Objektif, nesnel olarak yaratılmış varlık.
Mec'ûl: Allah'ın var ettiği, fakat mâhiyeti bizim için müşahhas olmayan varlık.
Muhakkikîn-i İslâm: İslâmî ilimlerde incelemelerini derinlemesine ve alabildiğince hassasiyetle yapan, eşyanın iç yüzüne vâkıf olabilen ilim adamları.
Mümâşât: Ayak uydurma, suyuna gitme.
Müstakill-i bizzat: Başka bir sebebe bağlı olmaksızın, başlı başına, tek başına var olan.
Nusûs: Bir hükme dayanak olan açık ifadeler, metinler.
Umûr-u uhreviye: Âhirette meydana gelecek, âhiretle ilgili olaylar.
Vücûd-u hâricî: Yokluktan çıkmış, şehâdet âlemine girmiş varlık.
Zîcevher: Bir değişikliğe uğramadan devam eden varlık sahibi.

[1]لَيْسَتْ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللّٰهِ نِسْبَةٌ demesi, hulûl gibi bâtıl bir mezhebin reddine işarettir. Hayvanâtın ruhları dahi bâkidir; kıyamette yalnız cesetleri fenâ bulur.[2] Mevt ise fenâ değil, belki alâkanın kesilmesidir.

[3]وَلَا سَبَبَ demesi, esbâb-ı zâhiriyenin tavassutu ve Azrail *(aleyhisselâm)*ın kabz-ı ervâh hususundaki münâcâtı bahsinde denildiği gibi ruhun doğrudan doğruya perdesiz, vâsıtasız îcad edilmesine işarettir.

[4]اِسْتَقَلَّتْ بِذَاتِهَا demesi, bekâ-yı ruh isbatında denildiği gibi, "Ceset ruha dayanır, ayakta kalır. Ruh ise bizâtihî kâimdir. Ceset harap olursa daha ziyade serbest olur, melek gibi göğe uçar." demektir ve bâtıl bir mezhebin reddine işarettir.

Hususî Kısmı

Haşre dair, Sûre-i Rûm'da [5]وَمِنْ اٰيَاتِهِ ، وَمِنْ اٰيَاتِهِ ، وَمِنْ اٰيَاتِهِ haşrin ayrı ayrı çok kuvvetli burhanlarını mu'cizâne beyan eden o âyetlerin ilhamı ile, o âyetlere bir tefsir yazmak niyetinde olduğum vakitte bu suâllerin sorulması latîf bir tevâfuktur.

[6]وَأَزْوَاجِهِمْ وَأَوْلَادِهِمْ fıkrasını dua ve münâcâtımda ilâve ettiğim dakikada hatırıma geldiniz. Bu nevi duada dahi birinciliği kazandınız. Kalben, kalemen, bilfiil alâkadar olmak şartıyla, yirmi dört saatte yüz defa, tasavvurca beş yüz defa mânevî kazanç ve duamda hissedar olmaya müstahak olmanızı arzu ettiğim bir vakitte bu suâlleriniz, beni sizin hesabınıza çok mesrur etti ve bir beşaret oldu.

Said Nursî

---

1 Onunla Allah arasında nisbet yoktur. İnsanî ruhla Allah arasında nisbet yoktur.
2 Bkz.: Beğavî, *Meâlimü't-tenzîl* 3/154; Ebu's-Suûd, *Tefsîru Ebi's-Suûd* 5/212; Âlûsî, *Rûhu'l-meânî* 15/226.
3 Sebep de yoktur.
4 Bizâtihi müstakildir.
5 "…O'nun varlığının ve kudretinin delillerindir…" (Rûm Sûresi, 30/20, 21, 22, 23, 24, 25).
6 Hanımları ve çocukları.

Bizâtihî: Kendi başına, bizzat.
Esbâb-ı zâhiriye: Görünen, dış sebepler.
Fenâ bulmak: Bitmek, tükenmek, yok olmak.
Hulûl: Cenâb-ı Hakk'ın (hâşâ) bir cisim veya şahsın içine girip onunla birleştiğine inanmak.
Kabz-ı ervâh: Ruhların bedenden çıkarılması.
Tavassut: Aracılık, vasıtalık.

~ 213 ~

Hulûsi Bey'e hitaptır.

بِاسْمِ مَنْ "تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ
وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ"[1]

وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ
دَقَائِقِ عُمْرِكُمْ عَمَّرَكُمُ اللّٰهُ بِالسَّلَامَةِ وَالْعَافِيَةِ[2]

Aziz Kardeşim!

Evvelâ: Mektubun bana tesir etti. Fakat hakikati düşündüm, o teessür gitti. İşte hakikat şudur ki:

Mâbeynimizdeki münasebet ve uhuvvet inşallah hâlis ve lillâh için olduğundan zaman ve mekânla mukayyet olmaz. Bir şehir, bir vilâyet, bir memleket, belki küre-i arz, belki dünya, belki âlem-i vücûd, iki hakikî dost için bir meclis hükmündedir. Böyle dostluk ve kardeşliğin firakı yok, hep visaldir. Fâni, mecazî, dünyevî dostluklar sahipleri, firakı düşünsün, bize ne!

Mezhebimizde (mesleğimizde) firak yok. Sen nerede bulunsan, şu kardeşinle ellerinizdeki Sözler vâsıtasıyla sohbet edebilirsin. Ben de istediğim zaman, seni yanımda dergâh-ı ilâhîye beraber el açıp niyaz etmek suretinde görebilirim. Eğer kader sizi başka bir yere gönderse, اَلْخَيْرُ فِي مَا اخْتَارَهُ اللّٰهُ[3] hükmünce kemâl-i rızayla teslim ol. Hem senin gibi, inşallah kalbi selîm, aklı müstakîm, hakikî iman dersini veren zâtlara başka yerler daha ziyade muhtaçtır. Orada (Eğirdir'de) lillâhilhamd imana çok hizmet ettin. Eğirdir'den ziyade başka yerler belki daha muhtaçtır.

Sâniyen: Sorduğun birinci suâle senin kalbini tevkil ediyorum. Nasıl fetva verirse, ben de öyle razıyım. Merâtib-i dünya, nokta-yı nazarımda pek ehemmiyetsiz olmakla beraber, senin gibi mertebesini hizmet-i Kur'ân'a medar edenler için minnet altına ve zillete girmemek şartıyla hoş görüyorum.

---

[1] Öyle bir Zât'ın adıyla ki; "Yedi kat gök, dünya ve onların içinde olan herkes O'nu takdis ve tenzih eder. Ve hiçbir şey yoktur ki O'nu hamd ile tenzih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

[2] Ömür dakikalarınızın âşireleri sayısınca, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun. Allah, sağlıklı ve huzurlu uzun seneler nasip etsin!

[3] "Hayır, Allah'ın takdir ettiğindedir." (Bkz.: Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/478).

Âlem-i vücûd: Varlık âlemi.
Lillâh: Allah için, Allah rızası için.
Lillâhilhamd: Allah'a şükürler olsun.
Mâbeyn: Ara.
Medar etmek: Dayanak yapmak, vesile etmek.
Merâtib-i dünya: Dünyalık makamlar, rütbeler.
Tevkil etmek: Vekil tayin etmek.

İkinci suâlin ise, peder ve vâlidenin arzuları pek mühimdir. Kur'ân-ı Hakîm bir âyet-i kerîmede, beş tarzda onlara karşı şefkat ve hürmete emreder.[1] Eğer sühûletle arzuları yerine gelmek kabilse yaparsınız.

Sâlisen: Aziz kardeşlerim, bahar ve yazın meşgaleleri, hem gecelerin kısalması, hem şuhûr-u selâsenin gitmesi ve ekser kardeşlerimin bir derece hisse alması ve daha sâir bazı esbabın bulunması, elbette bir derece neş'eli kış dersine fütur verir. Fakat onlardan gelen fütur, size fütur vermesin. *Çünkü o dersler, ulûm-u imaniyeden olduğu için, bir insan yalnız kendi nefsine dinlettirse yeter. Bâhusus, siz daima bir-iki hakikî kardeşi de bulursunuz.*

Hem o dersi dinleyenler yalnız insanlar değil. Cenâb-ı Hakk'ın zîşuur çok mahlûkâtı vardır ki, hakâik-i imaniyenin istimâından çok zevk alırlar. Sizin o kısım arkadaşınız ve müstemîleriniz çoktur.

Hem mütefekkirâne o çeşit sohbet-i imaniye, zemin yüzünün bir mânevî zîneti ve medar-ı şerefi olduğuna işareten biri demiş:

آسْمَانْ رَشْكْ بَرَدْ بَهَرْ زَمِينْ كِه دَارَدْ

يَكْ دُوكَسْ يَكْ دُو نَفَسْ بَهْرِ خُدَا بَرْ نُشِينَنْدْ

Yani "Semâvât, zemine gıpta eder ki, zeminde hâlisen lillâh, sohbet ve zikir ve tefekkür için bir-iki adam, bir-iki nefes, yani bir-iki dakika beraber otururlar. Kendi Sâni-i Zülcelâl'inin çok güzel âsâr-ı rahmetini ve çok hikmetli ve süslü âsâr-ı sanatını birbirine göstererek Sâni'lerini sevip sevdirirler, düşünüp düşündürürler."

Hem de ilim iki kısımdır: *Bir nevi ilim var ki, bir defa bilinse ve bir-iki defa düşünülse kâfi gelir. Diğer bir kısmı, ekmek gibi, su gibi, her vakit insan onu düşünmeye muhtaç olur. Bir defa anladım, yeter diyemez. İşte ulûm-u imaniye bu kısımdandır. Elinizdeki Sözler ekseriyet itibarıyla inşallah o cümledendir.*

---

1 "Rabbin şöyle buyurdu: Allah'tan başkasına ibadet etmeyin. Anneye ve babaya güzel muâmele edin. Şayet onlardan her ikisi veya birisi yaşlanmış olarak senin yanında bulunursa sakın onlara hizmetten yüksünme, "öff!" bile deme, onları azarlama, onlara tatlı ve gönül alıcı sözler söyle. Şefkatle, tevazu ile onlara kol kanat ger ve şöyle dua et: 'Yâ Rabbî, onlar küçüklüğümde nasıl beni ihtimamla yetiştirdilerse, ona mükâfat olarak sen de onlara merhamet buyur!' Rabbiniz içinizdeki duyguları pek iyi bilir. Eğer siz iyi kimseler iseniz şunu bilin ki Allah kötülüklerden (özellikle anne ve babasına yaptığı kötü muâmelelerden) tövbe edenlere karşı, günahları çok affedicidir." (İsrâ Sûresi, 17/23-25).

Âsâr-ı rahmet: İlâhî rahmetin eserleri.
Âsâr-ı sanat: İlâhî sanatın eserleri.
Fütur: Gevşeklik, bıkkınlık, usanç.
İstimâ: Dinleme.
Medar-ı şeref: Şeref, onur vesilesi.
Müstemî: Dinleyici.
Sâni: Her bir varlığı bir sanat eseri kıymetinde, güzelliğinde yaratan Hz. Allah.
Şuhûr-u selâse: Üç aylar. Receb, Şaban, Ramazan ayları.
Ulûm-u imaniye: İman ilimleri.

Bütün kardeşlerimize birer birer selâm ediyorum. Zannederim mufârakat ihtimalinden, ikimizden ziyade Hakkı Efendi kardeşimiz, daha ziyade sevap kazanmak emâresi olarak daha ziyade müteessirdir. Fakat Cenâb-ı Hak hakkımızda çok emârelerle inâyet ve rahmetini gösterdiğinden, sûrî iftirakımız vuku bulsa, bir eser-i inâyet ve rahmet olduğunu telâkki etmeliyiz.

Râbian: Sizin gibi hakikate yetişmiş ve hakikatteki hakikî teselli̇̂ ve esaslı sevinci bulmuş zâtlara, envâr-ı imaniyenin ve esrar-ı Kur'âniyenin neşirlerine karşı “Ehl-i dalâletin ve şeytanların desâisle tehâcümünden neş'et eden müşkülât ve gam ve kedere karşı sabır ve metânet et ve hüzün ve merak etme!” demeye ihtiyaç hissetmem.

Hem her vakit beklediğim, ehl-i zındıkanın bana hücumu, gayretli talebem, cesaretli biraderzadem olan uhrevî kardeşimden başlaması muhtemel olmakla beraber, hıfz-ı Kur'ânî her müşkilâta galip ve lezzet-i hizmet-i imaniye her kederi unutturur itikadında olduğumdan, seni teşcî ve teşvike lüzum görmem.

Râkımü'l-huruf Hâfız Hâlid sana selâm eder, duanı ister.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي[1]

Âhiret kardeşiniz
Said Nursî

~ 214 ~

Üçüncü Mektub'un Baş Kısmı

بِاسْمِ مَنْ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ بِكَلِمَاتِ النُّجُومِ وَالشُّمُوسِ وَالْاَقْمَارِ وَالسَّيَّارَاتِ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَعَلٰى اِخْوَانِكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ النُّجُومِ فِي السَّمٰوَاتِ[3]

Aziz Kardeşim ve Sevgili Arkadaşım!

Şimdi yüz tabakalık fıtrî bir sarayın en yukarı menzilinde bulunuyorum.

---

1 Bâki olan yalnız Allah'tır.

2 Öyle bir Zât'ın adıyla ki; semâvât O'nu yıldızların, güneşlerin, ayların ve gezegenlerin kelimeleriyle tesbih eder.

3 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; semâlardaki yıldızlar sayısınca sizin ve kardeşlerinizin üzerine olsun.

Desâis: Desiseler, hileler.
Ehl-i zındıka: Dinsizler, din düşmanları.
Hıfz-ı Kur'ânî: Kur'ân-ı Kerim'in muhafazası, koruması.
Mufârakat / iftirak: Ayrılık.
Râkımü'l-huruf: "Bu yazıyı yazan" manasında bir ifade.
Sûrî: Görünüşte olan, görünürdeki.
Teşcî: Cesaretlendirme.

Sen de mânen burada hazır ol. Bir parça sohbet edip konuşacağız. İşte kardeşim,

Evvelâ: Evvelki mektubumda, bütün Sözler'e dair suâl etmiştim ki: "İçlerinde cerhedilecek hakikatler var mı? Veyahut avâma izharı muzır şeyler bulunuyor mu?" Yoksa yalnız Otuz İkinci Söz'ün Üçüncü Maksad'ı için değildi.

Sâniyen: Sana Nokta Risalesi'ni gönderiyorum. Acîbdir ki, Eski Said'in kuvvet-i ilmiyle, nazar-ı aklıyla anladığı ve gördüğü hakikatleri, senin kardeşin şuhûd-u kalbiyle, nur-u vicdanla gördüğüne tevâfuk ediyor. Yalnız bazı cihetlerde noksan kalmıştır ki, Yirmi Dokuzuncu Söz'de tekmil edilmiş. Hususan âhirdeki remizli nükte ve o remizli nüktenin sırrı beyanında, çok hakikatler Nokta'da yoktur; Yirmi Dokuzuncu Söz'de vardır. Fakat birbirinden çok uzak bu iki Said'in aklı, kalbi, bu derece ittifakı acîbdir.

Sâlisen: Şeyh Mustafa'ya selâmımı tebliğle beraber de ki: Yazdığın Kader Sözü beni çok memnun etti. Duayla kardeşlik hakkını edâ ettiğin gibi, bunun yazmasıyla talebelik hukukunu dahi kaza ettin. Allah senden razı olsun. Yazdığını Abdülmecid'e gönderiyorum. O, yüzlerce adama okutturacak; her birisinden sevap sana gelecek.

Râbian: Kardeşimiz Abdülmecid'e bir mektupla bazı Sözler'i gönderiyorum. Sen gayet emniyetli bir tarzda postaya ver. Adres: "Ergani-i Osmaniye'de esnaftan Vanlı Şehabeddin Efendi vâsıtasıyla Vanlı Abdülmecid Efendi'ye." Bu adresi yeni hurufla mektuba ve emanete yazınız.*

چُو لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ بَرَابَرْ مِيزَنَنْدْ هَرْ شَيْ دَمَادَمْ چُو يَدَنْدْ يَا حَقْ سَرَاسَرْ كُويَدَنْدْ يَا حَيْ[1]

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz

Said Nursî

---

* Mektubun bundan sonraki "Hâmisen" kısmı, *Mektubat*'ta Üçüncü Mektup'tadır.

1 "Çünkü bütün eşya *Lâ ilâhe illâ Hû* deyip, kâinatın azîm halka-yı zikrinde beraber zikrederek çalışıyorlar. Vakit-be-vakit, lisan-ı istidat ile, Cenâb-ı Haktan hukuk-u hayatını 'Yâ Hak' deyip hazine-i rahmetten istiyorlar. Baştan başa da, hayata mazhariyetleri lisanıyla 'Yâ Hayy' ismini zikrediyorlar."

Cerhetmek: Çürütmek, yaralamak.

Şuhûd-u kalb: Kalben müşâhede etme.

~ 215 ~

Mektubat'ta On Sekizinci Mektub'un Başı ve İkinci Mesele-i Mühimme'deki Suâlinin Cevabına Bir Zeyildir

بِاسْمِهٖ سُبْحَانَهُ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ[3]

Aziz, Sıddık, Muhlis Kardeşim Hulûsi Bey!

Suâllerinize dair bir cevap yazmıştım. Kardeşimiz Hüsrev bir izah istedi. O zât ruhen size benzediği için, onun istîzahına sen de iştirak ettiğini tahayyül ettim. Bu zeyli yazdım, size gönderdim.

Hem Keramet-i Gavsiye'nin birinci satırına dair bir parça gönderildi, onun âhirine yazarsınız. Hem Keramet-i Gavsiye ile münasebettar bir nükte-i Kur'âniyeyi gönderdik. Meşrebimize muhalif olan bu izhar-ı esrara beni sevk eden mânevî ihtarla kardeşlerimizin sa'ye ziyade şevk ve gayrete gelmelerine bir vesile olmasıdır.

Hakikaten bir vakit fütur geldi; tevâfuk çıktı, şevki tazelendirdi. Bir zaman yine fütur baş gösterdi; keramet-i gavsiye çıktı, gayreti çok ziyadeleştirdi. Ben bu hâletten anladım ki; izharından hizmetimize zararı yok, olsa olsa nefsime zarardır. Zaten nefsim hizmete feda olmaya hazırdır.

Başta muhterem pederiniz, Fethi Bey, Hoca Abdurrahman, Kemâleddin, Ömer Efendi olarak risalelerle alâkadar olan zâtlara selâm ve dua ediyorum ve dualarını istiyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said

1 O yüce Zât'ın adıyla.
2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
3 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Fütur: Gevşeklik, usanç.
İstîzah: Bir meselenin açıklanmasını, izahını isteme.
İzhar-ı esrar: Sırları açığa çıkarma, gösterme.
Keramet-i Gavsiye: Abdülkadir Geylânî (k.s.) Hazretleri'nin Risale-i Nur müellifine işaret eden (bakan) kerametlerinin anlatıldığı 8. Lem'a risalesi.

Hulûsi'nin İkinci Suâlinin Cevabına Bir Zeyildir

Suâl: Muhyiddin İbn-i Arabî, vahdetü'l-vücûd meselesini en yüksek bir mertebe telâkki ettiği gibi, ehl-i aşk bir kısım evliya-yı azîme dahi ona ittibâ etmişler. Bu meselenin en yüksek mertebe olmadığını, hem hakikî olmadığını, belki bir derecede ehl-i sekir ve istiğrâkın ve ashab-ı şevk ve aşkın meşrebi olduğunu diyorsun. Öyle ise, muhtasaran sırr-ı verâset-i nübüvvetle ve Kur'ân'ın sarâhatiyle gösterilen tevhidin yüksek mertebesi hangisidir? Göster!

Elcevap: Benim gibi hiç ender hiç, âciz bir bîçârenin kısa fikriyle bu yüksek mertebeleri muhâkeme etmek, yüz derece haddimin fevkindedir. Yalnız Kur'ân-ı Hakîm'in feyzinden gelen gayet muhtasar bir-iki nükteyi söyleyeceğim. Belki bu meselede faydası olacak.

Birinci Nükte: Vahdetü'l-vücûdun meşrebine ve saplanmasına çok esbap var. Onlardan bir-ikisi kısaca beyan edilecek.

- *Birinci Sebep*: Mertebe-i rubûbiyetin hallâkıyetini âzamî derecede zihinlerine sığıştıramadıklarından ve sırr-ı ehadiyet ile her şeyi bizzat kabza-yı rubûbiyetinde tuttuğunu ve her şey kudret ve ihtiyâr ve iradesiyle vücûd bulduğunu kalblerine tam yerleştiremediklerinden, "her şey O'dur" veyahut "yoktur" veya "hayaldir" veya "tezahüriyetidir" veya "cilveleridir" demeye kendilerini mecbur bilmişler.

- *İkinci Sebep*: Firakı hiç istemeyen ve firaktan şiddetle kaçan ve ayrılıktan titreyen ve bu'diyetten cehennem gibi korkan ve zevalden gayet derece nefret eden ve visâli, ruhu ve canı gibi seven ve kurbiyeti cennet gibi hadsiz bir iştiyakla arzulayan *aşk sıfatı*, her şeydeki akrebiyet-i ilâhiyenin bir cilvesine yapışmakla, firak ve bu'diyeti hiçe sayıp, likâ ve visâli dâimî zannederek

---

Akrebiyet-i ilâhiye: Allah'ın, kendine has manasıyla kulunu kendine yaklaştırması.
Ashab-ı şevk ve aşk: Seyr u sülûklerinde ilâhî aşkı esas alan kimseler.
Bu'diyet: Canandan uzaklaşma.
Ehl-i sekir ve istiğrâk: Basiret ve şuurunu, yaşadığı hâlin duygu ve hülyalarının baskısı altında geçici olarak kaybetmiş kimseler.
Hallâkıyet: Cenâb-ı Hakk'ın her şeyi "Yaradan" olması.
Hiç ender hiç: Bütünüyle, tamamen hiç hükmünde.
Kabza-yı rubûbiyet: Tasarrufu altında, yönetimi altında.
Kurbiyet: Canana yakın olma.
Likâ: Kavuşmak (Allah'a ulaşmak).
Mertebe-i rubûbiyet: Cenâb-ı Hakk'ın bütün varlığı idare ve terbiyesindeki enginlik, yükseklik.
Sarâhat: Açıklık, âşikârlık.
Sırr-ı ehadiyet: Cenâb-ı Hakk'ın esmâ ve sıfatlarıyla her varlığa özel, ayrı şekilde tecellî etmesindeki sır, incelik.
Sırr-ı verâset-i nübüvvet: Peygamberlik misyonunun özü, hakikati.
Tezahüriyet: Görünme, belirme, ortaya çıkma.
Vahdetü'l-vücûd: Vücûd birliği. Tas: "Var olan sadece Allah'tır, Vücûd yalnız O Zât'tan ibarettir. Onun dışında, görünen şeyler muhtelif mertebelerde onun zuhur ve tecellîsinden başka bir şey değildir." şeklinde ifade edilebilecek bir tasavvuf ekolü.
Visâl: Kavuşma.
Vücûd bulmak: Var olmak, varlığa ermek.
Zeval: Yok olma, bitme; kaybolup gitme.

لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ[1] diye, aşkın sekriyle, ve o şevk-i bekâ ve likâ ve visâlin muktezasıyla, gayet zevkli bir meşreb-i hâli vahdetü'l-vücûdda bulunduğunu tasavvur ederek, müthiş firaklardan kurtulmak için o vahdetü'l-vücûd meselesini melce ittihaz etmişler.

Demek birinci sebebin menşei, *aklın gayet geniş ve gayet yüksek olan bazı hakâik-i imaniyeye yetişmediğinden ve ihâta edemediğinden ve aklın iman noktasında tamamıyla inkişâf etmediğindendir.*

İkinci sebebin menşei, *kalbin aşk noktasında fevkalâde inkişâfından ve hârikulâde inbisâtından ve genişliğinden ileri gelmiştir.*

Amma sarâhat-i Kur'âniye ile verâset-i nübüvvetin evliya-yı azîmesi ve ehl-i sahv olan asfiyanın gördükleri mertebe-i uzmâ-yı tevhid ise, *hem çok yüksektir, hem rubûbiyet ve hallâkıyet-i ilâhiyenin mertebe-i uzmâsını, hem bütün esmâ-yı ilâhiyenin hakikî olduklarını ifade ediyor. Ve esâsâtı muhafaza edip, ahkâm-ı rubûbiyetin muvâzenesini bozmuyor.*

Çünkü derler ki; *Cenâb-ı Hakk'ın ehadiyet-i zâtiyesiyle ve mekândan münezzehiyetiyle beraber, her şey bütün şuûnâtıyla, doğrudan doğruya ilmiyle ihâta ve teşhis edilmiş.. ve iradesiyle tercih ve tahsis edilmiş.. ve kudretiyle isbat ve îcâd edilmiştir. Bütün kâinatı birtek mevcud gibi îcâd ve tedbir ediyor. Bir çiçeği kolaylıkla halkettiği gibi koca baharı dahi o sühûletle halkeder. Bir şey bir şeye mâni olmaz. Teveccühünde tecezzî*

---

[1] "Vücûd-u Vâcib'e nisbeten başka şeylere vücûd denilmemeli.. onlar vücûd unvanına lâyık değillerdir.." Bkz.: Yirminci Mektup (Mektubat), İkinci Makam, Onuncu Kelime, Dördüncüsü.

Ahkâm-ı rubûbiyet: Cenâb-ı Hakk'ın varlığı idare ve hâkimiyetinin hükümleri.

Asfiya: İlim ve takvalarıyla peygamberlerin gerçek vârisi olan seçkin veliler.

Ehadiyet-i zâtiye: Varlıkların arka planındaki bütün ilâhi isim ve sıfatların râci olduğu, hakikatler hakikati de denen mertebe.

Ehl-i sahv: Şuur ve basiretleri sürekli açık olan, eşyayı daima objektif kriterlerle değerlendiren kimseler.

Esâsât: Esaslar, temeller.

Evliya-yı azîme: Büyük veliler.

Hallâkıyet-i ilâhiye: Cenâb-ı Hakk'ın her şeyin Yaratıcısı olması.

Îcâd etmek: Var etmek.

İnbisât: Genişleme, ferahlama.

İttihaz etmek: Edinmek, kabul etmek.

Melce: Sığınak.

Mertebe-i uzmâ-yı tevhid: Cenâb-ı Hakk'ın varlığı ve birliğine ait hakikatleri en doğru ve en net gösteren derece, mertebe.

Meşreb-i hâl: Hâlin zevklerini duymayı, yaşamayı esas alan meşrep, yol.

Rubûbiyet: Cenâb-ı Hakk'ın her şeyi kuşatan hâkimiyeti, varlığı terbiye ve idaresi.

Sarâhat-i Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in kesin ve açık hükümleri, ifadeleri.

Sekr: Basiret ve şuurunu, yaşadığı hâlin duygu ve hülyalarının baskısı altında geçici olarak kaybetme hâli.

Şevk-i bekâ ve likâ ve visâl: Ebedîliğe erme ve canana kavuşma arzusu, iştiyakı.

Şuûnât: İşleyişler, hâller, durumlar.

Tedbir etmek: İdare etmek, yönetmek.

Tecezzî: Bölünme, parçalanma.

Verâset-i nübüvvet: Peygamber vârisliği.

yoktur. Aynı anda, her yerde, kudret ve ilmiyle tasarruf noktasında bulunuyor. Tasarrufunda tevzî ve inkısam yoktur. On Altıncı Söz ve Otuz İkinci Söz'ün İkinci Mevkıfı'nın İkinci Maksadı'nda bu sır tamamıyla izah ve isbat edilmiştir.

لَا مُشَاحَّةَ فِي التَّمْثِيلِ kaidesiyle temsildeki kusura bakılmadığından, gayet kusurlu bir temsil söyleyeceğim. Tâ iki meşrebin bir derece farkı anlaşılsın.

Mesela harika ve emsalsiz, gayet büyük ve gayet zînetli, şark ve garba bir anda uçacak ve şimalden cenuba ulaşan kanatlarını kapayıp açacak, yüz binler nakışlarla tezyin edilmiş ve kanadının her bir tüyünde gayet dâhiyâne sanatlar dercedilmiş bir tavus kuşu farzediyoruz. Şimdi seyirci iki adam var. Akıl ve kalb kanatlarıyla bu kuşun yüksek mertebelerine ve harika zînetlerine uçmak istiyorlar.

Birisi, bu tavus kuşunun vaziyetine ve heykeline ve hârikulâde her bir tüyündeki kudret nakışlarına bakar ve gayet aşk ve şevk ile sever. Dakik tefekkürü kısmen bırakır ve aşka yapışır. Fakat görür ki, her gün o sevimli nakışlar tahavvül ve tebeddül eder. Sevdiği ve perestiş ettiği o mahbuplar kaybolur, zeval buluyor. O adam kendine teselli vermek ve aklına sığıştıramadığı vahdet-i hakikî ile rubûbiyet-i mutlaka ve ehadiyet-i zâtî ile hallâkıyet-i külliyeye mâlik bir nakkâşın bir nakş-ı sanatıdır demek lâzım gelirken, o itikad yerine "Bu tavus kuşundaki ruh o kadar âlîdir ki, onun sâni'i onun içindedir veya o olmuş. Hem o ruh, vücuduyla müttehid, vücudu ise sûret-i zâhiriye ile mümteziç olduğundan, o ruhun kemâli ve o vücudun yüksekliği, bu cilveleri böyle gösterir, her dakika başka bir nakşı ve ayrı bir hüsnü izhâr eder. Hakikî ihtiyâr ile bir îcad değil, belki bir cilvedir, bir tezahürdür." der.

Diğer adam der ki: "Bu mizanlı ve nizamlı, gayet sanatkârâne nakışlar, kat'î bir surette, bir irade ve ihtiyâr ve kasd ve meşieti iktizâ eder. İradesiz bir cilve, ihtiyârsız bir tezahür olamaz. Evet, tavusun mahiyeti güzel ve yüksektir; fakat onun mahiyeti fâil olamaz, belki münfaildir; fâili ile hiçbir cihette ittihad edemez. Ruhu güzel ve âlîdir; fakat mûcid ve mutasarrıf değil, belki

---

Fâil: Yapan, eden.
Hallâkıyet-i külliye: Her şeyi yaratma.
İnkısam: Bölünme, kısımlara ayrılma.
İttihad etmek: Birleşmek.
Meşiet: Dileme, isteme kabiliyeti.
Mûcid: Var eden, yapan.
Mutasarrıf: İşleri yürüten, yöneten.
Mümteziç olmak: Karışıp birleşmek.
Münfail: Dış tesirle meydana gelen, edilgen.
Müttehid: Birlikte, birleşmiş.
Perestiş etmek: Aşırı düşkün olmak, taparcasına sevmek.
Rubûbiyet-i mutlaka: Cenâb-ı Hakk'ın her şeyi kuşatan mutlak, sınırsız hâkimiyet ve idaresi.
Sâni': Sanatkâr.
Tahavvül / tebeddül etmek: Değişmek, başka bir şekil almak.
Tevzî: Dağıtma, paylaştırma.
Vahdet-i hakikî: Gerçek tevhid.

ancak mazhar ve medardır. Çünkü her bir tüyünde, bilbedâhe, nihayetsiz bir hikmetle bir sanat ve nihayetsiz bir kudretle bir nakş-ı zînet görünüyor. Bu ise iradesiz, ihtiyârsız olamaz. Bu kemâl-i kudret içinde kemâl-i hikmeti ve kemâl-i ihtiyâr içinde kemâl-i rubûbiyeti ve merhameti gösteren sanatlar, cilve-milve işi değil. Bu yaldızlı defteri yazan kâtip onun içinde olamaz, onunla ittihad edemez. Belki yalnız o defter, o kâtibin yazı kaleminin ucuyla temâsı var. Öyle ise, o kâinat denilen misalî tavusun hârikulâde zînetleri, o tavus hâlıkının yaldızlı bir mektubudur."

İşte şimdi o kâinat tavusuna bak, o mektubu oku, kâtibine "Mâşallah, tebârekâllah, sübhânallah!" de. Mektubu kâtip zanneden veya kâtibi mektup içinde tahayyül eden veya mektubu hayal tevehhüm eden, elbette aşk perdesinde aklını saklamış, hakikatin hakikî suretini görmemiş.

- Vahdetü'l-vücûdun meşrebine sebebiyet veren aşkın envâından en mühim ciheti, aşk-ı dünyadır. Mecâzî olan aşk-ı dünya, aşk-ı hakikîye inkılâp ettiği zaman vahdetü'l-vücûda inkılâp eder.

Nasıl ki insandan şahsî bir mahbûbu muhabbet-i mecâzî ile seven, sonra zevâl ve fenâsını kalbine yerleştiremeyen bir âşık, mahbubuna aşk-ı hakikî ile bir bekâ kazandırmak için "Mâbud ve Mahbub-u Hakikî'nin bir âyine-i cemâlidir." diye kendini teselli eder, bir hakikate yapışır. Öyle de koca dünyayı ve kâinatı heyet-i mecmûasıyla mahbub ittihaz eden, sonra o muhabbet-i acîbe dâimî zeval ve firak kamçılarıyla muhabbet-i hakikîye inkılâp ettiği vakit, o çok büyük mahbubunu zeval ve fıraktan kurtarmak için vahdetü'l-vücûd meşrebine iltica eder. Eğer gayet yüksek ve kuvvetli iman sahibi ise, Muhyiddin İbn-i Arabî'nin emsâli gibi zâtlara zevkli, nurânî, makbul bir mertebe olur. Yoksa vartalara, maddiyata girmek, esbapta boğulmak ihtimâli var.

Vahdetü'ş-şuhûd ise o zararsızdır, ehl-i sahvın da yüksek bir meşrebidir.

Kardeşiniz
Said Nursî

Âyine-i cemâl: Cenâb-ı Hakk'ın isim ve sıfatlarındaki sonsuz güzelliğini yansıtan ayna.

Bilbedâhe: Apaçık, besbelli.

Heyet-i mecmûa: Genel yapı, bir şeyin bütünü.

Kemâl-i hikmet: Mükemmel bir hikmet. Her şeyin kusursuz bir şekilde yerli yerince olması.

Kemâl-i ihtiyâr: Mükemmel, kusursuz bir şekilde tercihte bulunma, seçme.

Kemâl-i kudret: Kusursuz, yüce kudret.

Kemâl-i rubûbiyet: İdare ve terbiyedeki kusursuzluk, mükemmellik.

Mâbud ve Mahbub-u Hakikî: Asıl sevilecek ve ibadet edilecek olan zat, Hz. Allah.

Mazhar: Bir şeyin zuhur ettiği, göründüğü yer.

Medar: Vesile, vasıta.

Muhabbet-i acîbe: Şaşırtıcı, hayret verici sevgi.

Muhabbet-i mecâzî: Fâni, geçici sevgi.

Vahdetü'ş-şuhûd: Görme, müşâhede birliği. Tas: Sâlikin her şeyi Allah'ın tecellîsi olarak görmesi, yani gözünde mâsivanın yok olması, her şeyde sadece Bir'i görmesi, gördüğü her şeyi muhtelif mertebelerde O'nun zuhur ve tecellîsinden ibaret sayması.

Varta: Çukur, tehlike.

اَللّٰهُمَّ أَرِنَا الْحَقَّ حَقًّا وَارْزُقْنَا اتِّبَاعَهُ[1]

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَآ إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَاۜ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ[2]

~ 216 ~

Yirmi İkinci Mektub'un Hâtimesi'ndeki Bahse Bir Zeyildir

أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا[3]

Gıybet şu âyetin kat'î hükmüyle nazar-ı Kur'ân'da gayet menfur ve ehl-i gıybet, gayet fena ve alçaktırlar. Gıybetin en fena ve en şenîi ve en zâlimâne kısmı, kazf-i muhsanât nev'idir. Yani, gözüyle görmüş dört şahidi gösteremeyen bir insan, bir erkek veya kadın hakkında zinâ isnad etmek, en şenî bir günah-ı kebâir[4] ve en zâlimâne bir cinayettir, hayat-ı içtimâiye-i ehl-i imanı zehirlendirir bir hıyanettir, mesut bir ailenin hayatını mahveden bir gadirdir. Evet, Sûre-i Nur bu hakikati o kadar şiddetle göstermiş ki, vicdan sahibini titretiyor ve tüylerini ürperttiriyor.

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهٰذَا سُبْحَانَكَ هٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ[5]

şiddetle ferman ediyor. Ve diyor ki; gözüyle görmüş dört şahidi gösteremeyen merdûdü'ş-şehâdettir; ebedî şehâdetlerini kabul etmeyiniz. Çünkü yalancıdırlar.[6] Acaba böyle kazfe cesaret eden hangi adam var ki, gözüyle görmüş dört şahidi gösterebilir? Kur'ân-ı Hakîm, bu şartı koşturmakla “Böyle şeylerde şakk-ı şefe etmeyiniz, bu kapıyı kapayınız demektir.”

---

1 “Allah'ım! Bize hakkı hak olarak göster ve ona ittiba etmekle bizi rızıklandır.” (Taberî, *Câmiu'l-beyân* 1/252; İbn-i Teymiyye, *Minhâcü's-sünne* 1/19).

2 “Sübhansın ya Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara Sûresi, 2/32).

3 “Hiç sizden biriniz ölmüş kardeşinin cesedini dişlemekten hoşlanır mı?” (Hucurât Sûresi, 49/12).

4 Bkz.: Buhârî, *Vasâya* 23; Müslim, *İman* 141-146; Ebû Davud, *Vasâya* 10.

5 “Onu duyduğunuzda, 'Böyle bir şeyi ağzımıza almak bize yakışmaz. Aman Allah'ım, bu çok büyük bir iftira!' diyerek kestirip atmanız gerekmiyor muydu?” (Nûr Sûresi, 24/16).

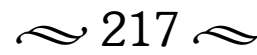
6 Bkz.: Nur Sûresi, 24/4, 13.

Gadir: Zulüm, haksızlık.
Hayat-ı içtimâiye-i ehl-i iman: Müminlerin sosyal hayatı.
Kazf: İftira, bir kimseye zina isnadında bulunma.
Kazf-i muhsanât: Âkil, bâliğ, hür ve iffetli olan müslüman bir kadına zina isnadında bulunma.
Menfur: Nefret edilen şey.
Merdûdü'ş-şehâdet: Şâhitliği kabul görmeyen reddedilen.
Şakk-ı şefe etmek: Ağız açmak, konuşmak.
Şenî: Çirkin, iğrenç.

يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ[1] tehdidiyle öyleleri münafık gibi ehl-i imanın hayat-ı içtimâiyelerini böyle işâalarla ifsad ediyorlar, ifade ediyor. Ve bilhassa böyle gıybet, ehl-i namus ve ehl-i haysiyet hakkında olsa ve bilhassa ehl-i ilim hakkında olsa ve bilhassa akıldan hariç bir tarzda olsa...

Mesela namuslu bir zât, kendi gayet yakışıklı, her cihetle mükemmel ve ailesine kemâl-i itimadı olduğu hâlde, hiçbir cihetle ona mukabil gelemeyen ve onun hizmetkârı hükmünde ve ona nisbeten çirkince bir insan ve dünyada onların içtimâını hiçbir fıtrat ve vicdan kabul etmediği bir surette, o bîçâre ailesini o suretle gıybet etmek, bu nevi gıybetin en şenîidir. Böyle eşna' gıybetin sebebi, olsa olsa insanın dest-i ihtiyârında olmayan bir muhabbet vâsıtasıyla, yine kadınların kıskançlığından ve habbeyi kubbe görüp ve kendi iffetini göstermekle başkasını itham etmek nev'inden bu nevi şâyialar meydan alıyorlar. Bu işâadan tevbe etsinler; yoksa kahr-ı ilâhî gelmesi kaviyyen me'muldür. Öyle iftira edenler, böyle iftiraya maruz kalacakları, cezâ-yı amelleri olmak ihtimalini düşünsünler!

Said Nursî

217

Yirmi Altıncı Mektub'un İkinci Mebhası'nın Âhiridir

Benimle görüşen veya görüşmek arzu eden dostlara bir düsturdur ki, uzakta bulunan bir kısım kardeşlere yazılmıştır.

Benimle görüşmek arzunuzu hissettim. Kardeşlerim, benimle görüşmek iki cihetle olur: Ya dünya cihetiyle, yani hayat-ı içtimaiye-i insaniye itibarıyladır. Şu cihetteki kapıyı kapamışım. Veya hayat-ı uhreviye ve hayat-ı mâneviye cihetiyledir. O da iki vecihledir:

Biri: Şahsıma haddimden fazla hüsn-ü zan edip şahsımdan bir istifade-i mâneviyeyi niyet etmektir. Şu vechi de kabul etmem. Çünkü ben Kur'ân-ı Hakîm'in sırf bir hizmetkârıyım, o mukaddes dükkânın bir dellâlıyım. Şahsî

1 "Çirkinliklerin yayılmasını arzu ederler…" (Nûr Sûresi, 24/19).

Cezâ-yı amel: Yapılan işin karşılığı.
Dest-i ihtiyârında olmamak: Elinde olmamak, istemeden olmak.
Eşna': En çirkin, en iğrenç.
İşâa: Bir haberi yayma, herkese duyurma.
Kaviyyen: Büyük ihtimal.
Me'mul: Umulan, ümit edilen.

dükkânımdaki perişan, ehemmiyetsiz şeyleri satışa çıkarmayacağım ve çıkarmak istemiyorum. Çünkü Kur'ân-ı Hakîm'in kudsî elmaslarının kıymetlerine şüphe îras etmemek için, perişan ve şahsî dükkânımda bulunan kırık cam parçalarını satsam, hakikî sarraf olmayan müşteriler, dellâllık vaktinde elimde gördükleri elmaslara da şişe nazarıyla bakabilirler; zihinlerine bir iltibas, bir şüphe gelir. Onun için şahsî dükkânımı kat'iyen kapamışım. Bana o mukaddes dükkânın hizmetkârlığı yeter. Müflis bir hizmetkâr olsam, daha hoşuma gidiyor.

İkinci vecih şudur ki: Kur'ân hesabıyla ve dellâllığı ve hâdimliği noktasında benimle görüşmektir. Şu vecihte gelenleri ale'r-re'si ve'l-ayn kabul ediyorum. Fakat bu görüşmek için şark ve garp mâni olmaz. Belki yerin üstü ve altı dahi birdir. Sureten görüşmeye o kadar lüzum yok.

Şu münasebetin de ve mânevî görüşmenin de üç meyvesi var:

Birincisi: *Dellâllık ettiğim mukaddes dükkânın mücevherâtını benden almaktır. İşte o dükkândan şimdilik on iki küçük cevherleri size gönderdim.*

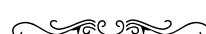
İkinci Meyvesi: *Beş farz namazını kılan ve yedi kebâiri terkeden zâtları, şu mânevî münasebet ve görüşmek neticesi olarak âhiret kardeşliğine kabul ediyorum. Ben her sabah mânevî kazancım ne ise, o âhiret kardeşlerimin sahife-i a'mâline geçmek için Cenâb-ı Hakk'ın dergâhına niyaz edip hediye ediyorum. Onlar dahi beni mânevî hayratlarına ve dualarına hissedar etmelidirler; tâ hisselerini kazancımızdan alsınlar.*

Üçüncü Meyvesi: Onları yanımda ya hakikaten veya hayalen hazır edip beraber dergâh-ı ilâhîye el açıp dua ederek ve Kur'ân'ın hizmetine dair el ele, kalb kalbe verip gayet ciddî bir surette rapt-ı kalb etmektir.

İşte kardeşlerim, size şu üç meyve şimdiden hâsıldır.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي [1]

Said Nursî

[1] Bâki olan yalnız Allah'tır.

Ale'r-re'si ve'l-ayn: Baş göz üstüne.

İltibas: Karıştırma, karışıklık.

Îras etmek: Sebep olmak, vermek.

Kebâir: Büyük günahlar.

Rapt-ı kalb etmek: Kalp irtibatını sağlamak, gönlünü bağlamak.

~ 218 ~

Mesâil-i Müteferrika

Birinci Mesele

Suâl: Salavâtın bu kadar kesretle hikmeti ve salâtla beraber selâmı zikretmenin sırrı nedir?

Elcevap: Resûl-i Ekrem'e *(aleyhissalâtü vesselâm)* salavât getirmek, tek başıyla bir tarîk-i hakikattir. Resûl-i Ekrem *(aleyhissalâtü vesselâm)* nihayet derecede rahmete mazhar olduğu hâlde, nihayetsiz salavâta ihtiyaç göstermiştir. Çünkü Resûl-i Ekrem *(aleyhissalâtü vesselâm)* bütün ümmetin dertleriyle alâkadar ve saadetleriyle nasibedardır.[1] Nihayetsiz istikbalde, ebedü'l-âbâdda nihayetsiz ahvâle mâruz ümmetin, bütün saadetleriyle alâkadarlığının ihtiyacındandır ki, nihayetsiz salavâta ihtiyaç göstermiştir.

Hem Resûl-i Ekrem, hem abd, hem resûl olduğundan *ubûdiyet* cihetiyle salât ister, *risalet* cihetiyle selâm ister ki; *ubûdiyet,* halktan Hakk'a gider, mahbubiyet ve rahmete mazhar olur. Bunu اَلصَّلَاةُ ifade eder. *Risalet,* Hak'tan halka bir elçiliktir ki, selâmet ve teslim ve memuriyetinin kabul ve vazifesinin icrâsına muvaffakiyet ister ki سَلَامٌ lafzı onu ifade ediyor.

Hem biz سَيِّدِنَا lafzıyla tâbir ettiğimizden diyoruz ki; *yâ Rab! Yanımızda elçiniz ve dergâhınızda elçimiz olan reisimize merhamet et ki, bize sirayet etsin.*

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ[2]

---

1 Bkz.: "Size kendi aranızdan öyle bir peygamber geldi ki zahmete uğramanız O'na ağır gelir. Kalbi üstünüze titrer, müminlere karşı pek şefkatli ve merhametlidir." (Tevbe Sûresi, 9/128).

2 Allah'ım, senin kulun ve resûlün olan efendimiz Muhammed'e ve onun bütün âl ve ashabına salât eyle.

Ebedü'l-âbâd: Sonsuza kadar, ilelebet.
Salât ve selâm: Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) karşı yapılan salât, rahmet dileği; selâm ise O'nun bizim hakkımızda emniyet ve güven duymasını ifade etmek; Cenâb-ı Hak tarafından getirdiği ne kadar ahkâm varsa hepsini kabul edip, devamlı surette ona verilen biatı yenilemek.
Salavât: Dualar. Hz. Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) yapılan dualar.

İkinci Mesele

Bir kardeşimizin uzun bir suâline kısa bir cevaptır.

Eğer desen: Nedir şu tabiat ki ehl-i dalâlet ve gaflet ona saplanmışlar; küfür ve küfrâna girip, ahsen-i takvimden esfel-i sâfilîne sukut etmişler?

Elcevap: Tabiat nâmı verdikleri şey, şeriat-ı fıtriye-i kübrâ-yı ilâhiyedir ki; mevcudâtta zuhur eden ef'âl-i ilâhiyenin tanzim ve nizamını gösteren âdetullahın mecmû-u kavânîninden ibarettir. Mâlûmdur ki, kavânîn umûr-u itibariyedir; vücûd-u ilmîsi var, haricîsi yok. Gaflet veya dalâlet sâikasıyla Kâtip ve Nakkâş-ı Ezelî'yi tanımadıklarından, kitabı ve kitabeti kâtip ve nakşı nakkâş, kanunu kudret, misdarı masdar, nizamı nazzâm, sanatı sâni' tevehhüm etmişler.

Nasıl ki bir vahşi ve insanların içtimâiyatını görmemiş bir adam muhteşem bir kışlaya girse, bir ordunun nizâmât-ı mâneviyeyle muttarid hareketini temâşâ etse, maddî iplerle bağlı tahayyül eder. Veyahut o vahşi, muazzam bir câmie dâhil olsa görse ki; müslümanların cemaat ve îdlerde muntazam, mübârek vaziyetlerini görse, seyretse, maddî râbıtalarla bağlanmalarını tevehhüm eder.

Öyle de vahşiden çok vahşi olan ehl-i dalâletin, cünûd-u semâvât ve arza mâlik olan Sultan-ı Ezel ve Ebed'in muhteşem kışlası olan şu kâinata ve Mâbud-u Ezelî'nin mescid-i kebîri olan şu âleme girdikleri vakit, o Sultan'ın nizâmâtını tabiat nâmıyla yâd etse ve nihayet hikmetlerle meşhûn şeriat-ı kübrâsını, kuvvet ve madde gibi sağır ve kör ve câmid, karmakarışık tezahürattan ibaret tahayyül etse elbette ona insan demek değil, belki vahşi

---

Âdetullah: Cenâb-ı Hakk'ın icraatında uyguladığı kanunlar.
Ahsen-i takvim: En güzel, en ideal şekil, hâl.
Cünûd-u semâvât ve arz: Yeryüzü ve gökyüzünü dolduran varlık ordusu.
Ef'âl-i ilâhiye: İlâhî fiiller.
Esfel-i sâfilîn: En aşağı yer. İnsanın düşebileceği en kötü durum, en aşağı seviye.
Haricî (vücûd-u hâricî): Şehâdet âlemine girmiş, müstakil varlık.
Îd: Bayram.
Kâtip ve Nakkâş-ı Ezelî: Ezelden ebede daima varlığı çok büyük manalar ifade eden satır satır kelimeler gibi yazan, bütün güzellikleri yansıtan nakış nakış desenler gibi yaratan Hz. Allah.
Kavânîn: Kanunlar.
Mâbud-u Ezelî: Kendisine ibadet edilen, başlangıcı, öncesi ve sonu olmayan İlâh.
Masdar: Kaynak, menba.
Mecmû-u kavânîn: Cenâb-ı Hakk'ın yaratılışa ait kanunlarının bütünü.
Meşhûn: Dolu.
Misdar: Âlet, araç. Üzerinde kâinat kitabına ait satırların yazıldığı alan.
Muttarid: Sürekli ve düzenli bir şekilde devam eden.
Nazzâm: Düzenleyen, belirli bir sistem ve düzen kuran.
Sâni': Sanatlı yapan, sanatkâr.
Sukut etmek: Düşmek, değer kaybetmek.
Sultan-ı Ezel ve Ebed: Saltanatının başlangıcı ve sonu olmayan Cenâb-ı Hak.
Şeriat-ı fıtriye-i kübrâ-yı ilâhiye: Cenâb-ı Hakk'ın kâinata yerleştirdiği tabiat kanunları.
Şeriat-ı kübrâ: Cenâb-ı Hakk'ın kâinata yerleştirdiği "âdetullah, sünnetullah" da denilen büyük kanunlar.
Umûr-u itibariye: Farazî, göreceli meseleler.
Vücûd-u ilmî: Varlığı bilinen, fizikî olmayan vücûd.

hayvan dahi denilmez. Çünkü o tevehhüm ettiği tabiat için, geçen Sözler'de ve sâir risalelerimde yüz yerde, dirilmeyecek bir surette o tabiat fikr-i küfrîsi öldürüldüğü ve Yirmi İkinci Söz'de gayet kat'î bir surette isbat edildiği gibi; her zerrede, her sebepte bütün mevcudâtı halkedecek bir kudret, bir ilim vermek, belki Vâcibu'l-vücûd'un bütün sıfâtını onda kabul etmek gibi nihayetsiz muhâl-ender muhâl bir dalâlet, belki dalâletin divaneliğinden gelen manasız hezeyanlardır.

Elhâsıl: O Sözler'de gayet kat'î bir surette isbat edilmiş ki; tabiat-perest adam bir ilâh-ı vâhidi kabul etmediği için gayr-i mütenâhi ilâhları kabul etmeye mecburdur. O ilâhlar, her birisi her şeye muktedir olmakla beraber, bütün ilâhlara hem zıt, hem misil olarak şu kâinatın intizamı içinde birleşsin. Hâlbuki bir sineğin kanadından tut, tâ manzume-i şemsiyeye kadar hiçbir yerde bir sinek kanadı kadar şerike yer yoktur ki, parmak karıştırsın.

لَوْ كَانَ فِيهِمَٓا اٰلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَاۚ فَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ[1]

ferman-ı kat'î, şirk ve iştirâkin esâsâtını kat'î bir burhanla keser.

Üçüncü Mesele

Küfür, mânevî bir cehennemin çekirdeği olduğunu İkinci Söz'de ve Sekizinci Söz'de ve başka Sözler'de isbat edildiği gibi, maddî bir cehennem dahi onun meyvesidir. Cehenneme duhûlüne sebep olduğu gibi, cehennemin vücûduna dahi sebeptir. Zira küçük bir hâkim, küçük bir izzet, küçük bir gayret, küçük bir celâli bulunsa; bir edepsiz ona dese "Beni tedip etmezsin ve edemezsin!" Herhâlde o yerde hapishâne yoksa da onun için bir hapishâne îcad edecek, onu içine atacaktır. Hâlbuki kâfir, cehennemi inkârla nihayetsiz gayret ve izzet ve celâl sahibi ve gayet büyük bir zâtı tekzib ve tâciz ediyor, yalancılıkla ve aczle itham ediyor, izzetine şiddetle dokunuyor, celâline serkeşâne ilişiyor. Elbette, farz-ı muhâl olarak, cehennemin hiçbir sebeb-i vücûdu bulunmazsa, o derece tekzib ve tâcizi tazammun eden küfür için cehennemi halkedecek, o kâfiri içine atacaktır.

---

1 "Hâlbuki gökte ve yerde, Allah'tan başka tanrılar bulunsaydı oraların nizamı bozulurdu. Demek ki o yüce arş ve hükümranlığın sahibi Allah, onların zanlarından, onların Allah'a reva gördükleri vasıflardan münezzehtir, yücedir!" (Enbiyâ Sûresi, 21/22).

Celâl: Büyüklük, ululuk.
Manzume-i şemsiye: Güneş sistemi.
Muhâl-ender muhâl: Olması hiçbir şekilde mümkün değil, muhal içinde muhal.
Serkeşâne: Kafa tutarcasına, isyan edercesine.
Tedip etmek: Cezalandırmak, haddini bildirmek.
Vâcibu'l-vücûd: Varlığı kendinden ve kesin olan Hz. Allah.

Dördüncü Mesele

Eğer desen: Ne için ehl-i küfür ve dalâlet dünyada ehl-i hidayete galip oluyor?

Elcevap: Çünkü küfrün divaneliğiyle ve dalâletin sarhoşluğuyla ve gafletin sersemliğiyle ebedî elmasları satın almak için verilen letâif ve istidâdât-ı insaniye sermayesini, fâni şişelere, soğuk buzlara veriyor. Elbette ham cam ve câmid cemed, elmas fiyatıyla alındığı için en âlâ cam ve en eclâ cemed alınır.

Bir vakit elmasçı zengin bir adam divane olur, çarşıya gider, beş paralık cam parçasına beş altın verir. O zengin divaneye, herkes en iyi camlarını alır ona verir. Hatta çocuklar da güzel buz parçalarını ona veriyor, birer altın alıyorlardı.

Hem bir vakit bir padişah sarhoş olur, çocukların içine girer, onları vükelâ ve ümerâ-yı askeriye zanneder. Şâhâne emir verir, çocukların hoşuna gider, iyi itaat ettiklerinden güzelce bir eğlence yapar.

İşte küfür bir divâneliktir, dalâlet bir sarhoşluktur, gaflet bir sersemliktir ki; bâki metâ yerine fâni metâı alır. İşte şu sırdandır ki, ehl-i dalâletin hissiyatları şiddetlidir. İnadı, hırsı, hasedi gibi her şeyi şedittir. Bir dakika meraka değmeyen bir şeye bir sene inat eder.

Evet küfrün divaneliğiyle, dalâletin sekriyle, gafletin şaşkınlığıyla, fıtraten ebedî ve ebed müşterisi olan bir latîfe-i insaniye sukut eder; ebedî şeyler yerine fâni şeyler alır, yüksek fiyat verir.

Fakat müminde dahi bir maraz-ı asabî bulunuyor veya maraz-ı kalbî var. O dahi ehl-i dalâlet gibi ehemmiyetsiz şeylere ziyade ehemmiyet verir. Lâkin çabuk kusurunu anlar, istiğfar eder, ısrar etmez.[1]

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَٓا اِنْ نَسِينَٓا اَوْ اَخْطَأْنَا[2]

---

1 Bkz.: "O müttakiler ki çirkin bir iş yaptıklarında veya kendi nefislerine zulmettiklerinde, peşinden hemen Allah'ı anar, günahlarının affedilmesini dilerler. Zaten günahları Allah'tan başka kim affeder ki? Bir de onlar, bile bile işledikleri günahlarda ısrar etmez, o günahları sürdürmezler." (Âl-i İmrân Sûresi 3/135).

2 "Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme!" (Bakara Sûresi, 2/286).

Cemed: Buz.
Eclâ: Pek parlak, pek güzel.
İstidâdât-ı insaniye: İnsana ait kabiliyetler, yetenekler.
Latîfe-i insaniye: İnsana ait mânevî duyu, his.
Letâif: Mânevî duyular, ruhâni dinamikler.
Maraz-ı asabî: Sinir hastalığı.
Maraz-ı kalbî: Kalbe ait hastalık.
Sekr: Sarhoşluk.
Sukut etmek: Düşmek, değerini, derecesini yitirmek.
Ümerâ-yı askeriye: Askerî âmirler, paşalar.
Vükelâ: Bakanlar.

Beşinci Mesele

Mühim bir sırr-ı âyet: Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, mecmûu mu'cize olduğu gibi her bir sûresi dahi bir mu'cize, hatta pek çok âyetlerin her birisi birer mu'cize veya bir lem'a-yı i'câzı gösterir bir tarzdadır.

Mesela sahabeden bahseden âhir-i Sûre-i Fetih olan âyeti ki مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ[1] 'tan başlar, bütün huruf-u hecâiyeyi tazammun etmekle beraber, sahabenin tabakât-ı meşhuresinin ki; Ashab-ı Bedir, Şühedâ-yı Uhud, Ashab-ı Suffe, Ehl-i Biat-ı Rıdvan gibi şöhretgîr-i âlem tabakâtın esmâsının adedine işaret ediyor. Ve şu âyetten evvelki هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ[2] âyeti, altmış üç harf olduğundan ömr-ü nebeviyeye işaret ettiği gibi, bahsettiğimiz âyetle beraber Ashab-ı Bedir ve Suffe ve Uhud ve Ehl-i Beyt-i Nebevî'nin adedini gösterir.

İşte âhirdeki âyetin adedi iki yüz altmıştır. Ashab-ı Bedir, Şühedâ-yı Uhud ile beraber, Bedir'le Uhud şühedâsından bulunan birtek sayılmak, hem isimleri bir olanlar bir sayılmak şartıyla iki yüz altmıştır. Aynı âyetteki hurufât gibi Ashab-ı Bedir, Ashab-ı Suffe ile söylediğimiz şartla beraber iki yüz altmış dört eder. Âyetten dört fazladır ki, Hulefâ-yı Erbaa veya Hamse-i Âl-i Abâ'dan dördüne işaret vardır.

Âyette her bir harfin ne kadar tekerrür ettiği ve Ashab-ı Bedir ve Uhud ve Suffe'nin esmâsına ne derece muvâfık adet göstermesine, gelecek hurufâta dikkat et:

Hemze lafzî (9), gayr-i melfuzu (15) muvâfık geliyor. ب (4), ت (8), ث (3) muvâfık.. ج (8) muvâfık.. ح (3), خ (10), د (6), ذ (3) muvâfık.. ر (16) muvâfık.. ز (6) muvâfık. Uhud ve Suffe'den س (7) muvâfık.. Suffe'den ش (2) muvâfık.. Suffe'den ص (2) muvâfık.. Bedir'den ض (2) muvâfık.. Suffe'den ط (1), ظ (3)

---

1 "Muhammed Allah'ın resûlüdür." (Fetih Sûresi, 48/29).

2 "Resûlünü (hidâyet ve hak dinle) gönderen O'dur. (Fetih Sûresi, 48/28).

Ashab-ı Suffe: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) mescidinin yanındaki bölümde kalan, hayatlarını O'ndan istifadeye, İslâm'a hizmete adamış kimseler.

Ehl-i Biat-ı Rıdvan: Hudeybiye'de, ölünceye kadar savaşacaklarına dair Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) biat edip bağlılıklarını bildiren sahabeler. (Bkz.: Fetih Sûresi, 48/10)

Gayr-i melfuz: Telaffuz edilmeyen, okunmayan.

Hamse-i Âl-i Abâ: Hz. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) kendisi ile beraber, kızı Hz. Fâtıma validemiz, damadı Hz. Ali ve torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'den (r.a.h.) oluşan âile fertleri.

Hulefâ-yı Erbaa: Dört büyük halife: Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali (r.anhüm).

Huruf-u hecâiye: Alfabe, harflerin alfabeye göre dizilmiş hali.

Lem'a-yı i'câz: Mu'cize parıltısı.

Muvâfık: Uygun, münasip.

Şöhretgîr-i âlem: Dünyanın tanıdığı, çok meşhur.

Tabakât-ı meşhure: Meşhur sınıflar, gruplar.

Uhud'da Abâdile-i Seb'a, Hulefâ-yı Selâse ع (10) muvâfık.. Suffe'den غ (6), ف (14), ق (1) muvâfık.. Bedir'de ك (6), ل (34), م (24) muvâfık.. ن (16) muvâfık.. ه (16), و (15), ي (12) muvâfık.. لا (2), ا (18) muvâfık...

İşte şu hurufâtın yarısı Ashab-ı Bedir ve Suffe ve Uhud'da muvâfık gelmesiyle gösteriyor ki, gayr-i muvâfık olanlar başka tabakâtın adedine muvâfıktır. Mesela Ehl-i Biat-ı Rıdvan gibi tabakât-ı meşhureye...

Hem cây-ı dikkattir ki; ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُعَاسًا[1] âyetinde şu âyet gibi bütün huruf-u hecâiyeyi tazammun etmiş. Fakat bunun aksine olarak o hurufâtın tekrarâtı acîb bir tarz-ı münasebettedir.

Şu âyet ise birbirine bakmıyor. Kardeş kardeşine muvâfık gelmiyor. Demek şu âyetteki hurufâtın vazifesi, âyetin manasını teyid ederek, bahsettiği sahabelerin esmâsına bakıyorlar. Evet şu âyet-i kerîme, cümleleriyle gösterdiği aynı hükmü, yine kelimeleriyle, hurufâtıyla aynı manaya işaret eder. Mesela şu âyetin hurufâtları, ashaba baktıkları gibi, kayıtları da ashabın sıfât-ı meşhuresine bakar. O sıfâtı göstermekle o sıfât sahiplerine parmak basıyorlar. Mesela:

وَالَّذِينَ مَعَهُ[2] 'deki maiyet-i hâssa, sohbet-i mahsusayı zikretmekle Ebûbekri's-Sıddık'ın medar-ı fahri ve şöhreti olan maiyet-i hâssa ile başına parmak basıyor.

أَشِدَّآءُ عَلَى الْكُفَّارِ[3] şiddet-i hamiyet-i İslâmiye ile küffâra galebe-i kat'iyesiyle şöhret-şiâr olan Hazreti Ömer'i ayna gibi gösterir.

رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ[4] şefkat-i rahîmâneyle meşhur-u enâm olan Hazreti Osman-ı Zinnûreyn'e parmak basıyor.

---

1 "Sonra o kederin peşinden üzerinize bir güven duygusu indirdi. (Sizden bir kısmını bürüyen) tatlı bir uyku hali verdi." (Âl-i İmran Sûresi, 3/154).

2 "Onun beraberindeki müminler..." (Fetih Sûresi, 48/29).

3 "...kâfirlere karşı şiddetlidirler." (Fetih Sûresi, 48/29).

4 "...kendi aralarında şefkatlidirler." (Fetih Sûresi, 48/29).

Abâdile-i Seb'a: İsimleri Abdullah olan yedi sahabi.

Cây-ı dikkat: Dikkat çekici, ilginç.

Maiyet-i hâssa: Hususî yakınlık, çok yakın olma.

Medar-ı fahr ve şöhret: Övünme ve herkesçe bilinme vesilesi.

Meşhur-u enâm: Herkesçe bilinip tanınan, meşhur olan.

Osman-ı Zinnûreyn: Hz. Osman'ın (r.a.), Hz. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) iki kızı ile evlenmek kendisine nasip olduğu için "iki nur sahibi" anlamına gelen bir lâkabı.

Sohbet-i mahsusa: Özel dostluk, çok yakın olma.

Şefkat-i rahîmâne: Pek merhametli şefkat.

Şiddet-i hamiyet-i İslâmiye: İslâmî değerlere sahip çıkmadaki büyük gayret.

Şöhret-şiâr: Çok meşhur, pek ünlü.

تَرٰيهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا[1] kaydıyla, rükû ve secdede devam ve kesrette meşhur olan Hazreti Aliyyü'l-Murtazâ'ya işaret ediyor.

يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا[2] cümlesiyle Ehl-i Biat-ı Rıdvân'a,

سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ[3] Ashab-ı Suffe'ye,

ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرٰيةِ[4] fukahâ ve ulemâ-yı sahabeye,

وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ[5] Ashab-ı Huneyn ve Fetih, Uhud ve Bedir'deki sahabelerin nâmdar yiğitlerine işaret ettiği gibi *enbiyadan sonra benîâdem içinde en yüksek, en nâmdar, en mümtaz olan sahabelerin medar-ı rüçhâniyetleri, menşe-i imtiyazları ve mâden-i meziyetleri olan secâyâ-yı sâmiye ve ahlâk-ı âliye ve muâmelât-ı gâliyeye o mezkûr kayıtlar ve sıfatlarla işaret ediyor.*

O kayıtlarla diyor ki; *sahabelerin halka karşı vaziyetleri, düşmanlarına şedittirler ve dostlarına ve müminlere rahîmdirler. Cenâb-ı Hakk'a karşı rükû ve secdede kemâl-i itaattedirler. Her işlerinde Cenâb-ı Hakk'ın rıza ve fazlını kastederek kemâl-i ihlâstadırlar.*

Hem sahabelerin ilimde ve amelde ve siyasette ve askerlikte gösterdikleri fevkalâde metânet ve terakki ve sebat ve tefevvuku, mâziden Tevrat ve İncil'i işhad ederek mu'cizâne.. ve müstakbelden ibadet ve cihad vazifesinde harikulâde hareketleri ihbar ederek mu'cizâne.. mâzi ve müstakbelde iki ihbar-ı gaybiyeyle sahabelerin i'câzkâr ahvâlini haber vermekle şu âyette bir lem'a-yı i'câzı gösterir.

Ve âyetin daha başka çok işaretleri vardır. İzahı uzun olduğundan ve ihâtamız nâkıs ve elimiz kısa bulunduğundan kısa kestik.

---

1 "Sen onları daima, uzun uzun rükû ve secde ederken görürsün." (Fetih Sûresi, 48/29).
2 "Allah'tan lütuf ve rıza ararlar." (Fetih Sûresi, 48/29).
3 "Onların alâmeti, yüzlerindeki secde izi, secde aydınlığıdır." (Fetih Sûresi, 48/29).
4 "Bunlar, Tevrat'taki sıfatlarıdır." (Fetih Sûresi, 48/29).
5 "İncil'de ise şöyle anlatılırlar:…" (Fetih Sûresi, 48/29).

Aliyyü'l-Murtazâ: Hz. Ali'nin (r.a.) "Beğenilmiş, hoşnut olunmuş" anlamına gelen bir lâkabı.
Fukahâ ve ulemâ-yı sahabe: Dinî ilimlerde ileri seviyede olan âlim sahabeler.
İ'câzkâr: Mu'cizeli.
İhbar-ı gaybiye: Gayba ait, bilinmeyen şeyleri haber vermek.
İşhad etmek: Şahit göstermek.
Mâden-i meziyet: Ayırıcı vasfın, üstün özelliğin kaynağı.
Medar-ı rüçhâniyet: Üstün görülme, tercih edilme sebebi.
Menşe-i imtiyaz: Benzerlerinden ayrılma, belirgin olma kaynağı.
Muâmelât-ı gâliye: Değerli, örnek davranışlar.
Secâyâ-yı sâmiye: Yüksek karakterler, seciyeler.
Tefevvuk: Üstünlük, üstün olma.

İşte madem şu âyet, hem cümleleri, hem kelimeleri, hem hurufâtıyla, ayrı ayrı vazifeleri gördükleri hâlde, mana-yı maksudun etrafında toplanıp ona bakıyorlar. Acaba bilmediğimiz ve beyan etmediğimiz, şu âyetin daha çok esrar-ı acîbeyi câmî olduğu anlaşılmaz mı?

Altıncı Küçük Bir Mesele

Otuz üç adet Sözler'in ve otuz üç adet Mektuplar'ın mecmûuna Risaletü'n-Nur nâmı verilmesinin sırrı şudur ki:

Bütün hayatımda *Nur* kelimesi her yerde bana rast gelmiştir. Ezcümle: Karyem *Nurs*'tur. Merhume vâlidemin ismi *Nuriye*'dir. Nakşî üstadım Seyyid *Nur* Muhammed'dir. Kâdirî üstadım *Nureddin*, Kur'ân üstadlarımdan *Nuri*, talebelerimden benimle en ziyade alâkadarı *Nur* isimli bulunanlardır. Kitaplarımı en ziyade izah ve tenvir eden, *nur* misalidir. Kur'ân-ı Hakîm'deki en evvel aklıma, kalbime parlayan ve fikrimi meşgul eden اَللّٰهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكٰوةٍ[1] âyetidir. Hem hakâik-i ilâhiyede müşkülâtımın ekserisini halleden esmâ-yı hüsnâdan *Nur* ism-i nurânîsidir. Hem Kur'ân'a şiddet-i sevk ve inhisar-ı hizmetim için hususî imamım *Zinnûreyn'*dir.

اَللّٰهُمَّ يَا نُورَ النُّورِ ، وَيَا مُنَوِّرَ النُّورِ ، وَيَا مُصَوِّرَ النُّورِ ، وَيَا مُقَدِّرَ النُّورِ ، وَيَا مُدَبِّرَ النُّورِ ، وَيَا خَالِقَ النُّورِ ، وَيَا نُورًا قَبْلَ كُلِّ نُورٍ ، وَيَا نُورًا بَعْدَ كُلِّ نُورٍ ، وَيَا نُورًا فَوْقَ كُلِّ نُورٍ ، وَيَا نُورًا لَيْسَ مِثْلَهُ نُورٌ.

سُبْحَانَكَ يَا لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَمَانَ الْأَمَانَ أَجِرْنَا (وَعَلِيًّا) مِنَ النَّارِ وَأَدْخِلْنَا (وَأَدْخِلْ عَلِيًّا) اَلْجَنَّةَ مَعَ الْأَبْرَارِ وَنَوِّرْ قُلُوبَنَا وَقَلْبَهُ وَقُبُورَنَا وَقَبْرَهُ بِأَنْوَارِ الْإِيمَانِ وَالْقُرْاٰنِ يَا رَحِيمُ يَا غَفَّارُ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ الْمُخْتَارِ وَاٰلِهِ الْأَطْهَارِ وَصَحْبِهِ الْأَخْيَارِ اٰمِينَ اٰمِينَ اٰمِينَ[2]

Said Nursî

---

[1] "Allah göklerin ve yerin nurudur. O'nun nûrunun misali, (tıpkı içinde lamba bulunan) bir kandillik gibidir." (Nûr Sûresi, 24/35).

[2] Ey nurların nuru! Ey bütün nurların Yaratıcısı! Ey bütün nurları farklı farklı şekil ve görüntülerle donatan! Ey nurların mukaddiri! Ey nurların müdebbiri! Ey nurların hâlıkı! Ey her nurdan önceki nur! Ey her nurdan sonraki nur! Ey her nurun üstündeki nur! Ey eşi, benzeri olmayan nur! ⇨

Câmî olmak: Kapsamak, içinde toplamak.
İnhisar-ı hizmet: Yalnız belirli bir işi görmek. Sadece belirli bir sahada hizmet etmek.
Mana-yı maksud: Kastedilen mana.
Zinnûreyn: Hz. Osman'ın (r.a.) Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) iki defa damat olduğunu ifade eden "iki nur sahibi" anlamında bir lâkabı.

~ 219 ~

Hulûsi Bey'in suâline cevaptır.

Dişlerin Kaplanması Hakkındaki Suâle Cevaptır

1932 tarihli suâlinize şimdilik etrafıyla cevap veremiyorum. Fakat bu meseleyle münasebettar bir-iki mesele-i şeriatı icmâlen yazıyorum, şöyle ki:

Abdest vaktinde ağzı yıkamak farz değil, sünnettir. Fakat gusül hengâmında ağzını yıkamak farzdır.[1] Az bir şey de yıkanmadık kalsa olmaz, zarardır. Onun için dişleri kaplama lehinde ulemâlar fetva vermeye cesaret edemiyorlar.

İmam Âzam* ile İmam Muhammed* *(radiyallâhu anhumâ)* gümüş ve altından dişlerin yapılmasına fetvaları[2], sabit kaplama hakkında olmamak gerektir. Hâlbuki bu diş meselesi umûmü'l-belvâ suretinde o derece intişarı var ki, ref'i kabil değil. Ümmeti bu belvâ-yı azîmeden kurtarmak çâresini düşündüm; birden kalbime bu nokta geldi. Haddim ve hakkım değil ki, ehl-i içtihadın vazifesine karışayım. Fakat bu umûmü'l-belvâ zaruretine karşı, fetvalara taraftar olmadığım hâlde diyorum ki:

Eğer mütedeyyin bir hekim-i hâzıkın gösterdiği ihtiyaca binâen kaplama sureti olsa, altındaki diş ağzın zâhirîsinden çıkar, bâtın hükmüne geçer. Gusülde yıkanmaması, guslü ibtal etmez. Çünkü üstündeki kaplama yıkanıyor, onun yerine geçiyor. Evet, cerîhaların üstündeki sargıların zarar için kaldırılmadığından cerîha yerine yıkanması, şer'an o yaranın gasli yerine geçtiği gibi, böyle ihtiyaca binâen sabit kaplamanın yıkanması dahi dişin yıkanması yerine geçer, guslü ibtal etmez. –وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ[3]– Madem ihtiyaca binâen bu ruhsat oluyor. Elbette yalnız süs için, ihtiyaçsız, dişleri kaplamak veya

Sen her türlü kusurdan mukaddes ve münezzehsin! Senden başka ilâh yok! Aman diliyoruz senden, aman! Bizi (ve Ali'yi de) ateşten muhafaza eyle! Bizi (ve Ali'yi de) iyilerle beraber cennete dâhil eyle! Bizim kalblerimizi ve onun kalbini de, bizim kabirlerimizi ve onun kabrini de iman ve Kur'ân nurlarıyla nurlandır! Ey Rahîm, ey Gaffâr! Muhammed Muhtâr'a, onun tertemiz âline ve hayırlı ashabına salât eyle! Âmin, âmin, âmin…

1 Bkz.: Semerkandî, *Tuhfetü'l-fukaha* 1/12; Merginânî, *Bidâyetü'l-Mübtedî* 1/3, 4.

2 Bkz.: Şeybânî, *Mebsût* 1/477, 478; Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi'* 5/132; Mergînânî, *Hidâye* 4/82.

3 Gerçek bilgi Allah katındadır.

Bâtın: İç.
Belvâ-yı azîme: Büyük sıkıntı, zor durum.
Cerîha: Yara.
Gasl: Yıkama.
Hekim-i hâzık: Mâhir, uzman doktor.
Mesele-i şeriat: Fıkha, ilmihâle ait dinî mesele.
Ref': Ortadan kaldırma.
Şer'an: Dinen.
Umûmü'l-belvâ: Kaçınılması çok zor, herkesin başına gelmesi mümkün olan durum, sıkıntı.
Zâhirî: Dış, dışa ait.

doldurmak bu ruhsattan istifade edemez. Çünkü hatta zaruret derecesine geldikten sonra böyle umûmü'l-belvâda eğer bilerek, sû-i ihtiyârıyla olsa, o zaruret ibâhaya sebebiyet vermez. Eğer bilmeyerek olmuşsa, zaruret için elbette cevaz var.

Said Nursî

~ 220 ~

Üç cesetli bir ruhun bir fıkrasıdır. Yani Hâfız Ali, Sabri, Sarıbıçak Ali.

Otuz Birinci Mektub'un On Yedinci Lem'a'sının On Yedinci Nota'sının yedi meselesinden ikinci meselesi iken Yirminci Lem'a olan İhlâs Risalesi'ni aldım.

Kuleönü'nde kardeşim Ali Efendi ile, Yirmi Birinci Lem'a nâmıyla projektör-misal geceleri gündüze çeviren, pek mübârek ve çok kıymettar ve gayet müessir bir risaleyle, Yirmi İkinci Lem'a olan On Yedinci Nota'nın Üçüncü Meselesi iken Lemeât'a karışmakla, sosyalizm ve bolşevizm oyunlarıyla âlem-i insaniyetin fıtrat-ı hayat-ı hakikiyesini unutturmak, ebedî zulümâtı, müsâvât-ı esasiye nâmıyla, kendi şahıslarını istisna ederek, millet-i İslâmiyeyi esassızlığa attıkları gazlı bombalarıyla bir nevi geceyi getirdikleri gibi, güya istila ettiği mânevî toprakta kuvve-i inbatiyeye medar olacak bir hayat dahi bırakmayarak ihrak ettikleri bir anda şu Lem'a, o âlemi tenvir ile güneşi gösterip âb-ı hayatıyla uyanık zemin üzerini yeşerttiğini gösteriyor.

Muhterem Efendimiz! Bir hafta mukaddem, maddeten küçük ve mânen büyük bir nâme-i mergûbelerinizi, Bekir Bey vâsıtasıyla bir ordu kuvvetinde aldım. Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn'e hesapsız hamd ve şükür olsun ki, bizim gibi âciz, zayıf, fakir, kusurlu kullarını, hiçbir zaman maddî ve mânevî takviye-i rahmetinden baîd tutmuyor. Esen rüzgârlar muvakkaten kapı ve pencerelerden girseler de o hânenin sahibi derhal kapatıyor ve ayıktırdığını gösteriyor. Gerçi çok okuyamıyorsak da yazıyı aynı vaziyette yazıyor. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1]

Muhterem Efendim! "Şu yazılan risaleleri nasıl buldunuz?" buyuruyorsunuz. Yâ Hazreti Üstad, ne diyelim! Bizim mânevî yara ve hastalıklarımızı

[1] Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

Ayıktırmak: Ayıltmak, uyandırmak, kendine getirmek.
Baîd tutmak: Uzak tutmak.
Fıtrat-ı hayat-ı hakikiye: Yaratılış gayesine uygun, asıl hayat.
İbâha: Haram olan bir şeye izin verme, mubah kılma.
İhrak etmek: Yakmak.
Kuvve-i inbatiye: Yetiştirme kuvveti, verimlilik.
Mukaddem: Önce.
Müsâvât-ı esasiye: Temel eşitlik, mutlak eşitlik.
Nâme-i mergûbe: Arzu ve iştiyakla beklenen mektup.
Sû-i ihtiyâr: Yanlış, kötü tercih.

teşhis buyurup, öldürmemek için bir nevi muâleceleri ile memzuç, hem mugaddî, hem müessir tiryaklarını Cenâb-ı Hakk'ın ihsanıyla gönderiyorsunuz. İhlâs hakkında evvelce ve bilhassa sonra ihsan edilen risaleleri okudukça vücudumun ağrıdığını ve her zerresinin titrediğini, müteaddit diyarlardan tevellüd eden kurtlar oynamaya başlayınca en ahmak ve eblehçe hareketlerimi gösterdiler.

Şu Sözler –bittecrübe– yazılmasıyla umum kardeşlerimiz ikaz ediliyor. Ve her ferde, kudsiyetiyle güya o ferde hitap eder gibi bir ulviyetle mâ-i zemzem içiriyor. İhlâsı tam, vicdanı temiz, ruhu teslim, cismi latîf, nesebi tâhir kardeşlerimiz, bu ikazla Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn'e niyaz edip *"Yâ Rab! Cümle ihvanımızı yaramaz şeylerden halâs et ve ihlâs-ı tâmme ihsan et!"* dualarında, sâlifü'l-arz haslet-i hamse-i âliye ve ehliyeden olmayan ve kesafetli ruhuyla müteaddit nuru karıştıran ve zâhir hâliyle sebeb-i risale olup umumun dua ve himmetlerini her an arzulayan, bu uğurda Risale-i Nur'a serfürû ve serfedâ edenleri, Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn, Habib-i Ekrem *(aleyhissalâtü vesselâm)*, Kur'ân-ı Hakîm ve Hizbü'l-Kur'ân hürmetine mağfiret buyurup, niyet edip talep ettikleri hizmetinde muvaffak buyursun, âmin!

Şu mübârek risaleler, hararetli bir adamın suyu gördüğünde ufak bir kapta ise kazanına koymak; büyük göl ve deniz ise içine girmek istediği gibi, şu zamanın nursuz, yakıcı şiddet-i hararetine karşı ihlâs denizini göstermekle harareti kesmek, hem her nevi cevâhir ve elmas içinde bulunduğunu beyan etmekle o denize dâvet ediyor. Nefsin tâlibi olduğunu riyâ ve hubb-u câh gibi her cihette zararlı yılanlar gibi zehirleyen, ibadet perdesi altında dünyayı tahsil etmek isteyip, kabir kapısında hatasını bildiği ve teveccüh-ü nâsa muhabbetten, firavun gibi gark olurken dönmek isteyip kimseye müyesser olmadığını ve daha teferruatıyla.. o âlemleri bu Lem'alar öyle tenvir ediyorlar ki; eğer murad-ı ilâhî olsa, bu zamanın şöhret-perest zındıkları da görselerdi, ellerindeki vücutlarına zemherir getiren buzları atıp ihlâs ile iman edip Kur'ân'ın elmas cevâhirlerini alırlardı.

Muhterem Efendim! Keramet-i Aleviye risalesi çok cihetlerle keramet olduğu gibi, Risale-i Nur şâkirtlerini intibaha ve teşvike, sa'y ve gayrete, cesaret

---

Gark olmak: Boğulmak.
Haslet-i hamse-i âliye ve ehliye: İnsanı olgunlaştıran beş yüksek haslet, özellik.
Hizbü'l-Kur'ân: Kur'ân cemaati. Kur'ân'a bağlı kimseler.
Hubb-u câh: Makam arzusu, düşkünlüğü.
Keramet-i Aleviye: Hz. Ali'nin (r.a.) Risale-i Nur'a dair işaretlerini izah eden risale.
Memzuç: Karışmış, mezc olmuş.
Muâlece: İlaç.
Mugaddî: Gıdalı, besleyici.
Sâlifü'l-arz: Az önce arz edilen, geçen.
Sebeb-i risale: Risalelerin yazılma sebebi, vesilesi.
Serfedâ etmek: Başını fedâ etmek, canını ortaya koymak.
Serfürû etmek: Baş eğmek, itaat etmek.
Teveccüh-ü nâs: İnsanların takdiri, beğenisi.

ve şecaate sevkle, hareket ettikleri yolda yalnız olmadıklarını ve karşılarında düşmanın yalnız onların düşmanı olmayıp belki mâzide duran ve bize pek yakından bakan ervâh-ı âliyenin de düşmanı olup, o âlî ruhlar önümüzde pişdâr, etrafımızda zırh gibi ve muhafız ve muâvin olduklarını göstermekle, zayıflara kuvvet, havf edenlere cesaret ve şecaat, kavîlere refik oluyor ve her zaman bu risaleye herkesin ihtiyacını gösteriyor. Bu zamanın kisve-i ilmiye ve mümessil-i din ve rehber-i millet perdeleriyle ilmi eneye, dini dünyaya ve kendileri meyhâneye düşen ulemâu's-sûu haber vermekle ehl-i iman ve irfanı insafa, ittifaka, ittihada dâvet ediyor.

Cümlemiz, hâk-i pây-ı ekremîlerine yüzler sürerek mübârek dest-i dâmen-i kerîmânelerini öperiz, efendim!

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي[1]

İslâm Karyesi'nden	Kuleönü'nden
Ali (rahmetullâhi aleyh),	*Ali*

221

Hüsrev'e hitâben yazılan bir mektuptur.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ[2] ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[3]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ[4]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلٰى وَالِدَتِكَ وَعَلٰى أَخِيكَ وَعَلٰى إِخْوَانِكَ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ[5]

Aziz, Mübârek, Sıddık Kardeşim!

Evvelâ: Sözler'e başlamadan iki ay evvel gördüğün mübârek rüya çok güzeldir, hem hakikattir. Evet kardeşim, sen bir bahçe-i ebedî olan Kur'ân-ı

---

1 Bâki olan yalnız Allah'tır.
2 O yüce Zât'ın adıyla.
3 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
4 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
5 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi senin, annenin, kardeşinin ve diğer kardeşlerinin üzerine olsun.

Dest-i dâmen-i kerîmâne: Yüce, büyük zâtın el ve eteği.
Ervâh-ı âliye: Yüce ruhlar.
Hâk-i pây-ı ekremî: Pek muhterem zâtın ayak bastığı toprak, ayağının tozu.
Kisve-i ilmiye: İlmî kıyafet, ilmî etiket, görünüm.
Mümessil-i din: Din adamı, dinî temsilci.
Pişdâr: Öncü, rehber.
Şecaat: Cesaret, yiğitlik.
Ulemâu's-sû: Gerçekleri, menfaatleri için bile bile gizleyen, insanlara kötü örnek olan ilim adamları.

Hakîm'in cennetinden gül-ü Muhammedî *(aleyhissalâtü vesselâm)* nâmında, hadsiz nurânî hakikatlerin fabrikası hükmünde, tefsir-i hakâik-i Kur'âniye etrafında halka tutan ve sizin gibi çarklardan mürekkep olan bir cemaat-i mübâreke içinde en has ve en yüksek mertebeye kâtip tayin edildiğine o rüya beşaret verdiği gibi biz de beşaret ediyoruz.

Sâniyen: Bu defa bize yazdığın Mu'cizât-ı Ahmediye *(aleyhissalâtü vesselâm)* risalesi çok harika düşmüş. Kim ona bakıyor; bir zevk-i hakikî hisseder. Demek oluyor ki, mânevî, hâlis, samimî hisler, maddî nakışlar suretinde kendini hissettiriyor. Bu sırra ben muttali olduğum vakit, kardeşim Galip dahi aynı hisse iştirak etti. "Evet, bunun altında mânevî tebessüm var." diye, senin hattını kendi hattına tercihle mukabele etti. O yazdığın risale vâsıtasıyla pek çok insanlar imanlarını kuvvetleştiriyorlar. Muhabbet-i Ahmediye *(aleyhissalâtü vesselâm)* kalblerinde ziyadeleşiyor. İşaret-i gaybiye hakkında şüpheleri kalmıyor. O sevap da senin defter-i a'mâline geçiyor.

Kur'ân ve Resûl-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm) kelimesinden başka işaret ettiğin kelimât çok mânidardır, hem bir temeldir, o iki kelimenin mübârek tevâfukuna bir hüccettir. Hem gösteriyor ki, bütün o tevâfukâtı dahi riâyet etmeyen, o iki kelimenin tevâfukuna kalem karıştıramaz. Zannediyoruz ki o risalelerin hatt-ı hakikîsini sen buldun veyahut yakınlaştın.

Sâlisen: Mâbeynimizde münasebet mânevî, ruhî, hakikî olduğu için zaman ve mekân müdahale etmez. Dergâh-ı ilâhîye müteveccih olduğumuz vakit günde belki kaç defa Hüsrev yanımda bir cihette hazır olmakla beraber, senin o şirin yazıların, hususan On Dokuzuncu Mektup'taki mübârek hattın göründükçe seni hayalimizce hazır ediyoruz. Ben ve buradaki arkadaşlar dahi seni burada görmek çok arzuluyoruz. Fakat Isparta sana çok muhtaçtır. Hem de şimdi hâl ve mevsim pek müsait görünmüyor. Onun için kardeşimi bir miktar yanımda bulundurmakla sana zahmet vermek istemiyorum. Yoksa sen bize çok lâzımsın. İnşallah bir vakit kaza edeceğiz.

Râbian: *Şu mübârek şehr-i Ramazan, leyle-i Kadr'i ihata ettiği için kendisi de ömür içinde bir leyle-i Kadir'dir ki, muvaffak olanın ömrüne bin ömür katar. Dakikası bir gündür; saati iki ay, günü birkaç sene hükmünde bir ömr-ü bâkidir.*

Hatt-ı hakikî: Asıl yazım şekli.
İşaret-i gaybiye: Gayba ait, görünmeyen, bilinmeyen bir şey için verilen işaret.
Mu'cizât-ı Ahmediye: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) mu'cizelerinin ele alındığı 19. Mektup.

Senden ve âhiret hemşirem, yani ikinci vâlidem ve kardeşimin muhterem vâlidesinden duanızı istiyorum. Madem duada sizi şerik ediyorum, siz de benim duama âmin hükmünde olarak dua ediniz.

Kardeşimiz Ali Efendi'ye dahi çok selâm ve dua ediyorum. İnşallah tam Hüsrev'e lâyık bir kardeş oluyor. Sâir kardeşlere seni tevkil ediyorum; selâm ve dua ediyorum. Bu eyyâm-ı mübârekede bana dua etsinler.

Galip der: "Hüsrev'le mânevî bir irtibat hissediyorum." Çok selâm ediyor. Ve bilhassa saatçi Lütfi Efendi'ye pek çok selâm ve dua ederim. Cenâb-ı Hak ona, o bana yazdığı Pencere Risalesi'nin hurufu adedince ruhuna rahmet, kalbine nur, aklına hakikat, malına bereket ihsan eylesin! Âmin, âmin, âmin. Maksadım, ona o risaleyi yazdırmak, onu has talebeler dairesine idhal etmekti. Yoksa ona o zahmeti vermezdim.

Mâşallah, hâtem-i Mu'cizât-ı Ahmediye'yi *(aleyhissalâtü vesselâm)* çok güzel tersim etmişsiniz. Sözler'le alâkadarlar içinde bu hâteme tam kanaati olanların isimlerini bana yazsınlar, onları ikinci dairede yazacağız, tâ o nura hissedar olsunlar.

Şükre dair nüshanız Kuleönlü Mustafa bir adama verip o da muhafaza edememiş. Yağmur bir parça bozduğu için mahcup olarak sana göndermeyip bana gönderdi. Benim de güzel yazılmış bir nüsham var, sana gönderiyorum. Ona göre yeni bir nüsha kendinize yazarsınız. Sen bana şükre dair yazdığın mübârek nüshayı, bir ay evvel Atabey tarafına göndermiştim. Kim aldığını bilmiyorum, elime geçmedi. Hem size Yirmi Sekizinci Mektub'un Yedinci Meselesi'nin Hâtimesi'ni gönderiyorum. O Hâtime, hâtem-i i'câza gelen tenkidâtı reddediyor ve parlak bir mühr-ü tasdik olduğunu gösteriyor. O hâtemlerin bir nüshasını sana gönderdik. Orada hâtemi gören ve kabul eden ve Sözler'le alâkadar olan zâtların münasip gördüklerini boş kalan gözlere kaydedebilirsin.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Mirzazade
Said Nursî

Eyyâm-ı mübâreke: Mübarek günler.
Hâtem-i i'câz: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cize mührü.
Hâtem-i Mu'cizât-ı Ahmediye: Yazılışında görülen tevâfukların bir mühür hükmünde olduğu Mu'cizât-ı Ahmediye Risalesi (19. Mektup).
Şerik etmek: Ortak etmek.
Tersim etmek: Yazmak.
Tevkil etmek: Vekil tayin etmek.

222

بِاسْمِهٖ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ[3]

Aziz ve Gayretli Âhiret Kardeşim ve Hizmet-i Kur'ân'da Yoldaşım Hulûsi-i Sânî ve Sabri-i Evvel!

Mâşallah, Yirminci Mektub'un kıymetini güzel anlamışsınız ve güzel de yazmışsınız.

Mektubunda İlm-i Kelâm dersini benden almak arzu etmişsiniz. Zaten o dersi alıyorsunuz. Yazdığınız umum Sözler, o nurlu ve hakikî İlm-i Kelâm'ın dersleridir. İmam Rabbânî gibi bazı kudsî muhakkikler demişler ki: *Âhirzamanda İlm-i Kelâm'ı, yani ehl-i hak mezhebi olan mesâil-i imaniye-i kelâmiyeyi, birisi öyle bir surette beyan edecek ki, umum ehl-i keşif ve tarîkatın fevkinde o nurların neşrine sebebiyet verecektir.* Hatta İmam Rabbânî kendisini o şahıs gibi görmüştür.[4]

Senin şu âciz ve fakir ve hiç ender hiç olan kardeşin, bin derece haddimin fevkinde olarak kendimi o gelecek adam olduğumu iddia edemem, hiçbir cihette liyakatim yoktur. Fakat o ileride gelecek acîb şahsın bir hizmetkârı ve ona yer hazır edecek bir dümdârı ve o büyük kumandanın pişdâr bir neferi olduğumu zannediyorum. Ve ondandır ki, sen de yazılan şeylerden o acîb kokusunu aldın.

Hem mektubunda اَللّٰهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ... الخ[5] 'ye ait olan esrarı suâl ediyorsun. Evet o âyetin büyük bir denizinden çok Sözler'de katarâtı, reşehâtı vardır. Bâhusus Yirminci Mektup'ta, Otuz Üçüncü Mektup'ta, Otuz

---

1 O'nun (c.c.) adıyla.
2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
3 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4 Bkz.: İmam Rabbânî, *Mektubat* 3. Mektup 2/12.
5 "Allah göklerin ve yerin nurudur…" (Nûr Sûresi, 24/35).

Dümdâr: Ordunun güvenliğini sağlamak için geriden gelen artçı kuvvet.

Ehl-i keşif ve tarîkat: Eşyanın perde arkasını Allah'ın izni ölçüsünde keşfeden veliler.

Hiç ender hiç: Bütünüyle, tamamen hiç hükmünde.

İlm-i Kelâm: İslâm'ın inanca ait meselelerini aklî delillerle isbatlayan ilim.

Katarât: Katreler, damlalar.

Mesâil-i imaniye-i kelâmiye: Kelâm ilminin mevzusu olan imana dair meseleler.

Pişdâr: Öncü, rehber.

Reşehât: Sızıntılar.

İkinci Söz'de, Yirmi İkinci Söz'de onun bazı çeşmeleri var. Elbette o âyette çok tabakât var. Her tâife bir tabakadan hissesini almıştır. Ruhum istiyordu ki, o âyetin bazı envârını yazayım; fakat şimdiye kadar müteferrik surette yazıldığından öyle kalmış, şimdilik onunla iktifâ edilmiş.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said

223

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık Kardeşlerim ve Hizmet-i Kur'âniyede Fedakâr Arkadaşlarım Sabri, Hâfız Ali, Hüsrev, Re'fet, Bekir, Lütfi, Rüşdü Efendiler!

Kardeşlerim! Bu Ramazan-ı Şerif'te size âlem-i nurdan bahisler açmak arzuları var idi. Maalesef bir hâdise zulmet âleminden bahsetmeye beni mecbur ediyor. Bu yeni hâdise için etraftaki dostlar lisan-ı kâl ve hâl ile meraklı, endişeli bir tarzda benden istîzah istiyorlar. Onları ve sizleri meraktan kurtarmak için o hâdiseyi, iki kısım olarak bir parça beyan edeceğim:

Birinci Kısım: Bu bize nisbeten musibetli ve elîm hâdiseyi, Cenâb-ı Hak inâyet ve rahmetiyle başka surete çeviriyor. Evet, cennet ucuz olmadığı gibi cehennem de lüzumsuz değil. Bu hâdisenin bize karşıki vechi, rahmet görünüyor. Ehl-i dünyaya karşı vechi, cehennemin lüzumunu gösteriyor. Filhakika bu Ramazan-ı Şerif'te hâdisenin sureti çok çirkindi. Fakat Gavs-ı Âzam'ın dediği gibi, inâyet gözünün altında ve hıfzında olduğumuzdan[1] çok cihetlerle hakkımızda lemeât-ı rahmet göründü.

İkincisi: *Bu Ramazan-ı Şerif'te acz u zaafı ve fakr u ihtiyacı tam hissedip Cenâb-ı Hakk'a iltica etmek, bu surette intibah ve heyecan ve şuur*

---

[1] Bkz.: Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzilî)* s.562).

Gavs-ı Âzam: "En büyük veli" anlamında Hz. Abdulkadir Geylânî'nin lâkâbı (k.s.).

İstîzah: Bir meselenin açıklanmasını, izahını isteme.

Lemeât-ı rahmet: Rahmet parıltıları.

Müteferrik: Çeşitli, kısım kısım.

Sırr-ı tefevvuk: Üstünlük, üstün olma sırrı.

ve şiddet verdi. Ramazan-ı Şerif'te şimdi okuduğum münâcâtların okunmasına bu hâdise mühim bir kuvvet oldu. Zaten musibetler, dergâh-ı ilâhîye sevk etmek için birer kader kamçısıdır. Her okuduğum bir kelime ve dua da ve münâcât da şuurlu ve şiddetli oluyor, resmî ve ruhsuz olmuyor. Sahâbelerdeki ibadetlerinin sırr-ı tefevvuku bu noktadandır. Tesbih ve zikri bütün manasıyla şuurlu bir surette söyledikleridir.(Hâşiye)

Said Nursî

224

Hulûsi Bey'e hitaptır.

بِاسْمِهِ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık, Muhlis Kardeşim!

Evvelâ: Biraderzadem Halil Nâci'nin dünyevî musibeti, beni de cidden mahzun eyledi. Cenâb-ı Hak onu da kurtarsın, size de sabır ve tahammül ihsan eylesin, âmin! Nur'un eskiden beri hiç sarsılmayan muhlis bir kahramanı elbette dünyanın geçici, kıymetsiz, fâni vaziyetleri karşısında telâş etmez, mağlûp olmaz inşallah.

Sâniyen: Silsile-i ilmiyede bana en son ve en mübârek dersi veren ve haddimden çok ziyade şefkatini gösteren Hazreti Şeyh Muhammed Küfrevî'nin* *(kuddise sirruh)* hulefâsından Alvarlı Hoca Muhammed Efendi'ye* ve ihvanlarına çok selâm ve arz-ı hürmet ederim. Ve o havâlide Nurlar'la alâkadar senin dostlarına çok selâm ve Nur hizmetinde muvaffakiyetlerine dua ederiz.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Hasta kardeşiniz
Said Nursî

Hâşiye: Bu mektubun mütebâkisi bir maksada binâen buradan kaldırılmıştır.

Said Nursî

Hulefâ: Şeyh ve mürşitlerin yerine geçen kimseler, halifeler.

Sırr-ı tefevvuk: Üstünlük, üstün olma sırrı.

Silsile-i ilmiye: İlim tahsilindeki sıralama.

225

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz Kardeşim!

Beni merak etmeyiniz, inâyet-i rabbâniye devam ediyor. Maîşet cihetinde kanaat ve iktisat beni ihtiyaçtan kurtarıyor. Sakın bir şey gönderme. Sen altı-yedi nefse bakıyorsun, benim yarım nefsim var. Sen beni değil, ben seni düşünmeliyim.

Sabri'nin mektubu ona yetişmemiş. Sen ve Hulûsi, benim her bir amel-i uhrevîmde hissedarsınız. Mâh-ı Ramazan'da kazanç bire bindir.[1] Siz de bana duanızla yardım ediniz.

Said

İşaret-i Aleviye'yi tam tasdik ettiniz mi? Haşir Risalesi'ni çok kuvvetli buldunuz mu?

226

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Binler selâm. Siz maddî rütbenizden çok yüksek mânevî rütbeniz iktizasıyla ayrı ayrı yerlere gönderiliyorsun. O yerlerin sana ihtiyacı var. Hiç merak etme. Senin Risaletü'n-Nur hakkında mektupların çok talebe yerinde, senin bedeline hizmet-i nuriyede çalışıyorlar. Birinciliği daima sana kazandırıyorlar.

Kardeşiniz
Said Nursî

227

Yıldız mektubu

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık Kardeşlerim, Hizmet-i Kur'âniyede Çalışkan Arkadaşlarım Sabri, Hüsrev, Hâfız Ali, Re'fet, Bekir, Lütfi, Rüşdü!

---

1 Bkz.: Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 3/255-256; Beyhakî, *Şuabü'l-iman* 3/314; Deylemî, *Müsned* 3/130-131.

İnâyet-i rabbâniye: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı.
İşaret-i Aleviye: Hz. Ali'nin (r.a.) Risale-i Nur'la ilgili gaybî işareti.
Mâh-ı Ramazan: Ramazan ayı.

Size Cemâziye'l-âhir ayında vuku bulan bir hâdise-i semâviye münasebetiyle bir mesele beyan edeceğim, şöyle ki:

Hazreti Zât-ı Ahmediye'nin *(aleyhissalâtü vesselâm)* zuhuru zamanında, وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ[1] âyetinin bir numûnesini gösterir bir tarzda, recm-i şeyâtîne alâmet olan yıldızların düşmesi[2] kesretle vuku bulmuştur. Ehl-i tahkikin nazarında o zaman vahiy zamanı geldiğinden vahye şüphe gelmemek için, kâhinler gibi gaybî ve cinler vâsıtasıyla semâvî haberlerine karışanlara set çekmeye alâmet ve işaret olmakla beraber, Zât-ı Ahmediye *(aleyhissalâtü vesselâm)* cin ve inse meb'us olarak teşrifine semâvât ehlince bir şenlik, bir bayram gibi bir alâmet-i sürûr olduğunu ehl-i keşif ve hakikat hükmetmişlerdir. Hem o meb'us Zât, ehl-i küfür ve dalâlet için bir nîrân-ı muhrika ve ehl-i hidayet için envâr-ı muşrıka menbaı olduğuna gaybî ve semâvî bir işarettir.

Şimdi şu Cemâziye'l-âhir'de emsâli görülmemiş bir tarzda, gece saat dörtte başlayıp beş ve beş buçuğa kadar devam eden yıldızların düşmesi ehemmiyetli bir hâdise-i semâviyedir. Semâvâtın hâdisâtı, zeminimize baktığı cihetle herhâlde o hâdisâtın dahi küre-i arzda bir eseri olacaktır. Cenâb-ı Hakk'ın rahmetine sığınmalıyız ki, nîrân-ı muhrika yapmasın, envâr-ı muşrıkaya çevirsin.

Evet, nasıl ki Kur'ân-ı Hakîm'in sûrelerinde âyetler birbirine bakar, işaret ederler. Öyle de Cenâb-ı Hakk'ın bir kur'ân-ı kebîri olan şu kâinatın ulvî, süflî sûreleri dahi birbirine bakar, birbirinin nüktelerini izhar eder. Semâ sûresinde bizim gibi lafza-yı Celâl'i yalnız kırmızı yazmak değil, belki nur yaldızıyla lafza-yı Celâl gibi yazılan yıldızlar ve o yıldızlardan fışkıran nurânî noktalar, elbette bir işaret fişekleri hükmünde birer sırrı ilân ettiğini, o mu'ciz-nümâ semâvî sûresinin şânındandır. Kendimizce bir fâl-i hayır addetmeliyiz.

---

1 "Yıldızlar dökülüp, etrafa saçıldığı zaman." (İnfitâr Sûresi, 82/2).

2 Bkz.: "Biz yere en yakın semayı yıldızlarla süsledik. Ve orayı her türlü şeytandan koruduk. Onlar Mele-i Âla'ya yükselip dinleyemezler ve her taraftan bombardımana tutulurlar. Dinlemeye kalksalar kovulup atılırlar. Hem onlar için devamlı bir azap vardır. Ne var ki içlerinden birisi bir söz kırıntısı kapmayı başarırsa, derhal yakıcı ve delici bir ışın onu kovalar." (Sâffât Sûresi, 37/ 6-10). Ayrıca bkz.: Cin Sûresi, 72/8, 9.

Cemâziye'l-âhir: Cemâziye'l-evvel ile Recep ayları arasında kalan, Arabî ayların altıncısı.

Ehl-i keşif ve hakikat: Eşyanın perde arkası -Allah'ın izni ölçüsünde- kendilerine açılıp ilhama mahzar olan, daima hak ve hakikat peşinde olan veliler.

Ehl-i tahkik: Gerçeği araştırıp, delillere dayanarak bir sonuca ulaşan ilim adamları.

Envâr-ı muşrıka: Parlak nurlar.

Fâl-i hayır: Hayır alâmeti, hayra yorulan durum.

Kur'ân-ı kebîr: Doğru okunduğu takdirde varlığın manasını anlatan ve ilâhî kanunları ihtiva eden büyük bir Kur'ân hükmündeki kâinat kitabı.

Lafza-yı Celâl: "Allah" lafzı.

Meb'us: Gönderilen, gönderilmiş.

Mu'ciz-nümâ: Mu'cize gösteren.

Nîrân-ı muhrika: Yakıcı alevler.

Recm-i şeyâtîn: Şeytanları taşlama.

Ulvî-süflî sûreler: Büyük-küçük varlıklar.

Sâniyen: Size semâvâtın kırmızı yıldızlarını andıran, Kur'ân'daki İsm-i Celâl'in iki bin sekiz yüz altı (2806) defa tekerrürü, Kur'ân semâsını o nurânî yıldızlarla zînetlendirmiş ve o adetlerin sayfalar, yapraklar, sûreler itibarıyla birbirine mânidar münasebât-ı tevâfukıyetleri, daha ziyade letâfetini, zînetini güzelleştirmiş.

Bu defa size kendi nüsha-yı Kur'âniyemi gönderiyorum. Bu nüshamda size gönderilen listeye göre işaretler koydum. İsm-i Celâl ve ism-i Rabb'e ayrı ayrı işaret vaz' edildi.

İsm-i Celâl'in tevâfukât-ı adediyesi hem muntazamdır, hem mânidardır; fakat bir parça dikkat ister. Çünkü risalelerde görünen tevâfuk gibi, daima sayfa sayfaya bakmıyor. Bazen sayfa mukabiline değil, belki bir arkasına veya arkasının mukabiline bakar. Bazen bir yaprak atlar, bazen bir sayfa iki sayfanın mecmûuna bakar. Mesela otuz beşinci sayfada on üç (13) adet lafza-yı Celâl gelir. Arkasına sekiz (8), sonra beş (5) geliyor. Demek o on üç adet bu iki rakama birden bakar ki, o da on üç ediyor ve hâkeza...

Hem bazen bir sayfa, iki sayfanın mecmûuna bakmakla beraber, aynı suretinde iki adet gelir, her biri onun bir cüzünü gösterir. Mesela Sûre-i Tevbe'de 188. sayfada on altı lafza-yı Celâl geliyor, arkasında altı geliyor, altının arkasında on geliyor. Beraber yukarıdan okunsa on altı olur, tevâfuk eder. Sûre-i Ahzab'ın yine sayfa dört yüz yirmi ikide (422) on altı ism-i Celâl geliyor; zâhirî tevâfuku yok. Hâlbuki bir sayfa daha evvel on gelir ve mukabilinde altı var; terkip edilse on altı olur, tevâfuk eder. Hem bazen ism-i Rab ile beraber tevâfuk eder. Bazen sayfa sayfaya değil, yaprak yaprağa bakar. Hem bazen sayfa rakamına bakar. Dokuz rakamı çok defa sayfa rakamına baktığı için tevâfuktan çıktığını hissettim.(Hâşiye) Her neyse… Siz de tedkik edersiniz.

Sonra meşveretinizle gizli tevâfukâtı gösterecek rakamları yazacağız. Yeni yazdığımız Kur'ân'dan tensip ettiğiniz takdirde kaydedeceğiz. Başta yüz elli sayfada elli bir defa yedi ve sekiz geliyor. Yirmi sekizde sekizdir, yirmi üçte yedidir. Bu yedi, sekiz birbirine muvâfık kabul edilmiş; yediden sekize, sekizden

---

Hâşiye: Elhâsıl, bazı esrar-ı gaybiye için tevâfukât şeklini değiştiriyor. Lafza-yı Celâl'in diğer latîf ve cazibedar ve mânidar bir tevâfuku şudur ki; başta Fâtiha sayfasıyla beraber yüz elli bir sayfada, elli bir defa yedi ile sekiz geliyor.

Esrar-ı gaybiye: Gaybî, gizli veya gelecekle ilgili sırlar.
Münasebât-ı tevâfukıyet: Tevâfukların ortaya koyduğu münasebetler, bağlar.
Tensip etmek: Münasip görmek, uygun bulmak.
Tevâfukât-ı adediye: Sayıyla, adetle ilgili tevafuklar.
Vaz' etmek: Koymak, yerleştirmek.

yediye geçmekle tevâfuk bozulmuyor. Bu iki rakamın Kur'ân'da mühim sırları bulunduğu hissedilir.

Sâlisen: Hazreti Zât-ı Ahmediye *(aleyhisselâm)* nasıl bir şecere-i tûbâ olduğunu.. ve asfiya ve evliya ve sıddıkîn o şecere-i nurâniyenin meyveleri.. ve mesâlik ve turuk onun dalları olduğunu gösterir bir silsile-i azîme, eskiden kalma ve eskimiş bir silsilenâme yanımda var. Onu güzelce tebyiz etmek için hattı güzel, cetvelde mahareti bulunan zâtları istiyorum. Şimdilik Hüsrev'le Tenekeci Mehmed Efendi*, Bekir Ağa'da bulunan ölçüyle on beş tabaka kâğıt beraber Hâfız Ali'nin haber gönderdiği vakit gelsinler.

Râbian: Yirmi Yedinci Mektub'a ilhak edilecek, kardeşlerimizin bazı yeni fıkralarını size gönderdim. Hakikaten bu fıkralar ve umum Yirmi Yedinci Mektub'un fıkraları çok faydalıdırlar. Ehemmiyetli, tatlı, hoş, güzel manalar, dersler; teşvik, teşci eder hisler vardır. Ben kendim onlardan tatlı istifade ediyorum. Tembel olduğum zaman bana ehemmiyetli bir teşvik kamçısı oluyor. Her neyse... Kardeşlerim! Gücenmeyiniz; bir miktardır sizlere mektup yazdığım zaman birbirinden uzak meseleleri topluyorum. Her mektup bir aşure olur.

Hâmisen: Ben kolu kısa, boyu kısa cübbeme razı oldum, daha bir şey lâzım değil. Hüsrev'in sakosu yanımda makbul misafirdi, gönderiyorum. Vâlidesinin bir derece kesb-i âfiyet ettiğinden çok mesrur oldum. Cenâb-ı Hak sıhhat ve âfiyet versin. Orada Hüsrev'in kardeşi Ali Hasan ve Tenekeci Mehmed Efendi ve Hâfız Ahmed gibi Sözler'le alâkadar olanlara selâm ediyorum.

Kardeşiniz
Said Nursî

Numûne için gönderilen kâğıt zâyi olmuş, göremedik. Beyaz kâğıttan siz intihap edersiniz. Sulfato geldi, fakat çoktur. Mehmed Efendi bana yeniden bir levha yazması beni minnettar ediyor. Cenâb-ı Hak yazdığı her bir harfe mukabil bin sevap ihsan eylesin! Âmin, âmin.

Asfiya: İlim ve takvalarıyla peygamberlerin gerçek vârisi olan seçkin veliler.
Evliya: Allah dostları, veliler.
İntihap etmek: Seçmek.
Kesb-i âfiyet etmek: Âfiyet kazanmak, şifa bulmak.
Mesâlik: Meslekler, yollar.
Sako: Paltodan kısa, geniş kollu, bol dikimli üste giyilen kışlık elbise.
Sıddıkîn: Sıddıklar. Sözü özüne uyan, dosdoğru insanlar.
Silsile-i azîme: Kesintisiz devam eden büyük kâfile.
Silsilenâme: Hz. Ali'den (r.a.) günümüze kadar gelen o halkaya mensup bütün büyük velilerin sırayla yazıldığı evrak.
Sulfato: Sülfat, kinin; bir çeşit kimyevi madde.
Şecere-i nurâniye: Nurlu ağaç.
Şecere-i tûbâ: Tûbâ ağacı.
Tebyiz etmek: Temize çekmek.
Teşci etmek: Cesaretlendirmek, cesaret vermek.
Turuk: Yollar, tarikatlar.

228

بِاسْمِهٖ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ حُرُوفِ الْقُرْاٰنِ وَأَسْرَارِهَا[3]

Ey bu dâr-ı fânide medar-ı tesellilerim, bu diyar-ı gurbette enîslerim ve esrar-ı Kur'âniyede beni iştiyaklarıyla konuşturan zeki, ferâsetli muhataplarım!

Sizlere yalnız bir-iki dakika temâşâ etmekle, ne derece acınacak bir hâlde, nâkıs bir hatla çalıştığımı ve sizin kıymettar kalemleriniz ne kadar bana ehemmiyetli olduğunu ihsas etmek için kendi hattımla tashihsiz bir fihriste-i huruf göndermiştim. Hâlbuki sizler bir-iki dakika değil, saatlerce baktınız ve günlerce zaptettiniz. Bundan anladım ki, siz ona fazla merak ediyorsunuz. Onun için size o listenin tebyizini gönderiyorum. İsterseniz kendinize bir suret alırsınız.

Fakat bunu biliniz ki bu fihriste muvakkat bir me'haz olmak için takribî bir tarzdadır. Ben kolaylık için kısmen eski mahfuzatıma, kısmen iki mikyasla dokuz saatte perişan hattımla yazmıştım. Sonra anladım ki, bu vadide bir tefsir köyümüzde var. O tefsiri getirdik, mukabele ettik. Ekseriyet-i mutlakayla tevâfuk etmişiz. Birkaç büyük yekûnlarda, on-on beş küçük yerlerde muhalefet oldu. Tahkikat neticesinde, tefsirin matbaa ve müstensihlerin eser-i sehvi olarak muhalefet olmuş. İki üç yerde müsvedde listemizi tashih ettik. Sonra o tashihimizin yanlış olduğunu anladık, daha listemizi değiştirmedik. Matbaa hatası olarak tefsir tashihe muhtaç zannettik; fakat edemedik. Çünkü sahibi büyük bir müdakkik ve matbaa da Câmiü'l-Ezher yanında ve kurbünde, Ezherî ulemâsının nazarı altında olduğundan tashihe cüret edemedim.

Aynı tefsiri, tebyizle beraber gönderiyorum. Ona bakarsınız, fakat tenkide uğraşmayınız. Çünkü benim listem takribîdir, daha tahkikî yapmadım. Tefsir ise, çoğunda rivayete istinad eder. Hem bazı Suver-i Mekkiye'de Medenî âyetler girmiş. Belki hesaba dâhil etmemiş. Mesela Sûre-i Alâk'ta hurufu yüz

---

1 O'nun (c.c.) adıyla.

2 “Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin.” (İsrâ Sûresi, 17/44).

3 Kur'ân'ın harfleri ve esrarı adedince, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Dâr-ı fâni: Geçici yurt, dünya.
Eser-i sehv: Yanılgı, hata eseri.
Fihriste-i huruf: Harflerin fihristi.
İhsas etmek: Hissettirmek, duyurmak.
Medar-ı teselli: Teselli sebebi, kaynağı.
Me'haz: Kaynak.
Suver-i Mekkiye: Mekke döneminde nâzil olan sureler.

küsur demiş. Muradı, en evvel nâzil olan nısf-ı evveldir. O doğru söylemiş. Ben ise eski mahfuzatıma istinaden mecmû-u sûreyi zannettiğim için onun savabında hata etmişim.

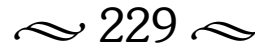
Hem tevâfuktaki esrar, küllî yekûnlara bakar. Takribî fihriste bize kâfidir. Kenzü'l-Arş'ın üç nüktesinde yazılan tevâfukât, küsurâtın değişmesiyle değişmezler. Belki büyük yekûnların değişmesiyle dahi o tevâfukât bozulmaz. Mesela Sûre-i Kehf ile otuz dokuz sûre, bin adedinde ittifak ediyorlar. Bir-iki tane bin adedini kaybetse o mühim tevâfuk bozulmaz ve hâkeza... Küsurâtın çendan esrarı var, daha bize tamamıyla açılmadı. İnşallah açıldığı vakitte fihriste dahi tahkikî bir surete girecek.

Said Nursî

229

Hüsrev'in fıkrasıdır.

Aziz Üstadım!

Cemâziye'l-âhir ayında vuku bulan [1] âyetinin ifade ettiği hâlâtın bir numûnesini izah eden hâdisât-ı semâviyeyle Kur'ân'ın semâsında parlayan lafza-yı Celâl yıldızlarının acîb ve tatlı tevâfuklarını ders veren o kıymettar mektubunuzu, Hâfız Ali kardeşimiz de dâhil olduğu hâlde Re'fet, Bekir, Lütfi, Rüşdü, Keçeci Mustafa Efendi ve ağabeyim Ali Efendi'yle beraber okuduk. O gece meclisimiz pek tatlı idi. Hâdisât-ı semâviyeyi hayret ve taaccüple ve pek büyük bir sevinçle karşılayarak mele-i âlânın bayramlarına biz de iştirak etmiştik.

Nasıl ki bu hâdise-i semâviyenin birinci defa vukuu, –başta insan suretinde yapılmış Hubel tâbir ettikleri büyük putlarıyla 360 putu ilâh kabul eden– müşrikîn-i Kureyş'in helâkine netice vermişti. İnşallah bu ikinci vuku da, 14'üncü asr-ı Muhammedî'de ve Avrupa terakkiyâtıyla iftihar ettiği ve yirminci asır nâmını alan bugünde ehl-i fetretin putperestliğin daha feci bir surete giren suret-perestliğinin kökü kesileceğini bize ilân ediyordu.

---

[1] "Yıldızlar dökülüp, etrafa saçıldığı zaman." (İnfitâr Sûresi, 82/2).

Cemâziye'l-âhir: Cemâziye'l-evvel ile Recep ayları arasında kalan, Arabî ayların altıncısı.
Ehl-i fetret: Fetret döneminde yaşayanlar. Vahyin kesildiği dönemin insanları.
Kenzü'l-Arş: "Kenzü'l-Arş" isimli duadan ilhamla yazılan Rumuzât-ı Semâniye risalesindeki tevâfuk ve cifirle ilgili kısım.
Mecmû-u sûre: Sûrenin tamamı.
Mele-i âlâ: En büyük meleklerin içinde bulunduğu yüce meclis.
Nısf-ı evvel: İlk yarım.
Savab: Doğru.

Bu ilân, ümmet-i merhume-i Muhammediyeye pek güzel ve pek hayırlı bir fütuhatı hazırladığını hatırlatarak, mahzun kalblerimizi şenlendirmiş, ağlayan yüzlerimizi güldürmüş, gamnâk çehrelerimize beşâşet serpmişti. Dimağımızda Asr-ı Saadet'in o cazibedar hayatını canlandırmış, güya mâziyi istikbale çevirerek bir müddet o âlemlere ve o nezih ruhlu, ulvî düşünceli insanlar arasında yaşatmıştır.

Sâniyen: Lafza-yı Celâl'in mânidar ve münasebettar tevâfukâtını temâşâya koyulduk. Bu tevâfukât, ihtiyârsız, nazarımızı kendisine çeviriyordu. İrâe edilen kısımlar ve tevâzün ettirilen adetler o kadar şirindi ki, okurken kalbimize serinlik, dimağımıza bir inkişaf, ruhumuza bir gıda veriyordu.

Vaktimizi artırmak için yan yazı ile yazılan Kur'ân-ı Kerîm'in 15'inci sayfasına kadar 7, 8 adetler tevâfukâtını muhafaza ederek, 51 defa gelmesi, mektubun nihayetini asel (bal) ile bağlıyordu. Ne kadar gariptir ki bu rakamların hem yazılmaları birdir, hem sırada kardeşlikleri birdir ve hem de sayfada gösterdikleri rakamla tevâfukları birdir.

Ey sevgili Üstad! Cenâb-ı Hak sizden çok razı olsun, yeni yeni meyveler ve fâkihelerle tegaddi suretiyle takviye-i ezhana, hem de def-i cû suretiyle ıztıraplarımızı teskine vâsıta oluyorsunuz.

Hüsrev

~ 230 ~

Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım, Aziz Hocam, Efendim Hazretleri!

El ve ayaklarınızdan öperek, sıhhat ve âfiyetiniz için duacıyım. Bu hafta zarfında, yazıp ikmaline muvaffak olabildiğim yirmi altıncı ve onuncu cüzleri ve Kur'ân-ı Kerîm'in tamamen yazılmasından mütevellid sürûrlarımı ifade eden şu arîzamı takdim ediyorum.

Sevgili Üstadım! Bu hususta mâruz kaldığım, o Furkan-ı Ezelî'nin bazı inâyâtından bahsetmekliğime müsaade edilmesini rica ederim, şöyle ki:

Arîza: Bir büyüğe veya bir üst makama sunulan mektup veya yazı.
Beşâşet: Güleryüzlülük, sevinç.
Def-i cû: Açlığını giderme, doyma.
Furkan-ı Ezelî: Zamanları aşan, yüce beyanıyla hakkı batıldan ayıran Kur'ân-ı Kerim.
Gamnâk: Gamlı, kederli, tasalı.
İnâyât: Cenâb-ı Hakk'ın yardımları, lütufları.
İrâe etmek: Göstermek.
Takviye-i ezhan: Zihinleri takviye etme, kuvvetlendirme.
Tegaddi: Beslemek.
Tevâzün: Dengeleme, eşitleme.
Ümmet-i merhume-i Muhammediye: Cenâb-ı Hakk'ın merhametine mahzar olmuş Hz. Muhammed ümmeti.

Lafza-yı Celâl ve lafz-ı Rab tevâfukâtıyla, kelime tevâfukâtını muhafaza etmek suretiyle, bir Kur'ân-ı Kerîm yazılmasını emir buyurduğunuz vakit, pek büyük bir sevinçle kaleme sarılmıştım. İlk yazdığım üç cüzün başlangıcında o kadar müşkülâtla yazı yazıyordum ki, sevincimi ye's, şevkimi fütur doldurmuştu. Esasen Arabî hattımın hiç olmaması ye'simi teşdid, fütürumu tezyid ediyordu.

Sevgili Üstadım! Bu hâl çok devam etmedi. İlk günlerde sabahtan akşama kadar çalıştığım hâlde, beş veya altı sayfa yazı yazabilmek benim için büyük bir muvaffakiyet iken Kur'ân-ı Azîmü'l-Burhân'ın yardımı imdadıma yetişti. Müşkülâtın yerini sürûr, teessürün yerini sevinç kapladı. Bazı günler kalemi elimden bırakmamak için, namaz vaktinin uzamasını veyahut gurûbun olmamasını temenni ediyordum. Bazen olurdu, sabahlara kadar yazı yazmak isterdim. Bazen olur yazılması gayet güç sayfalara, Kur'ân'dan istimdat ederdim. Gayet kolaylıkla o sayfayı yazmaya muvaffak olurdum. Bazen en kolay yazılacak sayfalarda, istimdadı bırakırdım. Elimde kalem güya yazı yazmakta izhar-ı acz ederdi. Hatta bazen yanlış yazarak sayfaları tebdil ettiğim olurdu.

Bu kadar teshilât arasında, Arabî hattımın şeklinin değişmekte olduğunu gördüm. Birinci defaki yazdığım yazılarımla son yazdığım yazılarımı karşılaştırdığım vakit, böyle çapraşık bir yazıyla, nasıl olur da dilâver bir pehlivan gibi ortaya atıldığımı düşünerek evvelce çok me'yus oldum. Sonra da sevincimden mesrurâne şükürler ettim.

Kur'ân'da mevcut tevâfukâtıyla beraber yazan Hâfız Ali, Hoca Sabri, Hâfız Zühdü gibi kardeşlerimin yazdıklarını gördükçe şevkim artıyordu. Ümidin fevkinde bir terakkiyât gördüm. Bu esnalardaki inâyetin bir kısmı kalbe tulû ediyordu. Bir kısmı idare-i taayyüşüme taallûk ediyordu. Bir kısmı da yazı yazarken vuku buluyordu. Mesela son bir hâdiseyi arzedeceğim, şöyle ki:

En son yazdığım Sûre-i Tevbe'nin 197. sayfasında altı lafza-yı Celâl mevcut, dimağıma sayfanın yazılacak şeklini hazırladım. سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ[1] âyet-i celîlesindeki iki tane lafza-yı Celâl, tevâfuk harici kalmak

---

[1] "İşte onları Allah geniş rahmetine mazhar edecektir. Çünkü Allah azîzdir, hakîmdir (üstün kudret, tam hüküm ve hikmet sahibidir)." (Tevbe Sûresi, 9/71).

Dilâver: Yürekli, cesur, yiğit.
Fütur: Gevşeklik, bıkkınlık, usanç.
İdare-i taayyüş: Geçimini sürdürme, idare etme.
İzhar-ı acz etmek: Acziyetini, güçsüzlüğünü ifade etmek, sergilemek.
Kur'ân-ı Azîmü'l-Burhân: Çok güçlü ve büyük delillere sahip olan Kur'ân-ı Kerim.
Teşdid etmek: Şiddetlendirmek.
Tezyid etmek: Arttırmak.

suretiyle yazmaya başladım. Vaktâ ki فَمَا كَانَ اللّٰهُ[1] 'taki lafza-yı Celâl'i yazdım. Düşündüm ki, istediğim gibi olmayacak, öyleyse üç bir, iki bir tevâfuk olsun dedim. Ben tevâfuk edecek lafza-yı Celâl'e yaklaştıkça, lafza-yı Celâl'ler tevâfuktan uzaklaşıyorlardı. Bir türlü arzu ettiğim şekilde muvaffak olamadım. En nihayet hâl-i hazır vaziyet vücûda geldi. Sayfayı değiştirmek istedim. Baktım, bu sayfa ihtiyârımı dinlememişti. Bunda bir maksat ve bir gaye olacağını hatırlayarak, sayfayı yırtmadım. 198'inci sayfayı yazdıktan sonra, dikkat ettim. 197'nci sayfada tevâfuk haricî bir satırdaki iki lafza-yı Celâl, 198'inci sayfada aynı satır üzerindeki iki lafza-yı Celâl ile üst üste geldiğini ve diğerinin 199'uncu sayfada pek cüz'î bir inhirafla (belki yarım santim kadardır) diğer bir lafza-yı Celâl'in üstünde olduğunu gördüm, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[2] diyerek, Cenâb-ı Hakk'ın benim gibi alîl ve pek çok mâsiyet ve kusurlu bir kulunu böyle kudsî bir hizmette istihdam ettirdiğinden dolayı, nihayetsiz sürûra müstağrak oldum.

Bu inâyet ve muvaffakiyetler, fazilet ve mübecceliyette her şeye tefevvuk eden susmaz ve susturulmaz bir ses, feyyâz bir ziya ve nevvâr bir azametle, yirmi sekiz bin âleme imamlık eden, ders veren o Furkan-ı Ezelî'nin hadsiz kerametlerinden bir kerameti ve nihayetsiz mu'cizelerinden kıvılcım-misal küçük bir lem'ası idi.

Cenâb-ı Hak dergâh-ı izzetinde kabul buyursa, benim gibi zillet ve meskenet her tarafını kaplayan kusurlu, âciz bir abd için, ne büyük bir saadet.

İşte sevgili Üstadım! Himmet-i âlîniz ki ve لَوْلَاكَ لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْأَفْلَاكَ[3] hitâb-ı izzetine mazhar olan menba-ı füyuzât Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz'in himemât-ı kudsiyeleriyle ve refik olan Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın kerametleriyle ve Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd Hazretleri'nin müsaade ve lütufları

---

1 "Allah, (onlara aslâ zulmetmiş) değildi" (Tevbe Sûresi, 9/70).

2 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

3 "Sen olmasaydın, sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım." (Aliyyülkârî, *el-Esrâru'l-merfûa* s.385; Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 2/214; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-mecmûa* s.326). Ayrıca yakın ifadeler için bkz.: Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 6/314; Hâkim, *Müstedrek* 2/672.

Alîl: Hasta.
Cenâb-ı Vâcibu'l-vücûd: Varlığı kendinden ve kesin olan Hz. Allah.
Dergâh-ı izzet: Cenâb-ı Hakk'ın yüce huzuru, divanı.
Feyyâz: Çok feyizli, bereketli.
Himemât-ı kudsiye: Kutsî himmetler, yardımlar.
Hitâb-ı izzet: Yüce hitap.
Mâsiyet: Günah.
Menba-ı füyuzât: Feyizler, mânevî lütuflar kaynağı.
Mübecceliyet: Ululuk, yücelik.
Müstağrak olmak: Boğulmak, dalmak.
Nevvâr: Çok nurlu, parlak.
Refik olmak: Arkadaş, yoldaş olmak.

sayesinde ve yine onların rızası uğrunda, ümmet-i Muhammed *(aleyhissalâtü vesselâm)* için vâsıta olup yazdırılan bu Kur'ân-ı Kerîm'i size takdim ederken, fakir talebeniz size ciddî bir talebe, hakikî bir kardeş, mutî bir evlât ve Peygamber-i Zîşân Efendimiz Hazretleri'ne ümmet ve Hallâk-ı Kerîm'e de kemter bir kul olabilmek dilekleriyle el ve eteklerinizden kemâl-i tâzim ve hürmetle öperim, Efendim Hazretleri!

Fakir talebeniz
Ahmed Hüsrev

231

Milâslı Halil İbrahim'in fıkrasıdır.

Efendim!

İsterim ki Yirmi Yedinci Mektub'un tatlı sadâları içerisinde benim de boğuk sesim çıksın. Lâkin heyhât o maden-i esrar bahrinden dem vurmak haddim değil. Benim arzum ve iştiyâkım, o gülistana girebilmek ve o güzel güllerden koklamak... Yoksa onun tavsifinde âciz ve kâsırım. Gerçi kalbimde galeyan eden manalar çoktur. Lâkin her nedense lisan, hissiyatımızın tercümanı olamıyor.

Şu kadar diyebilirim ki elimde mevcut risaleler ve Fihriste'de gördüğüme nazaran, Risale-i Nur eczaları bir şecere-i nurâniyedir ki dalları aktâr-ı arza neşr-i envâr ediyor. Ve ilâ-nihaye edecektir.

Karanlıklı bir gecede semâdaki yıldız ve kamerler, zemin yüzünde nasıl rehberlik ederlerse Risale-i Nur eczaları da öyledir. Ve zulmette nura ihtiyaç ne ise Risale-i Nur eczaları da odur.

Bahr-i dalâlet mevceleri arasında sefine-i Nuh *(aleyhisselâm)* necat verir. Her kim dâhil olsa tufan-ı maâsiden halâs bulur.

Risale-i Nur eczaları, küre-i arzın mevsim-i erbaa kütüphânesinde bir bahardır. Ve bahar kadar letâfetlidir ve canbahştır. Ve ölmüş arza o bahar vâsıtasıyla hayat verildiği gibi Risale-i Nur eczaları da ölmüş arz kulûblara taze hayat verir.

Aktâr-ı arz: Yeryüzünün her tarafı, dört bir yanı.
Bahr-i dalâlet: Dalâlet denizi.
Canbahş: Hayat bahşeden, veren.
Hallâk-ı Kerîm: İhsanı bol, pek cömert Yüce Yaratıcı.
Mevce: Dalga.
Mevsim-i erbaa: Dört mevsim.
Sefine-i Nuh: Nuh (a.s.)'ın gemisi.
Tufan-ı maâsi: Günahlar, isyanlar tufanı.

Risale-i Nur eczaları bir mürşiddir. İnsanı haksızlıktan hakka döndürür ve hayvanlıktan insaniyete ve esfel-i sâfilînden, âlâ-yı illiyyîne yükseltir.

Otuz Üçüncü Söz'ün Yirmi Dördüncü Mektub'u ve emsalleri, insanın ruhunda inşirah hâsıl ediyor. Ve kalbinde Sâni-i Hakîm'in hikmetine karşı pencereler açıyor. Risale-i Nur eczaları, insanın sıkıntılı vaktinde imdadına yetişir ve tesellî eder. Bu ciheti aynen gördüm ve elhâsıl Risale-i Nur eczaları hakkında her ne desem, yine o nura karşı sönüktür. İşte o fihristeler fihristesi böyle olunca daha ilerisini ehli olan anlar.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz

Halil İbrahim *(rahmetullâhi aleyh)**

~ 232 ~

Hulûsi Bey'in fıkrasıdır.

Bugün hayreti mûcib, nazara cazip, dikkati câlip, manası latîf, tertibi zarif, tevâfuku nazif, envârı zâhir, îcazı bâhir, zübde-i burhan, erkân-ı iman, bir lem'ası i'câz-ı Kur'ân olan ve mübârek Hüsrev'in çok mükemmel bir tarzda istinsah ettiği Yirmi Dokuzuncu Söz ile, melfufu cidden çok mühim meseleleri câmî ve bedî cevapları hâvî On Altıncı Lem'a'yı ve benim gibi tembellere mükemmel bir ders-i ikaz olan mektubu almakla bahtiyar ve çoktandır mahrum kaldığım Nurlar'a kavuşmaktan mütevellid nimete mazhariyetten dolayı Cenâb-ı Hallâk-ı Rahîm'e teşekkürden âcizim.

Orada kardeşlerimizden beş nevi ibadet hakkındaki izahlarıyla kötü şahsiyetime değil, sırf Kur'ân'a, imana, nura, hakâike müteveccih hâlime baktım. Ve kanaatlerimi yokladım, ben de aynı şeyleri düşünmüş ve kanaat getirmiştim.

Âlâ-yı illiyyîn: En yüksek yer. İnsanın erişebileceği en yüce makam.
Bâhir: Âşikâr, apaçık.
Bedî: Benzersiz, orijinal.
Cenâb-ı Hallâk-ı Rahîm: Pek merhametli Yüce Yaratıcı.
Erkân-ı iman: İmanın temelleri, rükünleri (şartları).
Esfel-i sâfilîn: En aşağı mertebe.
Îcaz: Oldukça az sözle çok şeyler ifade etme üslûbu.
İ'câz-ı Kur'ân: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim üslûbu.
Melfuf: Ek olarak konulan, ilave, ek.
Nazif: Temiz, pak.
Zübde-i burhan: Kesin delillerin özü, aslı.

1– Ehl-i dalâlete karşı mücâhede: إِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ[1]

2– Neşr-i hakikatte Üstad'a yardım:

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى[2] ، وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ[3]

3– Müslümanlara iman cihetinden hizmet:

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللّٰهِ الْاِسْلَامُ[4] ، وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا[5]

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ[6]

gibi âyetlerle

اَلدِّينُ النَّصِيحَةُ.. اَلدِّينُ النَّصِيحَةُ.. اَلدِّينُ النَّصِيحَةُ[7]

hadis-i şerifi.

4– Kalemle ilmi tahsil: نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ[8]

Mademki hakikat ilmi tedris ediliyor. Elbette mahfî hikmetlere binâen mahdut insanların eline geçen, kulağına giren bu nevi derslerin ciddi tahsili için bilhassa okuması yazması olanların bizzat yazmak suretiyle bu neticeyi bulacaklarına şüphe edilmemelidir. Bir şeyi yazmak; okumak, anlamak, sonra başka kâğıda nakletmektir ki, bu tarzla matlup istifadenin temin edileceği muhakkaktır.

5– Bir saati bir sene ibadet hükmüne geçecek tefekkür: [9]

---

1 "Eğer siz Allah'a (Allah'ın dinine) destek olursanız, O da size yardım eder ve ayaklarınızı kaydırmaz." (Muhammed Sûresi, 47/7).

2 "Siz iyilik etmek, fenalıktan sakınmak hususunda birbirinizle yardımlaşın!" (Mâide Sûresi, 5/2).

3 "Allah'a da itaat edin, Peygambere de itaat edin." (Mâide Sûresi, 5/92; Tegâbün Sûresi, 64/12).

4 "Allah katında (hak ve makbul) din ancak İslâm'dır." (Âl-i İmran Sûresi, 3/19).

5 "Hepiniz toptan, Allah'ın ipine (dinine) sımsıkı sarılın, bölünüp ayrılmayın." (Âl-i İmran Sûresi, 3/103).

6 "Müminler birbirleriyle ancak kardeştirler." (Hucurât Sûresi, 49/10).

7 "Din nasihattir." Müslim, *İman* 95; Ebû Davud, *Edeb* 59; Nesâî, *Bey'at* 31; Dârimî, *Rakâik* 41; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 1/351, 2297, 4/102. Ayrıca bkz.: Buhârî, *İman* 42 (bab başlığında).

8 "Nûn. Kalem ve ehl-i kalemin satırlara dizdikleri ve dizecekleri şeyler hakkı için!" (Kalem Sûresi, 68/1).

9 Bkz.: "Bir saat tefekkür, bir sene nafile ibadetten daha hayırlıdır." (Gazâlî, *İhyâu ulûmi'd-dîn* 4/423; Kurtubî, *el-Câmi' li ahkâmi'l-Kur'ân* 4/314; Aliyyülkârî, *el-Masnû'* s.82; Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/370).

Mahfî: Gizli, saklı.

Evet, Nurlar'la istifade, böyle saatler, zannederim hepimizin meşhudu olmuştur. Sözler'deki hakâiki tefekkür, aynen Kur'ân'ın künûzunu mânen taharridir ki, “Fettâh” ismi imdada yetişerek öyle muhayyirü'l-ukûl kapılar açıyor ki zevkine nihayet bulunmuyor. Perdesiz, vâsıtasız Kur'ân'a bakınca, zülâl gibi hakâikin tecellî ettiği, bulutsuz havada güneş ve böyle bir havada yıldızlarla süslenmiş semâda bedirlenmiş kamer gibi müşâhede olunuyor.

Benim gibi bir isyankârın vaziyeti, hâli, kabiliyeti, istidadı aslâ müstaid değilken, Allahu Zülcelâl'in nihayetsiz kerem ve rahmeti, fazl ve inâyetiyle iki kere iki dört kat'iyetinde kat'î kanaatim gelmiştir ki; Hazreti Gavs'ın ve onun üstadı, iki cihan fahri, Nebiyy-i Efhamımız *(aleyhissalâtü vesselâm)* Efendimiz Hazretleri'nin dua ve himmetleri, Hazreti Kur'ân'ın şâkirtleri üzerindedir.

Sû-i ihtiyârımızla bozmazsak bu himayet ve sahâbet elbette devam edecektir, kat'î kanaat ve imanındayım. Şu satırları bana yazdırtan âsâr-ı nurun şeref-i vürûdları ve feyizleri, inşallah içinde gizlenmiş olan aşr-i âhir-i Ramazan'daki leyle-i Kadr'in ihyâ edilmiş sevabını verir ve rızâ-yı samedânîye mazhariyetle saadet-i ebediyeyi kazanmaya bir vesile olur.

Ey Üstadımın bu fâni âlemde arkadaşları! İnşallah âhiret âleminde de yoldaşları olacak olan aziz ve kıymetli kardeşlerim! Şu anda kalbim şöyle inliyor, ben de ihtiyârsız yazıyorum:

Hazreti Üstad'ın gösterdiği yol, aynen Kur'ân'ın cadde-i kübrâsıdır; ondan ayrılmayalım, hizmetten kaçmayalım, fütur getirmeyelim. Sermayesi yalan ve yalancılık olan siyaset propagandaları, sû-i kesbimizle kazanılan ve bugün tevârüs edilen fena şeylere karşı, kaderi itham derecesinde muradullaha müdahaleye cesaret etmeyelim. Biz abdiz. Sebeb-i hilkatimiz;

Âsâr-ı nur: Nur eserleri, Risale-i Nur.

Aşr-i âhir-i Ramazan: Ramazan ayının son on günü.

Bedirlenmek: Ayın en parlak hâlini alması, dolunay olması.

Fettâh: Kendisine hiçbir şey kapalı kalmayan, her müşkülü açan, Yüce Allah.

Künûz: Hazineler.

Meşhud: Görülen, şahit olunan.

Muhayyirü'l-ukûl: Akılları hayrette bırakan.

Müstaid: Kabiliyetli, istidatlı.

Nebiyy-i Efham: Pek yüce, şerefli Peygamber, Hz. Muhammed (s.a.s.).

Rızâ-yı samedânî: Çok muhtaç olduğumuz Hak rızası.

Sahâbet: Sahip çıkma, koruma.

Sebeb-i hilkat: Yaratılış sebebi.

Sû-i ihtiyâr: Yanlış, kötü tercih.

Sû-i kesb: Kötülük işleme, kötü iş yapma.

Şeref-i vürûd: Gelip ulaşma, şereflendirme.

Taharri: Arama, araştırma.

Tevârüs etmek: Irsiyet, soya çekim yoluyla elde etmek.

Zülâl: Saf, berrak, tatlı su.

seyyidimizi, yaratanımızı, râzıkımızı bilmek ve bulmaktır. Hülâsa-yı mevcudât olan Peygamberimiz vâsıtasıyla inzal ve ikram buyurulan Kur'ân'ın ahkâmına ve o Hazret'in sünnetine tevfik-i harekete bezl ü gayret edelim. İşte o Nur elimizde mürebbî, yanımızda muarrif... Aramızda Nurlar'ı neşre, mürebbî ve muarrifimizi dinlemeye çalışalım. Biz vazife-i ubûdiyeti yapalım, netice-i mükâfatı, Hâlık-ı Rahîmimiz'e bırakalım. Yekdiğerimize en büyük yardım olan duayı da esirgemeyelim.

Zühre, Habbe, Katre ve Zeyli'nin Arabî bir nüshası bu fakire ihdâ buyurulmuş, bir gün tercümesinin de yapılacağına işaret olunmuştu. Demek zamanı geldi ve benim gibi Arabî bilmeyen kardeşlerin mânevî arzuları, Zühre'nin tercümesine vesile oldu. Çok muhtasar olarak duygularımı arzedeceğim:

Birinci Nota: فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَٓا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ[1] kelime-i tevhidiyle Mâbud-u Hakikî'ye bağlanmalı.

İkinci Nota: اَللّٰهُ أَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ أَكْبَرُ، اَللّٰهُ أَكْبَرُ، وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ[2] tekbir-i ekberiyle kibriyâ ve azamet sahibi ancak Allahu Zülcelâl ve'l-kemâl olduğunu..

Üçüncü Nota: كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ[3] nass-ı azîmi ile "Madem her şey helâk olacak, ey zayıf insan! Bundan senin şemse nisbeten bir zerre bile olmayan hayatının da hissesi olduğunu anla, aklını başına topla, yaratılışındaki hikmeti düşün, haddini bil, ömür ve hayatını sana saadet-i ebediyeyi temin edecek şeylerle geçir!.." hakikatini..

---

1 "O halde şu gerçeği hiç unutma ki: Allah'tan başka ilah yoktur." (Muhammed Sûresi, 47/19).

2 "Allah, büyüktür. Allah, büyüktür. Allah'tan başka ilâh yoktur. Allah, büyüktür. Hamd de sadece Allah'a aittir." (İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef* 1/490; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* 9/307; Dârakutnî, *Sünen* 2/50; Muhammed b. el-Hasan eş-Şeybânî, *Mebsût* 1/385).

3 "O'nun vechi (Zâtı), hariç her şey yok olacaktır. Hüküm O'nundur ve hepiniz O'nun huzuruna götürüleceksiniz." (Kasas Sûresi, 28/88).

Allahu Zülcelâl ve'l-kemâl: Ululuk ve kemâl sahibi Hz. Allah.
Bezl ü gayret etmek: Bütün gayretini sarfetmek.
Hülâsa-yı mevcudât: Varlığın özü.
İhdâ etmek: Hediye etmek.
Kibriyâ / azamet: Eşsiz yücelik, ululuk.
Mâbud-u Hakikî: İbadete layık tek ve yektâ Zât.
Muarrif: Tarif eden, anlatan, rehber.
Mürebbî: Terbiye eden, yetiştiren, eğiten.
Nass-ı azîm: Yüce hüküm.
Tekbir-i ekber: En büyük, en yüce tekbir ifadesi olan "Allahu Ekber".
Tevfik-i hareket: Uygun hareket etmek.

Dördüncü Nota:

كُلُّ نَفْسٍ ذَٓائِقَةُ الْمَوْتِ[1]

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ[2]

gibi âyetlerle müeyyed olduğu üzere ba'de'l-mevt ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرٰى فَإِذَاهُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ[3] âyetinin sırrı zâhir olacak ceza ve hesap gününde, Mâlik-i yevmi'd-din'in huzurunda, mahlûkât ve mevcudâtın en kıymettarı olan insanın aynen halkolunarak bulundurulacağını..

Beşinci Nota: Avrupa'nın sûrî medeniyetinin hakâik-i Kur'âniyeyle butlanını وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَٓاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ[4] âyetinin bir muhâvere şeklinde tedrisini..

Altıncı Nota: إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ[5] ، كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً[6] gibi âyetlerle hem iman tâcını giyen hizbullahın galebesini ve hem zâhir insan suretinde halkolunan müşrikînin ve onların bir nevi olan her şeyi inkâr edenlerin, Kur'ân nazarındaki kıymetlerini..

Yedinci Nota: وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا[7] ، إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ[8]

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى[9]

gibi âyâtın manasını hatırlattığını..

---

1 "Her nefis, ölümü tatmaktadır." (Âl-i İmran Sûresi, 3/185).

2 De ki: "Onları baştan kim meydana getirmişse, onlara yine O hayat verecektir. O, her türlü yaratmayı ve yarattığı her şeyi bütünüyle bilendir." (Yâsîn Sûresi, 36/79).

3 "Sonra sûra bir defa daha üflenir ve bir de bakarsın ki, bütün ölüler dirilip kabirlerinden ayağa kalkmış, etraflarına bakınmaktadırlar." (Zümer Sûresi, 39/68).

4 "Biz Kur'ân'ı müminlere şifa ve rahmet olarak indiririz." (İsrâ Sûresi, 17/82).

5 "Müşrikler bir pislikten ibarettir." (Tevbe Sûresi, 9/28).

6 "Nice küçük topluluklar vardır ki, Allah'ın izniyle çok büyük topluluklara galip gelmiştir!" (Bakara Sûresi, 2/249).

7 "Dünyadan da nasibini unutma!" (Kasas Sûresi, 28/77).

8 "Allah adaleti, hatta adaletten de fazla olarak ihsanı, en güzel davranışı emreder." (Nahl Sûresi, 16/90).

9 "Siz iyilik etmek, fenalıktan sakınmak hususunda birbirinizle yardımlaşın!" (Mâide Sûresi, 5/2).

Ba'de'l-mevt: Öldükten sonra.
Butlan: Asılsız, bâtıl, hükümsüz olma.
Hizbullah: Allah'ın dininden yana olanlar. (Bkz: Kur'ân-ı Kerim, 5/56 ve 58/22).
Mâlik-i yevmi'd-din: Din gününün, hesap gününün tek hâkimi.
Muhâvere: Karşılıklı konuşma, diyalog.
Müeyyed: Desteklenen.
Müşrikîn: Allah'a ortak koşanlar, putperestler.
Tedris: Öğretme, ders verme.

Sekizinci Nota: Sonunda zikrolunan dört âyet-i celîlenin bir nevi tefsiri..

Dokuzuncu Nota: Bugünün Dokuzuncu Söz'ünün bir çekirdeği olduğunu..

Onuncu Nota: Mârifetullaha yol açacak, bid'aların kesreti zamanında Risale-i Nur unvanını alacak ve en evvel ehl-i imana "Öldükten sonra dirilmek var, ceza ve hesap günü var, uyanın!" hitabıyla mevki-i intişara konulacak olan Onuncu Söz'e mahfî işaret ettiğini..

On Birinci Nota: On Bir, On İki, On Üç, On Dördüncü Sözler gibi, Kur'ân'dan fazlaca bahseden Nur risalelerini, bilhassa bunlar arasında parlak bir mevkii işgal eden Yirmi Beşinci Söz'ün geleceğine ima edildiğini..

On İkinci Nota: Bütün müslümanlara muhtelif tarîkatlarda sülûk ile kazanılacak neticeye, acz ve fakr ve şefkat ve tefekkür tarîkinde besmele olacak bir ders verdiğini..

On Üçüncü Nota: Yirmi Altıncı Söz'ü, إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللّٰهِ[1] âyetlerini, مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ[2] hadisini, Birinci Söz'ü, mecazî muhabbetteki mâkul dereceyi göstererek taklitten tahkike geçmek lüzumunu..

On Dördüncü Nota: Çok mühim ve pek nurlu bir eser olan Yirminci Tevhid Mektubunu..

On Beşinci Nota: Üç meselesiyle Kur'ân'daki emir ve nehyin ne kadar yerinde olduklarını ve şeriat-ı Ahmediye desâtirinin ne kadar mâkul ve mantıkî esaslara istinat ettiğini ayân beyan göstermektedir.

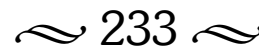
Çok kusurlu ve âciz talebeniz, aldığı feyizleri ancak metindeki yazıları tekrarla ifade edebilir. Hitabı azaltmak için sözü itnâba düşürmemek daha mâkul düşüncesiyle mâruzâtımı kısa kesmeyi daha faydalı görüyorum.

Hulûsi

1 "Benim mükâfatım ancak Allah'a aittir." (Yunus Sûresi, 10/72; Hûd Sûresi, 11/29, 51; …).

2 "Nefsini bilen, Rabbini bilir." Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ* 10/208 (Sehl İbn-i Abdullah'ın sözü); Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 1/225, 4/399, 5/50; Aliyyülkârî, *el-Masnû'* s.189; Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 2/343.

Desâtir: Düsturlar, prensipler.
İtnâb: Sözü uzatma, uzun ve geniş ifade etme.
Mevki-i intişar: Yayılma mevkii, alanı.
Nehiy: Yasaklama, haram kılma.
Sülûk: Manevî yolculuk, mânen ilerleme.
Şeriat-ı Ahmediye: Hz. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) vasıtasıyla insanlara bildirilen dinî hüküm ve kurallar.

233

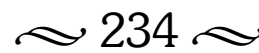
Mu'cizât-ı Ahmediye'yi yaldızla yazan Doktor Abdülbâki Bey'in fıkrasıdır.

Sevgili, Müşfik Üstadım, Efendim Hazretleri!

Kıymetine nihayet olmayan ve her vecihle medih ve takdir sitayişine şâyân bulunan Risale-i Nur eczalarından bir parçası olan On Dokuzuncu Mektub'u, bu mektubun mazhar olduğu intişarındaki inâyetine mâsadak olan kalemimle iki gün evvel ikmal edip sevgili üstadıma takdim ediyorum. Bu risale hakkında aziz üstadıma kalbî ihtisâsâtımı arzetmek istiyorum. Fakat ne kalemim ve ne de kalbim ifadeden âcizdir.

Bu risalenin ruhumda vücûda getirdiği tebeddülâtı tarif imkânsızdır. Hakikaten ruhumun Asr-ı Saadet'e ait karanlıklı noktalarını aydınlatmış, kalbimin en derin mahallerine nüfuz ederek fakir talebenize verdiği ziyaları, nurlarıyla fakir talebenizi öyle bir hâle getirmiştir ki, bu kusurlu talebeniz Cenâb-ı Hak'tan istediği ve zulümâtları yararak nurlar serpen asırda beşeriyeti helâkten kurtarıp saadete davet eden ve elinde ve lisanında sonsuz mu'cizâtıyla, yalnız beşeriyete ve dünyaya değil, bütün mevcudâta, dünya ve âhirete kendini tanıttıran o Peygamber-i Zîşân'a ümmet olabilmek ve sevgili üstadıma talebe olabilmek kaydı altında hayatıma hâtime verilmesidir. El ve ayaklarınızdan öperim, Efendim!

Abdülbâki

234

Ehl-i dünyanın üstadımız hakkındaki asılsız üç vehimleri münasebetiyle
bir kardeşimizin ettiği suâline karşı cevaptır.

Üstadımız Barla'da kimsesiz kaldığı için mütâlaa edecek kitapları olmadığından dünyadan ümidini kesip, âhiret noktasından, iman cihetinde, kendi nefsiyle olan mükâlemelerini, düşündüklerini çok defa “Ey nefsim, ey nefsim!” diye kaleme almış. Ne vakit o vaziyetten, o belâdan kurtuldu. Buraya geldi, altı ay zarfında oradaki altı gün kadar bir şey yazmadı. Zaten neşriyat

---

İhtisâsât: Hislenmeler, duygu ve düşünceler.

Mâsadak olmak: İfade edilen hükme uygun, onun kapsamında olmak.

Mu'cizât-ı Ahmediye: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) mu'cizelerinin ele alındığı 19. Mektup.

Mükâleme: Karşılıklı konuşma, diyalog.

Tebeddülât: Değişimler.

yapmıyor. Ancak kendi nefsi için nota nev'inden kaydettiği mesâili, iman cihetinde vesveseye düşmüş bazı has dostlarının istemelerine binâen, güçlükle onlar alıp mütâlaa ediyorlar. Yazdığı en mühim bir eseri, bir müdür, vesveseli ve onun hakkında muannid bir valiye şikâyet tarzında vermiş. O muannid vali tedkikâtında "Bu eserde ve bunun neşriyatında siyasete taallûk edecek bir cihet yoktur; sırf mesâil-i imaniyeye aittir." diye hakikati anlamakla o müdürü tekdir etmiştir.

Hem hocamız tarîkat zamanı olmadığını, mütemâdiyen dostlarına söylüyor. "İmanı kurtarmak zamanıdır." diyor. Buna delil, dokuz senedir hiçbir kimseye tarîkat tâlim etmemesidir. Yalnız mezhebi Şâfiî olduğu için namazdan sonraki tesbihatı biraz fazlacadır. O fazlalık da otuz üçer tesbihattan sonra, mezheb-i Şâfiî'de sünnet olan bazen on, bazen otuz üç لَاۤ إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ ve üç defa da salavât okumaktan ibarettir.

Hususî ibadetinde yanına hiçbir kimseyi bırakmaz; en has hizmetçisi de yanına giremez. Ve diyor ki: "Ben şeyh değilim, ancak bir hocayım. Eskiden dünyaya karıştığım için günahlarım çoktur. Onlara istiğfar ediyorum." diyor.

Üstadımız hakkında ehl-i dünyanın ve ehl-i hüküm tarafından çok defa "Neyle yaşıyor?" diye endişekârâne soruluyor. Bu suâl altında "Acaba başkaların hediye ve sadakalarıyla mı yaşıyor?" deniliyor.

Elcevap: Bizler dâimî hizmetindeyiz. Hiçbir kimsenin sadaka ve hediyesini ihtiyârıyla kabul etmez. Mecbur kaldığı zaman, mukabilini vermek suretiyle alır. Barla'da köy halkı az olduğundan men edip kendini kurtarıyordu. Buraya geldikten sonra Barla gibi "Ben bir şey istemiyorum." diye olan musırrâne redde muvaffak olamadı. Hatırları kırılmayacak bazı dostların getirdikleri yemekleri birkaç defa yedi. Sonra birdenbire, hasta olmadığı hâlde iştahı tam kesildi. Bizim kanaat-i kat'iyemiz geldi ki, başkasının hediye ve sadakasını yedirmemek için mânevî bir ihtar ve bir itaptır.

Evet iki sene evvel bütün Ramazan'da üç ekmek, bir okka pirinç ona ve dört kedisine kâfi geldiği gibi, bir sene evvel üç fırancala, bir Ramazan yine kâfi gelmişti. Bu Ramazan-ı Şerif'te, otuz günde yarım okka yoğurtla, yarım

---

Mesâil-i imaniye: İmana ait meseleler.
Musırrâne: Israrlı bir şekilde.
Okka: Yaklaşık 1300 gr. ağırlığında eski bir ağırlık ölçü birimi.
Tekdir etmek: Azarlamak.

okkadan daha az pirinç ve dört kuruşluk bir fırancala yediğini –yalnız bir-iki kupa çay içmek ve iftar zamanında bir çay kaşığı bal yemek müstesna– başka bir şey yemediğini bizzat müşâhede ettik.(Hâşiye)

Hem dâimî hizmetinde olan bir arkadaş Rüşdü Efendi, üç okkası beş kuruşa satılan ufak balıklardan güzelce kızartılmış üç tane getirmişti. Bunları üstadımıza yedirmek için ısrar etti. Hem Rüşdü Efendi'nin hatırını kırmamak, hem de balıkları sevdiği için yedi. O balık yüzünden beş saat mütemâdiyen sancı çekti. Bu sancı başladıktan üç saat sonra, Rüşdü Efendi'ye dedi ki:

"Hüsrev'deki paramdan balığın fiyatını al; sancı devam ediyor." dediği hâlde balıkların fiyatını almadığı için iki saat daha devam ediyor. En nihayet dedi ki:

"Aman parayı al, beni bu sancının verdiği azaptan kurtar." Rüşdü Efendi balığın fiyatını aldığı dakika sancı birdenbire kesildi. Biz üstadımızın hâlinden, vaziyetinden, bu acîb hâli aynen gördük.

İşte üstadımız hakkında "Neyle yaşıyor?" diyenler, hatalarını tashih etsinler.

Bekir, Re'fet, Hüsrev, Rüşdü

Hâşiye: Üstadımız has hizmetçilerinden başka hiç kimseyi ihtiyârı ile kabul etmez. Hatta dâimî hizmetinde bulunan iki-üçümüzün beraber bulunduğunu istemez. Şimdiye kadar hizmet edenlerden mâadâsını beş-on günde bir defa bile kabul etmez, geri gönderir.

Eski zamanını düşünüp, şimdi dahi siyasetle ve ahvâl-i âlemle münasebettar olduğunu tevehhüm edenlerin asılsız vehimlerini kat'î reddedecek şu hâlidir ki; on üç sene evvel günde belki dokuz gazete okurken, dokuz senedir, biz şehâdet ediyoruz ki, birtek gazeteyi bile ne okudu ve ne de okutturdu, ne istedi ve ne de arzu ettirdi.

Münâvebe ile yanında bulunan Süleyman Rüşdü	Münâvebe ile yanında bulunan Hüsrev	Münâvebe ile yanında bulunan Re'fet
Sekiz senelik bir arkadaşı Bekir	Barla'da dâimi hizmetkarı Mustafa Çavuş	Sekiz senelik hizmetinde bulunan bir arkadaşı Barlalı Süleyman

Fırancala: Has undan yapılan beyaz, yumuşak ekmek.

İhtiyâr: İrade etme, dileme.

Mâadâ: Dışında, … den başka.

Münâvebe: Bir işi sırayla, nöbetle yapma.

~ 235 ~

Hulûsi Bey'in mektubudur.

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[1]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ مِنَ الْأَزَلِ إِلَى الْأَبَدِ بِلَا انْقِطَاعٍ[2]

Eyyühe'l-Üstadü's-Said!

Risale-i Nur şâkirtlerinin şahsiyet-i mâneviyelerinde en âciz, en zayıf ve en menfaatsiz bir uzuv olmakla beraber, bu intisabın verdiği kuvvetle, mânevî efradının dualarının ve kudsî himayelerinin himmetine ve Rabb-i Rahîm'in kerem ve inâyetine dayanarak, nâil olduğumuz son nurlu âsârın mütâlaa ve zavallı muhitimizdeki neşrinden mütevellid hâlis sürûrumuza ve nihayetsiz mânevî duygularımıza tercüman ve lisan-ı acz ile hissiyatı izhara vâsıta, başta muhterem ve çok müşfik ve aziz Üstad'a ve onun tevfik-i Hüdâ ile en kıymetli muînleri ve Risale-i Nur şâkirtlerinin mânevî cisimlerinde daima faal ve nevvâr nâkil ve nâşirleri olan kardeşlerimize şükran ve dua borcumuzu iblâğ etmek emel ve niyetiyle şu arîzacığı yazmaya başlıyorum:

Evvelâ ulvî ve gaybî kerametten bahs edeceğim: Mecmûatü'l-Ahzab'da "Ercûze" nâmındaki kaside-i mübâreki Fethi Bey'de buldum. Birçok yerlerini okudum. Fazla tedkik edemedim. Ancak "Sekîne" nâmı verilen ve ism-i âzamı tazammun eden altı isim فَرْدٌ ، حَيٌّ ، قَيُّومٌ ، حَكَمٌ ، عَدْلٌ ، قُدُّوسٌ *(celle celâlüh)* olarak buldum.[3] Bu esmâ-yı mübârekenin vird edilmesine müsaade ve ne suretle devam iktiza ettiğine emrinizi istirham ederim.

---

1 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

2 Ezelden ebede kadar hiç kesintisiz Allah'ın selâmı, rahmet ve bereketi üzerinize olsun.

3 Hazreti Ali (kerremallâhu vecheh) Kasîde-i Ercûzesi'nde, esmâ-yı sittenin (yani Ferd, Hayy, Kayyûm, Hakem, Adl, Kuddûs) ism-i âzam ve sekîne olduğunu ifade etmiştir. (Bkz.: Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzilî)* s.594-595).

Arîza: Küçükten büyüğe takdim edilen, bazı hususların dile getirildiği yazı, mektup.

Ercûze: Hz. Ali (r.a.) tarafından recez vezniyle yazılan, ism-i âzamı tazammun eden altı ismin ehemmiyetini beyan eden ve istikbalden haber veren meşhur kasidenin adı.

İblâğ etmek: Ulaştırmak, eriştirmek.

Mecmûatü'l-Ahzab: Ahmed Ziyaeddin Gümüşhanevî Hazretleri (1813-1893) tarafından derlenen üç ciltlik, yaklaşık iki bin sayfadan oluşan dua ve münâcât kitabı.

Muîn: Yardımcı.

Nevvâr: Çok nurlu, parlak.

Sekîne: İçerisinde on dokuz harfli on dokuz âyet bulunan, sükûnet ve huzur kaynağı bir dua.

Tevfik-i Hüdâ: Cenâb-ı Hakk'ın yardımı, muvaffak etmesi.

Vird: Belli aralıklarla devamlı okunan dua, zikir.

Merhum ceddimin Hazreti Ali *(radiyallâhu anh)* Efendimiz Hazretleri'ne mâtuf ve evvelce arzettiğim [1] كَرَامَاتُ الْأَوْلِيَاءِ حَقٌّ düsturunu tasdik sadedindeki kerâmât hâdisesinin ifade edildiği bir zamanda, orada da bu mübârek eserin neşredilmiş olması, cidden hayreti mûcib olmakla beraber, işlerimizin tesadüfle alâkası olmadığını gösterecek küçük bir delil ve Risale-i Nur, mu'cize-i kübrâ-yı Ahmediye *(aleyhissalâtü vesselâm)* olan Kur'ân-ı Azîmüşşan'dan nebeân ettiği için i'câzkâr hâdisât eksik olmayacağına işarettir.[2] اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

Bu ulvî eserin sonuna Risale-i Nur şâkirtleri nâmına bu âciz talebenizin ismini koymakla, sıddıkınızın yazılmış ve yazılacak bütün Risale-i Nur lemeâtına karşı tasdikte tereddüt etmeyeceğine işaret olduğunu şükürle karşıladım.

Sûre-i Rahmân'daki [3] فَبِأَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ âyet-i celîlesindeki tekrarlar gibi Risale-i Nur'un mebde-i intişarından bu zamana kadar envâ-ı keramet ve gaybî i'câz izhar edilmekte ve bu feyizli hâdisât, Risale-i Nur şâkirtlerini gayrete ve himmete teşvik eylemekle beraber, onları mânevî silâhlarla teçhiz ederek, kuvve-i imanlarını tezyide vesile olmaktadır.

Allahu Zülcelâl Kur'ân-ı Kerîm'inde, Peygamber-i Zîşân hadis-i nebevîlerinde, Çihâr Yâr-ı Güzîn, Sahâbe-i Kirâm ve Âl-i Beyt nâmlarına, Hazreti Ali ve evlâdından Hazreti Gavs kaside-i mübârekelerinde, fitne-i âhirzamandaki en mühim ve Kur'ânî harekete remiz, delâlet, işaret, belki sarâhatle parmak bastıklarını, Risale-i Nur nâşiri bütün eserlerinde gösterir ve derslerinde tekrar tekrar söylerse, tereddüt ve şüpheye zerre kadar mahal ve hak kalır mı? Aslâ ve kat'â! Allah'ın ihsanına yüz binler hamd ve şükürler olsun.

Münasebet gelmişken, tahdis-i nimet maksadıyla, mazhar olduğum, bütün acz ve noksanıma rağmen, gördürülmekte olan kudsî hizmetin şerefi, mânevî vahdetteki ihlâsın ikramı addedilmeye sezâ, gaybî himaye ve sıyaneti, Risale-i Nur şâkirtleri kardeşlerime mücmelen arz ve iblâğ edeyim.

---

1 "Evliyanın kerameti haktır." Ebû Hanîfe, *el-Fıkhu'l-ekber* s.130.

2 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

3 "Şu halde (ey insanlar ve cinler), Rabbinizin hangi nimetini inkâr edebilirsiniz?" (Rahman Sûresi, 55/13, 16, 18, 21...).

Çihâr Yâr-ı Güzîn: Dört güzîde dost. Dört büyük halife: Hz. Ebubekir, Hz.Ömer, Hz.Osman ve Hz. Ali (r.anhüm).

Envâ-ı keramet: Türlü türlü, pekçok keramet.

İ'câzkâr: Mu'cizeli.

Mebde-i intişar: Yayılmanın başlangıcı.

Mu'cize-i kübrâ-yı Ahmediye: Hz. Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) ait pek büyük mu'cize.

Nebeân etmek: Fışkırmak, kaynağından çıkmak.

Tahdis-i nimet: Şükür maksadı ile Cenâb-ı Hakk'ın nimetlerini ilan etmek.

Tezyid: Arttırmak.

1– Allah'a mâlûm çok kusurlarımı bilmeyen büyük ve küçük bütün halkın hakkımdaki teveccühleri;

2– İktiza ettikçe, soruldukça, münasebet geldikçe, pervasızca daima aldığım derslerden öğrendiğim hakikatleri söylediğim hâlde bütün meslektaşlarımın hakkımda muhabbet göstermeleri ve cevap verememeleri;

3– Ahkâm-ı diniyece gücüm yettiği kadar mutâvaat gösterdiğimi bildiklerine ve gördüklerine rağmen, ekser meslek büyüklerimin hususiyet ve gidişlerini beğenmediğim hâlde, alenen takdirlerini izhar eylemeleri;

4– Elaziz'de maddeten hayli uzakta bulunmaklığıma rağmen, Risale-i Nur feyzi menbaından nebeân eden lemeâtın, izn-i Hak'la ârızasız gelebilmeleri;

5– Eski hocalarımın âsâr-ı nuru bu âcizden dinlemeleri, vâsıtamla okumaları;

6– Elhamdülillâh, buraya gelen nurlu eserlerin, hususiyet ve mahremiyet kayıtlarına bir derece dikkat ederek intişarına çalıştığım hâlde –yüz bin kere şükür ve minnet ol Hâlık-ı Azîme– bir mâni ve şer zuhur etmemesi.. ilâ âhir… Açık, zâhir, bâhir ve kat'î bir himaye ve sıyanet-i mâneviye neticesi ve Risale-i Nur şâkirtleri arasındaki hakikî ihlâs ve tesanüdün parlak bir tecellîsidir.

Sun'î bir tevazu için değil hakikati ifade için derim ki; bundan evvel Sabri Efendi kardeşimize yazdığım küçük mektubumda da zikrettiğim vecihle, Risale-i Nur şâkirtleri vücud-u mânevîsinde ancak küçük bir ayak parmağı kadar bir kıymeti olan bu bîçâre kardeşinizi, Hâlıkımız bu günahkâr abdini nihayetsiz in'am ve ihsanına lâyık görmüş ki, Risale-i Nur nâşirine bir talebe, Risale-i Nur şâkirtlerine bir kardeş, Kur'ân hâdimlerine bir arkadaş etmiştir. Arabî ve Fârisî bilmeyen, ilim ve medrese görmeyen bir âsi abdine, hikmet-i samedâniyesiyle böyle bir ikramda bulunuşu, elbette bir hikmete müstenid-dir. O da herhâlde Risale-i Nur'la alâkadar olanlar arasındaki safvet ve ihlâsla, Risale-i Nur'un ind-i ilâhîdeki derecesine ve hizmetin ulviyetine atfolunur.

İşte Risale-i Nur şâkirtlerinden en gayr-i nâfi bir uzva, misal olarak zikredilen bu kadar açık himaye ve sıyanet-i ilâhî vâki olursa, diğer münevver unsurlara ne derece ikram ve inâyet olacağı kıyas olunabilir.

Bâhir: Âşikâr, apaçık.
Gayr-i nâfi: Fayda vermeyen, faydasız.
Hâlık-ı Azîm: Yüce Yaratıcı.
Hikmet-i samedâniye: Cenâb-ı Hakk'ın kullarının ihtiyacına göre tecellî eden hikmeti.
İn'am: Nimet verme, nimete erdirme.
Mutâvaat: İtaat etme, uyma.
Müstenid: Dayalı, bağlı.
Sıyanet-i mâneviye: Mânevî koruma.

Allah'ın inâyetine, Peygamberimiz Muhammed Mustafa *(sallallâhu teâlâ aleyhi ve sellem)* Efendimiz Hazretleri'nin imdat ve ruhaniyetlerine istinat ederek, Allah rızası için hizmete koşan, yekdiğerini mânevî ve uhrevî kardeş tanıyan, başta müşfik Üstad, yani Risale-i Nur nâşiri ile onun şâkirtlerini فَإِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغَالِبُونَ[1] ، وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ[2] âyetlerinin sırlarının tezahürü inşallah karşılayacaktır.

İktisat hakkındaki risale; hem insanî, hem içtimaî, hem dinî, hem dünyevî çok güzel ahlâkî, çok hoş imanî, çok değerli nurânî bir nasihatnâmedir. Buradaki kardeşlerimizden bazılarının âsâr-ı nur hakkındaki ihtiyârsız şu sözleri, ne kadar yerindedir. Diyorlar ki: Bu mübârek eserlerden biri okununca, içimizden "Bundan daha yüksek eser olamaz." dediğimiz hâlde, ikincisini dinlediğimiz zaman bakıyoruz ki, bu evvelkinden daha ulvî ve nurludur.

Ben de diyorum ki: Ey ihvan! Risale-i Nur'un bütün cüzlerinde öyle bir kuvvet var ki, yalnız birini dinlemeye, okumaya veya yazmaya muvaffak olan kimse, Allah tevfik verirse, imanını kurtaracak hakikatleri onda bulur. Çünkü her cüzün diğerleriyle mânen irtibatları vardır. Okuyana ve dinleyenlere sırran diyorlar ki: Bu okuduğun kitapta, bizdeki hakikatlerin de uçları, kokuları, işaretleri var. Dikkat edersen görürsün, çalışırsan anlarsın, cüz-i ihtiyârını bu emre sevk edersen Allah da muvaffakiyet verir. Bulur ve bilebilirsin.

İhlâsa dair Yirminci, Yirmi Birinci Lem'a'lar: Yirminci Lem'a muhtelif meslek ve meşrepte müminler arasındaki rekabetkârâne ihtilâfların esbabını öyle bir teşrihtir ki, tavsif edebilmek için bu mübârek eseri aynen nakleylemekten başka çâre yoktur. Allah cümlemizi muhlis kullarından eylesin, âmin!

En az on beş günde bir defa okunması emir buyurulan Yirmi Birinci Lem'a, evrad edinilecek kadar ehemmiyetlidir. Mâlûmdur ki kale içinden fetholunur. Bugünkü muvaffakiyete sebep olan ihlâs kalkarsa, maâzallah, o zaman çok vahim neticeler tevellüd eder. En büyük düşmanımız nefsimizdir.[3] Onu susturmak için, zannedersem şu ihtar kâfidir:

---

1 "(Kim Allah'ı, Resûlünü ve iman edenleri dost edinirse) bilsin ki, bunların teşkil ettiği Allah tarafı, mutlaka galip gelecektir." (Mâide Sûresi, 5/56).

2 "Güzel âkıbet, elbette müttakilerindir." (A'râf Sûresi, 7/128).

3 "Senin en zararlı düşmanın nefsindir." manasındaki hadis-i şerif için bkz.: Deylemi, *Müsned* 3/408; Acluni, *Keşfü'l-hafâ* 1/148.

Evrad: Virdler. Belirli zamanlarda devamlı yapılan ibadetler, okunan dua ve zikirler.

Teşrih: Açıklama, şerh etme, ortaya koyma.

"Ey nefs-i nâdân! Beni kandıramazsın. Mademki, peygamber-i azîmü'l-kadr bir nebiyyullah olan Hazreti Yusuf *(aleyhisselâm)*,

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي[1]

demiştir; aldatamazsın. Senden ve senin samimî yoldaşların cinnî ve insî şeytan, ehl-i bid'a ve ulemâu's-sû şerlerinden Allah'a sığınırım."

Eski Said lisanıyla kaleme alınmış olan *Yirmi İkinci Lem'a,* zaleme güruhunun hücumlarına pek mükemmel müdâfaa ve elyak ve âlâ bir cevaptır.

فَاللّٰهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ[2]

Otuz Birinci Mektub'un Yirmi Beşinci Lem'a'sı, maddî ve mânevî bütün hastalıklara mükemmel devadır. Altıncı Deva'nın iki defa yazılmasına merak ettim, hatırıma geldi. Birden yirmi beşe kadar devaları topladım, 325 oldu. Tekrar eden altı numaralı devayı da zam edince 331 çıktı. Söylenişte ve yazılışta ekseriyetle hazfedilen bu rakamlardaki kaldırılmış bin sayısını nazar-ı dikkate alırsak 1325 ve 1331'de İslâm âleminin başına gelmiş olan musibetlere, bu Lem'a'da mahfî işaret bulunduğuna hükmeyledim. Basiretli ve nurlu arkadaşların, daha mahfî hakâik çıkardıklarını ümit ediyorum.

Eski talebenizden Hâfız Hüseyin Efendi'ye bu Lem'a'yı babasının vefatından birkaç gün sonra, arefe günü Hâfız Ömer Efendi'yle evine gitmek suretiyle okumak nasip oldu. Maddî ve mânevî hastalıklarına ilaç veren hekim-i hâzık aziz Üstad'a çok dua etti. Bu mübârek eserin bu zât üzerindeki tesirini şöyle telhis edebiliriz: Ehibbâ ve arkadaşlarından hastalığını soranlara "Çok mükemmel bir ilaç buldum. Doktorlara ilaç parası vermekten elhamdülillâh kurtuldum. Günden güne iyi oluyorum." diyormuş. 17 Zilhicce 1353.

Uhrevî kardeşiniz ve âciz talebeniz

Hulûsi

---

1 "Doğrusu ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü Rabbimin merhamet edip korudukları hariç, nefis daima fenalığı ister, kötülüğe sevk eder." (Yusuf Sûresi, 12/53).

2 "En iyi koruyan Allah'tır ve O, merhametlilerin en merhametlisidir." (Yusuf Sûresi, 12/64).

Ehibbâ: Dostlar, ahbaplar.
Ehl-i bid'a: Dinde olmayan şeyleri dine sokarak onu aslından uzaklaştırmaya çalışan kimseler.
Elyak: Daha lâyık, en lâyık.
Hekim-i hâzık: Mâhir, uzman doktor.
Mahfî: Gizli, saklı.
Nefs-i nâdân: Câhil, bilgisiz nefis.
Peygamber-i azîmü'l-kadr: Kadri yüce, şanı büyük peygamber.
Telhis etmek: Özetlemek.
Ulemâu's-sû: Gerçekleri, menfaatleri için bile bile gizleyen, insanlara kötü örnek olan ilim adamları.
Zaleme: Zalimler.

236

Risale-i Nur şâkirtlerinden Kuleönlü Hacı Osman'ın bir fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım!

Risale-i Nur'u birkaç seneden beri dinleyip, binde bir almış olduğum mânevî yaralarıma bir ilaç vazifesi görüyordu. Fakat hastalara ait Yirmi Beşinci Lem'a ve ihtiyarlara ait Yirmi Altıncı Lem'a'yı Mustafa ve arkadaşlarımla beraber okuyup kemâl-i şevkle dinledim. Bakıyorum ki, vücudumdaki yaralara güzel tesir ediyor. Arkadaşlarıma dedim: "Madem Risale-i Nur'un tesiri bu kadar kuvvetlidir; ben yazmaya karar verdim. Fakat hiç okuyup yazmam yok ki, böyle kıymettar Risale-i Nur'a yardım edeyim. Madem kalemim yok, beni hizmetçi ve postacı olarak tayin ediniz." diye müteessirâne söyledim.

O gece rüyamda, kendimi ölmüş ve yıkanmış olarak kabre bıraktılar. Haşir zamanı gelip kabirden kefenle başım açık, ayaklarım yalın olarak kalktım. Korkarak memleketimize gelirken büyük bir köprüye yolum uğradı. Köprünün iki tarafında iki nöbetçi vardı. Birinden geçip, diğeri hemen beni yakaladı. Acaba nereye götürecek diye bütün vücudum titriyordu. Biraz gittikten sonra köprü bitmeden Üstadıma beni teslim etti. Üstadım beni yıkayıp bıraktı.

Sonra asker olarak bir câmie bütün ahali toplandı. Bir asker geldi, bana dedi: "Seni büyük bir kumandana hizmetçi tayin ettiler, gideceksin!" Ben dedim: "Benim gibi süflî bir nefer, nasıl o müşîrin yanında hizmetçilik eder?" İtiraz ettim. Yine tekrar etti: "Gideceksin!" Ben korkarak gittim. Baktım ki, orada Üstadımı görünce mesrûrâne sevindim. Bana dedi: "Arkamdan gel!" Yüksek bir saraya çıktı, bana dedi: "Bu ufak hizmetleri gör!" Ben düşünmekte iken, Barla'lı Süleyman Efendi geldi. Beraber bulunurken, Üstadım güzel bir gül bahçesine gitti. Ve –orada bir küçük genç oturur– bana dedi: "Sen bu gence hizmet edeceksin." dedi. Hemen uyandım.

Ey kardeşlerim! Madem Üstadım "Bende bir şey yok; ben yalnız tayin olduğum cevâhir dükkânından herkesin ihtiyacı var olduğunu ve Kur'ân'ın dellâlı olduğunu" sekiz-dokuz senedir ilân ediyor. Biz Risale-i Nur'ları yazmak, okumak ve dinlemek için herkesin ihtiyacı var. Onun için ey müslümanlar, mânevî yaralarınıza ilaç ararsanız, Risale i Nur'da vardır. Yazın, okuyun, imanınız o kadar teâli edecektir. Hiç şüphe etmeyiniz.

Müşîr: Mareşal. **Teâli etmek:** Yükselmek, yücelmek, seviyesi artmak.

Mübârek iki ellerinizden öperim ve bayramınızı tebrik ederim.

اَلْحُبُّ فِي اللّٰهِ[1]

Câhil ve âciz talebeniz
Hacı Osman

237

Âhiret hemşirelerimizden ve Risale-i Nur talebelerinden Müzeyyene'nin fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım!

Şu fâni dünyanın elemlerine gark olan gözlerim, sizin feyizli, nurlu Sözler'inize ve tesirli ve şifalı risalelerinize can ü gönülden merbut oldukça ve okudukça, risaleleriniz ne kadar büyük bir mürşid olduğunu hiçbir şeyle tarif edemem.

Evet, şu dünyaya, şu zamana çöken zulmet ve gaflet perdelerini Sözler'iniz yırtıyorlar, parçalayıp o zulmeti ve gafleti dağıtıyorlar. Hangi akıl var ki, hakikat perdesini görüp de o hakikat perdesinde nur-u hakikat parlarken, onlara gözünü yumup, zulmet perdesine atılmış olsun? Ben de inşallah zulmete atılmam. Artık güçlükle bahtiyar olup da tekrar bedbaht olamam.

Üstadım! Ben sâir kardeşlerim gibi sizden bizzat ders almaktan mahrumum. Fakat haftada veya bir ayda, âlî Sözler'inizden gıyabî bir ders alıyorum tasavvuruyla dinliyorum. Güya bizzat sizden ders alıyorum. Bütün gün ehl-i İslâm'ın selâmetini ve şu hâlimin zulmetten nura dönmesini, siz başta ve önde, biz arkada Cenâb-ı Hakk'a yalvaralım. Cenâb-ı Mevlâm hayırlısıyla ihsan buyursun. Fazla söylemeye lisanım, aczim, kusurum bırakmıyor. Kusurumuzu üstadımıza itiraf ediyorum.

İnşallah, risalelerin tesiriyle bir gün olur da, müstakîm Lütfi Efendi gibi ehl-i takva kardeşlerimiz misillü, biz dahi gayr-i ihtiyârî ve istemeyerek işlediğimiz ahvâlden Sözler'inizin irşadıyla kurtuluruz. Zekâi kardeşimizden On Yedinci Söz, On Sekizinci Mektup, Yirminci Mektup ve Otuz Üç Pencereli nurlarla parlayan kıymetli risaleleri aldık. Mütâlaa ediyoruz. Hakikî üstadımız olan Hazreti Kur'ân elimizdedir.

Müzeyyene

1 "Allah için sizi seven..."

~ 238 ~

Müzeyyene'nin diğer bir fıkrası

Üstadım!

Kıymettar risalelerinizi okuyan, elbette kilitli sandık içinde münevver kalan sönük kalbleri, gümüşten yapılmış altınla yaldızlanmış birer anahtar hükmündeki risalelerle açtığına ve kalbinin kurtulmasına ve parlamasına binâen kemâl-i memnuniyetle Cenâb-ı Mevlâ'ya şükürler ve risalelerin intişarına çalışanlara teşekkürler etmemek kabil değildir. Ah, vefasız dünyanın telâşesi ve elemi ve kederi beni Nurlar'a hizmetten alıkoyuyor. Hakkıyla çalışamadığımdan ve kardeşlerim gibi Nurlar'a hizmet edemediğimden kalbim öyle muazzep oluyor ki, tarif edemem. Bugünlerde dediler ki "Af varmış, Üstad İstanbul'a gidiyormuş" demeleriyle, bir cihette memnun oldum ki, Üstadım esaretten kurtuldu. Ve bir cihette zannettim ki, bütün Atabey'in dağları başıma düşüyor, müteessir oldum. Affınıza ve bedbaht insanların eziyetinden kurtulmanıza teşekkürlerle beraber tebrik ediyorum. Fakat bu nurlu ve kıymetli risalelerin sahibi bizden uzaklaşmasına gönül razı olmuyor. Barla dağlarında bizi ve bu etrafı nurlandıran, bizlerden uzaklaşmamalı. Uzaklaşmasını kim arzu eder? Barla çok bahtiyardır ki; en evvel ve her vakit, o taze ve şirin risaleleri herkesten evvel bizzat şifahen Üstad'dan işitebilirler.

Müzeyyene

~ 239 ~

بِاسْمِهِ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ[3]

Gayûr, Zeki, Ciddî, Sıddık, Hakikî Kardeşlerim Hoca Sabri Efendi, Hâfız Ali!

Bu Cuma günü gündüz, rahatsızlığımdan dolayı biraz yatmıştım. Rüyaya benzer, fakat rüya değil, hayalen gördüm ki; Sabri karşıma çıktı, arkasında

1 O'nun (c.c.) adıyla.
2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44)
3 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Muazzep: Azap, acı çeken. **Şifahen:** Sözlü olarak, konuşma yoluyla.

Hâfız Ali… Sabri bana diyor: "Üstadım, İnâyât-ı Seb'a nâmıyla beyan edilen büyük inâyetler varken, Onuncu Söz'deki cüz'î inâyete bu kadar ehemmiyet vermenin sebep ve hikmeti nedir?" dedi, çekildi. Sonra kalktım, düşündüm. Dedim ki: "Isparta'ya yazdığım mektubu Sabri okumuş veya okuyor; hararetli yazışımdan bana acıyarak benden suâl etmek istemiş." Her neyse... Ben de Hulûsi'den sonra birinci muhatabım olan Sabri'ye derim ki (Hâfız Ali de dinlesin):

Bu Onuncu Söz'deki cüz'î inâyete ziyade ehemmiyet verdiğimin üç hikmeti var:

Birincisi: *Onuncu Söz'ün kıymeti tamamıyla takdir edilmemiş. Ben kendi kendime hususî, belki elli defa mütâlaa etmişim ve her defasında bir zevk almışım ve okumaya ihtiyaç hissetmişim. Böyle bir risaleyi bazıları bir defa okuyup, sâir ilmî risaleler gibi yeter der, bırakır. Hâlbuki bu risale ulûm-u imaniyedendir. Her gün ekmeğe muhtaç olduğumuz gibi, o nevi ilme her vakit ihtiyaç var.* Bu risaleye nazar-ı dikkati ehemmiyetle celbetmeyi ruhum arzu ediyordu. Lâkin, elimden bir şey gelmezdi. Cenâb-ı Hak merhametinden bir işaret verdi. O işaret ne kadar gizli ise, benim o ciddî arzuma mutabık geldiğinden çok ehemmiyetli görünüyor.

İkincisi: Bilirsiniz, uzak yerlerden, bazı beş günlük yoldan bir zât bizi görmek ve uhrevî bir istifade etmek için gelir. Hâlbuki vaziyetim birkaç saatten fazla onunla görüşmeyi müsaade etmiyor. Hâlbuki, o misafire risalelerin kıymetini göstermek, onu onlardan istifadeye sevk etmek, hem muhtaç olduğu kuvvet-i imana ve kuvve-i mâneviyeye yardım etmek için birkaç gün lâzım. Çünkü risalelerdeki kuvvetli burhanlara herkes yetişemiyor, tamamıyla kavramıyor. Ruhum çok arzu ediyordu ki, kısa, hafif bir vesile elime geçip, bîçâre misafirlerin zahmeti beyhude gitmesin. Fakat kerametim yok, elimden bir şey gelmez. Yalnız misafirlerin niyet ve ihlâsına itimat edip onların mükâfatını rahmet-i ilâhiyeye havale ediyordum.

İşte Cenâb-ı Hak, evvel İşârâtü'l-İ'câz'da, sonra Onuncu Söz'de çabuk kanaat verecek ve risalelere itimat ettirecek bir eser-i inâyet ihsan etti. Hakikaten benim için çok kolay oldu. Ben de çok rahat ettim. Ve çok zâtlara az bir zamanda kuvve-i mâneviye ve Kur'ân-ı Hakîm'in hakkâniyetine gözle görünecek emâreler gösteriyordum. Hatta çok muannidlerin inadı kırıldı. Çok dinsizler de onunla imana geldiler. Fakat İşârâtü'l-İ'câz'daki izahı bir, iki, üç saat bitmiyordu. Ben de yoruluyordum.

İnâyât-ı Seb'a: "Yedi yardım, lütuf" anlamında 28. Mektub'un 7. Risalesi.

Cenâb-ı Hak kemâl-i rahmetinden, daha kolay, İşârâtü'l-İ'câz'ın iki saatte verdiği faydayı Onuncu Söz iki-üç dakikada aynı faydayı verdi. *Bu zamanda gözle görünecek gayet cüz'î bir eser-i inâyet, mânevî büyük kerametlerden daha tesirlidir.* İşte bu cüz'î eser-i inâyet, hem bana, hem sizin gibi kardeşlerime bir kolaylık temin ettiği için ziyade ehemmiyet verdim. Madem bu Söz'deki tevâfuk bize ve misafirlere çok faydalıdır ve hayırlı neticeler verir; elbette içinde bir inâyet var. Âdî olsun, yüz emsali bulunsun, yine bize fevkalâde bir inâyet, bir ikram-ı rabbânîdir.

Üçüncüsü: Bilirsiniz ki fazla iştigalâttan yorgun düşmüş bir fikir, kendini eğlendirmek, istirahat etmek ister. Biz meşgul olduğumuz pek derin, pek geniş, pek ciddî olan hakâik-i Kur'âniye ve imaniye, fazla meşguliyetimizden gelen yorgunluğu tahfif edecek ve yorgun fikrimizi neş'elendirecek ve eğlendirecek tevâfukât nev'inden, latîf bir sanat-ı bediiye suretinde bir lütfunu gösterdi.

Hem o latîf ve hafif ve mahbup ve cazibedar tevâfukâttaki inâyet, bir anahtar hükmüne geçip Kur'ân'ın bir hazine-i esrarına bir nevi rehber olduğu için ziyade ehemmiyet verdim. Yoksa hizmetimize terettüp eden ve yardım eden inâyet-i rabbâniye o kadar çoktur ki, eğer saysam binden geçer.

Şu Onuncu Söz'ün hurufâtındaki sır, hiç kimsenin sun' ve ihtiyârıyla olmadığını herkes tasdik ettiği için daha ehemmiyetli göründü. Fakat ben mutlak işarete ehemmiyet verdim. Lâkin tafsilâtını ehemmiyetle tedkik edemedim. En iyi bir tarzda beyan edemedim. Bir-iki saat zarfında nota nev'inden işaretler koydum. Birinci defaya itimat edip daha tedkik etmedim. Hâlbuki, tâbirâtımda bazı kusur var, fehmi işkâl eder. Isparta'daki kardeşlerimiz maksadı anlamamışlar; hakları var. Çünkü o ibare o maksudu ifade edemiyor.

Madem öyledir, bu Söz'ün latîf tevâfukât-ı harfiyesindendir ki; (mebhasındaki) hem sayfanın yirmi iki olmak itibarıyla, yazı bulunanların yerinde, (yarısından ziyade yazılı bulunan sayfaların hakikî ve itibarî satırlarına) ve baştaki yaprağın cilt üstünde isminin iki satırı ilâvesiyle bin üç yüz kırk iki (1342) ilâ âhir... Hem o mebhastaki bu cümle, hem âhirdeki beyaz sayfayı saymak cihetiyle altmış altı olup baştaki âyetin melfuz (altmış altı) hurufuna tevâfuk ediyor. Birinde, âhirdeki iki beyaz sayfayı saymak cihetiyle (altmış yedi) olup baştaki âyetin melfuz (altmış yedi) hurufuna tevâfuk ediyor. O âyet

---

Fehm: Anlama, anlayış.
İşkâl etmek: Zorlaştırmak.
Melfuz: Telaffuz edilen, okunan.
Sanat-ı bediiye: Eşsiz, orijinal sanat.
Sun': Yapma, meydana getirme.
Tahfif etmek: Hafifletmek.
Tevâfukât-ı harfiye: Harflerde görülen tevâfuklar, uygunluklar.

Sûre-i İhlâs'ın hurufâtına, hem lafzullahın makam-ı ebcedîsine tevâfuk ediyor, denilmeli. Biz bir nüshayı öyle yaptık, size gönderiyoruz. Yanınızdaki nüshaları ona göre yap. Eğirdir'deki nüshaları da öyle yapınız.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي[1]

Kardeşiniz
Said Nursî

240

بِاسْمِهِ ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Ciddî, Sıddık Kardeşlerim, Hizmet-i Kur'âniyede Samimî ve Kuvvetli Arkadaşlarım Sabri, Hüsrev, Ali, Re'fet, Bekir, Lütfi, Rüşdü!

Cenâb-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki sizleri hudutsuz bir sahrâ-yı hakikatte bana enîs arkadaş ve yoldaş vermiş. Bu acîb sahradaki hareket ve sülûk, bazen pek ince ehemmiyetsiz görünen bir şeyde mühim istifadeler edilir. Onun için zâhir nazarda mâlâyâni zannedilen bazı meselelerde fazla takip ediyorum ve ziyade nazar-ı dikkatinizi celbediyorum. Ezcümle, Onuncu Söz'deki elif tevâfukâtı, mühim bir mesele gibi nazar-ı dikkatinize gösteriyorum. Bunun sırrı şudur ki:

Bir iltifât-ı hâssaya gizliden gizliye bir işaret bulunduğunu kat'î hissettiğim için, ihtiyârsız olarak, kemâl-i sürûr ve ferahımdan taşkıncasına bağırarak "Aman, geliniz, siz de görünüz!" diyorum. Evet, nasıl ki bir padişahın has bir ednâ işaretine mazhar olmak, kanun-u umumî ile bir müşîriyet teveccühünden fazla medar-ı sürûrdur. Öyle de Hâlık-ı Zülcelâl'in hususî iltifatını ima eden en gizli bir işarete, yüz bin can olsa ve feda edilse ve yüz bin sene ömür varsa, o yolda sarfedilse yine ucuzdur.

İşte bu sırdan gelen sürûrun verdiği cezbekârâne taşkınlıkla, dikkatsizlere mâlâyâni ve israf sayılan böyle tevâfukâta dair bahisler açıyorum. İşte bir bahis daha açacağım:

---

[1] Bâki olan yalnız Allah'tır.

Cezbekârâne: Kendinden geçmiş, coşkulu bir şekilde.
Ednâ: En düşük, en aşağı.
İltifât-ı hâssa: Özel iltifat.
Makam-ı ebcedî: Ebced hesabına göre değeri.
Medar-ı sürûr: Sevinç vesilesi, kaynağı.
Müşîriyet: Mareşallik.
Sülûk: Bir yola girip devam etme.

Onuncu Söz, Kur'ân'ın bir sülüsünü inkâr etmek niyetiyle, haşr-i cismanîyi resmen millet içinde inkâr etmek fikrinde bulunan zındıkları susturmakla harika bir şûle-i i'câz-ı Kur'ânî'yi gösterdiği gibi, daha müteaddit emârelerle mânevî i'câz-ı Kur'ân hesabına fevkalâde bir mahiyeti bulunduğunu icmâlen hissetmiştik. Ve şimdi yeniden tekrar Onuncu Söz'e nazar-ı dikkat-i âmmeyi celbetmek için, ihtiyârsız olarak, onunla meşgul edildim ve baktım.

Bu defa lafzullahın en birinci harfi olan elif, Onuncu Söz'de öyle bir tevâfuk gösterdi ki, kat'iyen tesadüfe havale edilmediği gibi başka emârelerle o tevâfukta gaybî bir işareti kat'iyen hissettim. Sonra işaretlerini koydum. Hem işarete medar olmak için harikulâde olmak lâzım değildir. Çünkü çok âdi perdeler içinde mühim işaretler verilir; ehli anlar.

Madem işaret-i gaybiye var; elbette tesadüf içinden kaçar, daha hükmedemez, en cüz'î rakamları da o işarete mâl edilir. Madem mecmûunda işaret var, bütün eczâsı o işaretin hikmetine tâbidir; tesadüf orada oynayamaz. Hatta yirmi dokuzuncu sayfada Üçüncü Hakikat'teki elif sayılmamak lâzım gelirken, sehven saymıştım. Sonra anladım ki bana saydırılmış. Baştaki Onuncu Söz kelimesiyle şu Üçüncü Hakikat ikisi sayfa başında bulundukları için hakları sayılmaktı. Onların sâir arkadaşları sayfa rakamları gibi bazı vazifeyi gördürmek için bir cihette saymak işareti olarak haberim olmadan bana yazdırılmış. Her neyse... Kendimin tereddüdü için değil, –çünkü kat'î kanaatim gelmiş– belki başkasının şüphe ve tereddüdünü izale için bazı muvâzeneler yaptım:

Onuncu Söz'ün âhirinde yazıldığı gibi, altı yüz sayfadan ziyade bir mübârek kitabın tevâfukâtı yüz yirmi beş çıktı. Üç yüz elli sayfadan ibaret diğer bir kitabı yine saydım. Elli tevâfuk çıkmadı. Yine eskiden kendi te'lifâtım Türkçe ve Arabî olan iki yüz seksen sayfadan ibaret bulunan kitabın elif'lerini saydım, tevâfukâtı kırkı tecavüz etmedi.

Demek bu Onuncu Söz'de ve İşârâtü'l-İ'câz'daki ekseriyet-i mutlakanın tevâfukâtı, gizli bir işaret-i gaybiyeyi tazammun ediyorlar. Mecmûunda işaret bulunsa yeter. Her cüzünde işareti göstermek lâzım değildir; fakat her cüz işaretin malıdır ve onun hikmetine tâbidir. Size acele edip, en evvelki işaret olunan nüshayı göndermiştim. Az hâşiyeleri sonra ilâve ettik. Bu defa Süleyman Efendi ile gönderilen nüshayla mukabele ediniz, tekmil ediniz.

Haşr-i cismanî: Cismen, bedenen dirilme.
İşaret-i gaybiye: Herkesçe görünmeyen, bilinmeyen işaret.
Nazar-ı dikkat-i âmme: Kamuoyunun, halkın dikkatli nazarı.
Sülüs: Üçte bir.
Şûle-i i'câz-ı Kur'ânî: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim üslubundan bir parıltı.

Ve Halil İbrahim Efendiyle gönderilen nüshayla, yine bu nüshayla mukabele ederek, sonra Âsım Bey'e gönderiniz.

Bu defaki Hulûsi Bey'in mektubunu size gönderdim. İşaret ettiğim iki kavs içerisinde bulunan kısım, Yirmi Yedinci Mektub'un Dördüncü Zeyli'nde yazılacak. Kavsler haricinde bulunan ve üzerlerine kırmızı çizgi çekilenler yazılmayacaktır.

Hâfız Ahmed ve Mehmed Celâl ve Hâfız Veli gibi kalbi cezbeli dostlarıma ve tarîk-i hakikatte sâir kardeşlerimize selâm ediyorum. Hâfız Veli ile çendan geç görüştük. Fakat Hâfız Veli'nin burada Mehmed Usta isminde on senelik hâlis bir dostu bulunduğundan ve o Mehmed Usta benim sekiz senedir tarîk-i âhirette gayet ciddî bir kardeşim olduğundan, Hâfız Veli'ye de o münasebetle eski dost nazarıyla bakıyorum. O bana mektup yazmıştı; vakit bulamıyorum ki mektubuna cevap vereyim. Ehl-i kalb için bazen sükût dahi bir konuşmaktır.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

Kardeşlerim, affedersiniz, bu intizamsız perişan mektupla sizinle konuşmak istemiyorum. Fakat müteaddit işlerle ve tedkikâtla meşgul olduğumuz anda, süratli bir surette fikrimizin bir köşesiyle yazdık. Keçeli kâtibin hâli mâlûm. Kafasını başka yerde bırakmıştı; mektup perişan oldu. Onun için kusura bakmayınız.

Tevâfuktaki müdahale-i gaybiyeyi bir mektupta size böyle bir temsille beyan etmiştim. Mesela benim avucumda nohut, leblebi, üzüm, buğday gibi maddeler bulunsa, ben onları yere atsam; üzüm üzüme, leblebi leblebiye karşı sıralansa, hiç şüphe kalır mı ki, elimden çıktıktan sonra gaybî bir el, müdahale edip sıralamasın? İşte hurufât ve kelimât o maddelerdir, ağzımız o avuçtur.

~ 241 ~

Mesud'un garip bir fıkrasıdır.

Kamer yeni tulû ettiği esnada onun aydınlığına ve gecenin serinliğinde arpanın yumuşaması hasebiyle orak biçmekte iken kamerin güzelliğine ve

---

Kavs: Parantez.

şeffaflığına bakarak ve orağın bitmemesi, Nurlar'ı yazmaktan mahrum kaldığımı tahassürâne ve me'yusâne düşünmekte iken, bilmem iğfâlât, bilmem tulûât, hatırıma gelen şu sözü söyledim: “Yâ Rab! İsmim Mesud, kendim bîsud, çok çalıştım olamadım mesud!” dedim ve arpa biçmeye devam ettim. Aradan bir müddet geçtikten sonra yattım. Menamda dediler ki: “Bırakma üstadın Said'in eteğini, eyler seni mesud.” Derhal uyandım, ay hemen kaybolmak üzere. Derhal “Yâ Rab! Ben saadet-i dünyeviye istemedim, tevbekâr oldum.”

Saadet-i uhreviyemin, sizin duanızla olacağı telkin edilmiştir ve duanıza muhtacım. Bendenizi duadan dirîğ buyurmamanızı temenni eder, el ve ayaklarınızdan öperim, Efendim Hazretleri!

Mesud (rahmetullâhi aleyh)

~ 242 ~

Yirmi Altıncı Mektub'un Dördüncü Mebhası'nın Birinci Meselesi

بِاسْمِهٖ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَعَلٰى وَالِدَيْكُمْ وَعَلٰى اِخْوَانِكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ[3]

Aziz, Sıddık ve Sâdık, Muhlis ve Hâlis Kardeşim İbrahim Hulûsi Bey!

Mektubunda beyan ediyorsun ki; “Eğirdir gibi” orada muvaffak olmuyorsun. Ondan telâş etme. Orada öyle esbap var ki bütün bütün tevakkuf ve tatil neticesini verebilirdi. Cenâb-ı Hakk'a şükür, yine tevakkuf değil muvaffakiyet var.

O mânevî esbaptan biri şudur ki; cinnî şeytandan ders alan insan şeytanları, dünyevî meşgaleleriyle seni bir çember içine alıp, Nurlar'a hizmetini tahdit etmek için, sezdirmeyerek perde altında çalışmışlar.

Hem o havalide sâbıkan müthiş ameliyat ve icraat olduğundan, o muhitte bir ürkeklik hâsıl olup, senin kalbindeki gayet kuvvetli bir metânet

[1] O'nun (c.c.) adıyla.
[2] “Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin.” (İsrâ Sûresi, 17/44).
[3] Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin, anne ve babanızın ve kardeşlerinizin üzerine olsun.

Bîsud: Faydasız, boş.
Dirîğ etmek: Esirgemek, uzak tutmak.
İğfâlât: Kandırmalar, aldatmalar.
Tahassürâne: Hasret çekerek, özlemle.
Tevakkuf: Durma, duraksama.
Tulûât: Kalbe doğan ilhamlar.

olmasaydı, o Nurlar orada hiç ışıklandırmayacaktı. Fakat orada az hizmet de çoktur, kıymettardır.

Sâniyen: (Bu kısım Yirmi Altıncı Mektub'un Dördüncü Mebhası'ndaki Dört Mesele'den Birinci'sinin “Sâniyen” kısmının sonuna ektir.)

رَبُّ الْعَالَمِينَ[1] tâbirinden sonra رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ[2] zikri, icmâlden tafsîle geçmektir. Nasıl ki, “memleket-i İslâmiye hâkimi” tâbirinden sonra, “Anadolu, Asya ve Afrika hâkimi” tâbiri haşmet-i saltanatı mufassalan gösterir. Öyle de rubûbiyet-i mutlakadan sonra, haşmet-i rubûbiyeti mufassalan gösterir. Her neyse şimdilik suâline tam cevap veremiyorum. Ona bedel Kur'ân i'câzına ait iki küçük nükteyi söyleyeceğim. Sen şu iki nükteyi On Dokuzuncu Mektub'un beşinci cüzünün On Sekizinci İşaret'inin Birinci Nükte'sinin âhirine hâşiye olarak ilâve ediniz, işte:

Birinci Nükte: (Mektubat'ın 263. sayfasındaki Hâşiye-2'dir; şu kısım ona ektir.)

Şu üç hakikate mukabil gelecek hangi hakikat var? Kimin haddine düşmüş ki, bunları taklit etsin? Evet, nasıl ki bu tarz-ı ifade sun'î olamaz, öyle de taklid edilmez. Evet, kimin haddine düşmüş ki, hadsiz derece haddinden tecavüz edip, Hâlık-ı kâinat'ı bu surette konuştursun?

İkinci Nükte: Kur'ân-ı Hakîm'in umum sayfaları âhirinde âyetler tamam oluyor. Güzel bir kafiye ile nihayetleri hitam bulması, hem lafzullah yaprağın iki sayfasında veya karşı karşıya iki sayfasında veya yakın sayfalarda ekseriya ya muvâfakat-ı adediye veya münasebet-i adediye bulunması, bir emâre-i i'câzdır. Ve bunun sırrı şudur ki: Âyâtın en büyüğü olan müdâyene âyeti, sayfaları için ve Sûre-i İhlâs ve Kevser satırları için bir vâhid-i kıyasî ittihaz edildiğinden, Kur'ân-ı Hakîm'in bu güzel meziyeti ve i'câz alâmeti görülmektedir. Demek bu hüner Kur'ân'ındır. Yoksa Hâfız Osman gibi zâtların değil. Çünkü bu vaziyet, âyetinden ve sûresinden neş'et etmiştir.

---

1 “Âlemlerin Rabbi” (A'râf Sûresi, 7/54; Şuarâ Sûresi, 26/23; Kasas Sûresi, 28/30; ...).

2 “Göklerin ve yerin Rabbi” (Ra'd Sûresi, 13/16; İsrâ Sûresi, 17/102; Kehf Sûresi, 18/14; ...).

Emâre-i i'câz: İnsan iradesiyle olmadığını gösteren emare, mu'cize emaresi.
Haşmet-i rubûbiyet: Cenâb-ı Hakk'ın hâkimiyet ve idaresindeki ihtişam, büyüklük.
İ'câz: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim üslubu.
İttihaz etmek: Edinmek, kabul etmek.
Muvâfakat-ı adediye: Sayı, adet ile ilgili tevâfuklar.
Müdâyene âyeti: Borçlanma hükümlerini bildiren, Kur'ân-ı Kerim'in en uzun âyetinin adı (Bakara Sûresi 2/282).
Münasebet-i adediye: Sayı, adet olarak uygunluk, ilişki.
Rubûbiyet-i mutlaka: Cenâb-ı Hakk'ın herkesi ve her şeyi içine alan engin, sınırsız, sonsuz terbiye ve idaresi.
Vâhid-i kıyasî: Ölçek. Ölçmede kullanılan birim.

Sâlisen: Mektubunuzdan anladım ki sana gönderilen risaleleri kendin için istinsah ediyorsun, aslını Abdülmecid'e veriyorsun.

Aziz kardeşim! Çendan Abdülmecid benim nesebî kardeşim ve yirmi sene talebemdir. Fakat ne o ve ne hiçbirisi benim Hulûsim'e yetişmiyor. O mektuplar –ekseriyet-i mutlaka– senin nâmınla yazılmış ve sana gönderiliyor. Abdülmecid ikinci derecede, kendine istihsah etmek veya mütâlaa etmek için onu da teşrik et, diye bir mektupta demiştim. Fakat eğer sen, o kardeşini kendi nefsine tercih edersen ve ona zahmet vermemek için zahmet çeksen ona karışmam. Senin peder ve vâlidene ve Fethi gibi arkadaşlarına ve senin eski hocalarına selâm ve dua ederim, dualarını isterim.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي
Kardeşiniz
Said Nursî

21 Ramazan-ı Şerif

(Abdülmecid'e yazılan mektubu, senin mektubunun içine koydum, ona gönderiniz.)

243

Biraderlerine yazdıkları mektuptan.

Eğer ahvâl-i ruhiyemi anlamak istersen, gelecek şu iki fıkra tercümandır. Bir şairin dediği gibi derim:

Ney gibi her dem ki, geçmiş ömrümü yâd eylerim.
Tâ nefes var ise kuru cismimde feryad eylerim. [1]

Bir ticaret kılmadım, nakd-i ömür oldu hebâ,
Yola geldim, lâkin göçmüş cümle kervan bîhaber.

Ağlayıp nâlân edip düştüm yola tenha garip,
Dîde giryân, sîne biryân, akıl hayrân, bîhaber. [2]

Evet, geçmiş ömrü israf ettik, zayi ettik. Çok mübârek zâtlar, ahbaplar kaybettik, yalnız kaldım. O mübâreklerle beraber âhirete çalışmadım.

---

1 Bkz.: Fuzûlî, *Dîvân* 185. şiir, 1. beyit.
2 Bkz.: Niyazi Mısrî, *Dîvân* 133. şiir, 4. ve 5. beyit.

Biryân: Yanmış, kavrulmuş, yanık.
Dîde: Göz.
Giryân: Ağlayan.
Nakd-i ömür: Ömür sermayesi.
Nâlân etmek: İnlemek, feryad etmek.
Teşrik etmek: Ortak etmek.

~ 244 ~

Yirmi Sekizinci Mektub'un Sekizinci Meselesinin İkinci Nüktesi

Eğer denilse: Şu tevâfukât-ı gaybiye eğer bir meziyet-i belâgat olsaydı, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan belâgatlerin envâından en ileride olduğu gibi, bu nevide de en ileri olmak lâzım gelirdi. Eğer bir meziyet-i belâgat değil; neden büyük bir ikram-ı ilâhî sayıyorsunuz? Hem hangi kitap olursa olsun bu nevi tesadüfât içinde çok bulunabilir.

Elcevap: Kur'ân-ı Hakîm إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ[1] sırrıyla, her zamanda bir milyondan fazla hâfızların kalbinde mânen yazdırmak lâzım geldiği için, hıfzı çok işkâl edecek ve hâfızları çok azaltacak olan şu nevi tevâfukât-ı müteşâbihe, Kur'ân-ı Hakîm'de çok ileri gitmemiştir. Ehl-i hıfza, rahmet içinde mutabık-ı mukteza-yı hâl bir mânevî belâgati, bu meziyet-i belâgatin terkiyle yapmıştır.

Çok defa kısa kesmekle çok uzun manaları ifade etmesi gibi, hem şu tevâfukât-ı belâgat olmasa da madem içinde eser-i kast ve şuur görünür; kast ve şuur ise bilmüşâhede ve bilitiraf, müellif ve müstensihlerin değil, elbette bir dest-i gaybînin tanzimiyledir. Ve o dest-i gaybînin bu tarz müdahalesi ise, alâmet-i kabuldür ve rızaya emâredir. Ve bu emâre de remzeder ki, yazılan hakikatler kusursuzdur, hak bir surette gösterilmiştir.

Ama sâir kitaplarda şu nevi tevâfukât bulunuşu tesadüfe verilebilir. Fakat şu risalelerdeki şuurlu tevâfukât-ı gaybiyeyi, bütün gören zâtların ittifakıyla, şuursuz tesadüfe havale edilemez. Ve verilmesine imkân verilmiyor. Hatta en mühim iki müstensih ve bizler, değil ki bir risalenin umumunda, birtek sayfa kanaat verir ki, tesadüf karışamaz, haddi değildir. Çünkü misil olarak iki-üç kelime bulunur. Birbirine bakar öyle bir vaziyette ki, zâhiren bir kast irâe ediyor.

Mesela şimdi bakıyoruz, şu sayfada "yaş" lafzı, üç defa tekerrür etmiş. Üçü öyle bir vaziyette birbirine bakıyor ki şüphe bırakmaz ki, bir tanzim-i

---

[1] "Hiç şüphe yok ki o zikri, Kur'ân'ı biz indirdik, onu koruyacak olan da biziz." (Hicr Sûresi, 15/9).

Dest-i gaybî: Görünmeyen el.
Ehl-i hıfz: Kur'ân ezberiyle uğraşanlar, hafızlar.
Eser-i kast ve şuur: Bilerek, kasden yapıldığını gösteren iz, emare.
İrâe etmek: Göstermek.
İşkâl etmek: Zorlaştırmak.
Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan: Beyan ve ifadesi ile insanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim.
Meziyet-i belâgat: Edebî meziyet, üstünlük.
Mutabık-ı mukteza-yı hâl: Şartların, durumun gereğine uygun.
Müstensih: Yazılı bir nüshaya bakarak eliyle onun bir suretinin yazan kimse.
Tevâfukât-ı belâgat: Edebî tevâfuklar.
Tevâfukât-ı gaybiye: Herkesçe görünmeyen, sırlı tevâfuklar.
Tevâfukât-ı müteşâbihe: Birbirine benzeyen, birbirini andıran tevâfuklar.

gaybîdir. Hem şimdi baktığımız şu sayfada, yalnız altı "hüzün" kelimesi var. O altı "hüzün", üç satırda öyle latîf iki kavsi teşkil etmiş ki, neş'eli bir hüznü görene verir.

Hem işâret-i gaybiye olmak için, başka hiçbir kitapta bulunmamak lâzım gelmez. Mesela, nasıl ki belâgat-i Kur'âniye derece-i i'câza vâsıl olduğu için, bir mu'cize-i risalet olduğu hâlde, sâir ehl-i belâgatın umum kitaplarında derecâtlarına göre belâgat vardır. Onlarda belâgat bulunması, i'câz-ı Kur'ân'a münâfi olamaz.

Öyle de i'câz-ı Kur'ân'ın yüzer kısmından bir kısmının cilvesi, bir nevi ikram-ı ilâhî nev'inden, Kur'ân'ın bir nevi tefsiri olan Sözler'de, hakâik-i Kur'âniyenin hüsn-ü intizamına işareten görünüp tecellî etmesine, sâir kitaplarda tevâfukâtın bulunması zarar vermez. Çünkü o dereceye yetişmezler. Çünkü Sözler'deki o nevi tevâfukât o dereceye gelmiş ki, dikkat edenlere kat'î kanaat verir ki, beşerin düşünüşü değil ve ihtiyârıyla da olmamıştır. Belki nakşî bir nevi Kur'ân i'câzının, gölgesinin gölgesi, kendi tefsirinin aynasında, bir nevi ikram-ı ilâhî suretinde temessül ediyor. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي [1]

245

Yirmi Sekizinci Mektub'un Sekizinci Meselesinin Üçüncü Nüktesi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَعَلٰى وَالِدَيْكُمْ وَعَلٰى إِخْوَانِكُمْ

وَعَلٰى رُفَقَائِكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz Kardeşim!

Evvelâ: Kardeşimiz Abdülmecid'in, Yirmi Altıncı Mektub'un Üçüncü Mebhas'ını, lüzumsuz bir ihtiyata binâen ziyade görmesini, sen de onun ziyadesini ziyade görmekliğin beni ziyade sevindirdi.

---

[1] Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.
[2] "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
[3] Allah'ın selâmı sizin, anne ve babanızın, kardeşlerinizin ve arkadaşlarınızın üzerine olsun.

Derece-i i'câz: Mu'cize derecesi.
İ'câz-ı Kur'ân: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân-ı Kerim üslubu.
Kavs: Yay.
Mu'cize-i risalet: Peygamberlik mu'cizesi.
Münâfi: Aykırı, zıt.
Nakşî: Yazı şekli ile, hatla ilgili.

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللّٰهِ[1] diyen ve Kur'ân'ın takdirine mazhar olan Hazreti İbrahim'in *(aleyhisselâm)* ittibâına mükellef olduğumuza işaret eden مِلَّةَ إِبْرٰهِيمَ حَنِيفًا مُسْلِمًا[2] sırrına mazhar olduğumuzu bilmeliyiz.

Sâniyen: Bana karşı umumen dost bir şehir ahalisinden bir müftü, sathî bir nazarla, vâhî bazı tenkidâtı, Onuncu Söz'ün teferruat kısmına etmiş diye Abdülmecid yazıyor. Abdülmecid'in ona verdiği cevaplar, iki yer müstesna, mütebâkisi kâfidir. Fakat iki yerde, o da o zâtın sathî suâline, sathî olarak cevap vermiş:

Birincisi: O zât demiş ki; "Onuncu Söz'ün hakikatleri münkirlere karşı değil. Çünkü sıfât ve esmâ-yı ilâhiyeye binâ edilmiş." Abdülmecid cevabında diyor ki; "Münkirleri hakikatlerden evvelki Dört İşaret'le imana getirmiş, ikrar ettirmiş. Sonra Hakikatler'i dinlettiriyor." meâlinde cevap vermiş. Hakikî cevabı şudur ki:

Her bir Hakikat, üç şeyi birden isbat ediyor: *Hem Vâcibu'l-vücûd'un vücûdunu, hem esmâ ve sıfâtını; sonra haşri onlara bina edip isbat ediyor. En muannid münkirden tâ en hâlis bir mümine kadar herkes, her Hakikat'ten hissesini alabilir. Çünkü Hakikatler'de mevcudâta, âsâra nazarı çeviriyor.*

Der ki; bunlarda muntazam ef'âl var. Muntazam fiil ise fâilsiz olmaz. Öyleyse bir fâili var. İntizam ve mizanla o fâil iş gördüğü için, hakîm ve âdil olmak lâzım gelir. Madem hakîmdir; abes işleri yapmaz. Madem adaletle iş görüyor; hukukları zayi etmez. Öyleyse mecma-ı ekber, bir mahkeme-i kübrâ olacak.

İşte Hakikatler, bu tarzda işe girişmişler. Mücmel olduğu için, üç dâvâyı birden isbat ediyorlar. Sathî nazar fark edemiyor. Zaten o mücmel Hakikatler'in her birisi, başka risaleler ve Sözler'de kemâl-i izahla tafsil edilmiş.

Abdülmecid'in ikinci nâkıs cevabı şudur ki: O zâtın yanlış suâline mümâşât edip yanlışını kabul ettiği için yanlış etmiş. Çünkü Onuncu Söz'ün

---

1 "Hem siz, (Allah'ın size tanrı oldukları hakkında hiçbir delil indirmediği şeyleri) O'na ortak saymaktan korkmuyorsunuz da, nasıl ben sizin O'na ortak koştuğunuz şeylerden korkarım?" (En'âm Sûresi, 6/81).

2 "Tertemiz, hâlis bir müslüman olan İbrahim'in dini." (Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 3/375, 406; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ* 6/4; *Şuabü'l-iman* 5/484). Aynı hususu ifade eden âyetler için bkz.: Bakara Sûresi, 2/135; Âl-i İmran Sûresi, 3/67, 95; Nisâ Sûresi, 4/125; En'âm Sûresi, 6/161; Nahl Sûresi, 16/123).

Mümâşât etmek: Bir kimsenin fikrine katılıyormuş gibi görünmek, ayak uydurmak.
Mütebâki: Geriye kalan.
Vâcibu'l-vücûd: Varlığı kendinden ve kesin olan Hz. Allah.
Vâhî: Temelsiz, tutarsız, zayıf.

Hâşiyesi'nde, ism-i âzam, yalnız her ismin bir mertebesinden ibaret olduğu zikredilmemiş. Belki çok yerlerde demişiz: *İsm-i âzamdan ve her ismin âzamî mertebesinden tezahür eder. İsm-i âzamı isbat etmekle beraber, her ismin bir mertebe-i âzamı var ki, Resûl-i Ekrem* (aleyhissalâtü vesselâm) *bunlara mazhar olduğu gibi, haşr-i âzam da onlara bakıyor. Mesela ism-i Hâlık merâtibi, benim Hâlıkım'dan tut, tâ Hâlık-ı küll-i şey'e kadar olan mertebe-i âzama kadar merâtibi var.*

O şüpheli zâtın, her ismin bir mertebe-i âzamı olduğunu tezyif etmek niyetiyle "Mutasavvife-i mütefelsife fikridir." demiş. Hâlbuki, başta İmam Âzam, İmam Gazâlî, Celâleddin Süyûtî*, İmam Rabbânî, Şâh-ı Geylânî gibi sıddîkîn-i muhakkikîn, ism-i âzamı ayrı ayrı görmüşler. İmam Âzam demiş: "el-Adl, el-Hakem ism-i âzamdır." ve hâkeza… Her neyse, bu mesele bu kadar yeter.

O zâtın sathî ilişmesinden üç cihetle memnun oldum.

Birincisi: Tenkit etmek istediği hâlde, edemediği için gösteriyor ki, Onuncu Söz'ün hakâiki, kabil-i tenkid değildir. Olsa olsa, teferruat kabîlinden bazı ibarelerine ilişebilir.

İkincisi: İnşallah, âlî bir zekâ ve gayreti bulunan Abdülmecid'i gayrete getirdi. Hulûsi'ye yakışacak, çalışkan, müteyakkız bir arkadaş oldu.

Üçüncüsü: O zât müşteridir ki ilişmiş. Müşteri olmayan lâkayt kalır. İnşallah, ileride tam istifade edecek.

Bu nüktenin bir güzel meâlini ya sen, ya Abdülmecid kaleme alıp benim selâmımla, memnuniyetimle beraber, o zâta gönderebilirsiniz.

Mahallenizin imamı Hâfız Ömer Efendi'ye selâm et ve de ki; ben onu kabul ettim. Talebelik şartlarını da ona söyle. Pederiniz ve Fethi Bey ve Hoca Abdurrahman, Sözler'i ciddî dinlemeleri beni çok mesrur ediyor. Ben onlara dua ediyorum. Onlar da bana dua etsinler. Seydâ nâmındaki zât, pederinizin intisap ettiği zât değil; ondan evvel gelmiş iştihar etmiş mühim bir zâttır. Başta Sabri, Süleyman, Tevfik bütün ihvanlar size selâm ediyorlar.

Kardeşiniz
Said Nursî

Hâlık-ı küll-i şey: Her şeyi Yaratan, Hz. Allah.

İştihar etmek: Tanınmak, meşhur olmak.

Mutasavvife-i mütefelsife: Tasavvufu felsefî ekoller içinde ele alıp nazarî olarak inceleyen ilim adamları.

Sıddîkîn-i muhakkikîn: Sürekli hakikatin peşinde, kılı kırk yararcasına araştıran, doğrunun timsali büyük veliler.

Tezyif etmek: Değersiz göstermek, aşağılamak, küçültmek.

246

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ اَيَّامِ الْفِرَاقِ[1]

Aziz, Sıddık Kardeşim!

Sana bu defa Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Üçüncü Kısmı'nı ve Beşinci Kısmı'nı gönderiyorum. Üçüncü Kısım'da bir sır var. Ramazan'da bir saatte, benimle müsevvid zât hasta iken süratle yazılmış. Göreceğiniz tarz, aynen bulunmuş; biz hayret ettik. Anladık ki o kısımda Kur'ân'a dair niyetimiz tam haktır ve lâzımdır ki, böyle olmuştur.

Hem Mu'cizât-ı Ahmediye'deki tevâfukâta, bir sened-i kat'î olarak, iki parça –o Mektup'tan 4. ve 5. cüzlerini– gönderdim.

O iki parça o risalenin te'lifinin akabinde, acemi bir müstensih müsvedde-i aslîden acele yazdığı, hatta salavâtları "ع ص م" işaretiyle geçtiği hâlde iki sene sonra tedkik ettik, ümidimiz fevkinde acîb bir tevâfuk gördük.

Sonra, ondan daha acemi bir müstensihe dedim: "Resûl-i Ekrem *(aleyhissalâtü vesselâm)* kelimesiyle, Kur'ân kelimesini kırmızı yaz, aynen o nüshayı istinsah et." Hâlbuki, ikinci müstensih çok acemi idi. Evvelki müstensihin nüshasındaki tevâfuku kısmen bozmuş, şuuru taallûk ettiği için letâfetini ihlâl etmiş. Fakat yine tevâfukâta bir hüccet olur, siz de güzelce kendinize tebyiz ediniz. O müsvedde-i ûlânın bir sureti ya sende veya Abdülmecid'de mahfuz kalsın.

Felillâhilhamd, şimdi Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın iki yüz eczâ-yı i'câzından bir cüzünü göze gösterecek birkaç Kur'ân'ı yazdırıyoruz. Birisi tamam oluyor. İçinde 2806 lafza-yı Celâl'den, yüzde bir müstesna, umumen tevâfuku, gaybî tarzında görünüyor. Lafzullahı kırmızıyla yazdırdık. Gören, "Kur'ân'ın i'câzını gözümle görebiliyorum." diyebilir. İnşallah bu cüz-ü i'câz, hatt-ı Kur'ânî'yi muhafaza edecek, tahriften kurtaracak.

---

[1] Ayrılık günlerindeki dakikaların âşireleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Cüz-ü i'câz: Kur'ân'ın mu'cize olduğunu gösteren küçük parça.
Eczâ-yı i'câz: İ'câz parçaları, Kur'ân'ın mu'cizeliğini gösteren cüzler.
Lafza-yı Celâl: "Allah" lafzı.
Müsevvid: Müsveddeleri yazan.
Müsvedde-i aslî / müsvedde-i ûlâ: Yazının ilk yazıldığı, asıl müsvedde.
Tebyiz etmek: Temize çekmek.

Elmas kalemli kardeşlerimize taksim ettim, en birinci kardeşimiz Hakkı Efendi birinci cüzü yazdı. İkincisini, üçüncüsünü senin bedeline yazmaya hâhişkârdır.

Başta vâlideyninize, Fethi Bey, Hoca Abdurrahman Bey, yeni talebem İmam Ömer Efendi olarak Sözler'le alâkadar olanlara selâm ve dua ediyorum, dualarını isterim.

Sâbık Müftü Kemâl Efendi'ye de ki: Müjde! Her bir saat hastalıklı ömrü, bir gün ibadet hükmündedir. Şu zamanda hayatın en iyi sureti böyledir. Biz dergâh-ı ilâhîde onun hakkında en hayırlısını niyaz edip dua ediyoruz ve edeceğiz. Öylelerin duası makbuldür, bana dua etsin. Hoca Abdurrahman ile Fethi Bey, ikisi, has talebelerin daire-i duası içinde duada kazancıma hissedardırlar. İkisi bana dua etsinler. Eskide benim Ömer isminde talebem vardı; senin şimdiki orada Ömer Efendi ona duada arkadaş olmuştur.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz

Mirzazade Said Nursî

~ 247 ~

Yirmi Dokuzuncu Mektub'un Dördüncü Kısmı hem uzundur, hem birtek nüshadır. Bu defa gönderemedim. O kısım doğrudan doğruya i'câz-ı Kur'ân'ın bir aynasıdır ve çok da mühimdir. Otuz sekiz sayfadır. Başta Sabri, Süleyman, Hüsrev, Bekir, Tevfik, Galip sizlere selâm ederler. On Dokuzuncu Mektub'un dördüncü cüzünü, On Beşinci Nükteli İşaret'e kadar tashih ettim. Acele göndermek lâzım geldi, vakit bulamadım, tam tashih edeyim.

Sen evvelâ On Beşinci Nükteli İşaret'ten sonra, kendi nüshanızla mukabele edip tashih ediniz, sonra tebyiz ediniz. Yirmi Sekizinci Mektub'un Yedinci Meselesi'nde acîb bir tevâfuk görüldü, şöyle: İki sayfa baştan başa, yalnız baştaki satır müstesna, yirmi dokuz satır şuur ve ihtiyârımızın hâricinde, bütün "elif" gelmiş. Bu bütün "elif" Yirmi Sekizinci Mektup'tan Yirmi Dokuzuncu Mektub'a ehemmiyetli bir işaret-i gaybiyedir, diyordu. Sonra numûnesini size göndereceğiz.

Said Nursî

~ 248 ~

Said Nursî'nin bir fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık, Hakikatli Âhiret Kardeşim ve Ciddî ve Kuvvetli Arkadaşım!

Kur'ân-ı Hakîm'in baş hâşiyelerinde, âyât-ı Kur'âniyenin adedi altı bin altı yüz altmış altı olmakla, envâr-ı Kur'âniye ve hakikat-i Furkaniye eyyâm-ı şer'iye ile altı bin altı yüz altmış altı sene kadar küre-i arzda hükmü cereyan edeceğine işaret ettiğine dair suâlinize, o vakit zihnim başka yere müteveccih olduğu için izahlı bir cevap veremedim. Sonra bana ihtar edildi ki: “Âsım'ın suâli ehemmiyetlidir, cevap ver!” Ben de o ihtara binâen, üç esasla bir parça izah edeceğim.

Birinci Esas: Nasıl ki nur-u Muhammedî ve hakikat-i Ahmediye *(aleyhissalâtü vesselâm)*, divan-ı nübüvvetin hem fâtihası, hem hâtimesidir. Bütün enbiya onun asl-ı nurundan istifaza ve hakikat-i dininin neşrinde onun muînleri ve vekilleri hükmünde oldukları ve nur-u Ahmedî *(aleyhissalâtü vesselâm)* cebhe-i Âdem'den tâ Zât-ı Mübârek'ine müteselsilen tezahür edip neşr-i nur ederek, intikal ede ede tâ zuhur-u etemle kendinde cilveger olmuştur.

Hem mahiyet-i kudsiye-i Ahmediye, Risale-i Miraç'ta kat'i bir surette isbat edildiği gibi, şu şecere-i kâinatın hem çekirdek-i aslîsi, hem en âhir ve en mükemmel meyvesi olmuş. Öyle de hakikat-i Kur'âniye zaman-ı Âdem'den şimdiye kadar, hakikat-i Muhammediye *(aleyhissalâtü vesselâm)* ile beraber, müteselsilen enbiyaların suhuf ve kütüplerinde nurlarını neşrederek, gele gele tâ nüsha-yı kübrâsı ve mazhar-ı etemmi olan Kur'ân-ı Azîmüşşan suretinde cilveger olmuştur.

Cebhe-i Âdem: Hz. Âdem (a.s.)'ın alnı.
Cilveger olmak: Tecelli etmek, ortaya çıkmak.
Divan-ı nübüvvet: Peygamberlik makamı.
Eyyâm-ı şer'iye: Dinin yeryüzünde hâkim olduğu günler, Kur'ân günleri, ilâhî günler.
Hakikat-i din: İman, tevhid, haşir, nübüvvet gibi bütün ilâhî dinlerin aslı, esası.
İstifaza: Feyz alma, feyizlenme.
Mahiyet-i kudsiye-i Ahmediye: Efendimiz'in (s.a.s) mukaddes mahiyeti.
Mazhar-ı etem: En mükemmel bir ayna.
Muîn: Yardımcı.
Nur-u Muhammedî / hakikat-i Ahmediye: Cenâb-ı Hakk'ın “Nur” isminin bir tecellisi olarak, bütün mahlûkat içinde yarattığı ilk varlık. Efendimiz'in (s.a.s) ilm-i ilâhîdeki varlığı.
Şecere-i kâinat: Varlık ağacı.
Zuhur-u etem: En mükemmel şekilde ortaya çıkma, belirme.

Bütün enbiyanın usûl-ü dinleri ve esas-ı şeriatları, hülâsa-yı kitapları Kur'ân'da bulunduğuna, ehl-i tahkik ve ehl-i hakikat ittifak etmişler. Bu sırra binâen fetret-i mutlakanın zamanı ihraç edildikten sonra, rivayet-i meşhureyle[1] zaman-ı Âdem'den tâ kıyamete kadar "eyyâm-ı şer'iye" ile tâbir edilen yedi bin seneden, fetret-i mutlakanın zamanı tarh edildikten sonra altı bin altı yüz altmış altı sene kadar, Din-i İslâm'ın sırrını neşreden hakikat-i Kur'âniye, küre-i arzda ayrı ayrı perdeler altında neşr-i envâr edeceğine, âyâtın adedi işaret ediyor demektir.

İkinci Esas: Mâlûmdur ki küre-i arzın mihveri üstündeki hareketiyle, gece gündüzler ve medar-ı senevîsi üstündeki hareketiyle, seneler hâsıl oluyor. Güneşle beraber her bir seyyârenin, belki sevâbitin ve Şemsü'ş-şümûs'un dahi, her birinin mihveri üstünde eyyâm-ı mahsusalarını gösteren bir hareketi ve medarı üzerinde deverânı dahi, bir nevi seneleri gösteriyor. Hâlık-ı arz ve semâvât'ın hitâbât-ı ezeliyesinde, o eyyâm ve seneleri dahi irâe ettiğine delili şudur ki: Furkan-ı Hakîm'de,

ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ[2]

تَعْرُجُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ[3]

gibi âyetler isbat ediyor.

Evet, kış günlerinde ve şimal taraflarında, gurup ve tulû mâbeyninde dört saat günden ve bu yerlerde kışta sekiz-dokuz saatten ibaret eyyâmlardan tut, tâ güneşin mihveri üstünde bir aya yakın yevminden, hatta kozmografyanın

---

1 "Hazreti Âdem'den kıyamete kadar ömr-ü beşer yedi bin senedir." Bkz.: (Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* 11/96; İbn-i Hişâm, *es-Sîratü'n-nebeviyye* 3/74; Taberî, *Câmiu'l-beyân* 1/383; Hâkim, *Müstedrek* 2/654.)

2 "Sonra her iş, sizin günleriniz hesabıyla bin yıl tutan bir günde O'na yükselir." (Secde Sûresi, 32/5).

3 "Melekler ve ruh, O Allah'ın arşına; miktarı elli bin sene olan bir günde yükselirler." (Meâric Sûresi, 70/4).

Eyyâm-ı mahsusa: Belirli günler.
Fetret-i mutlaka: İnsanların peygamber ve ilâhî mesajdan tamamen habersiz yaşadıkları zaman dilimi.
Furkan-ı Hakîm: Hakkı bâtıldan, doğruyu yanlıştan ayıran; her şeyi yerli yerince içinde ihtiva ederek beyan eden Kur'ân-ı Kerim.
Gurup: Güneşin batışı.
Hitâbât-ı ezeliye: Ezeli hitaplar. Bütün hakikatleri ezelden ebede kadar, herkese anlayacağı şekilde duyuran ilâhî seslenmeler, hitaplar.
İrâe etmek: Göstermek.
Kozmografya: Astronomi, gök bilimi.
Mâbeyn: Ara, arası.
Medar: Yörünge.
Medar-ı senevî: Dünyanın güneş etrafında dönerken bir yılda tamamladığı farazî daire.
Mihver: Eksen, yörünge.
Sevâbit: Kendi sistemlerinde yörüngeleri sabit olan yıldızlar.
Şemsü'ş-şümûs: Güneşlerin güneşi. Birçok gezegenin, etrafında döndüğü pek büyük bir yıldız.
Şimal: Kuzey.
Tarh etmek: Çıkarmak, atmak.
Tulû: Güneşin doğuşu.

rivayetine göre, tâ رَبُّ الشِّعْرٰى[1] tâbiriyle Kur'ân'da nâmı ilân edilen ve şemsimizden büyük "Şi'râ" nâmında diğer bir şemsin, belki bin seneden ibaret olan gününden, tâ Şemsü'ş-şümûs'un mihveri üstündeki elli bin seneden ibaret birtek yevmine kadar eyyâm-ı rabbâniye vardır.

İşte semâvât ve arzın Rabbi, o Şemsü'ş-şümûs ve Şi'râ'nın Hâlık'ı hitap ettiği vakit, o semâvât ve arzın ecramına ve âlemlerine bakan kudsî kelâmında o eyyâmları zikreder ve zikretmesi gayet yerindedir.

Madem eyyâmın lisan-ı şer'îde böyle ıtlâkâtı vardır. İlmü't-tabakâti'l-arz ve coğrafya ve tarih-i beşeriyet ulemâsınca, nev-i beşerin yedi bin sene değil, belki yüz binler sene geçirdiğini teslim de etsek "Âdem'den kıyamete kadar ömr-ü beşer yedi bin senedir." olan rivayet-i meşhurenin sıhhatine ve beyan ettiğimiz altı bin altı yüz altmış altı sene, nur-u Kur'ân hüküm-fermâ olduğuna münâfi olamaz, cerhedemez. Çünkü eyyâm-ı şer'iyenin, dört saatten elli bin seneye kadar hükmü ve şümûlü var. Fakat nefsü'l-emirdeki eyyâmın hakikati, o rivayet-i meşhurede hangisi olduğu şimdilik bu dakikada kalbime inkişaf ettirilmedi. Demek o sırrın inkişafı münasip değil.

Şu meselede şimdilik delilini gösteremeyeceğim bir müddeâyı beyan ediyorum, şöyle ki:

Şu dünyanın bir ömrü, ve şu dünyadaki küre-i arzın dahi ondan kısa diğer bir ömrü, ve küre-i arzda yaşayan nev-i insanın daha kısa bir ömrü vardır. Bu birbiri içinde üç nevi mahlûkâtın ömürleri, saatin içindeki dakika, saniye, saatleri sayan çarkların nisbeti gibidir. Nev-i insanın ömrü, küre-i arzın iki hareketiyle hâsıl olan mâlûm eyyâm ile olduğu gibi, zîhayatın vücûduna mazhar olduğu zamandan itibaren, küre-i arzın ömrü ise merkez-i irtibatı olan şemsin hareket-i mihveriyesiyle hâsıl olan eyyâm ile olması hikmet-i rabbâniyeden uzak değildir. Ve dünyanın ömrü ise Şemsü'ş-şümûs'un hareket-i mihveriyesiyle hâsıl olan eyyâm iledir.

---

[1] "(Müşriklerin taptığı) Şi'râ yıldızının Rabbi." (Necm Sûresi, 53/49).

Cerhetmek: Çürütmek, yaralamak.
Ecram: Cansız cisimler.
Eyyâm-ı rabbâniye: Allah'ın takdir ve tedbiri altındaki günler.
Hareket-i mihveriye: Yörüngesi, ekseni etrafındaki hareket.
Itlâkât: Adlandırma, isim verme.
İlmü't-tabakâti'l-arz: Yerkürenin alt katmanlarını inceleyen bilim dalı, Jeoloji.
Lisan-ı şer'î: Dinin dili, dinî terminoloji.
Müddeâ: Tez, iddiâ edilen şey.
Münâfi: Aykırı, zıt.
Nefsü'l-emir: İşin gerçeği, aslı.
Şi'râ: Şi'râ-yı Yemânî ve Şi'râ-yı Şâmî denilen iki yıldızın ortak adı. Şi'râ-yı Yemânî güneşten yaklaşık iki kat daha büyük olup 23 kat daha fazla parlaktır.

Şu hâlde nev-i insanın ömrü yedi bin sene eyyâm-ı mâlûme-i arziyeyle olsa, küre-i arzın hayata menşe olduğu zamandan harabiyetine kadar, eyyâm-ı şemsiye ile iki yüz bin seneden geçer. Ve Şemsü'ş-şümûs'a tâbi ve âlem-i bekâdan ayrılıp küremize bakan dünyaların ömrü –Şemsü'ş-şümûsun işârât-ı Kur'âniye ile her bir günü elli bin (50.000) sene olmasıyla– yedi bin sene, o eyyâmla yüz yirmi altı milyar (126.000.000.000) sene yaşarlar. Demek, eyyâm-ı şer'iye tâbir ettiğimiz eyyâm-ı Kur'âniyede bunlar dâhil olabilirler.

Evet, semâvât ve arzın Hâlık'ı, semâvât ve arza bakan bir kelâmıyla semâvât ve arzın sebeb-i hilkati ve çekirdek-i aslîsi ve en mükemmel âhir meyvesi olan bir Zât'a hitabında, o eyyâmları istîmal etmek, Kur'ân'ın ulviyetine ve muhatabın kemâline yakışır ve ayn-ı belâgattir.(Hâşiye)

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ، وَاللّٰهُ أَعْلَمُ بِأَسْرَارِ كِتَابِهِ[1]

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا[2]

Said Nursî

~ 249 ~

On Beşinci Nota'nın Üçüncü Meselesi

Ey insan ve ey nefsim! Muhakkak bil ki; Cenâb-ı Hakk'ın sana in'am ettiği vücudun, cismin, âzâların, malın ve hayvanâtın ibâhadır, temlik değildir. Yani istifaden için kendi mülkünü senin eline vermiş, istifade et diye ibâha etmiş. Senin gibi idare etmekten hakikaten âciz ve tedbirden cidden cahil bir şahsa temlik etmemiş. Çünkü mülk olarak verseydi, idaresini sana bırakmak lâzım gelirdi.

Hâşiye: Bu hesap Şamlı Hâfız, Kuleönü'nden Mustafa ve arkadaşı Hâfız Mustafa'nın şehâdeti ile bir dakika zarfında ezberden yapılmıştır. Sene, üç yüz altmış gün hesabına göredir; kusur varsa bakılmamak gerektir.

1 Gerçek bilgi, Allah katındadır. Kitabının sırlarını en iyi Allah bilir.

2 "Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme!" (Bakara Sûresi, 2/286).

Ayn-ı belâgat: Edebî usullere tamamen uygun, tam manasıyla edebî olan.

Eyyâm-ı mâlûme-i arziye: Bilinen dünya günleri.

Eyyâm-ı şemsiye: Güneş günleri.

İbâha: Kullanmak, faydalanmak üzere izin verme, helal kılma.

İn'am etmek: Nimet vermek, nimetlendirmek.

İşârât-ı Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'deki işaretler, manalar.

Temlik: Bir şeyi birinin mülkü kılma, mülk olarak verme.

Acaba en kolay, en zâhir ve daire-i ihtiyâr ve şuurda dâhil olan bir midenin idaresini yapamadığın hâlde, nasıl göz ve kulak gibi daire-i ihtiyâr ve şuurun haricinde idare isteyen şeylere mâlik olabilirsin?

Madem sana verilen hayat ve hayatın levâzımâtı temlik değil, ibâhadır. Elbette ibâhanın düsturuyla hareket etmek lâzımdır. Yani nasıl bir zât, ziyafete misafirleri dâvet eder. Onlara, meclis ziyafetindeki eşyadan ve ziyafetten istifadeyi ibâha ediyor, temlik etmiyor. İbâha ve ziyafetin kaidesi ise mihmandarın rızası dâhilinde tasarruf etmektir. Öyleyse israf edemez, başkasına ikram edemez, sofradan kaldırıp başkasına sadaka veremez, dökemez, zâyi edemez. Eğer temlik olsaydı yapabilirdi ve kendi arzusuyla hareket edebilirdi.

Aynen bunun gibi, Cenâb-ı Hak sana ibâha suretinde verdiği hayatı intihar ile hâtime çekemezsin. Gözünü çıkaramazsın ve mânen gözü kör etmek demek olan gözü verenin rızası haricinde harama sarfedemezsin. Ve hâkeza, kulağı ve dili ve bunlar gibi cihâzâtı harama sarfetmekle mânen öldüremezsin. Ve eti yenilmeyen hayvanını lüzumsuz tâzip edip katledemezsin. Ve hâkeza…

Bütün sana verilen nimetler, bu misafirhâne-i dünyanın sahibi olan Mihmandar-ı Kerîm-i Zülcelâl'in kavânîn-i şeriatı dairesinde tasarruf etmek gerektir.

Said Nursî

250

بِاسْمِهِ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz Kardeşim Re'fet Bey!

Senin mektubunu ve kitabını memnuniyetle aldım. Gayet sevdiğim bir talebem olan Hulûsi Bey'in ruhunu sizde hissettim. Seni yeni değil, Hulûsi gibi eski bir talebe olarak kabul ettim.

Daire-i ihtiyâr ve şuur: İrade ve şuurun kullanılabildiği alan.
Kavânîn-i şeriat: Dinî kurallar.
Levâzımât: Gerekli olan her şey.
Mihmandar: Misafir eden, ağırlayan.
Mihmandar-ı Kerîm-i Zülcelâl: Dünya misafirhanesinde kullarını cömertçe ağırlayan Yüce Allah.
Tâzip etmek: Azap etmek, cezalandırmak.

Talebeliğin hâssası şudur ki; *yazılan Sözler'e kendi malı gibi sahip olmalıdır. Kendisi te'lif etmiş ve yazmış nazarıyla bakıp neşrine ve ehil olanlara iblâğına çalışmaktır.*

Mâşaallah, hattın güzeldir. Vakit bulursan bir kısmını yazın. Bir kısmını Hüsrev gibi ciddî talebeler yazar; onlardan bilâhare alır, yazarsınız ve onlarla teşrik-i mesâî edersiniz. Altı senedir Isparta'da ciddî talebelerin çıkmasına muntazırdım, bekliyordum. El-minnetü lillâh, şimdi sizinle beraber birkaç tane çıkmaya başladı. *Çünkü bir talebe, yüz dosta müreccahtır. Sözler nâmındaki envâr-ı Kur'âniye ise, en mühim ibadet olan ibadet-i tefekküriye*[1] *nev'indendir. Şu zamanda en mühim vazife, imana hizmettir. İman saadet-i ebediyenin anahtarıdır.*

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي[2]

Kardeşiniz
Said Nursî

~ 251 ~

بِاسْمِهِ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Ciddî, Sıddık, Dikkatli, Hakikatli Kardeşim Re'fet Bey!

Cenâb-ı Hak yeni hayatınızı mübârek eylesin ve refika-yı hayatınızı hayat-ı ebediyenizde, Otuz İkinci Söz'ün Üçüncü Mevkıf'ının âhirlerindeki Üçüncü İşaret'te, refika-yı hayata dair vaade ve sıfata mazhar eylesin, âmin!

Bu defaki mektubun çok güzeldir. Arkadaşlarının fıkraları içerisinde Yirmi Yedinci Mektup içine dercedeceğim. Arasıra yazıyla meşgul olsanız iyi olur. İnşallah yeni hayatınız size risalelerin hakâikine karşı yeni bir şevk uyandıracak.

---

1 Bkz.: "Bir saat tefekkür, bir sene nafile ibadetten daha hayırlıdır." Gazâlî, *İhyâu ulûmi'd-dîn* 4/423; Kurtubî, *el-Câmi' li ahkâmi'l-Kur'ân* 4/314; Aliyyülkârî, *el-Masnû'* s.82; Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/370.

2 Bâki olan yalnız Allah'tır.

El-minnetü lillâh: Minnet ve şükran Allah'adır.
Hâssa: Özellik, hususiyet.
İblâğ: Ulaştırmak, erdirmek.
Müreccah: Tercih edilen, üstün.
Refika-yı hayat: Hayat arkadaşı, eş.
Teşrik-i mesâî: İş birliği, birlikte çalışma.

Kardeşim! Sen, Hüsrev, Âsım, nazarımda çok kıymettarsınız. Cenâb-ı Hak sizleri ve sizin gibileri Kur'ân hizmetinde sabit-kadem ve fedakâr ve kemâl-i sadâkatte dâim ve muvaffak eylesin, âmin!

Orada Şeyh Mustafa, Lütfi, Rüşdü gibi kardeşlerime çok selâm ediyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

~ 252 ~

بِاسْمِهِ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık, Ciddî, Samimî Âhiret Kardeşim ve Hizmet-i Kur'âniyede Çalışkan Bir Arkadaşım Re'fet Bey!

Mektubunuz beni mesrur etti. Biliniz ki, iki sene evvel mâbeynimizde hararetli bir uhuvvet başladı. Sonra bazı ârızalarla ileri gitmedi. Müjde, şimdi ileri gidiyor. Çünkü Hüsrev bana yazdığı mektubunda senden çok memnun olduğunu, Barla'dan döndükten sonra seni istediğim tarzda bana gösteriyor.

Demek tam onunla ittihad ve teşrik-i mesâî ediyorsun. Elinden geldiği kadar onunla münasebeti kuvvetleştir. Hem her bir has talebenin mühim bir vazifesi, bir çocuğa Kur'ân öğretmek olduğundan sen bu vazifeyi yapmaya başladın. Sen birinci talebelerden olduğundan, inşallah senin çocuğun da birincilerden olacaktır. Madem çocuk benim de evlâd-ı mâneviyemdir; ona verdiğin ders, yarısı senin nâmına ise, yarısı da benim hesabıma olmalıdır.

Senin rüyan ise çok mübârektir. Tâbiri pek zâhirdir. Isparta bir câmidir. Hüsrev, Re'fet, Lütfi, Rüşdü gibi zâtların samimî mütesânid heyetin şahs-ı mânevîsi sana Said suretinde gösterilmiş. Risalelerle verdiğiniz ders ise, vaaz u nasihat suretinde gösterilmiş. Sen namazı kılmadığınızdan geç kalıp, acele ederek derse yetişmek tâbiri; Sözler'in neşri haricinde bazı vezâif-i diniye,

---

Mâbeyn: Ara.
Mütesânid: Birbirine destek olan, karşılıklı dayanışma içinde olan.
Sabit-kadem: Ayakları sağlam basan, kaymayan.
Şahs-ı mânevî: Hükmî şahsiyet, tüzel kişilik.
Vezâif-i diniye: Dinî vazifeler.

hem bir parça tembellik, sizi birincilik hakkın olan birinci derste ikinci derecede kaldığınıza işaret edip seni ikaz ediyor. Her neyse...

Ben senden şimdi çok memnunum ve oradaki kardeşlerim dahi senden çok memnundurlar. Cenâb-ı Hak bize ve size tarîk-i hakta, hizmet-i Kur'âniyede sebat ve metânet versin, âmin! Kayınpederiniz Hacı İbrahim Efendi'ye* çok selâmla Bedreddin'e* ve hemşireme çok dua ediyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

~ 253 ~

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık, Gayûr Kardeşim!

Süleyman Efendi'den anladım ki, bazı hususî müşkülâta mâruz oluyorsun. Sizin gibi metin insanlara sabır tavsiyesi zâiddir. *Hizmetin kudsiyeti ve o hizmetteki zevk ve gayretindeki şevk; o acı, hususî müşkülâta karşı gelir ve galebe eder tahmin ediyorum. Mümkün olduğu kadar aldırmamalısın. Kıymettar, kusursuz bir malın dükkâncısı müşterilere yalvarmaya muhtaç değil. Müşterinin aklı varsa o yalvarsın.*

خَيْرُ الْأُمُورِ أَحْمَزُهَا[1] sırrınca, *"azîm hayırların müşkülâtı çok oluyor." Müşkülât çoğaldıkça ehl-i himmet fütur değil, gayret ve sebatını ziyadeleştirir.* İnşallah siz de öyle metîn ve sebatkârlardansınız.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

---

1 Bkz.: Aliyyülkârî, *el-Masnû'* 1/57; Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/175.

Gayûr: Çok duyarlı, çok çalışkan, çok gayretli.
Ehl-i himmet: Gayretli, çalışkan kimseler.
Fütur: Bezginlik, bıkkınlık, usanç.

254

بِاسْمِهِ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık Kardeşim Re'fet Bey!

Maşaallah, şimdi siz ümit ettiğim tarzda risaleleri takip ediyorsunuz ve yazıyorsunuz. Senin gibilerin az sa'yi dahi çok hükmündedir. Çünkü çoklar size itimat edip sizi taklit eder. Sizin gibi ciddî kardeşleri, bu gurbet memleketinde bulduğumdan burası benim için hakikî bir vatan hükmüne geçti, hakikî vatanımı unutturdu. Yazılan eserlerin yüksekliği, me'haz ve mâden-i kudsîleri olan Kur'ân'dan sonra, sizler gibi muhatapların ciddî iştiyakları ve tam tefehhümleridir. Siz beni bulduğunuzdan bir şükretseniz, ben sizi bulduğumdan dolayı bin şükrediyorum.

Mektubunda ism-i âzamı suâl ediyorsun. *İsm-i âzam gizlidir. Ömürde ecel, Ramazan'da leyle-i Kadir gibi, esmâda ism-i âzamın istitarı, mühim hikmeti var. Kendi nokta-yı nazarımda hakikî ism-i âzam gizlidir, havassa bildirilir. Fakat her ismin de âzamî bir mertebesi var ki, o mertebe ism-i âzam hükmüne geçiyor. Evliyaların ism-i âzamı ayrı ayrı bulması bu sırdandır.* Hazreti Ali'nin *(radiyallâhu anh)* Ercûze nâmında bir kasidesi Mecmûatü'l-Ahzab'da var. İsm-i âzamı altı isimde zikrediyor. İmam Gazâlî onu Cünnetü'l-Esmâ nâmındaki risalesinde, Hazreti Ali'nin zikrettiği ve ism-i âzamın muhîti olan o esmâ-yı sitteyi şerh ve hâssalarını beyan etmiştir.[1] O altı isim de فَرْدٌ ، حَيٌّ ، قَيُّومٌ ، حَكَمٌ ، عَدْلٌ ، قُدُّوسٌ 'tür.[2]

Keramet-i Gaybiye'nin ikinci parçasını tashih ederek bir parça daha ilâve ettik, gönderdim.

---

[1] Bkz.: Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzilî)* s. 471-475.

[2] Hazreti Ali (r.a.) Kasîde-i Ercûzesi'nde, esmâ-yı sittenin (yani Ferd, Hayy, Kayyûm, Hakem, Adl, Kuddûs) ism-i âzam ve sekîne olduğunu ifade etmiştir. (Bkz.: Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzilî)* s.594-595).

Ercûze: Hz. Ali (r.a.) tarafından recez vezniyle yazılan, ism-i âzamı tazammun eden altı ismin ehemmiyetini beyan eden ve istikbalden haber veren meşhur kasidenin adı.

Havas: İleri gelenler, seçkinler.

İstitar: Gizlenme, saklanma.

Keramet-i Gaybiye: Risale-i Nur'la ilgili gaybî kerametlerin izah edildiği risale.

Mâden-i kudsî: Mukaddes kaynak.

Mecmûatü'l-Ahzab: Ahmed Ziyaeddin Gümüşhanevî Hazretleri (1813-1893) tarafından derlenen üç ciltlik, yaklaşık iki bin sayfadan oluşan dua ve münâcât kitabı.

Me'haz: Kaynak.

Tefehhüm: Anlama.

Bedreddin'in süratle ileri gitmesi, Kur'ân-ı Hakîm'in feyz-i kerametindendir. Cenâb-ı Hak muvaffak etsin.

Hacı İbrahim Efendi'ye bilhassa selâm ediyorum. Lütfi, Rüşdü, Hâfız Ahmed, Sezâi Efendiler'e selâm ediyoruz. Âhiret hemşireme de dua ediyorum. Senin bu defaki mektubun bir parçası Mektubat içine dercedildi.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

255

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık Kardeşim ve Hizmet-i Kur'âniyede Hakikatli Bir Arkadaşım Re'fet Bey!

Bu defa istinsah ettiğiniz risaleler çok güzel olmuştur. Senin gayret ve samimiyet ve ciddiyetini bana gösterdiler ve Re'fet tembel değildir, isbat ettiler. Onları tashih edip göndermiştim. Sonra işittim ki, getiren adam İslâmköyü'nde bırakmış. Otuz Birinci Mektub'un Üçüncü, Dördüncü Lem'a'larını yazmaya vakit bulamadım. Korkuyorum ki, onların da [1]"إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللّٰهِ" sırrı gibi, mevsimi geçerek, sonra güzel yazılmamış olsun. İnşallah sizlerin iştiyakı beni çalıştıracak. Fakat bu şuhûr-u selâse çok kıymettardır; leyle-i Kadr'in sırrıyla seksen sene bir ömrü kazandıracak[2] bir vakitte, en iyi, en efdal şeylerle meşgul olmak lâzım geliyor. *İnşallah, Kur'ân'a ait mesâille iştigal, bir nevi mânevî mütefekkirâne Kur'ân okumak hükmündedir. Hem ibadet, hem ilim, hem marifet, hem tefekkür, hem kıraat-i Kur'ân manaları risalelerin istinsah ve mütâlaalarında vardır itikadındayız.* Zaten bu ciheti siz takdir etmişsiniz.

Mu'cizât-ı Ahmediye'yi sizin için yazdırdım, tekmil oldu. Fakat başka bir nüsha ona göre yazdırmak lâzım olduğu için muvakkaten burada kalacak.

---

1 "Allah'ın yardımı geldiği zaman.." (Nasr Sûresi, 110/1).
2 Bkz.: "Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır!" (Kadir Sûresi, 97/3).

Mu'cizât-ı Ahmediye: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) mu'cizelerinin ele alındığı 19. Mektup.
Şuhûr-u selâse: Üç aylar. Receb, Şaban, Ramazan ayları.
Tekmil olmak: Tamamlanmak.

Senin mektubunda Hâfız Sezâi bizimle ciddî alâkadar olduğunu gösteriyor. Ben bir zaman idi, Ağroslu Zekâi gibi samimî, hararetli Isparta'da yeni bir kardeşimiz bulunacak, vicdanen hissediyordum. İnşallah bu Sezâi, o olacak. Ben onu işittiğim vakit, hissettiğim şahıs tevehhüm ettim. Eğer tasavvurum gibi ise zaten iyi; olmasa öyle olmaya çalışsın. Eğer Zekâi nasıl adamdır merak ederse, Yirmi Yedinci Mektub'un fıkralarında Zekâi'nin mahiyetini ve ne derece samimî olduğunu göserir fıkraları var, baksın.

Kapınpederin Hacı İbrahim Efendi'ye çok selâm ediyorum. O zâtı ciddî bir âhiret kardeşi telâkki etmişim. İnşallah senin bu yeni gayret ve sa'yinden o da hissedardır.

Bedreddin'in küçüklüğüyle beraber, büyük talebeler dairesine dâhil etmişim. O, küçüklerin büyüğüdür. Ve inşallah Cenâb-ı Hak onun emsâlini çoğaltsın. Bedreddin'in vâlidesine dua ediyorum. Elbette Bedreddin'in hüsn-ü terbiyesinde en mühim hisse onundur. Çünkü onun en birinci üstadı odur.

Bekir Ağa, Lütfi Efendi, Hâfız Ahmed, Sezâi gibi kardeşlere selâm ediyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

~ 256 ~

بِاسْمِ مَنْ "تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ"[1]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ[2]

Aziz, Sıddık Kardeşim!

Evvelâ: Bu yeni hâdisenin mahiyetini merak etmişsiniz. Oraya gelen iki uzun mektup mahiyetini gösteriyor.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللّٰهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ[3] âyeti o hâdiseye sebebiyet

1 Öyle bir Zât'ın adıyla ki; "Yedi kat gök, dünya ve onların içinde olan herkes O'nu takdis ve tenzih eder. Ve hiçbir şey yoktur ki O'nu hamd ile tenzih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

2 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

3 "Allah'ın mescitlerini ibadete kapatan, içlerinde O'nun adının anılmasını yasaklayandan daha zalim kim vardır? (Bakara Sûresi, 2/114).

verenlerin başına sâika gibi iniyor ve inecek. Fakat biz acûlüz.[1] Her şeyin bir vakt-i muayyenesi var. فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ[2] âyetine mâsadak olarak bu hâdise bize karşı vech-i merhametle bakıyor. Mülhidlere karşı olan vecih, azap ve kahr ile nazar ediyor. Her neyse... Cennet ucuz olmadığı gibi cehennem de lüzumsuz değildir.

Sâniyen: Bedreddin'i burada dinlemek arzu ediyordum, vakit müsaade etmedi. Ben mânen orada hayalen dinliyorum. İnşallah evlâtlık mertebesinden talebelik mertebesine gidiyor.

Sâlisen: Benim kendi hattımla mektup istiyorsun. Bir dudaksız adama, "Lâmbayı üfle, söndür." demişler. Demiş, "En zahmetli işi bana gösteriyorsunuz, yapmayacağım."

Belî, Cenâb-ı Hak bana hüsn-ü hat vermemiş. Hem bir satır yazmak, bana büyük bir iş gibi usanç veriyor. Eskiden beri diyordum: "Yâ Rabbi! Ben o kadar muhtaç iken ve nazmı severken, bu iki nimet bana verilmedi" diye, teşekkî değil, tefekkür ediyordum. Sonra bana kat'î tebeyyün etti ki, şiir ve hat bana verilmemek de büyük bir ihsan imiş.

Hem o hatta ihtiyacımı, sizin gibi kalem karamanlarının muâvenetleri temin ediyor. Hat bilseydim, hatta itimat edip, mesâil ruhta kararlayarak nakşedilmeyecekti. Eskiden hangi ilme başladım, hattım olmadığı için ruhuma yazardım. Fevkalâde bir meleke ihsan edildi.

Şiir ise, çendan kıymettar, şirin bir vâsıta-yı ifadedir. Fakat şiirde hayal hükmettiği için, hakikate karışır, hakikatlerin suretini değiştirir. Bazen hakikat birbirine geçer. Hâlis, hak ve mahz-ı hakikat olan Kur'ân-ı Hakîm'in hizmetinde, istikbalde bulunacağımız mukadder olduğundan, kader-i ilâhî, bir inâyet olarak bize şiir kapısını açmadı. وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ[3] sırrı buna bakar.

---

[1] İnsanın aceleci bir fıtratta yaratıldığına dair bkz.: Enbiya Sûresi, 21/37; İsrâ Sûresi, 17/11.

[2] "Derken müminlerle onların arasına bir duvar çekilir ki, onun (aralığından münafıkların müminleri pişmanlık içinde izleyecekleri) bir kapısı vardır; içerisi rahmet, dış tarafı ise azaptır." (Hadîd Sûresi, 57/13).

[3] "Biz peygambere şiir öğretmedik." (Yâsîn Sûresi, 36/69).

Acûl: Aceleci, sabırsız.
Belî: Evet, doğru.
Hüsn-ü hat: Güzel yazma, güzel yazı.
İnâyet: İlâhî yardım, destek.
Mahz-ı hakikat: Gerçeğin ta kendisi, katıksız gerçek.
Mâsadak olmak: İfade edilen hükme uygun, onun kapsamında olmak, bir hükmü tasdik etmek.
Muâvenet: Yardım etme, yardımcı olma.
Mülhid: Dinsiz, inançsız, ateist.
Sâika: Yıldırım.
Tebeyyün etmek: Belli olmak, açığa çıkmak.
Teşekkî etmek: Şikâyet etmek.
Vakt-i muayyene: Belirlenmiş, tayin edilmiş vakit.
Vech-i merhamet: Rahmet yönü, merhametli taraf, tarz.

İşte, kendi hattıma mukabil sana iki nükte söyledim. İnşallah başka bir vakit senin hatırın için büyük zahmet çekip birkaç satır yazacağım. Galip Bey'in iki eli var; sağ elini bana vermiş, benim hesabıma yazıyor, sol eli de kendine kalmış. Bu mektup o iki elle yazılmıştır.

Hazır Mesud, Galip ve Süleyman Efendiler, Mustafa Çavuş, Abdullah Çavuş selâm ediyorlar. Ben de başta Hüsrev, Bekir Bey, umum kardeşlerimize selâm ediyorum. Bilhassa kayınpederiniz Hacı İbrahim Bey'e ve muhtereme hemşireme ve mübârek Bedreddin'e çok dua ediyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

257

Aziz, Sıddık, Müdakkik Âhiret Kardeşim, Hizmet-i Kur'âniyede Arkadaşım!

Evvelâ: Mektubunuzda, benim her mektubumun başında وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ[1] yazılmasının hikmetini soruyorsunuz. Bunun hikmeti şudur ki:

Kur'ân-ı Hakîm'in hazâin-i kudsiyesine, bana açılan en birinci kapı o olduğudur. En evvel, hakâik-i âliye-i Kur'âniyeden şu âyetin hakikati bana zâhir olmuş ve ekser risalelerde o hakikat sereyân etmiştir.

Hem bir hikmeti şudur ki; *itimat ettiğim mühim üstadlarımın mektuplarının başlarında istîmal etmeleridir.*

Hem mektubunuzda yedi kebâiri soruyorsunuz. *Kebâir çoktur; fakat ekberü'l-kebâir ve mûbikât-ı seb'a tâbir edilen günahlar yedidir: Katl, zina, şarap, ukûk-u vâlideyn (yani kat-ı sıla-yı rahim), kumar, yalancı şehâdetlik, dine zarar verecek bid'alara taraftar olmaktır.*[2]

---

1 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

2 Büyük günahları ifade eden bazı hadis-i şerifler için bkz.: Buhârî, *Vasâya* 23, *Edeb* 6, *İman* 16; Müslim, *İman* 141-146; Ebû Davud, *Vasâya* 10.

Ekberü'l-kebâir: En büyük günahlar.
Hakâik-i âliye-i Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in yüce hakikatleri.
Hazâin-i kudsiye: Mukaddes, kutlu hazineler.
Kat-ı sıla-yı rahim: Akrabalık bağını koparma. Akrabalık haklarını gözetmeme.
Kebâir: Büyük günahlar.
Mûbikât-ı seb'a: İnsanı helâke götüren en büyük yedi günah.
Sereyân etmek: Sirayet etmek, yayılmak.
Ukûk-u vâlideyn: Anne ve babanın hakkına riayet etmeme, haklarını gözetmeme.

Sâniyen: Bu yaz mevsiminde hakâik-i Kur'âniyeye nisbeten meyveler hükmünde tevâfukâta dair, hurufât-ı Kur'âniyenin nüktelerini beyan ediyorduk. Şimdi mevsim değişmiş; huruftan ziyade hakâike ihtiyaç vardır. Gelecek yaza kadar, muvakkaten o kapıyı ihtiyârımızla çalmayacağız. Fakat o hurufa ait beyanat ne derece hak olduğunu, Mevlânâ Câmî'nin* Divan'ıyla kardeşlerimle tefe'ül ettik. Dedik: "Ya Câmî! Bu hurufât-ı Kur'âniyeye dair beyan ettiğimiz nüktelere ne dersin?" Bir Fâtiha okuyup fâli açtık. İşte başta fâl şu geldi:

جَامِي اَزْخَطِّ خُو شَشْ پَاكْ مَكُنْ لَوْحِ ضَمِيرْ

كِينْ نَه حَرْفِيسْتْ كِه اَزْصَفْحَۀِ إِدْرَاكِ رَوَدْ

Yani "Bu huruf öyle harf değildir ki akıl ve idrak sayfasından gitsin. Öyle kudsî harf, öyle güzel şirin hat, daima kalbimin sayfalarında yazılmalı, silinmemeli." Acîbdir ki bütün Divan'ında bu fâle benzer meâlde yazı göremedik. Demek bu fâl, Hazreti Câmî'nin kerametinden bir nebze oldu.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said

~ 258 ~

Mu'cizât-ı Ahmediye'yi *(aleyhissalâtü vesselâm)*, sana güzel ve tevâfuklu bir tarzda yazdırdım. Hüsrev kerametli kalemiyle bana yazdığı gayet kıymettar bir nüshayı, aynen ve tam tamına muvâfık gelmek şartıyla size yazdırıldı, yakında göndereceğim. Yanınızda yeni yazılan İ'câz-ı Kur'âniye gibi, bana bir nüsha lâzımdır. Fakat Hâfız'ın kalemi oradaki mevcut tevâfuku tamamen muhafaza edememiş. Tevâfukçu Hüsrev'in taht-ı nezaretinde, mâbeyninizde taksim edip, bana yadigâr bir İ'câz-ı Kur'ânî'yi müştereken yazsanız çok iyi olur.

Hurufât-ı Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim harfleri.
İ'câz-ı Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cizeliğinden bahseden 25. Söz.
Taht-ı nezaret: Gözetim altı.
Tefe'ül: Muteber bir kitabın herhangi bir sayfasını rast gele açarak oradaki metinden kendine veya önündeki meselelere bir çözüm şekli arama veya bir ders çıkarma.

~ 259 ~

14 Şevval 1352, Kânun-u Sânî 1934[(Hâşiye)]

بِاسْمِهٖ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ[3]

Aziz, Sıddık, Müdakkik Âhiret Kardeşim ve Mütefekkir ve Hakikatli Arkadaşım Re'fet Bey!

Evvelâ: Mektubunuzda Risale-i Nur'un mizanlarını her okudukça daha ziyade istifade ettiğinizi yazıyorsunuz. Evet kardeşim, o risaleler Kur'ân'dan alındığı için kût ve gıda hükmündedir.

Her gün ihtiyaç gıdaya hissedildiği gibi, her vakit bu gıdâ-yı ruhânîye ihtiyaç hissedilir. Senin gibi ruhu inkişaf edip kalbi intibaha gelen zâtlar okumaktan usanmaz. Bu Kur'ânî risaleler, sâir risaleler gibi tefekküh nev'inden değil ki usanç versin. Belki tegaddîdir.

Sâniyen: Gavs-ı Âzam gibi, memattan sonra hayat-ı Hızırî'ye yakın bir nevi hayata mazhar olan evliyalar vardır. Gavs'ın hususî ism-i âzamı, "Ya Hay" olduğu sırrıyla, sâir ehl-i kuburdan fazla hayata mazhar olduğu gibi, gayet meşhur, Mâruf-u Kerhî* denilen bir kutb-u âzam ve Şeyh Hayâtü'l-Harrânî* denilen bir kutb-u azîm, Hazreti Gavs'tan sonra mematları hayatları gibidir. Beyne'l-evliya meşhur olmuştur.

Sâlisen: Tenekeci Mehmed Efendi'nin hıfz-ı Kur'ân'a çalışmak niyeti çok mübârektir. Cenâb-ı Hak onu muvaffak etsin. Elimizden geldiği kadar duayla yardım edeceğiz. Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın her bir harfinin ekalli on hasene[4]

Hâşiye: Re'fet Bey'e vürûd tarihidir.

1 O'nun (c.c.) adıyla.

2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

3 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

4 Bkz.: Tirmizî, *Fedâilü'l-Kur'ân* 16; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef* 6/118; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* 9/130.

Beyne'l-evliya: Allah dostu velîler arasında.
Ehl-i kubur: Kabir halkı, ölüler.
Ekal: En az.
Gavs-ı Âzam: "En büyük veli" anlamında Hz. Abdulkadir Geylâ-nî'nin lâkâbı (k.s.).
Hayat-ı Hızırî: Hz. Hızır'ın hayatına benzer.
Kânun-u Sânî: Ocak ayının eski adı.
Kût: Gıda, azık.
Kutb-u âzam / azîm: Pek büyük veli, Allah dostu.
Memat: Ölüm.
Tefekküh: Meyve yeme.
Tegaddî: Beslenme, gıdalanma.
Vürûd: Gelme, ulaşma.

olmakla beraber, tekerrür ettikçe[1] ve mübârek vakitlere rast geldikçe[2] ve melek ve sâir zîşuur ruhânîler kıraatini dinledikçe, her bir harfi öyle bir çekirdek olur ki hasenât cihetinden öyle bir mânevî sümbül teşekkül eder ki o sümbülün taneleri, tekellüm vaktinde ağızdan çıkan bir kelimenin havanın dalgalarının aynalarında temessül eden milyonlarca, o kelime gibi kelimelerin adedine belki müsâvi gelir. Böyle her bir harfi bir hazine-i ebediyenin bir anahtarı olabilir bir kudsî kelâmı kalbinde yazmak, ne kadar mukaddes bir hizmet olduğu âşikârdır. İnşallah, Bedreddin çoklara bir hüsn-ü misal olacaktır, daha çoklarını hıfz-ı Kur'ân'a sevk edecektir.

Başta Bedreddin, kayınpederin Hacı İbrahim ve âhiret hemşirem olarak ihvanınızın bayramını tebrik ve selâm ve dua ediyorum. Babacan orada ise ona çok selâm ediyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي[3]

Kardeşiniz
Said Nursî

~ 260 ~

(5 Şubat 1934)

بِاسْمِهِ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık, Müdakkik, Müştâk Kardeşim Re'fet Bey!

Sen benimle ne kadar konuşmayı arzu ediyorsan, belki ondan ziyade ben arzu ediyorum. Fakat, maatteessüf, müteaddit esbap tahtında sıkıntılı bir vaziyetteyim. Hatta bir-iki saatte bulduğum bir fırsat, yedi-sekiz mektubu yazmaya çalışıyorum. Arasıra benim yanıma gelen Galip dahi menedildi. Yalnız bîçâre Şamlı kaldı; o da her vakit gelemiyor.

---

1 Mesela günde yüz defa İhlâs sûresini okuyana bin beş yüz sevap verileceğine dair bkz.: Ebû Ya'lâ, *Müsned* 6/103.

2 Bkz.: Kadir Sûresi, 97/3; Beyhakî, *Şuabü'l-iman* 3/374.

3 Bâki olan yalnız Allah'tır.

Müsâvi: Eşit, denk. **Tekellüm:** Konuşma. **Temessül etmek:** Aksetme, yansıma.

Hem bu yılanları yaralandırıp bize canavarcasına saldırıyorlar. Her fırsattan sıkıntı vermeye çalışıyorlar. Zaten ben meb'uslardan hayır beklemiyordum. Bunlara iliştiler, kaldırmadılar, bütün bütün düşman ettiler. İşte, maatteessüf, bunlar dünyayı hatırıma getirdikleri için tulûât-ı kalbiye tevakkuf ediyor. Başlarını yesin, bu ehl-i dünyanın dünyasını düşünmek bana zehir oluyor. "Ben dünyanıza karışmıyorum; buna mukabil o pis dünyanızı bana düşündürmeyiniz." dediğim hâlde olamıyor. Ben de Cenâb-ı Hakk'a niyaz ettim ki bana kuvvetli bir sabır, bir tecrid-i zihin ihsan etsin ki, düşünmeyeyim. Lillâhilhamd, kalbime bu esas geldi ki: *"Bu hizmet-i Kur'âniyede başa ne gelirse gelsin, hatta her günde birer başım olsa da kesilse, yine o hizmetin kudsiyetindeki lezzet-i ruhânîye mukabil geliyor ve kâfidir." diye, kemâl-i teslimle kazâya rıza, kadere teslim ve Cenâb-ı Hakk'a tefvîz-i umûr düsturunu rehber ittihaz ettim.*

Nuh'a yazdığım gibi, size de diyorum ki; eskide bir zât, haksız bir mesleği hak zannederek, ondan aldığı bir muhabbetle, diri iken derisinin soyulduğuna tahammül ederek, kahramanâne bir tavır gösterdiği gibi, acaba ayn-ı hak ve mahz-ı hakikat ve bütün envâr-ı hakâikin menba ve mâdeni olan hakikat-i Kur'âniyeye hizmetimizdeki kudsî lezzet, bu mülhidlerin muvakkat, ehemmiyetsiz iz'açlarına ve kalbimizde açtıkları yaralara tiryak ve merhem olamaz mı? Elbette olur ve olmuş ve oluyor.

Sâniyen: Yemen imamı olan Zeydîler Seyyidi hakkındaki suâliniz, hakikaten ehemmiyetli ve yümünlüdür. Fakat meymenetsiz bir zamana rast geldi. Hem zihnim kapalı, hem hâl müsait değil, hem ve hem... Yalnız bu kadar var ki meşhur İmam Zeyd, sâdât-ı azîmeden ve eimme-i Âl-i Beyt'tendir. Ve müfrit Şîaları reddeden ve اِذْهَبُوا اَنْتُمُ الرَّوَافِضُ[1] deyip Hazreti Ebûbekir ve Hazreti Ömer'den teberrîyi kabul etmeyen ve o iki halife-i zîşânı hürmet edip kabul eden bir zâttır. Onun etbâları, Şîalar'ın en mutedili ve en sünnîsidir. Bunlar hem ehl-i insaf ve hem çabuk hakkı kabul eder bir tâifedir. İnşallah, Vehhabîler'in tahribatını tamire sebep oldukları gibi, Ehl-i Sünnet ve Cemaat'ten Zeydîler'in

[1] "Gidin; siz râfizîsiniz." Bkz.: İmam Eş'arî, *Makâlâtü'l-İslâmiyyîn* s. 65; Abdulkâhir Bâğdâdî, *el-Farku Beyne'l-Fırak* s. 25.

Eimme-i Âl-i Beyt: Efendimiz'in (s.a.s.) mübârek soyundan gelen büyük İslâm âlimleri.
Envâr-ı hakâik: Hakikat nurları.
Etbâ: Tâbi olanlar, bağlılar.
Halife-i zîşân: Şerefli halife.
İttihaz etmek: Edinmek, kabul etmek.
İz'aç: Rahatsız etme, huzursuzluk verme.
Sâdât-ı azîme: Efendimizin (s.a.s.) mübârek soyundan gelen önemli, büyük zâtlar, seyyidler.
Şîa: Şîîler.
Teberrî: Yüz çevirme, uzak durma.
Tecrid-i zihin: Zihni silkeleme, lüzumsuz şeylerden temizleme.
Tefvîz-i umûr: İşleri, Allah'a havale etme.
Tevakkuf etmek: Duraklamak, duraksamak.
Tulûât-ı kalbiye: Kalbe doğan ilhamlar.

inhirafları dahi istikamet kesbedip, Ehl-i Sünnet'e iltihak edip imtizaç edecekler. Bu âhirzaman çok çalkalanıyor; bu fitne-i âhirzaman acîb şeyler doğuracağını ihsas ediyor.

Risalelerle alâkadar arkadaşlara selâm ve Bedreddin ve hemşireme ve Hacı İbrahim'e dua ediyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

~ 261 ~

(15 Şubat 1934)

بِاسْمِهِ[1] ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ[3]

Aziz, Sıddık, Dikkatli Kardeşim Re'fet Bey!

Evvelâ: Onuncu Söz'ün Birinci İşaret'inin âhirinde *"Evet, bir şeyden her şeyi yapmak ve her şeyi birtek şey yapmak, her şeyin Hâlık'ına has bir iştir."* Şu cümle hem Yirmi İkinci Söz'ün lem'alarında, hem Otuz Üçüncü Mektub'un pencerelerinde, hem Yirminci Mektub'un on bir kelimelerinde izah ve isbat edilmiştir. Buradaki külliyet nisbî ve örfîdir. "Bir şeyden her şeyi yapmak"taki murad, bütün dünyanın mevcudâtını bir şeyden yapmak ve îcad etmek değildir. Belki ondaki murad, bir şeyden yani bir katre sudan, bir insanın, bir hayvanın her şeyini, her eczâsını, her bir cihâzâtını halkediyor ve bir şey olan topraktan nebâtât ve hayvanâtın her bir şeylerini ondan halkeder demektir. Hem "her şeyi birtek şey yapmak" cümlesindeki külliyet mukayyeddir, nisbîdir. Yani, insanın yediği her nevi taamdan o insanda basit bir cilt ve bir kan ve bir et ve hâkeza...

---

1 O'nun (c.c.) adıyla.
2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
3 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

İhsas etmek: Hissettirmek.
İmtizaç etmek: Karışmak, birleşmek, uyuşmak.
İnhiraf: Yoldan çıkma, sapma.
Nisbî: Kıyasa dayanan, mutlak olmayan, izâfî.
Örfî: Halkın, toplumun bildiği, kullandığı mana, şekil, tarz.

Elhâsıl; bu külliyetten maksat odur ki bir şeyi çok muhtelif eşyaya çevirmek ve birçok muhtelif eşyayı da birtek şey yapmak, ancak Hâlık-ı küll-i şey'e mahsustur.

Sâniyen: Minhâcü's-Sünne'yi kendi hattınla yazdığına, çok memnun oldum. Senin kalemin, merhum Abdurrahman'ın kalemi gibi bana şirin geliyor.

Sâlisen: Tenekeci Mehmed Efendi'nin hıfza başlaması mübârektir. Allah muvaffak etsin. Biz ona duayla yardım ediyoruz. O da okudukça bize duayla yardım etsin. Bedreddin'e ve vâlidesine ve ceddine dua ediyorum. Sezâi Bey benim nazarımda Isparta'nın bir Zekâi'sidir. Ben de onu görmek istiyorum. Fakat şimdi maddeten, mânen kıştır. Zaten sizlere demiştim ki; Said'in şahsının ehemmiyeti yoktur ki, sohbetine arzu edilsin. Üstadınız olan Said ise, her bir risaleyi açtıkça onunla sohbet edersiniz. Âhiret kardeşiniz olan Said ise, her sabah akşam dergâh-ı ilâhîde dua vâsıtasıyla sizinle beraberdir. Sezâi Bey, üstadını, kardeşini istediği vakit görebilir. تَسْمَعُ بِالْمُعَيْدِيِّ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَرَاهُ[1] kaidesiyle işitmesi görmekten çok evlâ olan şahs-ı Said'i görenler bazı pişman olur, “Keşke görmeseydim.” der. Bu davula benziyor; uzaktan sesi iyi geliyor, yakında boş görünüyor.

Başta Hüsrev, Bekir Bey, Rüşdü, Hâfız Ahmed, Sezâi, Keçeci Şeyh Mustafa, Tenekeci Mehmed Efendi gibi has kardeşlerinize selâm ve dua ediyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

262

بِاسْمِهِ ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz Kardeşim Re'fet Bey!

Bu sabah namazdan sonra başımı çevirdim, Re'fet Bey'i gördüm zannettim. Geceleyin bir torba bal ve içinde dolu altın, mübârek bir talebeme

[1] “Muaydî'yi dinlemen, onu görmenden daha iyidir.” İbn-i Kays, *Kura'd-dayf* 1/233; Kalkaşendî, *Subhu'l-a'şâ* 14/151; Meydânî, *Mecmeu'l-emsâl* 1/129.

Hâlık-ı küll-i şey: Her şeyi Yaratan.
Minhâcü's-Sünne: "Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) Sünneti'nin usûlü, metodu" manasında 4. Lem'a'ya verilen isim.

veriyordum. Arkamdaki zât, demek Re'fet Bey'in kalb ve ruhunu taşıyor. Hem dellâlı olduğum hazinenin en kıymettar, en tatlı şeyi bizim vâsıtamızla satın almak istiyor. Sonra gördüm ki senin ikinci bir nüshandır, yani Seyranî'dir.* O rüyada ikiniz hissedarsınız, paylaşırsınız. Her neyse...

Sizin bu defa yazdığınız Söz ziyade hoşuma gittiği için, evvelce sana dediğim gibi, başka hatlara nisbeten senin hattın gözüme eski dost göründüğünün sırrını anladım ki, merhum biraderzadem Abdurrahman'ın hattına benziyor. Bu hat kendini göstermeli! İştiyakın oldukça, böyle intihap ettiğin risaleleri yazsanız mübârek olur.

Hulûsi, Abdurrahman'ın yerine çendan geçmiş. Şu yazı müşâbeheti bana müjde ediyor ki, bir Abdurrahman Re'fet'ten de çıkacak. Mürekkep hakkında düşündüğün iyidir. Elde gezecek, güzel olmak şartıyla sabit olsun. Kendinize yazdığınız parlak olsun. Çünkü mütâlaaya iştiyak ve iştahı açar.

Yeni Sözler'le alâkadarlık edenlere, evvelki üç Hâfız ile Mutaf Hâfız Mahmud Efendi'ye selâm, hem dua ediyorum. Sebat etsinler; onları kardeş dairesine dâhil etmişim, talebe dairesine girmeye çalışsınlar. Siz kimi intihap etseniz benim de kabulümdür. Hoca İsmail Hakkı Efendi'ye çok selâm ve dua ediyorum. Madem az adamla konuşan İşârâtü'l-İ'câz onunla hayli konuşmuş, ben de o zâtı ale'r-re'si ve'l-ayn kabul ediyorum. İşârâtü'l-İ'câz ile iktifâ etmesin. İşârâtü'l-İ'câz'ı tefsir eden ve hakâikini aydınlattıran ve göz görür derecesinde gösteren Sözler'i, Mektuplar'ı okusun. Hususan Yirmi Beşinci, Yirmi Altıncı Sözler'i, Yirminci ve Otuz Üçüncü Mektupları gibi intihap ettiği risaleleri de okusun. Başta Bekir ve Hüsrev kardeşlerime selâm ve dua ederim ve dualarını isterim.

Vahhâbî meselesi dünkü gün elime geçti. Baktım, sana göndermek ruhum istedi. Başka bir surette Re'fet kendi geldi, kendi kitabını kendine götürdü.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Said Nursî

Senin ve Hüsrev'in yazıları beni hiç yormuyor. Çünkü yanlışları azdır. Fakat başkalar, bir defa kendileri tashih etmeden bana geliyor. Hâfızama itimat edip, yalnız tashih edip yoruluyorum. Sâirlerin yazdıklarını sizler mukabele edip, ba'dehu bana gönderseniz daha iyi olur.

Ale'r-re'si ve'l-ayn: Baş göz üstüne.

Ba'dehu: Ondan sonra, daha sonra.

İntihap etmek: Seçmek.

Müşâbehet: Benzerlik.

263

بِاسْمِهِ ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık, Gayûr, Ciddî Kardeşlerim Re'fet Bey, Hüsrev Efendi!

Sizler çokların medar-ı intibahı oldunuz ve hüsn-ü misal oldunuz. اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ[1] sırrınca vâsıtanızla ve size iktidâ ile hizmet-i Kur'âniyeye girenlerin kazandıkları hasenâtın bir misli, inşallah sahife-i a'mâlinize geçer. Bu defaki, isimlerini yazdığınız Hâfız Bekir, Hâfız Tahir, Hâfız Şükrü* Efendiler'i kardeş kabul ettim, talebe olmaya da çalışsınlar. Selâmımı onlara tebliğ ediniz. Size bu defa avâm-ı müminîn hakkındaki keramete benzer işler nev'inden ve maûnet-i ilâhiye tesmiye edilen iki cüz'î hâdiseyi söyleyeceğim:

Birincisi: Bir iki arkadaşımız On Dokuzuncu Mektub'u yazmışlar. Birisinin dördüncü cüzünde salavât-ı şerife, iki-üç sayfa müstesna, üç-dört salavâttan başka bütün salavâtlar birbirine bakıyor. Ben de hayrette kalarak işaretler koydum. Diğerinde ikinci, üçüncü cüzünde beş-altı sayfa müstesna, bütün sayfalarda salavâtları birbirine müvâzi, birbirine bakıyor, işaretler vaz' ettim. Kime gösterdim, hayrette kaldı. Görenler müttefikan karar verdiler ki; umum Sözler'de mânevî i'câz-ı Kur'ân'ın bir şuâı in'ikâs ettiği gibi, On Dokuzuncu Mektup'tan bilhassa Mu'cizât-ı Ahmediye'nin bir nevi şuâı salavât-ı şerife suretinde in'ikâs etmiştir. Hem görenler karar verdiler ki; Sözler'e mahsus, bilhassa On Dokuzuncu Mektub'a has bir tarz-ı hat var. Eğer o tarz hatta tevfikan yazılsa çok garip letâfetler görünecektir.

Her vakit musırrâne, her yazana "Seyrek ve güzel yazınız." derdim. Şimdi anlaşılıyor ki, o mânevî has hattı tavsiye etmek için intak-ı hak kabilinden bana söylettiriliyordu. Şu hakikati ve mânevî tarz-ı hatta en yakın, Küçük Hâfız Zühdü'nün ve Eşref'in ve Kuleönlü Mustafa'nındır ki, o muvâfakat, muvâzenet onların hattında daha ziyade görünüyor. Her vakit ben görüyordum; dikkatli

---

1 (Bir işe) sebep olan, (onu bizzat) yapan gibidir.

Avâm-ı müminîn: Sıradan müminler.
İ'câz-ı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cizesi.
İktidâ: Uyma, örnek alma.
İn'ikâs etmek: Yansımak.
İntak-ı hak: Cenâb-ı Hakk'ın söyletmesi.
Maûnet-i ilâhiye: İlâhî yardım.
Medar-ı intibah: Uyanma, kendine gelme vesilesi.
Musırrâne: Israrlı bir şekilde.
Muvâfakat: Birbirine uygun, uyumlu olma.
Muvâzenet: Birbirine denk, dengeli olma.
Müvâzi: Paralel, benzer, denk.
Tesmiye etmek: İsimlendirmek, isim vermek.
Tevfikan: Uyarak.
Vaz' etmek: Koymak, yerleştirmek.

yazanlar da bazı bir satır atlıyor, bir kelime yanlış yazmayan bir satır yanlış yazıyordu. Meğerse, Sözler'deki fevkalâde bir letâfetin eseri olarak tevâfukât atlattırıyor.

İkinci hâdiseyi yazmaya kâğıdımız müsait olmadığından kestim.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

264

Re'fet Bey!

Senin çok antika iki mu'cize-i kudret, müzehânemi tezyin etti. Âdi zannettiğimiz şeylerde ne kadar hârikulâde işler bulunduğunu ihtar ediyorlar, şu On Dokuzuncu Mektup'ta ikinci, üçüncü cüzünde salavât-ı şerifenin her sayfada birbirine bakması tesadüf işi olamaz. Çünkü tesadüf, onda bir tevâfuk eder. Bu ise onda dokuz tevâfuk var. Demek, ne şuursuz tesadüfün işi ve ne de benim ve ne de kâtiplerin düşünüşüdür. Çünkü ben yeni anlıyorum, kâtipler benden sonra anladılar. Demek gaybî bir kast ve iradeyle, umum Sözler'de ve bilhassa On Dokuzuncu Mektup'taki salavât-ı şerifede harika bir letâfeti irade etmiş. O tevâfukât ise gaybî bir kastla dercedilen bir belâgat ve letâfetin tereşşuhâtıdır.

Said Nursî

265

(11 Nisan 1934 Çarşamba)

بِاسْمِهِ ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık, Müdakkik, Meraklı Kardeşim Re'fet Bey!

Namınıza yazılan On İkinci Lem'a'nın izaha muhtaç noktalarının izahına şimdilik ihtiyaç yoktur. Asıl maksat, âyâta gelen evhamın def'ine kifâyetidir. Ve bu nokta-yı nazarda kâfi derecede herkes fehmeder. Her risalede herkesin

---

Fehmetmek: Anlamak.
Mu'cize-i kudret: İlâhî kutretin mu'cizesi, harikası.
Tereşşuhât: Bir menbaa işaret eden, bir kaynağı gösteren sızıntılar.

hissesi var. Fakat herkes her şeyini bilmek lâzım değildir. Mirkâtü's-Sünne ve vahdetü'l-vücûda dair iki risaleyi nasıl buldunuz? Elbette kıymetşinas nazarın onları takdir etmiş.

Bu defaki suâlinizin iki ciheti var: Biri, sırr-ı Âl-i Abâ ciheti ki o sırdır. Ben o sırrın ehli değilim ki cevap vereyim. Yahut her bir sırrın izharı kaleme gelmez. Çünkü hakikat-i Muhammediyenin bir cilvesi o Âl-i Abâ'da tezahür ediyor. İkinci cihet-i zâhirîsi ise zâhirdir. Ezcümle, Sahih-i Müslim'de Ümmü'l-Müminîn Âişe-i Sıddîka'dan* *(radiyallâhu anhâ)* mervîdir ki, demiş:

خَرَجَ النَّبِيُّ غَدَاةً وَعَلَيْهِ مِرْطٌ مُرَجَّلٌ مِنْ شَعْرٍ أَسْوَدَ فَجَاءَ الْحَسَنُ فَأَدْخَلَهُ (فِيهِ) ثُمَّ جَاءَ الْحُسَيْنُ فَأَدْخَلَهُ ثُمَّ جَاءَتْ فَاطِمَةُ فَأَدْخَلَهَا ثُمَّ جَاءَ عَلِيٌّ فَأَدْخَلَهُ ثُمَّ قَالَ: "إِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا"[1]

İşte bu hadis-i şerif gibi, Kütüb-ü Sitte-i Sahiha'da bu meâlde kesretli hadisler vardır ki Âl-i Abâ'yı gösterir.

Bir zât def-i beliyyât için istişfâ (اِسْتِشْفَاءٌ) ve istişfa' (اِسْتِشْفَاعٌ) için böyle demiş:

لِي خَمْسَةٌ أُطْفِئُ بِهَا نَارَ الْوَبَاءِ الْحَاطِمَةِ

اَلْمُصْطَفٰى وَالْمُرْتَضٰى وَابْنَاهُمَا وَالْفَاطِمَةِ[2]

---

1 "Peygamber Efendimiz, (s.a.s.) bir sabah evden çıktı. Üzerinde işlemeleri olan siyah yünden yapılmış bir aba vardı. O esnada Hz. Hasan (r.a.) geldi. Hemen onu abasının içine aldı. Sonra Hz. Hüseyin (r.a.) geldi, onu da abasının içine aldı. Sonra Hz. Fâtıma (r.a.) geldi, onu da içine aldı. Sonra Hz. Ali (r.a.) geldi, onu da içine aldı. Sonra da şöyle dedi: Ey Ehl-i Beyt! Allah, sizden her türlü kiri giderip sizi tertemiz yapmak istiyor." (Ahzâb Sûresi, 33/33.) (Bkz.: Müslim, *Fezâilü's-sahâbe* 61; Tirmizî, *Tefsîru sûre* (33) 7, *Menâkıb* 31; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 1/330, 4/107).

2 "Beş şey var ki bende, söndürürüm onlarla veba ateşini bile
Mustafa ile Murtaza ve onun iki oğlu, bir de Fâtıma ile" (Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzilî)* s.505).

Âl-i Abâ: Hz. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) kendisi ile beraber, kızı Hz. Fâtıma validemiz, damadı Hz. Ali ve torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'den (r.a.h.) oluşan âile fertleri.

Def-i beliyyât: Belâları def etme, savma.

İstişfa': Şefaat dileme.

İstişfâ: Şifa isteme.

Kesretli: Çokça, çok sayıda.

Kütüb-ü Sitte-i Sahiha: Güvenilir, doğru altı hadis kitabı, ansiklopedisi.

Mervî: Rivayet edilen.

Mirkâtü's-Sünne: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) Sünnet'inin dereceleri.

Ümmü'l-Müminîn: Müminlerin annesi. Hz. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) mübârek eşlerine Kur'ân-ı Kerim'ce verilen genel ad. (Bkz.: Ahzâb Sûresi: 33/6)

Vahdetü'l-vücûd: Vücûd birliği. Tas: "Var olan sadece Allah'tır, Vücûd yalnız O Zât'tan ibarettir, onun dışında, görünen şeyler muhtelif mertebelerde onun zuhur ve tecellîsinden başka bir şey değildir." şeklinde ifade edilebilecek bir tasavvuf ekolü.

Gücenme, şimdilik bu kadar. Senin mektubunda isimleri zikredilen her birerlerine ayrı ayrı selâm ve dua ediyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

أَعُوذُ[1] sırrına dair yazılan On Üçüncü Lem'a'nın Yedi İşaretini gönderdim. Bakarsınız, izahı değil noksanı varsa bildiriniz.

266

(9 Mayıs 1934 Çarşamba)

بِاسْمِهِ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık, Müdakkik Kardeşim Re'fet Bey!

Evvelâ: Nevzad-ı mübârekenin dünyaya gelmesini, sizin için bir fâl-i hayır olarak tebrik ediyorum. İnşallah, وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثٰى[2] sırrına mazhar olacak. *Âsım Bey gibi senin de bir kız evlâdı dünyaya gelmesi, meşrebimizde en mühim esas şefkat olduğu cihetiyle ve şefkat kahramanları kızlar olduğundan ve en sevimli mahlûk bulunduğundan, daha ziyade tebrike şâyansınız.* Zannederim, bu zamanda erkek çocukların tehlikesi daha çok. Cenâb-ı Hak onu sizlere medar-ı teselli ve ünsiyet ve evinize küçük bir melâike hükmüne getirsin. "Rengigül" ismi yerine "Zeynep" olsa, daha münasiptir.

Sâniyen: Hikmetü'l-İstiâze'nin, Besmele-i Şerife'nin sırlarına dair senin ve Şerif Efendi'nin ifadeleriniz kısadır. Tenkit mi, takdir mi, anlaşılmıyor. Zaten mükerreren demiştim: *Herkes her risalenin her meselesini anlamasına muhtaç değil. Ne kadar anlarsa kâfidir.*

---

1 (Şeytanın şerrinden, Allah'a) sığınırım...

2 "Erkek evlat, elbette kız gibi değildir." (Âl-i İmran Sûresi, 3/36).

Fâl-i hayır: Hayır alâmeti, hayra yorulan durum.

Hikmetü'l-İstiâze: Şeytanın şerrinden Allah'a sığınmanın hikmetlerinin anlatıldığı 13. Lem'a.

Medar-ı teselli ve ünsiyet: Birbiriyle teselli olma ve kaynaşma vesilesi.

Nevzad-ı mübâreke: Yeni doğan mübarek bebek.

Sâlisen: Âlem-i misal, âlem-i ervahla âlem-i şehâdet ortasında bir berzahtır. Her ikisine birer vecihle benzer. Bir yüzü ona bakar, bir yüzü de diğerine bakar. Mesela, aynadaki senin misalin, sureten senin cismine benzer; maddeten senin ruhun gibi latîftir. O âlem-i misal; âlem-i ervah, âlem-i şehâdet kadar vücûdu kat'îdir.(Hâşiye) Acâib ve garâibin meşheridir, ehl-i velâyetin tenezzühgâhıdır.

Küçük bir âlem olan insanda kuvve-i hayaliye olduğu gibi, büyük bir insan olan âlemde dahi, bir âlem-i misal var ki o vazifeyi görüyor ve hakikatlidir. Kuvve-i hâfıza Levh-i Mahfuz'dan haber verdiği gibi, kuvve-i hayaliye dahi âlem-i misalden haber verir.

Başta Hüsrev, Bekir Bey, Rüşdü, Lütfi, Hâfız Ahmed, Sezâi, üç Hoca, üç Mehmed, hânenizdeki üç mâsum ve kayınpederin olarak oradaki kardeşlerimize selâm ve dua ediyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

~ 267 ~

(30 Mayıs 1934 Çarşamba)

بِاسْمِهِ ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık, Müdakkik, Meraklı Kardeşim Re'fet Bey!

Senin bende bir üstadın, bir kardeşin, bir dostun var. Üstadını her risale içinde görüp görüşürsün. Kardeşini sabah akşam dergâh-ı ilâhîde mânen ve hayalen, o seni duayla gördüğü gibi sen de onu o suretle görebilirsin.

Hâşiye: Bence âlem-i misalin vücûdu meşhuddur. Âlem-i şehâdet gibi tahakkuku bedihîdir. Hatta rüya-yı sâdıka ve keşf-i sâdık ve şeffaf şeylerdeki temessülât, bu âlemden o âleme karşı açılan üç penceredir; avâma ve herkese o âlemin bazı köşelerini gösterir.

Âlem-i ervah: Ruhlar âlemi.
Âlem-i misal: Maddî âlem ile gayb âlemi arasında yer alan ara kesit. Mânevî sûret ve modellerin yansıdığı âlem.
Âlem-i şehâdet: Görünen âlem. Beş duyu organı ile kavranılan varlıkların, hâdiselerin âlemi.
Berzah: Ara mekan, engel, perde.
Keşf-i sâdık: İlâhî ihsan ve ilhâm ile keşfedilen doğru bilgi, hakikat.
Levh-i Mahfuz: Olmuş ve olacak her şeyin yazıldığı asıl kütük. Allah'ın (c.c.) takdir buyurduğu hükümlerin bulunduğu asıl levha. (K.K: Burûc Sûresi 85/22).
Meşhud: Görülen, şahit olunan.
Rüya-yı sâdıka: Şuuraltı veya bir hastalık neticesi olmadan, dupduru ve tertemiz duygularla beklenmedik anda görülen, müjde, teşvik, ilham, yol gösterme, îkaz ve ibret ihtiva eden, irşada yönelik doğru rüya.
Temessülât: Yansımalar.
Tenezzühgâh: Gezinti yeri.

Bendeki dostunu görebilmek için buraya gelmekle zahmet çekme. Çünkü o dostun ziyarete liyakati yoktur. O bir, siz çoksunuz. İnşallah o gelir, sizi orada ziyaret eder.

وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثٰى âyetine dair şimdi cevap vermeye vaktim müsait değil. Sıhhatini bilmiyorum, fakat rivayet ediliyor ki: Resûl-i Ekrem *(aleyhissalâtü vesselâm)* ferman etmiş ki: "Oğlan çocuğunu seviniz." Demişler: "Kızları niçin istisna ettin?" Ferman etmiş ki: "Kızlar kendi kendini sevdirirler, onlar fıtraten sevimlidirler."[1] Evet, kız, şefkat ve cemâlin mazharı olduğundan erkek çocuğundan daha ziyade sevilir. Bâhusus bu zamanda ebeveyn hakkında kızlar daha mübârektir. Çünkü tehlike-i diniyeye çok mâruz olmuyorlar.

İkinci suâlin: İbrahim Hakkı*, "Cû', ism-i âzamdır." demesinin muradını bilmiyorum. Zâhiren manasızdır, belki de yanlıştır. Fakat ism-i Rahmân madem çoklara nisbeten ism-i âzam vazifesini görüyor. Mânevî ve maddî cû' ve açlık, o ism-i âzamın vesile-i vusûlü olduğuna işareten, mecazî olarak, "cû' ism-i âzamdır, yani bir ism-i âzama bir vesiledir." denilebilir.

Mübârek hânenizdeki mâsumlara dua ve ders arkadaşlarına umumen selâm ediyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz

Said Nursî

~ 268 ~

(20 Haziran 1934 Çarşamba)

بِاسْمِهِ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık, Meraklı Kardeşim Re'fet Bey!

Mektubunda "letâif-i aşere"yi suâl ediyorsun. Şimdi tarîkatı ders vermek zamanında olmadığımdan, tarîk-i Nakşî muhakkiklerinin letâif-i aşereye dair eserleri var. Şimdilik vazifemiz ise istihrac-ı esrar olduğundan mevcut mesâili nakil değildir. Gücenme, tafsilât veremiyorum. Yalnız bu kadar derim ki:

---

1 Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/55.

Cû': Açlık, acıkmak.
İstihrac-ı esrar: İman ve Kur'ân'a dair sırları çıkarma.
Letâif-i aşere: On latife, maddî-manevî on duyu.
Vesile-i vusûl: Ulaşma vesilesi.

Letâif-i aşere; İmam Rabbânî kalb, ruh, sır, hafî, ahfâ, insanda anâsır-ı erbaanın her bir unsurdan o unsura münasip bir latîfe-i insaniye tâbir ederek, seyr ü sülûkte her mertebede bir latîfenin terakkiyâtı ve ahvâlinden icmâlen bahsetmiştir. [1]

Ben kendimce görüyorum ki; insanın mahiyet-i câmiasında ve istidad-ı hayatiyesinde çok letâif var. Onlardan on tanesi iştihar etmiş.

Hatta hükemâ ve ulemâ-yı zâhirî dahi, o letâif-i aşerenin pencereleri veyahut numûneleri olan havâss-ı hamse-i zâhirî, havâss-ı hamse-i bâtına diye, o letâif-i aşereyi başka bir surette hikmetlerine esas tutmuşlar.

Hatta avâm ve havas beyninde teâruf etmiş olan insanın letâif-i aşeresi, ehl-i tarîkin letâif-i aşeresiyle münasebettardır. Mesela vicdan, âsâb, his, akıl, hevâ, kuvve-i şeheviye, kuvve-i gadabiye gibi letâifi, kalb, ruh ve sırra ilâve edilse letâif-i aşereyi başka bir surette gösterir. Daha bu letâiften başka sâika, şâika ve hiss-i kable'l-vukû gibi çok letâif var.

Bu meseleye dair hakikat yazılsa çok uzun olur. Vaktim de kısa olduğundan kısa kesmeye mecbur oldum.

Senin ikinci suâlin olan, "mana-yı ismî" ile "mana-yı harfî"nin bahsi ise ilm-i nahvin umum kitapları başlarında o mesele izah edildiği gibi, ilm-i hakikatin Sözler ve Mektubat'lar nâmındaki risalelerinde temsilâtla kâfi beyanat vardır. Senin gibi zeki ve müdakkik bir zâta karşı fazla izahat fazla oluyor.

Sen aynaya baksan, eğer aynaya şişe için bakarsan, şişeyi kasten görürsün. İçinde Re'fet'e tebeî, dolayısıyla nazar ilişir. Eğer maksat, mübârek

1 Bkz.: İmam Rabbânî, *Mektubat* 260. Mektup 1/240-254; *Mebde ve Meâd*, 2/43-63 (kenar metin).

Anâsır-ı erbaa: Dört unsur; ateş, hava, su, toprak.
Âsâb: Sinirler.
Hafî / ahfâ: İnsanın ilâhî esrara, ledünnî bilgilere açık; sırlı, mânevî vicdan mekanizmaları.
Havâss-ı hamse-i bâtına: Mânevî beş duyu; kalb, ruh, sır, hafî, ahfâ.
Havâss-ı hamse-i zâhirî: Bilinen beş duyu; görme, işitme, tatma, koklama, dokunma.
Hiss-i kable'l-vuku: Bir şeyi olmadan önce hissetme, içine doğma, önsezi.
Hükemâ: Bilginler, filozoflar.
İlm-i nahv: Dil bilgisi, gramer.
İstidad-ı hayatiye: Hayatla ilgili istidat, kabiliyet.
İştihar etmek: Meşhur olmak, bilinmek.
Kuvve-i gadabiye: Öfke, sinir ve savunma duyusu, melekesi.
Kuvve-i şeheviye: İştah, şehvet duyusu, melekesi.
Latîfe-i insaniye: İnsana ait duyu, his.
Mahiyet-i câmia: Kapsamlı, geniş mahiyet.
Mana-yı harfî: Her varlığın Yaratıcısına bakan ve O'nu gösteren yönleri, anlamları.
Mana-yı ismî: Her varlığın kendine bakan ve kendisini ifade eden yönü, anlamı.
Sâika: Birtakım şeylere karşı insanda meyil ve sevk uyaran duyu, his.
Seyr ü sülûk: Belli bir usûl dairesinde hayvani ve cismani arzulardan uzaklaşıp kalb ve ruhun hayat çizgisinde gönül ayağıyla Allah'a, O'nun rızasına ulaşmaya çalışmak.
Sır: Ruhâni kalbin bir boyutu.
Şâika: Birtakım şeylere karşı insanda arzu ve şevk uyaran duyu, his.
Şişe: Cam.
Teâruf etmek: Herkes tarafından bilinmek, malum olmak.
Tebeî: Dolaylı, tâli.
Ulemâ-yı zâhirî: Okuma, araştırma yolu ile elde edilen herhangi bir ilimde uzman olanlar.

sîmanıza bakmak için aynaya baktın; sevimli Re'fet'i kasten görürsün, فَتَبَارَكَ اللّٰهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ[1] dersin. Ayna şişesi tebeî, dolayısıyla nazarın ilişir.

İşte birinci surette ayna şişesi mana-yı ismîdir; Re'fet mana-yı harfî oluyor. İkinci surette ayna şişesi mana-yı harfîdir. Yani kendi için ona bakılmıyor, başka mana için bakılır ki, akistir. Akis mana-yı ismîdir. Yani دَلَّ عَلٰى مَعْنًى فِي نَفْسِهِ[2] olan târif-i isme bir cihette dâhildir. Ve ayna ise دَلَّ عَلٰى مَعْنًى فِي غَيْرِهِ[3] olan harfin tarifine mâsadak olur.

Kâinat, nazar-ı Kur'ânî ile bütün mevcudâtı huruftur, mana-yı harfî ile başkasının manasını ifade ediyorlar; yani esmâsını, sıfâtını bildiriyorlar. Ruhsuz felsefe, ekseriya mana-yı ismiyle bakıyor, tabiat bataklığına saplanıyor. Her neyse...

Şimdi çok konuşmaya vaktim yoktur. Hatta Fihriste'nin en kolay, en mühim, en âhir parçasını dahi yazamıyorum. Senin ders arkadaşların, bilhassa Hüsrev, Bekir, Rüşdü, Lütfi, Şeyh Mustafa, Hâfız Ahmed, Sezâi, Mehmedler, hocalara selâm ve mübârek hânende mübârek mâsumlara dua ediyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz

Said Nursî

269

(27 Haziran 1934 Çarşamba)

بِاسْمِهِ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık ve Ziyade Müteharrî ve Müstefsir Kardeşim Re'fet Bey!

Senin fâik zekân ve dikkatin, sorduğun suâllerin çoğuna cevap verebildiği için muhtasar cevap veriyorum, gücenme. Seninle çendan konuşmak istiyorum, fakat vaktim müsaadesizdir.

---

1 "İşte bak da Allah'ın ne mükemmel Yaratan olduğunu bir düşün!" (Müminûn Sûresi, 23/14).

2 "Manası kendisine delâlet eder." (Zemahşerî, *Mufassal* 1/23; Ukberi, *Mesâilü hilâfiyye fi'n-nahv* 1/45, 48; Âmidî, *İhkam* 1/39).

3 "Manası başkasına delâlet eder." (Zemahşerî, *Mufassal* 1/379; Âmidî, *İhkam* 1/94).

Fâik: Üstün.
Huruf: Harfler.
Mâsadak olmak: İfade edilen hükme uygun, onun kapsamında olmak, bir hükmü tasdik etmek.
Müstefsir: Soran, sorgulayan.
Müteharrî: Araştıran, inceleyen.
Nazar-ı Kur'ânî: Kur'ân-ı Kerim'e ait bakış, onun gibi bakma.
Târif-i isim: İsmin târifi.

"Müslim-i gayr-i mümin" ve "mümin-i gayr-i müslim"in manası şudur ki:

Bidayet-i Hürriyet'te İttihatçılar içine girmiş dinsizleri görüyordum ki, İslâmiyet ve şeriat-ı Ahmediye, hayat-ı içtimaiye-i beşeriye ve bilhassa siyaset-i Osmaniye için gayet nâfi ve kıymettar desâtir-i âliyeyi câmî olduğunu kabul edip bütün kuvvetleriyle şeriat-i Ahmediyeye taraftar idiler. O noktada müslüman, yani iltizam-ı hak ve hak taraftarı oldukları hâlde mümin değildiler. Demek "müslim-i gayr-i mümin" ıtlâkına istihkak kesbediyordular.

Şimdi ise frenk usûlünün ve medeniyet nâmı altında bid'atkârâne ve şeriat-şikenâne cereyanlara taraftar olduğu hâlde Allah'a, âhirete, Peygamber'e imanı da taşıyor ve kendini de mümin biliyor. Madem hak ve hakikat olan şeriat-ı Ahmediyenin kavânînini iltizam etmiyor ve hakikî tarafgirlik etmiyor, "gayr-i müslim bir mümin" oluyor.

"İmansız İslâmiyet sebeb-i necat olmadığı gibi, bilerek İslâmiyet'siz iman dahi dayanamıyor, belki necat veremiyor." denilebilir.

İkinci Suâliniz: Ecel-i mübrem ile muallak, mâlûmunuz olan tâbir-i diğerle "ecel-i müsemmâ" ve "ecel-i kazâ" tâbir edilir.

Üçüncü Suâliniz ki; Sözler otuz üç, Mektubat otuz üç, Pencereler otuz üç, mecmûu doksan dokuz olduğu gibi –Arabî Katre risalesinin başında beyan edildiği üzere– en evvel bu fakir kardeşinizin harekât-ı fikriyesi namazdan sonra otuz üç [1]سُبْحَانَ اللّٰهِ ve otuz üç [2]اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ve otuz üç [3]اَللّٰهُ أَكْبَرُ 'deki meratibe göre doksan dokuz mücâhedât-ı fikriye ve makamat-ı ruhiyedeki tezahürat ve doksan dokuz esmâ-yı hüsnâ cilvesine mazhariyet sırlarını, hayal meyal

[1] Allah'ı bütün eksikliklerden tenzih ederim.
[2] Bütün hamdler, övgüler Allah'adır.
[3] Yegâne büyük, Allah'tır.

Bid'atkârâne: Dinin aslına aykırı bir tarzda.
Bidayet-i Hürriyet: 2. Meşrûtiyet'in başlangıcı.
Câmî: İçine alan, kuşatan.
Desâtir-i âliye: Yüce düsturlar, prensipler.
Ecel-i muallak (Ecel-i müsemmâ): Levh-i Mahv ve İsbat'ta mukadder olarak yazılı, bazı şartlarlara bağlı olan ecel.
Ecel-i mübrem (Ecel-i kazâ): Elinden kurtulmak mümkün olmayan, kaçınılmaz olan ecel.
Frenk usûlü: Avrupalı tarzı, hayat şekli.
Harekât-ı fikriye: Geniş, derin, sistemli düşünce, tefekkür.
Hayat-ı içtimaiye-i beşeriye: Toplum hayatı.
Itlâk: Adlandırma, isim verme.
İltizam etmek: Kabullenmek, benimsemek.
İltizam-ı hak: Doğruyu kabullenme, benimseme.
İstihkak kesbetmek: Hak etmek, hak kazanmak.
Kavânîn: Kanunlar, kurallar.
Makamat-ı ruhiye: Ruhanî, mânevî makamlar, dereceler.
Mücâhedât-ı fikriye: Fikren yapılan çabalar, gayretler.
Nâfi: Faydalı.
Sebeb-i necat: Kurtuluş sebebi.
Şeriat-ı Ahmediye: Hz. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) vasıtasıyla insanlara bildirilen dinî hüküm ve kurallar.
Şeriat-şikenâne: İslâmî kurallara zıt bir tarzda.
Tezahürat: Mânevî belirtiler.

bir surette uzaktan uzağa hissedilmesindendir ki; bu otuz üç mübârek adedi, ihtiyârım olmayarak çok harekât-ı ilmiyemde ve neşriyede hükmediyor.

Başta senin ders arkadaşların ve Hacı İbrahim olarak kardeşlerimize selâm ediyorum. Ve mübârek hânendeki mâsumlara dua ediyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

Yirmi Yedinci Mektub'un fıkraları içine dercetmek üzere, kardeşim Abdülmecid'in Hulûsi Bey'e yazdığı mektubun işaret olunan baş tarafıyla arkasındaki Re'fet Bey'in mektubundan alınan fıkraları Hüsrev yazsın, sonra Hâfız Ali'ye göndersin.

270

(11 Temmuz 1934 Çarşamba)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık, Müdakkik, Meraklı Kardeşim Re'fet Bey!

Sizin gibi hoşsohbet bir kardeşimi, haksız olarak suâl sormamaya ve sükûta davet ediyordum. Çendan bu davette mâzurum, belki mecburum. Çünkü bugün dört saat mütemâdiyen kâtibi bekledim ki, bir mektup yazacağım, olmadı. Tâ ben yirmi dakikadaki mesafeye gittim. Bağ suyu başında bularak uykusuz yorgun buldum. Onu aldattım, "Az bir işim var." dedim. Hâlbuki on dakika zannedip, iki saat zarurî yazılar yazdırdım. Zaten kafam da yorgun ve istirahate muhtaçtır. Fakat Re'fet gibi bir müştâkı susturmanın cezası olarak bir tokat yedim. Senin bu hafta edeceğin kolay, latîf suâline bedel, Senirkentli arkadaşlarımız müz'iç, Eski Said'in kuvve-i hâfızasına havale edilecek acîb suâlleri sordular. Dedim kendi nefsime: "Müstahak oldu. Sen Re'fet'i dinlemedin, işte bunları dinle!" Hâlbuki onlara cevap vermek lâzım geliyor. Çünkü onlara, böyle meselelerde dinsizler ilişiyorlar. Mecburî, gayet muhtasar ve nâkıs ve kısa cevap yazdım. Fakat yine Re'fet'in hatırı için yazdım.

Çendan: Gerçi.
Harekât-ı ilmiye ve neşriye: İlmî çalışmalar ve bu çalışmaları yayınlama faaliyeti.
Müz'iç: Rahatsız eden, sıkıntı veren.

O cevabı, bundan evvel dört suâle cevap ve "mugayyebât-ı hamse"ye dair Sabri Efendi ve Hâfız Ali'nin suâllerine dair kısa cevabı, Hüsrev ile beraber okuyunuz. Münasip görürseniz, üçü birden, ya On Altıncı Lem'a veya yazılmayan On Dördüncü Mektup makamına kâim edilsin.

Hem yanlış varsa tashih edersiniz. Çünkü cevapların aslı sünûhât olmakla beraber, tafsilâtında fikrim karışarak yanlış edebilir.

Hâfız Ahmed Efendi On Dokuzuncu Mektub'u yazacaktı. Acaba başladı mı? Ona çok selâm ediyorum. Yazı hizmeti ehemmiyetlidir, kaç cihette ibadettir. Senin mübârek hânenizdeki mâsumlara dua ediyorum. Ve malûm ders arkadaşlarına çok selâm ediyorum.

Keçeci Şeyh Mustafa Efendi bazı risaleleri yazıyordu. İnşallah, böyle kudsî hizmete öyle mübârek zâtlar iştirak ederler. Ona da bilhassa selâm ediyorum ve duasını istiyorum. Hacı İbrahim Efendi ve Bedreddin'i, Re'fet'i tahattur ettikçe, ekseriyetle onları hatırlıyorum. Onlara da bilhassa selâm ediyorum.

Kardeşiniz
Said Nursî

~ 271 ~

بِاسْمِهِ ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık, Müdakkik Kardeşim Re'fet Bey!

Sorduğun suâle en kolay ve ruhsatlı cevap senin cevabındır. Mülteka Şerhi Damad'ın ve Merâki'l-Felâh ikisi demişler: İki Ramazan için bir keffâret kâfidir. Müteaddit vâkıalara bir keffâret kifâyet eder. Çünkü tedâhül vardır. Ve هُوَ الصَّحِيحُ[1] demişler.

Hakikat nokta-yı nazarında bu meselede azîmet var, ruhsat var. Azîmet hâli, kuvveti müsait ise, her Ramazan için ayrı bir keffâret var. Fakat ruhsat

1 "Doğrusu budur." Gelibolulu Şeyhzâde, *Mecmeu'l-Enhur fî Şerhi Mülteka'l-Ebhur (Damad Şerhi)* 1/354; Şürünbülâlî, *Merâki'l-Felâh Şerhu Nuri'l-İzah* s. 552.

Azîmet: Dinî hüküm ve emirleri bir mazeret veya ruhsat olduğu hâlde yine de usûl ve kaidesine göre yerine getirme.
Mugayyebât-ı hamse: Beş bilinmeyen şey. Bkz.: Lokman Sûresi, 31/34.
Ruhsat: İzin, müsaade. Dinî hükümlerde yine dinin belirlediği mazeretlerle yükümlülük dışına çıkabilme izni.
Sünûhât: Kalbe doğan manalar, ilhamlar.
Tahattur etmek: Hatırlamak.
Tedâhül: Karışma, iç içe geçme.

ciheti, tedâhül sırrına binâen, müteaddit Ramazan için bir keffâret farz, ayrı ayrı keffâret müstehap derecesinde kalır. Bu keffârette mana-yı ukubetle mana-yı ibadet ikisi dahi münderic olduğu için, hem kerhen icbar edilmeyecek, hem tedâhül eder.

Aziz kardeşim! Fıkhü'l-ekber olan esâsât-ı imaniye ile meşgul olduğumuz için, nakle ve ehl-i içtihadın medârikine ve meâhizine bakan dekâik-i mesâil-i fer'iyeye zihnim şimdilik ciddî müteveccih olamıyor. Zaten yanımda da kitaplar olmadığı gibi, vaktim de yoktur ki müracaat edeyim. Hem ulemâ-yı İslâm o kadar tedkikât-ı sâibe yapmışlar ki füruata dair tedkikât-ı amîkaya ihtiyaçları kalmamış. Eğer hakikî ihtiyaç hissetseydim, böyle füruata dair müçtehidînin derin me'hazlerine gidip bazı beyanatta bulunacaktım. Belki de, daha o nevi hakâike meşguliyet zamanları gelmemiş. Her neyse…

Size bu defa Sûre-i Feth'in âhirine ait ve onun münasebetiyle

فَأُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَٓاءِ وَالصَّالِحِينَ[1]

âyetine dair beyanatı ve "Minhâcü's-Sünne" nâmındaki lem'ada إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبٰى[2] sırrına dair muhakematı nasıl buluyorsunuz? Kardeşin Hüsrev ile sen, Şeyh-i Geylânî'nin kerâmât-ı gaybiyesinin bütün parçalarıyla bir nüsha yazıp Hulûsi Bey'e gönderseniz iyi olur. Âsım Bey'e de onlar bütün gitmelidir.

Başta Gavs-ı Âzam'ın tâbiriyle Bekir Bey, bizim tâbirimizle Bekir Ağa, Ahmed Hüsrev, Lütfi, Rüşdü, Hâfız Ahmed, kayınpederin Hacı İbrahim Bey

---

1 "İşte onlar, Allah'ın nimetlerine mazhar ettiği nebîler, sıddıklar, şehidler, sâlih kişilerle beraber olacaklardır." (Nisâ Sûresi, 4/69).

2 "(Ben bu risalet ve irşad hizmetinden ötürü), sizden akrabalık sevgisinden başka beklediğim hiçbir karşılık yoktur." (Şûrâ Sûresi, 42/23).

Dekâik-i mesâil-i fer'iye: İman esaslarından olmayan meselelerdeki ince detaylar.
Ehl-i içtihad / müçtehidîn: Dinin temel kaynaklarından hüküm çıkarma bilgi ve kabiliyetine sahib olan kimseler, müçtehitler.
Esâsât-ı imaniye: İman esasları.
Fıkhü'l-ekber: Bilinmesi en gerekli olan, büyük öneme sahip imanî meseleler.
Füruat: İnanç esaslarından olmayıp amele dair meseleler.
İcbar etmek: Zorlamak, mecbur etmek.
Kerâmât-ı gaybiye: Geleceğe ait meselelerde mazhar olunan kerametler.
Kerhen: Zorla, istemeyerek.
Mana-yı ibadet: İbadet anlamı, ibadet yönü, hususiyeti.
Mana-yı ukubet: Ceza anlamı, ceza yönü, hususiyeti.
Medârik / meâhiz: İlmî çalışmalar ve kaynaklar.
Me'haz: Kaynak.
Minhâcü's-Sünne: "Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) Sünneti'nin usûlü, metodu" manasında 4. Lem'a'ya verilen isim.
Muhakemat: Dikkatle inceleme sonunda elde edilen bigiler, hükümler.
Münderic: İçine alınmış, yerleştirilmiş.
Müstehap: Farz veya vaciplerden olmayıp, yapılması sevap ve güzel olan şey, nâfile.
Tedkikât-ı amîka: Derinlemesine yapılan araştırma ve incelemeler.
Tedkikât-ı sâibe: İsabetli araştırmalar, incelemeler.

ve Sezâi Bey olarak umum kardeşlerinize selâm, dua ediyorum. Ve mübârek ve bahtiyar Bedreddin'in başından öperim. O Kur'ân'ı okudukça bana dua etsin. Öyle mâsumun duası inşallah hakkımızda makbuldür. Onun vâlidesi olan âhiret hemşireme ayrıca dua ediyorum. Bedreddin gibi bir evlât sahibesi olduğundan tebrike şâyandır. Bedreddin'in okuduğu her bir harf-i Kur'ân'ın, on sevaptan tut, tâ bine kadar uhrevî meyveleri vardır. Hem vâlidesinin defter-i a'mâline, hem hoca ve üstadının defter-i a'mâline dahi o sevaplar kaydolunur.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

272

Hüsrev, Üstadının kendi hakkında hiddetini zannedip, bir meseleye dair müteessiren yazdığı mektubundan bir fıkradır.

Sevgili ve Kıymettar Üstadım!

Mektubunuzun mütâlaasından mütevellid teessürâtım arasında, kalbime çok havâtır hutur ediyordu. Her tarafı ve her hâli kusur ve ayıpla dolu talebeniz, sevgili üstadının ayaklarının altına varlığını sermişti. Belki her gün bu şiddetten daha büyük bir şiddetle muâmele görse ve hatta üstadı uğrunda yüz bin hayatı olsa hepsini bile vermeye bilâ-tereddüt hazır olduğunu, sûrî değil kalbî bir itirafla müheyyadır.

Mücrim talebeniz, senelerden beri Hâlık'ından bir hâmi istiyordu. Baştan aşağıya kadar siyahlıklarla dolu olan defter-i a'mâlim tedkik edilse, bu hususta ne kadar tazarru ve niyazım vardır ve ne kadar gözyaşlarım bulunacaktır. Kur'ânî hizmet uğrunda, arzın sekenesi kadar hayatım olsa, her birisini feda etmeyi, ne büyük saadet ve şeref kabul etmişim.

Ey sevgili üstadım, ey kıymettar hocam, ey senelerden beri aradığım muhterem mürşidim, ey aziz Dellâl-ı Kur'ân!

Iztıraplarımın sürûra inkılâp etmekte olduğunu hissediyorum. Uzakta olanın kusuru görülmez, tokat yakında olana vurulur. Kalbim bu cümlelere

---

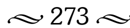
Dellâl-ı Kur'ân: Kur'ân hakikatlerini ilan eden, duyuran, gösteren.
Havâtır: Hatıralar, düşünceler.
Hutur etmek: İçe doğmak, kalbe gelmek.
Müheyya: Hazır.

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[1] diyor. Fakat dimağımdan silinmeyen bir şey varsa, o da aziz üstadımın elemlerine iştirak etmek idi.

Muhterem mürşidim! Kimin haddi var ki risalelerin birisine el uzatsın veyahut bir sayfasına dil uzatsın veyahut bir cümlesini tenkit etsin veyahut bir kelimesine, hatta bir harfine ve belki bir noktasına itirazda bulunsun? Bilâistisna, her fert istihsan ederken, böyle bir şey yapmak için, bu cüreti kimden alayım?..

Yok, sevgili üstadım, müsterih olunuz! Senelerden beri çekmekte olduğunuz, kalebend cezasından pek şedit azâbınıza, bir başka ve mühim elem katılmasına taraftar olanlara bir parça meyletmek şöyle dursun, belki bu hâlin şiddetle ve belki fedaisi olarak aleyhte olduğuma, vicdanımın tasdiki kâfi bir şahittir.

Ahmed Hüsrev

273

Hâfız Ali'nin bir fıkrasıdır.

Aziz Üstad!

Bu asrın sisli, semli revacı, (şecere-i kâinatın meyvesi olan insanın nüve, lüb, kışır gayelerini) zâil ve fâniye, zillet ve gurura, âfil firaka, zâhir bâtıla, atâlet ademe, hırs ve hayvaniyete, câmid ve abesiyete, başıbozukluk ve hiçliğe sevk ile, o meyvenin kısm-ı âzamının ölüp, ekallinin de ölmek ve tefessühü ânında, mezkûr şecerenin merkez üzerine karib, Isparta dalına tâlik edilen, Hakîm-i Mutlak'ın etem, ekmel şifahânesi olan Kur'ân'dan nebeân eden "Tiryak Notalar" tesmiyesi ile her notanın binler harfler damlalarıyla imdada yetişerek, küre-i arz bahçesini iskâ ve binler meyvelere hayat bahşeden ve bu yüzden menbaı gibi, kıyamete kadar harika bir keramet ve taklit edilmez bir turra ile çağlayacak olan eser-i mübâreki, elhamdülillâh, istinsah ettim.

Evet üstadım, nasıl ki,

---

[1] "Bu da Rabb'imin lütuflarındandır." (Neml Sûresi, 27/40).

Âfil: Kaybolup giden, geçici.
Atâlet: Tembellik.
Ekmel: En mükemmel.
Etem: Tastamam.
Hakîm-i Mutlak: Her işini hikmetle yapan Hz. Allah.
İskâ: Sulama, su verme.
İstihsan etmek: Beğenmek, takdir etmek.
Kalebend: Bir kale içerisinde hapsedilme, esir olarak tutulma.
Kışır: Dış, kabuk.
Lüb: Öz.
Nebeân etmek: Kaynağından fışkırıp çıkmak.
Nüve: Çekirdek, tohum.
Revac: Ortam, itibar.
Sem: Zehir.
Şecere-i kâinat: Varlık ağacı.
Tâlik etmek: Asmak, bağlamak.
Tesmiye: İsimlendirme.
Zâil: Biten, tükenen.

وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ[1]

âyet-i kerîmesinin binler mâsadaklarından bir mâsadakı olan nev-i insanın her bir ferdine sîma, ses, etvâr, ahlâk gibi daha çok latîfeler ve cihâzât mevcut iken, birbirine benzemeyip, her bir şahıs bir âlem olarak, Vâhid-i Ehad-i Samed'in malı ve masnuu ve muvazzaf memuru olduğunu, bilmecburiye şuuru olana kabul ettiriyor.

Öyle de Kur'ân-ı Hakîm'in hayattar semeresi olan Sözler ve Mektubâtü'n-Nur'un her bir parçası, kendi âleminde nihayetsiz kudreti gösteren ve her mebhasları ile binler âlemler içinde bir âlem olan âlem-i şuhûdun tılsım-ı acîbini tam keşif ve hal ile her risale bir muammanın miftahı ve hayattar ervâhı hükmündedir.

Bundan böyle, daha binler ihsan-ı ilâhî ve rahmet-i sübhânî olsa, yazılsa, ihtiyaç görünüyor ve yerleri boş karanlık bir âlem gibi, o şems-i hakikat güneşinin şuâlarını bekliyorlar. Dilerim Cenâb-ı Hak'tan, böyle anûd bir zamanda, –böyle asâ-yı Musa misillü– çok cihetlerle harika, fütuhata sebep olan ve inşallah bundan böyle olacak olan Resâilü'n-Nur'u teksir buyursun! Âmin, âmin, âmin.

Kusurlu talebeniz
Ali *(rahmetullâhi aleyh)*

274

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Rüşdü'nün gönderdiği otuz liradan yirmi yedisini postayla size gönderdim. Siz ona gönderirsiniz. Ona da öyle yazdım. Benim ihtiyacım olmadığından ve kaideme muhalif olduğundan, kabul edemedim. Yalnız onun hayırlı niyeti için, ehemmiyetli hayırlara sarfedilmek suretiyle, onun hesabına otuzdan üç banknot aldım. Sizlere ve sizinle alâkadar olanlara pek çok selâm ve dua ediyorum.

Kardeşiniz
Said Nursî

---

1 "O'nun varlığının ve kudretinin delillerinden biri de gökleri ve yeri yaratması, lisanlarınızın ve renklerinizin farklı olmasıdır." (Rûm Sûresi, 30/22).

Âlem-i şuhûd: Görünen âlem. Beş duyu organı ile kavranılan varlıkların, hâdiselerin âlemi.
Anûd: İnatçı, söz dinlemez.
Etvâr: Tavırlar, davranışlar.
Mâsadak: İfade edilen hükmü tasdik eden, doğruluğunu isbat eden.
Teksir buyurmak: Çoğaltmak.
Tılsım-ı acîb: Hayret veren acaip şifre, sır.
Vâhid-i Ehad-i Samed: Hiçbir şeye ihtiyacı olmadığı halde her şeyin kendine muhtaç olduğu yegâne, bir ve tek, Hz. Allah.

275

بِاسْمِهِ ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, Sıddık, Muhlis Kardeşim!

Isparta'ya nakl-i mekân, hem tulûât-ı kalbiyeye, hem sizinle muhabereye bir derece fütur verdi.

Evvelâ: Kardeşimiz Sabri, Hakkı Efendiler arzularıyla yine Eğirdir vâsıtasıyla size emanet gönderilecek. On Yedinci Lem'a nâmındaki Notalar'ı Sabri size göndermiş veya gönderecek. Bu defa da sırlı, kerametli Yirmi Dokuzuncu Söz'ü size gönderiyorum. Latîf ve mânidar bir tevâfuktur ki Hüsrev senin için Yirmi Dokuzuncu Söz'ü yazıyordu. Yazdığı vakitte Hüsrev vâsıtasıyla çok mübârek Ramazan hediyesi aynı anda gelmesiyle beraber, aynı gecede ben senin hânen tarafına ve hânene geldiğimi rüyada gördüğüm gibi, iki gece evvel, elhak ikinci bir Hüsrev ve ikinci bir Süleyman olan Süleyman Rüşdü, aynen sizi görmüş. Bundan anladık ki bizler bir menzil içindeki adamlar hükmündeyiz. Maddeten uzaklık tesiri yok ve birbirimize karşı münasebet-i âdiye dahi kaydedilir.

Sâniyen: Şu Yirmi Dokuzuncu Söz, tarifnâmelerde yazıldığı gibi, bir müstensih hatt-ı hakikiyesine ihtiyârsız takarrüble, sırrı tezahüre başlamış ve diğer müstensih hatt-ı hakikîsini bulmuş. Hakikaten, ne fikirde bulunursa bulunsun, gören herkesi tasdike mecbur ediyor. Hatta burada mühim ve müşkül-pesent ulemâlar dahi "güneş gibi inanıp tasdik ediyoruz" diyerek imza ediyorlar.

Şüphemiz kalmadı ki, i'câz-ı Kur'ân'ın yüz cüzünden bir cüzü, şu tefsirine in'ikâs etmiş. Yalnız şu fark var ki i'câz kastîdir, kasten de kimse muâraza edemez.

Şu kitabın tevâfuku ise fıtrî, ihtiyârsız olmak cihetiyle harika olur, keramet sayılır. Kastî ve sun'î bir surette muâraza edilmez. Her neyse, şu nüshayı kardeşiniz Abdülmecid bir defa görsün. İnşallah, ona da bir vakit bir tane yazılacak. Şayet orada birisi aynen istinsah etmek niyet etse çok dikkat etmek gerektir. Çünkü bu risalenin hurufâtı da sırlı; kendine güvenmeyen yazmasın.

Hatt-ı hakikiye: Gerçek yazım şekli, tarzı.
İ'câz-ı Kur'ân: Kur'ân-ı Kerim'in mu'cizesi.
İn'ikâs etmek: Yansımak.
Münasebet-i âdiye: Sıradan, basit münasebetler.
Müşkül-pesent: Zor beğenen, bir şeyi kolay kolay beğenmeyen.
Takarrüb: Yakınlaşmak.
Tulûât-ı kalbiye: Kalbe doğan ilhamlar.

Sâlisen: Kardeşimiz Fethi Bey ne hâldedir, neden az görüşüyorsunuz? Ben ona çok dua ettim ve ediyorum. Sen bir muzır memurun yüzünden onunla az görüşmen beni müteessir etti. Allah kabul etsin, ben de ona çok defa dua ettim. İnşallah tam bir arkadaş, bir muhatabın olan Hâfız Ömer, Risale-i Nur'un intişarına mühim bir vâsıta olacak ki her mektubunda onu ciddî alâkadar görüyorum.

On Altıncı Lem'a nâmındaki üç mühim meseleden ibaret bir risaleyi sizin için yazdırıyorum, yetişirse onu da gönderiyorum. Lillâhilhamd, burada gittikçe Risale-i Nur'un şâkirtleri ve yazıcıları çoğalıyor. Ne vakit az fütur başlasa, bir teşvik kamçısı hükmünde bir şey zuhur ediyor. Ezcümle sofî-meşrep ve yazıda muvakkaten tembellik eden bir kısım kardeşlerimize yazılan bir mektubun nüshasını melfufen gönderiyorum. Belki tembel olmayan, fakat tembelleşen Abdülmecid de görür.

Muhterem vâlideniz ne hâldedir; onu da merak ediyorum. Çok dua ediyorum. Hastalığın her bir saati bir gün ibadet hükmünde olduğunu, benim tarafımdan hem ona, hem Hoca Abdurrahman'a söyle. Başta pederiniz, Fethi Bey ve Hoca Abdurrahman, İmam Ömer, Kemâleddin gibi dostlara selâm ve dua ediyorum ve dualarını istiyorum.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

~ 276 ~

Mesleğimizin Bir Medar-ı Şevki ve Zevki Olan Tevâfuk Letâifinden Üç-Dört Numûne

Birincisi: İktisat Risalesi, birbirinden habersiz altı müstensihin yazdıkları altı nüshada, eliflerin elli üç adedinde tevâfukları, te'lif ve istinsah tarihi olan elli üçe muvâfık gelmesidir. Sonra baktım ki asıl müsvedde-i ûlâda çok çıkıntı ve tashihlerle beraber elli üç adet sırrını muhafaza ettiğini hayretle gördük.

İkincisi: Risaleler'in Fihriste'si tamam yazıldıktan sonra birinci müsevvid, ihtiyârsız "Bu güzel Fihriste tamam oldu." deyip yazmış. O müsevvid, hesab-ı ebcedi hiç bilmediği gibi hiçbir şey de düşünmemiş. "Bu güzel fihriste tamam

---

Melfufen: Ek, ilave olarak. **Müsevvid:** Müsveddeleri yazan. **Müsvedde-i ûlâ:** İlk müsvedde.

oldu." aynen bin üç yüz elli iki tarihini gösterip Fihriste'nin tarih-i te'lif ve istinsahını göstermiştir.

Üçüncüsü: Yirmi Üçüncü Lem'a'nın müsveddeden tebyiz edilirken, hiç eliflerin adedini hatıra getirmeden, yazıldıktan sonra yüz yirmi sekizinci risale olduğuna işareten, yüz yirmi sekiz elif olmasıdır.

Dördüncüsü: Dünkü gün Mu'cizât-ı Ahmediye *(aleyhissalâtü vesselâm)* tashih edilirken küçük, latîf iki tevâfukun on dakika fâsılayla vücûda gelmesidir, şöyle ki:

İkişer arkadaş Mu'cizât-ı Ahmediye ve Mirac'ı ayrı ayrı tashih ediyorlardı. Mirac'ın altı yüz satırı içinde birtek satır, kuru direğin ağlamasından bahsediyor. Mu'cizât-ı Ahmediye yüz elli sayfa içinde bir sayfa o bahse dairdi. Birden o iki kısım musahhihler aynı kelimeyi söylüyorlarken, içlerinden bir efendi intikal etti. "İki kısım aynı kelimeyi söylüyoruz." dedi. Baktık, fevkalâde bir surette iki tashih aynı kelime üzerindedir.

On dakika sonra yedi mu'cizeye mazhar yedi çocuğun bahsi tashih edilirken, umulmadığı bir zamanda, hazır zâtların nazarında mübârek Meliha isminde beş yaşında bir çocuk geldi, oturdu. Çocukların bahsini zevkle dinlemeye başladı. Çay verdik, çocuk bahsi bitinceye kadar içmedi. Hazır olan biz dört kişi şüphemiz kalmadı ki; sırr-ı tevâfukun birinci menbaı olan Mu'cizât-ı Ahmediye'nin te'lifçe ve istinsahça ve kıraatça ve harika tevâfukça kerametini gösterdiği gibi, bu iki küçük tevâfukla yine o kerametin şuâından iki latîfeyi gösterdi.

Hem bir sene evvel bir seyre giderken, arkamdan bir kız çocuğuyla bir kadın geliyorlardı. Ben yoldan çıktım, yolu onlara bıraktım. Baktım, beni geçmiyorlar. Sıkıldım. Acele geçtim, bir bahçeye girdim. Baktım, onlar da bahçeye girdiler. Hem hiddet, hem hayret ettim. Mu'cizât-ı Ahmediye elimdeydi. Tefe'ül gibi açtım. En evvel gözüme ilişen ve yalnız risalede birtek defa zikredilen bir isim ki aynı o kadının ismini o sayfa içinde gördüm. Baktım, o kadını tanıdım. "Fesübhânallah!" dedim. Bunlar kim olduklarını anlamak için daha evvel o kitaba baksaydım, bu hayretten kurtulacaktım. Bu hâdiseye hem ben, hem hazır olan Şamlı Hâfız ve hâdiseyi anlayan o kadın ve başkaları hayret ettik.

Said Nursî

Mirac: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) miracına dair olan 31. Söz.

Mu'cizât-ı Ahmediye: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) mu'cizelerinin ele alındığı 19. Mektup.

Musahhih: Düzelten, tashih eden.

Tebyiz etmek: Temize çekmek.

~ 277 ~

Kalben rahatsızlığım dolayısıyla, Kurban Bayramı'na kadar Süleyman Efendi, Şamlı Hâfız Tevfik, Abdullah Çavuş ve Mustafa Çavuş'tan başka kimseyi kabul etmiyorum. Affedersiniz, gücenmeyiniz.

Said Nursî

~ 278 ~

Isparta Cumhuriyet Müddeiumumîliği'ne!

Dokuz senedir beni bu memlekette sebepsiz olarak ikamete memur ettiler. Hariçle ihtilattan menolduğum için çalışamadım, perişan bu gurbette kimsesiz kaldım. On üç seneden beri, beni bu vilâyette tanıyanların tasdikleri tahtında, siyasetle hiçbir cihetle alâkam kalmadığına delilim şudur ki:

On üç seneden beri bir gazeteyi okumadığımı ve dinlemediğimi, sekiz sene oturduğum Barla halkıyla işhad ediyorum. On üç sene, bu zamanda siyasetin lisanı olan gazeteyi dinlemeyen, işitmeyen, istemeyen bir adamın siyasetle alâkası olmadığı ve sekiz aydan beri merkez-i vilâyette bütün buradaki benimle temas edenlerin şehâdetleriyle, siyasete taallûk eden hiçbir meseleye temas etmediğimi gösterebilirim.

Bu hâlimle beraber, bu senenin Kurban Bayramı'nda, fıtraten sohbetten hoşlanmadığım için, hiç kimseyi kabul etmediğimi gösterir bir-iki satırlık yazıyla kapımda yazdığım ve hiçbir kimse de gelmediği hâlde, bu mübârek bayramın dört gününde bir polis bulundurulmak suretiyle, benim gibi garip, ihtiyar, hastalıklı bir adama şüphe isnad ederek tarassut ettirmek ve hareket-i şahsiyemi bilâ-sebep taht-ı nezarette bulundurmakla verilen tazyik ve sıkıntı kâfi gelmiyormuş gibi, bu senenin Nisan'ının dördüncü günü, kış münasebetiyle ve mütemâdiyen harekâtımın takip ve tarassut edilmesinden dolayı harice çıkmadığımdan sıkılmıştım.

İşte o günü, altı aylık ıztırabımı tahfif etmek ve biraz teneffüs ve rahatsızlığımı izale etmek için havanın güzelliğinden istifade ederek gezmeye gitmiştim. Avdetimde, bir komiser ile iki polis ikamet ettiğim evimin kapısında ve bir komiser ile iki polis de bahçenin dışarısında bulunuyorlardı. İçeriye girdim, komiser ve iki polis beni takip ettiler. Odama çıktım, onlar da arkamda idiler. Benimle beraber girdiler, taharriye başladılar.

İhtilat: Karışma, sosyal hayata katılma.
Müddeiumumîlik: Savcılık.
Taallûk etmek: İlgili, bağlı olmak.
Taharri: Arama, araştırma.
Taht-ı nezaret: Gözetim altı.
Tarassut etmek: Gözetlemek.

Dokuz seneden beri ihtilattan bilâ-sebep menedildiğimden, mesleğim itibarıyla Kur'ân ve imanla hasr-ı iştigal etmiştim. Ve onun neticesi olarak yazdırdığım eserlerden,

Birisi, Kur'ân-ı Hakîm'deki iki bin sekiz yüz küsur lafza-yı Celâl'in bir sırr-ı kerametini ve bir nakş-ı i'câzını gösterecek, en müstesna bir hatla yazılmış gayetle kıymettar yirmiden fazla Kur'ân-ı Kerîm cüzlerini;

2. Bekâ-yı ruh ve melâike ve haşrin hakkâniyetine dair Yirmi Dokuzuncu Söz nâmı altındaki risalenin içinde tezahür eden, kendimce en ekal bin liraya değer bir sırr-ı azîmi gösteren risaleyi;

3. Hazreti Peygamber'in risaletini güneş gibi isbat eden ve harika bir surette on iki saatte te'lif edilen yüz elli sayfalık On Dokuzuncu Mektup nâmı altında Mu'cizât-ı Ahmediye Risalesi'ni ki; o mu'cizâtın kerameti olarak o risalede tevâfuk nâmıyla öyle bir sırr-ı azîm tezahür etmiş ki, o risale tek başıyla maddeten bin lira kadar kendimizce kıymettardır.

4. Vahdâniyet-i ilâhiyeyi güneş gibi isbat eden ve Kur'ân'ın otuz üç âyet-i azîmesini tefsir eden Otuz Üç Pencere nâmındaki Otuz Üçüncü Mektup ki sırr-ı tevâfukla beraber kıymet-i ilmiyesi ve edebiyesi itibarıyla ehl-i tevhidce yalnız maddeten bin lira kadar ehemmiyetli olan risaleyi;

5. Şirkin esasını refedip vahdâniyeti nihayetsiz derecede kuvvetle isbat eden Otuz İkinci Söz nâmı altındaki eseri ki; o eser bir âlim tarafından zayi edilse, onu elde etmek için bin lira tereddütsüz vereceğini zannettiğim misilsiz risalemden mevcut her iki tanesini;

6. İsraftan kurtarmak ve bu fakir milleti iktisada alıştırmak için yazdığım, küçük fakat müstesna bir ehemmiyette olan İktisat Risalesi ismindeki risalemin mevcut olan her üç nüshasını;

7. Kendi ihtiyarlığımdan dolayı, iman noktasında Kur'ân'dan bulduğum rica ve teselli nurlarından kaleme aldığım ve mevcudu tam üç nüsha ve iki nüsha da noksan olarak umum beş parçasını ki; bence bu risale benim gibi kabre yakınlaşmış bir ihtiyar adama kıymet takdir edilmeyecek derecede yüksek bir hakikatle yazılmıştır.

8. On beş sene evvel Arapça olarak tab' edilen, Harb-i Umumî'de ateş içinde yazıldığı için, o zamandaki başkumandanın bu yâdigâr-ı harbin hayrına iştirak etmek niyetiyle kâğıdını kendisi verdiği İşârâtü'l-İ'câz tefsirini;

Hasr-ı iştigal etmek: Tamamen bir işle meşgul olmak, yoğunlaşmak.
Lafza-yı Celâl: "Allah" lafzı.
Nakş-ı i'câz: Mu'cizeli yazılış.

Hem üç yüz otuz beş senesinde İstanbul'da tab' edilen Katre, Şemme, Habbe, Habbe'nin Zeyli ve Ankara'da Yeni Gün Matbaası'nda Zeylinin Zeyli ve Ankara Matbaasında tab' edilen Hubab ve İstanbul'da tab' edilen Zühre ve Şûle gibi risaleleri hâvî Arapça matbû bir mecmuamı ve İstanbul'da on beş sene evvel tab' edilen Sünûhât isminde kıymettar iki matbû risalemi ve hem biraderzadem Abdurrahman tarafından on beş sene evvel İstanbul'da tab' ettirilen tarihçe-i hayatımın bir kısmına ait matbû risalemden üç nüshası tamam ve beş-altı nüshası noksan kitaplarımı ve hem de İstanbul'da yeni huruf çıkmadan evvel tab' ettirdiğim Onuncu Söz nâmında gayet kıymettar, haşri ve kıyameti gündüz gibi isbat eden risalemi ve daha bilmediğim hususî ve şahsî ve imanî evraklarımı ve risalelerimi tekrar iade etmek üzere o taharri neticesinde alıp götürdüler.

Bu taharriyâtta o kadar ileri gidildi ki, altı ay evvel oturduğum köşkten şimdiki oturduğum köşke nakledince sandalye, şişe, demir ve sâir eşyaya ait listeye varıncaya kadar aldılar ve el'ân da iade edilmedi.

Dokuz seneden beri bu memlekette ve bu kadar dostlarımla temas ettiğim hâlde şimdiye kadar hiçbir cürüm bana isnad edilmedi.. ve hiçbir vukuatım da olmadı.. ve hayatımda dâi-i şüphe hiçbir emâre vücûd bulmadı.. ve menfîliğim de sebepsiz ve ancak ihtiyat ve tevehhüm yüzünden olmakla, inziva ettiğim bir mağaradan çıkartılarak menfîlerle birlikte nefyedildim. Bu müddet zarfında siyasetle ve dünyayla alâkam olmadığına bu memleketteki dokuz senelik tarz-ı hayatımın şehâdetiyle beraber, risalelerimde gerek emniyet dairesi ve gerekse hükûmet dairesi dâi-i şüphe bir şey bulamadıklarıdır.(Hâşiye) Eğer bir cürmüm varsa, dokuz seneden beri mütemâdiyen dikkat ettikleri hâlde cürmümü görmeyen veya gösteremeyenler, şimdi göstermeye mecburdurlar.

Hâşiye: Cây-ı dikkattir ki sekiz-dokuz seneden beri zulüm ve tazyikat altında gizlemeye mecbur olduğum en eski ve en mahrem evrakları âni olarak taharri edip hiçbir şey bırakmayarak alındığı hâlde mûcib-i telâş ve dâi-i endişe ve medar-ı hicap ve hacâlet bir şey bulunmaması; garazkâr sû-i zanlı ehl-i dünyanın ona karşı ettikleri haksız tazyikat ve tarassut ne kadar çirkin ve hata olduğunu gösteriyor. Acaba onu itham eden ve kendini vatana ve millete sâdık tevehhüm eden ehl-i dünyanın en büyük memurundan en küçüğüne kadar, değil sekiz-dokuz sene, belki sekiz-dokuz ay zarfında en mahrem ve en gizli evrakı meydana atılıp tedkik edilse, ona telâş verecek ve utandıracak sekiz-dokuz madde çıkmaz mı?

Cây-ı dikkat: Dikkat çekici, ilginç.
Dâi-i endişe: Endişe sebebi.
Dâi-i şüphe: Şüphe uyandıran, şüphe sebebi.
Hâvî: İhtiva eden, içinde bulunduran.
Medar-ı hicap ve hacâlet: Utandıracak, sıkıntı verecek sebep, şey.
Menfî: Sürülmüş, sürgünde yaşayan.
Mûcib-i telâş: Telâşa sebep olacak durum, telâş sebebi.
Taharriyât: Aramalar, araştırmalar.

Şu kitap zâyiatımdan lâakal şahsî iki bin lira zararım var. Çünkü bunların hiçbirisinin başka bir nüshasını bende bırakmadılar. Vaktiyle tab' etmek için, yalnız İşârâtü'l-İ'câz tefsirine iki yüz elli lira verdim. Arabî mecmuası üç yüz lira. Ve Yirmi Dokuzuncu Söz ve On Dokuzuncu Söz'lerde o sırr-ı azîme hiçbir âlim ve hiçbir edip yoktur ki "Bin lira kıymetindedir." demesin.

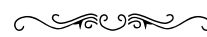
Ve bir de on üç sene evvel hükûmet Dârü'l-Hikmet'te yüz lira maaş alacak kadar iş görebilecek bir adam nazarıyla bana bakmış, ayda yüz lira maaş vermiş. Bu sekiz senede beni, yarım saat bir köy olan İlâma'ya iki defadan fazla gitmeye müsaade edilmeyecek derecede ihtilat ve gezmekten menedildiğim gibi, bir vâridâtım, bir malım olmamakla beraber, o köyde benim gibi bir adam çalışacak iş bulamadığımdan ve kimsenin bir şeyini de kabul etmemek bir meslek-i hayatım olduğundan, çektiğim perişaniyet ve zarar ve ziyanın takdirini müddeiumumîliğe havale ederek, ya kitaplarımın hepsinin iadesini veyahut bu husustaki zarar ve ziyanımın müsebbiplerinden tazminini dâvâ ediyorum.

Tetimme: Hükûmetin kanunu, tarîkat dersi vermeye ve muska yazmaya ve nüfuz temin etmeye müsaade etmediği ve ben de bunlarla alâkadar olmadığım ve hükûmet de yanıma gelen ziyaretçileri hoş görmediği için, bazı adam müteaddit defa tarîkat ve muska niyetiyle yanıma gelmek istedi. Ben de hükûmetin kanununa riayet etmek ve hükûmet memurlarını sebepsiz kuşkulandırmamak için kabul etmeyip reddettim.

Mesmûâtıma göre bu hâlden muğber olanlar, yalan ve asılsız bir surette isnadatta bulunmuş. Böyle hükûmetin kanununa riayeten reddettiğim kimseler yüzünden beni böyle sıkıştırmaktan, hilâf-ı kanun hareket etmediğim için böyle azap vermek, kanunu dinlememeye mecburiyet vaziyetini veriyorlar manası çıkıyor.

Dokuz senedir dünyevî hayatıma gelen her türlü işkencelere tahammül edip sabrettim, sükût ettim. Fakat dünyalarına karışmadığım hâlde böyle hayat-ı uhreviyeme sû-i kast suretindeki taarruz karşısında sabrım tükendi. Hakkımı aramak için ikame-i dâvâya mecbur oldum.

Said Nursî

Dârü'l-Hikmet: 1918-1922 yılları arasında, zamanın problemlerine İslâmî çözümler üretme doğrultusunda faaliyet göstermiş İslâmî İlimler Akademisi.

Hilâf-ı kanun: Kanuna aykırı.
İkame-i dâvâ: Dâvâ açma.
İsnadat: İsnatlar, iftiralar.
Lâakal: En az.

Mesmûât: Duyulanlar, dinleyerek haberdâr olunan şeyler.
Muğber olmak: Gücenmek, küsmek.

Bundan Sonraki Kısım Hazreti Üstad'ın Kastamonu ve Emirdağ Hayatında İken Yazılan ve El Yazma Nüshalarda Dercedilen Mektuplardır(Hâşiye)

~ 279 ~

Risale-i Nur'un faal bir şâkirdi olan Ahmed Nazif Çelebi'nin bir istihracıdır ve bir fıkrasıdır. Bunu hem Birinci Şuâ'ın otuz ikinci âyeti olarak ve hem Yirmi Yedinci Mektub'un fıkralarında kaydetmek münasip görüldü.

O kendisi diyor: Gelen âyetleri hâfızdan dinledim.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ۝ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝ هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلٰٓئِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۜ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ۝ تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ ۚ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ۝ يَٓا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّٓا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝ وَدَاعِيًا إِلَى اللّٰهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ۝ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ فَضْلًا كَبِيرًا[1]

Bu âyetlerde Risale-i Nur'a ima ve remiz ve belki işaret var, diye hissettim.

Hâşiye: Hazreti Üstadımız el yazma nüshalarda Kastamonu Lâhikası'nda bulunan bu mektupları, Ankara'ya yeni yazı neşri için gönderdiği Küçük Ali'nin *(rahmetullâhi aleyh)* nüshasında Ahmet Nazif'in *(rahmetullâhi aleyh)* bu mektuplarının etrafını işaretleyerek “Başka yerde neşredildiğinden burada neşredilmesin.” diye yazmıştır. Böylece Barla Lâhikası'nda neşri Hazreti Üstad tarafından münasip görülmüş ve el yazma Barla Lâhikası'nda aynen dercedilmişlerdir.

*Mustafa Sungur**

1 “Ey iman edenler! Allah'ı çok zikredin, O'nu sık sık anın. Sabah-akşam O'nu takdis ve tenzih edin. O'dur ki sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için feyiz ve rahmet indirir, melaikesi de sizler için dua ederler. O, müminlere gerçekten pek merhametlidir. Allah'a kavuşacakları gün: “Selâm!” iltifatı ile karşılanırlar. O, onlara pek değerli ve cömertçe, bir mükâfat hazırlamıştır. Ey şanlı Peygamber! Biz seni insanlar hakkında şahit, müjdeci, uyarıcı, Allah'ın izniyle O'nun yoluna dâvet eden bir peygamber ve aydınlatan bir lamba olarak gönderdik. Sen, müminlere Allah'tan büyük bir lütfa nâil olacaklarını müjdele!” (Ahzâb Sûresi, 33/41-47).

İstihrac: Âyet veya hadislerin mana tabakalarından ilham kaynaklı bilgiler çıkarma.

Evet, madem bu âyet gibi vazife-i risalet ve dâvete bakan âyetler, her asra bakıyorlar ve her asırda efradları ve mâsadakları var...

Ve madem bu âyetlerde Resûl-i Ekrem'e *(aleyhissalâtü vesselâm)* verilen sıfatlar ve unvanlar her zamanda cereyanı ve her bir asırda hükmetmek haysiyetiyle ve unvanların altında mana-yı remziyle Risale-i Nur gibi, o vazifeyi yerine getiren eserler ve zâtlar; bu gibi âyâtın daire-i şümûllerine girmeleri, Kur'ân'daki i'câz-ı mânevîsinin şe'nidir, belki muktezasıdır ve lâzımıdır.

Madem Risale-i Nur, bu acîb asırda, müstesna bir surette bu âyetin işaret ettiği vazifeyi yapıyor ve manasının daire-i külliyesinde bir ferdidir. Elbette müteaddit emâreler ve gizli karinelerle diyebiliriz ki; bu âyette dahi Birinci Şuâ'ın sâir otuz bir adet âyetleri gibi Risale-i Nur'a mana-yı işârî ile bakar, şöyle ki:

لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا cümlesi, mana-yı işârîsi ile diyor: "Bin üç yüz yetmişe kadar tecavüz eden en karanlık bir zulüm, en karanlık bir zulmetten, sizi ey ehl-i iman ve'l-Kur'ân, Kur'ân'dan gelen nurlara ve imanın ışıklarına çıkaran ve isminde nur ve manasında rahîmiyet bulunan ve ism-i Nur ve ism-i Rahîm'in mazharı olan bir lem'a-yı Kur'âniyeye ve bu asrımıza bakıp ima ediyor."

Mana mutâbakatından başka bir emâre ve karinesi budur ki: إِلَى النُّورِ ۚ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا fıkrasının –şedde ve tenvin sayılır– makam-ı cifrîsi, dokuz yüz kırk yedi (947) edip, Risaletü'n-Nur veya Risalet-i Nur isminin makamı olan dokuz yüz kırk yedi adedine tam tamına tevâfuk ediyor.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا cümlesi, –şeddeler sayılmaz ve âhirde tenvin vakıftır (elif sayılır)– makam-ı cifrîsi, bin üç yüz yirmi üç (1323) tarihini gösterir. O tarihte, merkez-i hilâfette dehşetli bir inkılâbın mebde-i infilâki içinde ye'se düşen ehl-i imana müjde verip, İslâmiyet'in hakkâniyetine ve kuvvetine kuvvetli şehâdet eden ve verâset-i nübüvvet noktasında davette bulunan hakikî bir şahide işaret eder.

Efrad: Fertler, öğeler.
İ'câz-ı mânevî: Mânevî mu'cize.
Lem'a-yı Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'in bir parıltısı.
Makam-ı cifrî: Cifir hesabına göre değeri.
Mana-yı işârî: İşaret ve ima yoluyla anlatılan mana.
Mana-yı remz: Remiz ve işaretlerin ifade ettiği mana.
Mâsadak: İfade edilen hükmü tasdik eden, doğruluğunu isbat eden.
Mebde-i infilâk: Patlama başlangıcı.
Merkez-i hilâfet: Halifeliğin merkezi.
Şe'n: Bir şeyin gereği, tabiatı, karakteri.
Verâset-i nübüvvet: Peygamber vârisliği.

وَنَذِيرًا۞وَدَاعِيًا إِلَى اللّٰهِ cümlesi,(Hâşiye-1) –tenvinler vakıf olmadığından sayılırlar– makam-ı cifrîsi, bin iki yüz elli altı (1256) tarihini göstermekle bu asırda ve bu zamandaki İslâmiyet'in inhisafını, bir asır evvel izhar eden mukaddemâtına bakarak, وَدَاعِيًا إِلَى اللّٰهِ kelimesi yüz doksan bir (191) ederek, Risale-i Nur'un bir hakikî ismi olan "Bediü'z-zaman"ın makam-ı cifrîsi bulunan yüz doksan bir (191) adedine tam tamına tevâfukla ima eder ki, Risale-i Nur dahi o inhisaf içinde bir dâi-i ilâllahtır.

بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا(Hâşiye-2) ve yalnız سِرَاجًا مُنِيرًا kelimesi ise, tam tamına Risale-i Nur'un bir ismi olan "Sirâcü'n-Nur"a lafzen ve mânen ve cifren tevâfukla bakar. مُنِيرًا 'daki "mim, yâ", اَلنُّورِ 'deki "şeddeli nun"a mukabildir.

Evet İmam Ali *(radiyallâhu anh)* keramet-i gaybiyesinde, Risale-i Nur'a "Sirâcü'n-Nur" nâmını vermesi[1] bu âyetin bu fıkrasından mülhemdir, denilebilir ve çekinmeyerek deriz.

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ cümlesi, –şedde sayılmak cihetiyle– makam-ı cifrîsiyle bin üç yüz elli dokuz (1359) tarihini göstermekle, bu asrımızın tam bulunduğumuz bu senesine bakarak ehl-i imana bir büyük ihsanı var, diye mana-yı remzî ile haber veriyor.

Hâşiye-1: وَدَاعِيًا إِلَى اللّٰهِ kelimesi, Risale-i Nur'un hakikî bir ismi olan "Bediü'z-zaman"ın makamına tam tamına tevâfuku ve mânen mutâbakatı olduğu gibi, yalnız دَاعِيًا kelimesi de Risale-i Nur'un tercümanı olan Said ismine, üç harfle ittihat ve üç farkla tevâfuk eder. Çünkü "tenvin, elif ve vav" mecmûu elli yedi, "sin"den üç fark var.

Risale-i Nur talebelerinden
Küçük Abdurrahman Tahsin

Hâşiye-2: –Tenvinler, elif sayılır– makamı 1330 edip, Risale-i Nur'un fâtihası olan İşârâtü'l-İ'câz tefsirinin zuhur tarihine ve سِرَاجًا مُنِيرًا, –eğer birinci tenvin sayılsa– 1380 ederek yirmi bir sene sonra Risale-i Nur küre-i zemini ışıklandıracak bir sirâc-ı münevver olacağına remzeder, inşallah…

Risale-i Nur talebelerinden
Tahsin

1 Bkz.: Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzilî)* s.509-510).

Bediü'z-zaman: Bulunduğu dönem itibarıyla yegâne, eşsiz olan.
Dâi-i ilâllah: Allah yoluna çağıran, davet eden.
İnhisaf: Perdelenme, parlaklığın engellenmesi.
Keramet-i gaybiye: Gayba, istikbale ait keramet.
Mukaddemât: Başlangıçtaki ilk emareler, ilk aşamalar.
Sirâc-ı münevver: Nurlu, parlak lamba, kandil.
Sirâcü'n-Nur: "Nur kandili, lambası" anlamında Risale-i Nur'lara verilen diğer bir ad.

Biz bakıyoruz, bu zamanda en büyük ihsan, imanı kurtarmaktır. Ve görüyoruz, imanı harika burhanlarla kurtaran (başta) Risale-i Nur'dur.

Demek, bu zamana nisbeten bir "fazl-ı kebir" de odur. Bu işareti kuvvetlendiren şudur: فَضْلاً كَبِيرًا 'daki فَضْلاً kelimesi, dokuz yüz altmış (960) edip, Risaletü'n-Nur'un bu ismi izafeden tavsif tarzına geçmekle Risaletü'n-Nuriye olup, makamı olan dokuz yüz altmış iki (962) adedine mânidar iki farkla tevâfuku, onun başına remzen ve imâen parmak basmasıdır.

İlâhî, yâ Rab! Sen Risale-i Nur'u ve Risale-i Nur müellifi üstadımız Said Nursî'yi ve Risale-i Nur talebe ve şâkirtlerini ve mensuplarını, muhafaza-yı hıfzında ve kal'a-yı ilâhiyen içinde muhafaza ve emin eyle, âmin! Ve hizmet-i Kur'ân ve imanda sabit ve dâim eyle, âmin! Ve bu kudsî hizmetlerinde, muvaffakiyetlerle yardım ve muâvenetler ihsan eyle, âmin! Ve Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan-ı Azîmüşşan'ın sırr-ı âzamına, marifetullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlullah sırr-ı kudsîsine; ve حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ[1] sırr-ı uzmâsına; ve rızâullah ve rü'yet-i cemâlullah lütuf ve ihsanına mazhar eyle, yâ Rabbe'l-âlemîn!

وَصَلَّى اللّٰهُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَأَهْلِ بَيْتِهِ أَجْمَعِينَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ

اٰمِينَ اٰمِينَ بِحُرْمَةِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ[2]

Fakir, âciz, zayıf, günahkâr talebe ve hizmetkârınız

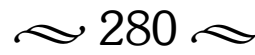
İnebolulu
*Ahmed Nazif Çelebi**

---

1 "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!" (Âl-i İmran Sûresi, 3/173).

2 Efendimiz Hz. Muhammed'e (s.a.s.) ve O'nun iyi ve tertemiz olan bütün âline, ashabına ve ehl-i beytine Allah salât ve selâm eylesin. Peygamberlerin efendisinin hürmetine, âmin, âmin, âmin! Ve Âlemlerin rabbi Allah'a da hamd olsun.

Fazl-ı kebir: Pek büyük lütuf, ihsan.
İzafe: İsim tamlaması.
Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan-ı Azîmüşşan: Beyan ve ifadesi ile insanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan şânı yüce Kur'ân-ı Kerim.
Rızâullah: Allah rızası.
Rü'yet-i cemâlullah: Cennet ehlinin -keyfiyeti bizce meçhul- Cenâb-ı Hakk'ın cemâlini görmesi.
Sırr-ı âzam / kudsî / uzmâ: Pek büyük, pek mukaddes, pek yüce sır, hakikat.
Tavsif: Sıfat tamlaması.

280

Ahmed Nazif Çelebi'nin bir fıkrasıdır. Bayram münasebetiyle kabul edilmeyen bir hediye için yazmıştır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ[1] ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا[3]

Çok Aziz ve Çok Kıymetli, Müşfik ve Fedakâr Üstad-ı Âzam Efendim Hazretleri!

Hazineler dolusu mücevherattan daha fazla, hatta bu fani dünya hayatının zînetleriyle ölçülemeyecek derecede kıymettar mektubunuzu, mübârek Ramazan-ı Şerif'in yirmi üçüncü günü akşamı, iftardan on dakika evvel postadan aldım. Cenâb-ı Allah kabul buyursun, iki iftarı bir yaptım. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[4]

Evvelce yazdığım uzun satırların mâlâyâni ve boşluğundan, fazla meşgul ettiğimden ve gerek bizim ve gerekse mübârek Zekeriya kardeşimizin kıymetsiz, değersiz hediyelerini, mezuniyetsiz kabul ederek, takdim etmek cesaretinde bulunduğumdan mütevellid, aziz Üstadımın adem-i kabul ve hoşnutsuzluğuyla tekdiratına mâruz kalacağımdan korkarak intizarda iken, müvezzi, iki mektup verdi. İftar vakti dar olduğundan, ayakta zarfı açtıktan sonra, kıymet takdir edemediğim çok şirin ve câzip olan hatt-ı fâzılâneniz, sanki, "Korkma!" diye hitap ediyormuş gibi, tebessüm ederek gözüme ilişince, sürûrumdan okuyamadım. Hemen hâneme koştum, iftarla beraber okumaya başladım.

Sevgili ve müşfik Üstadım! Muhyiddin İbn-i Arabî Hazretleri'nin tebşiratı hatırıma geldi. Zât-ı fâzılânelerindeki gördüğüm şefkat-i pederânenin, o büyük zâtın haber verdiği şefkat-i pederâneyi hâiz bulunduğunuza iman ettim. Kâdir-i Mutlak Hazretleri siz üstadımızdan kat kat razı olsun ve bizleri de hizmetinizde ve hizmet-i Kur'ân'da dâim ve sabit eylesin ve üstadımızın kıymetli

---

1 O yüce Zât'ın adıyla.

2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

3 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

4 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.

Adem-i kabul: Kabul etmeme.
Hatt-ı fâzılâne: Değerli yazı, imla.
Kâdir-i Mutlak: Her şeye gücü yeten, mutlak ve sınırsız kudret sahibi Hz. Allah.
Müvezzi: Postacı, dağıtıcı.
Şefkat-i pederâne: Baba şefkati.
Tebşirat: Müjdeler, müjdelemeler.
Tekdirat: Azarlamalar.

ve kudsî işaretlerine ve kıymetli dualarına mazhar eylesin! Âmin, bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn.

Şefkatli Üstadım! Hizmet-i Kur'ân'da ve Risale-i Nur'un neşriyatındaki zerre-i vâhide kabîlinden olan mesâînin, nezd-i âlî-i üstadânelerinde hüsn-ü kabule mazhariyeti, zayıf, âciz, fakir hizmetkârınız ve iktidarsız, idraki nâkıs, ihatası dar, şuuru muhtel talebenizi ne derece sevinç ve sürûra kalbettiğini tarif edemem.

Böyle mânevî ve kudsî takdirata mazhar buyurulan ve bizim gibi günahkârlara, otuz senelik iştiyakla, on senelik münâcât ve niyaz mukabilinde siz üstadımızı ihsan buyuran ve kullarının isyanlarına bakmayarak her istediklerini bilen, işiten ve bâliğan-mâ-belağ veren ve bütün mükevvenâtı yed-i kudretinde tutan ve her şeye sahip ve mâlik ve hâkim bulunan Cenâb-ı Hak ve Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri'ne ne suretle hamd ve şükredeceğimi bilemiyorum.

Kıymetli Üstadım! Siz tavassut buyurunuz, değersiz hizmetimizle pek az ve kısa olan şu dünya hayatı içinde, belki bir katre mesabesindeki hamd ve şükrümüzü "tekabbelallah" sırrına mazhar buyursun, inşallah.

Mektubat risalesinin İkinci Mektub'unu daima hatırlayarak, bu emirlerinize riayet etmeye çalıştığım hâlde, bir mücbir-i gaybî bendenizi tahrik ederek, İkinci Mektub'a muhalefete sevk ediyor.

Niyetim hâlis, sadâkat ve merbûtiyetim ciddî ve çok sağlam. Her türlü riyâdan âri ve hiçbir maddî menfaate mâtuf ve müstenit olmayan, Allah rızası yolunda Kur'ân nâmına ve Risaletün-Nur'a hizmet gayesine mâtuf ve bilhassa bizim gibi âciz, âsi ve günahkârların hidayet ve irşad ve îsâline ve ehl-i dalâleti ve ehl-i bid'ayı tarîk-i Hakk'a dâvet ve hakâik-i imaniyeye hâdim bir kudsî zât, bizlere ve memleketimize "vedîatullah" olarak ihsan buyurulmuş. Kıymetli misafirimiz, nasıl ki biz günahkârların mânevî yardımına koşuyor ve gece ve gündüz mağfiret-i ilâhiyeye ve irşadımıza çalışıyorsa, bizler de bu aziz misafirimizin maddî yardımına, seve seve ve iştiyakla ve ancak Allah için

---

Âri: Sıyrılmış, beri.
Bâliğan-mâ-belağ: Fazlasıyla, alabildiğince.
Bihürmeti Seyyidi'l-mürselîn: Peygamberler Efendisi'nin yüzü suyu hürmetine.
Feyyâz-ı Mutlak: Sınırsız bolluk ve bereketler lütfeden Hz. Allah.
Îsâl: Doğruya ulaştırma, eriştirme.
Muhtel: Bozulmuş, karışıklığa uğramış.
Mücbir-i gaybî: Gaybî, mânevî zorlama.
Mükevvenât: Yaratılmışlar, varlıklar.
Nezd-i âlî-i üstadâne: Üstad Hazretlerinin yüksek huzuru, katı.
Tavassut: Aracılık, vasıtalık.
Tekabbelallah: "Allah kabul eyledi."
Vedîatullah: Allah'ın emaneti.
Yed-i kudret: Kudret eli.
Zerre-i vâhide: Birtek zerre.

koşmak ve çalışmak vazifesiyle mükellef bulunduğumuzu hissediyoruz. Hem bizlere Kur'ân ve Hazreti Peygamber *(aleyhissalâtü vesselâm)* emrediyor: تَعَاوَنُوا[1] (gurabâya muâvenet)[2]...

Af dilerim, kıymetli ve sevgili Üstadım! Bilirim ki hediyeleri kabul etmiyorsun. Fakat zekât ve sadaka gibi muâveneti, arkadaşlarımızın ısrarı üzerine yazmaya mecbur oldum. Hem de maddî ihtiyaçlarınıza, ikametgâh kirası, odun ve kömür gibi mübrem ihtiyaçlar için lâzım olduğunu düşünmüştüm.

Esasen kaide-i Üstâdâneleri bozulmamak için, arkadaşlarıma daima tavsiye ve telkinatım, hiçbir maddî menfaat düşünülmemesidir. Çünkü din dünyaya âlet olmaz ve din vâsıta-yı cer ve maddî menfaati kat'iyen kabul edemez. Hatta Risale-i Nur'un neşriyatında, kimsenin minnetini almamak için kıymetli Üstadımı taklit ederim.

Kıymetli ve müşfik Üstadım! Şu kadar var ki hizmetkârınız, üstad nâmına değil kıymetli ve garip bir misafirimiz nâmına ve rızâen-lillâh maddî yardım etmek istiyoruz. Hem mânevî zarar görmemeniz için, kuvvet ve kudret ve azamet sahibi Cenâb-ı Allah'a niyaz ve tazarru ederek, dergâh-ı ilâhîsinde hüsn-ü kabule mazhar eylemesini dua ediyoruz.

Kıymetli Üstadım! Bayramda ziyaret ve arz-ı tâzim makamına kâim olmak üzere, bütün arkadaşlarımızla beraber hem Ramazan-ı Şerif'i, hem Leyle-i Kadri, hem mübârek Îd-i Saîd-i Fıtr'ı, Risaletü'n-Nur'un umum talebe ve şâkirtleri ve Kur'ân'ın kıymetli hizmetçileri makamında ve hükmünde kıymetli üstadımızı tebrik ederek, Cenâb ı Hak'tan daha çok kardeş ve arkadaşlarımızla birlikte ve siz üstadımız başımızda olarak, Ramazan-ı Şerif'in emsâl-i kesiresiyle müşerref olmaklığımızı niyaz ve tazarru eyleriz. Ve mübârek iki ellerinizden öperek, dua-yı hayriyenizi ve kudsî irşadlarınızı istirham eyleriz, Kıymetli Üstadımız!

Dâimî, kudsî dualarınıza muhtaç günahkâr, hizmetkâr ve talebeniz

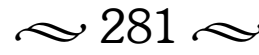
Ahmed Nazif

---

1 "Birbirinizle yardımlaşın!" (Mâide Sûresi, 5/2).

2 Bkz.: Buhârî, *Mezâlim* 3, *İkrah* 7; Müslim, *Birr* 58; Tirmizî, *Hudûd* 3, *Fiten* 68; Ebû Davud, *Edep* 40; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 3/99.

Dua-yı hayriye: Hayır duası.
Emsâl-i kesire: Pek çok benzerler.
Gurabâ: Garipler.
Îd-i Saîd-i Fıtr: Mübarek Ramazan bayramı.
Muâvenet: Yardım etme, yardımcı olma.
Mübrem: Zorunlu, vazgeçilmez, kesin.
Vâsıta-yı cer: Menfaat sağlama aracı.

281

Abdurrahman Tahsin'in fıkrasıdır.

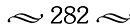
Ey Yüce Üstad!

Risale-i Nur dairesi içine kabul ve bu âb-ı kevser-i hayatla menba-ı feyz-i iman, gayet değerli ve kıymettar bu ebedî ders ile kendimi daima mesut ve bahtiyar addediyorum. Yalnız sürat-i kalemim olmadığından yazıyı biraz tehirinden müteessirim. Sehil ve muvaffakiyetime hayırlı dualarınızı rica eder, kemâl-i edeple ellerinizi öperim, Muhterem Üstadım!

Rûz sâim, leyl kâim,
Çû makam-ı âşıkan.
Leyle-i nısf-ı Regaib,
Têrik-i dünya ve têib.

Nâşir-i Risale-i Nur,
Bediüzzaman muhibb-i bâz-ı Geylân.
Ey ferîd-i asrı'z-zaman,
Sensin hakîm-i kalbân.

Fakir talebeniz
Abdurrahman Tahsin

282

Ahmed Nazif'in bir parça mektubundandır.

Maddî ve mânevî borcumuz olan hizmetleri îfâdan kendimizi çekmek, hissizlik ve bîgânelik fıtratımızda ve yaratılışımızda yoktur ki kalalım. Madem Cenâb-ı Hâlık-ı Rahîm bizleri insan yaratmıştır. İnsanlığın emrettiği vezâifin binde birini dahi îfâ edemediğimiz hâlde, büsbütün nasıl bîgâne kalalım?

Âb-ı kevser-i hayat: Hayat veren kevser suyu.
Bîgâne: İlgisiz, lâkayt.
Cenâb-ı Hâlık-ı Rahîm: Merhamet ve ihsanı pek çok olan Yüce Yaratıcı.
Çû: Zirâ, madem ki, gibi.
Ferîd-i asrı'z-zaman: Yaşadığı asrın yegânesi, bir tanesi, benzersizi.
Hakîm-i kalbân: Kalplerin hekimi, doktoru.
Kâim: Kıyam eden, namaz kılan.
Leyl: Gece.
Leyle-i nısf-ı Regaib: Regaib gecesinin yarısı.
Makam-ı âşıkan: Âşıkların makamı.
Menba-ı feyz-i iman: İmanın feyizli bereketli menbaı.
Muhibb-i bâz-ı Geylân: "Allah'ın şahini" ünvanlı Abdülkadir Geylânî (k.s.) Hazretleri'nin sevgisine mazhar olan.
Rûz: Gündüz.
Sâim: Oruçlu.
Sehil: Kolaylık.
Têib: Tövbe eden, tövbekâr.
Têrik-i dünya: Geçici dünya zevklerini tamamen terk eden kimse.

Bu hususta mâzur görmenizle beraber, azimkâr ve cefakâr ve fedakâr ve hadsiz mütehammil, garip ve kudsî ve aziz bir misafirimiz olan çok kıymetli üstadımızın, biz âsi ve günahkârların kalblerini nurlarla doldurduğu hâlde, mukabil borcumuzu, mâneviyâta uzanamadığımızdan ancak değersiz ve kıymetsiz olan maddiyatla ödeyebiliriz zannıyla teselli bulmaktayız. Af buyurunuz Üstadım… Dellâl-ı Kur'ân'ın nidalarını işiten hangi müslüman vardır ki kulaklarını tıkasın? Hâşâ, sümme hâşâ!

Nurlar'ınızın şuâı gözlerimizi kamaştırıyor. Kalblerimizi bütün sâfiyetiyle Allah'a, Kur'ân'a ve Resûl-i Müctebâ'ya *(aleyhissalâtü vesselâm)* ve o iki cihan serverinin aziz vârislerine bağlıyor ve bağlamıştır. Bu bağ öyle bir bağ ki inâyet-i Hak'la, hiçbir maddiyyûnun ve hiçbir mülhidin ve fırak-ı dâllenin değil, dünya kâfirlerinin bütün kuvvetleri bir araya gelse bu kudsî râbıta-yı kalbiye bağını koparamaz. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي [1]

Zât-ı fâzılânelerince lüzum görülüp îcab etmeden, hiçbir zaman mektup yazmak zahmetlerini ihtiyâr etmenize razı olamam. Bu hususta gücenmek şöyle dursun, kıymetli Üstadımın kudsî vazifelerinin îfâsına mâni teşkil eden işgali, en büyük hata ve hürmetsizlik sayarım.

Ahmed Nazif Çelebi

~ 283 ~

بِاسْمِهٖ [2] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ [3]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ رَسَائِلِ الَّتِي كَتَبْتُمْ وَتَكْتُبُونَ [4]

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Onuncu Şuâ nâmında yazdığınız Fihriste'nin ikinci kısmı, bana şöyle kuvvetli bir ümit verdi ki:

---

1 Allah'a hamdolsun ki bu da Rabb'imin lütuflarındandır.
2 O'nun (c.c.) adıyla.
3 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
4 Yazdığınız ve yazacağınız Risale-i Nur harflerinin sayısınca Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Dellâl-ı Kur'ân: Kur'ân hakikatlerini ilan eden, duyuran, gösteren. **Fırak-ı dâlle:** Dalalete düşmüş, doğru yoldan ayrılmış gruplar. **Mütehammil:** Tahammül gösteren, sıkıntılara sabredip dayanan. **Resûl-i Müctebâ:** Seçkin, seçilmiş peygamber, Hz. Muhammed (s.a.s.).

Risale-i Nur, benim gibi âciz ve ihtiyar ve zayıf bir bîçâreye bedel, genç, kuvvetli çok Said'leri içinizde bulmuş ve bulacak. Onun için, bundan sonra Risaletü'n-Nur'un tekmil ve izahı ve hâşiyelerle beyanı ve isbatı size tevdî edilmiş, tahmin ediyorum. Bir emâresi de şudur ki; bu sene çok defa ihtar edilen hakikatleri kaydetmek için teşebbüs ettim ise de çalıştırılamadım.

Evet Risaletü'n-Nur, size mükemmel bir me'haz olabilir. Ve ondan erkân-ı imaniyenin her birisine, mesela Kur'ân'ın kelâmullah olduğuna ve i'câzî nüktelerine dair müteferrik risalelerdeki parçalar toplansa veya haşre dair ayrı ayrı burhanlar cemedilse ve hâkeza mükemmel bir izah ve bir hâşiye ve bir şerh olabilir.

Zannederim ki hakâik-i âliye-i imaniyeyi tamamıyla Risale-i Nur ihata etmiş, başka yerlerde aramaya lüzum yok. Yalnız bazen izah ve tafsile muhtaç kalmış. Onun için vazifem bitmiş gibi bana geliyor. Sizin vazifeniz devam ediyor. Ve inşallah, vazifeniz şerh ve izahla ve tekmil ve tahşiye ile ve neşr ve talim ile belki Yirmi Beşinci ve Otuz İkinci Mektupları te'lif ile ve Dokuzuncu Şuâ'ın dokuz makamını tekmil ile ve Risale-i Nur'u tanzim ve tertip ve tefsir ve tashih ile devam edecek.

Risale-i Nur'un samimi, hâlis şâkirtlerinin heyet-i mecmûasının kuvvet-i ihlâsından ve tesânüdünden süzülen ve tezahür eden bir şahs-ı mânevî bâki ve muktedir bir kuvvet-i zahrdır, bir rehberdir. Buradan oraya gelen mektupları, mübârekler heyeti bir risale şeklinde toplamasını.. ve Hüsrev de cüz'î ve hususî bazı cümlelerini ve lüzumsuz bazı fıkralarını tayyetmeyi Hâfız Ali ve Sabri'ye havale etmiş olduğunu yazıyorsunuz. Evet, Risaletü'n-Nur hakkında, kerametli ve dikkatli ve isabetli ve keskin Hüsrev'in nazarı doğrudur. Bâki bir eserde, muvakkat ve cüz'î ve hususî kelimeler tayyedilse daha iyidir.

Bu defaki mektubunuzda kerametkârâne üç nokta gördük:

Birincisi: Buranın bir Hüsrev'i olacak derecede ihlâs ve irtibat ve iktidarı gösteren Küçük Hüsrev, Mehmed Feyzi* isminde Risaletü'n-Nur'un çalışkan bir talebesi askerden gelip daha ikinci defa görüşüldüğü vakit mektubunuzda Feyzi ismini gördük. Dedik: Bu Risaletü'n-Nur'un şâkirtleri, birbirinden ne kadar uzak olsa da birbirine pek yakındır ki böyle birden hissedip yazdılar.

Hakâik-i âliye-i imaniye: Yüce iman hakikatleri.
İ'câzî: Mu'cize olan, mu'cizeli.
Kuvvet-i zahr: Destek gücü, yardımcı kuvvet.
Me'haz: Kaynak.
Tahşiye: Hâşiye, dipnot koyma, açıklama.
Tayyetmek: Çıkarmak, kaldırmak.

İkincisi: Bu küçük Hüsrev Feyzi, bu âhirlerde İstanbul'da iken, Risaletü'n-Nur hesabına zihnime dokundu. Müteessir oluyordum. "Acaba rahatsızlığı var mı?" Birden zihnim yüzünü ondan çevirdi: Hâfız Ali ile şiddetli meşgul oldum. Anladım ki teessür verecek var. Fakat Risaleti'n-Nur'un faal merkezi olan Hâfız Ali cihetinde olacak. Hâfız Ali'ye şifa duasına başladım devam ettim. Ve mektup gelmeden evvel Feyzi'den sordum: "Sen bir hastalık çektin mi?" O dedi: "Yok." Dedim: "Öyle ise, Isparta'da Risale-i Nur'un ehemmiyetli ve kuvvetli bir rüknünün bir rahatsızlığı var." Fakat, hayalim hakikatin suretini şaşırmış. Sonra mektubunuz geldi, hakikat anlaşıldı.

Üçüncüsü: Bundan yirmi gün evvel, eyyâm-ı mübârekeden sonra hatırıma geldi ki: Vazifedârâne, kalemi her gün istîmal etmeyenler, Risale-i Nur talebeleri unvan-ı icmâlîsinde, her yirmi dört saatte yüz defa hissedar olmak yeter diye, hususî isimlerle has şâkirtler dairesi içinde bir kısmın isimleri muvakkaten tayyedildi. Kardeşimiz Hakkı Efendi de onların içinde idi. Bir kaç gün öyle devam etti. Sonra birden hiç sebep hissetmeden, yine Hakkı, Hulûsi'ye arkadaş oldu. İsmi ile resmi ile has dairesine girdi. Hakkı'nın beni duadan unutmasın diye, mektubunuzdaki fıkranın yazıldığı aynı zamanda, hususî duayı kazanmış hesabıyla tahmin ettik.

Hatta bu günlerde bunun gibi inâyetin çok lem'aları var. Emin*, bunları "havâdis-i yevmiye" diye bir fıkra yazacak. Belki size de gönderecek. (Risaletü'n-Nur'un küçük talebeleri ve istikbalde çalışkan, kıymettar şâkirtleri olanlar, şimdi de talebeler dairesinde olarak hissedardırlar).

İstanbul'da Mehmed Feyzi, Eski Said'in risalelerini ararken, aynı günde Kahraman Rüşdü, bir dükkânda mevcudunu toplamış almış idi. Küçük Hüsrev müteessir olarak, başka yerde aramış, İşârâtü'l-İ'câz'ı bulmuş, tahminen demiş ki; "Bana sebkat eden, herhâlde benden ilerideki Ispartalı kardeşlerimdir."

Her neyse... Bu İşârâtü'l-İ'câz nüshasını Hâfız Ali ve Sabri'deki nüshalarda bulunan keramet-i tevâfukiyeyi yazdırmak istiyor. En kolay bir çâresi, küçük bir defterde, her sayfasında tefsirin bir sayfasına mukabil, huruf-u hecânın (ا ve ت vesâire) kaydedersiniz. Kolayını bulmazsanız kalsın.

Eyyâm-ı mübâreke: Mübarek günler.
Havâdis-i yevmiye: Günlük hadiseler, olaylar.
Huruf-u hecâ: Alfabe. Harflerin alfabeye göre dizilmiş hali.
Keramet-i tevâfukiye: Tevafuk şeklinde görülen ilâhî ikram.
Sebkat etmek: Öne geçmek.
Unvan-ı icmâlî: Kısa, öz unvan.
Vazifedârâne: Vazifeli, görevli bir şekilde.

Umum kardeşlerime birer birer ve bilhassa risaleler ile çok meşgul olanlara selâm ve dualar ederim ve dualarını beklerim.

Not: Emin ve Küçük Hüsrev ve Hâfız Tevfik selâm ve arz-ı hürmet ederler. Tahsin askere gitmiş.

Kardeşiniz
Said Nursî

~ 284 ~

Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir şâkirdi olan Yusuf'un bir fıkrasıdır.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَبِهِ نَسْتَعِينُ[1]

Rahîm, Raûf ve Zülminen Hazretleri'nin inâyet ve lütuflarından olarak, tevbe ve istiğfar gibi kullarına ihdâ eylediği, miftâh-ı kerem ve ihsana, çok günahkâr ve terbiyesiz olan ben sefil Yusuf Toprak, bütün fezâyih ve îtisaflarıma rağmen, tevessül ettikçe bana fazlından verdiği mazhariyetin kıymetini takdir etmek, ona şükreylemek şöyle dursun, bilakis küfran-ı nimet, defaatle nakz-ı ahd, irtikâb-ı kizb ve hıyanet eylediğim için derin kasâvete, kesif zulmete, müthiş dalâlete –hakkıyla– mâruz kalan kalbimin, ruhumun aldığı müzmin ve münkis yarayı tedavi çâresini taharri yolunda aklımı, zevkimi kaybetmiş, âdeta çılgın bir hâle girmiştim.

Başvurduğum her tabib-i mânevîden aldığım ilaçlar, yaramı tedaviye, aklımı iknaya, lehfemi iskâta kâfi gelmedi. Bizzarure, قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلٰى أَنْفُسِهِمْ[2] âyet-i celîlesinin mefhumuna tevessülen, me'lûf olduğum

---

1 Ancak O'ndan yardım dileriz.

2 "De ki: "Ey çok günah işleyerek kendi öz canlarına kötülük etmede ileri giden kullarım!" (Zümer Sûresi, 39/53).

Fezâyih: Hatalar, kötülükler.
İhdâ etmek: Hediye etmek.
İrtikâb-ı kizb ve hıyanet: Yalan söyleyip hainlik etme.
İskât: Susturma.
Îtisaf: Doğru yoldan sapma, haksızlık.
Kasâvet: Sıkıntı.
Küfran-ı nimet: Nankörlük.
Lehfe: Üzüntü, tasa.
Me'lûf olmak: Alışmak, ülfet etmek.
Miftâh-ı kerem ve ihsan: İlâhî ikram ve ihsanları açan anahtar.
Münkis: Yeniden başlayan, nükseden.
Müzmin: Devam edip duran, kronik.
Nakz-ı ahd: Ahdini bozma, sözünde durmama.
Rahîm: Sonsuz, sınırsız şefkat ve merhamet sahibi, Hz. Allah.
Raûf: Kullarına karşı çok şefkatli olan Hz. Allah.
Taharri: Arama, araştırma.
Zülminen: Bol ihsan ve lütuf sahibi Hz. Allah.

denâetlerden mütehassıl koyu lekeleri kal' ve tathîre ve tarîk-i Hak'ta sebata muîn olacak bir rehberi ararken, ortada hiçbir sebeb-i zâhirî olmadığı hâlde, memleketimden Kastamonu'ya nefyim, şüphesiz, nefsime giran gelmiş ve hatta yeis ve teessüfe kapılmıştım. Bilmiyordum ki bu nefyimle,

وَعَسٰۤى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسٰى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ
وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ[1]

فَعَسٰى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللّٰهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا[2]

âyetlerinin sırrına mazhar edecek ve iltiyamı ümitsiz ve imkânsız gördüğüm mânevî yaralarımın tedavisine muktedir doktorların ve yanlarındaki kuvvetli muâlecenin eserini, varlığını ve ism-i Hayy ve Hakîm'in cilvesini şefkaten göstermek suretiyle, bana minnet üstünde minnet-i uhrevî yapmak içindir. Bu mülevves ahlâkımla ben neciyim ki, bu ihsân-ı azîme nâil olayım, diye şaştım. Fakat, –لَهُ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ[3]–

مَنْ طَلَبَنِي وَجَدَنِي[4] ، وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا[5] ، يَجِدِ اللّٰهَ غَفُورًا رَحِيمًا[6]

gibi işârât-ı celîle hatırıma gelmekle, bir derece müteselli oldum.

Ey yaramın doktoru! Ve ey dalâlet uçurumunda yuvarlanan ruhumun halâskârı! Ve ey ilâhî ve kudsî yolların rehberi!

Evvelden hiç muârefemiz yokken, seni kale üstünde ilk ve tesadüfen gördüğümde "Dalâletten halâsın, Allah'ın rahmetine vusûlün en kısa yolu var

---

1 "Olur ki, siz bir şeyden hoşlanmazsınız da o şey hakkınızda hayırlıdır; bir şeyi seversiniz ama, o şey ise hakkınızda şerlidir. Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Bakara Sûresi, 2/216).

2 "Bir şey sizin hoşunuza gitmez de, bakarsınız Allah onda pek çok hayırlar takdir etmiştir." (Nisâ Sûresi, 4/19).

3 Her türlü hamd ve minnet sadece O'nadır!

4 "Kim beni isterse beni bulur." Bkz.: Gazâlî, *İhyâu ulûmi'd-dîn* 4/324; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ* 10/93; Âlûsî, *Rûhu'l-meânî* 24/93.

5 "O, müminlere gerçekten pek merhametlidir." (Ahzâb Sûresi, 33/43).

6 "Allah'ı gafur ve rahim (affı ve merhameti bol) bulur." (Nisâ Sûresi, 4/110).

Denâet: Alçaklık, aşağılık.
Giran gelmek: Ağır gelmek, gücüne gitmek.
Halâskâr: Kurtarıcı.
İltiyam: İyileşme, kaynayıp kapanma.
İsm-i Hayy ve Hakîm: Cenâb-ı Hakk'ın Hayy (her zaman var ve diri olup varlıkların da hayatını veren) ve Hakîm (her işinde doğruyu, hayrı ve kullarının maslahatını gözeten) isimleri.
İşârât-ı celîle: Yüce ve önemli hakikatleri gösteren işaretler.
Kal': Koparma, söküp atma.
Minnet-i uhrevî: Ahirete ait, daha çok ahirete yönelik lütuf ve ihsan.
Muâlece: İlaç, tedavi.
Muîn: Yardımcı.
Mülevves: Kirli, pis.
Nefy: Sürgün, sürülme.
Tathîr: Temizleme.

mı?" diye sordum. "Çok kısa bir çâre-i Kur'âniye vardır." diye buyurdunuz. Fakat dalâletim, gafletim, enâniyetim itibarıyla bu kısa ve merdâne cevaptaki hikmet-i azîme, nebeân-ı rahmete dikkat etmedim. Ruhuma ihênet ederek aldırmadım. Ve felâket-i mâneviyede bir müddet daha kalmış oldum.

Vaktâ ki Risale-i Nur, hatta "enhâr-ı nur" demesine şâyeste olan mektuplardan, yine tesadüfen elime geçen bir nüshayı görünce ve münderecâtındaki hakâike dalınca, inâyet-i rabbânî, mu'cizât-ı Kur'ânî, himemât-ı sübhânî, kerâmât-ı ruhânî eseri olmalıdır ki; kâsi kalbime, âsi ruhuma, gafil aklıma, mağrur vicdanıma, sakîm düşünceme "tak!" diye bir tokmak vuruldu. Bir intibah halkası takıldı. Hemen düşündüm; "Ulemânın midâd-ı aklâmı, şühedanın kanından mübecceldir."[1] ve اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ[2] ، عُلَمَاءُ أُمَّتِي كَأَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ[3] gibi hadisler ile Hazreti İsa'nın *(aleyhisselâm)* havâriyyûna, Hazreti Muhammed'in *(aleyhissalâtü vesselâm)* ensara tekliflerini ve onların icabetini hatırladım.

Âdeta fetret devri denmeye sezâ olan bu zamanda, irsiyet-i nübüvvet makamında, îlâ-yı kelimetullah uğrunda maddeten uğraşan, seyl-i dalâletle kapanmış olan râh-ı Hakk'a çığır açan bir recül-ü fedâkâra iltihak ve muâvenet etmek ve bu vesileyle fırsatı ganimet bilerek, zulümâttan nura mazhar olmak lüzumunu his ve intikal ettim. Pek âdi bir mahlûk olduğum ve kalbime müstevli ağır dalâlet darbesi, kalın perdesi altında hasta bulunduğum için, fazileti, mâneviyâtı anlamam. *Zira fazileti takdir edebilmek, fazileti*

---

1 Bkz.: Gazâlî, *İhyâü ulûmi'd-dîn* 1/6, 8; İbnü'l-Cevzî, *el-İlelü'l-mütenâhiye* 1/81; İbni Hacer, *Lisânü'l-mîzân* 5/225; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 6/466; Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/262, 543.

2 "Alimler peygamberlerin vârisleridir." Tirmizî, *İlim* 19; Ebû Davud, *İlim* 1; İbn-i Mâce, *Mukaddime* 17; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 5/196.

3 "Ümmetimin alimleri, İsrailoğullarının peygamberleri gibidir." (Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 4/384; Aliyyülkârî, *el-Masnû'* s.123; Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 2/83).

Enhâr-ı nur: Nur ırmakları.
Fetret: İki peygamber devri arasında kalan, vahyin kesildiği dönem, zaman.
Havâriyyûn: Havariler, 12 Havari. Hazreti İsa'ya (a.s.) ilk inananlar.
Himemât-ı sübhânî: Cenâb-ı Hakk'ın mukaddes yardımları, himmetleri.
İhênet etmek: Küçük görmek, hafife almak.
İnâyet-i rabbânî: İlâhî yardım.
İrsiyet-i nübüvvet: Peygamber vârisliği.
Kâsi: Katı, duygusuz.
Kerâmât-ı ruhânî: Cenâb-ı Hakk'ın lütfettiği mânevî ikramlar.
Midâd-ı aklâm: Kalemlerin mürekkebi.
Muâvenet etmek: Yardım etmek, yardımcı olmak.
Mu'cizât-ı Kur'ânî: Kur'ân-ı Kerim'e ait mu'cizeler.
Mübeccel: Aziz, ulu.
Münderecât: İçinde olanlar, içindekiler.
Müstevli: İstilâ eden, her tarafı kuşatan.
Nebeân-ı rahmet: Rahmetin kaynayıp çıkması.
Râh-ı Hak: Hak yol, Cenâb-ı Hakk'a giden yol.
Recül-ü fedakar: Fedakar zât.
Sakîm: Hasta.
Seyl-i dalâlet: Dalâlet seli.
Şâyeste olmak: Lâyık, uygun, münasip olmak.
Şüheda: Şehitler.

bilmekle mümkündür. Yalnız, bunca mesâvi ve mütereddit hareketlerimle huzur-u sâmîlerine lütfen kabulümde, yüksek ruhunuzdan yağan samimî şefkat, hakikî re'fet, halîmâne iltifat, kerîmâne hüsn-ü kabulünüz beni birtakım ümitlere, ihtiyârsız muhabbetlere sevk ve büyük sürûrlara gark etti. Ancak Allah'ın en âciz, en aşağı, en günahkâr, en zâlim bir mahlûkunu arkadaşlığına kabul ve tahammül eden, bir şahsiyet-i alelâde olamayıp, kuvvetli püştîbâne, fütur götürmez bir mesnede mâlik olmak lâzım geldiğini teyakkun edebildim.

وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ[1] ، وَحَسُنَ أُولَٓئِكَ رَفِيقًا[2]

Riyakârlık olmasın, selim fikrinizden, ciddî tavrınızdan, Kur'ân'a ittiba ve temessük yolundaki doğru irşadınızdan, hakikî sözlerinizden, samimî telkininizden, umumî hayırhah hissiyatınızdan kalbime, mecruh ruhuma uzanan tîğ-i şifa, neşter-i ümidin tesiriyle dilşad ve mutmain oldum. Türlü türlü evhamın açtıkları menfezlerden, rahnedar kalan ruhuma tamam ve muvâfık buldum. Zira,

وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ[3] ، وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ[4]

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا[5] ، وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللّٰهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ[6]

فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى[7] ، وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَٓاءٌ وَرَحْمَةٌ[8]

1 "O'na yaklaşmaya vesile arayın ve O'nun yolunda mücahede edin." (Mâide Sûresi, 5/35).

2 "Bunlar ne güzel arkadaşlar!" (Nisâ Sûresi, 4/69).

3 "Onunla beraber indirilen nûra tâbi olanlar…" (A'râf Sûresi, 7/157).

4 "Kitaba sımsıkı sarılanlar..." (A'râf Sûresi, 7/170).

5 "Hepiniz toptan, Allah'ın ipine (dinine) sımsıkı sarılın." (Âl-i İmran Sûresi, 3/103).

6 "Kim Allah'a gönülden sımsıkı bağlanırsa muhakkak ki o doğru yola konulmuştur" (Âl-i İmran Sûresi, 3/101).

7 "İşte o, kopması mümkün olmayan en sağlam tutamağa yapışmıştır." (Bakara Sûresi, 2/256; Lokman Sûresi, 31/22).

8 "Biz Kur'ân'ı müminlere şifa ve rahmet olarak indiririz." (İsrâ Sûresi, 17/82).

Dilşad olmak: Sevinmek, neşelenmek.
Fütur: Bezginlik, bıkkınlık, usanç.
Huzur-u sâmî: Yüce huzur, kat.
İttiba: Uyma, tâbi olma.
Mecruh: Yaralı.
Mesâvi: Kötülükler, fenalıklar.
Mutmain olmak: Kalbi huzur ve güven içinde olmak.
Püştîbâne: Destek olan, koruyucu, hâmî.
Rahnedar: Yaralanmış, zarara uğramış.
Re'fet: Merhamet, şefkat.
Şahsiyet-i alelâde: Sıradan, herhangi biri.
Temessük: Tutunma, sarılma.
Teyakkun etmek: Şüphesiz, kesin bir şekilde inanmak.
Tîğ-i şifa: Şifa kılıcı.

هٰذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ[1] ، تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ[2]

قَدْ جَٓاءَكُمْ مِنَ اللّٰهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ[3] ، يَهْدِي بِهِ اللّٰهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ[4]

وَأَنَّ هٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا[5]

vesâire gibi hakikatler dimağıma yerleşti.

Elbette bu keyfiyet bana hacc-ı ekber, râh-ı saadet, ömr-ü ebed, tayr-ı devlet, enfâl-i ganimet sebebi olunca, sürûrumdan ne kadar kabarsam ve siz halâskâr ve hakîm-i derdime, ne kadar teşekkür ve izhar-ı mahmidet eylesem hakkım olmaz mı?

İşte bu vesiledir ki beni Kur'ân dellâlına, Risale-i Nur müellifinin şâkirtliğine tahsis ve kabul ettirmek gibi, azîm lütuflarına mazhar kılan Rabb-i Rahîm'ime karşı, dünyada kaldığım ve imkân bulduğum müddetçe kalemimi, hayatımı bu uğurda istîmal etmeye söz ve karar verdirdi.

Fazlaca söz söylemeye salâhiyetim ve o mertebeye istihkakım olmadığından şimdilik kısa kesiyorum. Hizmetiniz umumî ve müessir, âmâliniz muvaffak, himmetiniz âlî ve dâim, emeğiniz makbul, sa'yiniz meşkur, hayatınız mesud, ömrünüz efzun, sıhhatiniz mahfuz olsun. Sonsuz minnettarlığımın kabulünü, mânevî himmet ve teveccühünüzün devamını rica eder, nurla meşgul, nurlu ellerinizi öperim, Efendimiz, Büyüğümüz! (15 Şubat 1359).

Talebe namzedi, sefil
Yusuf Toprak

---

1 "İşte bu, bütün insanlara yöneltilen bir açıklamadır, haramlardan korunacak müttakiler için bir hidâyet ve öğüttür." (Âl-i İmran Sûresi, 3/138).

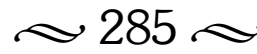
2 "İşte bunlar Allah'ın tayin ettiği sınırlardır." (Bakara Sûresi, 2/187, 229, 230; Nisâ Sûresi, 4/13; Mücadele Sûresi, 58/4; Talâk Sûresi, 65/1).

3 "İşte size Allah tarafından bir nur ve hakikatleri açıklayan bir kitap geldi." (Mâide Sûresi, 5/15).

4 "Allah onunla (Kur'ân ile), rızasını izleyenleri selâmet yollarına iletir." (Mâide Sûresi, 5/16).

5 "İşte benim dosdoğru yolum." (En'âm Sûresi, 6/153).

Âmâl: Emeller.
Efzun: Uzun, fazla.
Enfâl-i ganimet: Ganimet malları.
Hacc-ı ekber: Arafe günü Cuma'ya denk gelen hac.
Hakîm-i derd: Hekim, doktor.
İzhar-ı mahmidet: Şükrânlarını bildirme, teşekkür etme.
Ömr-ü ebed: Ebedî yaşama, sonsuzluk.
Râh-ı saadet: Saadet yolu.
Tahsis: Ayırma, has kılma.
Tayr-ı devlet: Devlet kuşu.

285

Risale-i Nur'un istikbalde ehemmiyetli bir talebesi olan İhsan Sırrı'nın bir fıkrasıdır.

بِسْـــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Vâkıf-ı Esrar-ı Sübhân, Ferîd-i Bediüzzaman, es-Seyyid Saîdü'l-Kürdî Hazretleri Huzur-u Sâmîsine!

Es'selâmü aleyküm Ey Mürşid-i Kâmil!

Kemâl-i tâzimle hâk-i pâyinize yüzlerimi sürmeme ve mübârek ellerinizi takbil etmeme müsaadenizi yalvarırım. Bendeniz, şu ilticanâmemi zât-ı âlînize sunan Saraç Ahmed Efendi fakirinizin oğluyum. Üstad-ı kaderin, ezelde levh-i kazaya çizdiği yazılar hükmüyle mahkûm olmuş zavallı bir âvâreyim.

Makam-ı Yusuf'ta talihin cilvelerini takdir-i ilâhîye tam bir inkıyadla seyretmekte iken, babamdan aldığım bir şefkatnâmede zât-ı mürşidânenizin muhabbet-i mânevîlerinin mübeşşiri olan selâmlarınızı tebliğiyle, viran gönlüm şâd ve bünyâd edildi. Şu mazlum ânımı nurlandıran huzur-u mânevîniz muvâcehesinde, satırlarım gibi kapkara yüzümü, seyyiât-ı mâzi ile a'mâl-i kabîhamın nişanelerini gizlemeye muktedir olamamaktan mütevellid hicabımı setre kudretyâb olamadım.

Yolunu şaşırmış, nur-u hakikati görmekten mahrum mâsivâ-perestlere Risale-i Nur'la dest-gîr ve şefî olduğunuzu yıllardan beri bildiğim için kapınıza boynumu uzatarak, hidayet yolcularınız meyanında yer alabilmek emel-i hâlisânesiyle halka-yı irşadınıza bütün ruhumla şitâb ediyorum. İrşadat-ı âliyenize muhtaç bulunduğumu arzederken cüretimin nazar-ı affınıza mazhar

---

A'mâl-i kabîha: Çirkin ameller, fiiller.

Bünyâd etmek: İnşa etmek, yeniden bina etmek, kurmak.

Dest-gîr olmak: Elden tutmak, yardımcı olmak.

Ezel: Başlangıcı, öncesi olmama, zaman üstü.

Ferîd-i Bediüzzaman: Yaşadığı asrın yegânesi, bir tanesi, benzersizi.

Hâk-i pây: Ayak basılan toprak, ayak tozu.

İlticanâme: Sığınma, iltica yazısı.

İrşadat-ı âliye: Yüce, değerli irşatlar.

Kudretyâb olmak: Güç yetirmek, yapabilmek.

Levh-i kaza: Ezelde Allah (c.c.) tarafından takdir olunan şeylerin günü gelince nasıl gerçekleşeceğinin yazıldığı levha.

Makam-ı Yusuf: Hz. Yusuf'un (a.s.) zulüm, iftira sebebiyle senelerce zindanda kalmasından kinâye olarak, aynı kaderi paylaşanların nefsî terbiye ve terakkiye vesile olduğu için hapsedildikleri yere verdikleri isim.

Mâsivâ-perest: Allah'ın yarattığı varlıklara taparcasına değer veren.

Meyan: Ara.

Mübeşşir: Müjde veren, müjdeleyen.

Seyyiât-ı mâzi: Geçmişte işlenen günahlar.

Şâd etmek: Sevindirmek, mutlu etmek.

Şefî olmak: Şefaatçi, suçların affı için ricâcı olmak.

Şitâb etmek: Acele etmek.

Takbil etmek: Öpmek.

Üstad-ı kader: Her varlığın kaderini en iyi bilen Zât.

Vâkıf-ı esrar-ı Sübhân: Mukaddes, ilâhî sırlara vâkıf olan, bilen.

Viran: Yıkık, yıkılmış, harap.

Zât-ı mürşidâne: Mürşid, rehber zât.

buyurulmasına yalvarır, kemâl-i tâzimle mübârek ellerinizi takbil ve tevkirle kesb-i şeref ve cân eylerim, büyük mürşidim, Efendim Hazretleri!

Bir gün zâlimlere dedirir Hazreti Mevlâ,
"Tallâhi lekad âserakâllahu aleynâ![1]"[2]

Risale-i Nur şâkirtlerinden
İhsan Sırrı

~ 286 ~

Küçük Hüsrev Mehmed Feyzi'nin bir fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Kıymettar Üstadım, Efendim!

Çeşm-i im'ânımla kıldım, Risale-i Nur'a nazar,
Yoktur imkân yaza mislin, efrâd-ı beşer.

Bu ne elfaz, bu ne mana, bu ne üslûb-u hasen,
Okudukça müncelî olmakta, dâim bir hüsün.

Bârekâllah, ey mukaddes nur-u Hüdâ!
Sendedir envâr-ı tevfik-i ilâhî, rûşenâ.

Âfitâbın nuru zâildir, bu nur emân verir,
Subh-u mahşerde uyûn-u müminîne incilâ.

Her harfi şem'a-yı feyz-i ilâhî, cilveger,
Zevk alır baktıkça insan, bütün eşyadan geçer.

---

1 "Vallahi de, tallahi de Allah seni bize üstün kılmıştır!" (Yusuf Sûresi, 12/91).
2 Ziya Paşa (1825-1880), Eş'âr-ı Ziyâ, Terkîb-i Bend.

Âfitâb: Güneş.
Cilveger: Tecelli etme, ortaya çıkma.
Çeşm-i im'ân: Çok dikkatli bakan göz.
Efrâd-ı beşer: İnsanlar.
Envâr-ı tevfik-i ilâhî: İlâhî yardımı yansıtan nurlar.
İncilâ: Parlayarak belirme, ortaya çıkma.
Kesb-i şeref ve cân: Şereflenme ve canlanma.
Müncelî olmak: Parlamak.
Rûşenâ: Pırıl pırıl, ışıklı.
Subh-u mahşer: Mahşer sabahı.
Şem'a-yı feyz-i ilâhî: İlâhî feyzin ışığı, kandili.
Tevkir: Yüceltmek.
Uyûn-u müminîn: Müminlerin gözleri.
Üslûb-u hasen: Güzel üslûp.
Zâil: Yok olan, kaybolan.

Eyliyor tâlîm-i iman-ı tahkikî cümle âleme,
Kim okur sıdk ile, iner feyz-i Rahmân kalbine.

Halleder tılsım-ı kâinatı, her harfi dünyaya değer,
İlm-i nâfidir, yazılır ecr-i cezîl, tâ kıyamet bîkeder.

Hâsılı, bilcümle meknûzât-ı hikmet-perverin,
Her biridir ehline, bir âfitâb-ı hak-nümâ.

İlâhî bihakkı esmâike'l-hüsnâ,
Tâ kıyamet münteşir olsun, uyûn-u ehl-i hak bulsun cilâ.

Ey müellif-i Risale-i Nur, ger edersin iftihar becâdır,
Gıpta ederse cümle ihvanın sana, çok sezâdır.

Çünkü eyledin iman-ı tahkike bir memer,
Elde ettin şâh-ı eserle zuhr-u yevmi'l-mefer.

Bilirim, değilsin enbiyadan bir nebî,(Hâşiye)
Lâkin elinde nedir bu nur-u muteber!

Feyziyâ sen etme tatvîl-i kelâm,
Eyler elbet ehl-i irfan, arz-ı tahsin-i eser.

Fakir talebeniz
Küçük Hüsrev Mehmed Feyzi

Hâşiye: Mevlânâ Câmî, Mevlânâ Celâleddin Rumî hakkında demiş:

مَن چِه گُويَمْ دَرْ وَصْفِ اٰنْ عَالِي جَنَابْ   نِيسْتْ پَيْغَمْبَرْ وَلِي دَارَدْ كِتَابْ [*1]

Câmi'nin bu fıkrasının meâline işaret etmek istiyorum.

[*1] O yüce zâtı tavsif etme konusunda ben ne söyleyeyim? Peygamber değildir, fakat kitabı vardır.

Âfitâb-ı hak-nümâ: Hakkı, doğruyu gösteren güneş.
Arz-ı tahsin-i eser: Yazılan eserlere karşı takdirlerini arz etme.
Becâ: Uygun, yerinde, münasip.
Bihakkı esmâike'l-hüsnâ: Güzel isimlerinin hürmetine!
Bîkeder: Kedersiz, tasasız.
Ecr-i cezîl: Bol bol mükâfat, sevap.
Ger: Eğer.
İlm-i nâfi: Faydalı ilim.
İman-ı tahkik: Tam, eksiksiz, sarsılmaz iman.
Meknûzât-ı hikmet-perver: Hikmet dolu hazineler.
Memer: Geçit.
Münteşir olmak: Yayılmak.
Şâh-ı eser: Şaheser.
Tâlîm-i iman-ı tahkikî: Tam, sarsılmaz imanı öğretmek.
Tatvîl-i kelâm: Sözü uzatma.
Tılsım-ı kâinat: Varlık muamması, bilmecesi.
Uyûn-u ehl-i hak: Hak yolda olanların gözleri.
Zuhr-u yevmi'l-mefer: Herkesin kaçacak yer aradığı mahşerde zuhur etme, ortaya çıkma.

287

بِاسْمِهٖ[1] ، وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ اَيَّامِ الْفِرَاقِ[3]

Aziz, Sıddık, Muhlis, Hâlis Kardeşim!

Evvelâ: Sizin bayramınızı ve nurlarla ciddî iştigalinizi ve daima birinciliği Nur dersinde ve sadâkatinde muhafaza etmenizi, bütün ruh u canımla tebrik ederim.

Sâniyen: Hiç merak etme, seninle muhabere mânen devam eder. Bütün mektuplarımda "aziz, sıddık kardeşlerim" dediğim zaman, muhlis Hulûsi saff-ı evvel muhatapların içindedir.

Sâlisen: Nurlar pek parlak ve galibâne fütuhatı geniş bir dairede devam ediyor. سِرًّا تَنَوَّرَتْ[4] sırrıyla, perde altında daha ziyade işliyor. İki makine, bin ve beş yüz kalemli iki kâtip olmasıyla inşallah zemin yüzünü de ışıklandıracak derecede ders verecek.

Kardeşim! Ben de senin fikrindeyim ki Nur hizmeti için kader-i ilâhî seni gezdiriyor. En muhtaç yerlere sevk eder. Hususan o havali, memleketim. Güzel levha-yı hakikatin lâhikalarına geçirmek için, Nur şâkirtlerine gönderdik. O civarda Nurlar'la alâkadar zâtlara selâm.

Biraderzadem Nihad'ın* gözlerinden öperim. O da babasıyla beraber daima duamdadır.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي[5]

Seni unutmayan hasta kardeşiniz
Said Nursî

---

1 O'nun (c.c.) adıyla.
2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).
3 Ayrılık günlerindeki dakikaların âşireleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4 "Gizli olarak nurlanır." (Bkz.: Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzilî)* s.509).
5 Bâki olan yalnız Allah'tır.

Levha-yı hakikat: Hakikat tablosu.
Saff-ı evvel: İlk sıra.

~ 288 ~

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: Umumunuzun hesabına Tahirî'yi* gördüm ve kendi hesabımıza da umumunuza tam bir Said ve canlı bir mektup olarak gönderdim. Ve Sandıklı'dan Ethem Hocayla Mustafa Hoca bugün geldiler, Nurlu vazifelerine gittiler.

Sâniyen: Hulûsi Bey kardeşimiz Zülfikar ve Sirâcü'n-Nur'u ve sonra Sikke-i Gaybiye'yi istiyor. Nur santrali Sabri muhabere etsin, göndermeye çalışsın.

Sâlisen: Risale-i Nur kendi kendine, hem dâhilde, hem hariçte intişar edip fütuhat yapıyor. En muannid dinsizleri de teslime mecbur ettiğini haberler alıyoruz. Yalnız, şimdilik bir derece ihtiyatın lüzumu olduğuna, hususan Beşinci Şuâ içinde bulunan Sirâcü'n-Nur, lâyık olmayan ellere verilmemelidir.

İmam Ali *(radîyallâhu anh)* Risale-i Nur'a, Sirâcü'n-Nur nâmı vermesi ve سِرًّا تَنَوَّرَتْ demesiyle işaret ediyor ki, Sirâcü'n-Nur perde altında daha ziyade tenvir edecek diye bir işaret-i gaybiye telâkki ediyoruz. Umumunuza selâm ederiz.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz
Said Nursî

~ 289 ~

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık, Muhlis Kardeşim ve İman Hizmetinde Sebatkâr, Metin Arkadaşım!

Sikke-i Gaybiye: Sikke-i Tasdik-i Gaybî mecmûası.
Sirâcü'n-Nur: "Nur kandili, lambası" anlamında Nur Külliyatı'ndan derlenen bir eser.
Zülfikar: Ağırlığını 25. Söz, 19. Mektup ve 10. Söz'ün tamamının oluşturduğu Nur Külliyatı'ndan derlenen bir eser.

Evvelâ: Kat'iyen bil, sen eski mevkiini Nur dairesinde tam muhafaza ediyorsun. Ve seninle muhabere hiç kesilmemiş. Ben kardeşlere yazdığım mektubumda "aziz, sıddık" dediğim vakit, daima saff-ı evvelde Hulûsi de muhataptır. Senin bu ağır şerait altındaki nurlu hizmetlerine bin bârekâllah deriz. Ve bu bîçâre hasta kardeşine ettiğin çok yüksek duana binler âmin deyip, Allah senden razı olsun, sizi tebrik ederiz.

Sâniyen: Lillâhilhamd, Nurlar'ın her tarafta fütuhatları var. En ehemmiyetli yerlere sizin gibi kahramanlar gönderiliyor. O havalide ve Kars'ta Nurlar'la alâkadar kardeşlere, hususan biraderzadem Nihad'a çok selâm ve selâmetlerine dua edip dualarını isteriz. Buradaki Nurcular size arz-ı hürmetle çok selâm ediyorlar.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşiniz ve seni unutmayan
Said Nursî

290

Aziz Kardeşim!

Beni merak etme. Cenâb-ı Hakk'ın inâyeti devam ediyor. Hem de dünya madem geçer, meraka değmiyor. Sen her günde, belki yirmi defa duada tahattur edilirsin.

S. A.

291

Nur'un makinistleri, Medresetü'z-Zehrâ'nın faal, muktedir şâkirtlerinden Terzi Mehmed, Halil İbrahim, mâsumların küçük kahramanlarından Talât ve arkadaşları hem bizleri, hem bütün Nur şâkirtlerini memnun ettikleri gibi, inşallah, ileride bu memlekete, bu hizmet-i nuriye ile çok büyük fayda ve netice verecekler.

Sordukları mesele-i şer'iye ise, şimdiki mesleğimiz ve hâlimiz, o meselelerle meşgul olmaya müsaade etmiyor. Yalnız bu kadar var ki:

Medresetü'z-Zehrâ: Bediüzzaman Hazretleri'nin Birinci Dünya Savaşı'ndan önce açılması için teşebbüs ettiği üniversite projesinin adı. Daha sonra kaleme aldığı Risale-i Nur'u da bu manada değerlendirmektedir.

Mesele-i şer'iye: Dinî mesele.

Ruhsat-ı şer'iye olan kasr-ı namaz ve takdim-tehir, vesâit-i nakliye bir kararda olmadığı için onlara bina edilmez. Belki, kaide-i şer'iye olan kasr-ı namaz, sabit olan mesafeye bina edilebilir.

Eğer denilse ki; tayyareyle ve şimendiferle bir saatte giden, zahmet çekmiyor ki ruhsata müstahak olsun.

Elcevap: Tayyare ve şimendiferde abdest alıp vaktinde namazını kılmak, yayan serbest gidenlerden daha ziyade müşkülât bulunduğu için ruhsata sebebiyet verir.

Her neyse, şimdilik bu kadar yazılabildi. Bu mesele-i şer'iyeyi ulemâ-yı İslâm halletmişler, bize ihtiyaç bırakmamışlar. Şimdi hazır Doktor Hayri ve Terzi Mustafa, kendi hisselerine arz-ı hürmet ve selâm ederler.

Said Nursî

292

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ[1] ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ[2]

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَأَحْسَنَ عَزَاكُمْ وَأَعْطَاكُمْ صَبْرًا جَمِيلًا وَغَفَرَ لِمَيِّتِكُمْ وَنَوَّرَ قَبْرَهُ بِنُورِ الْإِيمَانِ وَبِالْقُرْاٰنِ وَجَعَلَهُ فِي قَبْرِهِ مُشْتَغِلًا بِرِسَالَةِ النُّورِ بَدَلَ الْفَلْسَفَةِ السَّقِيمَةِ، اٰمِينَ[3]

Aziz Kardeşim!

Bu hâdise dahi, Abdurrahman hâdisesi gibi bir hüccettir ki bize şimdiki tarz-ı hayat yaramaz. Bize bu dünyada daha sâfî ve âlî ve kudsî bir hayat-ı mâsumâne ihsan edildiğinden ona kanaat lâzımdı. Merhum Abdurrahman

---

1 O yüce Zât'ın adıyla.

2 "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

3 Allah'ın selâmı üzerinize olsun. Sizlere teselli ve tahammül ihsan etsin ve güzelce sabretmeyi nasip etsin. Mevtanızı da affetsin, kabrini iman ve Kur'ân nuruyla nurlandırsın ve kabrinde onu, hastalıklı felsefe yerine Risâle-i Nur'la meşgul etsin, âmin!

Kaide-i şer'iye: Dinî kâide.
Kasr-ı namaz: Seferîlik esnasında dört rekatlı farz namazların kısaltılarak iki rekat olarak kılınması.
Ruhsat-ı şer'iye: Dinî izin.
Şimendifer: Tren.
Takdim-tehir: Öne, arkaya alma şeklinde yer değiştirme. Sefer esnasında öğle ve ikindi namazıyla, akşam ve yatsı namazının birleştirilerek kılınması.
Tayyare: Uçak.
Vesâit-i nakliye: Ulaşım vasıtaları.

gerçi muvakkaten aldandı, fakat İstanbul'da Risale-i Nur mukaddemâtına büyük bir hizmeti var. Hem Onuncu Söz'le tam kurtuldu, sonra gitti.

Merhum Fuad* dahi, inşaallah, Risale-i Nur'un feyziyle imanını kurtarmış ve mektubu dahi, senin dediğin gibi gösteriyor ve size ve hânedânınıza mensubiyetiyle, samimî iftiharı ve kuvvetli irtibatı, Risale-i Nur cihetiyle olduğunu hissettim.

Ben size tâziye vermek değil, belki hem onu hem sizi tebrik ederim ki bu zamanın dehşetli ve dalâletli hayatından kurtuldu, daha mâsum ve çok bulaşmadan gitti. Ve size cennette lâyık bir evlât ve وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ [1] sırrına mazhar oldu.

Ben şimdiye kadar merhum Molla Abdullah* ile beraber Abdurrahman'ı ve Ubeyd'i* ekser dualarımda zikrettiğim gibi, merhum Fuad'ı dahi onlarla beraber her vakit yâd edeceğim, inşaallah.

Evet kardeşim, dediğin gibi Fuad'ın *(rahmetullâhi aleyh)* mektubu aynen Abdurrahman'ın *(rahmetullâhi aleyh)* mektubu misillü, Risale-i Nur'un bir şûle-i kerametini gösteriyor. Yalnız Abdurrahman'ın gayet hâlis ve şimdiki tarz-ı hayattan ve tâbirlerinden müberra, sâfi ifadesi onda yoktur. Eğer dünyada kalsaydı, mağlûp olmak ihtimali vardı.

Cenâb-ı Erhamürrâhimîn hem ona, hem Risale-i Nur hânedânına ve dairesine merhamet edip, onu rahmetine ve cennete aldı, mağlûp ettirmedi. Risale-i Nur'un küçük talebeleri dairesindeki makamında ibka etti. Hadsiz şükür olsun ki bu iki kahraman biraderzadelerim vefatlarının ilânnameleriyle, Risale-i Nur şâkirtleri imanla kabre gireceklerine dair olan müjde-i Kur'âniye'ye iki misal ve iki delil gösterdiler.

Benim tarafımdan Risale-i Nur'a alâkadar veya bizimle dost olanlara selâm ve dua ile, Dâvud ve Nihad iki Muhammed ve Abdülmecid ile beraber, bütün mânevî kazançlarıma her gün hissedardırlar.

Kardeşiniz
Said Nursî

---

[1] "Ebedîliğe ermiş çocuklar" (Vâkıa Sûresi, 56/17; Dehr Sûresi, 76/19)

İbka etmek: Kalıcı, sürekli kılmak, devam ettirmek. **Mukaddemât:** Başlangıç, ilk aşamalar. **Müberra:** Arı, duru.

Onuncu Lem'a

Şefkat Tokatları Risalesi

بِسْــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوٓءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ وَاللّٰهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ[1]

âyetinin bir sırrını, hizmet-i Kur'âniyede arkadaşlarımın beşeriyet muktezası olarak sehiv ve hatalarının neticesinde yedikleri şefkat tokatlarını[2] beyân etmekle tefsir ediyor. Hizmet-i Kur'âniyenin bir silsile-i kerameti ve o hizmet-i kudsiyenin etrafında izn-i ilâhî ile nezaret eden ve himmet ve duasıyla yardım eden Gavs-ı Âzam'ın bir nevi kerameti beyân edilecek. Tâ ki, bu hizmet-i kudsiyede bulunanlar, ciddiyetlerinde, hizmetlerinde sebat etsinler.

Bu hizmet-i kudsiyenin kerameti üç nevidir:

Birinci nevi: O hizmeti ihzâr etmek ve hâdimlerini o hizmete sevk etmek cihetidir.

İkinci kısım: Mânileri bertaraf etmek ve muzırların şerrini defedip, onları tokatlamaktır.

Bu iki kısmın hâdiseleri çoktur, hem çok uzundur.(Hâşiye) Başka vakte tâlikan, en hafif olan üçüncü bir kısımdan bahsedeceğiz.

Üçüncü kısım şudur ki: Hizmette hâlisen çalışanlara fütur geldiği vakit, şefkatli bir tokat yerler, intibaha gelerek yine o hizmete girerler. Bu kısmın

---

Hâşiye: Mesela din muhaliflerinin (Halk Partisi), Nur Talebelerine verdikleri azap ve sıkıntı ve ihênetlerden, kendileri dünyada daha ziyade cezasını çektiler, aynını gördüler.

1 "Gün gelecek, her kişi gerek hayır olarak, gerek kötülük olarak ne işlemişse, hepsini önünde bulacak. Yaptığı kötülükten bucak bucak kaçmak isteyecek. Allah sizi, Zatına karşı gelmekten sakındırır. Doğrusu Allah kullarına karşı pek şefkatlidir." (Âl-i İmran Sûresi, 3/30).

2 Bkz.: "Başınıza gelen her musibet, işlediğiniz günahlar (ihmal ve kusurlarınız) sebebiyledir, hatta Allah günahlarınızın çoğunu da affeder." (Şûrâ Sûresi, 42/30). Ayrıca ehl-i imanın hükmen küçük hataları, onların çabuk temizlenmesi için kısmen dünyada ve sür'aten verildiğine dair bkz.: Tirmizî, *Zühd* 57; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 2/287, 450.

Fütur: Gevşeklik, usanç.
Gavs-ı Âzam: "En büyük veli" anlamında Hz. Abdulkadir Geylânî'nin (k.s.) lâkâbı.
İhênet: Alay etme, küçük duruma düşürme.
İhzâr etmek: Hazırlamak, hazır hale getirmek.
Silsile-i keramet: Kerametler zinciri.
Tâlikan: Bağlayarak, sonraya bırakarak.

hâdisâtı yüzden fazladır. Yalnız yirmi hâdiseden on üç-on dördü şefkatli tokat yemişler, altı-yedisi zecr tokatı görmüşler.

Birincisi

Bu bîçâre Said'dir. Her ne vakit hizmete fütur verir, "neme lâzım" deyip hususî, nefsime âit işlerle meşgul olduğum zaman tokat yemişim. Hem de kanaatim geliyor ki, ihmalimden tokat yedim. Çünkü hangi maksadım beni iğfâle sevk etmiş ise onun aksi ile tokat yerdim. Sâir hâlis arkadaşlarımın da yedikleri şefkat tokatları, dikkat ede ede, benim gibi hangi maksat için ihmal etmişse, onun aksiyle şefkat tokatlarını yediklerinden kanaatimiz gelmiş ki o hâdiseler, hizmet-i Kur'âniyenin kerametindendir.

Mesela bu bîçâre Said, Van'da ders-i hakâik-i Kur'âniye ile meşgul olduğum miktarca Şeyh Said hâdisâtı zamanında vesveseli hükûmet, hiçbir cihette bana ilişmedi ve ilişemedi. Vaktâ ki "neme lâzım" dedim, kendi nefsimi düşündüm, âhiretimi kurtarmak için Erek Dağı'nda harabe, mağara gibi bir yere çekildim. O vakit sebepsiz beni aldılar nefyettiler. Burdur'a getirildim.

Orada yine hizmet-i Kur'âniye'de bulunduğum miktarca –o vakit menfîlere çok dikkat ediliyordu, her akşam isbât-ı vücûd etmekle mükellef oldukları hâlde– ben ve hâlis talebelerim müstesna kaldık. Ben hiçbir vakit isbât-ı vücûda gitmedim, hükûmeti tanımadım. Oranın valisi, oraya gelen Fevzi Paşa'ya* şikâyet etmiş. Fevzi Paşa demiş: "Ona ilişmeyiniz, hürmet ediniz!" Bu sözü ona söylettiren, hizmet-i Kur'âniyenin kudsiyetidir. Ne vakit nefsimi kurtarmak, yalnız âhiretimi düşünmek fikri bana galebe etti. Hizmet-i Kur'âniye'de muvakkat fütur geldi; aks-i maksadımla tokat yedim. Yani, bir menfâdan diğerine (Isparta'ya) gönderildim.

Isparta'da yine hizmet başına geçtim. Yirmi gün geçtikten sonra bazı korkak insanların ihtârlarıyla: "Belki bu vaziyeti hükûmet hoş görmeyecek, bir parça teenni etsen, daha iyi olur." dediler. Bende, tekrar yalnız kendimi düşünmek hâtırası kuvvet buldu. "Aman halklar gelmesin." dedim. Yine o menfâdan dahi üçüncü nefiy olarak Barla'ya verildim.

Ders-i hakâik-i Kur'âniye: Kur'ân-ı Kerim'e ait hakikatlerin öğretildiği ders.
İğfale sevk etmek: Aldatıcı şeylere götürmek.
İsbât-ı vücûd etmek: Yoklamalarda hazır olmak.
Menfâ: Sürgün yeri.
Menfî: Sürülmüş, sürgünde yaşayan.
Nefy etmek: Sürmek, sürgüne yollamak.
Teenni etmek: İhtiyatlı, temkinli hareket etmek.
Zecr tokadı: Cenâb-ı Hakk'ın, mühim hatalarından dolayı kullarını şiddetle cezalandırması.

Barla'da ne vakit bana fütur gelmiş ise, yalnız kendimi düşünmek hâtırası kuvvet bulmuş ise, bu ehl-i dünyanın yılanlarından, münafıklarından birisi bana musallat olmuş. Bu sekiz senede seksen hâdiseyi, kendi başımdan geçtiği için hikâye edebilirim. Usandırmamak için kısa kesiyorum.

Ey kardeşlerim! Başıma gelen şefkat tokatlarını söyledim. Sizlerin de başınıza gelen şefkat tokatlarını, izin verseniz ve helâl etseniz söyleyeceğim. Gücenmeyiniz. Gücenen olursa ismini tasrîh etmeyeceğim.

İkincisi

Öz kardeşim ve en birinci ve yüksek ve fedâkâr bir talebem olan Abdülmecid'in Van'da güzel bir evi vardı. İdaresi yerinde, hem muallim idi. Hizmet-i Kur'âniye'nin daha revaçlı bir yeri olan hududa gitmekliğim için arzumun hilâfına olarak teşebbüs edenlere, içtihâdınca güya menfaatim için iştirak etmedi, rey vermedi. Güya ben hududa gitseydim, hem hizmet-i Kur'âniye siyasetsiz, sâfî olmayacak, hem onu Van'dan çıkaracak idiler diye iştirak etmedi. Maksadının aksiyle şefkatli bir tokat yedi. Hem Van'dan, hem o güzel evinden, hem memleketinden ayrıldı. Ergani'ye gitmeye mecbur kaldı.

Üçüncüsü

Hizmet-i Kur'âniye'nin pek mühim bir âzâsı olan Hulûsi Bey, Eğirdir'den memlekete gittiği vakit, saadet-i dünyeviyeyi tam zevk ettirecek ve temin edecek esbap bulunduğundan, bir derece sırf uhrevî olan hizmet-i Kur'âniye'de fütura yüz göstermeye dair esbap hazırlandı. Çünkü hem çoktan görmediği peder ve vâlidesine kavuştu, hem vatanını gördü, hem şerefli, rütbeli bir sûrette gittiği için dünya ona güldü, güzel göründü. *Hâlbuki hizmet-i Kur'âniyede bulunana, ya dünya ona küsmeli veya o dünyaya küsmeli. Tâ ihlâsla, ciddiyet ile hizmet-i Kur'âniyede bulunsun.*

İşte, Hulûsi'nin kalbi çendan lâyetezelzel idi. Fakat bu vaziyet onu fütura sevk ettiğinden şefkatli tokat yedi. Tam bir-iki sene bazı münafıklar ona musallat oldular. Dünyanın lezzetini de kaçırdılar. Hem dünyayı ondan, hem onu dünyadan küstürdüler. O vakit vazife-i mâneviyesindeki ciddiyete tam manasıyla sarıldı.

Lâyetezelzel: Sarsılmaz.

Dördüncüsü

Muhâcir Hâfız Ahmed'dir. O kendisi söylüyor: Evet ben itiraf ediyorum ki, Hizmet-i Kur'âniye'de âhiretim nokta-yı nazarında içtihâdımda hata ettim. Hizmete fütur verecek bir arzuda bulundum. Şefkatli, fakat şiddetli ve keffaretli bir tokat yedim, şöyle ki:

“Üstadım yeni îcâdlara(Hâşiye-1) taraftar olmadığı için –benim câmim onun komşusudur; şuhûr-u selâse geliyor– câmimi terketsem, hem ben çok sevâp kaybediyorum, hem mahalle namazsızlığa alışacak. Yeni usûl yapmazsam men edileceğim. İşte bu içtihâda göre ruhum kadar sevdiğim Üstadım'ın muvakkaten başka bir köye gitmesini arzu ettim. Bilmedim ki, o yerini değiştirse, başka bir memlekete gitse, hizmet-i Kur'âniye'ye muvakkaten fütur gelir. Tam o sıralarda ben tokat yedim. Şefkatli, fakat öyle dehşetli bir tokat yedim ki, üç aydır daha aklım başıma gelmedi. Fakat –lillâhilhamd– Üstadımın kat'î ihbârıyla, ona ihtâr edilmiş ki, o musibetin her dakikası, bir gün ibâdet hükmünde olduğunu rahmet-i ilâhiyeden ümitvar olabiliriz. Çünkü o hata, bir garaza binâen değildi. Sırf âhiretimi düşünmek noktasında o arzu geldi.”

Beşincisi

Hakkı Efendi'dir. Şimdi burada olmadığı için, Hulûsi'ye vekâlet ettiğim gibi ona da vekâleten derim ki: Hakkı Efendi talebelik vazifesini hakkıyla îfâ ederken, ahlâksız bir kaymakam geldi. Hem üstadına, hem de kendine zarar gelmemek için yazdıklarını sakladı. Muvakkaten hizmet-i nuriyeyi terketti. Birden bir şefkat tokadı manasında bin lirayı vermeye mükellef olacak bir dâvâ başına açıldı. Bir sene o tehdit altında kaldı. Tâ geldi, burada görüştük, avdetinde hizmet-i Kur'âniyeye talebelik vazifesine girdi. Şefkat tokadının hükmü kalktı, tebrie etti.

Sonra Kur'ân'ı yeni bir tarzda(Hâşiye-2) yazmak hususunda talebelere bir vazife açıldı. Hakkı Efendi'ye de hisse verildi. Elhak o, hissesine sahip çıktı. Bir cüzü güzel yazdı. Fakat derd-i maîşet zaruretiyle kendini mecbur bilip gizli dâvâ vekâletine teşebbüs etti. Birden bir şefkat tokatı daha yedi. Kalemi tutan parmağı, muvakkaten kırıldı. Bu parmakla hem dâvâ vekâleti yapmak, hem

---

Hâşiye-1: Yani, Türkçe ezan gibi şeâir-i İslâmiye'ye muhalif bid'atlardır.
Hâşiye-2: Tevâfuk mu'cizesini gösterir bir sûrette demektir.

Lillâhilhamd: “Allah'a şükürler olsun ki...”
Şeâir-i İslâmiye: İslâm'ı temsil eden semboller.
Şuhûr-u selâse: Üç aylar (Receb, Şaban ve Ramazan ayları).
Tebrie etmek: Temize çıkmak, beraat etmek.

Kur'ân'ı yazmak olmayacak, diye lisan-ı mana ile ihtâr edildi. Dâvâ vekâletine teşebbüsünü bilmediğimiz için parmağına hayret ediyorduk. Sonra anlaşıldı ki, kudsî, sâfî hizmet-i Kur'âniye, gayet temiz kendine mahsus parmakları başka işe karıştırmak istemiyor. Her ne ise... Hulûsi Bey'i kendim gibi bildim, ona bedel konuştum. Hakkı Efendi de aynen onun gibidir. Eğer benim vekâletime râzı olmazsa, kendi tokatını kendi yazsın.

Altıncısı

Bekir Efendi'dir. Şimdi hazır olmadığı için, ben, kardeşim Abdülmecid'e vekâlet ettiğim gibi, onun itimat ve sadâkatine itimadım ve Şamlı Hâfız ve Süleyman Efendi gibi bütün has dostlarımın hükümlerine (bildiklerine) istinaden diyorum ki: Bekir Efendi, Onuncu Söz'ü tab' etti. İ'câz-ı Kur'ân'a dair Yirmi Beşinci Söz'ü yeni huruf çıkmadan tab' etmek için ona gönderdik. Onuncu Söz'ün matbaa fiyatını gönderdiğimiz gibi, onu da göndereceğiz diye yazdık. Bekir Efendi, benim fakr-ı hâlimi düşünüp matbaa fiyatı dört yüz banknot kadar olduğunu mülâhaza ederek ve kendi kesesinden vermek, belki Hoca râzı olmaz diye onun nefsi onu aldattı. Tab' edilmedi. Hizmet-i Kur'âniye'ye mühim bir zarar oldu. İki ay sonra dokuz yüz lira hırsızların eline geçti. Şefkatli ve şiddetli bir tokat yedi. İnşallah ziya'a giden dokuz yüz lira, sadaka hükmüne geçti.

Yedincisi

Şamlı Hâfız Tevfik'tir. O kendisi diyor: "Evet itiraf ediyorum ki: Ben bilmeyerek ve yanlış düşünerek, Hizmet-i Kur'âniye'de fütur verecek harekâtım sebebiyle iki şefkatli tokat yedim. Şüphem de kalmadı ki, bu tokat o cihetten geldi.

Birincisi: Lillâhilhamd, benim hatt-ı Arabiyem Kur'ân'a bir derece uygun bir tarzda ihsan edilmişti. Üstadım en evvel üç cüz bana yazdırmakla sâir arkadaşlarıma taksim etti. Kur'ân yazmak iştiyakı, risalelerin tebyiz ve tesvidindeki hizmetime arzumu kırdı. Hem Arabî hattı bulunmayan sâir arkadaşlara tefevvuk edeceğim diye gururkârâne bir tavırda bulundum. Hatta Üstadım yazıya âit bir tedbir bana söylediği vakit "Bu iş bana âittir.", o vakit dedim.

Hatt-ı Arabiye: Arapça yazma.
İ'câz-ı Kur'ân: İnsanları, benzerini yapmaktan âciz bırakan Kur'ân'ın üslûbu.
Lisan-ı mana: Ne anlama geldiğini ifade eden dil, söylem.
Tebyiz: Temize çekme.
Tefevvuk etmek: Üste çıkmak, üstün olmak.
Tesvid: Müsvedde yazma.
Zıya'a gitmek: Zayi olmak.

"Ben bunu biliyorum, ders almaya ihtiyâcım yoktur." gibi mağrurâne söyledim. İşte bu hatama göre, fevkalâde hiç hatıra gelmeyen bir tokat yedim. En az Arabî hattı olan bir kardeşime (Hüsrev'e) yetişemedim. Bizler bütün hayret ettik. Şimdi anladık ki, o bir tokattır.

İkincisi: Ben itiraf ediyorum ki: Hizmet-i Kur'âniye'deki kemâl-i ihlâs ve sırf livechillâh için hizmeti, iki vaziyetim ihlâl ediyordu. Şiddetli bir tokat yedim. Çünkü ben bu memlekette garip hükmündeyim, garibim. Hem şekvâ olmasın, Üstadımın en mühim bir düsturu olan iktisada ve kanaate riâyet etmediğimden fakr-ı hâle mâruzum. Hodbin, mağrur insanlarla ihtilata mecbur olduğumdan –Cenâb-ı Hak afvetsin– mürüvvetkârâne bir sûrette riyâya ve tabasbusa da mecbur oluyordum. Üstadım çok defa beni ikaz ve ihtâr ve tekdir ediyordu. Maatteessüf kendimi kurtaramıyordum. Hâlbuki Kur'ân-ı Hakîm'in ruh-u hizmetine zıt olan bu vaziyetimden şeytan-ı cinnî ve insî istifâde etmekle beraber hizmetimize de bir soğukluk, bir fütur veriyordu.

İşte ben bu kusuruma karşı şiddetli, fakat inşallah şefkatli bir tokat yedim. Şüphemiz kalmadı ki, bu tokat, o kusura binâen gelmiş. O tokat da şudur: Sekiz senedir ben, Üstadımın hem muhâtabı, hem müsevvidi, hem mübeyyizi olduğum hâlde, sekiz ay kadar nurlardan istifâde edemedim. Bu hâle hayret ettik. Ben de ve Üstadım da "Bu neden böyle oluyor?" diye esbap arıyorduk. Şimdi kat'î kanaatimiz geldi ki: O hakâik-i Kur'âniye nurdur, ziyadır. Tasannû, temelluk, tezellül zulmetleriyle birleşemiyor. Onun için bu nurların hakikatlerinin meâli, benden uzaklaşıyor tarzında bulunarak, bana yabanî görünüyor, yabanî kalıyordu. Cenâb-ı Hak'tan niyaz ediyorum ki, bundan sonra Cenâb-ı Hak bana o hizmete lâyık ihlâs ihsan etsin, ehl-i dünyaya tasannû ve riyâdan kurtarsın. Başta Üstadım olarak, kardeşlerimden dua rica ediyorum."

Pür-kusur
Şamlı Hâfız Tevfik

Sekizincisi

Seyranî'dir. Bu zât, Hüsrev gibi Nur'a müştâk ve dirâyetli bir talebemdi. Esrar-ı Kur'âniyenin bir anahtarı ve İlm-i Cifr'in mühim bir miftahı olan

---

Dirâyet: Kuvvetli zeka.
Hodbin: Bencil, kendini beğenmiş.
İhtilât: Karışma, beraber olma.
İlm-i Cifr: Rakam ve harflerden geleceğe dair birtakım işaretler tesbit etmeye çalışan ilim.
Livechillâh: "Allah rızası için".
Mağrurâne: Gururla, kibirle.
Mübeyyiz: Müsvedde yazıları temize çeken.
Mürüvvetkârâne: Nâzikçe, insanca.
Müsevvid: Müsveddeleri yazan.
Tabasbus: Yaltaklanma.
Tekdir etmek: Azarlamak.
Temelluk: Dalkavukluk, yaltaklanma.

tevâfukâta dair Isparta'daki talebelerin fikirlerini istimzaç ettim. Ondan başkaları, kemâl-i şevk ile iştirak ettiler. O zât başka bir fikirde ve başka bir merakta bulunduğu için iştirak etmemekle beraber, beni de kat'î bildiğim hakikatten vazgeçirmek istedi. Cidden bana dokunmuş bir mektup yazdı. Eyvah dedim, bu talebemi kaybettim! Çendan fikrini tenvir etmek istedim. Başka bir mana daha karıştı. Bir şefkat tokadını yedi. Bir seneye karib bir halvethânede (yani hapiste) bekledi.

Dokuzuncusu

Büyük Hâfız Zühdü'dür. Bu zât, Ağrus'taki Nur Talebelerinin başında nâzırları hükmünde olduğu bir zaman, sünnet-i seniyyeye ittibâ ve bid'alardan içtinâbı meslek ittihaz eden talebelerin mânevî şerefini kâfi görmeyerek ve ehl-i dünyanın nazarında bir mevki kazanmak emeliyle mühim bir bid'anın muallimliğini deruhte etti. Tamamıyla mesleğimize zıt bir hata işledi. Pek müthiş bir şefkat tokadını yedi. Hânedânının şerefini zîr u zeber edecek bir hâdiseye mâruz kaldı. Fakat, maatteessüf Küçük Hâfız Zühdü, hiç tokada istihkâkı yokken, o elîm hâdise ona da temas etti. Belki, inşallah o hâdise, onun kalbini dünyadan kurtarıp tamamıyla Kur'ân'a vermek için bir ameliyat-ı cerrahiye-i nâfia hükmüne geçer.

Onuncusu

Hâfız Ahmed *(rahmetullâhi aleyh)* nâmında bir adamdır. Bu zât, risalelerin yazmasında iki-üç sene teşvikkârâne bir sûrette bulunuyordu ve istifâde ediyordu. Sonra ehl-i dünya, zayıf bir damarından istifâde etti. O şevk zedelendi. Ehl-i dünyaya temas etti. Belki o cihetle ehl-i dünyanın zararını görmesin, hem onlara sözünü geçirsin ve bir nevi mevki kazansın ve dar olan maîşetine bir sühûlet olsun. İşte hizmet-i Kur'âniye'ye o sûretle o yüzden gelen fütur ve zarara mukabil iki tokat yedi.

Biri, dar maîşetiyle beraber beş nüfus daha ilâve edildi, perişaniyeti ehemmiyet kesbetti.

İkinci tokat, şeref ve haysiyet noktasında hassas ve hatta birtek adamın tenkit ve itirazını çekemeyen o zât, bilmeyerek bazı dessas insanlar onu öyle

---

Ameliyat-ı cerrahiye-i nâfia: Faydalı, başarılı ameliyat.
Çendan: Gerçi, her ne kadar.
Deruhte etmek: Üstüne almak, yüklenmek.
Dessas: Hilekâr, düzenbaz.
İstimzaç etmek: Fikrini öğrenmeye çalışmak.
Karib: Yakın.
Teşvikkârâne: Teşvik eder bir tarzda

bir sûrette kendilerine perde ettiler ki, şerefi zîr u zeber oldu, yüzde doksanını kaybetti ve yüzde doksan adamı aleyhine çevirdi. Her ne ise... Allah affetsin, belki inşallah bundan intibâha gelir, yine kısmen vazifesine döner.

On Birincisi

Belki rızası yok diye yazılmadı...

On İkincisi

Muallim Galip'tir *(rahmetullâhi aleyh)*. Evet bu zât, sâdıkâne ve takdirkârâne, risalelerin tebyizinde çok hizmet etti ve hiçbir müşkülât karşısında zaaf göstermedi. Ekser günlerde geliyordu, kemâl-i şevk ile dinliyordu ve istinsâh ediyordu. Sonra kendine, otuz lira ücret mukabilinde umum Sözler'i ve Mektubat'ı yazdırdı. Onun maksadı, memleketinde neşretmek ve hem hemşehrilerini tenvir etmek idi. Sonra bazı düşünceler neticesinde risaleleri tasavvur ettiği gibi neşretmedi, sandığa bıraktı. Birden elîm bir hâdise yüzünden bir sene gam ve gussa çekti. Risalelerin neşri ile ona adâvet edecek resmî birkaç düşmanlara bedel, zâlim insafsız çok düşmanları buldu; bir kısım dostlarını kaybetti.

On Üçüncüsü

Hâfız Hâlid'dir *(rahmetullâhi aleyh)*. Kendisi der:

“Evet, itiraf ediyorum, Üstadımın hizmet-i Kur'âniye'de neşrettiği âsârın tesvidinde hararetli bir sûrette bulunduğum zaman mahallemizde bir câmi imamlığı vardı. Eski kisve-i ilmiyemi, sarığı bağlamak niyetiyle muvakkaten o hizmete fütur verip, bilmeyerek çekildim. Maksadımın aksiyle şefkatli bir tokat yedim. Sekiz-dokuz ay imamlık ettiğim hâlde, müftünün çok vaadlerine rağmen, fevkalâde bir sûrette sarığı saramadım. Şüphemiz kalmadı ki, o kusurdan bu şefkatli tokat geldi. Ben Üstadımın hem bir muhâtabı, hem bir müsevvidi idim. Benim çekilmem ile tesvid hususunda sıkıntı çekmişti. Her ne ise... Yine şükür ki, kusurumuzu anladık ve bu hizmetin de ne kadar kudsî olduğunu bildik ve Şâh-ı Geylânî gibi arkamızda melek-i sıyânet gibi bir üstad bulunduğuna itimat ettik.”

Ez'afü'l-ibâd
Hâfız Hâlid

Ez'afü'l-ibâd: Kulların en zayıfı.
Gussa: Üzüntü, keder.
Kisve-i ilmiye: İlim adamlarının giydiği resmi kıyafet, (cübbe, sarık v.s.).
Melek-i sıyânet: Koruma meleği.

On Dördüncüsü

Üç Mustafa'nın küçücük “üç tokat” yemeleridir.

Birincisi: Mustafa Çavuş *(rahmetullâhi aleyh)* sekiz senedir bizim hususî küçük câmie, hem sobasına, hem gazyağına, hem kibritine kadar hizmet ediyordu. Hatta gazyağını ve kibritini sekiz senedir kendi kesesinden sarfettiğini sonra öğrendik. Cemaate, hususan Cuma gecelerinde gayet zarurî bir iş olmayınca geri kalmıyordu. Sonra ehl-i dünya onun saffet-i kalbinden istifâde ederek dediler ki:

“Sözler'in bir kâtibi olan Hâfız'ın sarığına ilişecekler. Hem gizli ezan, muvakkaten terkedilsin. Sen kâtibe söyle, cebir görmeden evvel sarığı çıkarsın.”

O bilmiyordu ki: Hizmet-i Kur'âniye'de bulunan birisinin sarığını çıkarmaya dair sözü tebliğ etmek, Mustafa Çavuş gibi yüksek ruhlulara pek ağırdır. Onların sözlerini tebliğ etmiş. O gece rüyada ben görüyordum ki: Mustafa Çavuş'un elleri kirli, kaymakam arkasında olarak odama geldi. İkinci gün ona dedim:

Mustafa Çavuş, sen bugün kim ile görüştün? Seni elin mülevves bir sûrette kaymakamın arkasında gördüm.

Dedi: “Eyvah! Bana böyle bir söz, muhtar söyledi; 'kâtibe söyle'. Ben arkasında ne olduğunu bilmedim.”

Hem aynı günde bir okkaya yakın gazyağını câmie getirmiş. Hiç vukû bulmayan, o gün kapı açık kalmış, bir keçi yavrusu içeriye girmiş, büyük bir adam gelmiş, keçi yavrusunun seccademe yakın bıraktığı müzahrefâtı yıkamak için, ibrikteki gazyağını su zannedip bütün o gazyağını temizlik yapıyorum diye câminin her tarafına serpmiş. Acâibdir ki, kokusunu duymamış. Demek o mescid lisan-ı hâl ile Mustafa Çavuş'a diyor: “Senin gazyağın bize lâzım değil. Ettiğin hata için gazyağını kabul etmedim.” diye işaret vermek için o adama koku işittirilmedi. Hatta o hafta içinde Cuma gecesinde ve birkaç mühim namazda, o kadar çalıştığı hâlde cemaate yetişemiyordu. Sonra ciddî bir nedâmet, bir istiğfar ettikten sonra saffet-i asliyesini buldu.

İkinci Mustafalar: Kuleönündeki kıymettar, çalışkan mühim bir talebem olan Mustafa ile, onun çok sâdık ve fedâkâr arkadaşı Hâfız Mustafa'dır

---

Mülevves: Kirli, pis.

Okka: 400 dirhem, 1283 gr. ağırlığında eski bir ölçü birimi.

Muzahrefât: Pislikler.

(rahmetullâhi aleyh). Ben bayramdan sonra, ehl-i dünya bize sıkıntı verip hizmet-i Kur'âniye'ye fütur vermemek için şimdilik gelmesinler, diye haber göndermiştim. Şayet gelecek olurlarsa birer birer gelsinler. Hâlbuki bunlar üç adam birden, bir gece geldiler. Fecirden evvel hava müsaid ise gitmek niyet edildi. Hiç vukû bulmadığı bir tarzda hem Mustafa Çavuş, hem Süleyman Efendi, hem ben, hem onlar, zâhir bir tedbiri düşünemedik, bize unutturuldu. Her birimiz ötekine bırakıp ihtiyatsızlık ettik. Onlar fecirden evvel gittiler. Öyle bir fırtına onları iki saat mütemâdiyen tokatladı ki; bu fırtınadan kurtulmayacaklar, diye telâş ettim. Şimdiye kadar bu kışta ne öyle bir fırtına olmuş ve ne de bu kadar kimseye acımıştım. Sonra Süleyman'ı, ihtiyatsızlığının cezâsı olarak arkalarından gönderip sıhhat ve selâmetlerini anlamak için gönderecektim. Mustafa Çavuş dedi: O gitse, o da kalacak. Ben de onun arkasından gidip aramak lâzım. Benim arkamdan da Abdullah Çavuş gelmek lâzım." Bu hususta "Tevekkelnâ alellah" dedik, intizar ettik.

Suâl: Has dostlarınıza gelen musibetleri, tokat eseri deyip hizmet-i Kur'âniye'de füturları cihetinde bir itab telâkki ediyorsun. Hâlbuki size ve hizmet-i Kur'âniyeye hakikî düşmanlık edenler, selâmette kalıyorlar. Neden dosta tokat vuruluyor, düşmana ilişilmiyor?

Elcevap: اَلظُّلْمُ لَا يَدُومُ وَالْكُفْرُ يَدُومُ[1] sırrınca: Dostların hataları, hizmetimizde bir nevi zulüm hükmüne geçtiği için, çabuk çarpılıyor. Şefkatli tokat yer, aklı varsa intibâha gelir.

Düşman ise, hizmet-i Kur'âniye'ye zıddıyeti, mümânaatı, dalâlet hesabına geçer. Bilerek veya bilmeyerek hizmetimize tecâvüzü, zındıka hesabına geçer. Küfür devam ettiği için, onlar ekseriyetle çabuk tokat yemiyorlar.

Nasıl ki, küçük kabahatleri işleyenlerin, nâhiyelerde cezâları verilir. Büyük kabahatleri de büyük mahkemelere gönderilir. Öyle de ehl-i imanın ve has dostların hükmen küçük hataları, çabuk onları temizlemek için kısmen dünyada ve sür'aten verilir. Ehl-i dalâletin cinâyetleri, o kadar büyüktür ki, kısacık hayat-ı dünyeviyeye cezâları sığışmadığından, mukteză-yı adâlet olarak âlem-i bekâdaki mahkeme-i kübrâya havale edildiği için, ekseriyetle burada cezâya çarpılmıyorlar.

---

1 "Zulüm devam etmez, küfür devam eder." Bkz.: Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 2/107. Ayrıca "Allah Teâlâ, zalime biraz fırsat tanır, amma bir de yakaladı mı artık paçayı kurtaramaz." anlamındaki hadis için bkz.: Buhârî, *Tefsîru sûre* (11) 5; Müslim, *Birr* 62; Tirmizî, *Tefsîru sûre* (8) 11.

Mümânaat: Mani olma, engelleme. **Tevekkelnâ alellah:** "Allah'a tevekkül ettik."

İşte, hadis-i şerifte اَلدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ[1] mezkûr hakikate dahi işaret ediyor. Yani, dünyada şu mümin, kısmen kusûrâtından cezâsını gördüğü için dünya onun hakkında bir dâr-ı cezâdır. Dünya, onların saadetli âhiretlerine nisbeten bir zindan ve cehennemdir. Ve kâfirler mâdem cehennemden çıkmayacaklar.[2] Hasenâtlarının mükâfâtlarını kısmen dünyada gördükleri ve büyük seyyiâtları tehir edildiği cihetle, onların âhiretine nisbeten dünya, cennetleridir. Yoksa mümin bu dünyada dahi kâfirden mânen ve hakikat nokta-yı nazarında çok ziyade mesuddur. *Âdeta müminin imanı, müminin ruhunda bir cennet-i mâneviye hükmüne geçiyor; kâfirin küfrü, kâfirin mahiyetinde mânevî bir cehennemi ateşlendiriyor.*

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ[3]

---

1 "Dünya müminin zindanı, kâfirin cennetidir." (Müslim, *Zühd* 1; Tirmizî, *Zühd* 16; İbn-i Mâce, *Zühd* 3; Ahmed İbn-i Hanbel, *Müsned* 2/197, 323, 389, 485).

2 Kâfirlerin ebediyyen cehennemden çıkamayacaklarına dair 45 âyet vardır. Bir kısmı şunlardır: Bakara Sûresi, 2/39, 81, 162, 217, 257, 275; Nisâ Sûresi, 4/14, 169; Mâide Sûresi, 5/37, 80...

3 "Sübhansın ya Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin." (Bakara Sûresi, 2/32).

Dâr-ı cezâ: İşlerin karşılığının verildiği diyâr.

بِسْــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَللّٰهُ يَا رَحْمٰنُ يَا رَحِيمُ يَا فَرْدُ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ يَا حَكَمُ يَا عَدْلُ يَا قُدُّوسُ[1]

İsm-i âzamın hakkına ve Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın hürmetine ve Resûl-i Ekrem'in *(aleyhissalâtü vesselâm)* şerefine, bu mecmuayı bastıranları ve mübârek yardımcılarını ve Risale-i Nur talebelerini Cennetü'l-Firdevs'te saadet-i ebediyeye mazhar eyle! Âmin…

Ve hizmet-i imaniye ve Kur'âniyede daima muvaffak eyle! Âmin…

Ve defter-i hasenâtlarına Barla Lâhikası'nın her bir harfine mukabil, bin hasene yazdır! Âmin...

Ve Nurlar'ın neşrinde sebat ve devam ve ihlâs ihsan eyle! Âmin…

Yâ Erhame'r-râhimîn! Umum Risale-i Nur şâkirtlerini iki cihanda mesud eyle! Âmin…

İnsî ve cinnî şeytanların şerlerinden muhafaza eyle! Âmin…

Ve bu âciz ve bîçâre Said'in kusurâtını affeyle! Âmin...

Umum Nur Şâkirtleri Nâmına
Said Nursî

---

1 Yâ Allah, yâ Rahmân: Ey Zât'ı itibarıyla merhametli olan! Yâ Rahim: Ey rahmetiyle mahlûkâtına merhamet eden! Yâ Ferd: Ey eşi ve benzeri olmayan! Yâ Hayy: Ey her zaman var olan, diri olan, ezelî ve ebedî hayat sahibi olan! Yâ Kayyûm: Ey kendi Zât'ı ile var olup, zeval bulmayan ve bütün varlıkları varlıkta tutup onları yöneten! Yâ Hakem: Ey hükmü geçersiz kılınmayan Hâkim! Yâ Adl: Ey tam adalet sahibi! Yâ Kuddûs: Ey her şeyi tertemiz yapan ve kendisi bütün eksiklerden uzak ve yüce Zât!

Kaynakların Tesbitinde Faydalanılan Eserler

Abderî, İbnü'l-Hâc Ebû Abdullah Muhammed b. Muhammed el-Fâsî; ***el-Medhal,*** Dâru'l-Fikr, 1981.

Abdulkâhir Bâğdâdî, Ebu Mansur b. Tahir b. Muhammed (v. 429 h.); ***el-Farku Beyne'l-Fırak ve Beyânu'l-Fırkati'n-Nâciye,*** Dâru'l-Âfâki'l-Cedîde; Beyrut, 1977. s. 25

Aclûnî, İsmâîl b. Muhammed (v. 1162 h.); ***Keşfü'l-hafâ ve müzîlü'l-ilbâs,*** I-II, Müessesetü'r-risâle, Beyrut, 1988.

Ahmed İbn-i Hanbel, Ebû Abdillah eş-Şeybânî (164-241 h.); ***el-Müsned,*** I-VIII, Müessesetü Kurtuba, Mısır, tsz.

Aliyyülkârî, Ebu'l-Hasan Nureddin Ali b. Sultan Muhammed (v. 1014/1606); ***el-Esrâru'l-merfûa fi'l-ahbâri'l-mevdûa,*** *[Tahkîk: Muhammed b. Lütfi Sabbâğ],* el-Mektebü'l-İslâmî, Beyrut, 1406 h.

________; ***el-Masnû' fî ma'rifeti hadîsi'l-mevdû',*** *[Tahkîk: Abdülfettah Ebû Gudde]*, Mektebü'l-matbûati'l-İslâmî, Kahire, 1984.

Âlûsî, Ebu's-Senâ Şehabeddin Mahmud b. Abdillah (v. 1270/1854); ***Rûhu'l-meânî fî tefsîri'l-Kur'âni'l-azîm ve's-seb'u'l-mesânî,*** I-XXX, Dâru ihyâi't-türâsi'l-Arabî, Beyrut, tsz.

Âmidî, Ebu'l-Hasen Ali b. Muhammed (551-631 h.); ***el-İhkâm fî Usûli'l-Ahkâm,*** *[Tahkîk: Dr. Seyyid el-Cemîlî],* I-IV, Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, Beyrut, 1404 h.

Beğavî, Ebû Muhammed Muhyi's-sünne Hüseyin b. Mesud, (v. 516/1122); ***Meâlimü't-tenzîl,*** I-IIX, Dâru Taybe, Riyad, 1993.

Beyhakî, Ebûbekir Ahmed b. el-Hüseyin (384-458 h.); ***es-Sünenü'l-kübrâ,*** I-X, Mektebetü dâri'l-bâz, Mekke, 1414/1994.

________; ***Şuabü'l-iman,*** *[Tahkik: Muhammed es-Saîd Besyûnî ez-Zağlûl],* I-IX, Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut, 1410/1990.

________; ***Zühd,*** Müessesetü'l-kütübi's-sekâfiyye, Beyrut, 1996.

Buharî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl (v. 256 h.); ***Sahîhu'l-Buharî,*** I-VIII, el-Mektebetü'l-İslâmiyye, İstanbul, 1979.

Dârakutnî, Ebu'l-Hasan Ali b. Ömer (306-385 h.); ***Sünen,*** I-IV, *[Tahkik: es-Seyyid Abdullah Haşim Yemânî el-Medenî],* Dâru'l-mârife, Beyrut, 1386/1966.

Dârimî, Abdullah b. Abdirrahmân (181-255 h.); ***Sünen,*** I-II, Dâru'l-kitâbi'l-Arabî, Beyrut, 1407/1987.

Deylemî, Ebû Şucâ' Şîreveyh b. Şehredâr (445-509 h.); ***el-Müsnedü'l-firdevs bi me'sûri'l-hitâb,*** *[Tahkik: Muhammed es-Saîd Besyûnî ez-Zağlûl],* Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut, 1986.

Ebû Davud, Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî (202-275 h.); ***Sünen,*** *[Tahkik: Muhammed Muhsin Abdülhamîd],* I-IV, el-Mektebetü'l-İslâmiyye, İstanbul, tsz.

Ebû Hanîfe, İmam-ı A'zam Numan b. Sabit Bağdadi, (v. 150/767); ***el-Fıkhu'l-ekber*** (Aliyyülkârî Şerhiyle birlikte), *[Tahkik: Ali Muhammed Dandel],* Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut, 1416/1995.

Ebû Nuaym, Ahmed b. Abdillâh el-İsbehânî (v. 430 h.); ***Hilyetü'l-evliyâ ve tabakâtü'l-asfiyâ,*** I-X, Dâru'l-kitâbi'l-Arabî, Beyrut-1405 h.

Ebu's-Suûd, Muhammed b. Muhyiddin el-İmad (v. 982/1574); ***İrşadü'l-akli's-selim ilâ mezâyâ'l-Kur'ân-ı Kerim,*** I-IX, Dâru ihyâi't-türâsi'l-Arabî, Beyrut, tsz.

Gazâlî, Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed (450-505 h.); ***İhyâu ulûmi'd-dîn,*** I-IV, Dâru'l-ma'rife, Beyrut, tsz.

________; ***el-Maksadü'l-esnâ fî şerhi meâni esmâillâhi'l-hüsnâ,*** *[Tahkik: Besam Abdulvahhab el-Cabî]*, el-Cifan ve'l-Câbî, Kıbrıs, 1407/1987.

Gelibolulu Şeyhzâde, Abdurrahman b. Muhammed b. Süleyman (v. 1078/1667); ***Mecmeu'l-Enhur fî Şerhi Mülteka'l-Ebhur (Damad Şerhi),*** *[Tahkik: Halil İmran el-Mansur]*, I-IV, Dâru'l-kütübü'l-ilmiye, Lübnan/Beyrut, 1998.

Geylânî, Muhyiddin Abdülkadir b. Musa b. Abdillah (v. 561/1166); ***Fethu'r-rabbânî,*** *[Tahkik: Enes b. Muhammed b. Hasan Muhra],* Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut, 1419 h.

Gümüşhânevî, Ahmed Ziyaeddin Nakşibendî, ***Mecmûatü'l-ahzâb***, I-III, Sezgin neşriyat, İstanbul, 1311/1893.

Hâkim, Ebû Abdillah Muhammed b. Abdillah en-Neysâbûrî (321-405 h.); ***Müstedrek ale's-Sahîhayn,*** I-V, Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut, 1411/ 1990.

Hakîm et-Tirmizî, Ebû Abdillah Muhammed b. Ali b. el-Hasen, ***Nevâdiru'l-usûl fî ehâdîsi'r-Rasûl***, *[Tahkîk: Abdurrahman Amîra]*, I-IV, Dâru'l-cîl, Beyrut, 1412/1992.

Hatîb el-Bağdâdî, Ahmed b. Ali Ebû Bekr (393-463 h.); ***Târîhu Bağdâd,*** I-XIV, Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut, tsz.

Heysemî, Ali b. Ebî Bekr (v. 807 h.); ***Müsnedü'l-Hâris (Zevâidu'l-Hâris);*** *[Tahkik: Hüseyin Ahmed Salih el-Bakirî],* Merkezü Hidmeti's-Sünne ve's-Sîreti'n-Nebeviyye, Medine, 1413/ 1992.

İbn-i Ebî Şeybe, Abdullah b. Muhammed (v. 235 h.); ***Musannef fi'l-ehâdîs ve'l-âsâr,*** *[Tahkîk: Kemâl Yusuf el-Hût]*, I-VII, Mektebetü'r-Ruşd, Riyad, 1409 h.

İbn-i Hacer, Ahmed b. Ali el-Askalânî (773-852 h.); ***Lisânu'l-Mîzân,*** I-VII, *[Tahkîk: Dâiretu'l-muarrif en-Nizamiyye el-Hind],* Müessesetü'l-A'lemî li'l-matbûât, Beyrut, 1986.

İbn-i Hişâm, Abdülmelik b. Hişam İbn Eyyûb el-Himyerî (v. 213/828); ***es-Sîratü'n-Nebeviyye,*** I-VI, Dâru'l-cîl, Beyrut, 1411.

İbn-i Huzeyme, Ebû Bekr Muhammed b. İshak es-Sülemî en-Neysabûrî (223-311 h.); ***es-Sahîh,*** *[Tahkik: Muhammed Mustafa el-Âzâmî],* I-IV, el-Mektebu'l-İslâmî, Beyrut, 1390/1970.

İbn-i Kays, Abdullah b. Muhammed b. Ubeyd b. Süfyân (208-281 h.); ***Kura'd-dayf,*** I-V, Advâü's-selef, Riyad, 1997.

İbn-i Kesîr, Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer İbni Kesîr ed-Dimaşkî (v. 774 h.); ***Tefsîru'l-Kur'âni'l-azîm,*** I-IV, Dâru'l-fikr, Beyrut, 1401 h.

İbn-i Mâce, Muhammed b. Yezîd el-Kazvînî (207-275 h.); ***Sünen,*** I-II, Dâru'l-fikr, Beyrut, tsz.

İbn-i Teymiyye, Ebu'l-Abbas Ahmed b. Abdilhalim b. Teymiyye el-Harrânî (661-728 h.); ***Minhacü's-sünneti'n-nebeviyye,*** *[Tahkik: Muhammed Reşad Salim],* I-X, Müessesetü Kurtuba, 1406 h.

İbnü'l-Cevzî, Abdurrahman b. Ali b. Muhammed (508-597 h.); ***el-İlelü'l-mütenâhiye,*** I-II, Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut, 1403 h.

İbnü'l-Esîr, Ebu'l-Hasan İzzeddin Ali b. Muhammed b. Abdülkerim (v. 630/1233); ***el-Meselü's-sâir fî edebi'l-kâtibi ve'ş-şâir,*** I-II, el-Mektebetü'l-asriyye, Beyrut, 1995.

İmam Eş'arî, Ebu'l-Hasen Ali b. İsmail (v. 324 h.), ***Makâlâtü'l-İslâmiyyîn;*** *[Tahkîk: Helmut Rayter]* Dâru İhyâi't-türâsi'l-Arabî, Beyrut. s. 65

İmam Rabbânî, Ahmed Fârukî Serhendî; ***Mektubat,*** I-II, Fazilet Neşriyat, İstanbul, tsz.

Kalkaşendî, Ahmed b. Ali (v. 821 h.); ***Subhu'l-a'şâ fî sınâati'l-inşâ,*** I-VIII, Dâru'l-fikr, Dimaşk, 1987.

Kâsânî, Alâüddîn (v. 587 h.); ***el-Bedâiu's-sanâi***, I-VII, Dâru'l-kitâbi'l-Arabî, Beyrut, 1982.

Kudâî, Muhammed b. Selâme b. Ca'fer (v. 454 h.); ***Müsnedü'ş-Şihâb,*** I-II, Müessesetü'r-risâle, Beyrut, 1407/1986.

Kurtubî, Muhammed b. Ahmed b. Ebû Bekr b. Ferah (v. 671/1273); ***el-Câmî li ahkâmi'l-Kur'ân,*** I-XX, Dâru'ş-şa'b, Kahire, 1372 h.

Merğînânî, Ebu'l-Hüseyin Ali b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl (511-593 h.); ***el-Hidâye şerhu'l-Bidâye***, I-IV, el-Mektebetü'l-İslâmiyye, Beyrut, tsz.

________; ***Bidâyetü'l-mübtedî fî fıkhi'l-İmam Ebî Hanîfe,*** *[Tahkîk: Hâmid İbrahim Kürsûn, Muhammed Abdulvehhâb Buhayrî]*, Matbaatü Muhammed Ali Sabîh, Kahire, 1355 h.

Meydânî, Ebu'l-Fadl Ahmed b. Muhammed (v. 518 h.); ***Mecmeu'l-emsâl,*** I-II, Dâru'l-mârife, Beyrut, tsz.

Münâvî, Muhammed Abdürraûf b. Ali (v. 1031/1622); ***Feyzu'l-kadîr şerhu Câmii's-sağîr***, I-VI, el-Mektebetü't-ticâriyyeti'l-kübrâ, Mısır, 1356 h.

Müslim, Ebu'l-Hüseyin el-Haccâc en-Neysâbûrî (206-261 h.); ***Sahîhu Müslim,*** I-V, Dâru ihyâi't-türâsi'l-Arabî, Beyrut, tsz.

Nesâî, Ebû Abdirrahmân Ahmed b. Şuayb (215-303 h.); ***Sünen,*** *[Tahkîk: Abdülfettah Ebû Gudde]*, I-VIII, Mektebetü'l-matbûâti'l-İslâmiyye, Halep, 1406/1986.

________ ***; es-Sünenü'l-kübrâ,*** *[Tahkîk: Abdulğaffâr Süleyman el-Bündârî]*, I-VI, Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut, 1411/1991.

Niyazi Mısrî, Divan, Maarif kitaphanesi, İstanbul, tsz.

Sehâvî, Ebu'l-Hayr Şemsüddin Muhammed b. Abdirrahman (v. 902/1497); ***el-Makâsıdü'l-hasene;*** Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut, 1399 h.

Suyûtî, Abdurrahman b. el-Kemâl Celâleddîn (849-911 h.); (Abdulğani ve Fahru'l-Hüsn ed-Dehlevî ile birlikte) ***Şerhu Süneni İbni Mâce,*** Kadîm-i Kütüphane, Karaçi, tsz.

Şafiî, Ebû Abdillah Muhammed b. İdris (150-204 h.); ***el-Ümm,*** Dâru'l-ma'rife, Beyrut, 1393 h.

Şahiner, Necmeddin; ***Son Şahitler,*** Nesil Yayınları, İstanbul.

Şevkânî, Muhammed İbn Ali b. Muhammed (1173-1250 h.); ***el-Fevâidü'l-Mecmûa fi'l-ehâdîsi'l-mevdûa,*** *[Tahkîk: Abdurrahmân b. Yahyâ el-Muallimî el-Yemânî]*, el-Mektebu'l-İslâmî, Beyrut, 1392 h.

Şeybânî, Ebû Abdullah Muhammed b. Hasan b. Ferkad (132-189 h.); ***Mebsût,*** *[Tahkik: Ebu'l-Vefâ el-Efgânî],* I-V, İdâretü'l-Kur'ân ve'l-Ulûmi'l-İslâmiyye, Karaçi, tsz.

Şürünbülâlî, Ebu'l-İhlas Hasan b. Ammar b. Ali el-Vefâi (v. 1069/1659); ***Merâki'l-Felâh Şerhu Nuri'l-İzah*** (Tahtâvî Hâşiyesiyle birlikte), Mektebetü Mustafa el-Babi el-Halebi ve Evladuhu, Kahire, 1970.

Taberânî, Ebu'l-Kâsım Muhammed b. Ahmed (v. 360 h.); ***el-Mu'cemül-evsat***, *[Tahkîk: Hamdi b. Abdilmecîd es-Selefî]*, I-X, Dâru'l-Harameyn, Kahire, 1415 h.

________; ***el-Mu'cemül-kebîr,*** *[Tahkîk: Hamdi b. Abdilmecîd es-Selefî]*, I-XX, Mektebetü'l-ulûm ve'l-hikem, Musul, 1404 h.

Taberî, Muhammed b. Cerîr b. Yezîd b. Hâlid (224-310 h.); ***Câmiu'l-beyân fî tefsîri'l-Kur'ân,*** I-XXX, Dâru'l-fikr, Beyrut, 1405 h.

________; ***Târîhu'l-ümem ve'l-mülûk (Tarîhu't-Taberî),*** I-V, Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut, 1407h.

Tirmizî, Ebû Îsâ Muhammed b. Îsâ (209-279 h.); ***el-Câmiu's-Sahîh***, I-V, Dâru ihyâi't-türâsi'l-Arabî, Beyrut, tsz.

Ukberi, Ebi'l-Bekâ; ***Mesâilü hilâfiyye fi'n-nahv,*** *[Tahkîk: Muhammed Hayru'l-Hulvânî],* Dâru'ş-şark el-Arabî, Beyrut, 1992.

Zemahşerî, Ebu'l-Kâsım Cârullah Mahmud b. Ömer b. Muhammed (v. 538/ 1144); ***el-Mufassal fî sanati'l-i'râb,*** *[Tahkîk: Dr. Ali Ebû Melham]*, Dâru Mektebeti'l-Hilal, Beyrut, 1993.

Şahıslar

Abdullah Çavuş (Yavaşer)

1901 yılında Isparta'nın İslâmköy'ünde doğdu. Bediüzzaman'ın komşusu ve sâdık talebelerindendir. Üstad'ın ifadeleriyle *"mübarek bir hâne sahibi ve sâdık bir arkadaş"* olan Abdullah Çavuş, "nur postacısı" olarak uzun zaman Kur'ân ve İslâm'a hizmet etti. Denizli hapsinde Üstad'la birlikte bulundu. Kendisini Üstad'ın dâimî hizmetkârı olarak tavsif eden Abdullah Çavuş, 1960 yılında vefat etmiştir.

Abdullah Dihlevî

Nakşibendiliğin Müceddidiyye-i Dihleviyye kolunun kurucusu olarak kabul edilen Abdullah Dihlevî Hazretleri, 1743'te Pencap'ta doğdu. Küçük yaşta dini ilimler sahasında eğitime başladı. Daha sonra Delhi'ye giderek tefsir, hadis, fıkıh ilimlerinde ileri bir seviyeye ulaştı. Şeyhi Can-ı Canan-ı Mazhar'ın vefatından sonra onun yerine geçti ve kısa zamanda büyük bir üne kavuştu. Kendisinden feyiz almak için Anadolu, Suriye, Irak, Hicaz'dan ziyaretine gelenler giderek artmaya başladı. Abdullah Dihlevî Hazretleri, müridlerinin tasavvufi terbiyesiyle ilgilenmesinin yanında günün belli saatlerinde zaviyesinde hadis, fıkıh, tefsir ve tasavvuf dersleri de okutuyordu. Asrının müceddidi olarak kabul edilen ve Nakşibendiyye tarikatının Halidiyye kolunun kurucusu olan Mevlânâ Halid-i Bağdadi Hazretleri'nin de şeyhi olan Abdullah Dihlevî Hazretleri 1824'te Delhi'deki zaviyesinde vefat etti.

Abdurrahman Nursî

Bediüzzaman Hazretleri'nin büyük kardeşi Molla Abdullah'ın oğludur. 1903'te Nurs'ta doğdu. I. Dünya savaşı sonunda Üstad Hazretleri İstanbul'a gelmişti. Bunun üzerine yeğeni Abdurrahmân da İstanbul'a Üstad'ının yanına gelmiş ve Çamlıca'da bulunan bir evde onunla beraber kalmıştı. Bediüzzaman Hazretleri'nin *"gayet zeki, fedakar, hem bir talebe, hem hizmetkâr, hem kâtib, hem evlad-ı mâneviye"*si olan Abdurrahman Nursî, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Birinci Millet Meclisi'nde bir süre katiplik yaptıktan sonra 25 yaşında henüz yeni evli iken vefat etmiştir. Vefatından sonra Hz. Üstad; *"benim yegane mânevî evladım ve medar-ı tesellim ve hakiki vârisim ve bir deha-i nurâni sahibi olacağı muhtemel olan biraderzadem Abdurrahman"* ifadeleriyle yeğeninin gönlündeki konumuna işaret eder. Abdurrahman Nursî Beyefendi, Hz. Üstad'a ait ilk biyografi çalışması olan "Bediüzzaman'ın Tarihçe-i Hayatı" adlı eseri kaleme almış ve 1919'da İstanbul'da yayınlamıştır.

Abdülkadir Geylânî

1077'de Hazar Denizi'nin güneybatısındaki Gilân eyalet merkezine bağlı Neyf köyünde doğdu. Küçük yaşta babasını kaybeden Abdülkadir'in bütün gayesi tahsiline devrin en önemli ilim ve kültür merkezi olan Bağdat'ta devam etmekti. On sekiz yaşına gelince annesinden izin alarak bir kafileye katılıp Bağdat'a gitti. Orada hadis, fıkıh, edebiyat okudu. Bu arada Bağdat mutasavvıflarıyla yakın dostluklar kurup tasavvufa intisap etti. Medresede hadis, tefsir, kıraat, fıkıh ve nahiv gibi ilimleri okuttu ve vaaz vermeye başladı. Ancak bir süre sonra bütün bunları bırakarak inzivaya çekildi. 1166'da vefat eden Abdülkadir Geylânî Hazretleri'nin tasavvufu, şeriata ve dinin zahiri hükümlerine titizlikle bağlı kalma esasına dayanır. O, her an Kur'ân ve hadislere uygun hareket etmeyi şart koşar. Ona göre bir zâhidin hayatında görülebilecek deruni hâller dini ölçülerin dışına taşmamalıdır. Gerek vaazlarında gerekse eserlerinde son derece sade bir üslup kullanan Abdülkadir Geylânî'nin verdiği vaazları dinlemek için yetmiş bin kişinin Bağdat'a geldiği rivayet edilir. Daha hayatta iken kendisinden birçok keramet nakledilmeye başlanmıştır. Kendi adıyla anılan Kâdiriyye tarikatı bütün İslâm Âlemi'ne yayılmıştır. En önemli eserleri olarak "Gunye", "Fütuhu'l-Gayb" ve "Fethu'r-Rabbânî" sayılabilir.

Abdülmecid Nursî (Ünlükul)

Bediüzzaman Hazretleri'nin öz kardeşidir. 1884'te doğdu. Dinî ilimlere dair tahsilini tamamladıktan sonra Diyarbakır ve Van'da muallimlik, Nevşehir/Ürgüp'te müftülük, Konya İmam-Hatip ve Yüksek İslâm Enstitüsü'nde meslek dersleri hocalığı yapmıştır. Kardeşi Bediüzzaman Hazretleri'nin "el-Mesneviyyü'n-Nuriyye" ve "İşârâtü'l-İ'câz" adlı Arapça eserlerini Türkçe'ye tercüme ederek Türkiye'deki iman hizmetinde önemli bir vazife eda etmiştir. 1967'de Konya'da vefat etmiştir.

Ahmed Bedevî

Kuzey Afrika ve Mısır'ın en büyük velisi olarak kabul edilen mutasavvıf Ahmed Bedevî, Bedeviye tarikatının da kurucusudur. Fas'ta doğdu. Yüzünü Afrika bedevileri gibi örttüğü için Bedevî lakabıyla tanındı. Küçük yaşta ailesiyle birlikte hacca gitti. Mekke'de iken babası vefat etti. Gençlik döneminde zahirî ilimlerle meşgul oldu. Kur'an-ı Kerim'i ezberledikten sonra kıraat ilmine ilgi duydu ve Kur'an'ı kıraat-ı seb'a üzere okumayı öğrendi. Daha sonra fıkıh tahsil etti, özellikle şafiî fıkhında derinleşti. 1230 yılına doğru dini-ruhanî hayatında bir takım değişiklikler oldu. İnsanlardan uzaklaşarak dünya kelamı etmemeye ve meramını işaretle anlatmaya başladı. 1237 yılında Mısır'ın Tanta şehrine yerleşti. Burada, kendisine kırk yıl hizmet edecek ve ölümünden sonra da yerine geçecek olan Abdü'l-âl b. Fakîh ile karşılaştı. Hayatının geri kalan kısmını Tanta'da geçirdi.

Ahmed Bedevî'nin Kuzey Afrika ve özellikle Mısır'ın dinî-tasavvufî hayatında derin izleri olduğu gibi tasavvuf tarihi

içinde de önemli bir yeri vardır. Tasavvuf ehli onu Abdülkadir-i Geylanî, Ahmed Rifâî ve İbrahim Desûkî ile birlikte "aktâb-ı erbaa"dan biri olarak kabul eder. O, aynı zamanda haçlılara karşı vermiş olduğu çetin mücadeleler vesilesiyle Mısır halkı tarafından büyük bir kahraman ve kurtarıcı olarak kabul edilmiştir.

Ahmed Galib (Muallim Ahmed Galib Keskin)

Bediüzzaman'ın Barla dönemi talebelerindendir. 1900 yılında Isparta/Yalvaç'ta doğmuştur. Mesleği öğretmenlik olmakla birlikte, aynı zamanda hattat ve şairdir. Üstad'ıyla birlikte Eskişehir Hapishânesi'nde tutuklu kalmıştır. Nur talebelerinden Hasan Feyzi Yüreğil Bey'in vefatından sonra Üstad Hazretleri kendisi için şu ifadeleri kullanmıştır: *"Bir Muallim Hasan gitti, yerine bir Muallim Hasan ve çok fedakâr diğer bir Muallim Ahmed geldi."* 1940'ta Yalvaç'taki bir çayhânede kaza kurşunuyla erken yaşta vefat etmiştir. Kabri Konya'dadır.

Ahmed Nazif (Çelebi)

Risale-i Nur'un faal bir şakirdi olan Ahmed Nazif Çelebi, Kastamonu'nun İnebolu ilçesindendir. Bediüzzaman Hazretleri 1910 yılında İstanbul'dan bir heyetle İnebolu'yu ziyaret etmişti. İşte Ahmed Nazif Çelebi, ilk defa Üstad'ı burada tanıdı. Daha sonra Hz. Üstad'ın 1936 yılında Kastamonu'ya sürgün edilmesinin ardından, 1938'de kendisini ziyaret edip Risale-i Nur'u okuyup yazmaya başladı. Oğlu Salahaddin Çelebi ile birlikte Risalelerin gerek elle yazılmasında, gerekse teksir makinasıyla çoğaltılıp diğer vilayetlere dağıtılmasında önemli hizmetler gerçekleştirdi. Mesela yaptığı bir neşriyat neticesinde Üstad Hazretleri kendisini şöyle taltif etmişti: *"Nazif'e bin bârekâllah, bin mâşaallah! İkinci bir Hüsrev; İnebolu ikinci bir Isparta olduğunu isbat ediyor. Tarihçe-i Hayat'ın en mühim meselesi Medresetü'z-Zehra olması cihetiyle Nazif'in bu neşriyatı, Reis-i Cumhurun Medresetü'z-Zehra mânâsında ve Doğu Üniversitesi namında Şark Camiü'l-Ezherine ciddî çalışmasına bir vesile olduğunu zannediyoruz."* Denizli ve Afyon hapishanelerinde Bediüzzaman Hazretleri'yle birlikte tutuklu kalan Ahmed Nazif Çelebi, 1964 yılında vefat etmiştir.

Âişe-i Sıddîka (r.anhâ)

Hz. Ebûbekir'in (r.a.) kızı, Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) hanımı, müminlerin annesidir. 614'te Mekke'de doğdu. Allah Resûlü (s.a.s.) ile nikahı hicretten önce Mekke'de kıyılmıştır. 622'de Medine'ye hicret etti. Hicretin 2. yılında Peygamber Efendimiz'le (s.a.s.) evlendi. Bedir ve Uhud Gazveleri, Hudeybiye Musalahası, Mekke Fethi ve Veda Haccı'nda bulundu.

Allah Resûlü (s.a.s.) vefatından önceki rahatsızlığında, diğer hanımlarının iznini alarak Hz. Âişe'nin odasına geçti ve mübarek başı onun kucağında olduğu hâlde vefat etti ve onun odasında defnedildi. Hz. Âişe ile Peygamber Efendimiz (s.a.s.) arasındaki aile bağı sevgi, anlayış ve hürmet esası üzerine kurulmuştur. Kendisine büyük yakınlık ve sevgi

gösteren Allah Resûlü (s.a.s.) ile koşu yaptığı, onun omuzuna dayanarak Mescid-i Nebevi'de mızraklarıyla savaş oyunları oynayan Habeşliler'i seyrettiği bilinmektedir. Resûl-i Ekrem de (s.a.s.) onunla bir arada bulunmaktan, bilhassa gece seyahetlerinde kendisiyle sohbet etmekten, sorularına cevap vermekten pek memnun olurdu. Esasen Hz. Âişe zekası, anlayışı, kuvvetli hâfızası, güzel konuşması, Kur'ân-ı Kerim'i ve Peygamber Efendimiz'i (s.a.s.) en iyi şekilde anlamaya çalışması gibi vasıfları sayesinde Hz. Peygamber'in yanında müstesna bir mevki kazandı.

Hz. Âişe, Hz. Ebûbekir ile Hz. Ömer'in halifeliği sırasında herhangi bir siyasi faaliyette bulunmadı. O'nun her iki halife ile münasebetleri karşılıklı saygı ve anlayış içerisinde geçti. Hz. Osman'ın on iki yıllık hilafetinin birinci yarısında ilk iki halife dönemindeki hayatını sürdürdü. Ancak, Hz. Osman'ın halifeliğinin ikinci devresinde, onun bazı karar ve tasarruflarına muhalefet ettiği bilinmektedir. Hz. Âişe, Hz. Osman'ın evinde muhasara edildiği sırada haccetmek üzere Mekke'ye gitti. Halife'nin şehid edildiğini, yerine Hz. Ali'nin halife olduğunu Medine'ye dönerken yolda Hz. Talha ve Zübeyr'den öğrendi. Onlarla birlikte Mekke'ye döndü. Hz. Osman'ın öldürülmesine karşı çıkanlar ile bilhassa Ümeyyeoğulları'nın bazı mensupları onun etrafında toplanarak halifenin intikamını almak ve müslümanlar arasındaki ihtilaflara son vermek üzere, Medine yerine Basra'ya gitmeye onu ikna ettiler. O da etrafına toplananlarla birlikte, iddia edildiğinin aksine, Hz. Ali'ye karşı hiçbir kırgınlığı olmadığı hâlde Hz. Osman'ın katillerini cezalandırmak ve müslümanları içinde bulundukları fitneden kurtarmak için Basra'ya hareket etti. Suriye'ye Muaviye üzerine yürümek için hazırlık yapmakta olan Hz. Ali bu gelişmeleri öğrenince Medine'den Irak'a hareket etti. Hz. Âişe ile Hz. Ali arasında çeşitli mektuplaşmalar ve müzakereler olmuşsa da 656 yılında müslümanlar arasındaki ilk kanlı çarpışma engellenemedi. Bu olay, Hz. Âişe'nin savaşı devesinin üzerinde idare etmesinden dolayı "Cemel Vak'ası" diye meşhur oldu. Sonunda Hz. Âişe tarafı savaşı kaybetti. Hz. Ali kendisine esir muamelesi yapılmasına izin vermedi. On iki bin dirhem verdikten sonra yanına kattığı Basralı kırk kadınla birlikte onu Medine'ye gönderdi. Hz. Âişe, sadece Allah'ın emrini yerine getirmek gayesiyle katılmış olmasına rağmen, Hz. Osman'ın halifeliğinin son yıllarında başlayıp Cemel Vak'ası'yla sona eren siyasi faaliyetleri sonraları onu çok üzmüştür. Birçok müslümanın ölümüne sebep olan bu acı olayları yaşamaktansa daha önce ölmeyi tercih ettiğini söylemiş, Peygamber hanımlarının evlerinde oturmalarını emreden âyeti her okudukça baş örtüsü ıslanıncaya kadar ağlamıştır. Cemel Vak'ası'ndan sonra Medine'de sakin bir hayat sürmüş ve bir daha siyasete karışmamış ve Hz. Ali ile barışmıştır. 678'de 65 yaşında iken Medine'de vefat etmiş, vasiyeti üzerine Cennetü'l-Bakî'e defnedilmiştir.

Allah Resûlü (s.a.s.) vefat ettiği zaman, Hz. Âişe çok genç olmasına rağmen Kur'ân-ı Kerim'i ve Sünnet-i Seniyye'yi

en iyi bilen, anlayan ve muhafaza eden sahabilerin başında yer alıyordu. Kuvvetli hâfızası hadis ve sünnetin daha sonraki nesillere ulaştırılmasında emsalsiz hizmetler îfâ etti. Binden fazla hadis rivayet eden ve "müksirun" diye adlandırılan yedi sahabinin dördüncüsü oldu. Fıkıh sahasında da o, ashab arasında çok sayıda fetva vermesiyle meşhur olan yedi kişiden biridir. Birçok fıkhî mesele yanında usûl-ü fıkıh, hikmet-i teşrî ve bilhassa feraiz sahalarında derin bir kültür ve anlayışa sahipti. Hz. Ömer kadınlarla ilgili fıkhî meselelerde dâima Hz. Âişe'nin görüşünü alırdı. Tâbiîn devrinin birçok hukukçusu, yüksek seviyedeki hukuk bilgisinden faydalanmak üzere kendisiyle ilmî istişarelerde bulunmuştur. Hz. Âişe'nin en belirgin özelliklerinden biri de İslâm Dini'nin esaslarını anlatmak hususundaki faaliyetleridir. Allah Resûlü'nden (s.a.s.) sonra onun evi, kadın-erkek, büyük-küçük birçok kimsenin huzuruna gelip kendisini dinlediği, varsa sorusunu sorup cevabını aldığı bir ilim ve irfan ocağı oldu. O, yalnızca şifahî sorulara değil aynı zamanda muhtelif şehir ve bölgelerde yaşayan müslümanların mektupla sordukları sorulara da cevaplar vermiştir. Böylece hadislerin ve bazı fıkhî meselelerin yazılmasına da öncülük etmiş oldu.

Alvarlı Muhammed Lütfi Efendi

Alvarlı Efe unvanıyla meşhur Hâce Muhammed Lütfi Hazretleri, 1868'de Erzurum'un Hasankale ilçesinde dünyaya geldi. Medrese tahsilini başta muhterem pederleri olmak üzere neşet ettiği muhitteki devrin önemli âlimlerinden yaptı. 1890'da Hasankale'nin Sivaslı Camii'ne imam oldu. Kalb ve ruh ufkundaki seyahatini Bitlis'te bulunan Muhammed Pîr-i Küfrevî hazretlerinin rehberliğinde gerçekleştirdi. Birinci Cihan Harbi'nde milis kuvvetler teşkil ederek doğuda aktif mücadele içerisinde bulundu. Milli Mücadele'den sonra Hasankale'ye bağlı Alvar köyü halkının istirhamı üzerine buraya geldi ve tam yirmi dört sene burada vazife yaptı. 1939 yılında tedavi için Erzurum'a yerleşmek mecburiyetinde kaldı ve vefatına kadar da burada ikamet etti. Yaklaşık 88 yıl süren uzun ve bereketli bir ömrün ardından 12 Mart 1956'da Hakk'a yürüdü. Nâş-ı şerifi Alvar köyüne defnedildi.

Babacan Mehmed Ali

Üstad Hazretleri'nin *"Âsım'ın vârisi"* diye tavsif ettiği Babacan Mehmed Ali Beyefendi 1901 yılında Isparta'da doğmuş, 1943 senesinde Üstad Hazretleri'yle tanışmıştır. "Nurları yazdıkça gayet şirin ve ruhânî bir sevinç hissediyorum. Cenâb-ı Hakk'a nasıl hamd ve şükredeceğimi bilemiyorum" ifadeleriyle Risale-i Nur'a karşı aşk u alakasını müşahede ettiğimiz Babacan Mehmed Ali Beyefendi uzun ve bereketli bir ömrün ardından 1980'li yılların sonunda Hakk'a yürümüştür.

Bedredddin Uşaklıgil

Muhterem Refet Barutçu'nun üvey evladı olan Bedreddin Uşaklıgil Beyefendi 1920'de Isparta'da dünyaya gelmiştir. Üstad Hazretleri'yle ilk görüşmesi 1933

yılında henüz on üç yaşında iken gerçekleşmiştir. Üstad Hazretleri'nin *"O, küçüklerin büyüğüdür. Cenâb-ı Hak onun emsâlini çoğaltsın"* dua ve iltifatına mazhar olan Bedreddin Uşaklıgil Beyefendi emekli oluncaya kadar lise öğretmenliği vazifesinde bulunmuştur.

Bekir (Dikmen)

İlk Nur risalesini bastıran kişi olma unvanını elde eden Barla'lı Nur talebelerinden biridir. 1898'de Barla'da doğmuş ve burada ticaretle meşgul olmuştur. 1954'te İstanbul'da vefat etmiştir. Edirnekapı Şehitliği'nde medfundur.

Bekir Ağa

Bediüzzaman Hazretleri'nin Isparta dönemindeki yakın talebelerinden biridir. Bitlis'in Adilcevaz ilçesinden olan Bekir Bey, Şeyh Said hadisesi bahane gösterilerek Isparta'ya sürgün edilmiş ve burada derin bir sadakatle hizmetinde bulunacağı Bediüzzaman Hazretleri'ni tanımıştır. Üstad Hazretleri'nin *"ümmî, fakat allâmelerin işini gören ve esrâr-ı Kur'âniyeye karşı Isparta'nın intibahına sebep olan"* diye tavsif ettiği Bekir Bey Nur risalelerini dağıtmakla birlikte Üstad Hazretleri'ni ziyaret etmek isteyen ziyaretçilere de yardımcı oluyordu.

Binbaşı Âsım Bey (Ahmed Âsım Önerdem)

1877 yılında İzmit'te dünyaya geldi. Trablusgarp, Şam, Muğla Manisa'da askerî vazifeli olarak bulundu. Bediüzzaman Hazretleri ile Burdur'da iken tanıştı ve istikâmet şehidi olarak ruhunu teslim edeceği ana kadar vefa ve sadakatla iman hizmetinde hep aziz Üstad'ının yanında oldu. 1935 yılında Risale-i Nur okuduğu için tutuklu olarak Isparta'ya götürüldü. Buradaki sorgulama esnasında *"bir su içer gibi kolayca, terhis tezkeresi telâkki ettiği ecel şerbetini içen"* Binbaşı Âsım Bey Isparta'daki Alâeddin mezarlığına defnedildi.

Celâleddin Süyûtî

1445 yılında Mısır'ın Esyut şehrinde doğdu. Genç yaşta tefsir, hadis, fıkıh, nahv, meani, beyan, bedi, lügat ve daha birçok dalda ihtisas sahibi oldu. İlk eserini on yedi yaşında iken yazdı. İlim tahsili için Şam, Hicaz, Yemen, Hindistan ve Sudan'ı gezdi. Hac farizası için gittiği Mekke'de bir süre kaldı. Bunların dışında Dimyat, Feyyun ve İskenderiye gibi Mısır'ın bazı bölgelerini de dolaştı. Hadis alanında önemli bir birikime sahip olduktan sonra ders vermeye başladı. Hocalığının yanında birçok eser de yazdı. Ömrünün sonuna kadar eser yazmaya devam etti. Bu maksatla Nil Nehri adacıklarından biri olan Er-Ravza'daki evinde âdeta inziva hayatı yaşayarak eser yazdı. Sıddîkîn-i muhakkikînden kabul edilen Celâleddin Süyûtî, özellikle hadis konusunda uzmanlaştı ve bu alanda verdiği fetvalar büyük kabul gördü. Âlem-i yakazada Resûl-i Ekrem (s.a.s.) ile mükerrer surette müşerref olan Celâleddin Süyutî Hazretleri, ilmî kariyerinin yanında örnek ahlâkı ile de herkesin sevgisini kazandı. Kimseden ihsan ve hediye talep etmediği gibi kabul de etmedi. Çok büyük geçim sıkıntısı çektiği zaman, çok

zengin olan kütüphanesinden bazı kitapları satma pahasına da olsa hediye kabul etmemeyi tercih etti. 1505 yılında Mısır'da vefat etti.

Ebû Davud

En güvenilir altı hadis kaynağından biri olan es-Sünen adlı eserin sahibi büyük muhaddistir. 818'de Horasan bölgesindeki Sicistan'da doğdu. Tahsiline burada başladı. On sekiz yaşında seyahata çıkarak önce Bağdat, sonra Basra'ya gitti. Daha sonra Hicaz, Suriye, Mısır, Horasan gibi diğer önemli ilim merkezlerini dolaşmaya başladı. Meşhur eseri es-Sünen, ahkama dair hadisleri en çok ihtiva eden ilk hadis kitabıdır. Bu sebeple hadis ilmindeki otoritesi yanında fıkıh bilgisiyle de dikkati çekmiştir. Hadis ilminin ana rükünlerinden biri, hem rivayet ve hem de dirayet ilminin üstadı olarak tavsif edilen, hâfıza gücü ve takvasıyla bilinen İmam Ebû Davud Hazretleri, 889'da Basra'da vefat etmiştir.

Ebû Hanife (İmam Âzam)

Hanefî mezhebinin imamı, İslâm'da hukukî düşüncenin ve içtihat anlayışının gelişmesinde önemli payı olan büyük müçtehit, âlim, ârif ve sûfidir. İmam Âzam sıfatıyla da şöhret bulmuştur. "Büyük imam" anlamına gelen "İmam Âzam" sıfatının ona verilmesi, çağdaşları arasında seçkin bir yere sahip bulunması, hukukî düşünce ve içtihat metodunda belli bir çığır açması, döneminden itibaren birçok fakihin onun görüşleri ve metodu etrafında kümelenmiş olması gibi sebeplerle açıklanabilir. Ticaretle uğraşan varlıklı bir ailenin çocuğu olan Ebû Hanife, 699'da Kûfe'de doğdu. Küçük yaşlarda Kur'ân'ı ezberledi. Önce akâid ve cedel ilmini öğrenmeye başlayan, giderek bu ilimde belli bir mesafe alan İmam Âzam, dönemindeki inkarcı ve bid'atçılarla münakaşa ve münazarada bulunmuştur. Bu münakaşalarla Efendimiz'den sahabeye ve sonraki nesillere intikal eden ve o dönem müslümanların çoğunluğunca da benimsenen itikadî esasları savunmayı gaye edinmiştir. Onun bu alandaki görüşleri, zamanla daha belirgin hâle gelecek olan Ehl-i Sünnet anlayışının şekillenmesine önemli ölçüde yardımcı olmuştur. Fıkıhta ve bilhassa amelî fıkıhta derinleşmesi ise, kendi döneminde Kûfe re'y ekolünün üstadı kabul edilen Hammad b. Ebû Süleyman'ın öğrencisi olduktan sonra gerçekleşir. İmam Âzam'ın "Biz önce Allah'ın kitabında olanı alırız. Onda bulamazsak Hz. Peygamber'in sünnetine bakarız. Orada da bir şey bulamazsak ashabın ittifak ettiğini benimseriz, ihtilaf etmişlerse dilediğimizin görüşünü alırız. Başkalarının görüşlerini onlara tercih etmeyiz. Ancak tâbiîn âlimlerine gelince onların içtihatlarına bağlı kalmayız. Onlar gibi biz de içtihatta bulunuruz. Aralarında müşterek illet bulununca bir hükmü diğerine kıyas ederiz" sözünden içtihat metodu anlaşılmaktadır. Zaten sahabeden itibaren İslâm âlimleri az veya çok bu metodu kullanmışlardır. İmam Âzam'da göze çarpan farklılık kıyası belli bir sistem ve kurala bağlamak, onu sıkça kullanmak ve henüz vuku bulmamış hâdiselere de uygulamaktan ibarettir. Kaynaklar onun kanaatkâr, cömert, güvenilir, âbid

ve zâhid bir kişi olduğunda, bütün ticari işlem ve beşerî ilişkilerinde bu özelliklerinin açıkça görüldüğünde görüş birliği içindedir. Derin fıkıh bilgisinin yanı sıra, inandığını ve doğru bildiğini söylemekten ve onun mücadelesini vermekten çekinmeyen güçlü bir ideal ve cesarete de sahipti. Hakikati aramada ve takip etmede son derece samimi olan İmam Âzam başkalarının görüşlerine karşı hoşgörülü olmuş, kendi içtihadının doğruluğunda ısrar eden ve onu tartışmaya imkân vermeyen bir taassup göstermemiştir. Müzakere sonunda ulaştığı netice için, "Bizim kanaatimiz ve ulaşabildiğimiz en güzel görüş budur. Bundan daha iyisini bulan olursa şüphe yok ki doğru olan onun görüşüdür" diyerek hem diğer görüşlere müsamaha ile bakar, hem de ilmî araştırmayı sürdürmeyi teşvik ederdi. İlim, takva, cömertlik, edep, tevazu, cesaret gibi vasıflar bakımından eşine ender rastlanan bir âlim olarak tarihe geçen İmam Âzam Hazretleri, 767 yılında Bağdat'ta vefat etmiştir.

Ebu'l-Hasan Şâzilî

Kuzey Batı Afrika'da Şâzil köyünde doğdu. Medrese ilimlerini tahsil etti. Kendisini ilme vakfeden Şâzilî Hazretleri'nin, bu çalışmaları sebebiyle ağır göz hastalığına tutulduğu rivayet edilir. Yaptığı davet faaliyetleri neticesinde Mısır'a göç etmek zorunda kaldı. Burada vaaz ve sohbetleriyle birçok kişinin kalb ve ruh dünyasına hitap etti. Şâzilî Hazretleri, tasavvvufun, şekil, kıyafet gibi yönlerine önem vermeden iman, ahlak ve aşk üzerinde durmuştur. Kendi adına nisbetle oluşan Şâziliye tarikatı, Mısır merkez olmak üzere Kuzey Afrika'nın hakim tarikatıdır. Kuzey Afrika'daki sömürge devletlerinin istiklal mücadelelerinde Şâzilîler mühim rol oynamıştır. Şâziliye tarikatının İstanbul'da da üç tekkesi vardı. Sultan ll. Abdülhamid Han Hazretleri de bir Şâzilî şeyhine intisap etmişti.

Eflatun

İlkçağ Yunan filozofudur. Atina'da doğan Eflatun, Sokrat'ın talebesidir. Eflatun'un en önemli görüşü "ideler alemi" görüşüdür. Ona göre duyularla algılanan bu alem gölgelerden ibarettir. Bizzat eşyanın kendisi bir takım yansıma ve hayallerdir. Asıl alem ise ideler alemidir.

Emin Çayırlı

Bediüzzaman'ın Kastamonu'daki ilk talebesidir. Esasında Van'daki Küresin aşireti eşrafındandır. 1926'da Kastamonu'ya sürgün edilmiştir. 1936 yılında Üstad'ın da Kastamonu'ya sürgün edilmesinden sonra kendisiyle tanışma imkanına kavuşmuştur. Üstad Hazretleri'nin sürekli takip altında bulundurulduğu, insanlarla görüşmesinin engellendiği o sıkıntılı günlerde, herhangi bir korku ve endişeye kapılmaksızın halisane ve samimi bir şekilde yaklaşık 8 yıl boyunca en yakın dairede Hz. Üstad'ın hizmetinde bulunmuştur. Kastamonu'nun merkezindeki Nasrullah Camii'nin şadırvanında bir çay ocağı kurarak çaycılık yaptığından "Çaycı Emin" lakabıyla bilinmektedir. 1943 yılında Denizli'de dokuz ay tutuklu kalmıştır. 1967'de Van'da bir trafik kazasında yanarak şehid olmuştur.

Fevzi Çakmak

Osmanlı'nın son dönemi, Cumhuriyet'in ilk yıllarında görev yapmış meşhur Türk askeri ve devlet adamıdır. İstanbul'da doğdu. 1898'de kurmay yüzbaşı olarak orduya katıldı. Balkanlar'ın en karışık olduğu bir dönemde on dört yıl Rumeli'de kaldı. I. Dünya Savaşı'nda Çanakkale muharebelerine katıldı. Çanakkale cephesinin kapanmasından sonra Doğu'da Kafkas cephesinden gelen Rus saldırılarını durdurarak Rus-lar'ın İskenderun ve Basra körfezlerine inme plânlarını başarısızlığa uğrattı. Milli Mücadele'nin başlangıcında İstanbul hükümetinde aldığı vazifelerde; İstanbul, İngilizler tarafından işgal edilinceye kadar Anadolu'ya silâh, cephane, insan kaçırma faaliyetlerinde bulundu. İstanbul'un işgalinden sonra Ankara'ya geçti. Büyük Millet Meclisi tarafından Müdafaa-i Milliye vekili seçildi. Yunan ordusunu kesin yenilgiye uğratan Başkumandanlık Meydan Muharebe'sinin savaş plânları Fevzi Paşa tarafından hazırlandı. 30 Ağustos Zaferinin kazanılmasında da rolü bulunan Fevzi Paşa'ya Mustafa Kemal'in teklifiyle Büyük Millet Meclisi tarafından mareşallik rütbesi verildi. Kozan ve İstanbul olmak üzere iki defa Millet Meclisi üyeliği yaptı. 1924'te kumanda mevkiinde bulunmuş milletvekillerinin politika veya askerlikten birini seçmeleri istenince, çok sevdiği askerlik mesleğini tercih etti.

En büyük zevki kitap okumak olan Paşa geniş bir kültüre sahipti. Özellikle tarih, edebiyat ve sosyolojiye çok önem verirdi. Fransızca, İngilizce, Arapça ve Farsça yanında bazı Balkan dillerini de bilir, günlük politikadan hoşlanmazdı. Askerin de politik çekişmelerin dışında ve politikadan uzak tutulmasını savunurdu. Balkan Savaşı'nın kaybedilmesinin en büyük sebebini ordunun siyasete bulaşmış olmasında gören Fevzi Paşa, orduyu daima politikadan uzak tutmuştur.

Fuad (Ünlükul)

Üstad Hazretleri'nin *"Âli mekteplerde birinciliği kazanan, Risale-i Nur'un hakikatlerini neşreden biraderzâdem"* diyerek takdirle kendisinden bahsettiği Fuad Ünlükul, Abdülmecid Efendi'nin ikinci çocuğudur. Van'da dünyaya gelmiştir. İlk tahsilini Van'da, orta tahsilini Malatya'da yapmıştır. 1941'de Kayseri Lisesi'nden mezun olduktan sonra Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'ne kaydolur. Bu okulda 3. Sınıf öğrencisi iken 11 Haziran 1944 tarihinde genç yaşta vefat etmiştir. Oğlu Fuad'ın genç yaşta vefatına çok üzülen Abdülmecid Efendi onun anısına, "Fuadiye Risalesi" adını verdiği manzum bir eser kaleme almıştır.

Hacı İbrahim

Bediüzzaman'ın ilk katiblerinden ve birinci talebelerinden olan muhterem Refet Barutçu Beyefendi'nin kayınpederidir. 1861'de Seydişehir'de dünyaya gelmiştir. 1933'de Barla'da damadı Refet Barutçu Beyefendi ile beraber Üstad'ı ziyaret etmiştir. Vefatı münasebetiyle Üstad Hazretleri'nin kendisi hakkında; *"O merhum, Risale-i Nur talebeleri dairesi içindedir; daima onlara olan dualara mazhardır. Biz de hususî ona dua ederiz."* ifadelerini kullandığı Hacı İbrahim Efendi 1945 yılında Isparta'da vefat etmiştir.

Hacı Nuh

Üstad Hazretleri'ni Van'da bulunduğu dönemde tanıyan Hacı Nuh Bey (Nuh Polatoğlu) 1892'de Van'da dünyaya gelmiştir. Üstad Hazretleri'nin kendisine "Aziz, sıddık, vefâdar" sıfatlarıyla hitap ettiği, ve "Sıddık-ı vefiy bu zamanda yoktur diyenlere karşı sizleri gösteriyorum" diyerek iltifat buyurduğu Hacı Nuh Beyefendi 1978 yılında vefat etmiştir.

Hâfız Ahmed (Karaca)

Üstad Hazretleri Barla'ya sürgün edildiği dönemde Barla eşrafından birisiydi. Tüccar, aynı zamanda hâfız ve hoca idi. Macaristan evlâd-ı fâtihanından olup Anadolu'ya hicret ettiğinden "Muhacir Hâfız Ahmed" lakabıyla tanınır. Hz. Üstad, Barla'ya ilk geldiğinde bir hafta kadar evinde misafir olmuştu. Hanımına; *"Başımıza devlet kuşu kondu. Ne yapıp yapıp Bediüzzaman'ı memnun etmeliyiz. Barla'dan memnun olarak ayrılmalıdır."* ifadelerini sık sık tekrar eder, Hz. Üstad'ı lâyıkıyla misafir etmeye çalışırdı. Bediüzzaman Hazretleri de; *"Sekiz sene çoluk çocuğuyla sadakatle bana hizmet eden ve evlâd ve ahfad (torunlar) ve refika (eş) ve damatlariyle Nurlara ciddî çalışan.."* ifadeleriyle onun samimi hizmetlerine işaret eder. 1948'te vefat etmiştir. Kabri Barla mezaristanındadır.

Hâfız Ali (Ergün)

Hz. Üstad'ın Barla'ya sürgün edilmesinden sonra, onun saff-ı evveldeki ilk talebelerinden biridir. 1898'de Isparta-İslamköy'de doğdu. Yaklaşık 12 sene aralıksız bir şekilde Nur hizmetinde bulundu. Risaleleri gece-gündüz durmadan bir matbaa gibi el yazılarıyla çoğalttığından, Bediüzzaman tarafından kendisine "Nur fabrikası ünvanı" verildi. O, Üstad'ının *"Yorulmaz ve usanmaz, ciddi, samimi, sıddîk, hakiki, gayur, zeki, fedakâr ve vefadâr kardeşi, Nur'un şehid kahramanı, haşirdeki büyük mahkemede Nur talebelerinin alemdârıdır."* Üstad'ına bedel olarak ömrünü nezredip şehadet mertebesine ermiştir. 1943 yılında Üstad'la birlikte bulunduğu Denizli Hapishanesi'nde iken rahatsızlandı. Kaldırıldığı Denizli Memleket Hastahanesi'nde ebedi âleme göç etti. Bediüzzaman Hazretleri, Hâfız Ali'nin vefatından sonra şu ifadeleri kullanmıştır: *"Gizli düşmanlar beni zehirlediler. Ve Nur'un şehid kahramanı merhum Hâfız Ali benim bedelime hastahaneye gitti ve benim yerimde berzah âlemine seyahat eyledi."*

Hâfız Hâlid Efendi

Risale-i Nur'un ilk talebelerinden biri olan Hâfız Hâlid Efendi 1891'de Barla'da doğdu. Meslek olarak önce ilkokul öğretmenliği yaptı. Daha sonra ilkokul öğretmenliğini bırakıp câmi imamlığı yapmaya başladı. Bediüzzaman Hazretleri'nin, kendisini, *"Risale-i Nur tesvidinde çok hizmeti sebkeden temiz kalbli, ihlâslı bir hâfız, müdakkik bir hoca"* diye anlattığı Hâfız Hâlid Efendi, şartların çok ağır, hizmet etmenin çok zor olduğu o çetin günlerde iman dâvâsına sahip çıkmış, 1946 senesinde İstanbul'da vefat etmiştir. Kabri, Karacaahmet mezarlığındadır.

Hakkı Efendi (Tığlı)

1875 Isparta doğumludur. Risale-i Nur'un ilk talebelerindendir. Üstad Hazretleri, bir mektubunda kendisine *"gayretli ve ciddî, samimî kardeşim Hakkı Efendi"* diye hitap etmektedir. Risaleleri yazarak ve tashih ederek iman yolunda hizmet etmiştir. 1935 yılında Eskişehir Hapishânesi'nde Üstad'la birlikte hapis yatmıştır.

Halil İbrahim Çöllüoğlu

Muğla'nın Milas ilçesinde dünyaya geldi. Dört yaşında yetim kaldı. Şarklı bir Nur talebesi vasıtasıyla Nurlar'ı tanıdı. 1935'te tutuklanıp aynı yıl Üstad Hazretleri'yle Eskişehir hapishanesinde kaldı. 1943 senesinde de Denizli Medrese-i Yusufiyesi'nde dokuz ay tutuklu olarak Üstad Hazretleri'yle beraber bulundu. Bediüzzaman Hazretleri tarafından *"Risale-i Nur'un mühim ve sebatkar ve daimi bir rüknü"* olarak tavsif edilen Halil İbrahim Çöllüoğlu, *"hiç sarsılmadan, değişmeden sadakatlerinde demir gibi devam edip duran"* ifadeleriyle de hüsn-ü misal olarak gösterilmiştir. *"Sadakati harika olduğu gibi, cesareti de o nisbette olan"* Halil İbrahim Çöllüoğlu, kalemiyle, beyan gücüyle çok çetin şartlar altında Risale-i Nur'un dellallığını, müdafîliğini yapmıştır. Üstad ve Nurlar hakkındaki şiir ve mektupları Risale-i Nur'da neşredilmiştir. *"O haslardandandır"* ünvanına mazhar olan Halil İbrahim Çöllüoğlu Milas'ta vefat etmiştir. Kabri de Milas kabristanındadır.

Hazreti Hasan (r.a.)

Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) torunu, Hz. Fâtıma ve Hz. Ali'nin büyük oğludur. 625 yılında Medine'de doğdu. Babası ona "Harb" adını koymayı düşünmüşse de Peygamber Efendimiz (s.a.s.), cahiliye döneminde bilinmeyen "Hasan" adını ve "Ebu Muhammed" künyesini vermiş ve kulağına bizzat ezan okumuştur; doğumunun yedinci gününde de akîka kurbanı kestiği ve Hz. Fâtıma'dan saçının ağırlığınca fakirlere gümüş dağıtmasını istediği bilinmektedir.

Hz. Hasan (r.a.), ilk halife döneminde cereyan eden önemli olaylarda fiilen yer almamıştır. Babası Hz. Ali'nin (r.a.) şehid edilmesinin ardından Ubeydullah b. Abbas b. Abdülmuttalib, Kûfeliler'i halife olarak ona biata davet etti ve bir-iki gün sonra Kûfe'de kendisine biat edildi. Fakat Hz. Ali'nin (r.a.) şehit edildiğini ve Hz. Hasan'ın (r.a.) halifeliğe getirildiğini haber alan Muaviye b. Ebû Süfyan (r.a.), onun taraftarlarını ve Kûfeliler'i kendi safına çekmek için yoğun bir faaliyet başlattı. İki taraf arasında sıcak çatışmaya doğru yol alınırken, Hz. Hasan (r.a.) müslüman kanının dökülmesini istemeyerek hilafetten feragat etmiş ve belli şartlar altında halifeliği Hz. Muaviye'ye bırakmıştır. İşte 661 tarihinde gerçekleşen bu uzlaşmadan dolayı, bu seneye İslâm tarihinde "Birlik Yılı" denilmiştir. Böylece Hz. Hasan (r.a.), Hz. Muaviye ile anlaşarak Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) "Bu benim evladım Hasan, o seyyiddir. Allah (c.c.) onunla iki büyük cemaatı birbiriyle sulh ettirecektir" hadisiyle de işaret

buyurduğu gibi müslümanlar arasında kan dökülmesini önlemiş ve insanların kısa bir süre için de olsa barış ve huzur içinde yaşamalarına vesile olmuştur. Hz. Hasan (r.a.) daha sonra ailesiyle birlikte Medine'ye gitmiş ve hayatının geri kalan kısmını orada siyasetten uzak bir şekilde geçirmiştir. Ancak sonunda, rivayete göre Yezid b. Muaviye ile evlendirilmek vadiyle kandırılan eşlerinden Ca'de binti Eş'as b. Kays tarafından zehirlenerek 669 tarihinde şehit olmuştur. Cenazesi Cennetü'l-Baki'de annesinin yanına defnedilmiştir.

"Mücteba" (seçkin/seçilmiş), "takî" (müttaki/takva ehli), "zeki" ve "sıbt" (Hz. Muhammed Mustafa (s.a.s.)'in sevgili torunu) lâkaplarıyla tanınan Hz. Hasan (r.a.) halim-selim, cömert, sâkin, vakarlı, siyaset ve fitneden kaçınan bir yaratılışa sahipti. Onun hilafette kalış süresi hakkında farklı rivayetler varsa da, halifeliğinin 6 ay üç gün sürdüğü kabul edilmektedir. Kaynaklarda, Resûl-i Ekrem'in (s.a.s.), Hz. Hasan ve Hüseyin hakkında "Allah'ım! Bunlara merhamet et. Çünkü ben de bunlara şefkat ediyorum" diye dua buyurduğu; kendilerini "cennetin efendileri" olarak taltif ettiği; onlarla oyun oynayıp sırtında gezdirdiği; hatta secdede iken sırtına bindiklerinde ininceye kadar kalkmadığı ve onlara olan düşkünlüğünü gösteren daha birçok rivayet nakledilmektedir. Hz. Hasan (r.a.) bazı Sünni âlimlerce, babasının şehid edilmesinden hilafeti Muaviye b. Ebû Süfyan'a devretmesine kadar geçen surede Hulefa-yı Raşidîn'in beşincisi ve sonuncusu kabul edilir.

Hz. Hasan (r.a.), Ehl-i Beyt'e ve Âl-i abâ'ya dahil olmasının yanında kardeşi Hz. Hüseyin'le (r.a.) birlikte Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) neslini günümüze kadar devam ettiren iki kişiden biridir. O, Hz. Hüseyin (r.a.) ile birlikte bütün İslâm dünyasında olduğu gibi Türkler arasında da Resûl-i Ekrem'in (s.a.s.) sevgili torunları sıfatıyla dâima tebcil edilmiş, sevilmiş ve sayılmış, adları çocuklara verilen en yaygın isimler arasında yer almıştır.

Hazreti Hüseyin (r.a.)

Peygamber Efendimiz (s.a.s.)'in torunu, Hz. Fatıma ve Hz. Ali'nin (r.a.) küçük oğludur. "Şehid" lakabıyla meşhurdur. Hz. Hüseyin (r.a.) babasının halifeliği sırasında Kufe'ye giderek onun bütün seferlerine katıldı; şehadetinden sonra da yine onun vasiyetine uyarak ağabeyine itaat etti. Bu arada Hz. Hasan Hz. Muaviye ile anlaşmaya karar verdiği zaman ona karşı çıkmak istediyse de itirazının reddedilmesi üzerine vazgeçti ve beraberinde Medine'ye gitti. Hz. Hasan'ın (r.a.) vefatından sonra ise I. Yezid'in hilafet makamına gelişine kadar kendini ibadete vererek zühd ve takvaya dayalı bir hayat sürdürdü. Hz. Hüseyin'e ağabeyinin vefatı üzerine imam sıfatıyla biat edildiğine veya Muaviye aleyhine faaliyette bulunduğuna yahut kendi imameti için harekete geçtiğine dair ilk Sünnî ve Şiî kaynaklarında herhangi bir rivayete rastlanmaz; aksine bu husustaki bir takım kıpırdanışlara fırsat vermediği söylenir.

Yezid b. Muaviye'nin Medine'de bulunan Hz. Hüseyin'den her ne şekilde olursa olsun biat almak istemesi üzerine

Hz. Hüseyin, ona biat etmeyip Mekke'ye doğru yola çıktı. Bu durumu haber alan Kufelilerden bir kısım ileri gelenler, Hz. Hüseyin'i hilafete getirmek için kendisine davet mektupları yazdı, ayrıca bir heyet gönderdiler. Fakat Yezid'in baskıları neticesinde Kufeliler Hz. Hüseyin'e destek çıkmaktan vazgeçmişlerdi. Hz. Hüseyin yeni gelişen olaylardan habersiz Kufe'ye hareket etmeye karar verdi. Her ne kadar Abdullah b. Abbas, Abdullah b. Ömer ve Ömer b. Abdurrahman b. Haris gibi şahıslar kesinlikle Kufe'ye gitmemesini isteseler de Hz. Hüseyin 680 tarihinde umresini tamamladıktan sonra ailesi ve bazı taraftarlarıyla Kufe'ye hareket etti. Yolda Kufelilerin biattan caydığını ve Kufe'deki durumu öğrenmek için gönderdiği amcasının oğlu Müslim b. Akil'in öldürüldüğünü öğrenince geri dönmek istedi; fakat bu defa Müslim b. Akil'in oğulları ve kardeşlerinin ısrarı üzerine yola devam etmeye mecbur oldu. Bu arada taraftarlarına isteyenlerin ayrılabileceğini söyledi, onlar da ayrıldılar; yanında sadece aile fertleriyle birlikte yaklaşık yetmiş kişi kaldı. Böylece sayısı azalan kafile Nineva bölgesindeki Kerbelâ'ya vardı.

Rey valiliğine getirilen Ömer b. Sa'd'dan ordusuyla Hz. Hüseyin üzerine yürümesi ve bu meseleyi halletmesi istendi. Ömer b. Sa'd böyle bir işe yanaşmak istemedi. Her ne kadar kafilenin üstüne doğru yola çıktı ise de, sıcak çatışma öncesi Ömer b. Sa'd ile Hz. Hüseyin arasında yapılan görüşmeler neticesinde anlaşmaya varıldı ve Hz. Hüseyin geri dönmeyi kabul etti. Ömer b. Sa'd bu teklifle Ubeydullah b. Ziyad'a geldi. Ubeydullah önce bu teklifi uygun gördüyse de Sıffin'de Hz. Ali'nin safında çarpışanlardan Şemir b. Zülcevşen ona önemli bir fırsatı kaçırmış olacağını hatırlatarak Fırat nehriyle irtibatı kesilmiş çok çetin şartlar altındaki Hz. Hüseyin'i isteğine boyun eğdirmesini ve cezalandırmasını söyledi. Bunun üzerine Ubeydullah Şemir ile Ömer'e bir mektup göndererek Hz. Hüseyin'i doğrudan kendisine teslim olmasını sağlamasını, aksi takdirde kumandayı Şemir'e bırakmasını emretti. Ömer b. Sa'd kumandayı, dolayısıyla kazandığı dünyalığı elden kaçırmamak için bu görevi yerine getireceğini söyledi. Neticede birbirine denk olmayan iki kuvvet arasında başlayan mücadele tam bir dram şeklini aldı ve kısa sürede Hz. Hüseyin çevresindeki asker sayısı azaldı. Yanındaki az sayıdaki piyade ile cesaretle dövüşen Hz. Hüseyin'e Şemir b. Zülcevşen'in emriyle her taraftan hücum edildi ve fecî bir tarzda şehid edildi. Bu arada Hz. Hüseyin'in hasta yatağındaki oğlu Ali Zeynelabidin öldürülmek istendiyse de Ömer b. Sa'd buna engel oldu.

Kaynaklar, Resul-i Ekrem'in (s.a.s.) Hz. Hasan ve Hüseyin'i çok sevdiğini, onlarla oyun oynadığını, sırtına bindirip gezdirdiğini; hatta secdede iken üstüne çıktıklarında inmelerine kadar beklediğini yazar ve daha onlara olan muhabbet ve teveccühünü gösteren bir çok rivayet nakleder. Müslümanların Ehl-i Beyt'e ve Âl-i abâ'ya dahil olan Hz. Hasan ve Hüseyin'e duyduğu sevgi ve şefkat Resul-i Ekrem'in (s.a.s.) vefatından sonra da devam etmiştir. Ayrıca şu husus da belirtilmelidir ki, Hz. Hüseyin ağabeyi Hz. Hasan ile

birlikte bütün İslam dünyasında olduğu gibi Türkler arasında da Resulullah'ın sevgili torunu sıfatıyla daima sevilmiş, sayılmış ve adları çocuklara verilen en yaygın isimler arasında yer almıştır.

Hulûsi Bey

Hazret-i Üstad'ın *"Hulûsi daima birinciliği muhafaza ediyor"*, *"Birinci muhatap Hulûsi'dir"* beyanlarıyla bize anlattığı "Risale-i Nur'un birinci talebesidir." 1896'da Elazığ Harput'ta dünyaya geldi. Rüştiye-i Askeriye'yi Elaziz'de başladığı tahsilini Kuleli Askerî İdadi'sinde devam ettirdi. Harbiye Mektebi'ne geçmiş iken 1. Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle Çanakkale, Kafkas cephelerine katıldı. Çanakkale Savaşı'nda yüzünden, göğsünden ve sol kolundan yaralandı. Kurtuluş Savaşı'nda Antep ve Sakarya Muharebeleri'nde bulundu. 1925'te tekrar Harbiye'ye geri döndü. 1940'ta yarbay, 1944'te albaylığa terfi etti. 1950'te albay rütbesiyle emekli oldu. Hulûsi Bey'in Hz. Üstad'la ilk görüşmesi 1929'da gerçekleşir. Bu tarihten sonra artık o, Üstad'ının *"aziz, sıddık, gayur, ciddi, halis, muhlis âhiret kardeşi; iman hizmetinde hamiyetli, sebatkar, metin arkadaşı, saff-ı evveldeki gayretli talebesi"*dir. 31 yıl boyunca Üstad Hazretleri'yle 8 defa görüşmüş olmasına rağmen *"Elhak o kardeşimiz sebat, metânet ve ihlâsta birinciliği muhafaza ediyor."* ifadelerinden, "Hulûsi Bey"in Hz. Üstad'ın gözünde ve gönlündeki konumunu hep koruduğunu anlamaktayız. Sorduğu sorularla Mektubat'ın doğuşuna vesile olan *"Hacı Hulûsi Ağabey"* bir asra yaklaşan mübarek ve bereketli hayatıyla, bütün ömrü boyunca sürekli olarak hız kesmeden iman ve Kur'ân dâvâsına hizmetine devam etmiştir. Kabri Elazığ/Harput'taki aile kabristanındadır.

Hüseyin (Zevki) Efendi

Üstad Hazretleri'nin Barla dönemi talebelerindendir. Bediüzzaman Hazretleri'nin gurbet, esaret, yalnızlık şartlarında kendileriyle ünsiyet edip tesellî bulduğu nurlu dostlarından biri olan Hüseyin Zevki Efendi 1935 yılındaki Eskişehir Medrese-i Yusufiyesi'nde de yanında kalan talebelerinden biridir.

Hüsrev Altınbaşak

Bediüzzaman Hazretleri tarafından *"Nur'un en has ve kahraman bir talebesi"* olarak takdir edilen ve onun ilk talebelerinden biri olan muhterem Hüsrev Altınbaşak, 1899'da Isparta'da doğdu. Eskişehir, Denizli ve Afyon hapishânelerinde Üstad'la beraber bulundu. Ömrünü iman hizmetlerine adadı, bilhassa Risale-i Nur'un Kur'ân hattıyla yazılıp çoğaltılmasında büyük hizmetlerde bulundu. Üstad'ının işaret ve teşvikiyle Allah lâfz-ı celilinin alt alta aynı hizada yer aldığı tevâfuklu Mushaf-ı Şerif'i yazan Nur'un bu has ve kahraman talebesi 1977 yılında vefat etmiştir.

İbn-i Sina

İslâm Meşşâî (Aristocu) okulunun en büyük sistemci filozofu, Ortaçağ tıbbının önde gelen temsilcisi olan İslâm bilginidir. 980'de Buhara yakınındaki Efşene köyünde doğdu. Üstün bir zekaya sahip

olduğu için küçük yaşta dikkatleri üzerine topladı. Önce Kur'ân'ı ezberledi; dil, edebiyat, akâid ve fıkıh öğrenimi gördü. Dinî ilimler sahasında çok yoğun bir okuma faaliyeti sürdüren ve yüksek bir düzeye ulaştığı anlaşılan İbn-i Sina ayrıca babasından geometri, aritmetik ve felsefe konusunda ilk bilgilerini aldı. Mantık ve aritmetik üzerine çalışmalarını sürdürdükten sonra, astronomide de o günün şartları açısından oldukça ileri bir seviyeye ulaştı. Felsefenin bütün disiplinlerinde iyi bir donanıma sahip olduktan sonra tıp tahsiline başladı. Felsefe ve tıp alanında oldukça ün kazanan İbn-i Sina, henüz on sekiz yaşında iken Sâmânoğulları hükümdarının saray hekimliğine getirildi. Kindî ile başlayan İslâm felsefe geleneğinin zirvesinde bulunan İbn-i Sina, felsefî sisteminde özellikle Farabî'ye çok şey borçludur. Kendisi bir bakıma Farabî'nin öğrencisi ve halefi olarak görülebilir. Bununla birlikte üstadını aşmış, tarih içerisinde onun adını ikinci derecede bırakmıştır. Ayrıca İbn-i Sina'nın, felsefî açıdan, Farabî kadar Eflatun ve Aristo sistemine bağlı olmadığı söylenebilir. Ancak İbn-i Sina, İslâm düşünce tarihinde üzerinde çokça tartışılan Farabî'nin "sudûr teorisi"ni aynen tekrar eder. İbn-i Sina 1037'de vefat etti.

İbrahim Hakkı

Mârifetname adlı eseriyle tanınan âlim, sûfi ve şairdir. 1703'te Erzurum'un Hasankale ilçesinde doğdu. 1728'e kadar Erzurum'daki medreselerde öğrenim gördükten sonra, bu tarihte Şeyh İsmail Fakîrulullah'ı ziyaret etmek üzere Tillo'ya gitti. Yaklaşık 6–7 yıl tasavvuf üzerine yoğunlaştıktan sonra, şeyhinin vefatı üzerine tekrar Erzurum'a döndü ve burada daha önce babasının imamlık yaptığı câmiye imam oldu. 1747 yılında İstanbul'a gidip Sultan I. Mahmud ile görüştü. Padişahtan ilgi ve takdir gördü, kendisine saray kütüphanesinde çalışma izni verildi. Özellikle yeni astronomiye ilgisinin bu kütüphanedeki çalışmalarıyla başladığı söylenebilir. Ayrıca kendisine müderrislik pâyesi verildi ve ders okutması şartıyla Erzurum'daki Abdurrahmân Gazi Dede Tekkesi'nin zâviyedârlığı tevcih edildi. 1755'te ikinci defa İstanbul'a gitti. Mârifetname'yi bu ikinci İstanbul ziyaretinden kısa bir süre sonra tamamlaması, onun bu eserle ilgili olarak İstanbul'da yoğun bir hazırlık çalışması yaptığı kanaatini vermektedir. 1775'te Tillo'ya yerleşti, 1780'de vefat etti ve Tillo'daki şeyhinin türbesine defnedildi. Geniş tasavvuf bilgisi, konuları iyi bir düzen içinde ve anlaşılır bir üslupla ifade etmesi takdire değer yönlerindendir. Ayrıca geleneksel astronomi yanında yeni astronomiyle tıp, anatomi, fizyoloji, aritmetik, geometri, trigonometri, felsefe, psikoloji, ahlâk gibi alanlarda oldukça geniş bir birikime sahip olduğu görülmektedir.

İmam Beyhakî

Yaşadığı dönemin önde gelen âlimlerinden olan, hadis ve fıkıhta otorite olarak kabul edilen İmam Beyhakî, 994 yılında Nişâbur'a bağlı Beyhak bölgesinin bir köyünde doğdu. Beyhak'ta büyüdü

ve ilk tahsilini burada yaptı. Muhtelif hocalardan faydalanmak maksadıyla İsferâyin, Tûs, Hemedan, İsfahan, Rey, Nişâbur, Bağdat, Kûfe, Mekke gibi yerleri dolaştı. 1015 yılından itibaren eserlerini telif etmeye başladı. Hadis ilmindeki sağlam bilgisi ve güçlü hâfızasıyla kendini kabul ettirdi. Hadislerin rivayetinde mevcut gizli kusurların tesbiti ile birbirine zıtmış gibi görünen rivayetlerin uzlaştırılmasında ve hadislerin fıkhını kavramada devrinin otoritesi oldu. Onun ilimdeki yerini tesbite çalışan âlimler, hem hadis hem de fıkıhtaki üstün mevkiine işaret ettikten sonra, çeşitli ilimlere vâkıf olduğunu, daha önce benzeri görülmeyen eserler verdiğini ve bin cüzü bulan eserlerinin hacmi itibarıyla de seleflerini geçtiğini belirtirler. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) ve ashabın örnek hayatını yaşamaya çalışan, maddi imkânsızlıklara rağmen hayatını ilim tahsili uğrunda geçiren, otuz yıl aralıksız oruç tuttuğu nakledilen, dünya malına değer vermeyip zâhidâne bir hayat yaşayan İmam Beyhakî, 1066'da Nişâbur'da vefat etmiş, cenazesi Beyhak'ta bulunan köyüne getirilerek, orada defnedilmiştir.

İmam Gazâlî

Eş'arî kelamcısı, Şafiî fakihi, tasavvuf ehli, felsefeye yöneltti̇ği eleştirilerle tanınan İslam düşünürüdür. 1058'de İran'ın Horasan bölgesindeki Tus'ta (bugünkü Meşhed) doğdu. Okuma-yazma, Kur'an ezberi, dil bilgisi, aritmetik gibi alanlarda dönemin geleneksel ilk öğrenimini babasının yakın sufî bir dostundan aldı. Nişabur'daki Nizamiye Medresesi'ne girmesi ve orada dönemin en tanınmış kelam alimi olan İmamü'l-Haremeyn el-Cüveyni'nin öğrencisi olması eğitim-öğretiminde dönüm noktası oldu. Cüveyni'nin ölümünden sonra büyük devlet ve siyaset adamı Nizamülmülk'le görüşmesi ise hayatında yeni bir dönemin açılmasını sağladı. Nizamiye medreselerinde müderrislik makamına kadar ulaşan Gazâli burada kelam, felsefe, Batınîlik ve tasavvuf hakkında uzun soluklu araştırma ve çalışmalarda bulundu. Aklı, duyuları, tecrübe ve sezgiyi bilginin başlıca kaynakları kabul etmekle beraber, aklı aşan hakikatleri ancak vahiyle öğrenilebileceğini belirten Gazâli, filozoflara karşı verdiği mücadele ile İslam düşünce tarihinde önemli bir konuma sahiptir. 1111 yılında vefat etmiştir.

İmam Muhammed

İmam Muhammed b. Hasan eş-Şeybani eserleriyle Hanefi mezhebinin sistemleşmesi ve yayılmasında etkili olan Hanefi mezhebinin üç büyük imamından biridir. 749'da Vasıt'da doğdu. O tarihlerde fıkıh, dil ve gramer ilimlerinin merkezlerinden biri olan Kufe'de yetişti. Küçük yaşta İmam Azam Ebu Hanife'nin derslerini takibe başladı. İmam Azam vefat ettiğinde on sekiz yaşındaydı. Onun ölümü üzerine, fıkıh tahsilini İmam Ebu Yusuf'tan tamamladı. Muhammed b. Hasan Hazretleri, çeşitli yerlere seyahatlerde bulunarak birçok İslam alimiyle görüştü. Şam'da İmam Evzai'nin, Mekke'de İmam Süfyan b. Uyeyne'nin, Horasan'da Abdullah b.

Mübarek Hazretleri'nin yanına giderek bunlardan ilim tahsil etti. Basra'da da birçok ilim ehlinden ders aldı. Bu seyahatlarının en önemlisi, Medine'ye olanıdır. İmam Muhammed burada üç yıl İmam Malik'in derslerine devam etmiş ve defalarca Muvatta'yı kendisinden dinlemişti. Medine'deki bu tahsiliyle İmam Muhammed b. Hasan, Rey ehlinin usulüyle, hadis ehlinin usulünü birleştirdi. Irak'a döndüğünde şöhreti her tarafa yayıldı ve kendisine talebe akını başladı.

İmam Muhammed'in fıkıhtaki değeri özellikle iki yönde ortaya çıkar. Birincisi; eserleri ile İmam Azam Ebu Hanife'nin mezhebinin yayılmasında talebelerinin en etkilisi olması ve ikinci asır fakihleri arasında en çok eser vermesidir. İkincisi ise, bir çok büyük alimi etkilemesidir. Sözgelişi el-Müdevvene, el-Esediye, el-Ümm ve el-Hücce gibi fıkıh kitaplarının sahipleri ondan etkilenmişler, eserlerini onun kitapları ışığında yazmışlardır. Abbasi halifeleri ile ilişkisi olmakla beraber, kendisi ve ilme haysiyeti daima koruduğu belirtilen İmam Muhammed Hazretleri'nin kadılık yaptığı için fıkhı pratik alanda uygulama imkânı bulduğuna da dikkat çekilir. Fıkıh sahasında asırlara ışık tutacak hizmetler sunan İmam Muhammed Hazretleri 805 yılında Rey civarında vefat etmiştir.

İmam Rabbânî

Müceddid-i Elf-i Sânî (hicrî II. Bin yılın müceddidi) unvanıyla da tanınmaktadır. 1563'te Doğu Pencap'taki Sirhind'de (Serhind) doğdu. Öğrenime babasının yanında başladı. Medresede tefsir, hadis yanında aklî ilimler tahsili de aldı. Hacca giderken Delhi'de Nakşibendiyye tarikatını Hindistan'da yayan Hace Bâkibillah ile karşılaştı. Teklifini kabul ederek bir süre yanında kaldı, sonra ona intisap etti. Kısa bir müddet sonra da onun en önemli bir halifesi konumuna geldi. Kendi ifadesiyle Nakşibendiyye tarikatına intisap etmesi onun bütün ruhî terakkisinin temelini oluşturdu.

Yaşadığı dönem ve coğrafyada İslâm inançları hurafe ve bâtıl inançlarla karıştırılmak isteniyordu. Hint kıtasında Babürlü Ekber Şah eliyle bir devlet politikası olarak bütün dinleri birleştirme gibi bir hedef doğrultusunda İslâmî inançların tahrif ve değiştirilme tehlikesi söz konusuydu. İşte İmam Rabbânî bu bâtıl hareketlere karşı sahih İslâm inancının yerleşmesi için büyük gayret ve çalışmalarda bulundu ve tarihe ll. bin yılın müceddidi olarak geçti. 1624'te vefat eden İmam Rabbânî'nin en önemli eseri Mektubat'tır. İmanın yakîn derecesine erdirilmesi, insanın ihsan derecesine yükseltilmesi, İslâm'ın insana sevdirilmesi vb. konularda İmam Rabbânî'nin görüşlerini yansıtan bu eser, 536 mektubun derlenmesiyle meydana gelmiştir. Birkaçı dışında bütün mektuplar Farsça yazılmış ancak gerek el yazması, gerekse matbu olarak Arapça tercümesiyle İslâm âleminde geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmıştır.

Küçük Ali

Nur risalelerini el ile yazılarak çoğaltılmasında büyük hizmetleri bulunan Risale-i Nur talebelerinden biridir. 1907'de dünyaya gelen Küçük Ali

Beyefendi, Isparta'nın Atabey ilçesine bağlı Kuleönü köyündendir. Ağabeyi Sarıbıçak Mustafa Beyefendi de kendisi gibi Nur talebesidir. *"Güzel, sıhhatli kalemiyle"* Risale-i Nur'un yazılmasında gösterdiği cehd ve gayret dolayısıyla birçok kez Üstad Hazretleri'nin *"hem Abdurrahman, hem Lütfü, hem Hâfız Ali mânâsını taşıyan büyük ruhlu Küçük Ali"* gibi takdir ve iltifatlarına mazhar olan Küçük Ali Beyefendi 1974 yılında Kuleönü köyünde vefat etmiştir.

Lütfi (Abdullah Lütfi Özerdem)

Üstad Hazretleri'nin Ispartalı ilk talebelerindendir. 1881'de doğdu. 1935 yılında Üstadıyla birlikte Eskişehir Hapishanesinde tutuklu kalmıştır. Risalelerin elle yazılıp çoğaltılmasında büyük hizmetleri olmuştur. 1974'te İzmir'de vefat etmiştir.

Mâruf-u Kerhî

Çağının dört büyük kutbundan biri kabul edilen Mâruf-u Kerhî Hazretleri Bağdat'ın Kerh mahallesinde doğdu. Zühd hayatına yönelmesi ise Davud et-Tai Hazretleri'nin müridi Ebu'l-Abbas İbnü's-Semmak vasıtasıyla gerçekleşti. Ölümünden sonra manevi tasarrufunun devam ettiği zatlardan biri olarak ismi zikredilen Mâruf-u Kerhî Hazretleri, Sünni ve Şii birçok tarikatın silsilesinin kendisiyle devam etmesi dolayısıyla da tasavvuf tarihinde önemli bir şahsiyet olarak kabul görmüştür. Ahmed b. Hanbel başta olmak üzere Yahya b. Main, Bişr el-Hafi gibi dönemin önemli simalarının kendisini ziyaret edip istişare ettikleri Mâruf-u Kerhî Hazretleri 200 yılında Bağdat'ta vefat etmiştir.

Mehmed Feyzi Pamukçu

1912'de Kastamonu'da doğdu. Arapça tahsili almış bulunan ve ilim ehli bir zat olarak tanınan M. Feyzi Pamukçu, 1936 yılında Üstad'ın Kastamonu'ya sürgün edilmesinden sonra Nurlarla tanıştı. Üstad'la birlikte Risaleleri baştan sona kadar okuyup Risale-i Nur düşüncesinin anlaşılıp yayılmasında önemli hizmetlerde bulundu. Ömrünü iman ve Kur'an hizmetine adayan Pamukçu 1990 yılında Kastamonu'da vefat etti.

Mevlânâ Câmî

Arap dil bilgini, şair ve mutasavvıftır. Horasan'ın Câm şehrinde doğdu. Bu şehre nisbetle Câmî diye şöhret bulmuştur. Ulemâ yetiştiren bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Câmî, Nizamiye medreselerinde eğitim gördü ve denilebilir ki çağının bütün ilimlerini tahsil etti. Fars şiirinin en büyük üstadlarından biri kabul edilen; âlim, edip, şair ve mutasavvıf sıfatlarını kendisinde birleştiren Cami, arkasından manzum ve mensur birçok eser bırakmıştır.

Mevlânâ Celâleddin Rumî

Horasan'ın Belh şehrinde doğdu. Beş yaşında iken babasıyla birlikte Belh'ten çıkıp hacca gitti. Bir müddet seyahat ettikten sonra Anadolu'ya gelip Erzincan ve Karaman'da oturdu ve nihayet Konya'ya yerleşti. Kendisine Rumî denilmesi o vakit (Diyar-ı Rum) tabir edilen Anadolu'ya

yerleşmiş olmasındandır. Konya'da yüzlerce talebesi olan ve o dönemin önde gelen âlimlerinden olan Mevlânâ, Şems Tebrizî ile tanıştıktan sonra tasavvufa yöneldi. Çeşitli eserleri içinde en meşhuru "Mesnevî" adlı eseridir.

Mevlânâ Halid Bağdadî

Nakşibendiyye tarikatının Halidiyye kolunun kurucusudur. 1779'da Süleymaniye şehrine bağlı Karadağ kasabasında dünyaya geldi. Karadağ'da çeşitli hocalardan ders aldı. Daha sonra mantık ve kelam ilmi üzerine yoğunlaşarak bölgedeki diğer ilim merkezlerini dolaştıktan sonra Bağdat'a gitti. Süleymaniye'deki medresenin sorumluğunu üstlenerek burada yaklaşık yedi yıl müderrislik yaptı. Bu yıllarda siyasi otoriteye uzak durmasını sağlayan zühdü ve derin ilmiyle tanındı. 1805'te hac niyetiyle çıktığı yolculuk esnasında tasavvufa ilgi duymasını sağlayacak hadiselerle karşılaştı. 1809'da Süleymaniye'yi ziyaret eden Hindistanlı bir derviş kendisine Hindistan'a giderek Delhili Nakşibendi şeyhi Abdullah Dihlevî'den el almasını tavsiye etti. Bunun üzerine Delhi'ye gidip Abdullah Dihlevî ile görüşerek kendisine intisap etti. Bir müddet sonra şeyhi tarafından halife olarak Süleymaniye'ye geri gönderildi. Süleymaniye'den sonra Bağdat'ta da irşad faaliyetinde bulunan Mevlânâ Halid'in etrafında çok sayıda mürid toplandı. Osmanlı topraklarında sayıları gün geçtikçe artan mensuplarını, irşad etmeleri için birçok halife tayin etti. Daha sonra Şam'a yerleşen Mevlânâ Halid Hazretleri, Şam civarında yayılan bir veba salgını sonucunda 1827'de burada vefat etti. Kabri Şam yakınlarındaki Cebelükâsiyun'un civarında bulunmaktadır. Mevlânâ Halid'e nisbet edilen ve Nakşibendiyye'nin bir kolu olan Halidiyye, tarikatın geleneksel inanç ve uygulamaları yanında şeriata bağlılığı ve cehrî zikirden kaçınmaya özel bir önem vermesiyle tanınmıştır. Halidiyye, Mevlânâ Halid'in yüzlerce halifesi aracılığıyla son derece geniş bir sahaya yayıldı. Balkanlar ve Kırım'dan Güneydoğu Asya'ya kadar ulaştı. Ancak tarikatın asıl tesir sahası Osmanlı Devleti'ne bağlı Kuzey Irak, Güneydoğu Anadolu ile Kuzeybatı İran bölgeleriydi.

Molla Abdullah

Üstad Hazretleri'nin *"müdakkik bir âlim"* olarak takdir ettiği Molla Abdullah, Üstad'ın ağabeyidir. Üstad'ın ilim tahsiline yönelmesinde ağabeyi Molla Abdullah'ın önemli bir tesiri vardır. Üstad Hazretleri 9-10 yaşlarında iken ağabeyinin ilim tahsili sayesinde elde ettiği güzel ahlâkını ve üstün meziyetlerini görüp hayran kalmış ve böylece ilim tahsil etme hususunda ciddi bir şevk duymuştur. Derin bir âlim olan Molla Abdullah'ın Molla Halil Hazretleri'nin Ma'fûvât isimli eserine yazmış olduğu bir şerhi vardır. Üstad Hazretleri'nin ağabeyi Molla Abdullah 1914 yılında Nurs köyünde vefat etmiş olup Nurs mezarlığında medfundur.

Molla Hâmid (Ekinci)

Üstad Hazretleri'nin *"Sıddık-ı vefiy bu zamanda yoktur diyenlere karşı sizleri gösteriyorum."* hitabına dahil olan Molla Hâmid Bey Üstad'ı çok küçük yaşta tanımıştır. Üstad Hazretleri'nin Van'da kaldığı dönemde gerek Nurşin Camii'nde ve gerekse Erek dağında daima yanında bulunmuş, samimi ve safiyane hizmetiyle Üstad'ın sevgisini kazanmıştır. Molla Hâmid Bey, Üstad Hazretleri Van'dan ayrıldıktan sonra uzun süre kendisini göremez. Görüşebilme arzusuyla Eskişehir ve Kastamonu'ya gitmişse de Üstad Hazretleri'nin insanlarla görüşmesi engellendiği için bu arzusu yerine getirilmez. Ancak yirmi altı sene süren bir ayrılıktan sonra Üstadı'nı Emirdağ'da iken ziyaret edebilir. Molla Hâmid Ekinci, 1984 yılında vefat etmiştir.

Molla Said

Bediüzzaman Hazretleri'nin âlime ablası Hanım'ın eşidir. İlim sahibi biri olduğu için isminin önüne âlime sıfatı eklenen *"âlime Hanım"* ile Birinci Cihan Harbi'nden önce evlenirler. Daha sonra Şam'a yerleşirler. Üstad Hazretleri'nin *"eniştesi"* Molla Said Efendi burada 15 sene müderrislik yapmıştır. Âlime Hanım ve Molla Said daima dualarında birbirlerini yalnız bırakmamayı, beraber vefat edip ebed yolculuğuna da beraber çıkmayı niyaz ederler. 1944 senesine gelindiğinde duaları kabul olmuş, Mekke-i Mükerreme'de âlime Hânım sedye ile tavaf ederken eşi Molla Said ile birlikte vefat etmiştir.

Muallim İbrahim Cûdî

Son devrin tanınmış âlim ve şâirlerinden olan İbrahim Cûdî Bey, Trabzon'da doğmuştur. Şiirlerinde kullandığı "Cûdî" mahlasıyla meşhur olmuştur. Babası Yomralı Hacı Mehmed Efendi, İskender Paşa Medresesi müderrisidir. Cûdî Efendi, mektep ve medrese tahsilini tamamladıktan sonra icazet alarak Hamidiye Mektebi'ne Türkçe hocası olur (1883). Uzun süre muallimlik yaptığı için "muallim" olarak da anılan Cûdî Efendi, bölgenin ilim ve irfan hayatında önemli bir yere sahiptir. Millî Mücadele yıllarında Trabzon ve çevresinin kurtuluşunda aktif rol oynamıştır. Kendisine yapılan miletvekilliği tekliflerini kabul etmeyen Cûdî Efendi, 1925'te Trabzon müftülüğüne tayin edilmiş ve bir sene kadar bu görevi sürdürmüştür. 1926 senesi Ramazan ayı sonlarında da Hakk'ın rahmetine yürümüştür. Üstad Hazretleri'nin *"Merhum Muallim Cûdî'nin kasidesi mübârektir. Cenâb-ı Hak o zâtı şefaat-i Kur'ân'a mazhar etsin."* dualarıyla yâd ettiği Cûdî Efendi, Hatuniye Camii hazîresinde medfundur. Arap ve Fars edebiyatını çok iyi bilen Cûdî Efendi'nin bir divan teşkil edecek kadar şiirinin olduğu nakledilir. Yaşadığı dönemin gazete ve dergilerinde çeşitli şiirleri yayımlanmıştır. Muallim Cûdî Efendi'nin çoğu ders kitabı mahiyetinde olan yirmi kadar eseri vardır.

Muhammed Küfrevi

Üstad Hazretleri'nin *"Silsile-i ilmiyede bana en son ve en mübarek dersi veren ve haddimden çok ziyade şefkatini*

gösteren" diyerek bahsettiği Muhammed Küfrevî Hazretleri, Siirt'in Küfre köyünde 1775'te dünyaya geldi. Bitlis'te Nakşî tarikatının Hâlidiyye kolunun şeyhlerinden olan Muhammed Küfrevî Hazretleri "Pîr-i Küfrevî" namıyla anılmaktadır. Hasenî kolundan seyyid olan Küfrevî Hazretleri'nin tarikattaki silsilesi Seyyid Taha Hakkarî yoluyla Halid el-Bağdadî'ye ulaşır. Üstad Hazretleri, bir gece rüyasında onun "Molla Said, gel beni ziyaret et, gideceğim." dediğini görmüş, bu rüyanın sabahında şeyhin vefat haberini almıştır. 123 yaşında vefat ettiği zaman Sultan Abdülhamid Han, Bitlis'te onun için bir türbe yaptırır. Alvarlı Hâce Muhammed Lutfî Efendi, Küfrevî Hazretleri'nin halifelerindendir.

Muhyiddin İbn-i Arabî

İslâm düşünce ve tasavvuf tarihinde önemli bir yeri olan Muhyiddin İbn-i Arabî Hazretleri, 1165 yılında Endülüs'ün güneydoğusunda bulunan Mürsiye'de doğdu. İbnü'l-Arabî olarak tanınmakta olup tasavvuftaki otoritesine istinaden "Şeyhü'l-Ekber", dinî ilimlerdeki vukufiyeti ve mücceddidliğinden dolayı da "Muhyiddin" lâkaplarıyla anılmaktadır. Sekiz yaşına gelinceye kadar Mürsiye'de kaldı. Daha sonra ailesi ile birlikte Endülüs'ün başşehri olan İşbiliye'ye göç etti. Endülüs idaresi o sıralarda ilim ve irfana çok önem verdiğinden, başşehir önemli bir kültür merkezi hâline gelmişti. Böylece buraya gelmiş bulunan âlim ve filozoflardan istifade etme imkânını buldu. İbn-i Arabî ilk Kur'ân derslerini tarikat mensubu olan Ebû Abdullah el-Hayyat adlı kişiden aldı. Uzun bir süre zâhiri ilimlerle uğraştıktan sonra mânevî ilimlere ağırlık vermeye başladı. Yirmi altı yaşlarında bulunduğu sırada Sebte, Fas ve Tilimsan ve oradan da Tunus'a giderek buralardaki tasavvuf erbabı kişilerle görüştü. İki yıl geçtikten sonra tekrar İşbiliye'ye döndü. Diğer yandan bir kaç kez gittiği Fas'ta yaklaşık dört yıl kaldı. 1200 tarihinde Mekke'ye giderek ilk defa hac farîzasını yerine getirdikten sonra geri döndü. Bilahare tekrar hac farizası için Mekke'ye uzun bir yolculuktan sonra ulaştı ve yol güzergahındaki bazı kabirleri ziyaret etti. Mekke'ye vardıktan sonra uzun bir süre burada kaldı. Fütuhat-ı Mekkiye adlı eserini ilk defa burada kaleme almaya başladı. Buradan ayrıldıktan sonra Bağdat ve Musul'a gitti. Musul'da yaklaşık bir yıl kaldıktan sonra Urfa, Diyarbakır, Sivas ve Malatya'yı da ziyaret etti. Bir ara Konya ve diğer bazı yerlere de gittikten sonra Malatya'ya döndü. Dımaşk'a gidip yerleştikten sonra 1240'da Benîzekilerin mâlikânesinde Hakk'ın rahmetine kavuştu. Kasiyun Dağı eteklerindeki kabristanda defnedildi. Zamanla buralar harap olup, türbe kaybolmuşsa da Yavuz Sultan Selim tarafından tespit ettirilerek onarıldı ve yanına bir câmi ile bir tekke yaptırıldı. Daha sonraki yıllarda da tamir ve onarım gören türbe hâlen ziyarete açık bulunmaktadır. Onun şeriatın zâhirine zıt görünen söz ve düşünceleri, bilhassa vahdet-i vücûdla ilgili görüşleri İslâm tasavvuf ve düşünce tarihinde birçok tartışmaya yol açmıştır.

En meşhur eserleri Fütuhat-ı Mekkiye ve Füsûsü'l-Hikem'dir.

Mustafa Çavuş

Bediüzzaman'ın Barla hayatındaki yakın talebelerindendir. 1882'de doğdu. Hayatının on sekiz senesini askerlikle geçirdi. Çanakkale Müdafaasında ve İstiklâl Harbinde bulundu. Hz. Bediüzzaman'a Barla'da "harika sadakatle" hizmet eden Mustafa Çavuş 1939'da vefat etmiştir. Vefatından sonra Üstad Hazretleri; *"merhum ve kıymettar ve çok vefakâr ve fedakâr ve sekiz sene bana hizmet eden bir kardeşimiz Marangoz Mustafa Çavuş yerine, Cenâb-ı Hak, rahmetiyle, kahraman Marangoz Ahmed'i verdi"* ifadeleriyle onun iman dâvâsındaki yerine işaret eder.

Mustafa Sungur

Karabük/Eflanî doğumlu olan Mustafa Sungur, Kastamonu Gölköy Enstitüsü'nü bitirip öğretmen oldu. 1948-49'da Afyon'da Bediüzzaman ile yirmi ay kadar beraber hapishanede tutuklu olarak zulmen tutulduktan sonra neticede beraat etti. Üstad'ın en yakın talebelerinden biri ve hakkıyla Üstad'ın düşüncelerinin sadık temsilcisi olan Mustafa Sungur, yaklaşık on yıl bizzat Üstad'ın hizmetinde bulundu. Ömrünü Risale-i Nur hizmetine adayan Sungur, iman yolundaki çalışmalarına halen devam etmektedir.

Müftü Kemaleddin Efendi

Üstad'ı ve Nurlar'ı kendisi de bir Elazığlı olan Hulûsi Bey vasıtasıyla tanıyan Kemâleddin Efendi 1867 yılında Harput'ta doğmuştur. Hulûsi Bey'e "Hiç kimsenin bugüne kadar muktedir olmadığı dekâik ve hakâiki Kur'ân'dan bulup çıkarmışlar." diyerek Üstad'a olan hayranlığını dile getirir. Harput'un önde gelen âlimlerinden Abdülhamit Hamdi Efendi oğlu Kemâleddin Bey'in yetişmesinde büyük gayret sarfeder. Kemâleddin Efendi ilim tahsilindeki azmiyle tanınmış, bölgenin önemli âlimleri arasında kabul edilmiştir. 1890 yılından itibaren fâsılasız 40 yıl ramazan-ı şerefi hatimle kıldırmıştır. Değişik eğitim müesseselerinde müderrislik yapan Kemâlettin Efendi 1916 yılında da Mamuratülaziz Müftülüğüne atanır. 2 Şubat 1939 tarihinde Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur.

Nasuhizade Şeyh Mehmed (Balkır)

Burdur eşrafından ehl-i kalb bir zât olan Mehmet Balkır Bey 1878'de doğmuştur. Nasuhizade Şeyh Mehmed olarak tanınmıştır. Harput'tan Burdur'a gelen Nakşî tarikatından Hacı Rahmi Sultan'a bağlıydı. Binbaşı Âsım Beyi hanımıyla beraber Burdur'dan Barla'ya götürüp, Üstad Hazretleri'yle tanıştırdığı bilinmektedir. Nasuhizade Şeyh Mehmed Efendi 13 Mayıs 1964'de vefat etmiştir.

Nihad (Ünlükul)

Üstad Hazretleri'nin mektuplarında *"biraderzâdem"* diyerek kendisinden bahsettiği Nihad Bey, Üstad'ın küçük kardeşi Abdülmecid Ünlükul'un 4 çocuğundan biridir. Diğer kardeşlerinin ismi Fuad, Suad, Saadet'tir.

Niyazi Mısrî

17. yüzyıl mutasavvıf ve şairlerindendir. Malatya'da doğdu. Bağlı bulunduğu Halvetî tarikatı şeyhinin Malatya'dan ayrılması üzerine uzun sürecek bir seyahata çıktı. Önce Diyarbakır, Mardin ve Bağdat'ta kaldı. Daha sonra Mısır'a gitti, el-Ezher'de öğrenim gördü. Gördüğü bir rüya üzerine İstanbul'a, oradan Bursa ve Uşak'a geçti. Uşak'ta Halvetî tarikatı şeyhlerinden olan Ümmî Sinan'a intisab etti. Tasavvuftaki bazı sözlerinden dolayı Rodos'a ve daha sonra Limni adasına sürgün edildi ve Limni'de vefat etti. Niyazi Mısrî ölümünden sonra daha çok şiirleriyle ün yapmıştır. Edebiyatçılar onun şiir sahasında derinlikten ziyade şekil ve söyleyişte yenilik yapan usta bir şair olduğu kanaatindedir. Aruz şiirlerinde Fuzulî'nin, hece şiirlerinde ise hayranı olduğu ve methettiği Yunus Emre'nin üslup ve dünyaları hakimdir. Şiirleri "Divan" adlı eserinde neşredilmiştir.

Osman Nuri (Tol)

Eski Alay müftülerinden (yarbay) Osman Nuri Bey 1885'de dünyaya gelmiştir. Aslen Ankaralı olup Üstad'ı İstanbul'da milli mücadele yıllarında tanımış daha sonra da Üstad'a olan muhabbet ve bağlılığı devam etmiştir. 1 Ekim 1955'te Ankara'da iken Hakk'a yürüyen Osman Nuri Bey'in kabri Cebeci kabristanında bulunmaktadır.

Ömer Efendi

Üstad Hazretleri'nin Hulûsi Bey'e gönderdiği bir mektubunda *"Eskide benim Ömer isminde talebem vardı; senin şimdiki orada Ömer Efendi ona duada arkadaş olmuştur."* diye bahsettiği Ömer Efendi, Risale-i Nur'u Hulûsi Bey vasıtasıyla tanımıştır. İslamköy camiinde imamlık yapan Hâfız Ömer Efendi, 62 yaşında vefat etmiştir.

Rahmi Sultan

Asıl ismi "Hıdır" olan Rahmi Sultan, Üstad Hazretleri'nin doğumunu müjdeleyen Hacı Hasan Feyzi Efendi'ye mensup Nakşî şeyhlerindendir. Harput doğumlu olan Rahmi Sultan Hazretleri İstanbul'da tahsil görüp Tekirdağ'a kadı olarak tayin edilmiştir. Tekirdağ'da iken şeyhi Hasan Feyzi Efendi'nin isteğiyle Burdur'a yerleşip İslam'a hizmetine burada devam eder. Burdurlu Nur talebelerinden Nasuhizade Şeyh Mehmed Efendi şeyhi Rahmi Sultan'ın seferberliğin ikinci senesinde (1916) vefat ettiğini bildirmektedir.

Re'fet Barutçu

Bediüzzaman'ın ilk kâtiplerinden ve birinci talebelerindendir. 1906'da Arnavutluk'un İşkodra şehrinde doğdu. Yüzbaşılılıktan emekli oldu. 1935'te Eskişehir, 1943'te Denizli, 1948'de Afyon hapishânelerinde Bediüzzaman ile beraber bulundu. Üstad Hazretlerinin *"aziz, sıddık, ciddi, samimi, âhiret kardeşim ve hizmet-i Kur'âniye'de çalışan bir arkadaşım"* diye hitab ettiği Re'fet Barutçu, Üstad'ına sorduğu sorularla da bazı mühim risalelerin yazılmasına vesile oldu. Yüzlerce Risale-i Nur kitabı yazan, binlerce kişiye Kur'ân-ı Kerim öğreten Re'fet Barutçu ömrünün sonuna kadar iman ve

Kur'ân dâvâsı yolunda bulundu. 1971'de Ankara'da vefat etti.

Rüştü (Süleyman Rüştü Çakın)

Bediüzzaman Hazretleri'nin yakın talebelerinden biridir. 1899'da Isparta'da doğdu. Hz. Üstad Isparta'ya sürgün edildiğinde yanına gidip sobasını yakma, suyunu getirme, yemeğini pişirme gibi hususî işlerinde hizmet etti. Üstad'ın *"Tevkif zamanında bile o merdane hissiyle benim gibi zaif ve hizmete muhtaç bir bîçâreye herkes gözünü benden kaparken, o yardıma koşuyordu."* ifadeleriyle anlattığı Rüştü Bey, *"mertlik ve misafirperverlik noktasında âli bir seciye"*ye sahipti. 1935'de Eskişehir, 1943'de Denizli ve l958'de Ankara hapishânelerinde tutuklu bulundu. 1974 Temmuz'unda, doğduğu şehir Isparta'da vefat etti.

Sa'd-ı Teftâzânî

1332'de Horasan'ın Teftâzân kasabasında doğdu. Meşhur kelam âlimi Îcî'nin talebesi olduğu söylenir. Teftâzânî, kendi devrinde ve yaşadığı çağdaki fikir ve ilim anlayışına bihakkın vakıf bulunuyordu. En çok kelam ilminde meşhur olmakla birlikte belagat, mantık, fıkıh ve fıkıh usulünde de söz sahibidir. Kelam sahasında ise Seyyid Şerif Cürcani ile birlikte anılan ikinci büyük isimdir. Nizamiye medreselerinde onun eserleri okunmuş, medrese zihniyetinin teşekkülünde ve asırlar boyunca devam etmesinde birinci derecede rol oynamıştır. 1395'te vefat eden Sa'd-ı Teftâzânî'nin "Şerhu'l-Makâsıd" adlı kelama dair kitabı en tanınmış eserlerinden biridir.

Sabri (Arseven)

1893'de doğan muhterem Sabri Arseven, Bediüzzaman'ın yakın talebelerindendir. Eğridir'in Bedre köyünde imamlık yapmış, Denizli Hapsinde bulunmuş, Bedre köyünden risaleleri *"nur iskele memuru"* olarak diğer köylere gönderme vazifesini yerine getirmiştir. Çok sâdık ve bağlı bir talebe olduğu için Bediüzzaman Hazretleri kendisine *"sıddık"* diye hitap etmiştir. Ayrıca *"Santral Sabri, Hacı Hâfız Sabri, Hulûsi-i Sani (İkinci Hulûsi)"* olarak da tavsif edilmiştir. Cenaze namazına 1954 yılında vefat eden muhterem Sabri Arseven beyefendinin cenaze namazına Üstad Hazretleri bizzat iştirak etmiştir. Bedre Köyü mezarlığında medfundur.

Sarıbıçak Mustafa (Ertürk)

Üstad Hazretleri'nin *"Merhum Abdurrahman'ın elhak tam bir halefi", "Onun rûhundaki ihlâs ve ileride Risale-i Nur'a edeceği kıymettar hizmeti, güyâ hiss-i kable'l-vukû ile rûhum o gencin rûhunda okudu."* iltifatlarına mazhar olan muhterem Mustafa Bey, l905'te Isparta'nın Kuleönü köyünde doğdu. Büyük ruhlu Küçük Ali'nin ağabeyi olup, Nur'larda geçen "Mübarek Heyeti"nin ilki ve ilk temsilcisidir. Denizli hapsinde yatan Nur talebelerinden olan Mustafa Bey l955 senesinde Kuleönü'nde vefat etmiştir.

Seyranî (Mehmed Gezgiç)

Esas ismi Mehmed Gezgiç'tir. 1896'da Isparta'da doğmuştur. Asıl mesleği terzilikti. Bir ara Seyrani ismindeki camide iki

yıl kadar imamlık yaptığından kendisine "Seyrani" lakabı verilmiştir. Âlim ve fâzıl bir Nur talebesi olan Mehmed Gezgiç Risale-i Nurları yazarak Nur hizmetlerinde bulunmuştur.

Sıddık Süleyman (Kervancı)

Risale-i Nur'a olan bağlılığı dolayısıyla Bediüzzaman Hazretleri tarafından kendisine "sıddık" unvanı verilen, Barla'da Üstad Hazretleri'ne yardım ve hizmette bulunan Risale-i Nur talebesidir. 1965 yılında Ankara'da vefat etmiştir.

Sinan-ı Ümmî

Bediüzzaman Hazretleri'nin "Benim üç Sinan'ım var: Mimar Sinan, Ümmî Sinan ve Omur Sinan" diyerek kendisinden bahsettiği Ümmî Sinan Hazretleri'nin doğum tarihi hakkında kesin bir bilgi yoktur. 16. ve 17. asırlarda yaşamış meşhur şair ve mutasavvıflardandır. Antalya/Elmalı'da doğduğu, gerçek isminin İbrahim veya Yusuf olduğu nakledilir. Halvetî şeylerinden olan Ümmî Sinan Hazretleri'nin şiirleri halk arasında hüsn-ü kabul görmüştür. Yunus Emre takipçisi olan Ümmî Sinan'ın bu şiirlerinden bazıları bestelenmiş ve günümüze kadar ulaşmıştır. Talebeleri arasında Üstad Hazretleri'nin yer yer şiirlerinden iktibaslar yaptığı Niyazi Mısrî de vardır. Ümmî Sinan'ın Kutbü'l-Meani ve Divan-ı İlahiyyat adını taşıyan iki eseri mevcuttur. Nur Talebeleri, Üstad Hazretleri'nin de hazır bulunduğu bir zamanda bu zâtın Divan'ından Risale-i Nur mesleğine ve Sözler'e dair tefe'ül etmiş, neticede "hak söz" ve "nur söz" kelimeleriyle biten bir şiir çıkmıştır. Divan'ın tamamını incelediklerinde söz konusu ifadelerin sadece bu şiirde geçtiğini görmüşlerdir. Ümmî Sinan Hazretleri bazı kaynaklara göre Elmalı ve bazılarına göre de İstanbul'da vefat etmiştir.

Şâh-ı Nakşibend

Nakşibendiyye tarikatının kurucusudur. 1318 senesinde Buhara yakınlarında bulunan Kasrıârifân köyünde doğdu. Uzun yıllar Baba Muhammed Semmasi'nin müridi olan Emir Külâl'in yanında kaldı. Tarikat âdâb ve erkanını öğrendiği bu dönemde gördüğü bir rüya üzerine kendisinin doğumundan yaklaşık bir asır önce vefat etmiş olan Abdülhâlık Gucduvânî'nin ruhaniyetine intisap etti ve "üveysî" lâkabını aldı. Gucduvânî kendisine dinin emir ve yasaklarına uymasını, ruhsatlara ilgi göstermemesini, azimetlere sâdık kalmasını, Hz. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) ve ashabının yolunu tavsiye etmiştir. Bu hâdise Bahaeddin Hazretleri'nin ruhi hayatında büyük bir değişiklik yaparak cehrî zikirden hafî zikre yönelmesine yol açtı. Uzun süren çok yönlü müridlik devresini tamamladıktan sonra doğum yeri Kasrıârifân'a dönerek müridlerini yetiştirmeye çalıştı. Buhara ile Bahaeddin Nakşibend arasında kurulan mânevî bağ o kadar kuvvetli olmuştur ki Buharalılar onu "Hace-i bela-gerdân" (belayı defeden hace) diye anmışlar ve şehrin mânevî koruyucusu saymışlardır. Bahaeddin Hazretleri'nin mânevî varlığı Buhara'nın bütün Orta Asya

müslümanları için bir ilim ve kudsiyet merkezi hâline gelmesinde önemli bir faktör olmuştur. Döneminin sufileri yanında müderrisler de kendisine saygı duymuş, o da devrinin âlimlerine hürmet etmiştir. 1389'de doğdu köyde vefat etmiştir.

Şamlı Hâfız Tevfik Göksu

1887'de Barla'da doğdu. Şam'da bulunduğu için Risalelerde *"Şamlı Hâfız"* lâkabıyla anılmaktadır. Şam'da olduğu yıllarda Bediüzzaman'ı görmüş ve onun Emeviye câmiindeki hutbesini dinlemiştir. *"Risale-i Nur'un tesvid ve tebyizinde çok hizmeti sebkat eden"* Şamlı Hâfız Tevfik, bizzat Bediüzzaman Hazretleri'nin ifadesiyle *"Nur'un birinci kâtibidir."* Ömrü boyunca, güzel hattıyla Risalelerin yazılıp çoğaltılmasında önemli bir misyon eda etmiş, 1935 Eskişehir, 1943 Denizli hapislerinde yatmıştır. 1965'te vefat eden muhterem Şamlı Hâfız Tevfik'in kabri Barla mezarlığındadır.

Şefik Arvasî

Bediüzzaman'ın ilk talebelerinden biridir. 1884'te Van'ın Bahçesaray ilçesine bağlı Arvas köyünde dünyaya geldi. Van'daki Horhor Medresesinde Bediüzzaman'a talebelik yaptı. İşârâtü'l-İ'caz adlı eserin muhatap ve katiplerinden biri olan Seyyid Şefik Arvasî İstanbul'a göç etmiş ve yaklaşık on yedi yıl Sultanahmet Camii'nde baş imamlık vazifesi yapmıştır. 1943'teki Denizli hapsinde o da Üstad'ıyla birlikte dokuz ay mevkuf bulunmuştur. 1970 yılında vefat eden Seyyid Şefik Arvasi Edirnekapı Şehitliğindeki kabristana defnedilmiştir.

Şem'î

Üstad Hazretleri'nin Barla'da kaldığı dönemde hizmetinde bulunan Şem'î Bey'in tam ismi Şem'î Güneş'tir. 1883'de Barla'da doğmuştur. Üstad Hazretleri'yle görüşmenin yasak olduğu sıkıntılı dönemlerde ona hizmetten geri durmamıştır. Üstad'ın Muş (Muj) isimli mescidinde zaman zaman müezzinliğini yapmış bu sebeple hapse atıldığı da olmuştur. Şem'î Bey 1974 yılında Barla'da Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur.

Şeyh Hayâtü'l-Harrânî

Üstad Hazretleri tarafından *"kutb-u azîm"* olarak vasıflandırılan Hayâtü'l-Harrânî Hazretleri'nin tam ismi Hayât b. Kays el-Harrânî'dir. 12. yüzyılda Harran'da yaşamıştır. Burada uzun yıllar irşat vazifesinde bulunmuş bir tasavvuf ehlidir. Oldukça hassas bir hayat yaşamış, zühd ve takva sahibi, yumuşak huylu biri olarak tanınmıştır. Birçok talebe yetiştiren Şeyh Harrânî Hazretleri'nin ilim ve feyzinden bölge halkı da istifade etmiştir. Selahaddin Eyyubi ve Sultan Nureddin Zengi gibi meşhur hükümdarlar tarafından ziyaret edildiği nakledilir. Vefatından sonra da mânevî tasarrufu devam eden Allah dostlarından kabul edilen ve Üstad Hazretleri'nin *"Abdülkâdir Geylânî Hazretleri'nden sonra mematı (ölümleri) hayatları gibidir."* dediği zâtlardan olan Hayâtü'l-Harrânî Hazretleri, 1185 yılında Harran'da vefat etmiştir.

Şeyh Mustafa (Üstün)

Bediüzzaman Hazretlerinin Barla dönemi talebelerindendir. Isparta/Eğridir'de dünyaya gelen Şeyh Mustafa Üstün, henüz altı yaşında iken hafız olmuştur. Risale-i Nur'un *"sebat, metânet ve ihlasta birinciliği muhafaza eden"* ilk saftaki büyük talebesi Hulûsi Bey'i Hz. Üstad'la tanıştıran kişidir. Üstad Hazretleri, Şeyh Mustafa Üstün ile olan münasebetini Hulûsi Bey'e yazdığ bir mektupta şöyle dile getirir: *"Şeyh Mustafa'ya benim tarafımdan geçmiş olsun de ve şu hikâyeyi ona söyle: Eskide iki ciddî âhiret kardeşleri varmış. Biri hasta düşer; ötekisi ziyaretine gitti. Dua eder, hasta iyi olmaz. "Öyleyse sen kalk, ben yatacağım" demiş. Hasta kalkmış, onun yerine hasta olarak yatmış. Her neyse... Demek Şeyh Mustafa ile kardeşliğimiz ciddîleşmiş ki, ben hastalığına dua ettim, kabul olmadı. Fakat birkaç gün devamı mukadder olan hastalığının bir parçası bana verildi. İnşaallah ona bir parça hiffet gelmiştir."* Şeyh Mustafa Üstün İstiklâl Harbinde yaralanmış fakat gazi maaşı almayı kabul etmemiştir. Ehl-i keramet ve ehl-i hal bir zat olan Mustafa Bey 1959'da vefat etmiştir.

Şükrü Efendi (İçhan)

Üstad Hazretleri'nin Ispartalı talebelerindendir. Eskişehir hapsinden önce 10 ay kadar Isparta'da kalan Üstad'ı evinde misafir etme bahtiyarlığına ermiştir. Risale-i Nur'un telif ve tanzimi burada devam etmiş, İktisat Risalesi ve Hastalar Risalesi gibi bazı mühim kısımlar Şükrü Efendi'nin evinde yazılmıştır. Bitişiğindeki bina bir yangın neticesi yanarken Şükrü Efendi'nin ahşap evi bu yangından kurtulur. Üstad Hazretleri bu hâdise hakkında şunları ifade eder: "... *Şükrü Efendi Risale-i Nur'un telifine bu iki köşkü verdiği için, onun bereketiyle, harika bir surette, hem kendi hanesi, hem merhum kardeşinin (Nuri Efendi) hanesi o müthiş yangından kurtuldu."* Şükrü Efendi 1966 yılında vefat etmiştir.

Tahirî Mutlu

İman hizmetinin *"kahraman, has, halis bir naşiri"* olan Tahirî Mutlu Beyefendi 1900'da Isparta'nın Atabey kazasında doğdu. 1930'lu yılları ortalarına doğru Üstad Hazretleri'ni, iman ve Kur'ân hizmetini tanıdı. 1942'de İstanbul'da "Âyetü'l-Kübra" risalesini bastırdı, ardından Kastamonu'ya Üstad Hazretleri'nin yanına gitti. 1943 Denizli ve 1948 Afyon'da Üstad Hazretleri ile beraber medrese-i Yusufiye'de bulundu. Denizli hapsindeki unutulmaz halisane hizmetleri dolayısıyla Hz. Üstad'ın *"sarsılmaz sadakati, yanılmaz zekaveti ve çekilmez bahadarlığı"* vasıflarıyla anlattığı Tahirî Mutlu ağabey, iman hizmetine adadığı ömrünü 1977 Nisan'ında hitame erdirip Hakk'a yürüdü.

Tahsin Efendi (Uzer)

1879'da Selanik'te doğan Tahsin Efendi, Kethüda Naci İbrahim Ağa'nın oğludur. Van, Erzurum, Şam ve İzmir Valiliği yapmıştır. Van valisi olduğu dönemde Medresetü'z-Zehra'nın tesisi için Üstad Hazretleri'ne destek olmuştur. Bu vesileyle Osmanlı sultanı Mehmed Reşad'a gönderdiği çok sayıda belge

mevcuttur. Tahsin Bey, Millet Meclisi kurulduktan sonra İzmir Milletvekili olarak meclise girmiş ve Üstad'ın Ankara'ya davet edilmesinde aktif rol oynamıştır.

Tenekeci Mehmed (Özer)

Isparta Nur talebelerinden Mehmed Özer Beyefendi 1892 yılında doğmuştur. "Tenekeci Mehmed" olarak bilinen Mehmet Efendi aynı zamanda hattatlık yapmaktadır. Isparta ve civarındaki camilerde yazmış olduğu levhalar mevcuttur. Üstad Hazretleri'ni tanıması Üstad'ın Burdur'dan Isparta'ya gelişiyle gerçekleşir. Üstad'ın Barla'ya nefyedilmesine kadar sohbetlerine katılmış daha sonra güzel hattıyla Risale-i Nur'un Isparta'da intişarına hizmet etmiştir. Mehmed Özer Beyefendi 1981 yılında vefat etmiştir.

Ubeyd

Üstad Hazretleri'nin, ablası Dürriye Hanım'dan olan yeğeni ve muhterem amcasının bedeline şehid olan fedakâr ve kahraman talebesidir. Rus işgalcilere karşı yapılan savaşta, Bitlis kalesinin dibinde, sırtındaki yepyeni elbiseler içinde Rus kurşunları altında şehit olmuştur.

Vezirzade Küçük Mustafa

Üstad Hazretlerinin *"Talebelerim içinde kalemsiz oldukları hâlde samimiyette ve iman hizmetinde en ileri safta olduklarını hayretle görüyordum."* iltifatına dahil olan Mustafa Efendi İslamköylü Nur talebelerindendir. Risale-i Nur'a olan bağlılığını, gördüğü rüyalarını anlattığı Barla Lâhikası'na alınan mektuplarında müşahade etmekteyiz. Hastalar Risalesi'nin 13. Deva'sında ehemmiyetli bir hastalığa tutulduğundan ve bu hastalık vesilesiyle elde ettiği mânevî kazançtan bahsedilir.

Yusuf Kemal (Durakoğlu)

Üstad Hazretleri'nin *"Bahtiyar doktor, samimî ve aziz dostum"*, *"Zeki dostum"* hitaplarına mazhar olan Yusuf Kemal Bey 1900'de Uluborlu'da dünyaya gelmiştir. Tıp Fakültesi'ni İstanbul'da bitirip Samsun ve Eğridir'de görev yapmıştır. Isparta Hastahanesi'ne baştabip olduğu yıllarda Nur Risalelerini okumaya başlar. "Sözler'iniz benim dinî muhayyilemi cidden değiştirdi. Ve daha sevimli bir mecrâya sevketti" diyerek hissiyatını dile getiren Doktor Yusuf Kemal Beyefendi zaman zaman Üstad'ı Barla'da ziyaret edip sohbetiyle şereflenmiştir. Emekliliğine yakın İstanbul Gülhane Hastahanesi'nde baştabiplik yapmış, emekli olunca da memleketi Uluborlu'ya dönmüştür. 1969'da vefat eden Yusuf Kemal Bey'in kabri Uluborlu mezarlığındadır.

Zenbilli Ali Efendi

Meşhur Osmanlı şeyhülislamlarından biridir. Asıl adı Ali Cemali olan Zenbilli Ali Efendi, kendisinden fetva almak üzere gelenleri bekletmemek için penceresinden sarkıttığı bir zenbille istenilen fetvaları alıp cevaplarını yine zenbile koyup verdiği için halk tarafından Zenbilli Ali Efendi diye şöhret bulmuştur. Karaman'da doğdu. İlk tahsilini Karaman ve Konya'da yaptıktan sonra tahsiline İstanbul ve Bursa'da devam et-

ti. 1503 yılında Sultan II. Beyazıd döneminde şeyhülislam oldu. Ayrıca Beyazid Medresesi'ne müderris olarak atandı. Yavuz Sultan Selim'in tahta çıkması ile ünü daha da arttı. Doğruluğu, hakka hürmeti ve cesareti ile Yavuz Sultan Selim'in gözünde ve gönlünde önemli ve müessir bir konumu vardı. "Eğer şeriata aykırı emirler verirsen, ben de senin hal'ine fetva veririm." diyecek kadar cesur ve hakşinastı. Kanuni döneminde de görevde kalan ve yaklaşık 24 yıl şeyhülislamlık vazifesinde bulunan Zenbilli Ali Efendi 1526 yılında İstanbul'da vefat etti.

İndeksler

Âyet İndeksi

Konu İndeksi *

Peygamber Efendimiz (s.a.s) ile Alâkalı Bazı Hususlar

Kur'ân-ı Kerîm ile Alâkalı Bazı Hususlar

---

* Bu kısımdaki (m.) harfi mektup numaralarını, (s.) harfi sayfa numaralarını ifade etmektedir.

Üstad Hazretleri'ne Ait Bazı Malûmat

Risale-i Nur'un Bazı Hususiyetleri

Risale-i Nur Hizmetinin Bazı Hususiyetleri

Barla Lâhikası'nda Üzerinde Durulan Bazı Konular

İhlâs

Uhuvvet

Dua

Sahabe-i Kirâm

Sıfatların Kerametleri

Üç Aylar

Tevâfuk

Müteferrik Konular

Üstad Hazretleri ve Nur Talebelerinin Bazı Risaleler Hakkındaki İfadeleri

Lâhikalar

Nur Talebelerinde Görülen Bazı Genel Özellikler

Nur Talebelerinde Görülen Bazı Ferdî Özellikler

Hulûsi Abi

Sabri Abi

Barla Lâhikasına Alınan Şiirler

Karma İndeks

A

B

C

D

H

K

N

O

P

R

S

U

Ü

V

Y

Z